

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skandinavisk Kirketidende

for

katholske Christne,

til christelig Oplysnings og Opbyggelses Stemme.

Med den geistlige Dyrigheds Tilladelse

udgivet

af

Augustinus-Foreningens Forstanderskab.

5te Hæftang.

Kjøbenhavn.

Levis Kleins Bøgetrøkkeri.

1857.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 1.

Søndagen den 4de Januar.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Aarets Løb 26 Octav=Ark til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Hr. Konsthandler C. A. Blankesteiner, st. Kjøbmagergade 68, og i alle Bogtænder; i de danske Stater paa de egl. Postcontoirer. Prisen er 7 Mk. 8 St. Kvartalet.

Den menneskelige Alders gradvise Udvikling efter christelige Grundsetninger.

Christus kom ned til Jorden, for at stifte et guddommeligt Rige her paa Jorden og for ved Sin egen levende Daad at vinde Borgere for samme; og efterat Han ved en rastløs Virksomhed i tre Aar havde gjort de væsentligste Forberedelser til

dette Riges Grundlægning, sprængte Han ved Døden den Dør, som fører til Livet, og igjennem denne aabnede Dør er nu alle rede Menneskeheden fra alle Zoner og af alle Tungemaal strømnet ind i det guddommelige Rige lige indtil vore Dage. Som Gudmenneske fremstiller Christus Livet i sin høieste og renefte Fortklarelse, saaledes som det bevæger og udvikler sig i stadig Harmonie med den guddommelige Aand; og netop for at blive et fuldendt Monster for Alle, gennemløber Han det menneskelige Livs forskjellige Aldere i en succesfv, naturlig Udvikling. Han græder som Barn og helliger ved Sine Taarer de Taarer, som vi Alle græde, saasnart vi see Verdens Lys; i det stille, uanseelige Nazareth lever Han som Ungling kun for den store Tanke, at forherlige Sin himmelske Fader og grundlægge Menneskehedens Lykke; her fremstiller Han for os i Forening med Sin Moder og den h. Joseph et Billede af Familielivet, saaledes som det fremtræder i den renefte Skikkelse, nemlig som et Liv i Gud og med Gud, simpelt, fordringsløst, uden nogen Tilløkkelse for Verdens Dine, mangfoldigt, overvætted lykfsaliggjørende i sine indre, aandige Forhold. „Dg Jesus tog til i Visdom og i Alder og i Raade hos Gud og Menneskene,“ saaledes skriver Evangelisten med bibelsk Korthed, og vanskeligt kunde vel Frelserens hele Livs udvikling udtrykkes kortere og mere træffende. — Dg netop i den Alder, i hvilken ogsaa det almindelige Menneske har opnaaet sin aandelige og legemlige Uddaanelse og i hvilken det skal begynde som Mand at virke velsignelsesrigt til Guds Ære og Forherligelse og til Menneskenes Frelse: der optræder ogsaa Frelseren paa Verdens offentlige Sceneplads, og nærmer Sig nu i et Tidsrum af tre Aar, under idelig Meie og Kamp, Fuldendelsen af Sit store Forløsningsværk, Døden paa Korset; thi Frelseren maatte døe en voldsom Død, det havde vore Synder forskyldt. Dg saaledes er Frelseren da bleven et Monster for Barnet, et Monster for Unglingen, et Monster for Manden, et Monster i den høieste Fuldendelse for de trende vigtigste Dele af det menneskelige Liv; og for at kunne være et fuldendt Monster, har Han i en succesfv Udvikling taget til i Alder og i Visdom og i Raade hos Gud og Menneskene. Derfor

turde det vistnok ikke være uden stor Nytte nærmere at behøve følgende Spørgemaal:

„Hvorledes skal ogsaa enhver enkelt Christens Liv udvikle sig efter Frelserens Forbillede? Hvorledes skal den Christne uddanne sig fra Barn og Ungling til Mandens kraftige Liv?“ —

Som spage og hjælpeløse Mennesker blive vi fødte, og om ogsaa den Ene bliver født af rige, og den Anden af fattige Forældre, saa ere dog Laarer overalt den sorgelige Hilsen, hvormed Mennesket hilser det første Lys: thi ogsaa Frelseren græd som Barn i Bethlehem. Barnet er ved Fodflen traadt ind i Livet, og det synes ved sin første Samren og Klagen ubevidst at antyde, at Verdens Lys ikke lyser for det som Fredens og Glædens Lys, men at det meget mere har betraadt en Kampplads, hvor Mand og Kjød, Dyd og Synd, Sorg og Glæde, Fred og Ufred kæmpe i sorgeligt Tusmørke med hinanden og have rustet sig til Kamp paa Liv og Død. Derfor skriver Romeren Plinius saa skønt og sandt: Mennesket ligger der, bundet paa Hænder og Fødder, et grædende Bæsen; han skal beherske Andre, og med idel Plage begynder han Livet, ene fordi han er bleven født. O taabelige Mennesker, som jaaledes begyndte Livet og dog troe, at de ere fødte til Stoltshed! — Plinius var en Hedning og synes at have dybt følt og fattet det menneskelige Livs hele Glendighed og Udselighed. Dog, vi ere Christne og have annammet den sønlige Udvælgelses Mand, i hvilken vi raabe og bede til Gud: Abba, Fader! Denne Fader møder os strax paa Livets Tærskel og udgyder ved Daabens h. Sakramente Sin Raade over os, for at vi, oplyste ved det overnaturlige Lys, ikke skulle omkomme i Livets Mørke, men med Kraft kæmpe os frem til det forklarede Lys, som i vidunderlig Farveglæds straalere herover til os fra den anden Verden. Gud anerkjender os, formedelst Gjenfødelsens Bad, som Borgere af Sit Rige, bereder os et Hjem og et sikkert Ly i Sin h. Kirke, gjør Kirken til vor aandelige Moder og lægger paa denne Maade en fast Grundvold til Menneskets timelige og evige Belsfærd. Paa dette Grundlag skal der nu bygges videre, først af Forældre og Opdragere

og senere af Mennesket selv ved sin egen Bestræbelse, forat dets Aand lidt efter lidt maa blive luttret og ledet hen til Forklarelser i alt Lyses umaalelige Grundvæld i den anden Verden.

— Børnene ere den kostbareste Gave, som Gud har givet Forældrene, og at gjøre deres Børn lykkelige, forat de kunne glæde sig med dem i det himmelske Fædreland, det er Forældrenes nærmeste og høieste Bestemmelse. At Børneopdragelsen er en Sag af største Vigtighed, at Familiernes og Staternes Lykke netop bliver grundet ved en viis og forstandig Børneopdragelse, derom har man altid været enig; men saa stor Overeensstemmelsen er i denne Henseende, saa forskjellige ere Ansuelserne om Opdragelsesmaaden; derom have de mest forskjellige Ansuelser gjort sig gjældende i Tidens Lob. Imidlertid vil dog een Ansuelse altid indtage den første Plads: — at nemlig Børnets Opdragelse maa være en religiøs Opdragelse, og at Børnets hele Retning allerede tidligt maa blive en religiøs Retning, dersom Mennesket skal blive lykkeligt i Tid og Evighed. Børnets Liv er et Gemytsliv, og ligesom de christelige Sandheder passe for alle Tider, saaledes passe de ogsaa for alle Menneskets forskjellige Aldere og have navnlig saa meget Tiltalende for det barnlige Sind og Hjerter, at de med liden Nøie kunne forplantes i samme og der lade vente en rigelig Høst. Om end Børnets svage Forstand endnu ikke er stiftet for den dybere Forstaaelse af de høiere Sandheder, saa er det alligevel særdeles modtageligt for det Guddommelige og Religiøse overhovedet; thi Spiren til det Guddommelige og Religiøse ligger dybt i Menneskets Inderside. Børnets Hjerter ligner en frugtbar Mark, i hvis Skjed den ædle Frugtjød hviler og paa hvilken den ogsaa begynder at spire frem og blomstre, saasnart kun Solen udbreder Lys og Varme. Saaledes maae Forældre og Opdragere med Varme, Inderlighed og barnlig Deeltagelse omhyggeligt nære og pleie det Guddommeliges Sædekorn i Børnets Hjerter, forat det kan udvikle sig til Blomst og Frugt. Børnet seer saa gjerne op til Himmelen, med Glæde seer det Solen, Maanen og Stjernerne, det plukker gjerne en Blomst i Haven, beundrer Fugten paa Træet, dens Farve, dens Sang. Her er der da Leilighed til

at henvise Barnet paa den gode og elskelige Fader, Som boer hist over Stjernerne, Som har skabt og opholder Himmel og Jord, Menneſter og Alt, hvad der er paa Jorden. Barnet lærer ſaaledes ogſaa let, at folde Hænderne og at bede til denne gode Fader i Himmelen. O, her i Opblikket til Himmelen og i Bønnen til vor Fader i Himmelen er det første Skridt gjort til den ſande Wiſdom, og Veien er aabnet, ſom fører til den fulde Nydelse af en ſand og varig Lykke. — Denne religieufe Wiſdom ſkal da vore med den fremrykkende Alder, den ſkal meer og mere befæſte ſig i Gemyttet og der ſlaae en Rod, ſom udbreder ſig igjennem Menneſkets hele Indre i tuſinde ſmaa Træer og Traade, og udvikler ſig til en Stamme, ſom bliver Menneſkets kraftigſte Støtte for hele Livet. —

Barnet tager til i Alder, dets aandelige og legemlige Kræfter udvikle ſig. Forældre og Lærere begynde at opmuntre og tilſkynde Barnet, at det maa erhverve ſig allehaande Kundſkaber og Færdigheder, for ſenere i en modnere Alder, i en eller anden Stand eller Kald, at kunne virke til Nytte for den ſtore menneſkelige Huuſholdning. Wiſſelig en roeſværdig og nødvendig Beſtræbelse! Maatte imidlertid Frelſerens forte, men meget indholdsrige Ord ogſaa her blive velforſtaaede og tilbørligen vurderede: „Søger fiſt Guds Rige og Hans Retfærdighed; alt Dvrigt vil blive Eder desforuden til Deel!“ — Den religieufe Wiſdom maa lægges til Grund i Barnet, den maa videre uddannes og befæſtes i Drengen og Ynglingen; det religieufe Element maa gjennemtrænge, lede, beſtemme og begrænde enhver menneſkelig Beſtræbelse, ellers kommer Menneſket allerede tidligt paa Afveje, ſom føre i Fordærvelse.

Enhver Stand og ethvert Kald fordrer i vore Dage mange og mangfoldige Kundſkaber og Færdigheder. Derfor ere Forældrene meget ofte næſten ængſteligt bekymrede for at forſtaffe Barnet den Uddannelse, ſom ſikrer det et lykkeligt Udkomme i den modnere Alder. Lærerne ſøge efter bedſte Gyne at ſvare til Tidens Fordringer; mange af dem, iſær ved høiere Læreanſtalter, leve deſuden ogſaa fordenmeſte langt mere for den blotte Videndiſkab og for Konſten, end for Gud og Religion; og formedelſt Forældrenes og Lærernes vrang Indvirkning

bliver saaledes BARNETS aandelige SYN meget let indskrænket, saa at det kun seer Jorden og ikke Himmelen. Naar det nu ovenijobet endog bemærker Kulde og Ligeegyldighed hos Læreren mod det Religiøse, naar der i Forældrenes Huus enten slet ikke er Tale om religiøse Gjenstande eller der selv endog bliver talt tydeligt om samme, naar man i Familielivet hylder et forkeert Verdenssind og BARNETS svage Forstand ogsaa allerede tidligt bliver sruet op til en Hoide, hvorfra den sruer det jordiske Rige i dets bedrageriske, blændende Glands: saa er der den største Fare for, at BARNETS hele Opdragelse vil blive en forkeert og at den tidlig eller sildig vil drage de sørgeligste Følger efter sig. Alt en saadan Opdragelse forøvrigt i vore Dage ikke hører til Sjeldenhederne, det beviser den daglige Erfaring. Ofte maae Forældrene selv endnu i deres levende Live smage de Frugter, som en saadan vrang og irreligiøs Opdragelse har baaret!

Den første Fordring, som man derfor maa stille til Forældre og Lærere, er den: at de virke i Forening, for at udvikle et fromt, religiøst, kristeligt og kirkeligt Sind i BARNET, at de ved enhver Leilighed søge at henvende BARNETS Øie til Himmelen og at indprænte det, at give Alt, hvad det foretager sig, en højere Retning til det hiinüdes evige Fædreland. De religiøse Sandheder, altid fremstillede og foredragne saaledes, at de kunne finde let Indgang i Gemittet, og navnlig ogsaa den bibelske Historie, i hvilken Læren om det guddommelige Forsyn fremstilles paa en saa mangfoldig og overraskende Maade, maae stedse være Hovedgjenstande for Ungdommens Underviisning baade i Hjemmet og i Skolen; — og den Tid, som paa denne hellige Videnskabs Beskjæftning bliver anvendt til andre Fag og Læregjenstande, fratøves det ungdommelige Hjerter, og ingen menneskelig Videnskab kan erstatte dette Tab. Medens Læreren i Skolen giver en sammenhængende Underviisning i den religiøse Viisdom, maae selve Forældrene uformærkt, ved mangt et fromt, opmuntrende, belærende, belønnende eller straffende Ord, men især ved det eget gode Exempel, tage en stor og maaffet den største Andeel i BARNETS religiøse Uddannelse og Forædling; —

thi en from Faders gode Exempel og en hjærlig og elskende Moders blide Tale gjøre et ulige dybere Indtryk, end al Undervisning, og efterlade Spor, som alle Storme i det senere Liv ikke lettelig ville udslette.

Hvor denne religiøse Uddannelse derimod udebliver eller hvor den iværksættes med Efterladenhed, der udvikler den sande Visdom sig aldrig, og heller ikke den sande jordiske og evige Lykke, som stedse følger med denne høiere Visdom. Mennesket iler hurtigt hen igjennem Barne- og Drengaalderen, og staaer da ufornodende som Ungling i den Deel af Livet, hvor Vølgerne end uroligere omkumle Livets skræbelige Fartoi, hvor Vandflod, Malstromme og skjulte Sfar true med Fare, hvor saa Mange gaar tilgrunde eller kun med Meie redde sig, og da paa Ruinerne af de strandede Forhaabninger begræde de Dage, som ere heurundne, hvor kun saa med Visdom, Kraft og Mod føre Skibet i Havnen, før efter Storm og Uveir at begynde deres rolige, mandlige Virksomhed. Unglingen aabenbarer sig især Kraft og Livslybde, en meget livelig Phantastie, et let modtageligt Sind og Hjerte — lutter Egenskaber, som behøve en omhyggelig Ledelse, dersom de ikke skulle udarte i ligesaa mange farlige Feil. Forstanden traenger endnu til Uddannelse; Erfaring, denne sikreste Lærevinde, mangler aldeles; Unglingen iler med et heftigt, rastløst Sind Fremtidens Dage imøde, stoler gjerne paa sin egen Kraft, forjmaaer den modnere Alders Raad, udmaler sig Livet i idealt Skjønhed, indtil ikke sjeldent en bitter Erfaring omstyrter alle Luftslottene og anviser Unglingen den rolige Vej, paa hvilken hans Liv skal langsomt bevæge sig fremad med bestemte Skridt, til Nytte for sig selv og hans Medmennesker.

Hvilket Middel kan nu beskytte Unglingen for Forvildelse og fuldstændig Undergang? Intet andet, end den religiøse Visdom, som Christus har meddeelt Menneskeheden og som skal blive Kilden til en sand og varig Lykke for alle Tider, for enhver Slægt, enhver Stand og enhver Alder. Derfor maa Unglingen bevare Christus fast i sit Hjerte; Kjærlighedens Naalid, hvor han første Gang modtog Herren, for i Forening med Ham at tiltræde Reisen igjennem Livet, maa være ham den helligste og sødeste Grindring, og Kristus Selv maa være

hans Vejviser, Som indfører ham i det religiøse Livs Have, forat han her kan nyde af dens Frugter og aue det tilkommende Livs evige Salighed. Alle de, som have nogenjomhelst Indflydelse paa Unglingen — Forældre, Lærere, Opdragere og Foresatte, — maae derfor med hjertelig Deeltagelse være betænkte paa at vedligeholde, at styrke og paa enhver Naade at oplive den religiøse Biisdom hos Unglingen. Navnlig maa Religionens Lærer selv med et hjærtligt og deeltagende Hjerte komme Unglingen imøde; naar han derimod foredrager Religionsunderviisningen koldt, kun som en streng Videnskabs eller som en mathematisk Opgave, saa har han forfeilet sit Bie-med, og Erfaringen giver derom tilstrækkeligt Vidnesbyrd. De Dieblifte, i hvilke Religionslæreren har talt med Ild og hellig Begeistring om Troens og Dydens Liv, ere hellige Dieblifte for Unglingen, og blive ham en Ledestjerne i Livets Mørke, naar Lidensfaben snart smigrende, snart i voldsomt Oprør truer med at tilintetgjøre al Tyd og Religion. Har Unglingen intet fast og sikkert religiøst Grundlag, fattes han det guddommelige Anker, saa ligner han et Skib uden Roer, som af enhver Bind kastes op paa den menneskelige Forvildelses Høide og sanderknuses paa det første Skjar og styrtes ned i en bundløs Afgrund. Vistnok kan mangt et Skjar og mangen Fare undgaaes ved menneskelig Klogskab, vistnok kan Mennesket finde Naade hos Menneskene ved Duellighed og Kundskaber; — men hvad er denne Naade andet, end Menneskegunst, der ustadig som Veiret gjør lykkelig idag og bedrøver imorgen, idag opreiser og imorgen nedstyrter! Mennesket har i sin Illusion forladt Livets Kilde og gravet sig Brønde, som ikke kunne holde Vand. Uden Gud, uden Guds Naade svæver Mennesket imellem Himmel og Jord, uden noget fast Fundament under sine Fødder, uden et fast Holdepunct ovenil, han virker hverken med Frugt for Himmelen, eller velignelsesrigt for Jorden.

At være lykkelig her paa Jorden og lykkelig i den anden Verden, det er den dobbelte Opgave, som ethvert Menneske, der mener det redeligt med sig selv, maa stille sig. Og for at kunne heldigen løse denne store omfattende Opgave, maa Mennesket besidde den Biisdom, som udgaaer fra Gud, som i sin

Udøveling skrider frem med Gud, og som i sin Fulde-
endelse fører til Gud, — nemlig den religiøse Wiis-
dom.

Dg skulde de Kundskaber og Færdigheder, som ere nødven-
dige og nyttige for Livet, ikke ogsaa meget vel kunne erhverves
ved Siden af denne Stræben efter en højere, religiøs Wiis-
dom? — Det virkelig religiøse Gemyt er ogsaa altid og nød-
vendigt et opvakt Gemyt, som elsker Virksomhed; hvilken som-
helst Stand eller Stilling den religiøse Ungling derfor endog
har valgt, det være Handel eller Industri, Landvæsen,
Konst eller Videnskab, — han vil snarere præstere noget Godt
og Dydigt, ja endog Stort, end den Mand, hvem det religiøse
Grundlag fattes. Et virkelig fromt, religiøst Sind finder
Anerkjendelse i alle Livets Stillinger og Forholde; thi hvor det
Gode viser sig i sin rene Klarhed og i sin hele Værdighed,
der maa ogsaa den mest uanartede Nidding agte og respectere
det. Den religiøse Wiisdom er for Unglingen et Lysets og
Sandhedens Vaaben, med hvilket han slaaer Niddingen til
Jorden, og giver den Gode Fredens, Glædens og Velvilliens
Tegn. Omgjordet med dette Tegn, bevarer han sig saa meget
defto lettere fri for ungdommelige Forvildelser; og skulde han
end falde, — thi hvor er det Menneske, som ikke kan falde? —
saa lader hans religiøse Kraft ham dog aldrig falde saa dybt,
at han ikke kunde atter let og hurtigt rejse sig.

Bliwer Unglingen saaledes sikket ved den religiøse Wiis-
dom, saa uddanner hans Liv sig i al Stilhed og Beskedenhed;
og ligesom Jersleren ukjendt forberedte Sig i Gensomheden i
Nazareth til det store Værk, som skulde forherlige Hans Fader
og gjøre Menneskeheden lykkelig, saaledes blive ogsaa Unglings-
aarene en stille, men kraftig Forberedelse til det fremtidige
Kald. Unglingens Tankegang og hans hele Handlemaade
bliver fastere med hver Dag, og kun meget sjældent forveiler den
religiøse Ungling sit sande Kald.

Under Guds skjermende Haand og Varetagt, som jo er
hans stadige Tanke, hans Værn og Trost, nærmer han sig det
vigtige Tidspunct, hvor hans legemlige og aandelige Kræfter
ere uddannede, og hvor han skal virke som Mand for en større

eller mindre Kreds og handle efter faste Grundfætninger. Der bliver i det daglige Liv talt meget om Grundfætninger, og man sætter en Vre i at handle efter Grundfætninger. Spilken mon da den Mands Grundfætning vil være, som den religiøse Viisdom har fort igjennem Ungdommens Dage til Mandalderen og dermed tillige til Manddom i Christo? -- Ingen anden end denne:

„Guds Søns, vor Herre Jesu Christi Religion er det Fundament, paa hvilket den Enkeltes Lykke, Familiernes Lykke, Staternes og Nationernes Lykke hviler!“

Ved at gaae ud fra denne Grundfætning vil den christelige Mand vedblive at arbejde for Livet; ligesom Christi Formaal ikke var noget andet, end Hans himmelske Faders Forherligelse og Menneskenes Frelse, saaledes er ogsaa den christelige Mands Formaal: -- Guds Forherligelse og sine Medbrødres Frelse. Den Grundfætning, hvorfra Alt udgaaer, og det Maal, hvortil Alt skal føre hen, er derved nu fastsat, og imellem disse tvende Puncter ligger den sikke, lysklare Vej til det hiinsides himmelske Fædreland. -- Vel kunde En eller Anden her gjøre den Indvending, at der gives Stilling og Forhold i Livet, hvor den christelige Mand ikke strengt kan følge denne Grundfætning og dette Maal, og at det overhovedet kun er Præsterne, som fortrinsviis eller udelukkende ere bestemte til, efter Christi Exempel at virke for Guds Forherligelse og Brødrenes Frelse. Dog en Saadan maae vi ivare, at han endnu slet ikke har fattet Christendommens Aand. For medelst Herrens Død ere vi jo Alle ifaldede den store Bygning, som hviler paa Hjornestenen (Christus) og reiser sig til et h. levende Tempel for Herren. Paa et pragtfuldt Tempel eller Bygning maa den lille Steen ligesaavel som Grundstenen og de vigtigere Prydelser bidrage til, at det Hele opnaaer sin Fuldbendelse, Eenhed og Skjønhed; og saaledes maa og kan ogsaa i Christendommen Enhver i sin Stand og Stilling bidrage til Guds Forherligelse, til Kirkens Forherligelse og til Held og Frelse for alle Brødre, som arbejde i Kirkens Modershuus for det hiinsides Fædreland.

God har i Sin Viisdom anvist Menneskene forskjellige Stillingen i Livet: den ene lever i Ringhed, den Anden i

Anseelse og Ære, den Ene i Rigdom, den Anden i Armod, den Ene i det menneskelige Livs laveste Syssler, den Anden i høie Embeder. Imidlertid, den kristelige Mand, har overalt en større eller mindre Kreds, i hvilken han forstaaer at virke for den gode og hellige Sag, om det saa end kun var i den snevne Familiefreds; eller staaer han ganske ene i Livet, saa kan han ogsaa virke Meget ved sit gode Exempel, og idet han ved enhver Leilighed frit og offentlig forsvarer Dyden og fordømmer Lasten. — Har den Christnes Liv saaledes udviklet sig efter Christi Forbillede, har den religiøse Visdom saaledes været hans troe Ledfagerinde igjennem de forskjellige Aldere, saa ligner Livets sidste Deel Aarets Høsttid, i hvilken de Frugter indsamles, som have grodedes i Foraaret og ere modnede i Sommeren; og Livets Ende ligner da en sjen Afrøns høitidelige Stilhed, og ligesom Aftenrødens blide Farvespil endnu vedvarer, selv efterat Solen allerede er gaaet ned: saaledes gjenstraaler ogsaa en from og kristelig Mands Liv tusindfold i den Kreds, i hvilken han har virket. Ved Doden indslumrer han blidt over i Evigheden, hvor Engle med Kroner og Palmter hilse ham som Borger af Salighedens himmelske Rige. —

Kirkelige Gfsterretninger.

Frankrig. (Den h. Vincents af Paula's Statue). Den 29. Sept. er en Statue af den h. Vincents af Paula (født 1576) bleven afløret i den lille By Chatillon-les-Dombes under store kirkelige Festsigheder. Som bekendt virkede denne Helgen, hvis Minde endnu vil være velsignet for mange Aarhundreder, først som Skolelærer i hiin Stad, hvor han stiftede „Foreningen for milde Qvinder“ (confrérie de charité). Hvorledes Helgenen senere stiftede lignende Foreninger paa andre Steder, og hvilken værdig Til-

kyndelse han i det lykkelige Udfald med dette første Værk fandt til sine øvrige Stiftelser (Missionpræsternes 3: Lazaristernes, og de barmhjertige Søstres), er bekendt; her vare der endnu kun bemærket, at den lille By Chatillon, lykkeligere end mange store Stæder, uafbrudt har bevaret sin uforglemmelige Sjælesørgers Stiftelse. Ingen politiske Storme have kunnet bryde den Kjæde, som endnu forbinder de „milde Dvinder“ i Chatillon med dem, som Helgenen i Aaret 1671 forenede der med hverandre til et ædelt Værk. Det er saaledes intet Under, at der fra Chatillon udgik den Idee, ved Opførelse af et Monument at hævde Mindet om denne Barmhjertighedens Apostel. Staden og Provindsen forenede sig til dette Foretagende; alle Foreninger og Ordener, som Helgenen har stiftet eller som ære ham som særegen Patron, rakte en hjælpsom Haand, ja hele Frankrig deeltog i samme. Uhyre Folkemasser havde indfundet sig i Chatillon den 29. Sept., Repræsentanterne for de forskellige af Helgenen stiftede Værker, P. Etienne (Lazaristernes Forstander), et stort Antal barmhjertige Søstre, Præsidenten for Vincentiusforeningens Generalraad i Paris og over 100 Medlemmer af Filialforeningerne vare nærværende. Den hoiere. Biskop af Belley, som kun til dette Tiemed var kommen til Chatillon, sluttede, omgivet af talrige Præster, Toget til den paa en stor Plads i Nærheden af Hospitalet opreiste Statue; efter Bøn og kirkelig Indvielse fandt Afsløringen Sted. Statuen, som er af Bronze, er et Mesterstykke af en from Kunstner, ved Navn Emil Gabuchet; Modellen til Statuen fandt allerede et saadant Bifald paa Pariser Industriudstillingen i Aaret 1855, at Kunstneren blev tilkendt Priismedaillen i Guld. Helgenen er fremstillet, iført den præstelige Soutane. Een af hans Arme omfhynger et sovende Barn; den venstre Arm omfatter et ældre, halvngent, afmagret Barn, som støttende sig til Helgenens Knæ, betragter ham med foldede Hænder. — I ethvert Tilfælde maa man ønske Staden Chatillon til Lykke, at den i en Tid, i hvilken man rejser Statuer for jaamange Helte, der kun have en mere end tvivlsom Glæde og en forbigaaende forfængelig Hæder, hellere har villet vælge en Mand af saa stor og ophøiet Dyd og uplettet Ry og hvis Straalekrone aldrig vil blegne. Mange store Stæder have ikke vidst at gjøre et saa godt Valg og heldent have Inaugurationshoitidelighederne havt en saa from, præstelig og dog populair Character, som den, der glædede alle Hjerter ved denne Fest i Chatillon. — Jfr. Levnetsbeskrivelse af den h. Vincents af Paula, første Aargang af Skand. Kirketid. 1853.

Italien. Fra Neapel berettes nogle nærmere Omstændigheder, som ledsagede det d. 8. f. M. mod Kong Ferdinand gjorte Mordforsøg, og som vel ikke turde være uden Interesse for vore Læsere. Morderen hedder Milano, er kun 22 Aar gammel og een af Oprørerne fra 1848, men var af Kongen bleven benaadet i 1852. I sit Forbør har han ganske fald-blodigen tilstaaet, at han har handlet efter høiere Ordre (d. v. s. som Medskab for et hemmeligt Selskab, hvis Plan og Opgave er: en ny og almindelig Revolution i hele Europa!). Tre Gange stødte den Ryggesløse efter Kongen med sin Bajonet, men en høiere Haand værnede om Monarkens Liv, som allerede to andre Gange tidligere har været udsat for et lignende Attentat. Kongen blev denne Gang kun let saaret i Laaret. Uden at blegne og uden mindste Tegns paa Forstyrrelse, vedblev Kongen efter Attentatet endnu i tre Dvarteer at commandere Reven over de 30,000 Mand Soldater, som paa denne Mariefest havde bivaanet en høitidelig Feltmesse. Da Kongen steg af Hesten, saae han sig omringet af en tætsluttet Skare Folk, som i dybeste Rørelse kysjede Kongens Hænder; paa hele Toget til sit Pallads, modtog han Beviser paa den inderligste Deeltagelse fra hele Befolkningens Side. Fire Dage i Træk var hele Byen, fra Palladset ned til den fattigste Gisserhytte, festligt illumineret, alle Kirker stedse fyldte med Troende, som opsendte deres Takbønner til Himmelen, og Kongens Pallads var naafadeligen formelig beleiret af Personer, som kom for at frembære Kongen deres Lykønskninger; den 10. f. M. modtog Kongen over titusinde Personer fra alle Classer. — Saaledes har denne Ugjerning kun tjent til offentlig at bevidne Folkets Kjærlighed for en Tyrkte, som man i den nyere Tid saa gjerne har villet brandemærke som „Tyran“, fordi han ikke viser Lyst til at benaadde alle de Middinger, som henfødte i Neapels Fængsler paa Grund af deres Oprørsforsøg! — Mærkeligt nok er det, at Efterretningen om et Attentat mod Kong Ferdinand allerede var udbredt i London een Uge førend Kongemordet blev forsøgt i Neapel! Hvo kan da vel endnu tvivle om, at der i London, i den engelske Regerings Paa-syn, findes den Helvedarne af de mazzinistiske hemmelige Selskaber, som nærer al den Revolutionsild, der nu snart i et Martiende har forstyrret hele Europa?! Dog lad os kun have Taalmodighed, den guddommelige Hevn skal ogsaa nok ramme Mazzini og hans Consorter og lade dem dyrt betale deres Mordskyld! —

Palæstina. Den h. Franciscus' og Dominicus' Ordners Virksomhed. Paa det af Franciscanerordenen i Mai s. A. i Rom afholdte Generalcapitel, afgav P. Bernardin de Monte Franco, forhenværende Custos i det h. Land og nuværende General for den nævnte Orden, en Beretning over de ærværdige Franciscanerfædres Virksomhed i det forjættede Land. Nogle Notitser af denne Beretning turde ogsaa for vore ærede Læsere være af Interesse. Naagtet de schismatiske Grækere's Overtagelse, besidder Ordenen i Palæstina for Sieblikket 9 Klostre, 16 Hospitier eller Residentier, 6 Hospitier eller Kirker, som kun blive betjente paa en vis Tid af Aaret, 7 Sanctuarier og 12 dermed forbundne Capeller og 4 Filialcapeller; 20 Sogne med 18,591 Katholiker staae under Ordrenens Ledelse. Ordrenens Personale er sammensat saaledes: 119 Pater, 96 Lægbrødre, 2 Tertiariere, 19 Lægbrødre for den mandlige Ungdoms Underviisning, 16 deels Munk, deels Lægfolk for Haandværkeres Underviisning (Snedkere, Skomagere &c.) og 18 Lærere. Paa literair Virksomhed fattes det heller ikke; 5 Bøger ere for Sieblikket under Pressen; fra 1847 til 1855 er der bleven udgivet ikke mindre end 15 forskjellige belærende Bøger for Missionerne, hvoriblandt en arabisk Overtællelse af den h. Liguori's Lærebog i Moral. I Løbet af 88 Aar — siden 1768, da Ordrenens sidste Generalcapitel blev holdt og indtil Mai d. A. — har Ordenen udsendt 1799 Munk til Tjeneste i det h. Land; 1082 af disse kunde vende tilbage til deres resp. Ordensprovindier, efterat de havde indviet de for Missionairerne foreskrevne 10 Aar til denne Mission; 218 residere for Tiden der, og 497 have fundet deres Død i Palæstina. Af disse døde 117 af Pesten, 4 bleve myrdede af Muselmændene, 6 dræbte af de schismatiske Grækere, 8 omkom ved Skibbrud, 24 døde af Slagflod og 2 døde i Ry for Hellighed. I Løbet af disse 88 Aar have Franciscanerfædrene i det h. Land foranlediget talrige Omvendelser og Tilbagevendinger til den katholske Kirke, nemlig: af 1555 Grækere, 1040 Armeniere, 189 Koptere, 149 Protestanter, 17 Jøder, 437 Bantroende, 110 Nestorianere, Jacobitere &c., ialt 3297, der i Gjennemsnit giver 38 om Aaret. Dette Tal kunde synes lille i Forhold til Aarenes Antal, paa hvilke det fordeltes sig, men man maa her vel tage de tallose Vanfærligheder af enhver Art i Betragtning, hvilke stadig møde de Ordensgeistliges Bestræbelser; man maa gjøre sig en Forestilling om de Krige og Sygdomme, som bestandigt hjemsege hine Egne, om Tyrkernes og Schismatikernes Fanatisme, om Mangelen paa tilstrækkelige Hjelpe midler og fremdeles om den stedse truenede Fare for aldeles at miste de h. Steder, jaafremt Jverren ikke

holder sig indenfor den samvittighedsfuldste Klostrets Grandser. Fra 1827 til 1855 have de fromme Fædre anvendt de dem fra den katolske Verden tilskydte Almisser til Opførelse eller Restauration af 11 Hospitier, et Kloster, 11 Kirker, et Collegium, samt en Skole, som for Tiden bliver bygget for de kristelige Skolebrødre, fremdeles til Uddanning af 37 Lærere og Lærereinder, til Munkenes, Lægbrødres, Pilegrimmes og Fattiges Underholdning. Til 1493 Drengene og 694 Piger, som besøge Skolerne, blive Boger, Skrivematerialier, ic. leverede gratis. I det ene Aar 1855 har Ordenen udgivet til Almisser, Klædningsstykker, Fødemidler, Medicin, Huusleie for fattige Katholiker; 274,140 tyrkiske Piastrer (= 20,000 Rdr.); 6256 Pilegrimme erholdt Huusly og bleve beværtede; og 114 Overtrædelser fandt Sted. — Dgjaa Dominicanerordenen vil med større Iver end hidindtil, optage den hellige Kamp, hvis Pris er Orientens Regeneration. Til dette Niemed er P. Besson, Prior for Klosteret St. Sabina i Rom, fornødig assendent som Visitator til Constantinopel og Missionerne i Tyrkiet. Ordenens General har paalagt ham, især at have sin Opmærksomhed henvendt paa Mossul (ved Floden Tigris) og at gjøre samme til et Middelpunkt for hele den katolske Mission. Missionen i Mossul er een af de vigtigste, som Ordenen har i Orienten; det synes at være Ordensforstandernes Hensigt, kun at besætte den med Frankmand, hvis Navn ubestrideligt nu nyder stor Anseelse i Orienten. Først om eet Aar vil Besson vende tilbage til Rom, for at give Beretning om sin Rejse. Forhaabentlig vil samme være ligesaa fordeelagtig for Troens Udbredelse, som hæderlig for Ordenen, hvis Gjenopblomstring ogsaa er een af de Glæder, som Kirken især nyder i vor Tid.

— (Sultanens Foræring.) Sultanen har giengivet Katholikerne en Helligdom, som Tyrkerne have været i Besiddelse af siden Aaret 1187, nemlig St. Anna kirken, som staar paa det samme Sted, hvor den h. Anna's Huus og Himmelddromningens Bugge stode. Da Sultan Saladin erobrede Jerusalem, blev denne Kirke deels forvandet til en tyrkisk Moschee, deels til en Stald, og i denne Tilstand befinder det h. Sted, hvor den h. Jomfru blev født, sig endnu den Dag idag. Vi betragte det som en vidunderlig Styrelse af Gud, at dette hellige Sted, der staar i en saa inderlig Forbindelse med Hemmeligheden om Maria's ubesmittede Undfangelse, netop nu bliver tilbagegivet de latinske Christne, efterat Kirkens Overhoved har udtalt det bekiendte Dogma. Foræringen er fra Sultanens Side gjort til Keiser Napoleons. Derfor tilføier

et fransk Blad ved denne Leilighed: I Europa og i alle Berzendsdele ville Katholikerne bede for den Monark, som havde besluttet og har været istand til af Sultanen at erholde den Helligdom, hvor den ubesmittede Udfangelses Mysterium har fundet Sted. — „Dester. Blksrb.“ udbrager af en Privatkrivelse den Meddelelse, at der i Løbet af indevar. Aar er bleven aabnet tre nye Missioner i Palastina. Tallet paa Omvendelserne har endnu ikke vilst sig saa gunstigt i noget tidligere Aar, som i dette. Medens der i det høieste kun fandt syve Conversioner Sted i de tidligere Aar, tæller det nuværende Aar allerede 150 saadanne. — Den 15. Sept. ankom en Skare franske og ungerske Pilegrimme til Jerusalem: 11 Præster og 4 Lægmand. Pariser Comiteen for Pilegrimsfarterne til det h. Land havde, fjern fra al national Forsængelighed, overdraget Præsidiet for denne fromme Pilegrimsfare til en ungersk Prælat, Hr. Hovangin fra Groswarden. —

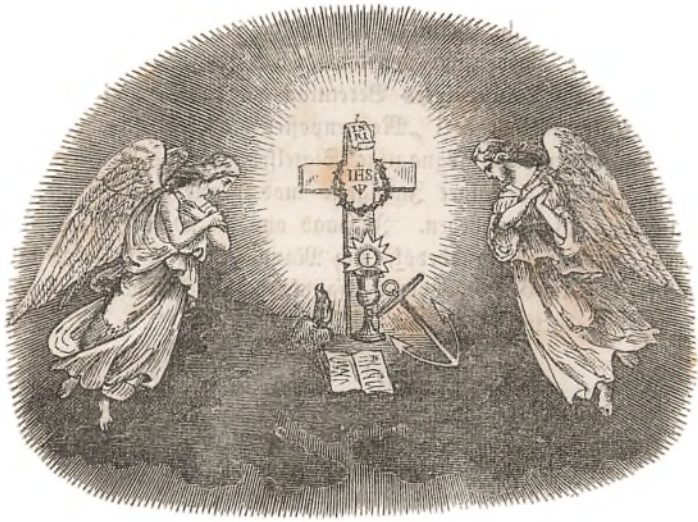
Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag den 4de Januar. — Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kv. 10 Hoimeesse, med Prædiken (Dauff). — Efterm. Kl. 3 Andagt.
- Tirsdag den 6te Januar. — Epiphani eller Helligtrekongersdag. — Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Hoimeesse, med Prædiken (Tybst). — Efterm. Kl. 3 Andagt.
- Søndag den 11te Januar. — 1ste Søndag efter Epiph, Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Hoimeesse, med Prædiken (Dauff). — Kl. 3 Andagt med Catech.
-

Kjøbenhavn.

Udgivet af Kenrad Sander.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 2.

Søndagen den 18de Januar.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Aarets 26 Octav-Arte til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hoved-commissionair, Hr. Konsthandler C. A. Blanckensteiner, st. Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de Egl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 Sp. Kvartalet.

Opgjørelse med „Dannevirkes“ Redacteur
og hans Kjøbenhavn (□) Correspondent.

Det her i Kjøbenhavn udkommende Blad „Morgenposten“ indeholdt i sit Nr. af 10. Decbr. 1856 et Uddrag af en Correspondance i det Haderslevs Blad Dannevirke af 21. Novbr. f. A., om Katholicismens foregionne Fremskridt i Hovedstaden. Uagtet flere Forsøg, havde det dog ikke været muligt

for de herv. kath. Geistlige at erholde det betræffende Nr. af **Dannevirke**, fordi „Morgenposten“ slet ikke havde angivet, af hvilken Dato **Dannevirkes** Beretning var; da imidlertid selv det forfordede Uddrag i „Morgenposten“ allerede indeholdt altfor impertinente og løgnagtige Sigtelser, ansaae Præsterne sig forpligtede til at gjøre Indsigelse mod denne skammelige Forvansknings af Sandheden. I Haab om, at **Dannevirkes** Redacteur var en sandhedskjærlig Mand, som paa ingen Maade vilde give sin Correspondents Usandsfærdighed Medhold, tilsendte de Hr. Redacturen følgende Skrivelse:

Hr. Redacteur!

Hændelsesviis kom vi forleden til at læse en Artikel i et af de senere Nummere af Deres ærede Blad, i hvilken Deres Kjøbenhavner Correspondent har villet give en Beretning om Katholicismens Fremskridt her i Staden; og til vor største Beklagelse maatte vi da see, at Deres Correspondent næsten maa synes at have villet narre baade Dem, Hr. Redacteur! og Deres ærede Læsere, idet han nemlig opvarter Dem med saa haandgribelige og aabenbare Usandsheder, at Enhver her i Byen, der ogsaa kun nogenlunde er kjendt med den af ham omtalte Sag, virkelig maa lee deraf. Dog foruden Usandsfærdighed indeholder Deres Correspondents Beretning tillige saa graverende Insinuationer imod os Under tegnede og den af os forfægtede hellige Sag, at vi umuligen kunne lade dem gaae upaataalte hen, eftersom de jo fremføres i et Blad, som vi hidindtil have troet at burde henregne til hine agtværdige*) Blade, der skrive for et respectabelt Publikum; thi det er indlysende, at det ingenlunde kan være os ligegyldigt, naar vi og vor Kirkes Sag blive skjævt bedømte eller endog ligefrem bagtalte og sværte de i sliqe Blade og for et saadant Publikum. Det er derfor baade i Deres samt i Deres ærede Læseres og vor egen Interessse, at vi herved ammøde Dem om, i Deres ærede Blad behageligt ogsaa at ville optage denne vor Indsigelse og følgende Berigtigelse. — Den omtalte Beretning „vrimler“ i Ordets egentlige Forstand af Urigtig heder; thi, skjøndt temmelig kort og lille i sit Omfang**), indeholder den dog ikke færre end fem grove og aabenbare

*) Forfatterne erkjende nu, at de have bedømt „Dannevirkes“ Redaction gunstiger, end den fortjener! Red.

**) Den indtager neppe en halv Spalte! (o: det korte Uddrag i „Morgenposten“ fylder ikke mere.)

Usandheder, og desuden een paa en usandsfærdig Fremstilling støttet, lav og gemeen Inimination.

Den første **Usandhed** er, at der holdes „fransk Prædiken“ i den herv. kath. Kirke. Bistnok kunde denne Usandhed i og for sig synes at være en ganske uskyldig Feiltagelse; men naar man imidlertid lægger Mærke til den Forbindelse, i hvilken Deres Correspondent fremsætter den, idet han nemlig søger derpaa at bygge sit Argument for at Katholikerne skulle være underfundige i deres religiøse Betræbelser, saa kan man rigtignok ikke see andet end bar Ondskab i denne løgnagtige Paaastand. Og denne Ondskab er saa meget desto større, efterdi denne Paaastand ingenlunde kan beroe paa Uvidenhed; thi det er jo dog ganske almindeligt bekendt her i Byen, at der aldrig bliver holdt nogen fransk Prædiken her i vor Kirke. Hver Sønd- og Helligdag blive alle vore Prædikener offentlig averterede i næsten alle Byens Aviser, med Tilføiende om, i hvilket Sprog de holdes. —

Den anden **Usandhed** er: at der paa den af deres ærlige Correspondent beskrevne Maade „fornylig ere vundne ikke saa Sjæle“ for vor hellige Kirke, og at „mange Forældre ere blevne overraskede ved at erfare, at deres Døtre have erhvervet sig det selskabelige Fortrin af en smuk fransk Udtale paa den protest. Religions Beføstning.“ — Ikke blot „ikke saa Sjæle“, men **ikke en eneste Sjæl** er paa den omtalte Maade vunden for Katholicismen; ikke blot ikke „mange“, men **fler ingen** Forældre have havt en sliq Overraskelse, idetmindste er **os ikke en eneste Datter** bekendt, som har erhvervet sig den „smukke franske Udtale paa den protest. Religions Beføstning,“ d. v. s. der, som Følge af at have lært den, var bleven Katholik. —

Den tredje **Usandhed** er: at der „i disse Dage er gaaet en heel Familie, bestaaende af 10 Personer, over til Katholicismen;“ vi kjende idetmindste ikke en saadan Familie, og man skulde dog troe, at een af os maatte vide noget derom, da vi jo ere de eneste katolske Præster her i hele Sjælland, og da efter vor Kirkes Forfatning Ingen kan blive optagen i dens Samfund, uden ved en katolsk Præst.

Den fjerde **Usandhed** er: at vi katolske Præster tilbyde dem, der ville gaae over til vor hellige Kirke, „reelle Fordele“. Dog maae vi her tillade os at distiguere. Ordet „reel“ har nemlig især tvende forskellige Bemærkelser; den ene og den mest gængse er den, at det betyder saa meget som materiel; og: „reelle Fordele“ bemærker da: materielle Fordele, især i Penge eller Penges Værd. Tager man nu Ordet i denne mest brugelige Bemærkelse, saa er Deres Correspondents Paa-

stand en grov **Usandhed** og en skammelig og ærefrakende Sigtelse imod os Præster. — Foruden denne Bemærkelse har Ordet „reel“ imidlertid ogsaa endnu en anden, og betyder da saa meget som: sand, virkelig, saa at: **reelle** Fordele ogsaa kan bemærke saa meget som: **sande, virkelige** Fordele; og tager man Ordet i denne Bemærkelse, ja saa har Deres Correspondent fuldkommen Ret; thi vi tilbyde vistnok ikke blot, men meddele ogsaa i Virkelighed dem, som af virkelig Overbeviisning og af rene Hensigter ville gaae over til vor h. Kirke, ingen blot indbildte eller imaginære, men meget **sande og virkelige** Goder og Fordele, nemlig: **aaandelige** og **evige** Goder og Fordele, som jo endog ere langt mere sande og virkelige, end alle blot materielle og timelige Goder og Fordele. —

Den femte og mest graverende **Usandhed** er: at „det er det Almindelige, at enhver Nyomvendt faaer 100 Rdlr.“ — Vi stakkels Præster! hvor skulde vi vel faae saa mange Penge fra! Bidste man, hvor uigelig Noie og hvor mange Sorger det ofte koster os, kun at sammenbringe de saa Penge, som ere uundgaaeligt nødvendige til en nogenlunde værdig Afholdelse af den kirkelige Gudstjeneste og til vore Skolers Bestyrelse, samt til Understøttelse af vore egne mest trængende Fattige i Menigheden, da vilde man sandelig snart overtøbe sig om, at det er en fysisk Umulighed for os, med Penge at kjøbe Samvittighederne! Nei, Hr. Redacteur! Sandheden er derimod den, at de Nyomvendte ikke blot ikke faae en eneste Stilling for deres Overgang, men at mangen En af dem ikke sjældent maa miste mangen Daler eller anden timelig Fordeel, især naar han henhører til den ubemidlede Stand; thi ikke sjældent hændes det, at deres tidligere Troesfæller aldeles unddrage de Nyomvendte al den timelige Hjælp og alle de timelige Fordele, som de forhen havde ydet dem; og hos os finde de da i saa Henseende en meget daarlig Erstatning! Hvo som kun søger **timelige** Fordele, gjør derfor sandelig flegest i at lade være at blive Katholik! —

Endelig: en paa en usandsfærdig Fremstilling støttet, **lav og gemeen Sigtelse** er det, naar Deres ærlige Correspondent paapeger, at indfødte franske katholske „Damer“ tilbyde unge „Herrer“ deres Veiledning i Sproget og da benytte Sprogundervisningen som en Masse for at indprænte de Unge den katholske Troes Grundsætninger.“ — Vi, som dog vel nok maae kjende den herv. kath. Menighed lidt bedre, end Deres Correspondent, vi kjende i samme neppe to eller tre franske Damer, der overhovedet befatte sig med Sprogundervisning; derimod

fiende vi ikke en eneste katholisk Dame, der nogenstunde har tilbudt „Herrer“ sin Veiledning i Sproget. — Deres Correspondent maa nu selv vide, hvorledes han for Gud og Menneffer kan forsvare den samvittighedsløse Lethed, med hvilken han udspreder saadanne løgnagtige Beretninger i Verden, og selv paa Sandhedens Beføstning frænker ikke blot enkelte Medborgeres og Medchristnes borgerlige Ære og gode Navn, men selv søger at svarte et heelt Samfund, en heel Menighed! — Forresten beklage vi ogsaa ham selv endnu langt mere; thi han har identivist baade ved sin Usandfærdighed og navnlig ogsaa ved den sidstomtalte tveetydige og uanstændige Sigtelse blottet og profitteret sig selv og viist sig i et høist ugunstigt og mistænkeligt Lys i alle Fornuftiges og Retfærdiges Øine! En almindelig Erfaring lærer, at man helst bedømmer Andre efter sig selv; hvo som derfor med trædsf Die idelig kun troer at opdage Skampletter paa sin Næstes Charakter, blotter derved netop sin egen Charakteres Løvlighed og sit eget nedrige Sindelag. —

Da vi ikke have abonneret paa Deres ærede Blad og her kun vanskeligen ville kunne erholde enkelte Nummere af samme, saa vilde vi være Dem meget forbundne, dersom De imod Postforskuud vilde tilsende den første af os Undertegnede tvende Exemplarer af det Nummer, i hvilket De vil have den Godhed at optage denne vor Skrivelse.

Kjøbenhavn, d. 12. December 1856.

Præsterne ved den herv. katholiske Menighed:
G. Schirhoff. H. Grønder. A. Kuhnés.

Imod al Forventning har Dannevirkes Redacteur, Hr. Godtke Nielsen, ikke villet optage denne Skrivelse, men efterat han først har snakket opad Bægge og nedad Stolper i sit Nr. 302 af 30. December s. A., nedlader han sig fra sin høie Redactionsstol til at ville give et kort, men „paalideligt Uddrag“ af bemeldte Skrivelse. Medens Hr. Redacturen finder D. Hrr. Præsters Skrivelse „meget flydende“, maae vi beklage, at vi finde hans Uddrag saa ueghøvlet og ueghjælpsomt, ja endog saa uklart skrevet, at man næsten fristes til at mistænke Hr. Redacturen for en forsætlig Uklarhed, ved hvilken han med Forsæt har villet skjule den virkelige Sandhed for sine Læsere. Thi hvad der i D. Hrr. Geistliges Skrivelse bliver ligefrem og med klare Ord benegtet som Correspondentens fjerde og femte Usandhed (see ovenfor S. 19 og 20), det bliver af Hr. Redacturen „omtaaget“ ved følgende

uflare Sætning: „der benegtes aldeles... at der tilbydes Nyomvendte ved Overgangen reelle Fordele; man maa derunder ikke forstaae noget Mandeligt, men noget Timeligt, navnlig at enhver Nyomvendt skulde faae 100 Rdlr.“ — Vel vide vi, at man ved en gjentagen Læsning af denne Sætning nok kan komme efter dens sande Mening, især naar man allerede veed, hvad der skal siges; men ligger ikke ved første Blik den ligefrem modsatte Betydning langt nærmere? Og ville vi saa ikke antage, at Hr. Godske Nielsen er en daarlig Stilist, saa nødes vi rigtignok til den Antagelse, at han forsætlig har villet føre sine Læsere bag Lyset. Vi kunne heller ikke negte, at vi bestyrkes i denne vor Mistanke, naar vi lægge Mærke til, at Hr. Redacturen i en anden Deel af sit „paalidelige“ Uddrag virkelig fremkommer med en haandgribelig Usandhed; thi han siger, at det i D^Hrr. Geistliges Skrivelse „stemples som Usandhed, at Pigeborn uden deres Forældres Vidende i Kjøbenhavn ere bleve optagne i den katholske Kirke.“ Bore ærede Læsere have i Ovenstaaende den hele Skrivelse ordret for sig; de ville saaledes selv snart kunne overtøye sig om, at dette Hr. Redacturens sidstmeldte „paalidelige“ Referat ikke er andet end en usandfærdig Fordreielse af Skrivelsens Ord; thi i Skrivelsen er der slet ikke Tale om Pigeborns Optagelse ialmindelighed, men der benegtes kun, at fransk Sprogunderviisning nogenstunde har givet Anledning til Pigeborns Optagelse i den kath. Kirke. Hr. Redacturen og hans Correspondent opfordres herved til, at navngive et eneste Exempel paa, at noget Pigebarn er blevet Katholik, fordi hun har lært en smuk fransk Udtale. —

Ere vi nu færdige med Hr. Godske Nielsens „Expedition“, saa have vi endnu nogle Ord til hans Kjøbenhavnske Correspondent, som undertegner sig med Mærket: (□). Da D^Hrr. Geistlige affattede deres Skrivelse efter det ufuldstændige Referat i „Morgenposten“, saa er det forklarligt, hvorfor deres Gjendrivelser ogsaa kun er ufuldstændige; vi skulle da med D^Hrrs Tilladelse forsøge at gjøre den fuldstændig. — Til de ovenfor i Skrivelsen anførte fem grove Usandheder komme

saaledes endnu 7, skriver **fyv**, andre endnu grovere **Usandheder**, saa at hele hans Correspondance om Katholicismen, der bestaaer af fun elleve Sætninger, i disse elleve Sætninger „vrimler“ af tolv **Usandheder**! Saaledes skriver, eller rettere sagt, saaledes laver man Historie! — Vi skulle i al Korthed opregne denne ærlige Kjøbenhavners øvrige **Usandheder**:

Sjette Usandhed: at de hervær. katholiske Missionairer ere „Agenter for Jesuiterne;“ de hverken høre til Jesuiterordenen eller staae i nogenjomhelst Embedsforbindelse med samme.

Syvende Usandhed: at „Madonnatilbedelsen“ nogeninde har givet Anledning til Overgang til Katholicismen; der eksisterer slet ingen „Madonnatilbedelse“ i Katholicismen, folgelig kan den heller ikke give Anledning til Overgang til samme.

Ottende Usandhed: „at Hr. Handffemager Bauer er bleven katholisk Præst,“ — en Familiefader med Kone og Barn skulde blive ordineret til katholisk Præst!! *Risum teneatis, amici!* Maafter den vigtige Correspondent for „Dannevirke“ har udvirket hos Paven en Dispensation for Hr. Bauer fra Colibatets strenge Kirkelov? — At Hr. Bauer har forladt Kjøbenhavn som insolvent, er os heller ikke vitterligt.

Niende Usandhed: „at Hr. Bauer nogeninde er gaaet over til Katholicismen“; han er nemlig en født Katholik fra Magdeburg.

Tiende Usandhed: „at Mad. Bauers Skriftefader har benyttet sin Indflydelse hos hende til at formaae hendes Mand til at skifte Religion“; thi hendes Mand var jo allerede Katholik længe førend Mad. Bauer havde nogen Skriftefader.

Ellevte Usandhed: at det her i Kbhvn. nogeninde er lykkedes en fransk Lærerinde at vinde Rogen for Katholicismen.

Tolvte Usandhed: at der udkommer noget katholisk Blad: „den skandinaviske Stjerne, . . . som saaledes stadig triumpherende kan berette, at den ene saliggjørende Tro vinder mere og mere Udbredelse i Danmarks Hovedstad.“ — Vi kjende idetmindste ikke et saadant Blad, men maa antage, at det fun eksisterer i „Dannevirkes“ Correspondents meget „om ta a g e d e

Hjerne"*) — Skulde Hr. Correspondenten maaskee dermed have meent Bladet: „Skandinavisk Kirketidende for katholske Christne,“ saa har han i sin elleve Sætningers Correspondance endogsaa sagt den

Trettende **Ufandhed**; thi „Skandinavisk Kirketidende“ har aldrig med et eneste Ord berettet om Katholicismens Udbredelse i Hovedstaden.

Slutteligten kunne vi ikke undlade at anbefale Hr. Redactøren af „Dannevirke“ og hans troe Correspondent paa det mest Indtrængende, at de maae beslitte sig paa at faae en noget fuldstændigere Dplysning om deres egen Tro og dens Moral, da de synes „kun at have en meget uklar Forestilling om deres egen Tro“; thi saa meget kjende ogsaa vi, skjøndt Katholiker, til den protestantiske Tro og Moral, at alle troende Protestanter holde sig forpligtede til at ære og holde det ottende af Guds ti Bud, som siger: „Du skal ikke sige falsk Vidnesbyrd imod din Næste!“ og at selv alle ærlige Protestanter, ligesaa godt som vi Katholiker, afstøje den aldeles forkeerte Grundsætning: „Diemedet helliger Midlet“. Naar De, høitærede Herrer, ogsaa mener, at Deres Diemed: at modarbejde den gamle katholske Moderkirke, er meget helligt, saa kan dette dog ingenlunde hellige eller retfærdiggjøre det vanhellige Middel, som De anvender til dets Dynaaelse ved at sige falsk Vidnesbyrd imod denne Kirke og dens Befjendere. Endvidere vil det ogsaa være absolut nødvendigt, at De først læser en eller anden katholsk Katechismus, derjom De vil vedblive Deres Raisonnement om Katholicismen, ellers udsætter De Dem ovenikjøbet ogsaa for den Fare at blive udleet af alle fornuftige Folk, som kjende noget til den katholske Religion. Havde vi endnu Tid og Lyst til at analysere Deres korte Avisreferater, saa kunde vi let vise Dem, at De ikke engang kjender saa meget til Katholicisme, som et katholsk Barn paa 10 Aar, der med Opmærksomhed har læst sin Katechismus.

*) NB. Den lærde Correspondent mener selv, at det katholske „Bievand“ er istand til at „omtaage Hjernen“; men hans Hjernecomtaagelse maa imidlertid dog have en anden Grund, efterdi han vel neppe bestænker sig med katholsk Bievand!

Vore ærede Læsere have i det Ovenstaaende et lille Tillæg til de Exempler paa visse Blades Troværdighed, som vi allerede ved flere Leiligheder i tidligere Udgange have vist Dem. Da Redactionen af „Skand. Kirketid.“ desværre kun kan behandles af os som en Biforretning, fordi vor meste Tid bliver optagen af andre strengere Pligters Opfyldelse. ja er det forklarligt, at vi umuligen kunne læse alle betydende*) i Danmark udkommende Blade, og at vi saaledes ingenlunde faae Kundskab om alle de Bagvaskelser, der som oftest udspredes i flere af dem, imod vor hellige Kirke og dens Beskændere. Vor Kirketidendes jaare indskrænkede Rum vilde jo heller ikke tillade os at optage en Discussion med alle de utallige Blade. Men netop derfor anser vi det for vor Pligt, idetmindste af og til at paapege et eller andet Exempel, for atter at gjøre vore ærede Læsere opmærksomme paa, hvor lidet Tiltro de ialmindeligst kunne sjenke Dagslitteraturens Angivelser og Beretninger om vor h. Kirkes Antiggender og Tilstande. —

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 15. Decbr. holdt den h. Fader et hemmeligt Consistorium, i hvilket han udnævnte flere nye Biskopper, hvis Navne først senere vilde blive bekendtgjorte. I den høitidelige Tiltale (Allocution), som den h. Fader ved denne Leilighed holdt til de forsamlede Cardinaler, beklagede han den Forfølgelse, som Kirken for Tiden maa lide i Mexico, hvor en kirkesjændtlig Regjering har begyndt en aabenbar Krig imod den kirkelige Autoritet. — Som vi allerede tidligere have be-

*) Det er nok let begribeligt, at vi i Kirketidenden aldrig kunne tage mindste Notits af de solede Zuværdigheder i visse Smudsblade, med hvis blotte Navn vi ei gide besmitte vort Blad. Vilde vi brydes med dem, der sole sig i Skarnspolen, maatte vi jo selv stige ned i Polen og besudle os selv; men at vi ikke sole synderlig lyst dertil, vil vist Ingen fortænke os i. Desuden kunne deklige skamløse Udskeielser af Gemenheden og den fuldbendte Skarnagtighed ogsaa kun vinde Bifald hos den egentlige Bøbel, den fornemme saavel som den simple — og dens Omdømme er os aldeles ligegyldigt.

rettet, var det bestemt, at den paa det herv. saak. spanske Torv (piazza di Spagna) skulde blive opført et Mindesmærke til Erindring om den kirkelige Afhjorelse af 8. Decbr. 1854. Postamentet har et stort Omfang og en overordentlig Hvide, og da det desuden har et meget dybt Fundament, saa har dets Opførelse alene medtaget et heelt Aar. Den 18. Decbr. sidstl. er da ogsaa selve Soilen af Marmor, hvorpaa den h. Jomfrues Statue kommer til at staae, bleven opreist paa Postamentet. Der vare naturligviis storartede og konstlige Forberedelser nødvendige, for at løfte en Soile af en saa uhyre Vægt med saa ringe Jare, som muligt. De 220 Arbeidere begave sig, under Anførsel af deres Commandant, til den nærliggende Kirke St. Andrea delle Fratte, for her at bivaane det h. Messjeoffer, som feiredes foran det dervær. Mariealter. Kl. 12 stillede de sig op for den ledende Architect Voletti, som havde overdraget dem Soilens Opreisning. Trompeten gav Signalet, og sieblikkelig satte 11 Tonge sig i Bevægelse med en beundringsværdig Genhed, Nøiagtighed og Regelmæssighed. I Løbet af 27 Minuter var Soilen løftet iveiret, og efter 1 Time og 20 Minuter stod den paa sit Postament. Det lykkelige Udfald med dette under dybeste Tausshed og uden ringeste Uheld udførte Arbeide blev hilset med entusiastiske Bisaldsraab af den utallige Menneskemængde og Arbeidernes festlige Musik. Flere Cardinaler, Ministeren for de offentlige Arbeider, ligesom ogsaa den spanske Dronningmoder Maria Christine, overværede denne heitidelige Inauguration.

Belgien. For nogen Tid siden indsendt mange lærde Herrer fra hele Europa sig i Brüssel til en saak. „Belgjørenhedss=Congress“ og til en „Sold=Congress.“ Skønne Taler, i hvilke man stroede hverandre Virak, og glimrende Festsmaaltider — vare de vigtigste Resultater af de med saamegen Pomp anmeldte Forsamlinger. Flere Læsere ville maaskee spørge: Hvad er en Belgjørenhedss=Congress? Harde Folk maaskee samlet sig for at hjælpe deres fattige Medbrodre? Ingenlunde; det kom blot an paa at holde smukke Taler over Fattigdommen. I disse Taler ere da nu ogsaa flere mærkværdige Uttringer fremkomne. En af Talerne, en Protestant, Hr. Cherbuliez, tidligere Professor i Statistiken, i Genf, gjorde blandt Andet ogsaa følgende Tilstaaelse: „For Reformationen var der ingen Pauperismus (= Forarmelse) i Schweiz, og det identivis som en Følge af Kirkens Indreminger, som, saameget den endogsaa begunstigede Tiggeriet (?), dog alligevel bevarede Folket ved Kirkens Almiser for hin Ulykke. Da Reformationen medførte Kirkegodsets Inddragelse, viste de samme Følger sig som i England. Landdagen besluttede, at enhver af Statens

Cantoner skulde besørge sit eget Fattignæsen, og Cantonerne besluttede da paa deres Side, at det skulde paaligge de enkelte Menighedder at understøtte deres Fattige. Saaledes stæbte man til een og samme Tid en Forpligtelse for Staten og en Rettighed for de Fattige. Fra denne Tid af var Pauperismen et stort Saar for Schweiz, især i Canton Bern. Man forsøgte Alt, udtømte alle Midler, for at raade Bod paa denne Ulykke: forgjæves, efter enhver politisk Revolution tilto g det nævnte Onde*). Endelig forsøgte man at omstyrte den offentlige Fattigforsørgelses første Grundsætning: Landdagen for Canton Bern bestemte nemlig, at der ikke mere skulde bestaae nogen Rettighed til Understøttelse. Hele Vænder af Bagabonder gjennemtreife nu Cantonen og tiltvinge sig ved Trudsel Livets Underhold. Canton Berns Fremtid staaer i Fare for at finde sin Grav i denne Pests Vølger; Befolkningen tiltager i en høj Grad: den er i nogle Aar tiltagen med 11 Procent; hvad Antallet af de uægte Børn angaaer, saa gyser mit patriotiske Hjerte for Offentliggjørelsen af disse forfærdelige Kjendsgjerninger! — Og dog ligger det katolske Juraarbeed ved Siden af Canton Bern. Det er et lille Land, mindre rigt end Bern, men alligevel i den Grad beskyttet for Pauperismen, at de Deputerede fra Jura paa Landdagen tilbageviste Statens Medvirkning og al Understøttelse for de Fattige. „Behold — sagde de — Eders Penge og Eders Love og lader os beholde vore fromme Skikke!“ Modsetningen er paafaldende: paa den ene Side et katolsk Land, uden Industri, uden Rigdom og under vdre Forholde, som nødvendigen synes at maatte bidføre Armod — og dette Land kjender dog ingen Pauperismus; paa den anden Side et protestantisk Land, rigt, blomstrende, begunstiget af Naturen, men ruineret ved Pauperismen. Heri ligger en vigtig Lære; Pauperismen har sin første Kilde i Daglønens Utilstrækkelighed, og denne selv har fordetmeste sin Grund i Mangel paa Flid og Forsigtighed hos Arbeideren.“ — Hr. Cherbuliez's Conclusioner stemme ikke med de af ham anførte Kjendsgjerninger. Hvorledes? Armoden skulde have sin Kilde i Mangel paa Forsigtighed og Flid hos Arbeideren? Vare da Arbeiderne før Reformationen flittigere og forsigtigere, end i vore Dage? Hvorfor vil man ikke tilstaae, at det firtende Aarhundredes religiøse Revolution har i mange Lande opfostret Pau-

*) Fattigdommen tiltog altsaa, efter som Kloistrene aftog. Før Reformationen talte Schweiz 303 Stiftelser og Klostre; paa Reformationen's Tid indskrænktes deres Antal til 182, Revolutionen ophævede 48 af dem, og nu bestaaer der kun 72, som sandsynligviis ogsaa snart ville forsvinde! —

perismen? Eigeiendom i Schweiz, saaledes er det gaaet i England, Tydskland og Frankrig. Den katholske Barmhertighed forebyggede de Fattiges Ulykke eller den tilveiebragte de passende Midler til Glendighedens Lindring. Reformationen har revet den for de Fattige bestemte Deel af Kirkegodserne til sig, og de Fattige, berovede den moralske og materielle Støtte, ere nu hjemfaldne til Statens officielle Omsorg. Men at en officiel Fattigforpleining ikke kan erstatte den frivillige kristelige Velgjørenhed — eller som den Deputerede fra Jura i ovennævnte Tale kalder den: „de fromme Skikke“, — det er en Kjendsgjerning og desuden let begribeligt. —

England. To nye katholske Kirker ere for kort Tid siden blevne aabnede i London: en til den h. Joseph og en anden til den h. Michael. Den første blev den 1. Decbr. sidst. hoidteligen indviet ved Cardinal Wiseman. Det Dvarteer af Byen, i hvilket den ligger, tæller henved 5000 Katholiker. Kirken rummer omtr. 1000 Personer, er bygget af Teglsteen og har kostet 27,000 Rdlr. — Den d. 8. Decbr. sidst. af samme Cardinal indviiede St. Michaelskirke er næsten udelukkende opført ved Hjælp af en Skillingssubscription; den rummer 2000 Mennesker. Den ligger i et af de fattigste Dvarteer i den østlige Deel af London, hvilket forstørstedelen kun er beboet af Kulbærere, Skippere og Murere, og dog blev den i Løbet af fem Aar færdig kun ved Bidrag af disse fattige Folk. — I Begyndelsen af Decbr. Maaned indviiede Cardinalen ligeledes et katholsk Hospital, hvortil Lord Gambden har skjenket baade Bygningen og den dertil hørende Have. — Den berømte Convertit Dr. Manning, Svoger til den anglicanske Biskop af Oxford, har nu nedsat sig ved den skønne, i gothisk Stil byggede St. Helenakirke, som han selv har kjøbt i Westbommedvarteer i London. Forleden har han ogsaa kjøbt tvende Byggepladse i Nærheden af den kongl. Residentis, Buckingham-Balladsjet; den ene er bestemt til at benyttes til Opførelse af et Dominicanerkloster, den anden til en Kirke.

Frankrig. Kirketidendens Læsere have vistnok allerede erholdt Kundskab om den røpselsfulde Skændselsgjerning, som den 3. ds. er bleven udført i Paris af et Bæsen, som man snarere skulde kalde et Uhyre, end et Menneske, end et Menneske selv var beklædt med den præstelige Charakters ophoiiede Bærdighed. Omendskjøndt vi kun med største Uvillie gribe Pennen, for at skrive om denne Udaad, saa troe vi dog ikke at burde tie derom, for at det ikke maa synes, at vi kun ufuldstandigen underrette vore Læsere om de vigtigere Tildragelser paa Kirkens Gbeet. Erkebiskoppen af Paris, den Hoiærverdige Monf. Sibour, havde den 3. ds. i Kirken til den h.

Stephanus (Saint Etienne du Mont) bivaanet en høitidelig Procession i Anledning af den aarlige Fest til Ære for Paris's Skytshelgeninde, den h. Genevæva, hvis Grav findes i nævnte Kirke; da han om Efterm. henimod Kl. 5, efter endt Høitidelighed, fridervelsignende frem gennem den tæt sammentrængte Folkemængde i Kirken, som andægtigen boier Knæet for at modtage sin Dverhyrdes Velsignelse, styrter pludseligen et Menneffe frem af Mængden, griber med Bold Biskoppens Raabe og hans høire Arm for at blotte hans Bryst og stoder med det Samme en 1½ Fod lang Dolk ind i Brystet, saa at Blodet diebliffeligen fremstrømmer i stor Mæsse; Biskoppen tumler og udraaber med døende Stemme: Ah, le malheureux! (Åh, den Ulykkelige!) og idet hans Generalvibar i Hast endnu udtaler Absolutionsordene over ham, ndaander han i de ham omgivende Præsters Arme sit sidste Suk: mon Dieu! (min Gud!) — Efterat man havde bragt ham ind i Sacristiet, opbøde Lægerne alle Konstens Midler; men alle Anstrengelser vare forgjæves, han var død, og som et blegnet Liig blev han kort derefter baaret hen til den ved Stephanskirken ansatte Sognepræsts Bolig. — Man kan nok forestille sig, hvilken uhyre Sensation og Bestyrtelse denne uhorste Forbrudelse maatte fremkalde baade iblandt den forsamlede Mængde og i hele Paris. Folkets Forbittelse var saa stor, at det vist havde dræbt Morderen paa Stedet, dersom Politiet ikke ufortøvet havde bemægtiget sig dette ryggesløse Menneffe. Da Keiseren fik Kundskab om det Forefaldne, lod han strax afbestille den Forestilling i Theatret, som han havde agtet at opvære samme Aften. — Og hvo er nu Morderen? Vor Pen vægrer sig næsten ved at nedskrive det! Han er ligesom i Ryggesløsheden saaledes desværre ogsaa i Værdigheden en Ligemand til Treiserens Forræder, til Judas; han er nemlig Præst! Dog maae vi ogsaa til Kirkens og den præstelige Stands Ære strax tilføie, at hans hele Præstelighed ogsaa udelukkende kun bestod deri, at han for nogle Aar siden havde modtaget den hellige Indvielse; thi allerede snart maatte hans kirkelige Foresatte dybt angre, at de havde indviet ham til Præst, og gjensatagne Gange blev han paa Grund af sin upræstelige Adfærd suspenderet, d. v. s. berøvet Præstestandens Rettigheder og udelukket fra Udøvelsen af denne ophviiede Stands hellige Functioner. — Meget betegnende er især den Omstændighed, at den sidste biskoppelige Domsældelse af 21. Decbr. f. A. rammede ham, fordi han med Haardnakkehed vægrede sig ved at underkaste sig Kirkens useilbare Afgjørelse af 8. Decbr. 1854 angaaende den saligste Jomfrues ubesmittede Udfangelse; ja, han prædikede endog ligesom Dyrer imod den kirkelige Autoritet og gik i sin ryggesløse Fremfærd imod Kirken selv saavidt, at han med

mageløs Uforfæmthed kaldte den omtalte kirkelige Afgjorelse en afgudist Dyrkelse! Han har endog selv med mageløs Koldblodighed tilføjet, at Biskoppens Mord ikke skulde være andet, end hans sidste Protest imod denne kirkelige Afgjorelse! Man seer deraf, til hvilken Grad af Forblindelse og Forstøffelse Hovmodets og den kirkelige Ulydighed's Diavel tilfjeldt kan føre selv en Præst! Gud give, at dette gyselige Exempel maatte aabne Zinene paa ret Mange af hans Landsfæller i Henseende til deres trodsige Gjenstridighed imod den kirkelige Autoritet! Det saarer vistnok enhver troende Christens Hjerte hver Gang man maa gjøre den sorgelige Erfaring, at Judasjernes Slægt endnu ikke er uddød iblandt den apostoliske Præstefare, at der ligesom iblandt de første Tolv, saaledes endnu bestandigt iblandt deres mange tusinde Eftermænd ogsaa findes Forrædere og Ulve i Faareklæder: men ligesaa trøstefuldt er det paa den anden Side ogsaa, at Kirken ialmindelighed med et skarpt Die itide lærer disse Ulve at kjende og itide skiller sig ved dem, ved at belægge dem med Band eller andre kirkelige Straffe, uden heri nogenlunde at lade sig skræmme ved visse Folks foregivne Humanisme, som viser sig oprørt ved denne kirkelige Strengbed; og naar Ulven da siden afkastet sine Faareklæder og viser sig i sin sande Skikkelse, saa staaer selve Kirken reen der, og hele Stammen falder da tilbage paa deres Hoveder, som i deres saak. „Liberalisme“ og „Humanisme“ havde givet dem Medhold. — Det er vel neppe nogen Tvivl underkastet, at Morderen snart vil komme til at bøde for sin Ugjerning med den fortjente Straf og blive henrettet.

Hvad den afdøde Biskop angaaer, saa hersker der kun een Stemme, som i ham anerkjender en yderst agtvaerdig, lærd og from Prælat, hvis tidlige Dod (han blev kun 64 Aar gammel) vil være et meget føleligt Tab for Erkebispedømmet Paris. Sin troe Hengivenhed for Kirken og dens synlige Overhoved har han især i Aaret 1854 glimrende lagt for Dagen, idet ogsaa han indfandt sig i Rom og forherligede ved sin Nærværelse den kirkelige Afgjorelse om Marias ubesmittede Udsaugelse, den 8. Decbr. s. A. Især fra den Tid, hvor den hellige Fader og den høie Afdøde lærte hinanden personligt at kjende og at agte, daterer sig Begges gjensidige særdeles venstabelige Forhold; man kan derfor nok tænke sig, hvor dybt ogsaa den hellige Faders adle Hjerte maa være blevet saaret ved den rædsomme Tidende om den udførte Eskjændelsesdaad! Den h. Faders Gesandt eller Nuntius i Paris var derfor en af de første, der skyndte sig til den Afdødes affjalede Liig for at bevidne sin og sin høie Herres inderlige Deeltagelse. — Dagen

efter Forbrydelsen, Søndagen d. 4., blev der i ingen af Paris' 60 Kirker feiret nogen høitidelig Messe; der læstes i alle Kirker kun stille h. Messer for den hedengangne Overhyrdes Sjæle, og Geistligheden afgang derefter Bødspsalmerne. Den store Portal af Kirken til den h. Stephanus var behængt med sort Klæde, og det forstaaer sig af sig selv, at der i denne Kirke, som jo er bleven vanhelliget ved forbryderisk Blodsudgydelse, slet ingen h. Handling mere kan blive fuldbyrdet, førend den paany høitideligen er bleven indviet til kirkelig Brug paa den i Kirkens Ritual foreftrevne Maade. — Tolv Præster og flere andre geistlige Personer vare uafbrudt forsamlede omkring det paa Paradesengen udstillede biskoppelige Liig og bade for den Afjæledes evige Hvile; de Troendes Tilstrømning for at bevidne deres Deeltagelse for deres Overhyrdes yselige Skiebne har hver Dag været overmaade talrig og fremkaldt hos Alle et rystende Indtryk. Den 10. ds. har Liigbegængelsen fundet Sted, hvortil flere Biskopper vare mødte i Hovedstaden, og som overhovedet har fundet Sted under overordentlig Deeltagelse ogsaa fra Befolkningens Side.

Italien. Turin. Den 29. Decbr. iðstl. feirede den hæværende Forening til Jesu h. Barndom (see Skand. Kirketid. s. N. Nr. 27) sin første høitidelige Marsfest i Trinitatiskirken. Den høiarv. Vater Stub, Provincial for den ærverdige Barnabiterorden herjteds forberedte ved meget opløstende Foredrag i tre Dage Foreningens usfyldige Medlemmer, dengang 300 i Tallet. De indsaandt sig i Kirken, ledsagede af deres Forældre eller nærmeste Vaarværende; de Store syntes her at ville lære af de Smaa den barnlige Andagt og Inderlighed i Bonnen og i Dyden overhovedet. Kirken var altid saa opfyldt af Andægtige, at den ikke kunde rumme flere. Under den værdige Pat. Provincials fortræffelige Veiledning bleve de Unge smaa Hjertes udrannede til at fatte og beslutte store Planer; de henvistes til deres smaa Brodre og Søstre i det fjerne China og Indien, til disse tallose ulykkelige Børn i hine vidtudstrakte Riger, som af deres umenneskelige Forældre blive bortkastede til at druknes i Vandet eller til at ædes af Roddyr eller til at omkomme af Hunger og Kød, og saaledes at bortdøe uden Daab, uden nogen Udset til den evige Salighed i Himlen. Den høimodige Beslutning at ile disse Ulykkelige til Hjælp paa enhver mulig Maade modnedes, Hjertet opfyldtes af den inderligste Taknemmelighed imod det guddommelige Forsyn, som har handlet saa hjærlighedsfuldt mod de christelige Børn fremfor hine ulykkelige hedenste Børn, og Forsættet blev fattet, for stedse i hele Livet at ville vise sig værdige til denne guddommelige Naade og Forbarmelse. Under saadanne Forberedelser frembrød da selve

den barnlige Festsdag. Formiddagen erholdt sin høieste Indvielse, idet alle de unge Foreningsmedlemmer, hvis Alder og modnere Forstand tillod det, modtog de deres guddommelige Ven og Frelser i den h. Communion; for en Deel af dem var det den første h. Communion. Om Eftermiddagen bearede den høiarv. Biskop af Mondovi, Mgn. Ghilardi*), Bornenes Fests med sin Dærværelse og lod de Smaa ved Lodtrækning bestemme de Navne, der skulde meddeles hine chinesiske og indianske Børn, som ved den kjærlige Hjælp af deres Brødre i Turin blive saa lykkelige at modtage Daabens h. Sacramente og derved Afgang til den himmelske Salighed. Derpaa holdtes endnu en Tale om Midlerne til at fremme Foreningens Sag, og hele Høitideligheden sluttedes under andægtig Børnesang ved Velsignelsen med det allerh. Sacramente. I hele Turin herskede der paa denne skjønne Dag en almindelig Jubel og Glæde, alle Classer og Stænder viste den inderligste Deeltagelse i Børnenes Høitid; og Turins Befolkning har atter ogsaa ved denne Leilighed givet nye glimrende Beviser paa sin dybt i Hjertet rodfæstede Kjærlighed og Hengivenhed for Kirke og Religion og for den christelige Barmhertigheds Øvelse. Den har alt i mange Aarhundreder udmærket sig derved, og den vil med Guds Naade ogsaa bevare denne Hæder for stedse. — Dagen efter Festsdagen bleve 700 nye Medlemmer af bemeldte fromme Forening til Jesu h. Barndom indtegnede, saa at deres Antal paa denne ene Dag steg fra 300 til 1000. —

*) Erkebiskoppen af Turin, Mgn. Fransoni, lever endnu i Landsforvisning i Lyon i Frankrig, fordi han med apostolisk Frimodighed pretesterede imod de uretfærdige Indgreb, som den kirkesjendtlige sandiske Regjering tillod sig paa det kirkelige Gebeet. Da Reserenten forleben paa en Reise igjennem Frankrig besøgte ham, fandt han ham i en religiøs, gudhengiven Sindstemning.

Marieforeningens

ærede Medlemmer indbydes heryed til et overordentligt Møde idag, Sønd. den 18. Januar, Eftermidd. Kl. 4^{1/2}.

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag den 18de Januar. — 2. Søndag efter Epiph. — Brøderskab. — Jesu Ravnefest. — Form. Kl. 8 og 12 stille Messer. — Kl. 10 Høimesse, med Prædiken (Tydsk). — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Præd. (Dansk).

Søndag den 25de Januar. — 3. Sønd. efter Epiph. — Form. Kl. 8 og 12 stille Messer. — Kl. 10 Høimesse, med Prædiken (Dansk). — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catech.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 3.

Søndagen den 1ste Februar.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udaaer hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Arte til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indregnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hoved-commissionair, Hr. Konsthandler **C. A. Blanckensteiner**, st. Kjøbmagergade 68, og i alle Pøglader; i de danske Stater paa de Kgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 Sfr. Kvartalet.

Nogle Ord om Lecture.

Der har været en Tid, da kun faa Mennesker kunde læse; og en anden Tid, da kun faa befattede sig med at læse, endskjøndt de fleste havde lært at læse; og der gives en Tid, da næsten alle Folk forstaae at læse og derfor ogsaa hige og snuppe efter Bøger, ligesom efter deres daglige Brød — og det er netop Nutiden. Og ligesom Landmanden sørger for, at vi ikke savn

Levnetsmidler til det legemlige Livs Ophold, idet han dagligen fører sit Forraad til Torvs: saaledes drager en heel Hær af Skribenter Omsorg for, at det læsende Publicum ikke mangler Stof for Læsningen. For omtrent 100 Aar siden kjendte man neppe noget til Aviser, som nu til Dags i Tusinder af Exemplarer hver Dag vandre igjennem hele Byen ligesaa Kjelderer og op til Øvisten; og Boghandlernes Speculation oversvømmer hele Landet med Literaturens mest forskjellige Producter. Men der gives mange Giftplanter blandt disse Aandsproducter, som staae Mennekeheden og forvolde allehaande Sygdomme og Strøbeligheder først paa Sjælen, men derefter ogsaa ofte paa Legemet, som Erfaringen noksom udviser. Det vilde derfor vistnok være meget gavnligt for Publicum, naar det blev gjort bekendt med slike giftige Producter, der tilbydes det fra alle Sider, og som det ovenkjøbet endogfsaa maa betale med sine gode Penge. Vistnok have ogsaa Apothekerne Gift tilsalgs; men dermed er der ingen Fare, fordi de ikke udgive den til Enhver, og selv naar de finde sig foranledigede til at betroe Nogen den, da gjøre de det med den allerførste Forsigtighed og skrive paa Pakken: „Gift“—„Gift“—„Gift“, eller Dødningshoveder eller Korstegn til Advarsel. Derimod hiin Gift, som salbydes paa Bogmarkedet, den bliver anbefalet og anprøist som en „deilig“ Mad til Aandens Føde, Morsskab og Fornøielse, — og der bliver slet Intet sagt om hvad den virker siden efter: ligesom ogsaa selve Giften i Begyndelsen smager deiligt og sødt som Sukker, men Bugbrød og Mavepine eller endogfsaa Døden selv følge snart efter. — Ja, man forstaaer sig endog paa at blande Giften med andre nyttige Barer eller med Luxusartikler, og saa affattes den som nybagt Brød, især naar den kommer fra Udlandet, fra England og Frankrig; det Udenlandske er jo altid det Bedste! Thi derovre leve eller have levet meget klogt og kunstige Giftblandere, som f. Ex. en **Eugen Sue**, en **Frederik Soulié**, en **Paul de Kock**, en **George Dudevant**, en **Alphons Karr**, en **Alexander Dumas**, en **Balzac** o. fl. a., der dagligen ere eller vare i Færd med, i deres Officin at arbejde paa saadan en Giftblanding, for at dræbe uskyldige Mennekers Sjæle, og de faae derfor en rigelig Indtægt i Penge. De have ogsaa over-

alt deres flittige og trofaste Medhjælpere eller Compagnons, som snart ere beredte til, ved nøiagtige Oversættelser i andre Sprog og ved Opsørelse paa Theatret at udbrede slige Varer i alle Lande og iblandt alle Folk. I Fordumstid var der sat Livsstraf paa Giftblanding, men nu til Dags honoreres og betales den endog med Penge.

Gifterne ere forresten forskellige, alt efter som det behager det ærede Publicum at modtage dem, men skadelige ere de allesammen, den sulde Belladonna lige saavel som den skarpe Arsenik eller nogensomhelst anden Forgift. Vi skulle da for det Første omtale og navngive de hyppigst forekommende Sorter af disse giftige Aandsproducter, og derefter for det Andet nærmere udvise og paavise Maaden, paa hvilken de udøve deres skadelige Indflydelse, for saaledes at advare dem, som ville lade sig advare og hellere ville troe, end føle.

I.

Den første Klasse af farlige Bøger udgjøre de, som gaae ud paa at undergrave den christelige Tro. Vi sige: at undergrave den christelige Tro; thi for nærværende Tid er det ikke saa meget Branglæren, som truer med Fare, men det er meget mere den nøgne, bare Bantro, som vi nuomstunder maae frygte mest, ikke for selve Kirkens Skyld, — den er og forbliver uroffelig, trods Helvedes Magt og Angreb, thi den er bygget paa en uovervældelig Klippe for alle Tider indtil Verdens Ende, — men for de ulykkelige Menneskers Skyld, som paa denne Maade miste deres kosteligste Sjæleskat, Troen og Troens Lykke og No. Ja, det bør i vore Dage være alle christelige Confessioner, der endnu have og bekjende nogen positiv Religion og Tro, magtpaaliggende at værne om denne Troens Himmelgave som Menneskeheden's dyrebaresteklenodie, og som een Mand at stride med forenede Kræfter mod hiint Bantroens Uhyre. Thi Bantroen er vor Alles fælles Fjende, fordi den gaaer ud paa, at ødelægge ikke blot dette eller hiint enkelte Troesjamsfund, men at tilintetgjøre overhovedet al og enhver Tro paa en overnaturlig, guddommelig Aabenbaring og saaledes at føre Menneskeheden tilbage til Hedendommens Mørke og

Tomhed, ja endogsaa at styrte den i en endnu dybere Afgrund, end selve de gamle Hedninger befandt sig i. En større Contrast og Modfætning kan vel neppe eksistere imellem Mennesker her paa Jorden, end der finder Sted imellem to Mennesker, af hvilke den ene er en Troende, og den anden en Vantro, og man skulde grue for at mødes med et saadant vantro Menneske, ligesom den hellige Apostel Johannes søgte at undgaae at være sammen med en Saadan i det selysamme Badehuus. — Alligevel frygter man ikke for dette Slags Fiender, men man holder selv Dm gang med dem, og den mest fortrolige Dm gang og Venfkab, som netop bestaaer deri, at man læser deres Værker og indaander saaledes lidt efter lidt hiin Vantroens Aand, som gaaer igjennem saadanne Bøger. Thi ved at læse en Forfatters Værk, træder man i et fortroligt Samvæsen med ham, som allerede den gamle romerske Autor Cicero siger, og Læsningen af et saadant Værk frembringer derfor ogsaa de selysamme Virkninger, som den personlige Dm gang, man holder med Noget. Men hvad en slet Dm gang formaaer at virke, det have vi dagligen Leilighed til at iagttage, og Erfaringen giver os isandhed afstrækkende Exempler derpaa. Ogsaa den hellige Skrift stadfæster det med de Ord: „Onde Samtaler fordærve gode Sæder.“ 1. Cor. 15, 33.

Vi ere nu rigtignok ikke istand til at navngive alle de enkelte Bøger, som ere farlige for Troen; thi de ere utallige. Vi kunne kun i Almindelighed hentyde til dem, som ligefrem trage at ødelægge al Tro i Menneskenes Hjerter. Det er for det Første hine Skrifter, som forsegte falske filosofiske Grundfætninger, som med en gyselig Frækhed negte en personlig Guds Tilværelse (den saakaldte Atheismus og Pantheismus), eller som i deres moralske Fordømmelse komte til at negte deres egen Sjæls Tilværelse eller deres Sjæls Mandighed (den saak. Materialismus). Naar de fremsatte slike ugudelige Systemer i jævne lærde filosofiske Afhandlinger, da er der mindre Fare med dem, fordi de fleste ikke kunne forstaae deres dunkle Tankegang og Talemaader og derfor heller ikke læse saadanne Skrifter; men naar Digtere, Romanfribere og andre lignende Skribenter

bearbejde dette Gjenne og gjøre det tilgængeligt ogsaa for Folket, da bliver det høist farligt for Troen. Og det er netop Hovedårsagen til, at Bantroen i Løbet af det sidste Aarhundrede har taget saameget Overhaand blandt selve Folket.

I England udviklede sig nemlig allerede i det 17de Aarhundrede en uchristelig Philosophie, som kaldes Deismus, efter hvis Grundsætning kun alene det almindelige Begreb om Gud skulde bestaae; men om Kristus som Guds menneskeblevne Søn, og overhovedet om al overnaturlig, guddommelig Aabenbaring var der slet ingen Tale, tværtimod alt dette blev ligefrem fornegtet. Med sin blotte, nøgne og kolde Menneskeforstand og ved at experimenterere (ved egen Prøve og Erfaring) anmasjede man sig at ville bedømme Alt, og paastod derved at kunne opfinde al Sandhed om Guddommen, om Mennesket og Naturen. Som Stifter af denne hovmodige og tomme philosophiske Retning antages en vis Lord Edward Herbert Cherbury, født i A. 1581 i Montgomery i Wales. Aandsbeslagtede med ham vare Blount og senere Bollingbroke; endnu mere bekjendte ere Hobbes, Locke, Shaftesbury, — fremdeles Mandeville, Morgan, Tindal, Toland, Woolston. Medens denne uchristelige Philosophie i England selv endnu mere blev en blot Forstandssag, som det svarer til den engelske Nations tørre Charakter, uddannede den yppige og udsvævende franske Phantaste denne Philosophie til et System, som ogsaa blev tilgængelig for Menigmand. Det var Encyclopædisternes Jdræt, som gif ligefrem ud paa, at tilintetgjøre al Christendom i hele Verden. Encyclopædister kaldes nemlig hine Forfattere og Skribenter, som i den sidste Halvdeel af det forrige Aarhundrede i Frankrig dannede en egen Literatur, der som et Slags Evangelium skulde tjene til at udbrede deres vantroe, philosophiske Grundsætninger blandt selve Folket og sigtede til intet andet end ved dette nye Forstandsslys at udslukke det gamle Troeslys, ved Bantroen at overvælde Troen. Ophavsmanden til og Styreren for hele dette sataniske Foretagende var Maria Franz Arouet de Voltaire, en Mand med skarp Forstand, megen Vittighed og Kløgt, men med et ondskabsfuldt og djævelskt Hjerte; han stod i

Forbindelse med og samlede omkring sig en heel Hær af Stribenter, som allesammen arbejdede i hans Land og i hans Diemed. De holdt deres ordentlige Møder og Conferentser i Baron Holbach's Huus, og i denne Klub smedede de deres Planer til Christendommens Udryddelse. I Forening med Voltaire arbejdede Diderot og D'Alembert, og desuden en stor Mængde af aandsbeslagtede Mænd for, ved Ord og Skrift saa meget som muligt at undergrave og ødelægge den gamle christelige Tro iblandt Folket. Voltaire var af den Mening, at fem eller sex klogtige og dannede Mænd dog snart maatte kunne kuldfaste og tilintetgjøre et Bærk, som tolv enfoldige og udannede Menneffer (s: de 12 h. Apostler) saa let havde kunnet oprette i Verden. Kun det Materielle og Naturlige skulde have Gyldighed og Værd, og alt Overnaturligt og Høiere skulde bekæmpes, bestrides og forkastes; — ja, selv den personlige Guds Tilværelse blev negtet. Det kaldte de Philosophie! Hvad der blev Følgen af dette Foretagende, vide vi alle: nemlig den første franske Revolution. Først maatte Troens Lys slukkes i Folkets Hjerte, førend hiin voldsomme Omvæltning kunde finde Sted og en gyldelig Daarskab og Banvid kunde tage Overhaand i den Grad, at, — til evigt Minde om, hvorvidt Menneffer uden Tro kunne komme! — Gud, Vorherre Selv blev erklæret for affat! Folket kan imidlertid ikke undvære Troen paa nogen Guddom: derfor opstillede et qvindeligt Bæsen paa Alteret for at tilbedes som Fornuftens Gudinde. „Aldrig“, siger en nyere Forfatter, „aldrig har Frankrig været mere ufornuftig end dengang, det hævdede „Fornuftens“ Gudinde paa Thronen.“ — Hvad saaledes Banstro og Ugudelighed saa dienssynligt og inden et saa kort Tidsrum dengang har bevirket i Frankrig, det bevirker den endnu denne Dag idag, om end ikke saa hurtigt, som dengang i Frankrig. Voltaire og hans Staldbrodre have endnu den Dag idag deres Beundrere og Tilbedere, og Hundreder af Stribenter arbejde og forfatte og skrive i den selvsamme Aand og Hensigt, som Voltaire; deres Diemed er heller intet Andet, end i Verden og i Menneffenes Hjerter at undergrave den christelige Tro, snart skjult, snart aabenbart. Hvadsomhelst de end vælge

til Gjenstand for deres Forfatterstab, hvad enten det er et Digt om Jesuiternes foregivne Levnet (som Eugens Sue's evige Jøde), eller en foregivet historisk kritisk Bedømmelse om kirkelige Instituter (s. Ex. om Inquisitionen), eller en historisk kritisk Afhandling om den hellige Skrift, om Bibelens Autenticitet og Troværdighed, — overalt forstaae de med hyklet Trofskyldighed at indflette deres snilde Bemærkninger, og deres Drivesjæder er overalt een og den samme, nemlig Had og Forbittrelse imod Gud og Alt, hvad der er guddommeligt; og deres Henføgt er: at vække lignende djævelske Følelser ogsaa hos deres Læsere. Naar det vilde have lykkedes dem, først at udrydde Jesuiterne, saa vilde de dernæst have angrebet Kirkens evrige Præster, og havde de skaffet disse allesammen med deres synlige Overhoved af Beien (o: dersom det var muligt!), saa vilde de derefter have begyndt Kampen mod det troende Folk; og efterat de havde ødelagt den gamle katolske Kirke (hvis det kunde ske!), saa vilde de tilsidst ogsaa være optraadt med deres Angreb imod Alt, hvad der i den protestantiske Kirke endnu er tilbage af Tro og Sacramenter; de vilde ikke hvile, førend de havde borttryddet fra Jorden det sidste Spor af Religion og overnaturlig Åbenbaring. Ja, i Sandhed, i denne Tid adskiller Menneskeheden sig alt meer og mere i kun tvende Partier: Troende og Bantroer, og det er virkelig paa høie Tide, at vi slutte os fast til eet af disse tvende Partier: thi at holde med begge to, det er en complet Umulighed.

Wille vi bevare Troen, saa maae vi frasige os alt Samqvem med Bantroens Børn; vi maae ogsaa frasige os Læsningen af hine ugudelige Bøger, Brochurer, Tragoedier, som viensynligt sigte til at angribe vor guddommelige Frelfers hellige Religion og Kirke. Det er en Synd og en stor Skam, naar Christne, naar selv katolske Christne betale Bantroens Barer med deres Penge, idet de kjøbe eller fra Leiebibliotheker laane saadanne ryggesløse Skrifter.

En anden Klasse af skadelige Bøger ere de, hvis Indhold strider imod de gode Sæder og hvis Læsning lidt efter lidt undergraver Dyden i vort Hjerte. Det er hine Skrifter, som fremstille Lasten i Dydens Bevandt, som kalde det Gode

Øndt og det Ønde Godt, som udgive naturlige Laster og Forbrydelser for naturlig, menneskelig Svaghed; det er alle hine Bøger, som søge at forsvare eller endogsaa at prise som Dyder visse Forbrydelser og Usteielser, hvilke hele den christelige Verden fra Begyndelsen af altid har anseet for, hvad den christelige Tro lærer os at de ere, nemlig for Synd, for store Synder og Forbrydelser, som f. Gr. Selvmord, Eveskamp (Dueller), utilladelig og ægtefælsbrydersk Kjærlighed, o. s. v. De fleste, ja næsten alle Producter af Nutidens Literatur, som kaldes Romaner, og som vi dagligen opvartes med i Brochurer og Aviser, ere meer eller mindre usædelige, ja netop beregnede paa at behage og kildre den menneskelige Lidenskab. Derimod gudelige, alvorlige Skrifter ynde Menneskene slet ikke at læse; de, eller rettere sagt, deres blodagtige Sandselighed higer kun efter at more sig ved Læsningen, og den pengegjerrige Speculation veed meget godt at tage sig denne Læsehyge til Indtægt.

En tredje Klasse af uguelige Skrifter ere de, som true baade Troen og Dyden med Fare. I vort Fædreland maa vi fornemmelig betegne som saadanne Mormonismens affhyelige Frembringelser i Dagens Literatur. Vi have ikke nogeninde før læst Noget, som var i den Grad umoralisk og ugudeligt, som det, Mormonerne ikke skamme sig ved at skrive.

For det Andet ville vi nu næste Gang endvidere udvikle og nærmere paavise, hvorledes det gaaer til, at Læsningen baade af gode og slette Bøger udøver en saa stor Indflydelse paa Menneskets hele Uddannelse og dets Sindelag.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Iblandt de talrige Belgjørenhedsanstalter i Rom er den, som kaldes „til den Helligaand“ (Santo Spirito), den mest omfattende. Foruden det store Sygehuus, i hvilket undertiden henimod tusinde Lidende til samme Tid blive pleiede, finder man der ogsaa Tilflugtssteder for mange andre Nødslidende. Det er da en Selvfølge, at der i en saadan Anstalt

ganffe især maa lægges Bind paa en tilsvarende Sjælesorg; for nu at sikkre nævnte Anstalt denne paa en mere fuldkommen og regulair Maade, har den h. Fader ganffe overgivet den geistlige Forvaltning af denne Belgjorenhedsanstalt til Præster af den æverdige Capucinerorden. Til den Ende blev i en Deel af den store Bygning indrettet en passende Bolig for en lille Menighed af disse Klostergeistlige, og efterat Fædrene vare indførte i samme, bærede Hs. Hellighed dem ogsaa med et Besøg. — Til Nutidens trosteligste Tegns kan ogsaa den Kjendsgjerning henregnes, at næsten alle Kirkens religiøse Ordenssamfund, isærdeleshed i Rom selv, fornye og forynge sig synligt og hurtigt efter deres oprindelige Ordensreglers Aand og vende da tilbage til den oprindelige tildeels forladte Strenghed. Dette gjælder navnlig om Dominicaner og Benedictinerordenen. Men her ere ogsaa de Steder, hvor der beredes Kræfter for Kirkens store Kamp.

— Den berømte Wilberforce, som for kort siden traadte tilbage til den katholske Kirke, har allerede i nogen Tid opholdt sig her og vil nu efter den h. Faders utryffelige Duffe fuldende sine theologiske Studier i stille Genjsomhed i den saakaldte Accademia Ecclesiastica. Foruden Wilberforce befinder der sig i samme Siemed i nævnte Collegium ogsaa de Herrer Wime, Coleridge og andre, som tidligere have studeret ved det anglicanske Universitet i Oxford. —

England. Iblandt de Mænd, som for Tiden, næst efter Hs. Eminence Cardinal Wiseman, udmærke sig her mest ved deres Iver for Religionens Fremme, vækker den i Aaret 1852 til Kirken tilbagevendte Dr. Manning den største Opmærksomhed og Beundring i Publicum (sfr. Skand. Kirket. f. A. Nr. 45 S. 709). For at udfæste et tro Billede af denne Kirkens skjønne Pryd, meddele vi herved nogle Ytringer om ham, som en Protestant har nedskrevet om ham i sin Dagbog: „Dr. Manning's Prædikener ere smukke, men han selv fængler os endnu mere, end hans Ord formaaer det. Han har studeret Kirkefædrene, og hans Ydre er iffun det sande Udtryk eller Speil af denne Stole for Kjærlighed, Gudhengivenhed, Tro, inderlig Bøn, Baagen, Fasten og utrættelig Virksomhed i Herrens Vindbjerg. — Naar han, ifort den præstelige Stola paa Stuldrene, staaer paa Prædikestolen, saa straaer hans blege Ansigt af en oplyst Forstand og en englellig Blidhed. Den moraliske Indsydelse, denne Mand udøver, er ubegrændset; hans Ord fængsle Alles Opmærksomhed, som komme i hans Nærhed, men alligevel er han Venligheden, Ydmygheden og Beskedenheden selv; han har taalt meget, og Kummer, den dybeste Kummer er med tydelige Træk streven paa hans An-

figt, men det er hiin Sørgmodighed, som Herren har forjættet Himmeriget. Dersom der overhovedet gives Noget, som var istand til at forjone denne ædle Sjæl med Verdens Haardhed og Føleløshed, saa maatte det fremfor Alt være den overordentlige moraliske Indflydelse som han udøver baade over Katholikernes og Protestanternes Hjerter, fremdeles den Heilagelse, som Alle, der lære ham at kjende, nære for ham, og desuden ogsaa det store Antal af dem, som ere vendte tilbage i den katholske Kirkes Skjød. Ligesom Maanens blege Straaler udbreder han et mildt Lys, hvilket staaer i en ligejaa skarp Modfætning til Dagens stolte Glæds, som hans Indre til det forfængelige Verdenstheater, hvis Tilskuer han nødes at være. Er Nogen nedslaaet — hos ham finder han Død fulde af Trost og vise Raad; og hjærtigen fører han den angerfulde Synder fra sine syndige Vaners Smuds og Dynd paa Livets mojsommelige Wei hen til hine rene Bestræbelser og store Forhaabninger, for hvilke han synes ene at leve og virke. — Maatte han leve længe, for at trøste de Sørgende, formane Synderne og for at være vor vanslagtede Tidsalder et Mønster paa en Præst, som ikke virker Mindre for sin Kirke, end de Helgene have virket, som den canoniserer og bisætter under Altrene i sine Templer!“ — — Engelse Blade berette ligeledes, at en af Englands berømte Architecter, ved Navn Clutton, ligesom trende af de anglicanske „barmhertige Søstre“ ere for kort siden blevne optagne i Kirkens Skjød. Det samme Skridt gjorde fornylig en vis Hr. Gurdon, som indtil da havde forberedt sig til Prædikeembedet i den anglicanske Kirke.

— I Turnham Green meddeelte Cardinal Wiseman for nogen Tid siden Confirmationens hellige Sacramente til et vist Antal Confirmanter; den første iblandt de Modtagende var en ærverdigg Olding paa 80 Aar, som i forrige Aar var bleven optagen i Kirkens Skjød.

Irland. I tidligere Aargange have vi allerede gjentagende berettet om Nøden og Fattigdommen i det af den engelske Regjering tyranniserede, utyffelige Irland. Af omtrent 24 Menneffer befinde der sig een i et Fattighuus, hvor han bliver underholdt paa offentlig Bekostning. Nyere officielle Beretninger sige os nu ogsaa, hvormange Menneffer der paa den fattige D ere døde af Hunger i de sidste Aar, nemlig i 1842—187 Personer; i 1845—516; i 1846—2041; i 1847 ikke færre end 6058, og i 1848—49 tilsammen 9395. I det hele Tidsrum af 10 Aar (1841—51), over hvilket den sidste Tælling strækker sig, beløb Antallet paa de ovennævnte Dødsfald af Hunger sig til 21,770. Saavidt har den engelske

„Misregjering“ bragt det i Irland; og desuagtet har man i England den storartede Uforkammerthed, at tale om Keapels og de pavelige Staters foregivne „Misregjering“, om endstjøndt Jngen der endnu er død af Hunger! — Men hvad skal man først sige, naar den Hunger og Glendighed, som dette daarlige engelske Regjeringsystem har bragt over Irælenderne, fra engelsk Side endog bliver benyttet til at frarive dem deres Kirke eller meget mere til at affkaffe dem Troen? Et ijsor af Erkebiskoppen af Dublin udstedt Hyrdebrev viser, hvorledes 23 forskjellige anglicanske Foreninger i Dublin have til Formaal, ved Penge at kjøbe Graftald fra den katolske Tro! „Agenter for disse Foreninger“, siger Erkebiskoppen, „glaennemile de af Tusinder udbungrede Landsfolk bedækkede Gader i vor By, for at bemægtige sig disse ulykkelige Katholikers Børn og — selv imod Forældrenes Billie — at føre dem til de for dem oprettede Fattigskoler, hvor man berøver dem deres Tro og fravender dem deres Religion. Modstaae Forældrene denne Forførelse, saa overlader man dem selesøft til deres sorgelige Skjæbne. Ja, kun imod den katolske Troes Fornegtelse kan den jamrende Enke, hvis Mand esterlod sin Familie i Armod, erholde Hjælp for sig og sine ulykkelige Smaa. Og i hvilken Tilstand befinder sig nu hiint England selv, som udsender sine Penge og sine Agenter, for at bekæmpe Katholicismen iblandt os? Tyve anglicanske Biskopper i England give i en Beretning herpaa det Svar: at den største Usædelighed og den mest fuldendte Bantro paa en gyselig Maade udbreder sig i England, og at man der ikke kan tælle 5, ja i London ikke engang 2 af 100 Arbeidere, som besøge nogen Kirke.“ — Hvo kan efter slige Erfaringer vel endnu drage i Tvivl, at det er den Døde selv, der driver dette Slags anglicanske Propagandister til, ester at have gjort deres eget Fædreland ulykkeligt og skilt det ved al Tro og Religionsstret, nu ogsaa af alle Kræfter at anstrenge sig for ligeledes at gjøre deres tidligere ja lykkelige Naboland aldeles ulykkeligt og ogsaa berede det den Førdærvælsje, de hjemme have aurretet!

Frankrig. Hr. de Courcy, den franske Generalconsul i China har saaret Ordre til at fordre Hyldestgjærelse af Keiseren af China for den Krænkelse, som er bleven tilføiet den franske Nation ved den uretfærdige Henrettelse af den franske Præst Chapedelaine (see neden: China). Admiral Rigault de Genouilly har ogsaa erholdt Instrurer til energisk Optræden, der som den chineisiske Regjering skulde vagre sig ved at yde Retfærdighedens Sag den forlangte Hyldestgjærelse og for Fremtiden at forebygge slige blodige Forfølgelser, for hvilke de

katholske Missionairer ellers itidsse endnu ere udfatte i dette hedenke Rige. — — I Byen Amiens bleve for kort siden tre Døtre og en tolvaarig Son af en jødisk Familie heiltdelig døbt, confirmerede og derefter bespiste med Livets Brød. — Den 24. Decbr. sidstleden, er en paa Statens Bekostning forfærdiget Buste i Marmor af den i Februar f. A. i Paris afdøde barmhjertige Søster Rosalia (see Skand. Kirketid. f. A. Nr. 16, S. 249) bleven opstillet paa Raadhuussalen i det 12. Quartier i Paris. Keiseren havde personligt udtalt det Ønske, at see denne fromme Søsters Minde forevigt ved et Monument.

Schweiz. Freiburg. En af de uretfærdigste Voldsgræninger, som den revolutionaire Regjering i Schweiz for 8 Aar siden har udøvet imod vor h. Kirke, var Forviisningen af den høierværdigste Biskop af Freiburg; der er nu endeligen bleven sonet: den ærværd. Prælat Hr. Stephan Marilley er den 19. Decbr. sidstl. vendt tilbage fra sin Landsforviisning til sit Bispesæde Freiburg, efterat de Hindriner, som stode veien for hans Tilbagekomst, vare lykkelige bortryddede. Dtte samfulde Aar har den frimodige Bekjender tilbragt i Landsflygtigheden, fjern fra sin Hjord, i den franske By Divonne, hvor den fromme Grev af Divonne undte ham et Tilflugtssted. Det var som bekjendt om Natten den 25. Decbr. 1848, da han, ifølge Ordre af Regjeringen for Canton Freiburg, blev som en gemeen Forbryder tagen til Fange, bortslæbt fra sin trofaste og retfærdige Hjords Midte, bragt i et mørkt Fængsel i Ghillon og derefter udrvist af Landet. Og hvad var hans Forbrydelse? Han var med apostolisk Frimodighed traadt op imod den revolutionaire, radicale Regjering, som i Aaret 1847 efter de Conservatives Nederlag var bleven indsat, og som havde brandmærket sig selv ved Forjagelse af Jesuiternes og de barmhjertige Søstres Orden, ved Røv af Kirkegodsene og ved Folkets Tyrannisering; og uforfærdet havde Biskoppen foreholdt de despotiske Tyranner deres Ugudelighed og Uretfærdighed, ligesom Johannes Baptista gjorde mod Kong Herodes; desuden havde han proteiteret imod den verdslige Regjering's uberettigede Indblanding i reent kirkelige Anliggender, og da den ved Hjælp af Bajonetter indførte nye Forsatning indeholdt flere kirkesjendtlige Bestemmelser, saa havde han naturligtviis ogsaa vægret sig ved at aflægge Ed paa samme. Det var Biskoppens Forbrydelse, som blev straffet med Landsforviisning! Rolig og gudhengiven udholder Marilley den ham tilfældige Forjædelse: som en Forbryder er han i bældmørk Nat bleven bortslæbt — men i heiltdelig Triumph er han nu ved heilths Dag vendt tilbage; og — mærkeligt nok! — han blev tilbagefaldt ved de selv samme

Mænd, som dengang have udevet Vold mod ham. For nemlig at efterkomme Folkets høit og oftere udtalte Ønsker, havde Regjeringen gjenaaagne Gange søgt at underhandle med Biskoppen; men den ham forelagte modus vivendi (o Forholdsregler, et Slags Concordat) var i den Grad uirkelig, at Biskoppen ikke kunde for en saadan Priis kjøbe sig Tilladelse til at vende tilbage. I Januar f. Aar syntes Striden at være endt; Marilley var allerede ankommen til Genf, da man gjorde nye Banfkeligheder, saa at han maatte vende tilbage til sit Forviisningssted. Siden den Tid bleve nye Underhandlinger indledede; Regjeringen viste sig mere eftergivende, den var vensynligt bange for de nærførestaaende Folkevalg og søgte nu ved snild Eftergivenhed at forhøvere sig Folkets Yndest. Endelig blev den modus vivendi forandret af det saak. store Raad i dets Mode af 17. Novbr. og med stor Stemmeskerhed antaget; Biskoppen gik ind paa denne Overenskomst, og hans Tilbagekaldelse blev besluttet. Nogle Dage senere fandt Valgene Sted; de 9 Aar, i hvilke man havde paanødt Folket den nye Forsætning, vare udløbne — Folket sfred til et nyt Valg efter dets egen Aand og Villie, og de hidtidige Beherskere maatte i disse Valg aldeles ligge under. — Biskop maa Biskop Marilley sørge, naar han efter en saa lang Fjernelse vender tilbage til sit elskede Freiburg, hvor siden 1848 fattigdom og Mangel er traadt i Stedet for den tidligere Blomstring og Belskær, og hvor det demofratistiske Regimente har ødelagt mangt et herligt og blomstrende Institut. Men han gjenfinder sin Hjord, skjøndt undertrykt og fattig paa timelige Goder, dog rig paa et ægte katholsk Sindelag og kirkeligt Liv. Maatte den Seiersglæde, som nu hersker i hele Cantonen over den vundne dobbelte Seier, for den haardt prøvede Overhyrde være en Erstatning for de udstaaede Krankelser og Forsvædelser; maatte det lykkes ham, under kraftig Medhjælp fra den nye conservative Regjerings Side, atter at bringe Herrens ødelagte Blimbjerg til dets tidligere stjerne Blomstring! —

China. Et Brev fra Canton af 8. Juli f. A., meddeler flere interessante Enkeltheder om den grusomme Forfølgelse, som en kristen Menighed ifjor har maattet udholde af Chineseerne. Det lyder saaledes: „I Menigheden Pa-schan, Missionen Guany-lang, hvor Missionairen Chapedelaine af Jesu-Selskab allerede havde erhvervet 200 Medlemmer for den kristelige Kirke, opstod der Uenighed imellem en Christen og hans Kone, der endnu ikke var omvendt til Christendommen, men førte et meget udsvævende Liv. Konen beklagede sig da over sin Mand til sin Fader og Broder, som ere hørne Hjensder af de Christne. Disse To begave sig strax til Mandarins-

(Dommeren) i Districtets Hovedstad, for at forebringe de mest urimelige Anklager. Mandarinen sendte strax en bevæbnet Bande mod Landsbyen. Missionairen havde imidlertid faaet Nyse om Sagen og derfor ad Enigveie begivet sig til sine Venner. Den uhykkelige Landsby blev aldeles udplyndret og Indvaanerne mishandlede paa det Grusomste. Mandarinen lod de stakkels Koner, som bade om Naade for deres Mand, drive fra hverandre med Pidskeslag. Missionairen, hvis Opholdssted meget snart blev opdaget, begav sig til Mandarinens Bolig, for at dele de Fængsels Skjæbne; iblandt disse befandt lig ogsaa en Kone, som havde virket meget for Christendommens Udbredelse. Hun blev dømt til Døden. Missionairen blev forhort; da han ikke svarede paa Svørgsmaalet: „Hvormange Penge har du? Hvorfor lærer du dine Fødder at flygte?“, saa fik han 100 Drefigen med en haard Rem, saa at Børnene bleve senderflengede og Kævebenet knuust. Herpaa fik han endnu 100 Stag paa Ryggen; hvilken Pine Missionairen udholdt uden Klagehyd. Derefter blev han sat i et Buur. Senere maatte han en heel Dag udstaae Kjædestraffen, som bestaaer deri, at den Fængsel, medens han er ophængt ved Tommelstingrene og Haarene, hviler med Knæerne paa Jernkjæder. Den følgende Dag indespærrede man ham i et Buur, i hvilket Forbrydere blive qvalte. Samme er saaledes indrettet, at Offeret hænger imellem to udstaarne Bræder, medens Fodspidjerne neppe berøre Jorden. Han lider saaledes Strangulationens Pine, som kan vedvare i flere Dage. Da Missionairen under denne Tortur forjmaaede at ville løskjæbe sig, blev han ført til Døden. Hans Hoved blev paa chineesisk Viis hængt op paa en Green med sammenbundne Haar, og saaledes tjente det de chineesiske Drengene til Skive, som de fastede med Steen efter, indtil det faldt ned. Hjertet blev revet ud af ham, haffet i Stykker og fortæret af Chineeserne. — En ny hæderlig Martyr, som værdigen indtræder i Kirkens gamle Martyrers hellige Række!

Ægypten. I Aaret 1840 oprettede Pave Gregor XVI. det apostoliske Vicariat Alexandrien med Residenten i Cairo. I samme Aar nedsatte Konnerne af „den gode Hyrde“ fra Angers, tilligemed den nuværende apostoliske Vicar Perpetuo Guasco, sig i Hovedstaden i det nedre Ægypten; de bestode nu i Cairo et blomstrende Pensionat, et Tilflugts- og et Waisenhuus, hvilket, som en nyere Beretning siger, vilde være endnu langt større, naar ikke Mangel paa Plads nødte de fromme Konner til at maatte afvise de daglige Anmodninger til dem om Optagelse. Desuden holde disse Ordensdamer og

faa en meget besøgt Skole for fattige arabiske Børn. I disse forskjellige Anstalter optages Børn af alle Religioner og Nationer. — I Alexandria have Præster af den h. Vincents af Paul og barmhjertige Søstre været indførte siden 1844. I denne Stad jaavel som i Cairo have de saakaldte christelige Skolebrødre siden 1854 ogsaa oprettet Optragelses- og Undervisningsanstalter, som have den bedste Fremgang. Katholikernes Antal i hele Vicariatet beløber sig til c. 13,000.

Nordamerika. Den 20. Octbr. sidstl. indviede Erkebiskoppen af Baltimore trende tidligere protest. Geistlige, d'Her. Vogien og Baker, til Præster; den Sidstnævnte er indtraadt i Redemptoristernes Ordenssamfund. — En anden Præst, ved Navn Tillotson, blev den 29 Sept. ordineret ved Biskoppen af Birmingham i England. Tillotson er barnfødt i New-York; han opholdt sig i flere Aar i England, hvor han tilsidst afslagde den katholske Troesbekendelse i Dr. Newmanns Hænder. Han er indtraadt i Dratorianernes Ordenssamfund.

— De kirkelige Instituter i de forenede Stater blive udsukkende kun vedligeholdte ved de Troendes frivillige Gavnildhed. Man maa der tage sin Tilflugt til Collecter under alle mulige Former: snart giver man dem Titel af Lotteri, snart af Markeder (foires), snart af Forelæsninger, snart af Theatrecirkler. Det glimrende Udfald, som et af dette Slags „Markeder“ i sidstafv. Decbr. havde i New-York, gjør denne Stads Indvaaneres offervillige Gavnildhed den største Ære. Den berømte Erkebiskop af New-York, Misgr. Hughes har i Aaret 1849 grundet et St. Vincents-Hospital, hvilket han overgav til de barmhjertige Søstre. Tolv Søstre pleie der aarligen henved 1000 Syge. Det store Antal Katholiker i denne Stad krævede imidlertid en Udvidelse af Hospitalet; og for at erholde de dertil fornødne Midler, henvendte Misgr. Hughes sig tillidsfuldt til sine Troende. Disse imodekom ogsaa denne Gang deres Overhyrdes rørende Bønner, og i samfulde 14 Dage saae man tætte Skarer af Troende drage hen til Krystalpalladset, i hvis Haller et „Marked for Barmhjertigheden“ blev holdt. Ethvert Sogn af Byen havde der sin særskilte Afdeling med Boutikker og Boder, og der viste sig en from Kæmpestrid om hvem der iblandt dem kunde sælge de mest værdifulde Gjenstande for den høist mulige Priis. Denne adle Iver blev lønnet med det skjønneste Resultat: hele Indtægten beløb sig til ikke mindre end 150,000 Pres. (lidt over 50,000 Rdlr.).

Til Medlemmerne af Ausgariusforeningen.

Søndagen den 8de Febr. fejrer Foreningen sin Titular-
fest; samme Dags Efterm. Kl. 4½ afholdes i Skolelocalet
Foreningens ordentlige Generalforsamling, paa hvilken
Regnskabet for Aaret 1856 vil blive forelagt. Ifølge For-
eningens Statuter, Cap. 1. § 4, fratræder det hidtidige, for 3
Aar siden valgte Forstanderskab sit Embede og Generalfor-
samlingen har saaledes at foretage Valget paa et nyt For-
standerskab.

Vore ærede Læsere

erholde med nærværende Nr. det 1ste, 2det og 3die Ark af
„*Fabiola*“ (s. f. Aarg. Nr. 51 Side 813). For Fremtiden
vil med hvert udkommende Nummer af Kirketidenden
ogsaa udgaae det tilsvarende Ark af nævnte Værk. — Vi be-
mærke tillige, at „*Fabiola*“ ogsaa salges særskilt, saavidt
Forraad haves; for et særskilt Exemplar af samme er Prisen:
2 Rdlr. R. M., som af dem, der ikke have abonneret paa
Kirketidenden, erlægges prænumerando for hele Værket
ved Modtagelsen af første Ark. Foruden Hr. Kunsthandler
Blanfensteiner modtage ogsaa alle Byens Boglader Subscription
paa bemeldte Skrift.

Red.

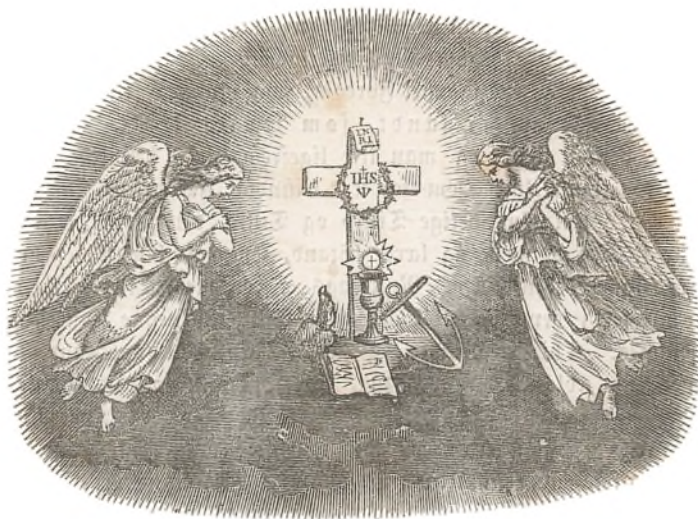
Kirkelig Erindringsliste.

Søndag d. 1. Febr. — 4. Sønd. eft. Epiph. — Form. Kl. 8 og 12 stille
Messe. — Kl. 10 Gøimesse, med Præd. (tydsk.) — Efterm. Kl. 3
Andagt, med Catech.

Søndag d. 8. Febr. — Søndag Septuagesima. — Maria's Renfæltse,
eller Kyndelsmæssige; — og tillige: den h. Ausgarius's, den h.
hedens Skytsbelgens, festlige Mindedag. — Form. ~~den h. Ausgarius's~~ 12
stille Messe. — Kl. 9½ Lyseindvielse, og derefter: hoiitidelig
Levitmessige, med Præd. (dansk). — Efterm. Kl. 3 hoiitidelig Besper-
andagt. —

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 4.

Søndagen den 15de Februar.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Karets Løb 26 Octav-Nr. til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kiøbenhavn hos Bladets Hoved-commissionair, Hr. Konsthandler C. A. Blaukensteiner, St. Kjøbmagergade 63, og i alle Boglaeder; i de danske Stater paa de Egl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 Sp. Kvartalet.

Nogle Ord om Lecture.

(Sluttet.)

II.

Efter at vi i Almindelighed have omtalt de mange slags Aandsproducter, som Bogmarkedet dagligen salbyder det læsende Publicum, og som fordetmeste vise sig høist farlige baade for Troen og de gode Sæder, skulle vi endnu nærmere udvikle

og muligt klart fremstille Maaden, paa hvilken de forbolde faa megen Stæde blandt alle Folkelasser.

1. Det er en gammel Fordom, som hidrører fra en bedre Tid: at alt det er sandt, som staaer trykt. Bistnok gaves der en Tid, da man ikke ligefrem kunde bekynde denne Folkets almindelige Dom for en letfindig Fordom; ja, det var netop den almindelige Tiltro og Tillid, det udannede Folk satte til den dannede og lærde Stand, som paa hine Tider har forarsaget denne Dom. Nutildags er den bleven til en Fordom, fordi denne gamle, barnlige Tillid allevegne stufes og bebrages. Thi en ukaldet og ubesøiet Slægt har trængt sig ind i den ædle Videnskabs Laug, har anmasset sig dets Rettigheder og benyttet sig af dets ældgamle Værdighed, for ved sine Mafferier paa Literaturens vidtudstrakte Gebeet at tage fat paa Folkets gamle Tiltro. Ogsaa vort Fædreland er ikke frit for en saadan Skrivesyge. Ja, der gives neppe et Land i hele vor Verdensdeel, der i Forhold til dets Størrelse frembringer en saa uhyre Mæsse af de forskjelligste Aandsproducter og har en saa stor Literatur, som det lille Danmark; baade Læsesyge og Skrivesyge ere saa udbredte her i Landet og især her i Byen, at enhver Fremmed forundrer sig derover. Folk, som andensheds bryde sig om Intet mindre, end om Lecture, som f. Ex. Kudske, Kagekoner etc., seer man her ofte med dyb Dømmærksomhed at stirre i en Avis eller en Roman. — Ligeledes gives der paa den anden Side en stor Mængde af dem, som med en uimodstaaelig Drift hige efter den forfængelige Ære, at blive Forfatter til Noget somhelst. Mange synes at være af den Formening, at der til en Forfatters Hverv slet intet andet behøves, end blot at forstaae sig paa Reglerne for Rettskrivningen. Derfor seer man ogsaa Mange, hvis Kaldspligter udkræve et aldeles andet, end en Forfatters Hverv, at give sig af med at udgive et Tidsskrift eller Ugeskrift og deslige. Da altsaa Læsesyge paa den ene og Skrivesyge paa den anden Side er saa overordentlig stor, saa maa hiin Fordom, hiin gamle Tiltro til det trykte Ord vistnok meget bidrage til, saa meget desto lettere at bane de giftige og fordærvelige Frembringelser i Literaturen Veien til Folkets Aand og Hjerte. Omendkjøndt det tusinde Gange bliver ført bag Lyset, saa har dog denne gamle Fordom

faa dybt fæstet Rod hos det, at det ikke afstaaer fra, bestaa-
 digen paany at lade sig skuffe. Endogsaa det Laabeligste troer
 man nok, naar man kun har læst det i en eller anden Bog; og
 naar man kun kan sige: „det staaer skrevet paa Tryk,“ — saa
 troer man at have godtgjort sit Udsagn. Denne almindelige
 Fordom, eller rigtigere sagt, Lettroenhed er Aarsagen til, at
 saa mange Bildfarelser, falskt Dømdømme og urigtige Begreber,
 som samvittighedsløse eller uanfundige Stribenter ikke undsee
 sig ved at bringe paa Bane, finde Indpas blandt Folket.
 Rigtignok overlader man med umaadelig Beskedenhed Alt „til
 Publicums Dømdømme“; men man veed nok, hvad det vil sige.
 De Fleste af det læsende Publicum fortaae jo ikke at bedømme
 Sagen anderledes, end som Forfatteren fremstiller den, og saa-
 ledes er denne tilsyneladende saa beskeden Talemaade og Hof-
 lighed i Grunden kun en Lokkemad for Læseren til, at give
 Hr. Forfatterens Mening Medhold og uden videre at samtykke
 i, hvad denne ved sin Fremstilling sigter til og søger at ind-
 prænte Læseren, endsskjønt han overlader Alt til dennes Dømdømme.
 — Folkets Lettroenhed paa det trykte Ord og dets util-
 strækkelige Dømmekraft er altsaa Grundvolden til Litera-
 turens Magt og store Indflydelse i vore Dage. Ja, „den
 offentlige Mening“, som inspireres og styres af Dags-
 literaturen, betragtes allerede som den sjette Stormagt i
 Europa, og det er netop de daarligste Stribenter, som mest
 benytte sig af denne Magt og Anseelse, som Literaturen over-
 hovedet hidindtil var i Besiddelse af hos Folket.

2. Efterat vi saaledes mere i Almindelighed have søgt at
 forklare Literaturens Indflydelse overhovedet, skulle vi da endnu
 nærmere begrunde det Farlige og Fordærvelige, som fremstaaer
 af en uindskrænket og letfindig Læsehøje, som den nutildags
 græsferer blandt alle Folkelasser.

a. For det Første er denne Lecture, vi her omtale, en
 legemlig og aandelig Lediggang, — og „Lediggangen
 er Begyndelse til alle Laster,“ siger den h. Skrift. Vi sigte her-
 med ikke til Læsningen, eller meget mere til Studeringen af
 alvorlige Skrifter; thi den er vistnok ingen Lediggang,
 men meget ofte et særdeles vanskeligt Arbejde, som ikke medfører
 Dræbsløshedens almindelige Farer. Men denne Lecture, vi her

paapege, er en ledig Beskæftigelse eller ogsaa en beskæftiget Lediggang. Man læser jo netop, som man siger, forat vederqvæge Aanden, og som Vederqvægelse er Lecturen ogsaa tilladelig, ja gavnlig og nyttig, hvis ikke Gjenstanden for Læsningen indeholder noget Fordærveligt. Imidlertid lære vi af Erfaringen, at just de, som uafsladeligen tragte efter Vederqvægelse, slet ikke behøve at vederqvæges. Thi hvorledes kan der være Tale om Vederqvægelse, naar der ingen Anstregelse eller Arbeide er gaaet forud, som det hændes hos dem, hvis hele Dagvært kun bestaaer deri, at de forskaffe sig allehaande Udspreddelser og sandsfellige Forlystelser? Og just denne ertesløse Deel af Samfundet, som ikke har noget Andet at bestille, og derfor kun tænker paa, hvorledes den ved ideligt Morfskab skal dræbe Tiden, nedsluger det Meste af Dagslitteraturens Føde og navnlig af Romanernes fede Forgift. De kjedes ved det borgerlige og huuslige Livs Forretninger, som i Fordumstid ikke engang Keiserinder og Dronninger skammede sig ved. Det fortælles om den tydske Keiser Otto den Stores Gemalinde, at hun i Hverdagslivet pleiede at tilbringe Dagen med qvindelige Arbeider midt iblandt sit Tjenestetvende; og det var ikke en blot personlig Besynderlighed i denne Keiserindes Character, men noget ganske Almindeligt paa den Tid, i hvilken man endnu ansaae Ertesløshed og Lediggang, men ikke Syssler og Arbeide, for en Skam. Og nutildags — ak, da synes man næsten at holde Arbeidet for et Slags Banhelligelse for saa bløde og fornemme Fingre, som f. Ex. en borgerlig Piges, og man agter det for et særdeles Tegn paa Fornemhed, ikke at arbejde. Imidlertid skal dog Tiden udfyldes med Noget, — denne kostelige Tid, hvis Værd ikke kan beregnes efter nogen mathematisk Regel, skal ligesom en kjedsommelig og væmmelig Ting fordrives snarest muligt. Hvad gjør man da? Man griber til Lecturen, til en interessant Roman eller deslige, og fordyber Die og Hjerte og Sjæl, og fremfor Alt den lystne Phantasi i en saadan sølet Pøl, og giver den ogsaa Tid nok, til ret grundigt at besudle sig med Skarnet. Rigtignok vil en heel Flok af den galante og fiintsjælende Menneskehed finde en stor Uartighed i saadant et uhyeligt Dombømme og sfrige Ak og Bee og beskylde os for udannede og uoplyste Mennesker, som ikke engang

fiende vor Tids Fremskridt, Oplysning og Dannelselse; thi ellers, slutter man, vilde vi ikke omtale denne Sag med sige Ord, som en sin Følelse ikke kan taale, men hellere ifløde den en sømmelig Form, som det passer sig for dannede Mennesker. -- Nu vel! nu veed jeg, hvor Skoen trykker; just nu har jeg opdaget dit Hjertes dybe Saar, ligesom Lægen, naar han undersøger sin Patient: han trykker og føler her og der, indtil Patienten begynder at ømme sig, eller endogsaa at skrige, -- og saa har han truffet det bestadigebe Sted og Sygdommens egentlige Sæde, og saa veed han Nok. Det er ogsaa et særdeles Kjendtegn paa den Uorden, Forvirring og Modsigelse, som ved det oprindelige Træfald fra Gud ere trængte ind i den menneskelige Natur, at Mennesket ikke vil, at der skal siges om ham, hvad han paa ingen Maade blues ved at gjøre: just ligesom det derved blev usæet, at det bliver usæet og usagt.

b. En slet Lecture, og navnlig en saadan, som der bydes i de saakaldte Romaner, er endvidere saa høist farlig, fordi man ved Læsningen overhovedet har mere Rolighed og Tid til Eftertanke, end ved blot at høre paa onde Ord. Ved Ordene fornemmer man jo gjennem Dresandsen kun en forbigaaende Lyd; saasnart Lyden er hændt, er ogsaa det sandfælsige Indtryk af Ordet forbi, og vi kunne blot ved vor Forestillingskraft og Hukommelse fastholde en Forestilling eller et Begreb deraf. Derimod er Dinens Sands ved Læsningen det Middell, gjennem hvilket Sjælens Grner sysselsættes, og da er man istand til at vedligeholde endogsaa selve den umiddelbare, sandfælsige Fornemmelse, fordi man har Ordene umiddelbart for Diet. Saaledes kan da Giften ret langsomt og indtrængende, men just derfor ogsaa desto sikkrere, virke paa Sjælen.

c. Angaaende den saakaldte Romanlecture kunne vi endnu tilpøie flere særegne Marsager, paa Grund af hvilke deres Læsning er saa farlig for Dyd og Sædelighed. Dette Slags Lecture, som vi kalde Romaner, har sin Oprindelse i Frankrig og var i Begyndelsen en ganske uskyldig Lecture. De gamle Romaner vare aldeles forskjellige fra de nuværende Romaner i Henseende til Form, Indhold og Diemed. Udførligere

poetiske Fortællinger, eller ogsaa gamle Ridderhistorier udgjorde fordetmeste deres Indhold, og denne Charakter beholdt de indtil den nyere Tid. Da opstod ved Siden af de gamle, ogsaa det nyere Slags Romaner, som nuomstunder fabrikeres i uhyre Mængde og ligesom Padderhatte vore op af Jorden. Siden den Tid betegner man hine gamle Romaner med det særegne Navn af Ridderromaner. Det egentlige Formaal for de nuværende Romaner er en Skildring af det daglige cultiverede Liv, og Gjenstanden for dem bliver fordetmeste reent opdigtet af Forfatteren. Bistnok gives der ogsaa saakaldte historiske Romaner, som f. Ex. den gamle græske Autor Xenophon's Cyropædi. Denne historiske Sandhed udkræves just ikke for en Roman; men den indvortes Sandhed, d.v.s. Sandsynlighed og Rimelighed, er en nødvendig Betingelse for en god Roman.

Ingen Green af Litteraturen er i den nyere Tid blevet saa meget bearbejdet, og ingen har fundet saa mange Læsere, som netop Romaner. Det er ganske naturligt. For at kunne nyde de høiere poetiske Kunstværker, dertil behøves ogsaa en højere, videnskabelig og ægte Dannelse, som de fleste Mennesker fattes. Bistnok skulde ogsaa en god Roman være af den Bestaafenhed, at den virkelig bød en højere og ædel Nydelse; men desværre ere de fleste af dem kun beregnede paa uværdigt Tidsfordriv, paa Morstab og sandfælig Abspredelse, ja endogsaa paa vellystige, nedrige Sjødets Forslystelser. De fleste af vore Romandigtere have søgt deres Fortjeneste i, at opdigte eventyrlige og meget forviklede Fortællinger, for derved at ophidsse den vilde Phantasi. Andre igjen beflitte sig paa, ved urene, smudsige Billeder og ved meget yppige Fremstillinger at ophidsse Læserens Hjerte og at opflamme det til vellystig Begjerlighed. Andre derimod søge ved en unaturlig, følsom og sentimental Fremstilling at overspænde den naturlige menneskelige Følelse. Saaledes ere de nuværende Romaner bleve til en aandelig Forgift, som har frembragt ubeskriveligt store og beklagelige Ødelæggelser, navnlig hos Ungdommen. Hos den Eine foraarer denne Lecture urigtige, falske Anskuelser af det menneskelige Liv, og som Følge deraf Utilfredshed med det daglige Livs virkelige Forholde, og allehaande andre Uheld. Thi saadanne blomstrende Forholde, som fremstilles i denne Roman-

verden, søger han forgjæves i det almindelige daglige Liv, og saaledes kommer hans Forventning i Modsigelse med den nøgne Virkelighed og han bliver da utilfreds med Alt, hvad der hænder ham. — Hos den Anden bliver Smagen for alt Godt og Skjönt misdannet ved Romanernes Læsning. Hos en Tredie forstemmes Gemyttet ved en overspændt Sentimentalitet, — og hos Mange, Mange undergraves desværre al Religiositet og Sædelighed ved den hyppige og indiscrete Romanlæsning. Antallet af virkelig gode, usfyldige og aldeles uskadelige Romaner er, med Undtagelse af de fleste gamle Ridderromaner, saa ringe, at de ganske forsvinde blandt den uhyre Mængde af smudsige og farlige Romaner, som i Frankrig og England dagligen fabrikeres, og ved Overføttelser i de andre europæiske Sprog udbredes over hele det saakaldte kultiverede Europa: ikke som disse Romaner indeholdt et særdeles Dannelsesmiddel, heller ikke som om de, der med saa stor Attraa og Begjerlighed hige efter dette Slags Lecture, lærte dem for Dannelsens Skyld, — men Hovedgrunden er en ganske anden. Spørg din Samvittighed, Læser eller Læserinde! den vil give dig Svar paa dette Spørgsmaal. Man lægge kun Mærke til, hvilke Glasser af Samfundet der læser Romaner, og man vil snart finde, at ikke en tiende Deel af alle disse kan gjøre Krav paa en sand, høiere og videnskabelig Dannelse. Der behøves for denne Lecture i Sandhed intet andet, end at have lært at læse, og en lysjien Phantasi, for ret at kunne smage og nyde den deilige Føde, Romanen byder den i et behageligt og let forstaaeligt Sprog, — og vi tilføie: et ret blødagtigt og ureent Hjerte, for at kunne doe saa væmmelige Ting. Derfor læses Romaner ogsaa af alle Slags Mennesker, af Kagebøner og Tjenestepiger, saavel som af fornemme Damer, — af Haandværks- og Boutiksvende, ligesaa godt som af fornemme, galante Herrer, — vi vide nok Aarsagen dertil (— Bøvel findes der i alle Stænder af det menneskelige Samfund!) Man hører og læser saa ofte om Selvmord: skulde vi ikke kunne antage nogen Forbindelse imellem den hyppige Romanlæsning i vore Dage, og de hyppige Selvmord? Det bliver fortalt om den bekjendte Digter Göthe's Roman: „Werthers Leiden“, at dengang, da denne

Roman blev udgivet, en Mængde unge Mennesker have studet sig, — og hvorfor? Fordi de havde læst „Werthers Leiden“, og havde fundet det saa heltemodigt, efterat de havde indladt sig i et vist Forhold med en Person, af idel Kjærlighed at skyde sig selv. (Exempla sunt odiosa.) — Ja, ogsaa i det sjældne Tilfælde, at en Roman slet ikke indeholder noget Urent, er dens Læsning ikke at anbefale. Thi en vis Sentimentalitet og Blødgængighed er Grundtrækket i næsten dem allesammen, og dette Grundtræk meddeler sig uformærkt Læseren eller Læserinden, og gjør dem udygtige til Livets alvorligere og nyttigere Syssler. Det skal være en almindelig Erfaring, at de, som slysfættede sig med Musikken og Tonekunsten, fordetmeste vise et noget fortrædeligt Sind i det daglige Livs Dugang, paa Grund af, at deres Dren kun ere vant til de yndige Toner; og naar de altsaa maae undvære disse, blive de let forstemte. Det er ganske naturligt. Ligeledes er da ogsaa denne Lecture, som f. Ex. en deilig stilret og tiltrækkende Roman, en saadan Musik, som hendysjer og fortryller Læserens Hjerter, og med denne Sindsstemning vender han (eller hun) da tilbage til det borgerlige Liv. Her fattes nu naturligviis i Virkelighed denne behagelige Nydelse, og de blive da fortrædelige og due ikke mere til Noget i det practiske Hverdagsliv. — Vil du altsaa læse, saa læs med Fornuft og Udvalg, ikke efter blind Begjerlighed — ellers vil hiin gamle hedske Digter beskæmme os, som bad til Kjærlighedens Gudinde: „Gudinde, for dit Banvid staa du mig!“

Kirkelige Efterretninger.

Tyskland. Fra München i Baiern meddeles der en ret glædelig Beretning om den derværende Vincentius-Forenings Virksomhed i de sidste Aar. Denne Forening har bestaaet der i elleve Aar. I de tre første Aar, 1845—1847, androg dens Indtægter en Sum af 7,320 Gylde; derimod beløbe de sig i Aaret 1855 alene til 15,352 Gylde. I det Hele har Foreningen fra 1845 indtil Slutningen af 1855 havt en Indtægt af 80,238 Gld. og deraf udgivet 76,401 Gld.,

hvori de til Foreningen skjenkede og af den uddeelte Klædningsstykker o. dsl. ikke ere iberegneede. De otte Conferentser af Foreningen tælle i München 922 Medlemmer, hvoraf 514 ere virkende og de øvrige 408 kun bidragende Medlemmer. I forrige Aar bleve 832 Fattige besøgte og understøttede, 91 Børn bleve anbetroede til Forsørgelsesanstalter, 29 Drenge bleve anbragte i Lære og 30 Børn klædte til deres første h. Communion.

Belgien. De Fattiges Søstre. (Sfr. Skand. Kirket. 1854 Nr. 40 S. 319 flg.) Siden Begyndelsen af December Maaned f. A. bestaaer der i Löwen et nyt Tilflugtssted for de Fattige, i det det lille Selskab, kaldet „de Fattiges Søstre“, der som bekendt først for ti Aar siden er bleven indstiftet i Franfrig, nu har aabnet i nævnte By sit fem og fyrgetyvende Huus. Den overordentlige Nød og Fattigdom i Aaret 1855 gjorde Oprettelsen af et Asyl for alderssvage Personer af begge Køn til en uafviselig Nødvendighed i Löwen, og den derv. Centralcomitee for Belgjørenhedsforeningen besluttede derfor, at indkalde bemeldte Selskab, som ogsaa allerede eier flere Huse i Brüssel og i Lüttich. Dens Ansøgning blev bevilget og i Begyndelsen af December drog 5 Søstre ind i en stor og smuk Bygning, det saakaldte St. Josephs-Hospital, som en from Familie gratis har overladt dem til Afbenyttelse i 6 Aar. Erkebiskoppen af Mecheln indrømmede Søstrene ogsaa den Tilladelse at anlægge i samme et Huuscapel, som den 8. Jan. sidstl. heiligteligen blev indviet.

England. Hoiarv. R. Howell, Vicar af St. Weez i Grevskabet Cornwallis vendte for kort Tid siden tilbage i den katholffe Kirkes Skjød. Denne Omvendelse hører til hine, ved hvilke Sandheden seierlig har overvundet alle de jordiske Hensyn, som pleie at være til Hinder for den religiøuse Overbeviisning. Thi Howell havde Udset til en fordeaglig Befordring i sin egen (anglicanffe) Kirke, og dette Hensyn havde let kunnet holde ham tilbage fra sit Skridt, dersom Overbeviisningen ikke havde været saa dybt begrundet og fast hos ham.

— (Kirkenes Livskraft.) Engelske Blade ere oversvuldede med Efterretninger om uhyre Forbrydelser, som i hele Landet og især i Hovedstaden begaaes imod Eiendomme og Livet, og Parlamentet tænker allerede paa, ved stærkede Straffelove at standse Misgjerningernes Fremskridt. — Imidlertid vil det ikke være til megen Nytte blot at straffe,; saafremt man ikke tillige ogsaa søger at forbedre de forvildede, forbryderiske Hjerter. Den anglicanffe Kirke har hidtil ikke viist sig denne Opgave voren. Biskofen bar England store Forbedringsanstalter — men hvilket Syn frembyde de? Lad os høre en Englandsers Dom saaledes som den bliver meddeelt i *Bien public*: „Bed

det sidste af Afsiserettens Moder sagde Baron Alderson til Dommerne: Jeg besøgte engang Forbedringshuset i Milbank, i hvilket kun saadanne Forbrudere befinde sig, som ere dømt til Deportation. Jeg ledsagedes af Mr. Whitworth Russell, en meget udmærket anglicansk Geistlig, som allerede i 15 eller 16 Aar med stor Nidkærhed har forestaaet Sjælesorgen i denne Anstalt.

„Vil De bevise mig den Gudhed,“ sagde jeg til ham, „og sige mig, hvor mange af de 700 Domsældte, som sædvanligen befinde sig her, efter Deres Formening allerede have omvendt sig i den Tid, De har været her?“ Og hans Svar? — „Maaskee to,“ sagde han, „men ganske bestemt kan jeg kun sige det om den Ene.“ — Man føler nu i England instinctmæssigt, at der i den katholske Kirkes Stjød findes mere virksomme Midler for at afhjælpe de mangfoldige Udfkeiøelser og Saar, som det menneskelige Samfund lider af. Allerede viser der sig Spor til, at Regjeringen og Menighederne i England henvende deres Opmærksomhed paa de Forbedringshuse, som isjor oprettedes af og for Katholiker og bestyres af Trappistordenens Munke. Disse Anstalter staae endnu i deres Begyndelse, — og alligevel seer man allerede deres heldbringende Virksomhed. Saaledes skriver f. Ex. Biskoppen af Salford: Nyligen har en Deputation, bestaaende af katholske Præster og Lægmand, paa mit Ønske havt et Møde og en Samtale med Magistraten af Manchester og Salford angaaende disse Anstalter. Resultatet var meget gunstigt. De unge Forbrydere, som ere Katholiker, skulle for Fremtiden bringes til de katholske Forbedringshuse, — en Forholdsregel, hvis Fordeelagtighed er indlysende. Jeg besøgte for nogen Tid siden en af disse velgjørende Anstalter, og jeg opbyggedes meget ved Alt, hvad jeg saa der. Børnene stode under nogle Munkes Opgift, og ethvert øvedes i det Haandværk, hvortil det viste mest Tilbøielighed. Jeg erfarede af Munkene, at Lugt og Orden noie iagttages, og at der viste sig en paafaldende Forbedring hos disse unge Mennesker. Jeg har sluttet en Overenskomst med den ærverdige Abbed af St. Bernard om, at de unge Forbrydere i mit Bispedømme maatte optages i disse Forbedringshuse. Regjeringen bidrager ikke Noget til at staae de dertil nødvendige Bygninger tilveie; Abbeden har imidlertid paataget sig det Hverv, at drage Omsorg for, at der kjøbes Byggegrunde og opføres Bygninger.“ — Saaledes veed den practiske engelske Regjering at benytte sig af denne den katholske Kirkes Livskraft til Samfundets Belfærd. Deri bestaaer den verdslige Bestyrelses sande Viisdom, at den veed at høste Gavn og Nytte af de aandelige Midler, som Religionen tilbyder den, og ikke anmasser sig blot ved Politiet at ville læge alle de mangfoldige

Saar, hvoraf det menneskelige Samfund lider. Politiet kan nok straffe; men at forbedre den strøbelige og moralskt ødelagte Deel i Samfundet fra Grunden af, dertil behøves andre Lægemidler, og dertil er Politiets Magt utilstrækkelig. Det opnaaes kun ved en sand, moralsk og christelig Opdragelse, saaledes som kun Kirken kan byde den. —

Frankrig. Præsidenten Sauzet bliver Franciscanermunk. — Til det Berliner Blad „Kreuz-Zeitung“ berettes fra Paris under 27. s. M. Følgende: „Grindrer De endnu Hr. Sauzet, som under Borgertongens (Louis Philip's) Regjering saa længe var Præsident i Deputeretkammeret? Han var endnu Præsident, da Kammeret voldsomt blev sprængt af Arbejdsklassen i A. 1848. Sauzet er født i Lyon, blev 1836 under Thiers's Ministeriet Seglbevarer, var fra A. 1839 næsten bestandigt Præsident for Kammeret og en af Guigots mest trofaste Tilhængere. Siden 1849 vendte han tilbage til Legitimisternes Parti. Han levede fordertmeste i Lyon, sin Fødeby, og der tabte han for ikke længe siden sin elskede Hustru. Som det berettes mig, bereder Sauzet sig nu til at frafste sig Verden og at indtræde i Franciscanerordenen. Jeg har aldrig næret den mindste Tvivl om Sauzet's religiøse Overbevisninger, heller ikke kan jeg paa nogen Maade tvivle om den mig meddeelte Efterretnings fulde Sandhed; men det lyder i Virkelighed som en Tone fra en længst forsvunden Tid: „den forhenværende Minister af Frankrig bliver Munk, — Præsidenten for Louis Philip's Kammer bliver Franciscaner!“ Hr. Sauzet kan omtrent være tredindstyve Aar gammel.“ —

— Ligesom i mange andre af Frankrigs Diocefer, saaledes er ogsaa i Paris den jærlige Andagt for det allerh. Sacramente uafbrudt Tilbedelse (jfr. Stand. Kirketid. 1855 Nr. 23 Side 360 flg.) bleven indført i alle Stadens Sognekirker, saa at der i enhver af dem feires en tre Dages Andagt for samme. De enkelte Kirker kappes med hverandre i at give denne skønne Høitidelighed den størst mulige Glæde, og de Troende selv kappes om at lægge deres Fromhed for Dagen paa den mest værdige Maade: selv de rummeligste Kirker ere altid for smaa til at rumme den store Mængde af andægtige Tilbedere, som indfinde sig. Imidlertid viste der sig herved dog endnu en Mangel, idet Tilbedelsen for det h. Sacramente blev afbrudt ved Nattetiden, hvilket ikke er Tilfældet ved den i Rom indførte Andagt. Den berømte og fromme Ordensgeistlige, Pater Hermann, fattede derfor den Beslutning at danne et Selskab af Mand, som skulde forpligte sig til ogsaa at ville tilbringe en Deel af Nattetiden i andægtig Bøn foran det allerh. Sacramente. I den berømte Kirke Notre-Dame des

Victoires blev dette Selskab grundet og den første Nat indviedt der ved Bon. Snart blev Selskabet saa talrigt, at det kunde afftaa flere af sine Medlemmer ogsaa til andre Kirker, og for Tiden ove de deres Andagt i alle Paris' Sognekirker. En Tidlang havde Selskabet Mlgr. Bouillierie til sin Præsident, som anvendte alle mulige Midler for at fremme dette skjøne Værk. Efterat han blev befordret til Bispeværdigheden, staaer Selskabet under Mlgr. Sibour's Ledelse (som er en Broder til den myrdede Erkebiskop); det udbreder sig stedse mere og mere, idet altid flere Medlemmer lade sig optage i samme. I Sandhed, en trostefuld og opløstende Tanke for enhver troende Christen: at selv om Natten et stort Antal af troende Mænd bringe den under Brodstikkelse i vor Midte thronende Frelser deres ydmyge Hylдинг i Hans Helligdom og frembare Ham Offeret af den velfortjente Hvile, som det ved Dagens Arbejder udmattede Legeme fordrer. Dgsaa den afvøde Erkebiskop, Mlgr. Sibour, var en af Selskabets ivrigste Befordrere.

— Paris. Omendstjondt vi kun hoist nodigt endnu engang omtale den af den uslykkelige Præst Berger udøvede Volds-gjering, saa troe vi dog ikke at burde tie, for at Publicum ei maa blive vildledet ved de forvanskede Beretninger, som de fleste danske Aviser bringe om Morderens Endeligt. I de fleste danske Blade bliver Sagen nemlig fremstillet, som om den Fængselspræst, der assisterede Berger ved hans Henrettelse, næsten havde nødt Berger til imod sin Villie at modtage den h. Absolution, — hvilket naturligtviis for enhver oplyst Katholiks Dre klinger aldeles utroligt, da han veed, at Absolutionen aldrig kan blive Nogen paatvungen, men at den kun kan blive Den forundt, som med et angergivent Hjerte frivilligt beder derom. Vi give nu vore Læsere et ordret Uddrag af den Beretning om Bergers sidste Dieblikke, som det ellers ukirkelige Pariser Blad La Presse har meddeelt efter Gazette des Tribunaux, og vore Læsere ville derefter selv vide, hvad de maae domme om andre Blades forvanskede Meddelelser. Efterat bemeldte Blad har skildret, hvorledes Berger endnu i de sidste Timer havde rajet ligesom en Besat, beretter det, at han pludseligt blev aldeles omstemt, da hans Haar blev klippet til Henrettelsen; han erklærede nu, at han ikke længere vilde gjøre nogen Modstand, men roligent underkaste sig. Fængselspræsten benyttede dette Dieblik til atter at optage sine Formaninger. Berger hørte denne Gang paa ham uden at afbryde ham, maaskee ogsaa med enkelte Tegns paa Indvilligelse (assentiment). Der var bevirket en pludselig Omvæltning i den Dømtes Sjæl. Samvittighedens Røst, som han havde fornegtet saa længe, begyndte at lade sig høre; og efter som

hans Samvittighedsnag vaagne, følte han ogsaa Trang til at søge Tilgivelse. Hans Ansigtstræk bleve mere rolige, og efter nogle Diebliffes Taushed og ligesom efter en indre Landsfamling, reiste han sig pludselig og sagde: „Mine Herrer, jeg fortryder den voldsomme Scene, De nylig have været Vidner til; det er Naturen, som sætter sig op imod en altfor tidlig Ende. Fra dette Dieblif herer jeg kun paa min Sjæl og bestæftiger mig kun med den; jeg overgiver den i vor værdige Fængselspræsts Hænder. Hører mig, alle I, hvem jeg har givet Forargelse: jeg kalder Alt tilbage, hvad jeg har sagt; jeg erklærer, med fuld Brug af min Forstand, at jeg vil døe som Christen, som Katholik, som Præst...saa vidt som dette endnu afhænger af mig. Jeg beder Gud og Menneffene om Forladelse for den affhyelige Forbrydelse, jeg har begaaet. Frivillig og oprigtig offerer jeg mit Liv som en Sone for alt det Døde, jeg har gjort.“ — Efterat han havde udtalt disse Ord, ytrede han først det Dufte, at tale med Fængselspræsten ene i en Kro og af Bærelset. Alle Tilstedeværende trak sig tilbage i den modsatte Kro. Berger fastede sig paa Knæ, aflagde sit Kristemaal og modtog Absolutionen; derefter, medens Præsten læste de kirkelige Bønner for de Døende, hørte han dem med Andagt og svarede selv paa dem paa Latin. Da han havde reist sig, efter 8—10 Minutter, takkede han hjerteligen og med Taarer i Øinene alle de ved Fængslet Ansatte, og bad dem om Forladelse for alle de Ubehageligheder, han havde voldt dem. Paa den forte Bei fra bemeldte Bærelse indtil Henrettelsesstedet, omtrent 50 Skridt, gik Berger, paa den ene Side understøttet af Præsten, paa den anden af Skarpretteren. Han gjentog uophørligen: „O Guds Lam, Som borttager Verdens Synder, forbarm Dig over mig!“ Da han fik Die paa Skafottet, raabte han gjentagende med høi Stemme: „Leve Jesus Kristus!“ — Han bad Præsten om at ledsage ham op paa selve Stilladsen. „Min Ven, min eneste Ven,“ sagde han til ham, „forlad mig endnu ikke i dette sidste Dieblif; De alene formaaer at holde mig opreist indtil Enden.“ Han bad om Tilladelse til at knæle nogle Diebliffe for at samle sin Aand; derpaa sagde han: „Hviærværdige Herre (Monsieur l'aumônier!), min Broder! jeg beder Dem om, i mit Navn at gjøre en offentlig Afbigt hos mine kirkelige Foresatte, som jeg har bedrøvet eller fornærmet; sig dem, at jeg beder dem om, Forladelse, ligesom at jeg ogsaa selv tillgiver dem. Jeg offerer mit Liv som en Sone for mine Feiltrin.“ — Han kysjede Crucifiret med Hjertelighed flere Gange, og derpaa, efter at have omarmet Fængselspræsten, overgav han sig til Skarpretteren.“ Saavidt La Presse. — Et andet Blad, Le Droit, tilføier: Nogle Secunder derefter

hørtes et Slag fra Skafottet, som brød Dødsstilheden af den ligesom forstenede Mængde af omtrent 10,000 Mennesker; og Forsoningen var fuldbyrdet! —

Asien. I Nro. 48 f. A. Side 764 berettede vi, at Herseeren over det i Indien liggende Keiserrige Birma (som har et Omfang af 13,000 Kvadratmil) viser en særdeles velvillig Sindstemning imod de katolske Missionairer i sit Land og lod den h. Fader bevidne sin Grefrygt ved et Gesandtskab i Sept. f. A. En Skrivelse af en Missionair fra Landets Hovedstad Ummerrapoura, dat. d. 18. Oct. f. A., leverer ogsaa nyere Beviser paa Keiserens Velvillie. Han skriver nemlig: „Den 19. Sept. ankom her den apostoliske Vicar Bigandet i Selvfab med Pater Buche, for at besøge de Christne i dette Rige; Keiseren tillod ham, at han maatte komme til Hove saa ofte som han vilde. To Gange ledsagede jeg den apostoliske Vicar til Audients hos Keiseren, som varede over 2 Timer og under hvilken der hovedsageligen blev talt om den katolske Kirke. Keiseren hørte med særdeles Glæde, hvilken Grefrygt og Lydigbed de katolske Biskopper, Missionairer og Troende i alle Verdensdele udvise imod Christi Statholder, den hell. Fader i Rom. Keiseren udtalte sit varmeste Ønske om at see ret talrige Missionairer komme i sit Land, fordi han ansaae Katholicismen for særdeles gavnlig for ethvert Folks Velværd. Han beklagede det meget, at høre, at Missionairerne for Birma staae under en Foresatte, som residerer paa engelsk Gebeet; han lovede den apostoliske Vicar, at dersom han vilde tage sit Opholdssted i Ummerrapoura, han da vilde lade bygge et Huus og en Kirke for ham og at han ligeledes vilde drage Omsoarg for alle hans Fornødenheder paa hans Visitationsreise, idet han skulde faae Elephanter til sin Landreise og Far-toier til sine Keiser paa Floderne, samt fornødne Fødemidler. Da Mgr. Bigandet meldte ham, at han stod i Begreb med at besøge de Christne i Monla og andre Egne, bleve to Elephanter overgivne ham, hvilket hertilands er en af de største Udmærkelser, som Keiseren nogenstunde pleier at forunde; desuden overrakte Keiseren ham personlig ogsaa en Sum Penge til Beskrivelse af Reiseomkostningerne. I dag er den hoiærv. Herre afreist i Selvfab med flere af Landets Christne.“ — Den heden-ske Keiser af Birma kunde vistnok blive en fortræffelig Lærer i Tolerants for mange sneverhjiertige christelige Fyrster i Europa!

Afrika. Den af den apostoliske Provicar Dr. Knobler levede Mission hos Bary-Negrene i Central-Afrika (hvorum vi berettede i Skand. Kirket. 1855, Nr. 48, 51 og 52, samt f. A. Nr. 17 S. 269) tæller for Tiden tre Hovedstationer, en

i Chartum, en i Gondokoro og en iblandt Kyernerne „til det h. Kors.“ Hele Missionen bliver forstorstedelen bestyret af Tyrolere; ved Siden af fem Præster fra Tyrol tage ogsaa tolv Lægmand fra Tyrol Deel i Arbeidet, idet de yde fortræffelig Tjeneste deels som Lærere, deels som Haandværkere. Fire Præster og fire Lægmand ere allerede døde som Følge af deres Anstrengelser for denne farefulde Missions Fremme. For at understøtte denne Mission har der i Østerrig dannet sig en Forening, som kalder sig Marie-Foreningen. Dens Hovedcomitee har sit Sæde i Wien. Dens sidste Regnskab for Aaret 1855 viste en Cassebeholdning af 50,978 Gyld. Conv. W., hvoraf der i det ene Aar 1855 var indkommen 31,786 Gyld.

Amerika. Det amerikanske Blad New-York-Freemans-Journal afgiver i sit Nr. af 13. Decbr. f. A. under Overtskrift: „Krig eller Fred paa Indianernes Territorium“ følgende meget hæderlige Vidnesbyrd om vor h. Kirke og især om Jesuiterordenens veltignelsesrige Virksomhed iblandt de Vilde i Amerika: „Da man for to Aar siden hørte tale om en almindelig Opstand af alle de Indianere, som boe langs med den store Kæde af Fjeldbjergene, have vi paaistaet, at de Forenede Stater vilde spare mange Millioner Dollars og mange af vore tappre Soldaters og Officerers Liv, dersom Regjeringen kun vilde benytte sig af de gode Tjenester, som Pater Emet, af Jesu Selskab, og de øvrige iblandt de Vilde saa godt liden Missionairer kunne yde. I et Brev, som Pater Andrian Hofen, af Jesu Selskab, for fort siden skrev til Peter Emet fra „Sortfødernes“ Lande, takker han Embedsmandene og Officererne i denne Stat for deres velmeente Bestræbelser for at forbedre Indianernes Stilling, og han tilføier: Grundlæggelsen af en fast katolsk Missionsstation iblandt „Sortfødterne“ vilde være det bedste eller rettere sagt det eneste Middel til at formaac disse Vilde til at overholde den nylig med dem afsluttede Fredscontract. Saa længe som de endnu ikke have modtaget stadige Missionairer, har jeg i Sinde at besøge dem fra Tid til anden, for efter Gvne at virke iblandt dem og forberede Veien til hele Stammens Omvendelse. — Erfaringen har lært, at det udelukkende kun lykkes de katolske Missionairer, at christne og at regjere de Vilde. „Sortfødernes“ (s: de katolske Præsters) Indflydelse er uimodstaaelig, selv i en Stamme, der saaledes som disse „Sortfodder“ kun bestaaer af uforbederlige Stimand. Hvilket heldigt Resultat vore Præsters Anstrengelser have hos de af dem omvendte Indianere, viser sig tydeligt ved den udmærkede Holdning, som de af Pater Emet omvendte „Plathoveder“, der nu ere trofaste Venner af de Hvide, udvise. Vi ønske ikke, at den amerikanske Regjering opgiver de hidtil gjældende Bestemmelser

om Religionsfrihed og forsøger at forskaffe den katolske Religion Fortrinnet; men det paastaar vi frit og aabent, — og Enhver, som kjender noget til Indianernes Ansiggender, vil være af samme Mening — at, dersom vor Regjering kunde finde katolske Missionairer, som f. Ex. Jesuiter, for at kunne benytte dem som Agenter, Hundreder af Dollars, fordeelte iblandt de Vilde ved Missionairerne, vilde da bidrage mere til de Vildes Beroligelse og deres Stillings Forbedring, end de hundredtusinde Dollars, som nu gaae fra Haand til Haand, men aldrig komme i Indianernes Haender, for hvilke de af Regjeringen ere bestemte. Vi troe ikke, at nogen katolsk Missionair vilde gaae ind paa en saadan Plan; men vi sige kun, at paa denne Maade vilde Regjeringens Henfigter for Indianernes Fred og Vel for første Gang blive opnaaede.“ —

— Med hvilken glødende Iver ikke alene de utrættelige Præster, men ogsaa selve Menighederne i Nordamerika virke for Sjælens aandelige og evige Frelse, det fremgaaer især ogsaa af den Kjendsgjerning, at nye Skoler uafslædig blive grundede, nye Foreninger indstiftede, nye Broderstaber og Læsecirculer dannede, og nye Kirker, disse Middels og Holdpuncter for en ung Menighed, byggede. I Løbet af 6 Ager bleve henimod Slutningen af f. A. 8 nye katolske Kirker indviiede.

Kirkelig Erindringsliste.

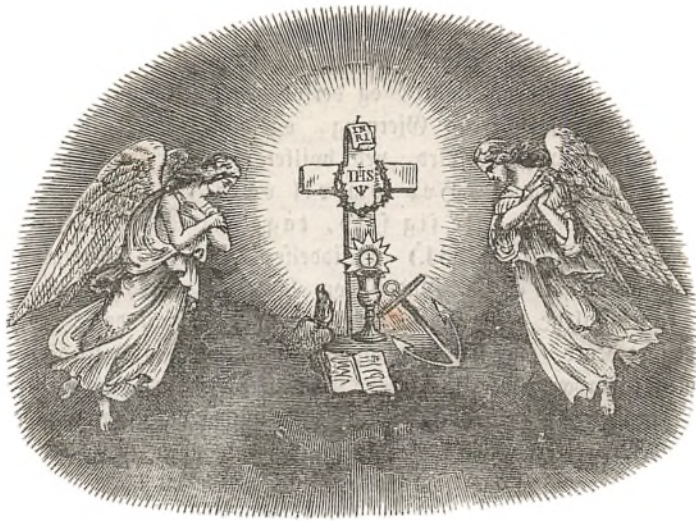
Søndag d. 15. Febr. — Sønd. Sexagesima. — Broderst. — Gudstjeneste: Form. Kl. 8 og 12 stille Messe. — Kl. 10 Høimesse, med Brød. (tydsk). — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catech.

Søndag d. 22. Febr. — Sønd. Qvinqagesima. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messe. — Kl. 10 Høimesse, med Brød. (dansk). — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catech.

Afkeonsdag d. 25. Febr. — Gudstjen.: Form. Kl. 6 og 8 stille Messe. — Kl. 10 Afkeindvielse og derefter Høimesse.

Alle 40 Ugedage fra Afkeonsdag indtil Paaskefondag ere befalede Fastedage for alle Troende, som have fyldt det 21de Aarsaar og ikke formedelst være legemlige Arbeider eller Sygdom ere fritagne for de kirkelige Fastebud. (Det biskoppelige Fastemandat findes aftrykt i Skand. Kirketid. 1854 Nr. 11 S. 89.)

Kjøbenhavn.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 5.

Søndagen den 1ste Marts.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subskriberterne desuden i Aarets Løb 26 Octav=Krt til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kjøbenhavn hos Bladet's Hoved-commissionair, Hr. Konsthandler C. A. Blanckesteiner, St. Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kgl. Postkontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 Ck. Kvartalet.

Søndagshelligholdelse *).

Mennesket, siger den h. Augustin, havde mistet Stigen til Himmelen; da blev Korset opreist, og see: Himmelen er atter forbunden med Jorden.

*) Et Uddrag af et Hyrdebrev, som Hvirstbiskop Dr. Førster af Breslau har udstedt til det indværende Kirkeaaars Begyndelse.

(Serm. 79. de tempor.) I vore Dage er det, som om vi paaany havde mistet denne Stige. Menneskene have ikke mere Forstand paa Korsets Hemmelighed, og derfor heller ikke mere Forstand paa Verdensforløserens Gjerning, og derfor heller ikke mere Forstand paa Hans Ord, ved hvilket Han formaner dem til deres Livsopgave: „Hvo som vil være Min Discipel, han maa fornegte sig selv, tage sit Kors og følge Mig!“ (Marc. 8, 34.) Besiddelse, Nydelse, Forretninger og Fornøielser ere de Guder, om hvilke al deres Digt og Tragten alene dreier sig. Da have de vel ogsaa deres Kors, dog et Kors, som ikke fører opad, men nedad, ikke til Frelse, men i Fordærvelse. Under dette Kors afkræfte de sig og arbejde og kæmpe og lide, tidlig og sildig, tillands og tilvands, paa Floder og Jernbaner, i en idelig Tumult uden Rist og Ro. Selv Herrens Dag, som i dette Liv træder os imøde som en Veiviser til Himmelen, bliver ikke mere agtet, og den tilraaber forgjæves Forfængelighedens Slave: Hold inde; thi der er en Gud og du er Hans Barn! Hold inde; thi der gives et Liv hinsides Gravene, og til dette Liv ere dine mest ophviiede Pligter indviiede! Hold inde! naar du selv ikke mere agter Bonnens og Hvilens hellige Dag, saa senderriver du det sidste Baand, som knytter dig til Gud og Himmelen; saa tilintetgjør du den sidste Lysstraale, som falder ned i din formørkede Tilværelse, og fordømmer dig selv og din Slægt til moralsk Undergang. O, troer det, i Søndagens Helligholdelse ligger en Hovedgrund til vor Tids Sygdom, og det er sandt, hvad en dyb og from Tanker har jagt: Det Onde har en usvigelig Drift; det træffer ikke altid haardt, men det træffer sikkert. (GrevdeMaitre.) I samme Grad som I vanhellige Herrens Dag, tage ogsaa Religionskundskab og Religionsøvelse, Annamelse af de hellige Sacramenter, og hele den almindelige Gudsdyrkelse en Ende. Erfaringen giver i vore Dage Bidnesbyrd om denne sorgelige og følgerige Sandhed. Derfor føler jeg ogsaa Trang til at tale et alvorligt, formanende og faderligt Ord til eders Hjerter, om Vigtigheden af Søndagens Helligholdelse, netop i Dag, paa den første Sondag i Kirkeaaet, over hvis Port vor hellige Moder (Kirken) opstiller Billedet af Verdensdommen, i det hun tilraaber os med Frelserens

Ord: Seer op og opløfter eders Hoveder, thi eders Forløsning stunder til. (Luc. 21, 28.)

Mine Elskede! Der gives intet Bud, som er ældre i Mennekkheden, end Helligholdelsen af den Dag, som Herren har forbeholdt Sig fra Begyndelsen. Gud fuldendte paa den syvende Dag Sin Gjerning (Verdens Skabelse), som Han havde gjort, og Han hvilede paa den syvende Dag fra al Sin Gjerning, som Han havde gjort. Og Han velsignede den syvende Dag og helligede den; thi paa den Dag hvilede Han fra al Sin Gjerning, som Gud skabte, for at gøre det. (1 Moseb. 2, 2. v. 3.) Saaledes læse vi i første Mose Bog og see deraf: Sabbatens Indstiftelse ved Verdens Begyndelse, paa den syvende Dag, for alle Mennesker. Gud hvilede ikke af Træng, som I let begribe, men fordi Han havde fuldendt Sin Gjerning. Han hvilede i Beskuelsen af det fuldendte Værk. Han hvilede til Mønster for Menneskene, hvis tilkommende Træng Han forudsaa, som den h. Augustin siger, for at forkynde Verdens Fornægtelse og Gjenoprettelses store Sabbat, paa hvilken Kristus hvilede i Graven. Og Gud velsignede den syvende Dag og helligede den; d. e. Han afføndrede den fra de andre Dage og deres Forretninger og indviiede den til Hans Beskuelse og Forherligelse.

Der gives heller intet Bud, som bliver oftere gjentaget. Da Herren førte Sit Folk ud af Ægypten igjennem Ørkenen, sagde Han til det: See, Jeg vil lade nedregne Brød fra Himmelen til eder: Folket skal gaae ud og samle daglig, hvad det behøver: forat Jeg kan prøve, om det vandrer efter Min Lov eller ikke. Og paa den sjette Dag skulle de tillave det, hvad de have samlet; og der skal være dobbelt saameget, som de ellers pleiede at samle daglig. (2. Moseb. 16, 4. 5.) Thi imorgen, hedder det videre, er Sabbatens Hvile, som er helliget Herren. Derfor gjører Alt, hvad der skal gjøres; og koger, hvad der skal koges; men hvad der bliver tilovers, skulle I glemme til imorgen. (2. Moseb. 16, 23.) Endnu mere heitideligen forkynder Gud fra Sinai under Torden og Lynild: „Kom Sab-

batens Dag ihu, at hellige den. Sex Dage skal du arbejde og gjøre al din Gjerning. Paa den syvende er det Sabbat for Jehova din Gud: da skal du ikke gjøre noget Arbeide, hverken du, eller din Søn, eller din Datter, eller din Tjener, eller din Tjenestepige, eller dit Dvæg, eller den Fremmede, som er i dine Porte: Thi i sex Dage har Herren skabt Himmelen og Jorden og Havet, og Alt, hvad der er i dem, men paa den syvende Dag hvilede Han; derfor velsignede Gud Sabbaten og helligede den. (2. Mojs. 20, 8—11.)

Jesus Christus, Som var kommen, ikke for at op hæve Loven og Propheterne, men for at fuldkomme dem (Matth. 5, 17.), dog ikke i udbortes Bogstavtjeneste, men i Aand og i Sandhed, lærte: Sabbaten blev til for Menneskets Skyld, ikke Mennesket for Sabbatens Skyld; saaledes er Menneskets Søn ogsaa Herre over Sabbaten (Marc. 2, 27. 28.). Menneskets Hvile, Oplostelse, Indvielse og Helligelse er Sabbatens Diemed. Hvad der hemmer dette Diemed, er forbudt, hvad der fremmer det, er tilladt. Saaledes vedblev Sabbaten at vedligeholde sig i Christendommen: opfattet renere, feiret aandeligere og holdt helligere. Kristus hvilede tilligemed sine Disciple paa denne Dag. Han besøgte paa samme de guds tjenstlige Forsamlinger, han udmærkede den især med Værker af sin guddommelige Magt og Kjærlighed; og naar Apostlene, oplyste af den Helligaand, hentlagde denne Dag fra den sidste Dag i Ugen til den første — Søndagen —, saa taler vel ingen udtrykkelig Besjælfing af Frelseren, men vel de høieste Raadeuudere i Hans Liv og Virksomhed derfor; thi paa den første Dag i Ugen har Kristus besejret Døden og ved sin hæderkronede Opstandelse paatrykt sit Forløsningsvært Guddommelighedens Segl, og paa den første Dag i Ugen har han nedsendt den forjættede Helligaand over Apostlene og ladet den med sin Blod kjøbt Kirke træde frem i Verden. Kan da en Dag vel blive høiere indviet og herligere udmærket, end denne Dag, som blev forherliget ved den anden, aandige Skabelses Vidundere? og gives der Grundringer, som kunne opløste Menneskets Aand

og Hjerter mere, end de, til hvilke denne Dag henviser os? Derfor kalder den h. Johannes den dies Dominica 3: Herrens Dag (Joh. Aabenb. 1, 10.); derfor fraraader den h. Paulus de Troende i Galatien endnu at helligholde Jødernes Tider og Fester; derfor skriver den h. Ignatius, denne store Aposteldiscipel og Martyr, til de Christne i Magnesia: Derfor som I have opnaaet Haabets Fornyelse, saa feirer ikke mere Sabbaten, men helliger Herrens Dag, paa hvilken vi have modtaget Livet ved Ham og ved Hans Død. Og hvor fromt og bestemt have ikke de hellige Fædre og christelige Tyrker udtalt sig for Søndagens Helligholdelse, og hvor alvorligt lyde ikke deres Bestemmelser, fra Tertullian ned til den h. Bernardus, fra Keiser Constantin ned til Justinian og længere ned igjennem alle Tidsaldere i den Korsfæstedes Kirke!

Der gives endvidere intet Bud, som er naturligere, end det, som paabyder en Gud indviet Hvile- og Tilbedelsesdag. Det er fremgaaet af Menneskets dybeste Trang, af dets høiere Naturs Adel. Thi sandt er det, mine Elskede! hvo vi end ere, med hvilke Kræfter vi end ere udrustede, til hvilke Pligter vi end ere kaldede: for det uafbrudte Arbeides og Udmattelsens Tryk maa den Dødelige ligge under, og Die og Sind og Psyking for det Høiere svækkes og gaae under i Verdens idelige Syflen. Derfor skal du hvile paa den syvende Dag og ikke gjøre nogen Gjerning. Ved denne Hvile bliver Legemet styrket, Aanden vederkvæget og gjort stiftet til en høiere Bestielse, og Dagens Høitidelighed hævet: thi det er ingen død Hvile, d. v. s. ingen doven og tankeløs Hvile, hvortil Søndagen indbyder os. Eftersom Legemet hviler sig fra en trykkende og ofte overvældende Anstrengelse, kommer Aanden til at udfolde sig desto friere. De adspredende Forretninger ende, forat Tanker og Følelser kunne samle sig; Verden med sine forfængelige Duster, Sorger og Kampe træder i Baggrunden, forat det Høiere, det Bedvarende og Evige kan oplade sig for os. Det er Henblikket paa Gud, det er Betragtningen af Veien til Gud, det er Overveielser af vore Pligter paa denne Vej, det er Regnskabet over Svælsen af disse Pligter, det er Selvforskaaelsen af vor Stilling lige overfor det Helligste,

Høieste og Evige, som bringes os til klar og levende Bevidsthed i Søndagens Hvile og Helligelse. Tag den bort fra Dagens Række, og Mennesket tilhører ikke mere sin Gud, han tilhører ikke mere sin Familie, han tilhører ikke mere sin Værdighed: han tilhører kun mere Arbejdet i sit Ansigts Sved, eller Nydelserne i sine Sandfers Svimmel, eller overhovedet de Guder, til hvilke han har solgt sin Sjæl, og hvis Trældomstjeneste bøier det trætte Hoved ned til Jorden, saa at det ikke vinder videre Tid, Kraft og Villie for Opbliffet til Himmelen. Firmamentet er jo selv et stort, vidunderligt Uhr, hvis lyfende Viser betegner os saavel Dagene, Maanederne og Aarene, som ogsaa Ugerne ved Maanens forskjellige Skikkelser, som Jesus Sirach siger: Maanen viser sig for Alle til sin Tid, angiver Tiden og er et Tegns for Tidsalderen (for dens Regulering). Efter Maanen bestemmer man Festedagene. Den er et Leirbillede i det Høie (Jes. Sir. 43. 6. 7. 9.) Alle Nationer have hidtil lyttet til Tønerne fra disse Himmelflokker, og for Alle var der een Dag iblandt de syv Ugedage, som kaldte dem til Hvile og til det høieste Væsens Tibeelse, hvad enten denne Dag nu var den første, som hos de Christne; eller den sidste, som hos Jøderne; eller den tredje, som hos Negerne i Guinea; eller den sjette, som hos Muselmændene. Selv hos Hedningerne gaves der en saadan Dag, ja hos Alle, i hvis Midte der endnu havde vedligeholdt sig en, om end nok saa ufuldkommen Tradition af en hvilken som helst Religion.

Og derfor gives der intet Bud, som er helligere, end Budet om Helligeholdelsen af den Dag, som er indviet til Herren; thi det er jo Herrens Bud. Han har givet det ved Begyndelsen. Han har fornyet det i det gamle Testamente. Han har gjentaget det under Tordenbrag fra Sinai. Han har gjenoprettet og fuldkommet det ved Sin eenbaarne Søn. Han har forkyndt det i al Verden ved Sine Apostle. Han prædiker det uophørligt ved Sin Kirke. Dennes Klokkerøst er en Gudsøst til eders Hjerter. Spørg eders Samvittighed, I Søndagsforagtere! spørg den i rolige og alvorlige Timer i eders Liv, naar en Tanke om den høiere Verden hilser eder, — og Samvittigheden vil give eder Svar. Det er den hele Verdens

Stabelse ved Guds Almagtsord, det er Forlosningsværkets triumpherende Fuldbendelse ved den gjenopstandne Menneskesøn, det er den christelige Kirkes Stiftelse og dens Forherligelse og Opfyldelse af den Helligaand, det er de mest ophøiede Sandheder, de høieste Naadegaver, de herligste Betsignelser, som denne Dag fører frem for vort betragtende Blik; ja det er en Forudseelse om den evige Sabbat, til hvilken vi kæmpe os frem igjennem denne Tids Arbeids- og Taaredage, som til den Hvile i Gud, der, som den h. Augustin siger, er de Saliges Arvelod. Kunne vi paa en saadan Dag unddrage os for den Høiestes Tilbedelse og Forherligelse? Tør vi lukke vort Hjerte for den guddommelige Naades Bidundere, vort Øre for den evige Sandheds Lyd? Er det ikke Fornuftens egentligste Væsen, at vi erkjende vor Herre og Gud, opløfte os til den høiere Verden, til hvilken Han har kaldet os, opfatte alt det Endelige i sit Forhold til det Uendelige, og i Beskuelsen af den guddommelige Kjærligheds uudfælgelige Bidundere lade vore Hjerter udstrømme i taknemmelig, opoffrende og barnlig Gjenkjærlighed? Maae vi ikke glæde os, naar Kirken heri kommer os til Hjælp ved de af Gud den anbettede Frelsemidlers Rigdom? Naar den samler os omkring sit Tabernakels Hemmelighed, naar den indbyder os til Høitideligholdelsen af sit guddommelige Offer, naar den aandeligt befrugter os i sit Evangeliums Forkyndelse, naar saaledes Alt, hvad Helligt vi ane, hvad Helligt vi tanke og føle, af den erholder Varme, Klarhed og Udtryk ved den underfulde Værdighed og Høihed i dens Kultus. Jeg beder, Elskede! hvo ere vi? Hvorvidt er det da kommet med os? Hvad Helligt kan der endnu gives for os? — naar vi under Indtrykket af saadanne Følelser, saadanne Forpligtelser og saadanne Hjælpemidler forsmaaer for Himmel og Jord at aflægge Vidnesbyrdet om vor helligste Tro, taknemmeligste Kjærlighed og vor skyldigste Uerfrygt for og Tilbedelse af Gud?

Og derfor, maa jeg endvidere sige, gives der heller intet Bud, som er strengere, ingen Lov, som Gud Selv har tillagt en større Vigtighed, end den om Helligholdelsen af den Dag, som Han har udvalgt Sig. De oftere, ideligt gjentagne Herrensninger til de ved Moyses, Josva og Profeterne givne

Forfrifter og til den rystende Strengthed, med hvilken Overtrædelsen af disse Forfrifter blev straffet, tyder hen derpaa. Thi Sabbaten er sat til et Tegns paa, at Gud er Herren. Hvo som vanhelliger Sabbaten, læse vi i 2. Moseb., skal dødes. Og saaledes var det ogsaa. Thi det begav sig, da Israels Sønner vare i Ørkenen, at de fandt et Mennekte, som sankede Brænde paa Sabbatsdagen. Og de bragte ham til Moyses og Aron og til hele Menigheden. Og de forvarede ham i et Fængsel, fordi de ikke vidste, hvad de skulde gjøre ved ham. Og Herren sagde til Moyses: Menneket skal dødes; hele Menigheden skal stene ham udenfor Leiren. Og de førte ham ud og stenede ham, og han døde, som Herren havde befaleet. (4. Moseb. 15, 32—36.) Derefter hobede de en saadan Mængde Steen sammen over ham, at hans Legeme laae begravet under dem, og der dannede sig paa det Sted, hvor han var bleven stenet, en Hoi, som i lang Tid blev viist Israels Born, for at erindre dem om, at Herrens Dag er en hellig Dag. Og fremdeles læse vi i Børgernes Bog, hvorledes Gud har talt til Propheten Jeremias: „Gaae og staae i Folkets Port, igjennem hvilken Juda's Konger gaae ind og ud, og i alle Jerusalems Porte og siig til dem: Hører Herrens Ord, vogter eders Sjæle og bærer ikke nogen Byrde og bringer den ikke paa Sabbatsdagen. Fører ikke nogen Byrde ud af eders Huse paa Sabbatsdagen, og gjører ikke noget Arbeide, men helliger Sabbatsdagen, som Jeg har befaleet eders Fædre. Dersom I ikke ville høre Mig, om at hellige Sabbaten, da vil Jeg lade antænde en Ild i eders Stads Porte, som skal fortære Jerusalems Huse og ei udslukkes.“ (Jer. 17, 19. 27.) Og Folket har ikke hørt paa Herrens Stemme, og Han har sendt en Ild, der har antændt Staden, der paa forbrøderisk Maade havde brudt Pagten med deres Gud, og fortæret Jerusalems Huse. Thi efterat Propheten Jeremias forgiæves var bleven sendt til dette Folk, for at føre det tilbage til Bod og Omvendelse, da har Herren sendt Nabuchodonosor,

forat han skulde fuldbyrde de guddommelige Straffedomme paa dem, som ikke vilde omvende sig, odelægge deres Stad, og boie dem selv under de Bantroendes Slaveaag.

Mine Elskede! Har Herrens Dag tabt sin Hellighed? Er Guds Villie ikke mere den samme? Er Hans Pagt med Menneskene ophævet? Eller er den Almægtiges Haand bleven kortere, saa at den ikke mere formaaer at straffe Ulydigheden mod denne Pagt? Eller have de Christne mindre Opfordring til Lydighed, Taknemmelighed og den Høiestes Tilbedelse, end Jøderne? Er Calvariebjergets Børn ikke kaldede til samme Fuldkommenhed som Sinai's Trælle?

(Sluttes.)

Kirkelige Efterretninger.

Kjøbenhavn. (Atter et Exempel paa næsviis Dumhed!) Forleden fik vi en Pakke Blade ihænde af et nyt Ugeskrift, hvormed den danske Literatur er bleven beriget siden Nytaar og som kalder sig „Dresfund“, og da vi hurtigt gjen-nembladede dem, faldt vort Die just paa nogle Passus i disse Blade, der i første Dieblik bragte os til at lee ret hjerteligt over Skribentens Uvidenhed og mageløse Borneerthed, og netop fordi Sagen er saa morsom kunne vi ikke undlade ogsaa at gjøre vore ærede Læsere bekendte med den. I Nr. 7 af bemeldte Blad Side 53 findes følgende ret interessante Meddelelse:

„Den 6te Febr. forhandlede for Civilretten i Paris en „Proces mod Nonnerne i Klosteret „for Picpus's hel-
„lige Hjerte,““ der vare indstævnedes for uberettigede at
„have tilvænt sig en Arv af 1,200,000 Fr.“ —

Naar vi nu spurgte Dresfund's høivise Redacteur, Hr. Pet. Chr. Koch, hvad han vel har tænkt sig under det Monstrum, han kalder Picpus's hellige Hjerte, saa ere vi overbeviste om, at han ikke vilde kunne svare os et eneste fornuftigt Ord, og vi tilstaae, at vi heller ikke forstaae, hvad det skal betyde. Imidlertid skulle vi dog forsøge at hjælpe Hr. Redactøren til en rigtig Forstaaelse af Noget, han dog saa gjerne synes at ville forstaae. Der gives nemlig i Paris' Forstad St. Antoine en Gade, som hedder Picpusgade, ligesom her i Kjøbenhavn Østergade, Sølvgade o. a., og i denne Picpusgade

findes der tvende Huse, der tilhøre en Forening, som foruden sit Hovedsiemed, hvilket er Missionstjenesten, fortrinnsviis ogsaa fremmer Andagten til Jesu og Hans h. Moders Hjertes og som derfor kaldes: „Foreningen for Jesu og Maria's hellige Hjertes og for den uafbrudte Tilbedelse af det allerhell. Alterens Sacramente“; imidlertid kaldes den efter bemeldte Gade, rue Picpus, hvor Foreningen har sit Moderhuus, som vistest ogsaa slet og ret „Picpus=Forening“ eller „Picpus=Selkskab.“ — Naar vi nu efter denne korte Oplysning for Hr. Redacteur Koch, skulde oversætte den monstreuse Titel, som han giver denne kirkelige Forning, i en noget tilsvarende Kjobenhavnst Titel, saa vilde denne da komme til at lyde saaledes: Klosteret „for Østergadens hellige Hjerte,“ eller: „for Solvgadens hellige Hjerte“. — Vi vilde vistnok slet ikke kunne regne Hr. Koch selve den her udviste Uvidenhed til nogen Last, men at han med den suffisante Mine af Verden giver sig til at skrive om Ting, førend han har lært dem at kjende og bedømme, saaledes at han idelig maa udsætte sig for den Fare at sige Dumheder, det synes vi er idetmindste en uforvarlig Letsindighed for en Skribent. — Fremdeles kaster ovenmeldte korte Beretning et temmelig ugunstigt Lys paa Nonnerne af Picpus=Selkskabet, da det bliver sagt, at de vare indstævnedes for **uberettigede** at have tilvendt sig en Arv. Ifølge denne kort henfaste Notits, maa enhver Læser naturligtviis komme til at mistænke Nonnerne for, at de paa en uærlig eller bedragerisk Maade have søgt at tilvende sig en Arv; hvilket dog ingenlunde er Tilfældet. Domstolene og de offentlige Blade have heitideligen erklæret, at Arven var dem bleven overdraget paa en fuldkommen retmæssig og ærlig Maade; imidlertid kunde de ikke tage den i Besiddelse, kun fordi Picpus=Selkskabet endnu ikke havde erholdt Corporationsret i Frankrig og som Følge deraf, efter Lovens Bogstav, heller ikke kunde blive indsat til Arving. Hele den mistænkkelige „Uberettigelse“ bestaaer altsaa i intet andet, end i denne Mangel paa „Corporationsret“ — sandelig en stor Forbrydelse for de stakkels Nonner!! — — § Nr. 6 af „Dresund“ skrives der Side 47 i Anledning af de tvende Attentater mod Erkebiskopperne i Paris og Matera (se nedenf. under: Italien) ved to ulykkelige katholske Præster, iblandt andet meget Mandrigt (sic!) ogsaa Følgende: „Der synes at være opstaaet stor indbyrdes Splid og Forbittrelse i den katholske Geistlighed, saaledes at denne Tilstand nu er udartet til gjensidig Mord og Drab.“

Hr. Koch's meget skarpe Logik eller Dialectik er virkelig forbausende. Hans Argumentation er nemlig omrent følgende: Enkelte Medlemmer af den kath. Geistlighed have begaaet et

sacrilegigt Mord; atqui, men hvad enkelte Medlemmer af den katholske Geistlighed begaae, det maa lægges hele den katholske Geistlighed til Last; ergo, altsaa: er hele den katholske Geistlighed skyldig i Mord og Drab! — Vi vilde nu ogsaa engang gjøre Anvendelse af dette Slags Logik, for at Hr. Koch mere haandgribelig kan see, om den vel er fornuftig eller ikke; naar vi nemlig vilde argumentere saaledes:

E enkelte Bladudgivere ere aabenbare og uærlige Løgnere, især naar de skrive om katholske Anliggender; atqui, men hvad enkelte Bladudgivere begaae, det falder ogsaa deres øvrige Colleger til Last; ergo, altsaa ere alle Bladudgivere (og iblandt dem ogsaa Hr. Vet. Chr. Koch) aabenbare og uærlige Løgnere, især naar de skrive om katholske Anliggender; —

mon Hr. Koch vel vilde være fornøiet med en saadan Argumentation? — Hvorfor anvender han den da paa den katholske Geistlighed? da dog „de Skrifter . . ., der til Lykke ere os overleverede fra Besøgersernes hellige Tider i Østens Egne“, og paa hvis Basis Hr. Koch agter at opbygge et ganske splinternyt Religionsystem, udtrykkeligt befale: „Hvad du ikke vil, at Andre skulle gjøre mod dig, det maa du heller ikke gjøre mod dem?“ — Vi gad nu gjerne vide, hvad man vel kan vente af den nye Religion, som Hr. Koch synes at ville grunde, idet han jo siger, at hverken den Religion, som Ansgarius har prædiket her i Landet, eller den, som den saakaldte Reformation har indført i det 16de Aarhundrede duer noget, fordi begge endnu have levet altfor meget af den forhadte Katholicisme; Hr. Koch opfatter sig derfor til en ny Reformator og vil nu, „saa vidt gjærligt, ansee det Hele saagodtsom for usket og begynde forfra“. Samfulde 1800 Aar har Christendommen nu samlet i „Gravhvalvinger“, indtil Hr. Koch nu er den Bismand, der fører den „ud i den frie Luft.“ Til Lykke! det vil blive en pæn Religion, naar dens Stifter allerede selv er saa godt hjemme baade i Tidshistorien og i Logiken, som vi ovenfor fortelligt have paapeget!! Et heldigt omen (o: Varjel)!

Tyskland. I Köln blev i Aaret 1855 stiftet en Forening for den h. Grav, hvilken har til Formaal, at fremme de katholske Interesser i Palastina og navnlig ved Penge at bidrage til Kirkebygningernes Vedligeholdelse og til Understøttelse af de forskjelligte Ordener, hvis Virksomhed viser sig saa rig paa Betsignelse i det hell. Land. Denne Forening har i hele Erkebiscepet Köln fundet en saa glædelig Deeltagelse, at den allerede kan udsolde en kraftig Virksomhed. Den af Hans Eminence Cardinal-Erkebiskoppen af Köln bevilgede Collect paa Langfredagen, har alene i A. 1856 indbragt den store Sum af 4,404

Nldr. Da for nogen Tid siden den hl. Annakirke i Jerusalem blev tilbagegivet til Frankrig og dermed til Katholikerne, kunde denne Forening oversende Patriarken af Jerusalem, Mgr. Valerga, en betydelig Sum til at istandsætte denne ærværdige Helligdom. Nævnte Prælat har nu meddeelt det derværende Forstanderskab for den hl. Grav's Forening, at det atter er lykkedes ham, at gjenvinde et nyt Sanctuarium (?: et helligt Sted). Det er nemlig den saakaldte „Grotte af den hl. Johannes i Orkenen," et Sted, paa hvilket denne store Herrens Forløber har tilbragt sin Barndomsalder, og hvor han i Manddomsalderen har prædiket; Ruiner af en Kirke betegne endnu det nævnte Sted. Paa denne Patriarkens Esterretning har Köln's Foreningen paaany overgivet ham en Sum af 133 Nldr. til hans Naadighed, for at udsmykke Sanctuariet, og tillige dermed 1,333¹/₃ Nldr. til Skolerne, som i Jerusalem, Bethlehem, Nazareth, Jassa underholdes af de ærværd. Franciscanere og af Søstrene til den h. Joseph. Tillige har man givet Patriarken Udbygt til et nyt Bidrag fra Foreningen, naar det vilde lykkes ham at gjenvinde Franciscanernes tidligere Eiendom, nemlig den hell. Nadversal paa Bjerget Zion, hvor Frelseren indstiftede det h. Messjeoffer. Foruden Köln deeltage allerede Diöceserne Limburg, Hildesheim og endogsaa Posen i nævnte Forening.

England. (En protestantisk Engländerindes Dom om de barmhjertige Søstre.) Det er bekjendt, hvilken Sensation de engelske Militairhospitalers beklagelige Tilstand vakte i England under den orientalske Krig. Medens Frantserigs Krigere forplejedes af de barmhjertige Søstre, laae de engelske Soldater forladte. I denne betrangte Tilstand appellerede det hovmodige England overalt til den menneskelige Medlidenskab. De katolske barmhjertige Søstre i England aabnede deres Hjerter for dette Raab om Hjælp, og tilligemed dem tilbøde flere unge protestantiske Damer i Forening med den bekjendte Miss Nightingale sig til at reise til Orienten. Een af disse protestantiske Damer har for nogen Tid siden i en Bog, som inden kort Tid har oplevet flere Oplag, beskrevet, hvad hun der under sit 12 Maaneders Ophold i Orienten har erfaret. Dette Skrift yder den katolske Kirke og dens Virksomhed den største Anerkjendelse og gjør saa meget desto større Opbygt, som den anglicanske Høifirkes Sonderrivelse og store Mangler netop i nærværende Tid vise sig ganske aabenbart. Vi uddrage desangaaende et Sted af *Precis Historique*, hvor hiint Skrift nærmere omtales: „Man medgav de til Orienten reisende Damer, hedder det, andre Sygevogterster fra Englands Hospitaler. Paa en god, til Rejsens Strabadser og Besværligheder svarende Lønning manglere det ikke. Hvad skeer? De

første Prøver viste snart, at det var en bydende Nødvendighed, at Halvdelen af disse betalte Leiekoner strax maatte sendes tilbage til England, — og hvorfor? Paa Grund af Drukkeskab og daarlig Opførsel. Referenten saae med egne Øine en saadan Sygevogteriske ganske beruset og ligesom halvdød at sidde ved Hovedet af en Døende, hvis Pleie var hende anbeforet. Hvorledes maa det da i England see ud med disse Personer, hvor de ere aldeles uden Opsyn? Jeg saae, siger Forfatterinden endvidere, mig om i alle vore Hospitalet, og endstjondt ovennævnte grove Udskielser ikke overalt viste sig, saa iaagtog jeg dog overalt to andre meget beklagelige Feil, nemlig Ulydighed mod Lægernes Anordninger og en haard, næsten grusom Behandling af de Syge. Sandeligen, til Skam for mit Fædreland, maa jeg bekjende: jeg fandt hos Børes ikke den Kjærlighed og de Kjærlighedsøffere, som jeg har fundet hos Katholikerne. Hvor sølte jeg mig forbauset og beskæmmet, da jeg engang handelsøvis kom i et til de katholske barmhertige Søstre overgivet Sygehøus. Uvilkaarlig maatte jeg udraabe: det er Engle! Deres fuldkomne Hengivenhed, deres i Alt saa forstandige Afsjerd og Behandling, den dybe og almindelige Agtelse, som de nyde, alt dette afvødte mig den høieste Forundring. Jeg saae i Galata i en af deres Anstalter for Hittetørn en Søster af den h. Vincents af Paula med et italiensk Barn paa Armen, med en guulloftet tydsk Dreng paa Skjodet, medens et russisk Barn holdt sig fast ved hendes Klæder. Den ene af Søstrene havde endnu mere travlt end den anden for at vare disse ulykkelige, af Verden forladte, Smaabørn en blid og hjærlig Moder. Jeg besøgte Moderhøuset i Galata, det er i Sandhed et Vidunder. Taleværelset er en Tumleplads for alle Nationer. Hvosombest der føler sit Hjerter betyngt, søger her Linderung i sin Lidelse. Der befinde sig hundrede Søstre, som drage Omjerg for Smaabørn af enhver Nationalitet og for i det Mindste sex Militairlazaretter.“ — Vor Referent giver ogsaa en interessant Notits om Stiftelsen af de barmhertige Søstres Høus i Constantinopel. „For 15 Aar siden,“ siger hun „udtalte en tydsk Jomfru det Ønske, at hun maatte blive optaget i Høuset i Paris; men hun var allerede kommen ud over den fornødne Alder. Alligevel lovede Superiorinden hende, eiterat hun havde seet hende, at hun vilde optage hende, men under en Betingelse, som ikke syntes at vare saa let. De maa, sagde Superiorinden, tilligemed en eneste Medhjælperinde eprette en Skole i Constantinopel og grunde der et nyt Planteskole for vor Orden. Novitsinden gif ind derpaa og opnaede sit Maal. Det er den nuværende Søster Bernardine, som i enhver Henseende er ophøiet over al Røes.“

Frankrig. Under d. 24. Jan. er Cardinal og Erkebiskop af Tours, M^{sgn.} Morlot, bleven udnævnt til Erkebiskop af Paris. Han var først for kort siden vendt tilbage fra en Reise til Rom, hvor han efter Sigende forgyves skal have forsøgt at formaae den h. Fader til et Eilsagn om at ville foretage Keiser Napoleons høitidelige Krøning. Univers meddeles følgende biographiske Meddelelser om den nye Erkebiskop: „Franz Nicolaus Madelaine Morlot er født d. 28. Decbr. 1795 i Rangers i Haut-Marne Departement, og staaer saaledes i sit 62. Leveaar. Efterat han havde været Sognepræst ved Cathedraalkirken i Dijon og derefter var bleven udnævnt til Generalvicar for sidstnævnte Bispedomme, erholdt han i Marts 1830 sin Udnævnelse til Biskop af Orleans, blev d. 18. Aug. s. A. indviet og tog d. 3. Sept. sit Sæde i Besiddelse. D. 28. Juni 1842 blev han forfremmet til Erkebiskop af Tours, og da han i Consistoriet af 7. Mai 1853 var bleven ophøjet til Cardinalsværdigheden, rejste han til Rom og modtog der d. 27. Juni s. A. Cardinals hatten af den h. Faders Hænder. Hans Dyder og fremfor Alt hans Sagtmodighed og Kjarlighed til Fred gjøre M^{sgn.} Morlot værdig til at ophøies til dette høie Sæde“ — Fra andre Sider berettes der fremdeles: Mon^{sgn.} Morlot's Udnævnelse finder i Paris et entusiastisk Bisald. Den Balgte nyder en Axtelse, ja en Veneration, som fuldkommen retfærdiggjør Keiserens Valg. Han bliver skildret som en talentfuld Mand, der baade ved sin udyvortes Afnstand og sine Dannelse aldeles egner sig til Overhyrde for Hovedstaden, som jo i begge disse Henseender stiller høie Fordringer. — Man haaber, at den h. Fader vil foretage Præconisationen, o: den høitidelige Stadfæstelse og Bekræftigelse af M^{sgn.} Morlot's Valg, i det næste Consistorium i Marts Maaned. Erkebiscepet Paris tæller over 1½ Million Sjæle. Det har hidtil havt 125 Biskopper og Erkebiskopper; iblandt dem er der 10 Cardinaler og 6 af dem æres af Kirken som Helgene.

Italien. Fra Neapel bliver berettet, at den 26. Januar en Præst har gjort et Mordforsøg paa Erkebiskoppen af Matera (Matera er Hovedstaden i den neapolitanse Provinds Basilicata; paa den erkebiskoppelige Stol af Matera sidder Mon^{signore} Gaetano Rosini). Efter nogle Beretninger fandt Attentatet Sted i selve Kirken, efter andre i Sacristiet; Erkebiskoppen blev imidlertid kun saaret af Morderens Dolk og reddede sig derefter ved Flugt; den Domherre, der stod ved hans Side og søgte at forsvare Prælaturen imod den ryggesløse Forbryders Mordvaaben, blev af denne stød og døde paa Stedet. Endstjændt der for Tiden endnu hviler nogen Dunkelhed og Uvisshed over hele denne forfærdelige Kjendsgjerning, saa er det

med Hensyn til den ulykkelige Præst dog allerede bleven oplyst, at han alt i længere Tid havde hysfælsat sit Hoved med vilde Tanker om Nødvendigheden af en ny „Reformation“ i Kirker, og til den Ende læste han flittigt i protestantiske Skrifter, der ere rettede imod Kirkens bestaaende Organisation og navnlig imod den af Frelseren Selv indstiftede Rangorden for Kirkens Geistlighed (Hierarchie). Han havde forøvrigt forholdt sig roligt, indtil han hørte om Berger's Mordanfald paa Erkebiskoppen af Paris; nu, meente han, var Tiden kommen, til at ogsaa han maatte lægge sin Reformationsiver for Dagen, og saa kom han ved denne forskruede Tankegang til at udøve denne Volds-gjerning imod en af de hoieste kirkelige Prælater. Da han blev arresteret, fandt man hos ham en Deel af bemeldte antikatolske Skrifter og en protestantisk Bibeloversættelse. — En herlig Frugt af det Uvæsen, som drives i Italien af de engelsk-protestantiske Foreninger til religiøse (o: antikatholske) Skrifters eller Tractaters og protestantiske Biblers Udbredelse! — Ogsaa om den ulykkelige Berger berettes der af tilforladelige Kilder, at han allerede i længere Tid havde sølt Lyft til at gaae over til Protestantismen, ider han erkjendte en stor Liighed mellem dennes Grundprinciper og sine egne reformatoriske Ideer! — Naar man sammenstiller disse tvende Mordanfald i Paris og Matera med de mange Attentater paa Konge- og Fyrstesmord, der paa ingen anden Tid i Verdenshistorien have fundet Sted i et saa gyseligt Antal, som i de sidste Aaringer, jaa burde der vistnok paatrykkes især denne nyeste Tidsalder et udsætteligt Skjændsel- og Brændemærke for Fyrste og Præstesmord. Men hvo er istand til at beskytte Fyrsterne og Folkene imod al den Ulykke, som hemmeligt og offentligt gaaer igjen? Alle troende Christne ere overbeviste om, at der kun er Een, Som er istand dertil! Og paa Ham blive alle Fyrster og Nationer navnlig i nærværende Tid tydeligt nok henvisse ved alle disse Bederstyggeligheder og Tidens uheldsvangre Tegn; saalange imidlertid Hans Bud og Hans Helligdom blive mis-kjendte og ringeagtede, som det er skeet hidindtil, saalange ville slige Ulykker ei kunne fjernes, men de ville tiltage, indtil Hoi og Lav, Fyrster og Underjaatter atter i oprigtig Demtyghed og bodfærdig Synberknelse boie deres Kne for Ham og be-kjende, at de ere Støv, saa meget det menneskelige Hovmod end maa opreves derved!

Amerika. (Civilisationens og Kirkens Fremfærd i de for-
 enede Stater.) Hele det District, som udgjør den nærværende Stat Wisconsin, var forend Aaret 1830 kun beboet af nogle vilde Stammer og af Buffelhjorder. Staten Wisconsin blev først constitueret i 1848, og siden 1843 havde den hellige

Fader der oprettet et Bispedømme, idet han udnævnte Mgr. Henni til Biskop af Milwaukee. Denne ærbørdige, nidkjære Prælat er bairnsfødt i Schweiz, og hans ivrige Anstrengelser iblandt de der til udvandrede Katholiker ere blevne kronede med de skønneste Resultater. For Tiden tæller den unge Stat ikke færre, end 130,000 Katholiker, for hvilke Biskoppen og hans trofaste Geistlighed have opført 128 Kirker. Mgr. Henni har ladet bygge i Milwaukee en smuk Cathedralkirke, som i Maret 1853 er bleven høitideligen indviet ved den apostoliske Nuntius Bedini. Søstrene af „Vor kjære Fru“ have i Milwaukee 42 Novitsinder, og de forestaae amerikanske og tvdske Skoler i 6 andre Bispedømmer af de forenede Stater. Milwaukee besidder ogsaa et stort Hospital og et Waisenhuus, som bestyres af barmhjertige Søstre; i Nærheden af Byen staaer ligeledes det biskoppelige Præsteseminar, som for Tiden tæller 25 Elever; i samme Diocæs gives der ligeledes et Kloster for Bræmonstratenfermunte, et Kloster for Dominicanere og flere Huse for Nonner af Dominicanerordenen, og den h. Franciscus' jaakaldte tredie Orden. Dominicanerne have et blomtrende Collegium, og Nonnerne af samme Orden lede Skoler eller Pensionater. 80 Præster understøtte Mgr. Henni i hans besværlige Missionsarbejde, og saaledes er den By, som ikke endnu har eksisteret i 26 Aar, allerede nu Midpunktet for en glædelig religiøs Bevægelse og Buggen for mange Værker af den kristelige Barmhjertighed og den apostoliske Virksomhed. Et saadant trøstefuldt Billede er vistnok istand til at oplive de skønneste Forhaabninger for Kirkens Fremtid i hine Lande. Overalt see vi Præsten der som Civilisationens Korpost, og Kirken forbliver overalt i Amerika sin høie Sendelse tro, ligesom paa den Tid, da Korset opplantedes første Gang i den nye Verden under den store Columbus.

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 1. Martz. -- 1. Sønd. i Fasten. — Gudstj.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 10 Høimesse, med Brød. (hybt). — Efterm. Kl. 3 Andagt til Jesu bitter Lidelse, med Brød.
- Søndag d. 8. Martz. — 2. Sønd. i Fasten. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 10 Høimesse, med Brød. (bank). — Efterm. Kl. 3 Andagt ligesom forr. Søndag.

Kjøbenhavn.

Louis Kleiné Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 6.

Søndagen den 15de Marts.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Aarets Løb 26 Octav=Ark til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kiøbenhavn hos Bladets Hoved=commisſionair, Hr. Konſthandler C. A. Staufenſteiner, ſi Kjøbmagergade 68, og i alle Foglader; i de danske Stater paa de Egl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 S. Qvartalet.

Søndagshelligholdelse.

(Sluttet.)

Endelig maa jeg ſige, at der heller ikke gives noget Bud, ſom er mere ſelgerigt, end Søndagens Helligholdelse, og hvis Krænkeſe ſaa viſt drager Overtrædeſen af alle andre Forſkrifter og Pligter efter ſig. Af den Maade, paa hvilken et Folk helligholder ſin Søndag, erkjender jeg dets

religiøse og sædelige Bestaaenhed, siger en alvorlig Jagttager af vor Tid og dens Fremtoninger. Uden Søndagens Helligholdelse forsvinde eders Kundskaber. De ufuldkomne Begreber, som I fra eders Barndom medbringe om Religionens hellige Videnskab, ere ikke tiltrækkelige for Livet, ja de gaae under i det bundløse Hav af Sorger, Arbejde, Udspreddelse, Forsængelighed, Taabelighed og Begjærlighed, igjennem hvilket I see eder drevne. Hvor skulle I søge Lys, Klarhed og Erkjendelse for eders hvieste Fornødenheder, naar I ikke mere søge dem hos Gud? Og sæt, at hine Kundskaber ledsagede eder fra eders Ungdoms Dremme ind i det alvorligere Liv: er det da nok, at vi kun kjende Sandheden? Maae vi ikke ogsaa betragte og atter betragte den? Maae vi ikke beskylde den for Daarskabens og Sandhelighedens Formørkelser? Maae vi ikke lade os gjennemvarme og begejstre af den, saa at den bliver en Kettesnor for vor Færd og vor Virksomhed? Men hvo vil da vel betragte denne Sandhed og lade sig gjennemtrænge og indvie af den i Ugens Lob, midt under de timelige Noisommeligheders og Forretningers Trængsel? Mon Landmanden eller Haandværkeren, som æder sit Brod i sit Ansigts Sved? Eller Kjøbmanden, eller Embedsmanden, hvis Sorger for deres jordiske Anliggender ikke levne dem nogen Tid. Siig, hvilken Dag der da bliver dem tilovers for det ene Nødvendige, naar I vanhellige Søndagen. Ja end mere, mine Giffede! handles der da her kun om Sandheden og Livet i denne Sandhed? og ikke om en Fornødenhed, en Pligt, en hellig Pligt at elste, tilbede og forherlige Ham, Som er vor Tilværelses Skaber, vort Livs Fortøser og vore Gjæringers Dommer? Skulle vi da kun modtage, og ikke ogsaa yde? Og ligger deri ikke Grundbetingelsen til Menneskets Samkvem med Gud? Og endelig, jeg beder eder! handles der her ikke ogsaa om et aabenbart Bud? Om et Guds Bud, om det ældste Bud, om et saa ofte indskræpet Bud, hvis Overtrædelse er bleven truet med de strengeste Straffe, for Enkelte saavel som for hele Folkeslag? Er dette Buds Ringegættelse ikke tillige en Ringegættelse mod Gud, et Oprør mod Hans h. Villie, en offentlig Beskjældning af vor Ugudelighed? D erkjender, erkjender den umaadelige Betværing af denne frygtelige og dog unægtelige Sandhed! Er det

Baand løst, som forbinder Menneffene med Gud, saa er al Orden opløst, alt Samfund opløst, al Familie, al Eiendom, al Sædelighed opløst. Er Menneffet saa forvildet, at det endog sætter sig op imod sin Gud, saa gives der ikke mere noget fast Grundlag for nogenformhelst Magt, Rettighed, Anseelse eller Beskyttelse: vor Kamp er uden Seier, vort Arbeide uden Løn, vor Nat uden Lys, vor Smerte uden Trost, vor Lidelse uden Værd, og der bliver Intet tilbage uden Vanvid, Fortvivlelse, Revolution og Barbarisme. Have Tegnene derpaa ikke gjen- nemlynet Europa, ja hele Verden? Og ere de fjerne Lynglimt i nærværende Tid ikke mere sjuntlige paa Horizonten! Ja, er det ikke det forfærdeligste Tegn i vore Dage, at Menneffet, efterat det har tabt Gud, ogsaa har tabt sig selv og er sunken ned i den laveste Characterløshed, i en Foranderlig- hed og Bestikkelig- hed af sine Meninger og sin Adfærd, idet han stedse netop viser sig saaledes, som det just bedst passer for at naae sine jordiske Formaal: idag som en Dyrer og imorgen som en Ordenens Forsvarer, idag som en Skinhellig og imorgen som en Gudsfornegeter, idag som et udhvævende Menneffe og imorgen som en Dydens Helt! O Held Alle, som i Sandhed vende tilbage fra Stuffelsen til Sandhed, fra Synden til Omvendelse og sædelig Hoihed: thi der er i Himmelen større Glæde over een Synder, som gjør Bod, end over ni og halvfemsindstyve Retfærdige (Luc. 15, 7.); og med mere hjærlige Arme kan en Moder ikke omfavne sit Barn, end Kirken omfavner de Forvildede og store Syndere, som i oprigtig Bod og Omvendelse henvende sig til den. Men Skam og Skændsel over alt Hyklervæsen, for hvilket Godt og Ondt, Sandhed og Falskhed, Himmel og Hel- vede kun endnu tjene som Midler til at forherlige det legems- lige Liv, og Bee over den Slægt, der i sin Lige ikke seer andet mere, end en Hindring for eller en Befordring af sine Nydelse! Sædelig, mine Elskede! var det muligt, at føre Folkelagene og de Enkelte tilbage til Oprindelsen af dette sædelige Forfald og denne moralske Glendighed: saa vilde vi ganske især finde den i Søndagens Vanhelligelse; thi Intet er saa egnet til, at nedsænke et Folk i Materiens Trældom, og heller intet Folk gaaer sin Undergang saa sikkert imøde, end et

Folk, som har forladt Gud og er bleven en Slave af Verden og dens Forfængelighed.

Jeg kan ikke foreholde eder disse rystende Sandheder, uden endnu at lade eder kaste et Blik ind i Fortiden, da det var anderledes og bedre.

Hvor rørende og hvor opløstende er det: at see tilbage paa Menneskeheden's Buggetid og at betragte, hvorledes Patriarkerne, som med deres Familie og Elægt vandrede ved Guds Haand i troende Genfoldighed, feirede Sabbaten, der med from Samvittighedsfuldhed blev helligholdt fra Aftenen for intil i selve Dagen. Hvorledes alt Arbeide hvilede, hvorledes Mennesker og Dyr holdt Helligdag, hvorledes det under Himmelen opreiste Alter forsamlede alle Familiens Lemmer, og den Ældste, som var baade Fader og Fyrste og Præst, ofrede den Høieste Høstegroden af sine Hjorder og Markfrugter, som en Aerkjendelse af, at alle gode Gaver komme fra Herren og al Tak og Lovsang derfor tilkommer Ham. Hvorledes derpaa en velordnet Gudstjeneste i Raagtens Ark og Herrens hellige Tabernakel paa Guds udtryffelige Befaling forenede alle Israels tolv Stammer under Moyses, og intet Bud blev overholdt med en saadan Vardighed og Strengthed, som det om Sabbatens Helligholdelse, hvorved Jøderne gavede sig tilkjende som det udvalgte Folk. Og hvormeget mere opløstende og rørende er det endelig, naar vi da i Christendommen see Sabbatens Helligholdelse overført paa Søndagen, og betragte, hvor glade og ivrige vorer første Troesbrødre, selv under Trykket af blodige Forfølgelser, feirede Herrens Dag i Katakomber og Guler, hvor de maatte skjule sig med deres Gudstjeneste. Hvorledes de der i den Høiestes fælles Tjeneste under Bøn og hellige Betragtninger vare samlede om deres Præster, hvorledes de i Aunammelsen af de guddommelige Frelsemidler, i gjensidig Underviisning og Opmuntring og ved at kappes om at udøve fromme Kjerlighedsgjærninger, tilbragte Dagen, og i Opbliffet til Korset og til Den, Som paa Korset havde overvundet Synden og Døden og ved Sin Opstandelse havde gjort dette Kors til deres Troes Seiersbanner, styrkede sig til den begyndende Uges Mojsommeligheder, Kamp og Farer og til endog at bevidne denne Tro med deres Liv og Blod! Ingen, som ikke har tabt al Følelse for det Ædle, Høie og Hellige, kan uden

Kørelse, og lad os tilstaae det, uden dyb Beskæmmelse læse Fædrenes Beretninger, især den h. Justin's, om Søndagens Helligeholdelse hos de første Christne, men heller ikke uden Beundring over de guddommelige Virkninger, som den har frembragt i de Troendes Hjerter og Liv. Ikke mindre tiltalende og opvækkende for os er Tilbageblikket paa de følgende Aarhundreder, da den Korsfæstede Kirke, fri for ydre Forfølgelse, udfoldede sig uden Hindring og dens hellige Troes Aande kunde gjennemtrænge de christelige Nationers og Staters Liv. Hvilken gudelig Dag var Søndagen dengang! Allerede om Aftenen før, naar Solen begyndte at dale og Vesperskloken ringede til den nære Herrens Festdag, forstummede al Hverdagslarm. De offentlige Skrive- og Forsamlingsstuer, Kunstnerens og Haandværkernes Værksteder lukkede sig, Landmanden vendte hjem fra Marken og Familieme til deres Huse og Hytter, eller de samlede sig under de gamle Lindetræers skjermende Løvtag omkring Fader og Moder, som nu vare frie for deres sædvanlige Moisommeligheder og Sorger og nødde en behagelig Ro i deres Kjæres Kred. Og Dvæget vendte hjem fra sit Arbejde til sine Stalde. Man maatte overalt føle, hvorledes Verden traadte i Baggrunden, da den Dag nærmede sig, som Herren har gjort til Sin Gæ og Menneskenes Ro og Oploftelse. Og hvo kan beskrive den høitidelige Stilhed, som hvilede over By og Skov, naar derefter selve Søndagen fremlyste over Jorden, og dens festlige Klokkeringning indbød de Christne til Herrens Tjeneste! Ingen Larm af Verden, ingen vild Tummel, ingen vanhellig Lyd hørtes mere. Man saae de Troendes Rækker, Fædre og Mødre og Børn, at vandre til Kirken, fulgte af deres Lyende. Og dersom I saa traadte ind i Templets hellige Haller: hvor opfyldt af Bedende finde I da samme, med hvilken Glæde kunde Prædikerens ikke bestige det hellige Bjerg, naar han saae den efter Frelsens tvivlende Mængde forsamlet om sig, som allerede hele Ugen igjennem havde ventet med from Længsel efter Livets Ord, som paa Veien igjennem Orkenen til det forjættede Land var det aandelige Manna for deres modtagelige Hjerter. Og hvo afmaler Menighedens eendragtige Andagt, naar nu Præsten traadte hen til Alteret, for i den og med den at frembære til den Allerhøieste det mest ophøiede Offer

og forene, indvie og velsigne Alle tilligemed sig selv i den aandelige Nydelse af det allerhelligste Sacramente! Hvo beskriver det Indtryk, med hvilket de Bedende derpaa vendte hjem og nu først rigtig førte de modtagne Velsignelser frem for deres Hu og Sjæl og saaledes paany nøde, ja jeg burde sige, mangfoldiggjorde dem i deres Familiers Kredse. Hvor glade vendte de ikke ogsaa efter Maaltidet atter tilbage til Kirken, saasnart Klokkerne kaldte dem? De frygtede for, at de kun ufuldkomment vilde have fejret deres Festsdag, naar de paa den Dag, som ganske er indviet til Herren, som Herren har forbeholdt Sig Selv og som de kaldte Herrens Dag, ikke ogsaa havde opsogt og forherliget Ham om Estermiddagen i Hans Huus. Ved et saadant Sindelag og en saadan Aand vare da ogsaa deres Timer udenfor Kirketiden en Guds tjeneeste for dem paa denne Dag, hvad enten de nu dvalede hjemme i deres Familiekredse og frie for Arbejde og Forstyrrelse ganske tilhørte hverandre, raadspogede med hverandre om, hvad der var dem helligt og dyrebart, opmuntrede hverandre til det, som fremfor Alt var nødvendigt, eller de gik ud i den frie Natur og frydede sig der over den guddommelige Almagts og Kjærligheds Vidundere. Hvormange Festsdage kunde de ikke saaledes fejre, naar de første Græsstraae og Blomster atter smykkede Jorden og Træerne blomstrede; naar Svælerne og Træfuglene alle vendte tilbage; naar Kornet paa Markerne og Træernes Frugter begyndte at farves og at modnes, naar Høsttiden var kommen og Efteraaret meldte sig; naar Naturen atter inddysede sig i sin lange Vinterøvn. Det var lutter stille, fromme Mindefester, ud af hvilke Guds Godhed, Guds Trofasthed, Guds evige Orden skinnede ind i deres takopfyldte Hjerter. Derved blev Aanden frisk og fri, Hjertet sundt og muntert, og hele Mennesket følte sig paany styrket, vederqvaaget, opløstet og opfyldt med glad Mod til det nye Dagsværk.

Og naar jeg nu spørger: Hvorledes er det i vor Tid? mine Kjære! Hvorledes fejre vi Herrens Dag! Store Gud! jeg bliver bange, naar jeg tænker paa, hvilken Odelæggelsens Bedersthyggelighed der i de Christnes Liv her fremstiller sig for den opmærksomme og alvorlige Jagttager. Vel finde vi, Himmelens være takket! i vore Kirker altid endnu store Skarer af

dem, som komme, for at give Gud Æren paa Hans Dag og tjene Ham med et oprigtigt Hjerter; men hvo kan tælle Mængden af dem, som blive tilbage, i en Tid, i hvilken de bestaaende Kirker alt for længe siden ikke mere vilde være i stand til at rumme Mængden af de Bedende, dersom alle de virkelig vare Christne, som kalde sig Christne? Hvo tæller Mængden af dem, som i vore Dage slet ikke mere tænke paa Gud, som ved deres Opførelse spotte baade Hans Tjeneste og eders Andagt? Hvor er i vore Dage den hellige Søndagsstillehed, som skal udmærke denne Dag? Hvor er den hellige Hvile fra Arbeidet, fra al Virksomhed og Haandtering paa Gader og i Huse? Hvor er den Aandsfamling, som opløfter vort hele Væsen til Herren og som er den uundgaaelige Betingelse for vor Omgangelse med Gud? Vilde ikke mange af de Christne i vore Dage medlidende smile, naar I vilde spørge dem om de fromme Dvælsere, med hvilke de have helliget denne Dag? Har man i det offentlige Forretningssliv ikke allerede for længe siden opført, at indromme Søndagen væsentlige Rettigheder? Ere Reiser, Handels- og Bygningsforetagender paa denne Dag noget uørbort, eller endog kun noget usædvanligt? Hvile Fabrikker og Bærksteder og lade de deres beklagelsesværdige Arbeidere erindre sig om, at de ere bestemte for noget Højere, end blot til denne Jords Høverietjeneste, og at deres himmelske Kald gaaer ud over denne Verdens Grændser, dens usle Goder, forgængelige Glæder og Nydelser? Ak, mine Kjære! Verdens Børn have for længe siden glemt, at erindre sig derom; thi de tjene kun een Gud, — det timelige Erhverv, og Klokkernes manende Raab fra Tempelstøvenderne forstyrrer dem ikke mere i denne ynkværdige Tjeneste. Men fordi de ikke formaae at arbejde uafbrudt, saa gives der dog een Dag for dem, ikke til Ro, men til Adspredelse, ikke til Andagt, men til Toilesløshed, ikke til muntre usfyldige Glæder, men til sandfælt og bedøvende Svirerie. Og denne Dag — er Mandagen, efterat dens første Vesper har begyndt Søndagstien. O betragter engang hine Mand, hine Dvinder og Børn, som for een Gang ere slupne deres Modvilligheds Aag! Hvor ile de hen? Naastue til deres Faders Huus? Om Ham vide de Intet. De ile til hiint Sted, hvor ikke Underviisning og Ven, men Dands og Spil, hvor ikke

fromme Sange, men teilesløse Viser, hvor ikke Herrens, men Satans Bødd ventet dem. Der spillede de deres trætte Legemes sidste Kræfter! Der bedøve de den sidste Røst af deres bedre Natur! Der bortodse de den snart fortjente Ugeløn! Der, hvor Forførelsen eterstræber Uskyldigheden, hvor Natans Skygger skjule Syndens Hemmeligheder, hvor de sandertræde deres Værdighed, spottet deres Gud og gaae til Grunde paa Legeme og Sjæl!

Saa vidt er det altjaa kommet, mine Elskede! Saa vidt er det kommet iblandt Christne! Tor I undre eder over, naar jeg udbryder i klagende Beeraab ved saadanne Tidens Tegn? Naar jeg i de Hjemføgelser, som vi allerede have erfaret, kun seer Forbudene paa andre, endnu langt mere alvorlige og strenge Gudsdomme, som vi endnu vilde komme til at erfare? Naar jeg er gjennemtrængt af den Overbeviisning, at vi staae ganske nærved store og vældige Begivenheder i Menneskehedsens Historie? O, lader eder ikke forblinde ved Glandsen af eders nye Opfindelser, af hvilke I ere saa stolte! Bygger ikke paa eders Biisdoms bedrageriske Løs, og paa eders Hares og jordiske Magters Bælde, som gjøre eder saa trygge. Regner ikke paa menneskelig Hjelp, som ikke formaaer at afværge vore selfabedelige Tilstandes Raadenhed og de deraf fremvørende truende Farer. Kun Een kan redde, — Gud! og kun vor Omvendelse til Ham vil gjøre os værdige til denne Redning. Minde viser os fra den gamle Tid den eneste Frelsensvei, som vi maae vandre, og de kæmpemæssige Ruiner af denne bodfærdige Stad, som netop i vore Dage igjen blive opdagede, prædike ind i vore Hjerter det Gne, som er nødvendigt. Men hvorledes kunne de store Mæsser vende tilbage til Gud, uden Undervisning, uden aandelig Opvækkelse, uden Diets og Hjerets Opførelse til det Høie? Og hvorledes skal alt dette blive muligt, uden at vi atter give den Dag, som Gud har forbeholdt Sia, Gren; uden at vi ved den vinde den indre Ro og Samling, som gjør os stiftede til, at gjenfinde os selv og vort Forhold til Evigheden; uden at vi i Lydighed mod det ældste, helligste og naturligeste Bud gjenvinde den Naade, som vi have tabt ved et saa langvarigt og frygteligt Oprør imod Gud?

Derfor seer op og opløfter eders Hoveder og fejrer

atter Søndag i en fuldkommen Hvile fra alle Tjenestearbejder og i from Aandsjæmning, som lader eder erkjende, af ganske Hjerte at elske og ære eders Udspring, eders Værdighed, eders Kald, eders hvide, herlige og himmelske Maal, og den Vej, som fører til dette Maal.

Seer op og opløfter eders Hoveder og fejrer Søndagen i Betsuelser, i Tilbedelser, i Forherligelsen af Ham, Som er eders Skaber, eders Fader, eders Forløjer, eders Dommer og eders Gud, al Frelses Begynder og Fuldender, Hvis Tjeneste intet fornuftigt Væsen kan unddrage sig, uden at forlurre sin Værdighed og forspilde sin Frelse i Tid og Ewighed.

Seer op og opløfter eders Hoveder og fejrer Søndagen ved at styrke eders aandelige og legemlige Kræfter, i et opbyggeligt Samqvem med eders Familier og Medmennesker, ved at nyde Naturen og betragte dens rige aldrig ophørende Vidundere af den evige Magt, Godhed og Kjærlighed: for at I derved kunne vedervæge, glæde, opmuntre og opmunde eder til en fornyet trofast Guldbyrdelse af eders Dagværk, som Herren har paalagt eder, indtil den store Hvileaften, som gaaer forud for den evige Sabbat og bringer den troe Arbejder den Løn, som Jesus har forjættet alle dem, der med Taalmodighed i gode Gjæringer tragte efter det evige Liv. (Rom. 2, 7.)

Da, mine Elskede! tør jeg ogsaa gjentage for eder den Forjættelse, som Gud engang gav Israels Folk igjennem Isaias' Mund: „Naar du tilbageholder din Fod paa Sabbaten, at du paa Min hellige Dag ikke gjør, hvad der behager dig; naar du kalder Sabbaten en Lyst, og ærer den, saa at du ikke gaaer dine egne Veie og ikke fører nogen unyttig Tale: da skal du fryde dig i Jehova, og Jeg vil have dig over Landets Hvide og bespije dig med din Faders Jacobs Ur; thi Herrens Mund har udsagt det! (Isaias 58, 13. 14.) Thi da er det første, store og afgjørende Skridt atter gjort til den levende Christendom, og i Christendommen ogsaa til den fromme og sunde Tro, og i Troen til den indre og ydre Orden, til Glæde i den Helligaand, til timelig og

evig Fred i vore Hjerter, i eders Familier, i Menighederne, i Fædrelandet i Kirken. —

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 23., 24. og 25. Januar blev der i Kirken St. Andrea delle Fratte holdt en høitidelig Gudstjeneste, som var foranlediget ved en Forening, der har Hedningebørnenes Daab til sit Formaal. Man vilde ved denne Høitidelighed takke Gud for, at saa mange hedenste Børn vare blevne deelsagtige i den h. Daabs Naade. Denne Forening er bleven dannet efter Forbilledet af Foreningen til Jesu h. Barnedøm og blev stiftet i Maret 1847 i Rom. Fyrstinde Doria, født Shrewsbury, Søster til den afdøde Fyrstinde Borghese, er Bestyrerinde for denne Forening; hun har offentliggjort en Regnskabsberetning om Foreningens Virksomhed, der vistnok fortjener en almindelig Deeltagelse. Blandt Andet bedder det deri: „Den foritandige og utrættelige Iver hos de apostoliske Arbejdere, som Kirken udsender til China, for at omvende Foltene i dette store Rige til Troen paa Christus, har ladet dem udfinde et Middel, ved hvilket de kunde tilvende Hedningernes umyndige Børn i hine Lande Daabens uvurderlige Naade. Dette Middel bestaaer nemlig deri, at de lære fromme og nidkjære Neophyter (nyomvendte Christne) den Kunst, at læge de hos saadanne Børn i Almindelighed forekommende legemlige Sygdomme. Naar disse Christne nu ere blevne tilstrækkeligt bekjendte med denne Kunst, saa optræde de som Læger, og forshuede med alle de fornødne Lægemidler, som de udgive gratis, gjenreise de Byer, Stæder og Landsbyer og tilbyde alle Mødre, som have syge Børn, deres Pleie og Bistand. Disse hedenste Mødre, som ikke ere vant til saadanne hoimodige Handlinger, optage da paa det Venligste disse kjærlighedsfulde Læger og overlade dem gjerne Om sorgen for deres Børns Helbredelse; Lægerne forsøge derpaa alle Midler, for at de kunne gjenvinde Helbredden; men naar disse vise sig uden Virkning, og der ikke mere er noget Haab om, at den lille Patient kan komme sig, saa lader Lægen sig bringe Vand og døber den lille Døende, for saaledes i det Mindste at redde og frelse Barnets u dødelige Sjæl. — Et for kort siden skrevet Brev af Msgr. Berroche, Biskop af Marula og apostolisk Vicar for Su-Tschuen, til ovennævnte Bestyrerinde, beretter, at der i Su-Tschen for

Tiden bliver døbt et større Antal af saadanne døende Børn, end paa noget andet Sted. I forrige Aar beløb Antallet paa de i Dødsfare døbte Hedningebørn sig til 173,593, altsaa meer end den danske Hovedstads Indbyggere tilsammen. Maatte der dog omsider i dette uhyre, folkerige saafalgte „himmelfke Rige“ (China), som rettere kunde kaldes et Helvedes Rige, den sande Troes Lys mere og mere fæste Rod, saaledes at den femte Deel af hele Menneskeslægten, som dette Rige omfatter, ogsaa kunde blive reddet for Tid og Ewigbed.

— Den 25. Jan. blev den hoiærv. Msgr. Guillemin indviet til Biskop. Han er tillige udnævnt til apostolisk Vicar for flere Landstrækninger i Keiserdommet China, hvor Katholicismen som bekendt gjør Fremstridt midt under Udgydelsen af Martyrernes Blod. Den h. Fader foretog i egen Person denne Biskops Consecration, af Hoiagtelse for Biskoppen selv og for ogsaa at fremhæve Bigtigheden af den ham overdragne Mission. Msgr. Guillemin var tidligere apostolisk Præfect for Canton, og det var indenfor dette hans Missionsdistrict, hvor Missionairen Chapedelaine for nogle Maaneder siden led Martyrdoden, om hvilken vi have berettet i Nr. 3 S. 45. Biskoppen tilhører Pariser Seminariet for de uenlandiske Missioner; da han var ankommen til Rom, for der at aflægge Regnskab over sit Missionsdistricts Bestyrelse, erfarede han, at den hellige Fader ved et Decret af 6. August f. A. allerede havde udnævnt ham til Biskop af Cychistra i. p. i. og til apostolisk Vicar for Dvang-Tong, Dvang-Si og Hai-Nan. En ung Chineseer, som har „Jesu Barndoms-Forening“ at takke for sit Liv, havde ledsaget Msgr. Guillemin til Europa, og havde den Lykke, ved sin aandelige Faders og Belgjørerers Consecrations Høitidelighed at modtage den h. Communion af Christi Statholders Haand.

— Sprogfest. Den saak. Sprogfest i Propaganda-collegiet, som tidligere blev holdt paa selve Christi Aabenbarelses Høitidsdag (Epiphani), men allerede for længere Tid siden er forflyttet til den første Søndag efter Epiphani, fandt Sted den 11. Jan. d. A. Festligheden begyndte med Musiik og en latinsk Tale om Anledningen til Høitideligheden. Derefter talte og sang 49 Elever af Collegiet deres Lovtaler om Frelserens Aabenbarelse, i Prosa og i Vers, enhver med sit nationale Foredrag og Rhythmus. Man hørte saaledes: Hebræisk, Chaldæisk, Syrisk, Armenisk, Arabisk, Chinejsk, Georgisk, Persisk, Kurdisk, Hindostansk, Bengalisk, Tyrkisk, Koptisk fra Theben og Memphis, Sudansk, Gammel- og Ny-Græsk, Latin, Fransk, Spansk, Portugisisk, Italiensk, Skotsk, Irlandsk, Tydsk, Nærisk, Hollandsk, Islandsk, Dansk, Illyrisk, Albanesk, Polsk, Un-

garrif, Wallachiff, Rutheniff, og endelig fra Decanien Mundarterne (Dialekter) fra Uvea og Futuma. Mangt af disse forskjellige Sprog klang vel noget barbariff, naar det hørtes umiddelbart for eller efter et Foredrag i Oldtidens og Nutidens harmoniske og velklingende Sprog; imidlertid var ogsaa selv det Raac og Barbariff paa en vis Maade Præget af den om Andagt vidnende Besidsthed ligeoverfor det religiøse Gemne, som havde givet Anledning til Dagens Høitidelighed. Dette Indtryk gav sig ogsaa tydeligt tilføende hos det talrige Publicum, blandt hvilket ogsaa flere Cardinaler havde indtaget deres Plads i de forreste Rækker. Man kan vel ikke forlade dette Sted, uden at tage den Overbeviisning med sig, at hiin Talen i fremmede Tungemaal, som paa den første christelige Vintfredag skete paa vidunderlig Maade ved den Helligaands Virkning, her finder sin skønneste Gjenklang og saa at sige sin Fuldendelse, naar man her hører saa mange Nationers Sprog forkynde Herrens Lov og „Guds store Gjerninger“ (Apost. Gj. 2, 11.).

Rusland. Fyrstinde Variatinsky, Moderen til Generalcommandeuren for den russiske Armee i Kaukasus, en saavel for sin fine Dannelse og Videnskabelighed som for sine store Rigdomme jardeles anseet Dame, har i St. Peterskirken i Rom aflagt den katolske Troesbekjendelse. Allerede i længere Tid havde hun ved en ivrig Øvelse af alle christelige Dyder forberedt sig til dette afgjørende Skridt, der i Petersborg har vakt en overordentlig Sensation. Petersborg har hende at takke for flere Velgjorendeanstalter, hvilke hun har oprettet paa egen Bekostning. For to Aar siden lod hun der ogsaa opføre en lille, overmaade smuk Klosterbygning i gothisk Stiil, og hun selv forestod i nogen Tid Ledelsen af dets Ordenssøstre. Man kan nok vente, at en Deel af disse ville følge deres Forstanderindes Exempel.

Tydsland. Overpræsidenten for den preussiske Rhinprovinds opmuntrede ved en Skrivelse af 22. Sept. f. A. de høie Skoledirectioner i denne Provinds til at fremme den roesværdige Skif, i Skolestuerne, foruden et Portrait af Kongen, ogsaa at opstille et Crucifixbillede. Fra de katolske Skoledirectioners Side kunde denne Overpræsidentens Opfordring kun blive optagen med største Beredvillighed; thi der handles her ingenlunde om en ny, men om en ældgammel og ægte christelig Skif, saa at endog mange Biskopper allerede for Aarhundreder siden havde givet den Forordning, at der i Skoledærelserne i deres Diocæser skulde være opstillet et Crucifix for alle Geners Dine. Da dette er ikke en tom Ceremonie, men en Indretning, der fremgaaer af den dybeste og fasteste Overbeviisning om, at al menneskelig Videnskab og Underviisning, at hele Skoledannelsen

fun maa have det ene Diemed og Maal, at føre Menneskene til at erkjende, tjene og elske deres Herre og Skaber, deres forsøftede Frelser og Forløjer! Underledes forholder det sig derimod med de protestantiske Skoledirectioner i Rhinprovincen. De have fra deres religiøse Standpunct fundet „Bestandeligheder“ ved at efterkomme Dverpræsidentens Duffe; de ville nok opstille Kongens Portrait, men ikke den forsøftede Frelseres Billede, fordi „den Etik, at bruge Crucifixer, i Almindelighed fattes den historiske Grund;“ (!) og de frøgte for, at Opstillingen af et Crucifix i deres saat: „evangeliske“ (?) Skoler i mange Menigheder kunde vække „Forargelse og Anstød“ (Argerniß und Anstoß). — Saa vidt er det nu kommet hos dem, der af lutter Fryd for Sonnens Gæringringede og forsmæde Hans Moder!

England. I den østlige Deel af London har man indviet en ny protestantisk Kirke udelukkende for fattige Folk! For flere Aar tilbage dannede der sig en Forening til Opførelse af „Fattigkirker“; i den nyeste Tid har man imidlertid fundet dette Navn altfor anstødeligt, og man kalder dem derfor nu „Skolekirker“. Med dette nye Slags Kirker skal der nu ogsaa gjøres et andet Experiment; Kirkebygningen skal nemlig paa Ugedagene benyttes som Skole, og om Aftenen som Forelesningsaal. Ved disse Forelæsninger skal der bydes alle Besøgere en Kop Thee gratis, for saaledes at vænne dem arbejdende Klasse til atter at besøge Gudshuus og Gudsdieneste. Vi betvivle forøvrigt meget stærkt, at denne nye Speculation ogsaa vil være istand til at uddanne Folk til andagtig Vøn og kristeligt Sindelag. —

I Bladet Weekly Register meldes, at Hr. Livins, Medlem af Drielcollegiet i Orford og tidligere Sognepræst for Truro Cornwall, er vendt tilbage i den katolske Kirkes Skjød.

Frankrig. En ung Mand i Lyon, som er i Besiddelse af mange herlige Aandssevner og tilhører et af Byens magtigste og rigeste Handelshuse og som man allerede stod i Begreb med at vælge til Handelspræsident, har givet Afkald paa al sin Rigdom og paa alle glimrende Udgifter, for at føre sig Bloufen og ganske at indvie sig for de Fattige og Arbejderne. I et Huus samler han Børn omkring sig, for hvis Ophold han sørger og som han selv underviser og beskæftiger; han holder dem hos sig i nogle Maaneder, indtil han har forberedt dem til deres første h. Communion, og drager derefter ogsaa Omjerg for deres Underholdning saa godt som han formaaer. Hver Uge sammmentigger han hvad han behøver til saa mange Børn; det, som indkommer mere end han just for den Uge behøver, uddeler han iblandt andre Fattige. Ved Siden deraf

befatter han sig ogsaa med Arbejderne, til hvis Omsorg han i Særdeleshed har indviet sig, idet han ogsaa bærer deres Klædning. I sin Omgang skal han være saa beskeden og fordringsløs, at man, hvis ikke hans dybe Indsigt og særdeles Aandrigthed udmærkede ham, næsten skulde troe, at han hørte til de simpleste Arbejdere og Daglønneres Klasse. For Tiden bygger han desuden med sammentiggede Penge et uhyre stort Hus, i hvilket han, foruden sin egen Bolig, vil indrette Boliger til et stort Antal Arbejdere og Arbeidsfamilier. De erholde i Huset en bestemt Hønsorden, indrettet efter den katolske Morals Principer, hvorefter alle Husets Beboere skulle rette sig; saaledes yder den ædle Menneskeven den arbejdende Klasse ikke blot en legemlig Almisje, men desuden en endnu langt værdigere Bølgjerning for deres Sjæle og evige Frelse, idet han saaledes vænner dem til et regelmæssigt Liv og Levner efter kristelige Grundsaetninger. Da kun saaledes kan enhver fattigforsørgelse bære virkelig heldbringende Frugter, hvorimod den i modsat Tilfælde, naar man nøies med blot at meddele den legemlige Almisje, ikke sjældent kun bidrager til at pleie og fremme Dovenskab og Laster. —

Spanien. Den 13. Febr. døde Cardinal og Erkebiskop af Toledo Don José Bonel y Orbe. Dette Dødsfald bliver i Spanien betragtet som en politisk Begivenhed. Den Afdøde opnaaede en Alder af 75 Aar; i 24 Aar havde han været Biskop. i 6 Aar Cardinal. Dronningen, hvis Ven, Raadgiver og Skriftefader han var, udbrød i Taarer, da hun modtog Sørges budskabet, og hun skal have udraabt: „Hvor skal jeg nu finde en Trofast, hvem jeg kan skenke min hele Tillid saaledes som jeg skenkede ham den?“ — Hun befalede, at Begravelseshøitideligheden for den Afdøde skulde fejres med den størst mulige Glæde og Bragt paa hendes egen Beføstning. — En sorgelig Følge af den sidste liberale Regjering i Spanien er iblandt Andet ogsaa den, at tolv Bispestole for Tiden ere ledige; thi den liberale Regjering, som var liberal imod alle Slags Secterere og Revolutionaire, var dog ingenlunde liberal mod Kirken, men derimod saa uliberal og jæverhjerteret, at den af alle Kræfter modsatte sig et frit kirkeligt Valg af nye Biskopper til de vacante Bispestæder. Saaledes gaaer det altid med den moderne Liberalisme: alt Utrud og Udsud faaer Epillerium under dens liberale Herredømme, men Kirken og dens værdigevirksomhed bliver hemmet og lænket paa alle mulige Maader. Saaledes huserer denne Liberalisme i England, i Schweiz, i Sardinien, i Mexico, og saaledes har den ogsaa huseret i Spanien. Under dens hæderlige Regjering, eller rettere sagt Revolution i 1854 blev i Sevilla det hellige

Kors fjernet eller ødelagt paa 21 forskjellige Steder, hvor det hidindtil havde staaet opreist som et Minde om Oldtidens fromme og ægte christelige Sindelag. Da den nærværende Regjering imidlertid aabenbart atter anerkjender Kirkens Autoritet, saa have Byens Borgere ogsaa følt sig tilskyndede til at gjenopreise Korset paa de samme Steder i Byen. —

Italien. Alt hvad de fleste offentlige Blade have skrevet om en Forhaanelse, der skulde være bleven tilføjet Erkebiskoppen af Bologna, Card. Viale Præl., er ifølge et i Bologna udkommende Blad aldeles opdigtet af løgnagtige og bagtalende Journaler, kun for at kaste et ugunstigt Lys paa denne høist værdige og kirkelige Prælats Person. Saaledes helliger Diemedet de fletteste Midler ogsaa hos disse Satans Haandlangere. Naar de ogsaa maae gribe til ligefrem Løgn og de meest aabenbare Bagvaskelser, det gjør lige meget, dersom de kun opnaae deres infernalste Diemed, at nedjætte Kirken og dens trofast hengivne Medlemmer. — En anden Løgn, som de fleste offentlige Blade have udtalt, er, at der skulde være fæet et Mordattentat paa Erkebiskoppen af Genua. — En tredje Løgn i de fleste Blade, ere alle de Beretninger, som de have udspredt om de Forholdsregler, som Kongen af Neapel af lutter Frygt for sine egne Underfaatter, skulde have anordnet i Caserta og Neapel; neppe et Bogstav af alt, hvad de fleste Journaler desangaaende have skrevet, er sandt. At ogsaa alle de udspredte Beretninger om den foregivne meget flette Behandling af Fangerne i de neapolitaniske Fængsler, idetmindste ere meget „overdrevene“, har selv den antineapolitaniske Tidende „Kölnner Zeitung“, seet sig nødsaget til at erklære. — Saaledes skrive og lave de fleste offentlige Blade Verdenshistorie.

— Fra Neapel meddeles, at der i de første Dage efter det mod Kongens Liv udøvede Attentat, bleve tvende Bønkrifter indgivne til Kongen, i hvilke Ansøgerne bade om Tilladelse til at opføre en pragtfuld Kirke paa den Plads, hvor bemeldte Attentat blev foretaget. Handelskammeret, for hvilket Baron Rothschild staaer i Spidsen, samt Kongens Armee kappedes om denne Gæ; det første erholdt rigtignok Fortræen; imidlertid vil ogsaa Armeen faae Leilighed til at bevindne Monarken sin trofaste Hengivenhed. — Angaaende Armeens 3. Jæger-Regiment, berettes der desuden et særdeles smukt Træk. Det var som bekjendt i dette Regiment, i hvilket den ryggesløse Sniigmorder havde tjent; som Følge heraf trak hele Regimentet sig efter det udøvede Attentat frivilligen tilbage i sine Dværetter som Fanger, indtil det var bleven utvilsomt bevist, at det var ustyrbigt og ikke paa nogen Maade havde været deelagtig i For-

brydelsen. Da Kongen blev underrettet herom, lod han ufor-
tovet det samtlige Officeercorps fra bemeldte Regiment falde for
sig og friskendte det brave Regiment saaledes for al Mistanke
om Medskyldighed i den begaaede Forbrydelse.

Nordamerika. De religiøse Sværmeres og Fanatikeres Antal bliver i de forenede Stater med hver Dag større; dagligen læser man om de mest forstruede og taabeligste Op-
trin, der kan tænkes. Et Fructimærke, som kalder sig „Guds
Datter“, har samlet en heel Flok af Tilhængere og Tilhænger-
inder omkring sig; disse have forleden foræret hende en grøn
Silkekjole, broderet med Guld- og Sølvstof, desuden to svære
Guldpyocaler og en meget værdifuld Liakiste; thi efter fuldendt
Mission vil hun hvile sig i tre Dage og derefter i Forening
med alle sine Troende tiltræde Rejsen til Himmelen. I Byen
Brooklyn stod et Menneske en stakkels Kudsst paa offentlig Gade.
Under Forhørerne erklærede Morderen ligefrem, at han havde
gjort det paa Guds udirykkelige Befaling! En Mand havde
viiist sig for ham og sagt til ham: Lad din Pistol, og offrer et
Menneske til Frelse for din Sjæl! — Antallet paa Propheete-
der forudsigte Verdens juarlige Undergang, paa Saliggjørerere
og Saliggjørerinder, Mandeseere, Mandebankere, Mirakeldoctorer,
Spaaqvinder og Spaaqvinder, Djavlebejværgere tiltager dag-
ligen, saa at man der maatte blive ganske bange for Fremtiden.
Det er forresten ikke andet, end de naturlige Frugter af en
aldeles uindskrænket Frihed og hvar ogsaa de ganske nød-
vendige Consequenter og Følger af den „frie Forsknings-
Princip.“

Marieforeningen

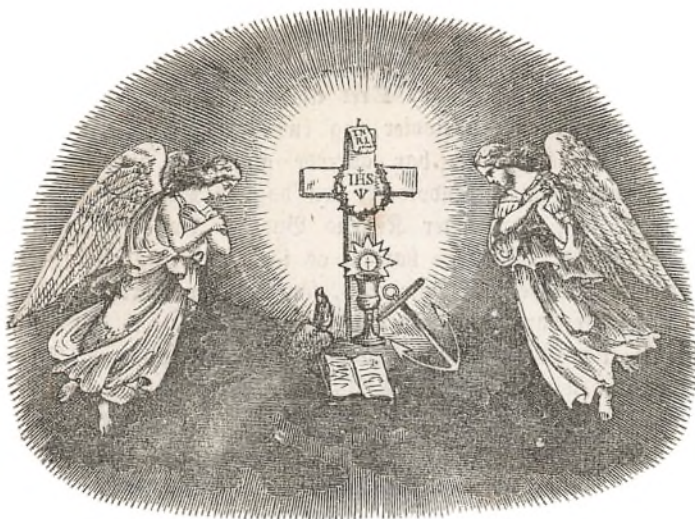
holder sit ordentlige Møde idag Søndagen d. 15. Marts Efterm. Kl. 4 $\frac{1}{2}$,
hvortil dens ærede Medlemmer hermed anmodes om at møde ret talrigt.

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 15. Marts. -- 3. Sønd. i Fasten. -- Gudstj.: Form. Kl. 8 og
12 stille Messie. -- Kl. 10 Høimesse, med Brød. (tydsk). -- Efterm.
Kl. 3 Andagt til Jesu bitter Udelse, med Brød.
Søndag d. 22. Marts. -- 4. Sønd. i Fasten. -- Gudstjen. ligesom før.
Søndag, med dansk Vardsten om Fjernmiddagen.
Torsdag d. 25. Marts. -- Maria's Bebudelse. -- Gudstjen.: Form.
Kl. 8 og 12 stille Messie. -- Kl. 10 Høimesse, med Brød.
(tydsk). -- Efterm. Kl. 3 Andagt til Maria's b. Hjerte.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 7.

Søndagen den 29de Marts.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Arte til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hoved-commissionair, Hr. Konsthandler C. A. Blaukensteiner, st Kjøbmagergade 68, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de Egl. Postkontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 Sk. Kvartalet.

Korsets Hemmelighed.

I. Fidelsens Kors (crux dolorosa).

Naar vi paa Passions søndagen træde ind i Kirken, da frembyder der sig et paafaldende Syn for os: vi see alle Crucifixer og Helgenbilleder paa Altterne tilhyllede med et blaåt eller violet Stør. — Vort sørgende Hjerter og vor angrende Sjæl have

allerede nogenlunde vænnet sig til det nøgne Udseende, i hvilket Kirken i mere end fire Uger viste sig; Diet er allerede vant til det blaa Præsteornat, Dret til Faste- og Bodspsalmeres tunge og sørgende Melodier, og en alvorlig og eftertænkende høiere Sindsstemning har allerede gjort sig gjeldende hos os. Dertil kommer endvidere den daglige Dvælse i legemlig Spøgelse og Faste efter Kirkens Bud, i Bøn og dyrkkelig Belgjørenhed. Alt dette har sat os i en saa streng og alvorlig Stemning, at det forekommer os, som om vor Sjæl selv ogsaa saa at sige bar Blaas for Bodens Skyld, og som om ogsaa derinde i vort Hjertes stille Kammer Orgelets opløstende Toner d. v. s. den vanlige Glædes Uttringer, vare forstummede ligesom Orgelet i Kirken, og alle Sjælens Fibrer synes kun endnu at være modtagelige for de sørgende og veemodige Moll-Toner og tungfærdige Bodspsalmer. Saaledes var da den nøgne og simple Skikkelse, som Kirken fra Aftensdag af frembed, paa den ene Side et Aftryk og Billede af vor Sjæls Stemning og virkelige Bessaffenhed: medens den paa den anden Side ogsaa blev en Drivesjeder for vor Villie og ligesom et Forbillede og Mønster paa den Skikkelse, vi skulde paatrykke vor Sjæl, for paa en værdig Maade at feire den h. Fastetid. Efterat vor h. Kirke saaledes har veiledet os igjennem den største Halvdeel af Fastetiden, troer den nu tilstrækkeligen at have forberedt os, for at kunne fremstille os selve Korsets store Hemmelighed, paa det at vi maae betragte og høitideligholde dens hele Dybde og Storhed; og dermed begynder Kirken netop paa den næstsidste Sondag før Paaske, som i Kirkesproget kaldes Passions- eller Lidelsesøndag.

Fra denne Søndag tilhøyles alle Helgebillederne i Kirken; thi al vor Opmærksomhed skal fra nu af kun være henvendt til Korset og dets Hemmelighed; men ogsaa selve Korset (s: Crucifixerne) bliver bedækket med Bodens blaa Elor, for at hentyde til den dybe Skjændseløggjerning, som Menneskebornene have udøvet, ved at fæste deres Frelser til Korset. Det er som om vor h. Moder, Kirken, endnu tøvede med at udfolde for os al den Skam, Spot, Forhaanelse og Forsmædelse, al den Vanære og Skjændsel, som Herrens Kors dengang har været Vidne til, — Kirken, siger jeg, vil endnu skjule dette blodige

Skueespil for vort legemlige Dø, paa det at vi ei maatte tage nogen Forargelse af Frelserens Kors, ligesom Jøderne, for hvem Korset er blevet en Forargelse, eller ligesom Hedningerne, for hvem det var en Daarstab, som den h. Apostel skriver. Thi det er netop Lidelsens Kors (crux dolorosa) og hvad der for 1800 Aar siden er skeet paa dette Korsets Træ, som vor h. Kirke kommer ihu i disse Dage og fremstiller til vor andægtige Betragtning, — dette Træ, som i Martusinder havde været et Tegn paa Forbandelse og et Rødsfab til den dybeste Forimædelse og den allergrusomste Marter, Piinsel og Død. Thi saaledes hedder det allerede i 5. Moseb. 21, 23.: Maledictus est, qui pendet in ligno. „Forbandet er den, som bliver hangt paa Træet.“ Og den h. Paulus forklarer os end tydeligere, hvorfor Frelseren netop har valgt dette Forbandelsens Træ, for paa samme at paatage Sig vore Synders Bod og Straffedom; han skriver nemlig i Brevet til Galaterne: „Christus har udløst os af Lovens Forbandelse, i det Han for os blev en Forbandelse; thi der staaer skrevet: „Forbandet hver den, som er hangt paa et Træ“ (Gal. 3, 13.). Derfor vil vor h. Kirke heller ikke strax ved et udvortes og sandseligt Syn føre os ind i Betragtningen af denne Korsets Hemmelighed, men den skuler og tilhyller først den Korsfæstedes Billede for vore Dine. Først vil den nemlig ved aandelig Betragtning og ved Fremstillingen og Læsningen af Lidelseshistorien efter de fire Evangelisters Beskrivelse (den læses paa Palmesøndagen, paa Tirsdagen og Onsdagen i den stille Uge, og paa Langfredag), og tillige ved den gribende kirkelige Høitidelighed og Gudstjeneste i denne Tid forberede vor Aand og vort Hjerter, indtil den omsider paa selve Herrens Dødsdag (Langfredag) ikke længere formaaer at tilbageholde for os selve det blodige Skuepil paa Galvariebjerg og det umiddelbare Skue af den korsfæstede Frelseres Billede, i det Præsten paa denne Dag under hjerteskerende Klagepsalmer (Improprier) fratager Sløret og opløstende den korsfæstedes afhyllede Billede fremviser det for os. Efterat vi nu ere blevne saa omhyggeligen forberedte til dette Døeblik, er der ikke mere nogen Fare for, at vi skulde forarges over Frelseren, Som fremstilles for os i en saadan Skikkelse. Tværtimod kan Kirken med fuld Tillid til vor Andagt og

Sønderkuuselse i dette Dieblit med høi Røst opfordre os til, at vi sørgende og angrende skulle nærme os, for at hylde og tilbede Ham, det sande Gudmenneske og vor Forsoner; og derfor indbyder den os til Korset, for at tilbede den Korsfæstede med de Ord: „Venite adoremus! Kommer, og lader os tilbede Ham!“

Paa denne Maade ville vi da komme til at opvække hos os lignende Sindsstemninger og Følelser, som hine saa Personer, der saa at sige høstede Førstegrøden af det nye Livsens Træ: blandt disse var f. Ex. den hedenske Hovedsmand og de, der tilligemed ham holdt Vagt hos Jesus; thi da de fornaam Jordstjælvet og hvad der desuden skete, bleve de forskædede og sagde: Denne var sandelig Guds Søn! (Matth. 27, 54.) — endvidere: den angerfulde Misdæder, som var bleven korsfæstet ved Siden af Herren og med et sønderknuust Hjerte vendte sig til Ham med den Bøn: „Herre, kom mig ihu, naar Du kommer i Dit Rige!“ — den h. Johannes, som forblev sin glødende Kjærlighed til Jesus tro indtil Enden, i det han ikke vilde skille sig fra Korset, og derfor blev værdiget, at vorde anbefalet til Gudsmoderen som Søn, og selv at antage hende som sin Moder; — endvidere: de fromme Mænd Joseph fra Arimathæa og Nicodemus, som i Stedet for at forarges paa Herrens Kors og Forsmædelse, netop paa denne Dag, af hemmelige Disciple bleve Herrens aabenbare og frimodige Bekjendere og Tilhængere og ikke lode sig nøie med, blot at bekjende deres Tro paa den Korsfæstede, men ogsaa strax skrede til Gjærningen. Thi Joseph fra Arimathæa „tog Mod til sig,“ som Evangeliet siger, „og han gik til Pilatus og udbad sig Jesu Løgne,“ for at svøbe det i fiint Linned og lægge det i Graven. Alle disse mangfoldige Frugter høstedes af Korsets Træ, og det allerede i de første Timer, da det nye Livsens træ var plantet paa Golgatha. Tro og Gudsfrøgt, denne den sande Omvendelses og Retfærdiggjørelses Grundvold og Oprindelse, var Korsets Hovedfrugt hos Hovedsmanden; Anger og den dybeste Sønderkuuselse, og som Følge deraf Syndsforladelse og Paradisets Forjættelse blev Korsets Frugt for den omvendte Misdæder; en fuldprøvet, udholdende og belønnet Kjærlighed,

bestandig indtil Erden, var Frugten hos Kjærlighedens Discipel, Johannes; en nidkær og virksom Iver, som viser sig ved gode og hvimodige Gjærninger, var Korsets Frugt hos de fromme Mænd og Qvinder, som med den sterke Omhyggelighed og Blidhed droge Omfjerg for det affjalede, hellige Legemes Salvelse og Begravelse. Saaledes vise allerede paa selve Herrens Dødsdag de mangfoldigste Frugter sig af dette velsignede Træ, „paa hvilket Livet Døden leed, — af Døden Livet strømmed' ned.“ (Jfr. Psalmen *Vexilla regis.*) —

Men vi have endnu glemt Een, der ogsaa stod under Korset og hvis Sjæl endog gjennemboredes af et syvfoldigt Sværd i den Stund, da det gik i Dpfyldelse, hvad en begejstret Olding havde forudsagt hende: — Maria, den smertefulde Moder! Hvad hun har følt og lidt i hiin Stund, hvo kan beskrive og forklare det! Hun var den eneste, der ikke var Skyld i hendes Søns grusomme Behandling og Forsoningsdød, hvilken jo Mennecksflægtens Synder og intet Andet havde foraarsaget: thi hun er den aldeles Pletsrie, Ubesmittede (et *macula originalis non est in te*, „og Plet af Arvesynd er ei i dig“). Og desuagtet skulde hun lide meget, som et Moderhjerter kun var i Stand til at lide, — og netop denne hendes Smerte, denne hendes Liden og Medliden med sin Søn, kort sagt: hendes Martyrium under Korset, der engang skulde krones med en Himmeldronnings Værdighed, det er Korsets Frugt for hende i denne Stund. I den fulde Bevidsthed om hele Storheden af denne Gudsmoderens Lidelse og Smerte har Kirken endog villet feire dens Grindring for alle kommende Slægter, idet den til det hvitidelige Minde derom har indstiftet en særegen Fæst, den saakaldte Maria's Smertefæst, som fejres hvert Aar paa Fredagen før Palmesøndag. Paa denne Dag besynger Kirken Martyrdronningens store Lidelse og Smerte under sin guddommelige Søns Kors ved den berømte Hymne *Stabat mater*:

Under Korset stod med Smerte,
Med et sonderknuset Hjerter
Christi Moder angstelig.

Diet sig med Taarer sænkte,
 Gjennem Modersjælen trængte
 Smertens tunge Glavind sig. osv.*)

Hvo som onsker, idetmindste nogenlunde at fatte dette Gudsmoderens Glavind, denne hendes store Modersmerter, maa med Opmærksomhed læse eller betragte denne uforlignelige Kirkehymne, og da vil han tillige ogsaa erkjende, hvor meget vor h. Kirke havde Ret til at anordne en jæregen festlig Hvitideligholdelse af samme.

Imidlertid vil ogsaa denne Maria's Smerte i sin hele Betydning og Storhed, ligesaa vel som alle de øvrige Begivenheder paa Golgatha's Hoi ved Joden af Korsfættet, forblive en Hemmelighed, et Mystorium for os, der mere maa overveies i stille og taus Betragtning, end gjøres til Gjenstand for udvortes Demonstration**). Og det vil Kirken netop ogsaa lægge os paa Hjerte ved den Ceremonie at skjule eller tilhulle Crucifixerne i nærværende Tid.

Efterat Kirken nu i længere Tid allerede har forberedt os til Betragtningen af Korsfættets store Hemmelighed, troer den da paa den hellige Forsoningsdag selv, paa Langfredagen, ikke længere at turde forholde os dens umiddelbare Betskuelse; denne feires da af Præsterne og Menigheden under Tegnet paa den allerdybeste Grefrygt og Dyrkelse. Efterat den fungerende Præst under hjertestærkende Klagesange, som lægges den lidende og døende Frelser Selv i Munden, har afhyllt det indtil da tilhullede Kors og den Korsfættedes Billede, indbyder han hele Forsamlingen til at nærme sig, for at bevidne den Korsfættedes deres Grefrygt og Tilbedelse, idet han synger:

Ecce lignum crucis, in quo Salus mundi pependit!
 Venite, adoremus!***)

*) Jfr. „Katholisk Psalmebog“ Nr. 129.

**) Netop derfor kaldte de græske Biser en Hemmelighed et mysterium, hvilket Ord afledes fra det græske Verbum *μύειν*, som bemærker: at lægge Beglænderen paa Læben, for derved at tilkjendegive den Stillehed og Tausshed, hvormed det paagjeldende Omne bør betragtes og overveies.

***) See det Træ, paa hvilket Verdens Frelse hang!
 Kommer, lader os tilbede!

Har han derpaa henlagt den Korsfæstede's afhyllede Vilde paa et til den Ende beredet Sted, saa tager han sine Skoe af, i Bevidstheden om den høie Betydning af den Hylдинг, han nu staaer i Begreb med at bringe den Korsfæstede Selve; han ihukommer derved ogsaa Jehovas Befaling til Moses fra den brændende Tornebuss, Billedet og Tegnet paa Herrens vidunderlige Nærværelse: „Moses! drag dine Skoe af; thi det Sted, hvorpaa du staaer, er et helligt Sted!“ — Derefter nærmer Kræften sig i den ydmygte Holdning Frelserens Billedet, kaster sig paa Knæ og i denne ydmyge Stilling kysker han Fødderne paa Crucifixet, for derved at lægge sin taknemmelige og ærbødige Gjenfærlighed til den Korsfæstede for Dagen — til Ham, Hvem hele Verden skylder sin Frelse, Redning og Forløsning! Det Samme gjøre ogsaa alle de øvrige Geistlige og Altertjenere, og derefter ogsaa de enkelte Troende, først Mændene, derefter Kvindene.

Denne Korsfæstede's høitidelige Hylдинг, især paa Langfredag, hvor den opnaaer sin høieste Grad, har ligesom Korset selv stedse været en Forargelse for Fødderne og en Daarskab for de gamle og de moderne Hedninger; men det kunde Guds Kirke naturligviis ei bryde sig om. Kirken gaaer i sit Liv og i sin Lære den Vej, som Gud har betegnet den, og er derved fuldkommen ubekymret om al Verdens og hele Helvedes Raab og Spot. Imidlertid, for deres Skyld iblandt vore fra Kirken adskilte Medchristne, som have Øyne og god Villie til at lære Kirkens Mand og Hensigter at kjende, ville vi her kortelig tilføie nogle Bemærkninger, som ere istand til især at oplyse dem om den egentlige Betydning af hvad vor h. Kirke tilsigter med Korsfæstede's høitidelige Hylдинг paa Langfredag. Derved komme vi tillige ogsaa til at belyse Kirkens Lære om Billeddyrkelsen i Almindelighed.

Sagen er egentlig meget let at forstaae, naar man især nøie lægger Mærke til den væsentlige Forskjel, som vi i Overensstemmelse med Kirkens Lære maae gjøre mellem den saakaldte Cultus absolutus, d. e. den absolute, umiddelbare og ubetingede Dyrkelse, og den saakaldte Cultus respectivus, d. e. den respective, middelbare og betingede Dyrkelse. Den absolute Dyrkelse finder Sted, naar man ligefrem og umiddelbart be-

vifer selv den paaagjeldende Person eller Gjenstand den Ærefrygt og Hylding, man ønsker at yde den. En saadan absolut Dyrkelse beviste f. Ex. de hellige tre Konger det guddommelige Barn, da de knælede for Dets allerhelligste Person Selv i Bethlehem, en saadan absolut Dyrkelse yde vi vor Frelser i det allerhell. Alterens Sacramente, hvor Han er personlig nærværende og hvor vor Hylding altsaa ligefrem gaaer paa denne Hans høihell. Person Selv; en saadan absolut Dyrkelse bevise Undersaatterne deres Fyrste eller Konge, naar de drage til Kongens Borg og her for hans kongelige Person selv give deres underdanige Følelser et tilsvarende Udtryk. — Imidlertid er en saadan absolut Dyrkelse ikke altid mulig; naar nemlig den Person, man ønsker at hylde, ikke er tilstede eller ikke kan vise sig for vort Øie. I dette Tilfælde maa da den saakaldte respectiv eller middelbare Dyrkelse erstatte den absolute Dyrkelse. Denne respectiv Dyrkelse bestaaer nu deri, at man i selv Personens Fraværelse viser dens Billede eller Portrait den selsamme Ære og Hæder, som man ønskede at vise Personen selv, dersom den var tilstede. Denne respectiv Dyrkelse øve vi næsten alle dagligen, idet vi i vore Værelser opstille Billeder eller Portraiter af de os særdeles kjære og dyrebare Personer, af vore afdøde eller fraværende Forældre, Slægtninger, Venner eller Beljørerere; ved at ære og hædre disse Portraiter, ønske vi at ære og hædre deres Person selv. En saadan respectiv Dyrkelse yde Undersaatterne deres Konge, naar de f. Ex. bekrænde eller smykke Kongens Buste eller Billede; al den Ære og Hylding, de vise for Kongens Portrait, gaaer paa og sigter i Grunden til (respect) Kongens Person selv, og Billedet eller Portraitet er kun det Middel, ved hvilket man søger at tilfjendegive sit indvortes Sindelag mod den, hvis Fremstilling det er. At man derved ingenlunde vil ære eller hædre den Materie eller det Stof, hvoraaf et saadant Billede er bleven forfærdiget, det forstaaer sig ganske af sig selv. — En saadan respectiv eller middelbar Dyrkelse yde vi Christne da ogsaa vor guddommelige forsfættede Frelser, naar vi dyrke, ære og hylde Hans Billede eller Hans h. Kors; nærmest og umiddelbart gaaer denne vor Dyrkelse paa Billedet, men middelbart (ved

Billedets Middel eller Mellemkomst) og egentlig figter den dog til Frelserens allerhell. Person. Til dette Slags Dyrkelse føle vi nu i vor Tro os tilskyndede af en aldeles naturlig Trang, efterdi vi nu ikke mere have den Lykke, personligen at omgaaes vor guddommelige Frelser i menneskelig Stikkelse. Hvo som nu vilde paastaae, at et slikt Hjælpe middel er unødvendigt og overflødig, han vilde derved bevise, at han ikke kjender Noget til den menneskelige Naturs Grundbestaaffenhed, og at han er en meget daarlige Psycholog. Mennesket er nu engang Menneske, d. v. s. ikke en puur Aand, som altid umiddelbart fatter og fornemmer, men hans Aand (Sjæl) er bunden til og meget afhængig af et materielt Legeme; og netop derfor trænger hans Aand som oftest til legemlige og sandfælige Fremstillinger, for at kunne udvikle og fuldfomme sine Ideer og Begreber. Og det er da netop denne aldeles naturlige Fornødenhed, som vi tilfredsstille, naar vi betjene os af Billeder og legemlige Fremstillinger, for ret levende at erindre os om fraværende Personer og at tilskynde os til at yde disse den dem tilkommende Ære og Hylding. — Vi behøve vel neppe at fremhæve, hvor eenfoldige (eller hvor ondskabsfulde) visse Folk ere, der tiltroe os Katholiker den Daarsskab og Ugudelighed, at vi ligesom Hedningerne, skulde have den Hensigt, at ville dyrke eller endog tilbøde det Stykke Træ eller Jern eller Elfenbeen, hvoraf Crucifixet er forfærdiget; sliige Bestyrdninger fortjene sandelig slet intet Svar, men maae kun besvares med taus Foragt. Den hedske Afgudsdyrkelse og Billedtilbedelse bestod især deri, at Hedningerne betragtede Afgudsbilledet ikke som Billede, men som selve Guddommen, som selve det levende Væsen af nogen Guddom, og tilbøde det som saadan t. Ganske anderledes forholder sig derimod med den Krefrygt og Dyrkelse, som vor hl. Kirke fornemmelig viser den Korsfæstedes Billede. Det er ene for Jesu Christi Persons Skyld og for den store Begivenhed, for den store og tilbedelse sværdige Hemmelighed, der fuldbyrdedes paa Korset, at Kirken med saadan Krefrygt og Ydmyghed dyrker Korsets Billede paa Langfredag; vi have her altsaa en cultus respectivus, d. v. s. en Dyrkelse, hvis Ytringer nok umiddelbart og nærmest gaae paa den korsfæstede Frelseres Billede (Crucifixet), fordi vi ikke have den Naade, ligesom

Joseph fra Arimathæa og Nicodemus, at kunne vise vor Andagt og Kjærlighed for selve Hans synlige Person; thi denne er det, som hele vor Dyrkelse egentlig og tilsidst sigter til. Biskop kunde vi fuldføre alt dette, blot ved at dyrke og tilbede den Korsfæstede i Anden; men dersom Nogen vilde paastaae, at vi ogsaa skulde og burde kun gjøre det saaledes, saa vilde han derved erklære overhovedet al udvortes Gudstjeneste for oversflødig og selve Mennesket for et abstract, reen aandeligt Væsen, hvilket det dog ingenlunde er. Saadanne Mennesker, som bestandigen kun beraabe sig paa Dyrkelsen i Anden, og aldrig bryde sig om, paa nogen Maade at yttre denne deres aandelige Dyrkelse, maae sikkerligen forekomme os meget mistænkelige for, at de vist slet ikke bryde sig om Gud og Hans Tjeneste, og at disse deres Paastande kun er et Paaskud, hvorved de undskyldte eller bejmykke deres Mangel paa Tro og Religion.

Efterat vi saaledes have udviklet det rigtige Begreb om Korsets heitidelige Hylding paa Langfredag, vil det være os let forklarligt, hvorfor Kirken omgiver dette vor Frelses Tegn med saa stor Hæder, hilser det som vort eneste Haab (O crux, ave, spes unica!) og indbyder Alle til at samle sig omkring dette Jesu Christi Banner, der fører til Seier over Synd og Død; — Kirken hylder det som det h. Træ, hvilket ikke, ligesom Kundskabs træet i Paradiset, atter skal forvolde os Døden, men som er blevet os det nye Livsens Træ, „paa hvilket Livet Døden leed, — af Døden Livet strømmed' ned.“ Al vor Andagt, vort Haab og vor Fortroening, vor Taknemmelighed og Gjenkjærlighed til den korsfæstede Frelser slutter sig især i denne h. Tid nærmest til dette Lidelsens Kors (crux dolorosa), som ligesom Lidelsens søndag indtil selve den store Forsoningsdag er Hovedgjenstanden for al kirkelig Dyrkelse og Grindring. Thi Korsets Træ er jo netop det ved Gudslammets Blod indviede Offeralter, paa hvilket Soneofferet for hele Verden har ydet Prisen for Menneskelægtens Forløsning. Korset er en stor Bodsprædikan, som fra Golgatha's Høide prædiker for hele Verden fornemmelig i disse Dage. Og hvad prædiker det? Det prædiker fremfor Alt Guds uendelige Hellighed og strenge Retfærdighed ligeoverfor Synden; — og hvorledes det? Seé, Han, den store og Almægtige, den uendelig barm-

hjertige Gud, Han havde jo nok ved et Magtsprog kunnet udplette Menneskeslægten's Synd og Skyld; — hvo vilde vove at negte det og forforte Hans Almagts Arm! Men hvad saaledes Hans Almagt tilfulde mægtede at gjøre, og hvad Hans uendelige Barmhertighed saa at siige tilskyndte Ham til at fuldføre, det fandt i Hans Hellighed og strenge Retfærdighed en Hindring. Thi formedelst denne sin Hellighed bærer Gud et saadant Had, en saadan Ulfky og Modbydelighed for Synden, at Han hverken for de faldne Engle gjorde Brug af et saadant syndstilgivende Magtsprog (men for deres Synds Skyld skabte det evige Helvede), eller vilde udplette Menneskeslægten's Synd og Skyld paa en saa let Maade; og det er utvivlsomt vist, at dersom Hans uindgraadskelige Blisdom ikke havde opdaget endnu et andet Middel til at yde Hans Hellighed en Fyldestgjørelse og at tilfredsstille Hans Retfærdigheds Fordringer: da vare vi alle komne til selv at bede for vore Synder, — og hvorved? Svar: Ved at gjøre den fulde, d. v. s. en evig, uendelig Bod for samme, thi Synden er jo i Henseende til sin Ondskab af uendelig, ubegrændset Størrelse. Denne uendelige, evige Bod er intet Andet, end Helvedets Bod, Helvedets Straffedom. Der vilde vi evindeligt have maattet gjøre Bod for vor Syndefylde, uden nogenstunde fuldkomment at affone den. Helvedets Ild ligner paa en Maade den brændende Tornebusk, som Moses engang saae at brænde, uden nogenstunde at opbrænde.

Da en saadan evig Ulykke truede de arme Menneskeborn, da Guds Kjarlighed og Barmhertighed saa at siige var lammet ved Hans Helligheds og Retfærdigheds Fordringer: da udfandt den guddommelige Blisdom et Middel, ved hvilket der alle guddommelige Gjenfæber kunde skee Fyldest, og det paa en saa vidunderlig Maade, at endogsaa Himmelen's Engle i al Evighed ikke ville være i Stand til, tilfulde at vurdere dette Raad. Og hvilket var dette Middel? Sv.: Korsfæ, Korsfæts Piinsel, Korsfæts Marter, Korsfæts Død, — Korsfæts Soneoffer! O hvilken Fryd i Himmelen blandt Englene, da de for første Gang fik dette Budskab! Som en Parole gjenlød dette Frelsens Ord, dette Balgsprog „crux dolorosa!“ hæsset af de Saliges Mund. Tilbedende Guds Raad:

slutning, faldt de paa Knæ og istemmede med fornyet Jubel deres Sanctus, Sanctus, Sanctus: tre Gange hellig er Herren Gud Sabaoth!" — og af deres rene Hjerter udsagde de Guds Barmhertighed og Misfandhed Lov og Taksigelse paa den syndige Menneskeslægtis Begne, som dengang endnu ikke var i Stand til, selv at frembære sin Gud og Frelser den tilbørlige Lov, Priis og Tilbedelse, paa Grund af sin store Syndeskyld og Uværdighed. Korset skulde altsaa blive det velsignede Redskab til at berede Gud i det Høie den høieste Gæste, til at tilvende Menneskene paa Jorden Frelse, Naade og Fred igjen. Ved Korset bleve alle guddommelige Egenskaber ophøiede og forherligede paa den mest vidunderlige Naade: Guds Hellighed og Retfærdighed erholdt deres Fyldestjøreelse ved et Soneoffer af uendeligt Værd og Værdighed: thi det var Selve Guds eenbaarne, menneskeblevne Søns Offer, som Denne frembar paa Korsets Alter i menneskelig Skikkelse i Sit menneskelige Legeme og Blod — endog den strengeste Retfærdighed kunde ikke gjøre Krav paa et Soneoffer af større Værd! — Ved Korset og ved det, som er skeet paa Korset, har ligeledes Guds Kjerlighed til os Mennesker og Hans store Barmhertighed viist sig i en saa ophøiet Størhed, at der ikke engang kan tænkes nogen anden Naade, paa hvilken Gud tydeligere havde kunnet vise dem. Stor var den Kjerlighed, hvormed Han skabte os, stor den Naade og Retfærdighed, hvormed Han oprindeligen retfærdiggjorde og helligede Menneskeslægten i dens første Forældre i Paradiset; men langt større, ja over alle Begreber stor er den tredie Kjerlighed, hvormed Han gjensløste og frelst den faldne Adamslægts ved Jesus Kristus, Sin elskelige Søn. „Thi saaledes,“ — siger vor Herre til Pharisæeren Nicodemus — „saaledes har Gud elsket Verden, at Han har hengivet Sin Søn, den Eenbaarne, for at den, som troer paa Ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv!“ — Korset er endvidere det mest ophøiede og beundringsværdigste Beviis for Guds uendelige Viisdom; ikke den store og storartede Verdensbygning, ikke den store, lysende Sol, ikke Maanen eller Himlens funklende Stjerner, ikke hele Jorden og dens mangfoldige Frembringelser og Frugter, ikke alle Elementer og Skabninger i hele den synlige Natur med alle deres for-

træffelige Indretninger vidne saa høit og tydeligt om denne Guds Visdom, som dette ene Træ, der staaer reist for os hist paa Galvariebjerget og som vi netop mindes om i disse Dage. Derfor synger eller beder Præsten fra Paasjionsdagen i Præfationen under den hellige Mæsse: „Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti“ osv. „Du, Som haver grundfæstet Menneskeslægten's Frelse paa Korsets Træ: saa at Livet oprandt derfra, hvorfra Døden forvoldtes.“ —

Derfor lader os i disse Dage henvende al vor Andagt, vor Bøn og Tilbedelse til det store Mysterium, som blev fuldbyrdet paa dette hviheilige Træ. Lader os med den dybeste Anger og Sønderknuselse, med den inderligste Medlidenhed med vor lidende og døende Frelser, med den størst mulig Taknemmelighed og Oienfjærlighed betragte Lidelsens Kors, denne crux dolorosa, — og ved et høimodigt Forsæt beslutte os til, tilligemed vort guddommelige Overhoved at vandre Korsets kongelige Bei, at bære med Ham det Kors, Han selv har paalagt os, hvad enten det er stort eller lidet, tungt eller let. Thi der gives ingen anden Bei, som fører til Liv, Dyd og Salighed, end Korsets Bei! „Derjom Noget vil være Min Discipel, saa maa han fornegte sig selv, og tage sit Kors paa sig og følge Mig“ — siger Han selv. Og naar vi saaledes følge Ham igjennem Kors og Lidelse og feire med ham vor Langfredag herved: saa ville vi engang ogsaa modtage af Ham et bekræftet og hæderkronet Kors, en crux gloriosa, til den evig salige og herlighedsfulde Paaskehøitid, og for Guds lammet og dets Throne bære vort hæderkronede Kors som Seirens Banner og i glade Jubeltoner istemme hiint høitidelige Halleluja, som da ikke mere vil forstumme paa vore Læber i al Eviighed. —

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Som bekjendt har den katolske Præst Dr. Günther i Wien allerede i en lang Række af Aar paadraget sig den katolske Verdens, især det katolske Tydslands særdeles Op-

mærksomhed ved det eiendommelige og uidentvøl overordentlig aandrige og dybsindige System, efter hvilket han begyndte at omhandle den katolske Theologie og Philosophie. Omendkjøndt dette hans System frembød mange Fordele og udmærkede sig ved et overordentlig opløstende Eving og en uroffelig Hengivenhed for Kirken og al positiv Christendom, saa mødte det ikke destomindre allerede fra Begyndelsen af alvorlig Modsigelse hos en stor Deel af de kirkeligssindede Lærde, hovedsagelig fordi Dr. Günther med altfor stor Selvtillid satte sig ud over næsten hele den kirkelias Aldruds Theologie, som dog allerede i saa mange Aarhundreder har staaet sin Proeve og opnaaet Kirkens uverydige Billighed. Da det Güntheriske System i den nyere Tid især fremkaldte hyppige Stridigheder iblandt Kirkens Theologer, navnlig i Tyskland, saa har den h. Stol seet sig foranlediget til, paa flere nydske Biskoppers Andragende derom, at underkaste Güntherianismen en alvorlig Undersøgelse, for derefter at affige en Dom for eller imod den, hvorved slige Stridigheder indenfor Kirken sikkest kunde bilægges og forebygges for Fremtiden. I mere end 3 Aar har en af den h. Fader til den Ende indsat Forening af de mest udmærkede og lærde Theologer og Philosopher i Rom bestaaet sig med Undersøgelsen af hele det Güntheriske System, og allerede i et heelt Aar var man i hele Tyskland meget spændt paa at høre Udfaldet af denne grundige Undersøgelse. Imidlertid havde ogsaa Günther selv begivet sig til Rom for at tale for sin Sag, men tillige ogsaa at bevædne sin trofaste Underkastelse, jaafremt hans System skulde blive domfældt ved den høieste kirkelige Autoritet. Da den lærde Dr. Günther ved denne Leilighed aflagde et Besøg hos den hellige Fader, skal denne have yttret: at om Günther end maatte have feilet i sit System, saa stod hans ægte kirkelige Sindelag dog udenfor al Tvivl. — Efter et Saarigt omhyggeligt Arbejde er Resultatet af bemeldte Undersøgelse nu endelig bleven afgjort i en Cardinalsforsamling af 8de Januar d. A., og det var: at Günthers System og de ni vigtigste af hans Bærker bleve af den kirkelige Autoritet forkastede som ukirkelige og farlige. Imidlertid blev Offentliggjørelsen af denne Dom endnu opsat, for isørveien at underrette Forfatteren, Dr. Günther, om den Skjæbne, som havde rammet hans Bærker. Denne tvæved hellerikke et eneste Dreblik, men skrev ufortøvet til den h. Fader et Brev dat. 10. Februar, i hvilket han erklærer, at han ubetinget og med fuldeste Overbeviisning om sin Feiltagelse underkaster sig den kirkelige Afgjørelse. Derpaa blev det paagjældende pavelige Decret da bekjendgjort under den 19. Februar sidstl. og ved dets Slutning hedder det: Auctor datis litteris ad SS. D. N. Pium PP. IX. sub die 10. Februarii ingenue, reli-

giose ac laudabiliter se subjecit (3: Forfatteren har ved Brev til Hs. Hellighed Pave Pius IX af 10. Febr. oprigtigen, ærbødigen og paa hæderlig Maade underkastet sig). — Kirkens Domstol har her igjen aldeles handlet efter sin strenge Pligt; thi det er dens helligste Pligt, med Tilsidefattelse af alle mennesskelige og personlige Hensyn at varne om Troens Ætat og overalt hvor denne trues med Fare at fælde en retfærdig Dom. Men paa den anden Side kan man heller ikke negte, at Dr. Günther netop her ved denne ubetingede og ydmyge Undertastelse under Kirkens guddommelige Myndighed har vist sig i sin egentlige Storhed, ja han har øvet en Heltedaad; thi intet er vanskeligere og tungere, end at give Afkald paa sine egne Anskuelser, især naar de synes støttede ved de kraftigste Fornuftbeviser og have fundet Bisfald hos en stor Deel af Ligesindede. Det er uden tvivl en christelig Selvfornægtelse, som gjør Præsten Günther den højeste Ære. Günther beviser netop ved denne Handling, at han som dybt-tænkende Philosophy fuldkomment begriber og anerkjender, at enhver Videnskab, som staaer i Modstrid til Troen og den aabenbarede Religion, er en falsk Videnskab.

Den 9. Februar blev i Rom en Dom fra den kirkelige Undersøgeiseret (Inquisition) offentliggjort, hvilken alle hine Avisførere skulde skrive sig paa Karvebogen, som idelig ved alle overordentlige og vidunderlige Begivenheder paa Kirkens Gæbeet raajonnere om „Præstebedrag“ og „Præstekonster“ o. dsl. Rettens Kjendelic udgiver nemlig: Catharina Fanelli, en ung Pige paa 23 Aar, barnfødt i Casaltiere har i længere Tid forsvøgt ved Hjælp af snue Opdigtelser at udgive sig for en Helgeninde, idet hun foregav at have og glæde sig ved Aabenbaringer, Forudsigelser, Henrykkelser, Syner, Aabenbarelser af Christus og den allerseligste Jomfru, jaavelsom ved andre overnaturlige Naabegaver fra Gud. Efterat den kirkelige Ret i flere Maaneder har foretaget en streng Undersøgelse med hende, er det nu ikke alene ved mangfoldige Beviser, men ogsaa ved hendes egen Bekjendelse bleven oplyst, at hun er en sjældig Bedragerfke, og at Alt, hvad der er blevet fortalt om hendes Henrykkelser, Aabenbarelser o. dsl. kun er idelt Blendværk. Paa det at Folket da maa blive befriet fra sin Skuffelse og Tingen i Fremtiden mere maa tillægge den omtalte Person nogen virkelig Hellighed, bliver da herved erklæret, at den bemeldte Catharina Fanelli's Hellighed er opdigtet, hyklet og ledsaget af umoraliske Grundsaeminger, samt at de af hende forudsagte Ting ere blevene befundne falske og opdigtede. Paa Grund af dette bitterlige bedrageriske Forhold er den ovennævnte Person bleven dømt til tolvaarig Fængselsstraf. — Her see vi da paany et Exempel paa.

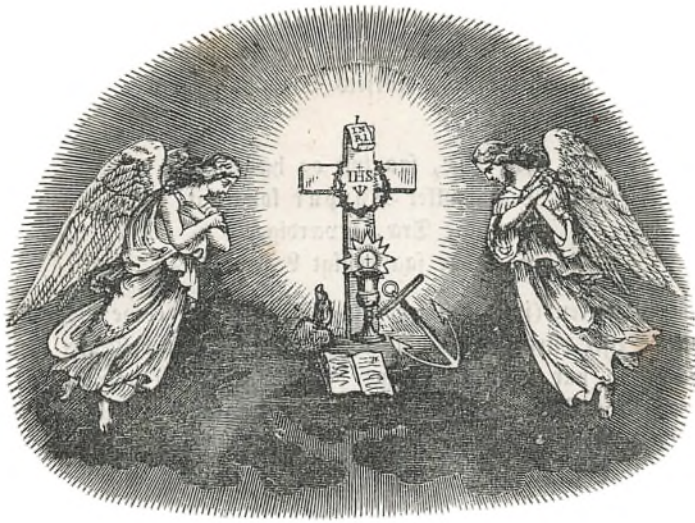
hvor skarpt og grundigt deslige Begivenheder paa Kirkens Gebeet blive undersøgte i Rom, og hvor haardt Kirken stedse fordommer og tugter alt Slags Bedrageri i denne Sag; thi det er jo ikke mindre Kirkens Opgave og Pligt, at bevare Folket mod Bantroen, end ogsaa at bortfjerne al Dvertro. For enhver Fordomsfri ligger i denne Kjendsgjerning identivøl ogsaa en ny Beræggrund til, at stjenke denne selsomme kirkelige Tomstol ogsaa fuld Tiltro, naar den efter langvarig og omhyggelig Undersøgelse erklærer andre underfulde Kjendsgjerninger og Begivenheder for ægte; saaledes som det f. Ex. især er Tilfældet med de Mirakler, der ere blevene fuldbyrdede af de af Kirken anerkjendte Helgener. — Morsomt er det forevrigt, atter ved denne Leilighed at iaagttage den kirkesvendilge Presles Udfærd og Vedommelse. Da Kirkens Autoritet her nemlig med største Ret har gjort Brug af den tilbørlige Strengthed, idet den straffer det forsætligge Bedrageri efter Fortjeneste, saa skriger den liberale Preslepøbel over kirkeligt Tyranni og kirkelig Intolerants. Og vi ere overbeviste om, at dersom Kirken var gaaet lenkfældigere tilværks og havde viist sig mere skaansom imod den nævnte Bedragerste, saa vilde disse selsomme Blade ganske vist have raisonneret om og imod Kirkens usvarlige Letfindighed og overdrevne Dverbærenhed. Saaledes gaaer det altid: Djævelen og hans Haandlangere maae altid være misfornøiede og forbittede over enhver Forholdsbregel, som den sande Kirke tager til Guds Forherligelse og de Troendes Frelse.

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 29 Mars. -- Pasjonsøndag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 10 Hoimeesse, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Fasteandagt, med dansk Præd.
- Søndag d. 5. April. — Palmesøndag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 9½ Palmesøndagsmesse og Hoimeesse, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Fasteandagt, med dansk Præd.
- N. B. „Paaasketiden“ til den pigtmæssige Annæmmelse af den h. Communion begynder med Palmesøndagen og varer indtil 3 Sønd. efter Paaaske, d. 3. Mai, incl.
- Skærtorsdag d. 9. Apr. — Gudstjen.: Form. Kl. 10 Hoimeesse, og derefter Procession. — Efterm. Kl. 5 Andagt til det allery. Alterens Sacramente.
- Langfredag d. 10. Apr. — Gudstjen.: Form. Kl. 10 Epistel, Lidelshistorie, Forbønner, Korsets Afhylling og Hylning, derefter Procession og Praesentificatmesse; til Slutning dansk Præd. — Efterm. Kl. 5 Andagt til Betragtning over Jesu syv Ord paa Korset.
- Paaaskeløvedag d. 11. Apr. — Gudstjen.: Form. Kl. 8½ Tidens og Paaaskets Indvielse, Propheternes Varsning, Daabebandets Indvielse, Litani til alle Helgene, og til Slutning Hoimeesse. —

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 8.

Søndagen den 12te April.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Arke til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hoved-commissionair, Hr. Konsthandler E. A. Blaukensteiner, N. Kjøbmagergade 68, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de Egl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 Sk. Kvartalet.

Korsets Hemmelighed.

II. Det forherligede Kors (crux gloriosa).

Det var om Eftermiddagen fra Kl. 12 til 3, at Frelseren døende hang paa Korset. Hvit opreist staaer dette Forbandedsens Træ der, for i denne Stund at blive forvandlet og indviet til et Frelsens, Naadens og Velsignelsens

Træ. Gudsblommets Soneblod udstrømmer alt af fire gabende Saar, som ved Korsfæstelsen ere blevne aabnede paa det høihellige Dfferlegeme, og Korsets Stamme begynder at farves deraf som Purpur:

„O Træ, saa lyst og hæderligt,
Dig smykker Purpur kongeligt!
Udvalgte Træ, ærværdige!
Som bar saa helligt Legeme!“

synger Kirken (jfr. Psalmebogen S. 82). Den evige Ypperstepræsts eget purpurrode, høihellige Dfferblod har bestænket dette Træ, og har derved velsignet og indviet det til at være Altet for Verdens store og blodige Soneoffer. Liig tvende Arme er Korsets Tværbjelke udspændt, for at omfavne den store, kostbare Dfferkat:

„Velsignede, hvis Arme bar
Det Dffer, Som vor Sone var:
Fra nu af savner Helvede
Det Bytte, du omfavnede!“

Alt, hvor er der et Træ, der nogenstunde har baaret en saadan Himmelfrugt paa sine Grene, som dette Træ! Bort Dffer, vor Forløsnings Priis, vor Frelse, vor Raade og Dyd, vort eneste Haab, — vort Liv, vor Salighed og Himmelfrone — Alt, Alt indsluttes og omfattes i denne Stund af Korsets velsignede Arme. Derfor henvender da Kirken sig til selve dette blodige Kors og hilser det med de Ord: „O crux, ave, spes unica! O Kors, vær hilset, du vort eneste Haab!“ — Tre lange, store og tunge Timer ere heurundne: da omsider kommer det store og hellige Moment, det Dieblif, i hvilket Alt skal fuldkommes. Den døende Frelser raaber endnu engang med høj Røst fra Korsets Høide: Consummatum est! „**Det er fuldbragt!**“ — og som den sidste Lyd af den Døendes Læbe høres endnu de Ord: „Fader, i Dine Hænder anbefaler Jeg Min Aand!“ — og derefter bøier Han Sit Hoved og opgiver Sin Aand.

Helvedets Fyrste, som formedelst den gamle Adam's Syndesald ogfaa var bleven Verdens Fyrste og Menneffeslægten's

Behersker, idet han over det ødelagte paradisiske Gudsriges Ruiner strax opreiste sit Kongesæde og med Slangeflogskab vidste at hærde dette sit tyranniske Herredømme i fire tusinde Aar, har nu stillet sin blodige Hevntørst paa Gudsflammets Offerlegeme — han hviler. — Jøderne og deres Yppersteprester, som paa denne Dag havde været et villigt Redskab i hans Haand, trække sig nu tilbage og slaae sig til Ro: thi „det er jo fuldbragt;“ — nemlig den Hevn er udført, de brændte af over deres Messias og Frelser; — Denne er ikke mere, og Offeret for deres Blodtørst hænger som et affjalet Legeme paa Korset. Kun den nidkjære og frimodige Herrens Discipel, Joseph fra Arimathæa, tilligemed Nicodemus, og de sørgende fromme Qvinder see vi endnu hysfelsesatte omkring Korset, for med den ømme Dmhyggelighed at nedtage det hellige Legeme fra Korset og, efterat de havde indsvøbt Det i reent og kostbart Linskæde, at gemme Det i en ny Grav i Josefs Høve. —

Der staaer nu Korset som et mørkt Høialter, paa hvilket Lyfene ere slukkede efter fuldbragt Offerhandling, — blotet for det hellige Legeme, som det nylig endnu bar paa sine velsignede Arme. Det staaer der, stilt ved sin Frugt, og sørger som et Træ paa en Efteraarsaften, der er blevet berøvet sine Frugter og Blade. — Dog, sørg kun ei, o hellige Kors, du nye Livsens Træ! Thi du er jo plantet over den gamle Adam*), og paa dig har den nye Adam, — Jesus Kristus, — just nylig grundfæstet Menneskeslægtenes Frelse; og den, som engang fejrede paa Paradisets Træ, — den onde Aand — han skal ogsaa vorde besejret paa Træet, paa dig,

*) Nogle gamle Kirkefædre, som f. Ex. den h. Hieronymus (Comment. in Ephes. 5, 14. og Epist. Paulae et Eustoch. ad Marcellam) og ligeledes den h. Ambrosius (Comment. in Luc. 23) o. fl. a. ere af den Mening, at lige under det Sted, hvor Herrens Kors er blevet opreist, har den gamle Adams Hjerneskal (calvaria, Schädel) ligget begravet, hvorfor dette Sted ogsaa kaldtes Calvariested (locus calvaria, Schädelstätte). Hvad enten dette nu er en virkelig gammel Tradition og Overlevering, eller kun en Færmøning, som er tagen af den sjønne Sammenligning imellem den gamle Adam og den nye Adam (Christus), saaledes som den h. Apostel Paulus udvikler den i 1. Cor. 15., saa er det i ethvert Tilfælde en aldgammel og af flere gamle Kirkefædre og Kirkefætere antagen Mening, som vi ikke uden videre kunne forkaste.

o hellige Kors! Du har været Lidelsens Kors, en *crux dolosa*: nu skal du snart ogsaa blive en *crux gloriosa*, et Scepter i vor Konges Haand og et Banner, som fører alle Hans Krigere til hæderlig Seier, til Frelse, Naade, Liv og Salighed!

Ja, dersom vi med Eftertanke og andægtig Opmærksomhed have ledsaget Herren igjennem alle Hans Lidelser, og have betragtet alle Begivenheder og Tildragelser, som den h. Historie har berettet os i disse Dage: saa ville vi uden Tvivl have lagt Mærke til flere dunkle Træk, der ligesom prophetiske Tegn paa den tilstundende Forherligelse allerede fremlyse i selve Lidelseshistorien; ogsaa affectet fra de egentlig prophetiske Spaadomme i det gamle Testamente om den tilkommende Messias' Opstandelse og Forherligelse. — Endnu for ser Dage siden hørte vi jo de glade og jublende Hosanna-Raab af den begejstrede Folkemængdes Mund, og Folket bredte endog deres Klæder paa Veien, Andre huggede Grene af Palmetræerne og strøede dem paa Veien; og i Midten af den jublende Mængde saae vi Jesus, siddende paa en Aseninde, og som Fredens Fyrste at feire Sit høitidelige Indtog i Jerusalems Stad. Og hele Staden blev sat i Bevægelse og sagde: „Hvo er denne?“ — Om lidt skulle vi høre Svaret paa dette Spørgsmaal! Gengang vilde Herren vise Sin kongelige Bærdighed, førend Han gik ind i Sin Fornedelse indtil Døden, ja indtil Døden paa Korset. Det havde Alle nok kunnet ane, at denne almindelige Begeistring, denne Folkets Jubel maatte have en dybere Grund; thi dette Hosanna-Raab var ikke blevet indgivet Folket, som hiint andet rædsomme Skrig: „Korsfæst, korsfæst Ham!“ — og derfor var hiint Hosanna-Raab i Sandhed en Folkets Røst (*vox populi*), og en saadan Folkets Røst er Guds Røst (*vox populi — vox Dei*) siger et gammelt Ordsprog. Desuden har ogsaa en Røst af uskuldige Børns Mund allerede mangen Gang havt en høiere prophetisk Betydning, hvilket ogsaa her var Tilfældet. Thi da Herren drog ind i Templet, var det Børnene, der endnu vedbleve at raabe og synge: „Hosanna for Davids Søn!“ Og da Phariseerne forternedes ved dette idelige Raab, sagde Jesus til dem: „Have I aldrig læst: „Af de Umyndiges og Diendes Mund haver Du beredt Dig Priis?““ —

Dg endelig, da Hans Time var kommen og Han blev fangen og ført for den hedenske Landshøvding Pilatus' Domstol, og denne spurgte Ham: „Er Du Jødernes Konge?“ — da svarede Han: „Det er, som du siger; Jeg er Konge (— ikke blot Jødernes, men hele Verdens Konge, vilde Han sige), men Mit Rige er ikke af denne Verden (endstjødnt det nok er i denne Verden)!“

Dette Ord gjorde et stort Indtryk paa Pilatus. Lands-
høvdingen søgte ved en grusom Hudstrøgelse at oprække nogen
Medlidenhed for Jesus. Soldaterne flettede derefter en Torne-
krone, som de satte paa Hans Hoved, og en Purpurkaabe
hængte de om Hans Skuldre, og i denne Stikfelse førte de
Ham frem. Der stod nu Jesus, iført en Tornekrone og en
Purpurkaabe, og Pilatus sagde med rørt Stemme: Ecce homo!
„See, hvilket Menneske!“ Hvo af os seer ikke i denne usle
Purpurkaabe et Tegns, ja et prophetisk Bærkel om Herrens sande
Kongeværdighed, og i denne skarpe og pinefulde Tornekrone
den Blomsterkrands og den Herlighedens Krone, som skal smykke
den Korsfæstede's Hoved paa den høitidelige Paaskemorgen,
naar den bringer os Budstabet om Frelserens Opstandelse! Han
maatte jo netop igjennem Sine Lidelser gaae ind i Sin Her-
lighed (Luc. 24).

Da alle Forsøg paa at frie Herren for Jødernes Blodtørst
viste sig frugtesløse, overleverede Pilatus Ham endelig til Kors-
fæstelse. Vi ere da saaledes atter komne tilbage til det hellige
Træ, paa hvilket Verdens Frelse skulde fuldømmes. Med
hvilken Smerte, men ogsaa med hvilken Længsel og Kjær-
lighed paatog Han Sig ikke dette hjære Kors, ved og paa
hvilket Han nu stod i Begreb med at erobre hele Verden, at
fratage Verdens Tyrste hans gamle tyranniiske Herredømme, og
at vinde Seier over Helvede, Synden og Døden! — „Han
bar Selv Sit Kors,“ — siger den h. Historie. Dg de
førte Ham ud til Calvariebjerget og korsfæstede Ham. Korset
reiser sig med det hellige Legeme, — alle Hans Saar oprives
dybere og dybere — uudsigelige ere Hans Piinsler. Men hvo
seer i denne lidende Frelser paa Korset ikke ogsaa allerede den
tilkommende Konge, Som efter Davids Spaadom (Ps.
95, 10) skal herstke og regjere fra Korset, thi: „Blandt

Folkene skal siges ud: „Fra Træet har regjeret Gud!“ (Jfr. Psalmebogen S. 82). — Pilatus havde ogsaa skrevet en Dverfskrift og ladet sætte paa Korset ovenfor Herrens Hoved de Ord: I. N. R. I. d. v. f. **Jesus Nazarenus, Rex Judæorum** (o: Jesus af Nazareth, Jødernes Konge); men vel at mærke: de vare skrevne paa Hebraisk, Græsk og Latin, som Evangelisten Johannes siger. Ypperstepræsterne, da de læste denne Dverfskrift, viste sig ikke tilfredse dermed; og de sagde til Pilatus: Skriv ikke „Jødernes Konge“ — men: „at han (Selv) har sagt: Jeg er Jødernes Konge.“ Men Pilatus svarede dem med de afgjørende Ord: „Quod scripsi, scripsi“ (Hvad jeg skrev, det skrev jeg). Saaledes afslægger selv den hedeufte Dommer ubevidst et Vidnesbyrd om Jesu sande Kongedømme. Han vil ikke forandre Dverfskriften, kun fordi den engang staaer skreven (quod scripsi, scripsi); men alligevel er alt dette skeet efter Guds Raadslutning og Anordning. Ypperstepræsterne vilde ikke, at Jesus udtrykkeligen og ligefrem skulde kaldes „Jødernes Konge“, men de vilde have denne Dverfskrift forandret til en Form, der skulde indeholde deres Klages Gjenstand og Aarsagen til Dødsdommen. Derfor sagde de: Skriv hellere, „at Han Selv har sagt: Jeg er Jødernes Konge.“ Dog nei! quod scripsi, scripsi! der skal ikke foretages nogen Forandring, siger Landshøvdingen — han, som nys endnu viste sig saa særdeles eftergivende og føielig imod Jødernes blodtorstige Fordring: „Korsfæst, korsfæst Ham!“ Saaledes staaer da indtil denne Dag idag en Hednings Vidnesbyrd om Jesu Christi Kongedømme ovenfor Korset, — og det er skrevet paa Hebraisk, Græsk og Latin (eller Romersk), som Evangeliet siger. Om end selve Ordene i denne Dverfskrift ikkun udgive, at Jesus virkelig er Jødernes Konge: saa udgive dog denne eiendommelige Maade, hvorpaa den var skreven, endnu langt Mere. Thi Jøderne, Grækerne og Romerne vare dengang de vigtigste Nationer i hele Verden, og de beherskede, hver paa forskjellig Maade, den øvrige Menneskehed. Jøderne havde som Guds udvalgte Folk og som Forjættelsens nærmeste Arvinger Fortrinet fremfor alle øvrige Jordens Folk og de vare alene i Besiddelse af den virkelige guddommelige Aabenbaring. Grækerne vare

fremfor alle udmærkede ved deres menneskelige Wiisdom, Lærdom og Videnskab; de beherskede og beherske endnu for største Deel Mandens Gebeet. Romerne havde den materielle Overmagt i Verden, og netop paa denne Tid havde de underkastet sig næsten alle dengang bekjendte Lande og Nationer, medens de paa Videnskabens Gebeet maatte lade sig beherske af de høiere uddannede Grækere. Saaledes repræsenterede disse tre Folkelag paa en eiendommelig Maade den hele Verden, idet de forenede i sig alle de Fortrin, der kunne gjøre en Nation stor, udmærket og mægtig i Henseende til Religion, Videnskab og Magt. — Til hvilket storartet Rige sigter sølgelig ikke denne Overskrift, denne Titel, som Pilatus lod sætte ovenpaa Korset! — Korset blev her til Hans blodige Kongesæde, paa hvilket Han grundfæster Sit Rige, — til det blodige Banner, med hvilket Han gaaer ind i den store Kamp og Strid, for at gjenløse vor Slægt fra Djævelens Tyranni og oprette Sit nye Raaderige! — et Rige, der skal samle Jøderne, Grækerne og Romerne (og alle Jordens Folk) omkring sig, og forene i sig alt det, hvad der i Sandhed udmærkede og gjorde disse Nationer store og mægtige.

Alt dette henviser os saaledes allerede til den forestaaende Forherligelse, som vi nu berede os til at feire i glade Jubeltoner og Halleluja-Psalmer. Imidlertid er den tilstundende, herlighedsfulde Forklarelse dog endnu skjult under Sløret af Lidelsens Kors og dettes Hemmelighed; disse forudgaaende Træk ere kun de første Straaler af den store paa Paaskemorgen opgaaende Sol; det er de Straaler, der først lyse paa Firmamentet og danne den stille Morgenrøde for selve den store, hviddelige Dag, paa hvilken vi skulle gensee Ham, den korsfæstede og begravne Frelser: dog ikke mere i hiin sørgelige, uinværdige Tilstand og Stikkelse, i hvilken vi paa Langfredagen have seet og betragtet Ham paa Lidelsens Kors, men i et usofrænkeligt, herlighedsfuldt og lysende Legeme, i en forklaret Stikkelse. Lidelsens Kors (denne crux dolorosa) vil da blive forvandlet til et Herlighedens Kors (crux gloriosa) — til et Kongesmykke, til et Scepter og et Seiersbanner, og som det hæderkronede Legn paa vor Forløsning's Fuldbyr-

dette vil det blive Gjenstanden for vor fælles Andagt, Glæde og høitidelige Jubel. —

Endnu hviler Herrens Legeme i Joseph fra Arimathæa's Grav. Paaskeløverdag er den stille Dag, paa hvilken vi feire og betragte Frelserens Gravhvile og tillige forberede baade Sjælen og Legemet til den store Høitidsmorgen, der vil forkynde os, at Hans Grav er tom! Og medens vi endnu knæle ved Graven, tilraabe prophetiske Ord os allerede, at ligesom Hans Kors, saaledes skal ogsaa Hans Grav vorde forherliget. Erit sepulcrum Ejus gloriosum : „Hans Grav vil være hæderkronet!“ spaaer Propheten Isaias (Isai. 11, 10.) — og paa et andet Sted synger Psalmisten: Nec dabis Sanctum Tuum videre corruptionem! : „Du vil ikke tillade, at Din Hellige (Christus) seer Forraadnelsen!“ (Ps. 15, 10.) — Og efterat vor h. Kirke i de sidste Dage hver Dag flere Gange har gjentaget for os hine Apostelens Ord: „Christus ydmygede Sig Selv og blev lydige indtil Døden, ja indtil Døden paa Korset“ — kunne vi endelig ogsaa tilføie de Slutningsord: „Derfor haver Gud ogsaa høit ophøiet Ham, og givet Ham et Navn, som er over alle Navne, saa at i Navnet Jesus Alles Knæ maa bøie sig, baade deres, som ere i Himmelen, og deres, som ere paa Jorden og under Jorden, og Alles Tunge befende, at den Herre Jesus Christus er i Gud Faderens Herlighed!“ (Phil. 2, 8—11.) —

Dertil komme ogsaa endnu de eiendommelige Høitideligheder og betydningsfulde Ceremonier, ved hvilke vor h. Kirke paa denne stille Forberedelsesdag forbereder os til den store Høitid. Det er vel nok endnu en blandet Følelse, det er Sorg og Glæde, som møde hinanden paa denne Dag, — Sorg fra den foregaaende Dag, og Glæde over den tilstundende store Høitidsdag, — men Kirken formaaer dog ikke saa ganske at tilbageholde sin Jubel; Paaskeglæden gjør sig alt mere og mere gjeldende og den overveier Sorgen. Derfor indvies allerede tidlig om Morgenen den nye Paaskeild, og tre Gange synger Præsten med stigende Stemme: „Lumen Christi!“ (: Christi Lys), endskjøndt han endnu derved bærer den blaa Sørge- og Bødsdragt. Men snart derefter følger Paaske-lysets høitidelige Indvielse. Dette Paaskelys skal allerede

være et Tegn paa den forklarede og forherligede Frelser; derfor forbliver det staaende paa Alteret i 40 Dage; indtil Himmelfartsfesten. Naar paa denne Dag Præsten i Høimesens Evangelium har sunget det Ord: „Og den Herre Jesus, efterat Han havde talet saaledes, blev optagen i Himmelen og sidder ved Gud Faderens høire Haand“ — bliver Lyset slukket og fjernet. —

Det er høitidelige og meget opløftende Toner, men tillige ogsaa ophøiede og betydningsfulde Ord, under hvilke denne Indvielse og Ceremoni bliver udført. Exultet jam angelica turba coelorum — saaledes begynder Præsten (eller Diaconen); v. s. „Nu juble Himmelenes Engleskare! De guddommelige Hjemmeligheder juble, og for en saa stor Konges Seier monne Frelsens Basuner gjentyde! Jorden glæde sig, bestraalet af en saa herlig Glands; og, oplyst af den evige Konges Herlighed, vide den, at den hele Verdens Mørke nu er til Ende“ v. s. v. Derefter fortsættes Paaskelysets Indvielse i den festlige Præstations Melodie: det ved Jesus Christus fuldendte Forløsningsværk bliver hædret og priset af Kirken ved en saa ypperlig og i Sandhed storartet Fremstilling, at vi ikke burde undlade, ret med Æstertanke at gjennemlæse disse Ord paa samme Dag. (Zfr. kath. Bønnebog Side 313—315.) I Christendommens første Aarhundreder varede alle disse Høitideligheder hele Dagen igjennem indtil selve Paaskenatten. Derfor hedder det blandt Andet ved Paaskelysets Indvielse: „Det er den Nat, i hvilken Kristus (der forestilles ved Paaskelyset) sønderbrød Dødens Lænke og som Seierherre steg op af Graven... O, i Sandhed en lykkelig Nat, som alene var værdig til at kjende den Stund og Time, i hvilken Kristus opstod fra de Døde! Det er den Nat, om hvilken der staaer skrevet: „Og Natten skal være lys som Dagen!“ (Ps. 138, 12.) Ja, denne Nats Helligelse forjager Brøden, udsletter Skylden, giengiver de Faldne deres Ufskyldighed og de Sørgende deres Glæde. Den bortviser Hadet, føder Gendragtighed og boier de Rige.“ — Derefter anbringes 5 Virakskorn paa Paaskelyset i Form af et Kors; de fremtille os allerede de 5 forklarede Wunder paa den opstandne Frelseres herlighedsfulde Vegeme. De danne

en Korsform som Tegn paa Korsets Forherligelse i den tilstundende Herrens Opstandelse. Der staaer altsaa alle-rede Billedet paa det herlighedsfulde Kors (crux gloriosa) for os, og Præsten synger blandt Andet: „Gid Morgenstjernen maa see (denne) Jld, — hiin Morgenstjerne, som ikke kjender nogen Redgang, — hiin Morgenstjerne, som er opstegen af Graven og lyser klart for Menneskeslægten“ o. s. v. — Efterat derpaa flere Prophetier ere blevne læste og Daabsvandet indviet, synges Litaniet til alle Helgener, og derefter følger den hvidede-lige Messe.

Denne festlige Messe blev tidligere holdt i selve Paaske-natten, saasnart Paaskeleverdagens Hvitideligheder, der varede indtil den silbige Aften, vare blevne fuldendte. Derfor høre vi allerede det festlige Gloria igjen i denne Messe, og snart derefter for første Gang ogsaa det glade Halleluja. Messens Evangelium beretter allerede om Herrens Opstandelse, og Bes-perpsalmen (Laudate Dominum, omnes gentes) efter Commu-nionen opfordrer allerede alle Verdens Folk til at lov-prise Herren, fordi Hans Barmhertighed nu er stadfæstet for os, og Hans Sandhed varer i Eviighed (Ps. 116.). Et dobbelt Halleluja slutter Dagens Festlighed, og dermed affæd-iges de Troende til at ordne deres huuslige Anliggender, paa det at de, uden Adspredelse og forstyrrende Bekymringer for verdslige Ting, med Aandens Frihed og i den tilbørlige glade og festlige Stemning kunne imødegaae den store og høitidelige Morgen, der vil bringe os Budskabet om, at Graven er tom, og Kristus i Sandhed er opstanden.

Dg see, neppe græyer det ad Dag, neppe er den ophoiede Paasfemorgens Vaarsol fremgaaet af sin natlige Grav og hilser Jordens Afsyn med sine første Purpurstraaler fra Osten: førend vi allerede knæle for den Korsfæstede's Billede og vente med Utaalmødighed paa¹ det Dieblik, da vi tør istemme det glade Halleluja. Kloffen rører sig for at forkynde Da-gens første Time (o: Kl. 6): da optager Præsten Scierens Krands og smykker og kroner dermed den Korsfæstede's Billede og frembringer det sin første Hylding ved Kogelsen; derpaa opløster han med Vrefrygt det hæderkronede Tegn og viser det for hele Menigheden. Han istemmer usfortøvet det Glædens Ord:

„Christus er opstanden! Halleluja, Halleluja!“ — og fra hele den samlede Menigheds Mund gjenlyde de samme glade Ord. Lidelsens Kors er nu blevet forvandlet til Herlighedens Kors, den crux dolorosa er bleven til en crux gloriosa; den stille og mørke Langfredag har nu forklaret sig til den store, lyse Paasfedag; Sorg er skiftet med Glæde, Bødselspsalmer med Jubeltoner og høitidelige Glædesfange, og der er intet Christenhjerte, som ikke hæver sig, ingen Christensjæl, som ikke fryder sig, ingen Christenmund, som ikke gjerne vilde istemme denne Jubelsang med Høitidsklang.

Korsets Træ, som endnu for kort siden var en saa smertelig og tung Byrde paa Frelserens saarede Skuldre, at Han gjenatagne Gange faldt under dets Tyngde, er nu paa eengang som et forherliget Kors (som crux gloriosa) forvandlet til et Kongespjir i Hans Haand, paa Hvis Skuldre jo „Fyrstendømmet skulde hvile,“ som Propheten har forudsagt det. (Isai. 9, 6.) Den spidsede Tørnekrone er bleven til en gylde Kongekrone, der som en Helgenglorie og Seierskrands omstraalet den opstandne og forherligede Frelseres Hoved. — I Stedet for den usle Purpurkaabe er Hans uforkrænkelige, udødelige og forherligede Legeme nu beklædt med Forklarelsens Glæde, der ligesom dengang paa Taborbjerget omgiver Hans lysende Legeme. — De fem blodige Saar, som bleve aabnede paa Guds slammets dødelige Offerlegeme, og som ere blevne ligesaa mange Raadegilder for vor Frelse, sees rigtignok ogsaa endnu paa den korsfættede Frelseres forklarede Legeme; men de ere nu ikke mere blodige, smertefulde Saar til Døden, — de ere tværtimod Tegn paa den Seier, Han har vundet over Synden og Døden — de ere ligesom de hæderfulde Saar, der pryde en feierlig Hærfører, naar han efter vunden Seier vender tilbage fra Kamppladsen og feirer sit høitidelige Indtog. Den tvilende Thomas fik disse hellige, forklarede Wunder paa sin opstandne Meisters Hænder og Fødder at see, ja endog at føle paa, og han vidste da Intet mere at sige end: „Min Herre og min Gud!“

I en saadan forklaret og herlighedsfuld Skikkelse frembyder Korset sig altsaa tilligemed sit hellige Offerlegeme for vort Døie paa selve Paasfedagen. I Stedet for Lidelsens Kors

(*crux dolorosa*) er nu det herlighedsfulde, forklarede Kors (*crux gloriosa*) blevet Gjenstanden for vor glade og høitidelige Hylдинг og Ærefrygt; og det er derfor, at Kirken paa samme Dag bærer det omkring i høitidelige Processioner under opløftende Jubelpsalmer og Orgeltoner. Og dersom vi, liig vor guddommelige Seierherre, ikke undrage os for, med Høimodighed at bære Lidelsens Kors og at fejre med Ham dette jordiske Livs Langfredag: saa skulle vi engang ogsaa deeltage i Hans Glæde, i Hans Herlighed og i hiin evige Paaskefest, som Han hidset vil berede os i Sin Faders Rige; og der ville vi da ogsaa sjunge evige Paaskepsalmer for Gudslammets Throne, og vort Halleluja skal da ei forstumme mere. Derfor være og forblive det vor Løsen: O *crux*, ave! spes unica!

O Kors vær hilset, du vor Lid,
 Vort Haab! I denne Glædens Tid
 De Fromme styrk paa Dydens Vei,
 Og dom de Skyldbetyngte ei.
 Halleluja! Halleluja!

Kirkelige Efterretninger.

Tydskland. At der i næsten alle større Stæder findes hele Bander af anonyme Correspondenter for offentlige Blade, som uafsladeligen og utrætteligen gjøre sig Umage for, med sand infernalst Forbitrelse at bekæmpe vor h. Kirke i Almindelighed, og især at udfjelde, mistænkeliggjøre og forhaane dens Biskopper og Præster, det er en Kjendsgjerning, hvorpaa næsten alle Journaler dagligen levere de mest talende Beviser; hvilke Midler de til den Ende maae bruge, det er dem ganske ligegyldigt, alle, ogsaa de skjændigste Midler ere dem lige gode. I næstsidste Nr. af Stand. Kirketid. ere allerede nogle Exempler paa Bladcorrespondenternes nedrige Løgnagtighed blevne anførte. Vi skulle denne Gang tilføie endnu et andet Exempel. I flere tydffe og andre Journaler udbasumedes for kort siden den Efterretning, at Hs. Eminence Cardinal-Fyrsterkebiskoppen af Wien havde givet ganske overordenlig strenge Fasteforskrifter for indeværende h. Fastetid og tillige sendt sin Secretair til Politidirecteuren i Wien for at anmode denne om at vaage over

disse strenge Fasteinstruktions nøiagtige Overholdelse eller dog idetmindste at drage Omsorg for, at alle Statens Embedsmænd samvittighedsfuldt iagttog dem. Politidirecteuren havde imidlertid vægret sig ved at efterkomme denne Biskoppens Anmodning og givet Cardinalen et undvigende Svar. — „Det er dog mageløst! Det er dog rædsomt!“ saaledes have visse Folk identrøst udraabt, hvem netop denne Efterretning kom godt tilpas. „Der seer man, hvorledes den geistlige Magt gjør dristige Overgreb og nu endog forlanger, at Politiet skal efterforske i Embedsmændenes Kjøkken for at see, hvad der bliver kogt eller stegt! Det er Følger af det østerrigiske Concordat!“ Men spørge vi nu ganske roligere: er hiin Efterretning da ogsaa sand? saa lyder Svaret: Ikke et eneste Ord deraf er sandt! De Fasteinstruktioner og Fastedispenser, som Cardinal-Fyrsterkebiskoppen af Wien har offentliggjort for indevær. Fastetid, ere ordret de selv samme, som allerede i Lobet af de sidste 40 Aar ere blevene givne for Dioecet Wien og ere endog overordentlig milde og lette. At Cardinalen skulde have sendt en Secretair eller nogen anden Geistlig til Wiens Politidirecteur eller at han overhovedet paa nogen som helst Maade skulde have begjæret Politiets eller den verdslige Magts Medvirkning til Fasteinstruktionernes nøie Opfyldelse, er ligeledes en ligefrem Opdigtelse; fort sagt Alt, hvad der er bleven berettet om Cardinalens Anmodning til Politidirecteuren og dennes Svar, som endogsaa bliver udtrykkelig anført, Alt dette er recnt greben ud af Luften. — Hvad kan man tilsidst vel endnu troe, naar der ideligen bliver loiet saa frækt i de offentlige Blade? Især i den allernyeeste Tid forekomme sliqe Logne imod Kirken og dens Geistlighed netop allerhyppigst: den ene Logn og Bagvaskelse afloser den anden, og de saa kirkelige og sandhedskjærlige Blade, der eksistere, have fuldt op at gjøre med blot at aabne Vinene paa det sandhedskjærlige Publicum, der saa skammeliggen føres bag Lyset af disse „oplyste“ Blade.

— Baiern. „Du skal helligholde Herrens Dage!“ saaledes lyder Guds og Hans Kirkes Bud, men Mamon siger: „Du skal paa Helligdagen lige saa godt som paa Soguedagen arbejde for at tjene Penge!“ Det er virkelig en Forhaanelse af al Christendom, naar især Fabrikherrene tringe deres Fabrikarbeidere til at vanhellige Herrens Dage ved deres Fabrikarbejde og saaledes, ikke andsende den Allerhøiestes strenge Forbud, ogsaa paa Hviledagen at ofre deres sure Svæd paa Mammons Alter. Selv i det gammekatholiske Baiern, hvor den vantroe „Oplysningss“ Djævel for Tiden spiller en glimrende Rolle, finder en saadan Forhaanelse af al Christendom

Sted; saaledes berettes der fra en vis By, som af ufortjent Staaansomhed mod paagjeldende Fabrikeiere ikke bliver navngivet, at omendstjøndt næsten alle derværende Fabrikarbeidere ere Katholiker, hvorimod Fabrikeierne ere Protestanter, disse sidste allerede i flere Aar havde paastaet, at de katholske Arbeidere ogsaa skulde arbejde paa de katholske Festsdage, der ikke bleve fejrede af Protestanterne. Arbejderne holdt imidlertid trofast ved deres Religion og vagrede sig ved at arbejde paa Festsdagene. Til sidst undsaae Fabrikeierne sig ikke for at sætte deres Villie igjennem ved et Evangsmiddel. Det var Dagen for den sidste Maria's Undfangelsesfest, da det blev bekendtgjort de katholske Arbeidere: at hvo af dem, som paa den forestaaende Festsdag ikke indfandt sig til Arbeidet i Fabrikken, skulde miste sin Tjeneste og saaledes sit Livsophold. Men hvad skete? Af de over 100 Arbeidere indfandt sig kun otte; alle de øvrige viste sig beredte til hellere at miste deres Brød, end forsynde sig mod Kirkens Forfærd. Hvo maa ikke ære og beundre disse jævne Arbeidsfolks trofaste Religionsitet og deres Characteerfasthed! — Da de vindeslyge Fabrikherrer nu indsaae, at de selv ved Evangsmidler ikke udrettebe noget, saa krøbe de til Korset, kaldte de trofaste Arbeidere tilbage til deres Fabrik og ville i Fremtiden vel heller ikke gjøre nye Forsøg paa at tvinge Samvittighederne. — Dog sat nu ogsaa, at de havde ladet andre Arbeidere komme andettstedsfra, som ikke bryde sig om Gud og deres Samvittighed, saa vilde det sandelig dog endnu vare et stort Spørgsmaal: om de derved vilde have vundet eller tabt? Vi troe, at Arbeidere, der ere samvittighedsfulde i Opfyldelsen af deres religiøse Pligter mod Gud og Hans Kirke, sikkert ogsaa ere de mest samvittighedsfulde i Opfyldelsen af deres Pligter mod deres Fabrikherrer og alle deres Foresatte overhovedet! —

Frankrig. (Religiøse Tilstande.) Hvor mange jørgelige Felger der endnu spores paa enkelte Steder i Frankrig af hiin ulykkelige Revolutionsperiode i Slutningen af forrige Aarh., hvor den frækkeste Vantro havde udryddet og banlyst al kirkelig Sandhed, derpaa leverede en eiendommelig første Communion et Exempel, som paa Jesu Navnefest d. A. blev fejret i Condé i Lothringen. Paa denne Dag nærmede 60 — ikke Born, men suldvorne Mænd af alle Stænder, i en Alder fra 20 til 63 Aar, for første Gang i deres Liv sig Herrens h. Bord, under levende og hjærlig Deeltagelse fra de øvrige Troendes Side, som fra hele Omegnen talrigt tilstrømmede. Stedets ivrige Sjælesørger havde opdaget disse ulykkelige Forvildedes beklagelige Tilstand; han søgte, ved den sande Kjærligheds Langmodighed og Sagtmodighed, at vinde deres Tillid, og siden Juni Maaned f. A. anvendte han al

mulig Omhyggelighed for at forberede dem til en værdig Anvammelse af de h. Sacramenter. I længere Tid forsamlede han dem dagligen omkring sig og foredrog dem Troesfandheberne; i de sidste 8 Dage før den h. Communion foranstaltede han for dem endnu særegne og fromme Andagtsøvelser (Exercitier), i hvilke ogsaa de øvrige Medlemmer af Menigheden ivrigt deeltog, indtil endelig paa bemeldte Dag han selv havde den store Glæde, under Høimesfen at kunne meddele de dybt Grebne Livets Brød; dog ikke de alene modtog den h. Communion, men desuden nærmede en utallig Mængde af de øvrige Troende sig det h. Bord, thi de Fleste vilde jo ei blive borte fra det himmelske Maaltid paa den Dag, paa hvilken deres Fader eller Broder eller Egtesælle eller Ven første Gang i Livet vilde nærme sig samme! — I Paris, denne By, hvor paa den første Revolutions Tid i 10 Aar ingen h. Messe blev fejret, intet Christenbarn blev døbt, viser Kirkens Livskraft sig paa det mest Glimrende. Man kan neppe gjennemvandre eet Kvarteer af Byen, uden at møde en eller anden Kirke, som enten bliver ny opbygget eller repareret eller som just er bleven færdig. Her Kirken til St. Clotilde, som vel i sit Ydre endnu viser endeel Mangler, men som i sit Indre er smykket med en næsten overdaadig Pragt, — der Kirken til St. Gustadius med sine 40 smaa Kapeller i sit Indre, der ere saa at sige oversaaede med Guld, Sølv og Marmor og prydede med Bærter af de fortrinligste Malere. Fremdeles: Kapellet til den h. Ludvig med sit Taarn, som er forgyldt lige fra Joden heelt op til den øverste Tinde; saa St. Eugène med en tredobbelt Række af udmærkede Glasmalerier; derefter: Kirkerne til St. Clou, St. Martel, St. Medard, o. s. v., lutter nye eller paany restaurerede Kirker, som bleve opførte eller ombyggede paa Beboernes indstændigste Ønske. — En skærende Contrast til denne fromme Troesiver, der fundgjør sig i saa mange Kredse, danner derimod hiin frivole og forsængelige Pariser Modeverden, som roser sig af den frækste Ugudelighed og Bantro. Imidlertid lader Vorherre det dog heller ikke mangle paa enkelte aabnære Dmvelser og Beskæmmelser for dette glimrende Udstud af Mennekkheden. Medens disse Folk nemlig med en utrolig Haardnakthed vægrer sig ved, i christelig Tro at underkaste deres menneskelige Indsigt og Forstand under den evige Wiisdoms guddommelige Aabenbaring i Christendommen, hengive de sig paa den anden Side med en barnagtig Lettroenhed og Vorneerthed til Troen paa de dumme og taabeligste Konjurer af visse Charlataner, som kalde sig Aandemanere og foregive at funde fremmane Aanderne af forlængst afdøde Personer. „Stormesteren for disse Aandemanere“, en vis Bedrager fra

Amerika ved Navn Hume, opholdt sig i nogen Tid i Paris og præsterede „Utroligt“ i Borddands og Mandemaning, og den fornemme vantro Pøbel løb efter ham som en Prophet og fylgte hans Kommer med Benge. Forleden skulde denne Prophet for de vantroe Lærde i Palais-Royal fremmane Anden af den i det forr. Aarh. afdøde preussiske Konge Frederik den Store; men af! o Jammer! Bedragerens Haandlanger var altfor plump i sine Manœvrer, og istedetfor at spille en Ands Rolle og fremstille den afdøde Konges Person, brister det aandelige „Syn“ ud i hoi og lydelig Latter, thi det bestod af Kjød og Been, ligesom ethvert andet levende Menneke! Fleretallet af Tilskuerne gjorde naturligtviis det samme, men Tryllemeesteren og Mandemanieren, som nu var demaskeret, maatte den følgende Dag smøre Hafer for at forlade det „oplyste“ Paris. Der gives ikke blot i Paris, men overalt visse Folk, som fornemt og medlidende smile og trække paa Skuldrene, naar de gaae en Kirke forbi, hvor troende Christne knæle for at tilbede den Allerhøieste; men paa den anden Side undsee de sig ikke for at søge Trost og Raad hos en Charlatan eller ved et dandsende Bord! Daaarlige Oplysning i det oplyste 19. Aarhundrede, som midt i al sin formeentlige vantroe og uchristelige Oplysnings klare Lys dog i Birkelighed endnu famler i den taabeligste Dvertroes Mørke! —

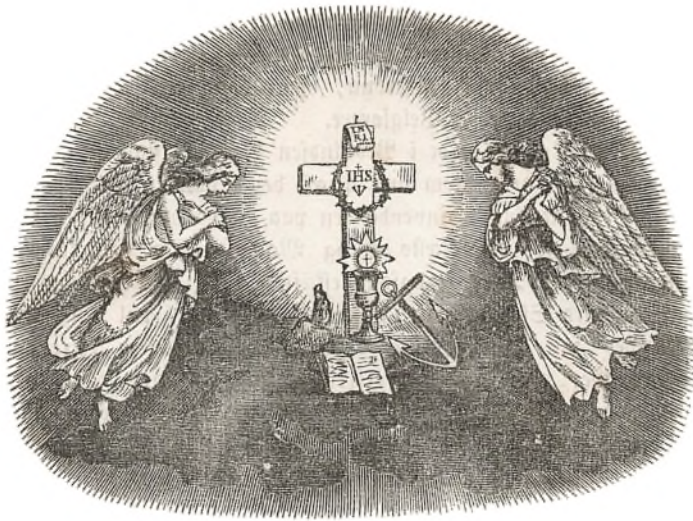
Athen. Fra Jerusalem meldes der, at Antallet af Pilegrimme iaar er der saa ualmindeligt stort, at det allerede fattes paa Plads, for at bringe dem under Tag. Inden Paaske vil deres Antal uden tvivl være foreget til 10,000 Pilegrimme fra de forskjelligste Lande og Verdensdele.

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 12. Apr. — Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Opstandelsesfest. 1. Paaske dag. — Gudstjen.: Form. Kl. 6 Korsets høitidelige Optagelse, derefter Høimeesse med dansk Vrd. — Kl. 10 Anden Høimeesse (Levitmeesse), med dansk Vrd. — Kl. 12 stille Mæsse. — Efterm. Kl. 3 høitidelig Vesperandagt.
- Mandag d. 13. Apr. — 2. Paaske dag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 10 Høimeesse, med nydt Vrd. — Efterm. Kl. 3 Festandagt.
- Søndag d. 19. Apr. — Hvide Sondag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 9½ høitidelig Mæsse, under hvilken Nykommunicanterne fernye Daabspakten, og feire deres første h. Communion; efter Mæssen dansk Vrd. — Til Slutningen Confirmationens Meddelelse. — Efterm. Kl. 5 høitidelig Fest- og Takkeandagt med Te Deum og dansk Vrd.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 9.

Søndagen den 26de April.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberene desuden i Aarets Løb 26 Ctav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler **C. M. Stantensteiner**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Bogladre; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rt. 8 St. Kvartalet.

Don Nicola Mazza og hans Instituter i Verona, Padua osv.

(Ved Dr. F. C. Mitterrutner.)

Næsten daglig henimod Middagstunden seer man en høj og mager Præst at vandre igjennem Verona's Gader — fra Kirken St. Fermo hen til St. Euphemia: hans blege og venlige Ansigt, hans Solshaar, hans hele Personlighed har noget Grefrygtbydende ved sig. Og virkelig, enhver Veroneser kender, hilser og ærer

denne Mand. Hans Navn er Don Nicola Mazza*), — den berømte og almindeligt yndede Professor i Mathematiken ved det k. k. Lyceum i Verona, og endnu for Tiden een af Menneſkehedens ſtørſte Velgjørere.

Don Mazza, født i Provindsen Verona, ſtaaer nu i ſin Alders 67de Aar. Som ung Præſt beſad han en ſtor Formue og ønſkede at kunne anvende den paa en Gud særdeles velbehagelig og for ſin Næſte nyttig Maade. Da han foruden Videnskaberneſ Dyrkelse ogſaa beſkæftigede ſig med Sjælejorgen, navnlig med Skrifteſtolen, ſaa frembød der ſig hertil den bedſte Leilighed for ham i denne dobbelte Egenſkab ſom Lærer og Skriftefader i en ſtor og folkerig By. Han ſaae, hvor ofte brave og talenfulde unge Studerende maatte kæmpe med en bitter Nød: de bleve underſtøttede af ham. Han erfarede, hvorledes ikke ſjelden forældreløſe Børn af begge Kjøen, eller Børn, ſom bleve forſømte af deres Forældre, ved den trykſkende Armod bleve førte til Laſten: han hjalp, ſaa godt han kunde, enten ved Penge eller ved at anbringe ſaadanne faretruede Børn hos brave Familier. Dog dette var ham ikke nok; han tænkte deſuden ogſaa paa paſſende Midler, for at kunne hjælpe efter en ſtorre Maaleſtof og paa en endnu mere henſigtsmæssig Maade. Saaledes opſtod da den Tanke hos ham, at anlægge tvende Inſtituter, eet for ſtuderende unge Menneſker og eet for unge, fattige eneſtaaende Piger. For mere end 15 Aar ſiden lod han af diſſe tvende Inſtituter endnu fremgaae et tredie: for Miſſionairerne i Centralafrika**). I det førſte Inſtitut optages aldeles fattige Drengene, ſom ville offre ſig for Studeringerne, men ikke kunne det uden en ſaadan menneſkeſjærlig Underſtøttelſe. Betingelſerne for Optagelſen ere følgende: 1) et udmærket Talent; 2) aldeles ulaſtelige Sæder og 3) en ſund Menneſkeforſtand for det practiſke Liv, da Erfaringen jo lærer, at ofte de bedſte Talenter, eller endog ſaakaldte Genier, kun ere lidet ſtilkede for det almindelige practiſke Liv. De Optagne erholde gratis Klæder, Koſt og

*. Ordet „Don“ er ſom bekjendt den almindelige Titel for en Præſt i Italien, ligeſom Ordet „Monſignore“ for en Biſkop eller anden Prælæt.

**). Jfr. Skand. Kirkeid. 1855 Nr. 48, 51, 52.

Volig etc.; dog maae de i ethvert Lærefag opnaae en saafaldet Fortrinnselæse (Eminents, ug.); Enhver, som ikke præsterer dette, bliver uden Hensyn afflediget ved Udløbet af Skoleaaret. Antallet af de indtraadte Elever har flere Gange beløbet sig til 25—30 om Aaret. Have Eleverne, hvis Institut ligger ved Kirken St. Carlo i Verona, lige under Castellet's Kanoner, fuldendt deres Gymnasialstudier, saa kalder Don Mazza dem enkeltviis frem og spørger enhver: „Mit Barn! Hvad vil du nu foretage dig? Hvad troer du at du har Kald til? Overlæg nu Sagen for Gud og raadfør dig med din Skriftefader, og underret mig da om nogle Dage derom. — Vil du blive Præst, saa kan du forblive her hos mig. Vil du studere Lovkyndighed eller Lægevidenskab, saa staaer mit Institut i Padua aabent for dig; du kjender jo Levemaaden og vor Hunsorden.“ Da denne herlige Anstalt allerede har existeret længere end 30 Aar, saa ere hidtil mere end 70 Præster, hvoriblandt 10 Prælater og mange Professore, saavelsom flere dygtige Læger og Lovkyndige udgaaede fra samme. I det sidste Skoleaar, 1855—56, have 31 Elever fra Don Mazza's Institut erholdt hver en Præmie ved det k. k. Lycealgymnasium i Verona. Antallet af Eleverne (Gymnasiafter, Theologer, Jurister, Medicinere) beløber sig for Dobbeltet til næsten 200.

Det qvindelige Institut ligger en god italiensk Meil borte fra det første (alle Canterine) og omfatter ved sin storartede Udvidelse (circa 300 Individuer) en heel Række Huse. Bølgene erholde der en fortræffelig Opdragelse; foruden de almindelige Skolegjenstande lære de alle mulige qvindelige Arbejder, saa at de med Glæde blive optagne i gode Huse som Tjenestetyende, og et stort Antal af dem ere allerede blevne anstændigt forsynede ved Giftermaal. Anstaltens nuværende talrige Lærereinder ere selv udgaaede fra samme.

I dette qvindelige Institut befinder der sig nu 15 Negerpiger, saavelsom hos Drengene 8 smaa Negre, af hvilke jeg selv i Septbr. f. A. bragte fire med fra Egypten til Verona (de ere som bekendt fra Missionskolen i Chartum). Den ædle Don Mazza's hjertelige Hjerter slaaer nemlig ogsaa meget varmt for Chams stakkels Sønder i Afrikas hede Zone. Deraf kan man forklare sig hans Tanke, af begge de ovennævnte

Instituter at ville stifte et særegt tredje for Missionerne i Centralafrika. Til dette Diemed bestemte han, at alle de, som i Drengelinstitutet vilde blive Præster, efter endt theologisk Cursus endnu i 4 Aar skulde gjøre særegne, for Missionairer nødvendige Studier hos ham: navnlig maae de gjøre dybere Studier i den h. Skrift og i flere nyere Sprog, saasom fransk, engelsk, spansk og arabisk. Jeg fandt ogsaa blandt Lærerinderne nogle, som talte sex eller syv Sprog, og deriblandt ogsaa det Arabiske, hvilket sidste Sprog er særdeles nødvendigt for dem, da de sorte Neger jo maae erholde deres Underviisning i dette Idiom. Diemedet med dette tredje Institut er, ved beleilig Tid at kunne sende saavel Præster som Missionairer, som ogsaa Negerdreng og Negerpiger, enten som Missionairer eller Lærerinder, eller endog som katolske Højskoleelever til det Indre af Afrika, for paa denne Maade at indføre et katolsk Element iblandt Hedningerne. Begyndelsen er allerede bleven gjort med Præsterne. Don Angelo Binco, en udmærket Glev af Don Mazza, født i Verona den 29. Mai 1819, ledsagede i Aaret 1847 Stifteren af den centralafrikanske Mission, P. Marim. Kullo, til Chartum, virkede der og i Gondocoro i flere Aar som en ivrig Apostel og døde i Aaret 1852. I Aaret 1853 drog tvende nye Glev fra Verona til Chartum: D. Giovanni Beltrame og D. Antonio Castagnaro. Den Sidste bukkede desværre under efter saa Uger for det dræbende Klima. Don Beltrame ydede i to Aar udmærkede Tjenester ved Missionskolen i Chartum, gjorde derpaa en Reise til Benisangal (ved den blaa Flod), for at finde en passende Plads til en ny Station for sit Institut. Mod Slutningen af 1855 vendte han tilbage til Europa, for at samle sig nye Medbrødre til Centralafrika. Da en ny Missionscaravane i Sept. 1856 drog igjennem Verona og bad Hr. Mazza om, at han vilde sende D. Beltrame og nogle andre af sine Missionspræster med, svarede han med veemodigt Hjerte: „Mine Venner! Jeg har vel Folk, men — ingen Penge! Den hjære Gud vil vel ikke have det i Aar, ellers havde Han nok sendt mig de fornødne Midler. Men næste Aar, saa haaber jeg bestemt, ville de komme til at reise. Der er fem eller sex af dem reisefærdige.“

Dette er nu den nærværende Tilstand af D. Mazza's store arbejds Institut. Meget naturligt opstaaer nu det Spørgsmaal: Er Stiftens Rigdom da saa udtømmelig, at han er istand til at forsyne et saa stort Antal unge Mennesker? Af de mange Tusinder, som Hr. Mazza besad, har der allerede i mere en 20 Aar ikke været en Skilling tilbage. Kjøbet af de nødvendige Localiteter og Tilfredsstillelsen af de mest skrigende Fornødenheder i de første Aaringer opslugte store Summer. Og hvo sørger nu for disse fattige? Det guddommelige Forsyn, til hvilket D. Mazza sætter en ubegrændset Tillid, og derved er han endnu aldrig bleven til Skamme, omendstjundt de milde Bidrag i de sidste ufrugtbare Aar kun indkom meget sparsomt fra Stad og Land. Der har været Tider, hvor D. Mazza om Morgenens hverken havde en Hvid eller et Støvgran Meel for sine 500 Alumner, — og om Middagen skulde Alle dog spise! — Og de have spist, om det kun var et Stykke gult Bolenta (et Slags Grød). Ved saadanne Leiligheder pleier Don Mazza at sende Børnene i Kirke, for at bede om det daglige Brød, medens han selv langsomt skrider igjennem Stadens mest befærdede Gader, dog uden at bede Nogen om en Almisse. Enhver Veroneser kender da Manden og hans Anliggende paa denne Time. Han faaer en Almisse, og det er endog håndet, at netop Straajunkerne og Gadestrygerne have givet ham rigeligt*).

Da den ovenmeldte Don Angelo Bino i Aaret 1846 bad den hoiere Superior (saaledes kalde Eleverne Don Mazza) om, at ville bruge ham som Missionair, skrev denne til Cardinal Fransoni, forhenv. Præfekt for Propagandacongregationen i Rom, og anmodede ham om at optage den unge, nidkjære og kundskabsrige Mand i nogle Maaneder i Propaganda-

*) Don Mazza benaadebød allerede for flere Aar siden af S. M. den østerrigste Keiser Ferdinand med den store gyldne Fortjenstemedaille, samt Kjebe. Men denne Stat har allerede længe ligget paa Pantehuset i Verona. Da Keiser Franz Joseph i Aaret 1850 kom til Verona, indløste en fornem Dame dette Pant for 250 Rdl. og sendte det til Cieren, for at han saaledes kunde vise sig for S. M. Keiseren. Keiseren afsejst, forend Medaille og Kjebe atter vandrede til Assistentshuset, hvor den for Tiden endnu befinder sig.

collegiet og derefter at bruge ham efter Godtbefindende som apostolisk Missionair. Cardinalen svarede: „Ja!“ men tilføiede den Betingelse, at Don Angelo snarest muligt maatte indtræffe i Rom, fordi der just var en Friplads ledig. Brevet indtraf tidligt om Morgenen; om Aftenen skulde Afreisen ske med Posten, men de fornødne Penge manglede, for at kunne betale Befordringen. Superioren raadede Missionairen til om Formiddagen at gjøre nogle Affkedsbesøg i fornemme Huse. Vinco blev modtaget paa det Venligste og aiter naadigt affkædiget, men — uden nogetstomhelst Tilbud! Lignende Besøg skete om Eftermiddagen; Resultatet blev det samme. Kl. 7 om Aftenen (Kl. 8 skulde Reisen gaae for sig) kom en ganske fremmed Præst ved Borten og overrakte Tjeneren en lille Pakke med det Duffe, at den maatte blive overleveret til Missionairen Angelo Vinco som Reisepenge. Pakken indeholdt 24 Genueser Doppier (à 7 Kdr). Al Efterforskning om den ubekjendte Belgjører forblev frugtesløs; thi den Beskrivelse, som Portneren gav om den fremmede Præst, passede ikke paa nogen Geistlig i hele Verona og dens Omegn. — Don Angelo reiste nu til Rom, forblev 9 Maaneder i Propaganda-collegiet og ledsagede derpaa, som ovenfor bemærket, P. Kyllø, Dr. Knobleder, P. Bedemonte, P. Zare m. fl. til Centralafrika.

En Officer som Missionair.

For atter at høre det i religiøs og moralsk Henseende dybt forfaldne Familieliv iblandt de lavere Arbeidsclasser, navnlig i Frankrigs og Belgiens større Handels- og Fabrikstæder, bleve i den senere Tid i begge Riger oprettede religiøse Foreninger under Navn af: „Til den hellige Familie af Nazareth“. Denne hellige Familie skulde nemlig være Forbilledet for et velordnet Huusvæsen hos Arbeideren. Og den er ogsaa bleven det, hvorpaa navnlig Foreningen i Lüttich i Belgien, en Fabrikstad paa 80,000 Indvaanere, leverer et Bevist.

Stifteren af denne Forening var en Capitain i Genie-

corpset. Med Smerte havde den fromme, troesivrige Officeer lagt Mærke til, at Religionsunderviisningen ikke var tilstrækkelig i Skolen for disse Børn af Arbeidsclassen, til at de senere kunde være sikrede mod Forførelse til Bantro og et usædeligt Levnet. — Han havde iagttaget, hvorledes Børnene, glade ved at være befrieede for Skoletugten og overladte til sig selv, flye al christelig Underviisning og alle religiøse Øvelser, og allerede efter faa Aars Forløb kun endnu have enkelte dunkle Erindringer uden Bestemthed og bevægende Kraft om den i deres Barndom modtagne Religionsunderviisning. Indtraadte i det stormende Ungdomslevn svinde snart ogsaa disse svage Erindringer, og en fuldstændig Forglemmelse af Gud og deres Sjælsfrelse træder i deres Sted. Alligevel blive de snart Familiefædre, grunde en Huusstand, hvis Gud er Vren for Verden (la gloire!), og hvis Religion er den yderste Indifferentisme og Bantro. — De Vedre iblandt dem indfinde sig vel endnu om Søndagen til en stille Næsse, men den ubetydeligste Grund er dem nok, til at blive borte ogsaa fra denne, og de begjere intet videre mere af Kirken, end deres Børns Daab, og maaskee ogsaa endnu en Præsts Bistand paa Dødsjengen.

Det store Antal af saadanne Arbeidsfamilier, som kun bære Navnet af katholske, rørte Officieren, og han pønsede paa Hjælp. Begavet med gode Aandssevner og Talegaver og udrustet især med et rigtigt Kjendskab til et saadant Værk begav han sig en Dag til et stort Arbeidsværksted, begyndte der først en ligeegyldig Samtale, men kom snart derpaa frem med sit egentlige Forehavende. Han lovede Arbejderne, at ville holde nyttige og interessante Foredrag for dem nogle Aftener om Ugen efter endt Arbeide, hvortil de ogsaa skulde indbyde deres Bekjendte. Tilbudet blev modtaget halv i Alvor, halv i Spøg, og den første Aften samlede sig allerede henved 70 Arbeidere; men Nysgjerrigheden, deres Benners Anmodninger og Exempel drev altid flere til Capitainens Foredrag, som vare saa meget mere interessante for dem, da de jo kom fra en Side, hvorfra man just ellers ikke havde ventet dem.

Officerens Iver for Gud og sine Medbrødres Vel, saavel som hans Gave til at bibringe Arbejderne Troes- og Sædelærdommene grundigt og klart, bar snart velsignede Frugter.

Bærkstedet, hvor de havde begyndt, blev snart altfor indskrænket, man leiede en større Sal, men denne var heller ikke mere stor nok, og der dannede sig nu i den store Stad flere saadanne Foreninger, hvis Ledelse Præsterne af Redemptoristordenen overtog.

Den 30. Nov. f. A. feirede samtlige Foreninger i Staden deres Hovedfest, ved hvilken Stadens Biskop feirede den h. Messes og holdt derpaa en hjertelig Tale, som rørte Arbejderne til Taarer, saa at de paany bleve forsonede med deres jordiske Lod; og opmuntrede til Haab om en lykkelig Fremtid i den anden Verden forlode de Forsamlingen.

Alt dette er atter et Beviis paa, at man ikke behøver at fortvivle om Gjenopreisningen af Samsundets lavere Classer, naar kun sand Tro og de rette Folk vilde virke paa dem.

Kirkelige Efterretninger.

Østerrig. Indtil nu ere allerede 9 qvindelige og 3 mandlige Straffes- og Forbedringshuse overgivne til de barmhjertige Søstres Omsorg. De officielle Beretninger om de ved denne eiendommelige Indretning opnaaede Resultater lyde saa gunstige, og de oftere foretagne Undersøgelser udviste en saa glædelig Tilstand i alle disse Anstalter, at Regjeringen ingenslunde har fundet sig stuffet i sine Forhaabninger, men tværtimod overrasket ved det efter al Forventning lykkelige Udfald med disse første Forsøg, saa at det er at vente, at Antallet af de ved barmhjertige Søstre ledede Straffeanstalter snart vil blive forøget.

Frankrig. Omendstundt vi stedse af ganske Hjerter maatte bifalde den nuværende franke Keisers umiskjendelige Stræben for at blive retfærdig mod Kirken og efter Evne at understøtte dens opheiede Mission, saa have vi tillige dog ogsaa stedse næret det Ønske, at Napoleon III. især maatte sætte Kronen paa det haderligt begyndte Værk ved formelig og fuldkommen at ophæve hiint ufirkelige Regjeringsystem, der anmasser sig en Myndighed over Kirkens indre Anliggender, som paa ingen Maade tilkommer den verdslige Magt. Dette System har i Frankrig som bekjendt sin Hovedstøtte i hine saak. organiske Artikler, som Consul Napoleon i Maret 1801 egenmægtig tilsløiede det med den h. Stol afsluttede Concordat. Naagt den

kirkelige Dyrighed stedse har protesteret imod dette egenmægtige Tillæg til Concordatet, saa opnaaede disse organiske Artikler alligevel Lovskraft, og have derfor som oftest givet Anledning til alvorlige Conflictter mellem den h. Stol og den franske Regjering. Siden Aaret 1848 har man rigtignok næsten slet ikke mere bragt disse Artikler i Anvendelse, saa at Mange allerede ansaae dem for saagodt som ophævede; imidlertid bleve de dog ikke stregne af Lovbogen. I den nyeite Tid har da nu tildraget sig et Tilfælde, som atter maatte friste den napoleoniske Regjering til at gjøre Brug af disse ufirkelige og af Kirken stedse forkastede Love, og desværre maae vi tilføie, at Regjeringen ikke har været stærk og høimodig nok til at modstaae Fristelsen, og denne Svaghed truer med at berebe den alvorlige og ubehagelige Forviklinger. Den 6. og 7. af bemeldte organiske Artikler udtyger, „at i det Tilfælde, hvor Biskopper skulde misbruge deres geistlige Myndighed, skulde de indstævnes for Statsraadet;“ det er den saak. appel comme d'abus. Kirkens Lære har derimod til alle Tider været, at Biskopperne ikke ere noget Statsraad eller nogenisomhelst verdslig Magt ansvarlig for deres geistlige Myndigheds Anvendelse, men at de i saa Henseende kun have at aflægge Requæsit for Kirkens synlige Overhoved, for den h. Fader i Rom, og kun for den kirkelige Domstol maae de blive indstærvede, naar man har at paaanke deres Udfærd i kirkelige Anliggender; thi Jesu Christi Kirke er ingenlunde en Trælqvinde eller Statens Tjenerinde, men Frelserens Brud er den Fribaarne og i Bestyrelse af sine indre kirkelige Anliggender aldeles uafhængig af enhverisomhelst verdslig Magts Bærgemaal eller Herredomme. Overensstemmende med denne Kirkens gamle Lære havde de franske Biskopper paa flere Kirkemoder i de senere Aar atter bragt de ældgamle Kirkelove de non appellando ad protestatam sæcularem i Grindring, ifølge hvilke en Katholik og især en Præst ikke maa appellere fra den kirkelige Dyrigheds Domsældelse i kirkelige Anliggender til nogen verdslig Domstol. Disse Kirkelove bleve, i Regjeringens Raadsyn og med dens Bidende, paany indskærpede især paa de biskoppelige Provincialmoder i Rheims, i Paris og i Sens; til det sidstnævnte Erkebispesæde herer ogsaa Bispedømmet Moulins. For nogen Tid siden saae Biskoppen af Moulins, Mign. de Dreux-Brozé, sig nødsaget til at belægge nogle Præster i sit Bispedomme med kirkelige Straffe paa Grund af deres trodsige Gjenstridighed mod Biskoppens Anordninger. Estrar var hele den kirkesjendtlige Presse bragt i Alarm og overøste Biskoppen med skamløse Bestyrdninger for denne hans Fremgangsmaade. Her maae vi nu endnu bemærke,

at den særdeles værdige og heitagede Biskop af Moulins stammer fra en ældgammel adelig Familie og stedse har vist megen Forskjærlighed for Bourbonernes fordrevne franske Kongefamilie, saa at han derfor vistnok ikke var en meget yndet Personlighed hos den nærværende keiserlige Familie og Regjering. Da Sagen med de omtalte suspenderede Præster formedelt den vantros Presbys lovnagtige Beretninger blev Gjenstand for den offentlige Dmtale, saa henvendte ogsaa Regjeringen sin Opmærksomhed paa samme og indskævnede Biskoppen for sin Domstol for at forsvare sin Handlemaade. Biskoppen derimod erklærede ligefrem, at han ikke kunde anerkjende den verdslige Statsmagt for berettiget og competent til at domme i kirkelige Anliggender. I et Møde af 2. April sidstl. har Statsraadet derpaa alligevel anmasset sig at fælde en Dom i denne Sag, idet det erklærer flere af Biskoppens kirkelige Handlinger for døde og magtesløse! Den nyver. napoleoniske Regjering har derved nu første Gang tilladt sig et svært Indgreb i Kirkens Helligdom, og det gjør os ondt, ikke for Kirkens Skyld: thi den gaar tilsidst dog altid med glimrende Seier ud af enhver Kamp, som beredes den, men for Regjeringens Skyld: thi den har herved gjort det første Skridt paa en Vej, som sikkert fører til Afgrunden, dersom den ikke snart igjen vender om! Vi havde troet, at Napoleon III. havde ladet sig advare ved den Ulykke, som hans Onkel har beredet sig ved sin Kamp mod Kirken, men det lader nu næsten til, som Keiserkronens Glands og Glimmer har blendet hans ellers saa skarpsjæende Blik. Med stor Spænding imøde-see vi nu den h. Faders Udsagn om denne Sag, og vi haabe, at det dog maa ske endnu vil lykkes ham, at bringe Keiseren og hans Regjering til Indsigt og til Erkjendelse af den mod Kirken begaaede Uret. — Som man seer af det Sagte, have vi slet ikke indladt os paa nogen Drøftelse af de factiske Grunde til Biskoppens Domfældelse; deels er det meget vanskeligt at danne sig en aldeles rigtig Forestilling om dem, førend Biskoppen selv ogsaa offentligen har udtalt sig, og deels gjør det her slet intet til Sagen, om Biskoppen i Virkelighed har handlet rigtigt eller urigtigt, thi det er her et Spørgsmaal om Principet: hvo er competent eller berettiget til at dømme over en Biskops Handlemaade i kirkelige Anliggender? Kirken lærer og har altid lært: Kun den hellige Fader, Kirkens Overhoved, er competent dertil! Den franske Regjering derimod, støttet paa sine ukirkelige organiske Artikler, siger factisk: Nei! men den verdslige Statsmagt er Biskoppens Dommer ogsaa i kirkelige Anliggender! — Hvilket fordomsfri Læser erkjender ikke strax, at

den franske Regjering derved rokker ved det vigtigste Princip for Jesu Christi h. Kirkes Uafhængighed og Frihed? —

Denne den franske Keisers Afsejld maa nu forekomme os saa meget desto mere uforklarlig, naar man paa den anden Side hører, at denne selvsamme Mand netop i den sidste Faste-tid selv har valgt sig en Præst til Prædikant i sit Slotschapel, som med en usædvanlig apostolisk Frimodighed siger Deres Keiserlige Majestæter den nøgne Sandhed paa en ret sofelig Maade. Det er nemlig Pater Ventura, en født Italiener, som har holdt Fasteprædikener ved Høffet i Tuilleries Capel. For at give vore Læsere nogle Exempler paa, med hvilken Uforfærdethed denne brave Præst har forkyndt de evige Sandheder uden at lade sig skræmme ved Frygt, for derved maaskee at paadrage sig Keiserens Unaade eller Mishag, saa ville vi her meddele enkelte af de kraftigste Udtalelser i hans Prædikener. Themaet for hans første Prædiken var den Sandhed: „de største Fyrster falde, naar deres Magt ikke bliver hårdet ved den guddommelige Myndighed!“ Og som et slaaende Beviis paa denne Sætnings Sandhed henviste Taleren til Keiserens Døds, til Napoleon I., som netop begyndte at falde, dengang han troede ikke mere at behøve Guds og Kirkens Myndighed og Velsignelse! Han sagde iblandt Andet: „En Fyrste, som ikke støtter sig paa Religionen, gaar tidlig eller tidlig til Grunde; kun Religionen kan beskytte Fyrsten imod hans forbittede Modstandere og mod de sociale Farer. For-gjæves troer man, i Industriens og Finantsernes overdrevene Udvikling alene at kunne finde en tilstrækkelig Næring for Mandens Feber og Sjælens Fornødenheder. Industrien, denne Kilde til Arbeidet, er nok et kosteligt Gode; idet den skaber halve Vidundere og ernærer mange Familier, opfylder den uden tvivl en Plan af det guddommelige Forsyn. Men hvad vilde den blive uden Modvægten af religiøse Grundfæstninger? En umaadelig stor og skjebnesvanger Balsplads, paa hvilken de stammeligste Begjærigheder og alle Selvsygens Indskydelser bekrige hinanden. For at see det, behøver man kun at aabne Dinene og at see sig lidt om i Verden.“ Derpaa udfastede han et ikke smigrende Billede af den franske Industriemagts Tilstande, han talte om Formue, som er bleven erhvervet paa en scandaleus Maade, om endmere scandaleuse Falliter, om forargelige Processer; han lagde Industrien det til Last, at den, overladt til sig selv, vækker og pirrer alle slette Lidenskabers og paa en vis Maade sætter Epil, Rov og Uretfærdighed i Stedet for den gode borgerlige og sædelige Orden i Staten — I sin tredje Prædiken sagde han: „Om den tidligere franske Regjering har man sagt, at den ikke gik til Skrifte. Derfor

er den bleven styrtet. Men i Stedet for Skriftemaal herskede under Louis Philippe Presse- og Talefriheden, som kunde ad-
vare Regenterne. Hvad vilde i vore Dage Staten uden denne
mægtige Control være, dersom Skriftemaalet ikke styrede og
ophyste Samvittighederne? Hvad maatte man vel sige om en
Regjering, som tillader, at Atheismen bliver prædikef og Reli-
gionen bliver spottet? Og dog seer dette i det katholske Frank-
rig! Der gives Journaler, som blive aabenbart bemyndigede
til at angribe og latterliggjøre den katholske Kirkes Dogmer
og Mytterier. Det seer, Deres Majestæt! under den Regjering,
i hvilken De er altformaaende, hvor De byder over Pressen,
hvor ingen Linie maa skrives uden Ministrenes Tilladelse.
Ugudelige Blade prædike offentlig Ugudeligheden og man hvister
hinanden i Øret, at dette skal være den aabne Sikkerheds-
ventil, medens der for alle andre Spørgsmaal bliver paa-
budt og strengt overholdt den dybeste Tausshed." Taleren ud-
viklede derpaa dette Omne noget udførligt og sluttede med de
Ord: „Mit Hverv er det ikke, at være Raadgiver, men som
Deres Tjener har jeg den Pligt at sige Sandhed, og jeg frygter
ikke for at udtale, at en saadan Politik, Deres Majestæt! er
aldeles skiftet til at styrte selv det stærkeste og mægtigste Rige.“
— I en anden senere Prædiken bleve alle Hoffolkenes og Hof-
livets forargelige Synder saa skaanjælløst fremlagte, at man
næsten med Jingrene havde kunde udpege de haardt trufne Per-
sonligheder. Derefter henvendte Prædikanten sig igjen ogsaa
til Keiseren selv og sagde: „Sire! Det er ikke nok, at Deres
egen Vandel er reen, at Deres eget Liv er Gud indviet; De
maa ogsaa fjerne fra Deres Omgivelse alle dem, som ved deres
Laster, ved deres Fordærvelse og ved deres Tvilseløshed give
Folket Anledning til Forargelse.“ Han viste Keiseren ligeledes,
at han tog meget fejl, naar han vilde troe, at hans private
Liv og hans private Handlemaade forblev skjult og indsluttet
inden Paladsets Mure. „Nei, De og alle Deres Lige leve
beiständig i et Glas huus og ingen af Deres Hemmeligheder
er sikket mod Hoffinogens nysgjerrige Blik og uakkefjellige
Tunge. Til Dem seer man op som til et høiere Væsen, be-
gavet med høiere Gvner og Kræfter til at bevirke baade mere
Godt og mere Dndt, end nogen Anden. Derfor venter man
af Dem ogsaa Mere! . . . Men her gives der saa mange
Synlægeister og Hoffinoge, som jælge Hoffets Gunst og Naade
for Guld og Penge; her gives der Folk, som have maaket sig
med Uretfærdigheder, som have sammenhobet Rigdomme kun ved
Løgn, Falskhed og Bedragerier!“ — — Denne Frimodighed,
hvormed Kirkens Troes- og Sadelære her ei blot forkyndes i sine
almindelige Fordringer, men med stort Mesterkab især ogsaa

itrar bliver practiff anvendt paa Tilhørernes særegne Livsforholde, gjør baade Taleren megen Vre formedelst hans frygtløse Modenhed og uforfærdede Pligtopfyldelse, og giver ogsaa et Beviis paa Keiserens alvorlige Villie, at Religionen ikke kun maa være en Etiquettejag, som man passer for Synets Skyld, men at den maa blive et væsentligt Livselement for alle Forholde og Stillinger. Mon han nu ogsaa bliver denne sin oprindelige meget rigtige Opfatning tro og consequent udfører den i sit eget private saavelsom offentlige Liv? Den nærmeste Fremtid vil vise os det; thi den vil snart føre til en vigtig og alvorlig Afgjørelse. Maatte den falde ud til hans sande Gavn!

— I Lyon saae man for kort Tid siden en Mængde Menneffer samlede omkring en voldsomt lemlæstet Præst, som i Selvfab med flere andre Geistlige gik over Pladsen Bellecour. Denne værdige Præst, hvis Navn er Belloc, var for tre Aar siden afreist fra Rennes, for at forkynde Evangeliet i de fjerne Hedningelande. Han var en af de fem Missionairer, som havde det Hverv, at bringe Forløsningens glade Budskab til de vilde Folkestammer i Penang-Kiou ved den yderste Ende af China. Hans fire Colleger vare blevene hålsbuggede; paa ham havde de Bilde afbugget Næse, Øren og den høire Haand og de beredte sig til ogsaa at dræbe ham, da han pludselig blev befriet ved nogle engelske Esfolk.

Italien. De piemontesiske Kirkeovere have nu ifølge den af dem udstedte Røverlov af 29. Mai 1855 udplyndret 150 Munke- og Nonneklostre i Kongeriget Sardinien. Hvad vilde Verden vel sige, naar en Regjering anmasede sig at bryde ind i 150 adelige Gaarde eller 150 Privathuse, uden at disses Beboere havde forbrudt det Allermindste, og nu begyndte at stjæle alle disse adelige Gaardes eller Privathuses Godser og Besiddelser for dermed at berige Statskassen, d. v. s. de plyndrende Embedsmænds Lomme? Vilde da ikke hele Verden sfrige over et uhort Tyranni? Vilde da ikke alle Stormagterne tilbyde deres Intervention eller endog deres militaire Hjelp, til Fordeel for de Forurettede og Berøvede? Men hvad gjør det til Sagen, om en Privateiendom kaldes en adelig Gaard eller et Kloster? Hvorfor er Klostersnes Eiendomme ikke ligesaa godt sikrede mod Tyranni og Rov, som adelige Gaardes eller andre Privathuses? Og dog tier den civiliserede Verden til dette skjændige Tyranni, som den sardiniske Regjering udøver imod Klostergaardenes værgeløse Beboere! Det er vort oplyste Aarhundredes Retfærdighedsfaad! I Sardinien lader man det udraffer fce, at 1857 Ordenspersoner, som vare i den retmæssige Besiddelse af deres Klosters lovligen erhvervede rige Eien-

domme, nu ere blevne berøvede endog den sidste Hvid; at 772 andre Ordens-Præster see sig nødsagede til at trygle om Brød; at 1805 arme Nonner nu maae næsten døe af Sult. — De levede alle i et Land, hvor Forsætningen erklærer al Giendom, uden nogen Undtagelse, for aldeles ukrænelig; de troede sig derfor fuldkommen betryggede i deres fredelige Levemaade, og nu har Regjeringen berøvet dem Alt, saa at de ikke mere have en Steen, hvortil de kunne helde deres Hoved! Det skeer i et Land, som alle oplyste Blad- eller Avisfrivere udbasune som Mønsteret paa Oplysning og en velordnet Etat! Gud bevare os for en saadan velordnet Statsregjering! — Det i Turin udkommende kirkelige Blad Armonia forespørger, hvor alle Pengene fra de udplyndrede Klostre ere blevne af? Den saak. geistlige Kasse, som deraf skal være dannet, gjør stedse nye Laan og er bestandig i den største Pengesorlegenhed, saa at den ikke engang kan udbetale de berøvede Ordensgeistlige den foreskrevne aarlige Pension. Denne Pension er for mange af de fra deres Klostre fordrevne Ordensbrødre fastsat til — — — 6 Rdlr. 4 Mk. aarligen! Å Sandhed, det var vel nok værdt at erfare, hvad Hr. Greve og Ministerpræsident Savour, denne høitpriste og høitoplyste Minister, har gjort med den store geistlige Formue, som Staten har berøvet Klostrene? i hvis Lomme han vel har puttet den? Forresten er det dog vel ikke særdeles vanskeligt at bevare dette Spørgsmaal! —

Nordamerika. For nogen Tid siden vendte en af de mest indflydelsesrige anglicanske Geistlige i Pensylvanien, ved Navn Georg Forte, tilbage til vor h. Kirke. Hans Broder og en af hans Venner — som begge ogsaa vare Geistlige, — havde allerede tidligere gjort dette Skridt. Hvor dybt og smerteligt dette Tab føles og beklages, sees iblandt andet af den Maade, hvorpaa det anglicanske Blad New-York Churchman omtaler denne Overgang; det skriver blandt andet: „Vi maae atter berette om et Trostabsbrud, som vil bedrøve de Vel-sindede, forurolige de Svage og give de Ildesindede Anledning til Spot. Atter har Een af dem, som vare blevne rensede i Kirkens Kilder, beklædt med Kirkens Gewandt og opdragne i dens hellige Lærdomme, trosøs svigtet sin Vost og affastet sine Indvielser. Idet vi virkelig beklage Manden, melde vi, at Georg Forte, forhenvær. Rector for Menigheden Whitemarsh (i Nærheden af Philadelphia) har forladt den hans Omjörg betroede Menighed og Skole for at lade sig omdøbe i Katholikernes Samfund. Atter et Exempel paa hine mange Overtredelser, som blive foranledigede af den Kulde, hvormed man paa høiere Steder afviser enhver ivrig Bestræbelse. Det er bedrøveligt for en Mand, i sine velmeente Bestræbelse for Udøvelse

af sin Samvittighedspligt at see sig hindret ved hoffærdige Raadgivere, som idelig advare for, ikke at ville opfaste sig til en Reformator. Kan det da endnu undre os, at de altfor ømtfølende Hjerter blive trængte hen paa den til Afgrunden (?) førende Bane og at de styrte ned i den, uden selv at vide, hvorhen de gaae." — Vi lære af denne anglicanske Expectoration, at den religiøse Tro og Iver bliver „paa høiere Steder“, d. v. s. af Biskopperne i den engelske Kirke, kun betragtet med „Kulde“, samt at de „altfor ømtfølende Hjerter“, d. v. s. de fromme og troende Hjerter, kun endnu søge og finde Ro og Hvile i den katolske Kirkes Eftød.

— De barmhjertige Søstre i New-York vare ved et projecteret Anlæg af en storartet Park foran Byens Port bleve nødsagede til at sælge deres hidtidige Besiddelse, det saakaldte Vincents-Bjerg, og det lykkedes dem, at forhverve det pragtfulde Landhuus af Font-Hill, som hidtil tilhørte Hr. Forest, for en Sum af 100,000 Dollars (omtr. 190,000 Rdlr.). Denne Eiendom ligger nogle Mil fra Byen ved Bredden af Hudsonfloden; den vil nu blive Noderhuset for de barmhjertige Søstre i Bispedømmet New-York. Kun den ædle Sælgers høimodige Sindelag have Søstrene at takke for denne store Eiendom, idet han viste sig beredt til at gaae ind paa en forholdsvis meget billig Kjobepriis og paa særdeles gunstige Betalingsterminer; og da Kjobcontracten blev undertegnet og den første Udbetaling skete, beredede Hr. Forest Søstrene en ny Derraskelse, idet han strax forarede dem den anseelige Sum af 5000 Dollars (over 9000 Rdlr.). — De barmhjertige Søstres Institut blev grundet i Amerika den 1. Januar 1809 ved Elisabeth Boulev, som nogle Aar tidligere var gaaet over til den katolske Kirke. Deres Antal i Amerika beløber sig for Tiden til 500 Søstre, som lede 40 forfjellige veldædige Anstalter.

— Da den h. Fader høitideligen stadfæstede de Decreter, som det biskoppelige Provincialmøde i New-York udstedte i 1854, udtalte han tillige det Ønske, at de nordamerikanske Biskopper vilde foranstalte Oprettelsen af et Seminarium til Uddannelse af nordamerikanske Gæstlige i Rom selv. Ønske var denne gavnlige Opfordring bleven bekendt, førend flere ansete og ivrige Katholiker i Nordamerika antog sig denne Sag med Alvor, idet de forpligtede sig til, hver at yde et aarligt Bidrag dertil af 5000 Fr. Siden den Tid have Biskopperne allerede ført flere Underhandlinger indbyrdes angaaende denne Sag, og nu er den allerede saa vidt ordnet, at flere Bispedømmer allerede have kunnet fastsætte, hvor mange Elever hvert af dem skal have Ret til at sende til dette nye nordamerikanske Seminarium i Rom. — Af en Op-

forbring, som Consul Winsø i bemeldte Diemed har ladet udgaae til Katholikerne i Nordamerika, fremgaaer, at disse virkelig, allerede ved flere andre Leiligheder, have lagt en overordentlig glædelig Offervillighed for Dagen, naar det kom an paa at understøtte og fremme kirkelige og velværdige Diemed; saaledes berettes der i denne Opfordring, at de have bidraget 200,000 Fr. til Stiftelsen af det katholicke Universitet i Irlands Hovedstad, Dublin; 135,000 Fr. oversendte de den h. Fader, da denne i Aaret 1849 levede i Landflygtighed i Gaëta, og endnu for kort Tid siden bragte Katholikerne i den ene By New-York den anseelige Sum af 175,000 Fr. sammen til Oprettelse af et Hospital for denne Stad.

Afien. Sunda=Øerne. Paa Den Sumatra er d. 12. Decbr. f. A. den første katholicke Kirkebygning bleven indviet i Byen Padang. Gouverneuren for Vestkysten af Sumatra, General v. Ewieten, tilligemed sine Officerer, de Fornemste blandt Kjøbmandene, fort sagt, den hele europæiske Befolkning af Padang havde forenet sig med de indfødte Katholiker for at overvære og forherlige Indvielsens skønne Høitidelighed. Den værdige Sognepræst, ved Navn Lijen, aabnede Festligheden med en begejstret Tale, derpaa forrettede han selve Indvielsen og til Slutningen fejredes det heihell. Messoffer første Gang i denne nye Helligdom. Maatte Herren rigeligen velsigne dette h. Huus, som er blevet indviet under særlig Paakaldelse af Indiens store Apostel, den h. Franciscus Xavierus! Maatte Forløsningens Kors, som nu knæiser høit paa Kirkens Taarn. altid mere og mere triumphere over Muhamedanismen og Hedendommen og omsider ogsaa bringe hele Sumatra under sit blide og saliggjørende Herredømme!

Marieforeningens

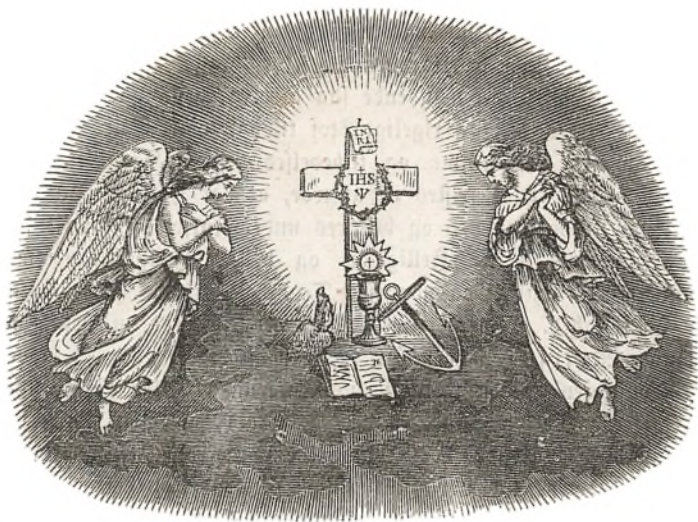
ærede Medlemmer indbydes herved til et Møde idag Søndagen d. 26. April om Efterm. Kl. 4^{1/2}.

Kirkelig Erindringstale.

- Søndag d. 26. April. — 2. Sønd. efter Paaske. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimeesse, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt.
- Søndag d. 3. Mai. — 3. Sønd. efter Paaske. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimeesse, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.
- Freddag d. 5. Mai. — De hellige Apostelsyrster Petri og Pauli festlige Mindedag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimeesse, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Festandagt, med Prædiken.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 10.

Søndagen den 10de Mai.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Hæftets Løb 26 Octav-Arke til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Kunsthandler **C. A. Blaufensteiner**, Store Kjøbmagergade 68, og i alle Bogladre; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rtl. 8 St. Kvartalet.

Korsets Hemmelighed.

III. Det seierlige Kors (crux victrix).

Som vi have seet, ere store og ophøiede Hemmeligheder skjulte i Frelsens Tegn, Korset: hvad enten vi betragte det som det blodige Offeralter, paa hvilket Gudslammet frembar og fuldbragte det store Soneoffer til Mennekeslægten's Gjenløsning paa Calvariebjerget, — eller som det hæderkronede

og lysende Tegn paa vor opstandne Frelseres Seier, Triumph og herlighedsfulde Forklarelse paa selve Paaske dagen. I enhver af disse tvende, tilsyneladende saa aldeles forskjellige Skikkelser frembød det os et saa rigeligt Stof til opløstende Betragtninger, ja ophøiede Lærdomme og tilbedelsesværdige Hemmeligheder, at vi næsten kunde fristes til at troe, at vor Forløsnings Mysterium skulde glemmes og bevares under Korsets Tegn ligesom Sacramentets skjulte Helligdom og hellige Indhold glemmes under dets synlige og udvortes Tegn. Saaledes er det ogsaa i Virkelighed. Vor Frelseres Kors er ikke blot en hellig og kostbar Reliquie, der for 15 Aarhundreder siden er bleven funden igjen af den h. Keiserinde Helena (hvilken Begivenhed vi fejrede forrige Søndag, den 3. Mai), — men Korset er ogsaa et vedvarende Tegn paa selve vor Frelseres Guldbyrdelse; et kort Udtryk for vor Forsonings Guldendelse; derfor kaldes det ogsaa Frelserens Tegn. Dette ene Ord Kors indeholder hele vor Frelseres Liv og Forløsningsdaad ligesom i en kortfattet Lidelseshistorie; thi hele Hans 33aarige Liv paa Jorden, fra Buggen i Bethlehems Stald indtil Hans Offerdød paa Korsets Stamme, var et uafbrudt Kors og Offer for vor Frelseres Skyld; dog, ved Hans jordiske Livs Ende skulde hele Forløsningsværket ogsaa endnu ved selve det synlige Kors, ved dette synlige og smertefulde Marterredskab, blive kronet for evige Tider. Ved Korset og paa Korset har Han grundet, indbyrdet, stadfæstet og kronet Menneskeslægtenes Forløsning, og saaledes er da Korset bleven et Underpant paa den virkelige fuldendte Verdensforløsning, en uforættelig Tradition, som overleveres fra Slægt til Slægt og overalt i hele Verden udbreder Christi Rige. Thi kraftigere, end selve den begejstrede Missionairs Mund, taler og prædiker Korset (Crucifiret), som han holder i sin Haand; og saasnart Christendommens Lære er grundlagt i en Egn og blandt en Folketamme, og Missionairen skal forlade den igjen, saa opreiser han først Korset i deres Midte, for saaledes at paatrykke denne Christenede Egn Frelserens Segl, i Hvis Navn han har prædikeret, i Hvis Navn han har taget dette Folkeslag i Besiddelse, der ved Daad og Tro er blevet Jesu Christi Eiendom.

Vi have hidindtil omtalt Korsets Hemmelighed og Betyd-

ning hovedsagelig med Hensyn til selve vor Frelser's Person. Vi have i vore Tanker og Betragtninger dvælet ved det tunge Kors, som Han bar for os til Marterbjerg, paa hvilket Han leed og døde (*crux dolorosa*); vi have derefter seet, hvorledes Lidelsens Kors paa eengang blev forvandlet og ophøiet, herliggjort og forklaret til et herlighedsfuldt Kors (*crux gloriosa*) paa den høitidelige Paaskemorgen ved Herrens seierrige Opstandelse. Han Selv, den mægtige „Løve af Juda Stamme, Davids Rod, har vundet Seier“ (Joh. Abenb. 5, 5.) — Seier over Verdens Fyrste, Seier over Helvede, Seier over Synden og over selve Døden, der syntes at have overvundet Ham. Han, „den Førstefødte blandt mange Brødre“ (som Apostelen siger, Rom. 8, 29.) er ved Sit Kors og Sin Lidelse allerede gaaet ind til den Herlighed, som Faderen havde beredt Ham. „Maatte Kristus ikke lide, og saaledes ved Sine Lidelser gaae ind i Sit Rige?“ — siger Han Selv til de to Disciple paa Veien til Emaus. — Ved Ham, den guddommelige Seierherre, vor Frelser og Konge, er den vei viist os, som fører til Liv og Herlighed: — det er Korsets kongelige vei! Ja, Han har ikke blot viist os denne vei, og er ikke blot gaaet os forud paa den, — Han har ogsaa banet os den og vil ledsage os paa den gennem dette Livs Moisommeligheder: „Kommer til Mig alle I, som ere mødige og betyngede,“ tilraaber Han os, „og Jeg vil vederqvæge eder!“ Han vil vederqvæge os paa Korsets vei, men ikke fritage os for ogsaa at bære vort Kors, thi: „Hvo som ikke tager sit Kors paa sig og følger Mig, Han kan ikke være Min Discipel!“ — siger Han (Matth. 16, 24.). Ved disse Ord har Han ikke blot lært os at kjende Korsets vei som Veien til Himmelen, men ogsaa ligefrem paabudet os denne vei, dersom vi ville være Hans sande Disciple og ønske engang, ligesom Han, at blive optagne til den himmelske Herlighed. Thi „dersom vi lide med Ham,“ — siger Apostelen — „skulle vi ogsaa forherliges med Ham.“ —

Først maae vi med Ham bære Lidelsens Kors, og derefter skulle vi ogsaa, ligesom Han, faae vort Kors forvandlet til en Seierspalme; thi Korset fører til Seier. Vi have seet, hvorledes det seirede i Selve den opstandne Frelser's Haand,

— vi skulle nu ogsaa see det at seire i Menneskeslægten, og hvorledes det fører til Seier i enhver menneskelig Sjæl. Vi have betragtet Lidelsens og Forherligelsens Kors med Hensyn til vort guddommelige Overhoved: vi skulle nu ogsaa betragte Korsets Seier i den af Ham gjenløste og ved Daabens h. Sacramente nyfødte Menneskeslægt, som er Christi, Hovedets, mystiske og hemmelighedsfulde Legeme, — og i Slægtens enkelte Medlemmer, der ere som ligesaa mange Lemmer paa dette Herrens mystiske Legeme, ifølge den hellige Apostel Paulus' ophviiede Fremstilling.

Hvorledes har Korset seiret i Menneskeslægten?

For rigtigt at kunne bedømme og vurdere denne Korsets Seier i Verden, maae vi især lægge Mærke til, hvad Korset blev anseet for paa den Tid, da det for første Gang blev prædiket for Folkene, og hvad det nuomstunder, efter 18 Aarhundrederes Forløb, er blevet til i alle christelige Lande baade i Kirken og i Statssamfundet. Ved en Sammenlikning af disse forskjellige Tidspuncter ville vi komme til, ret at paa-skjønne denne store Seier, som Korset har vundet i Verden og over Verden. — Hvad var Korset dengang, da det af Jøderne, disse Herrens bitterste Fjender, blev valgt til det Rødskab, ved hvilket de vilde stille deres blodige Hævntørst paa Herrens Legeme, idet de sfregte: Crucifixe, crucifixe Eum (o: Korsfæst, korsfæst Ham)? Om vi end ikke allerede vidste det, saa kunde vi nok slutte det af hiint blodtørstige og hadefulde Strig af hans forbittrede Fjenders Mund. Korset var ikke blot den grusomste, men ogsaa den mest forsmædelige og skjændselsfulde Marterdød, hvortil Noget kunde blive dømt. Som saadant var det anseet i den gamle Verden baade hos Hedninger og Jøder. Desuden var det især hos Jøderne ogsaa et Forbandelsens Træ og i deres hellige Bøger brændemærket som saadant (5. Moseb. 21, 23.). Ja, der gaves ikke noget Andet, som havde kunnet tjene til at berede Herren en saadan Forsmædelse og Foragt hos Folket og i al Verdens Dømmelse, som netop Korset. Derfor blev da ogsaa Prædikenen om Korset en „Forargelse for Jøderne og en Daarfskab for Hedningerne“ — som Apostelen siger (1. Cor. 1. 23.). — Jøderne kunde i deres pharisæiske Hovmod ikke tænke sig,

at deres forjættede Messias, der af Profheterne var bleven forudsagt snart som en Smertens Mand, men som oftest ogsaa som den store Konge, som Seierherre og en mægtig Hersker, skulde vise Sig i en saadan ydmyg Skikkelse, og døe i en saa dyb Fornedrelse indtil Døden paa Korset. Korset, dette foragtede og forbandede Træ, og Herrens Død paa et Kors var Aarsagen til den Forargelse, de toge over Christus som den Korsfæstede. Hedningerne kjendte vel ikke hiin særegne Forbandelse, som igjennem hele det gamle Testamente tyngede paa Korset, fordi de ikke havde Kundskab om Syndens og Forløsningens Hemmelighed. Hos dem var Korset derfor kun Redskabet til de grusomste Piinsler, som kun Slaver og de laveste Forbrydere bleve idømte; og saa stor var den almindelige Foragt for dette Slags Henrettelse, at efter den romerske Lovgivning en romersk Borger, d. v. s. En, som var i Besiddelse af den romerske Borgerret, aldrig maatte dømmes til Døden paa Korset, om han end maatte være en nok saa stor Forbryder. Man vilde nemlig ikke tillade, at det romerske Navn og den Ære, at være en romersk Borger, nogenstunde skulde besmittes ved Korsfæstelsens Banære. Allerede den berømte romerske Skribent Cicero siger (in Verrem V., 64.): „at den grusomme og fornædrende Korsfæstelse burde udryddes fra Menneskeheden.“

Saaledes stod det til med Korset og dets Anseelse hos Jøder og Hedninger, dengang Apostlene begyndte at prædike Korset og den Korsfæstedes Lære i Verden. Vel var Korset dengang allerede befriet fra den gamle Forbandelse; det var ved Herrens Blod allerede blevet indviet til det hellige Altar, paa hvilket det guddommelige Offerlam havde fuldbgyrdet det store Søneoffer for hele Verdens Frelse; det var allerede blevet et velsignet Træ, af hvilket Menneskeslægten skulde plukke Forløsningens Frugter til Frelse, Liv og Salighed; det var ved Herrens Opstandelse allerede blevet forherliget og forvandlet til et hæderkronet Tegn paa den opstandne Frelfers Magt, Ære og Herlighed; det var allerede blevet til et Scepter og Banner i Hans Haand, ved hvilket Han da snart vilde beseire hele Verden: *Omnis gloria ejus ab intus*, „Al dets Herlighed var endnu en indvortes“ (Ps. 44, 14.). Ifkun Herrens

fortrolige Disciple, som havde seet Korsets Fornedrelse, men ogsaa dets Dphvielse og Forherligelse, vidste denne Hemmelighed og Herlighed, der laae skjult i dette velsignede Tegn, — og selv disse erholdt først ved den Helligaands Nedblivelse den fulde Dplysning om alt dette. Den store Verden, den jødiske saavel som den hedenske, havde kun seet og hort om Korset og Korsfæstelsen som en Kjendsgjerning, der bedømt efter Datidens almindelige Fordomme fortjente den største Ringeagt og Forhaanelse. Jøderne og Ypperstepræsterne ere vistnok ikke til at undskyldes, at de, til Trods for deres gamle Propheters Forudsigelser om den lidende Messias, til Trods for Herrens aabenbare Ufkyld (som endog en hedensk Pilatus tydeligt nok begreb), til Trods for alle de store Tertejn, som skete ved Herrens Korsfæstelse og Død og som endog vare istand til at omvende en hedensk Hovedsmand til Troen paa Jesu sande Guddom, — ja, at de til Trods for den unegtelige Begivenhed, der var foregaaet ved Graven paa Paaskemorgenen i selve Soldaternes Paasyn, — at de desuagtet forhærdede og forblindede deres Hjertter, og forsøgte at negte det Uegtelige, og ovenikjøbet endog vilde forsøre Bægterne til at udbrede den aabenbare Løgn, at Liget var blevet stjaalet af Disciple, medens de (Bægterne) havde sovet.

Jøderne vare saaledes visseelig ikke til at undskyldes. — Hedningerne derimod, som deels kun havde hørt om denne Begivenhed i Jerusalem, om den korsfæstede Jesus af Nazareth, deels kun da fik Kundskab om denne Kjendsgjerning, da den blev forkyndt dem af Apostlene, — disse havde vel nok Marsag til i Herrens Kors at finde en Hindring for at antage den Korsfæstedes Religion. Dette Anstød maatte fjernes, for at bringe Korset til Ære og Anseelse; Verdens Fordom med Hensyn til Korset maatte overvindes, og det ved selve Korsets Prædiken; Korsets Forsmædelse og Ringeagt maatte forvandles til Hoiagtelse, Dyrtelse for Korset — ja, til Kjærlighed til samme. Det var derfor, at Apostlene ved deres Prædiken gjorde sig Umage for, at fremme den rigtige Kundskab om og Forstaaelse af Korsets Hemmelighed. Medens de paa den ene Side søgte at forklare Menneffene denne store Begivenhed paa Golgatha, og hvorledes denne Jesus af Na-

zareth netop paa Korset og ved Sin Offerdød paa samme har grundet Sit Forløsningsværk og som Verdensfrelser har gjenløst baade Jøder og Hedninger, — undlode de dog ikke, paa den anden Side tillige ogsaa at henvise til den Gæde, Hæder og Herlighed, hvormed den Korsfæstede og Hans Kors var bleven udmærket og kronet i Hans herlighedsfulde Opstandelse. De prædikede saaledes ikke alene Lidelsens Kors, men ogsaa det herlighedsfulde, hæderkronede Kors; de talte neppe om Jesus, den Korsfæstede, uden tillige ogsaa at henvise til Ham som den seierlig Opstandne. Ved Prædiken om den Korsfæstede og Hans Korsets Hemmelighed opvakte de Anger, Omvendelse og Kjærlighed til Frelseren hos Menneffene; ved deres Vidnesbyrd om den samme Frelseres Opstandelse og Hans Korsets Forherligelse stadfæstede og beviisliggjorde de deres Lære — men fremfor Alt vilde de ved denne Fremstilling af Korsets Forherligelse lige over for den forudgaaede Fornedrelse indtil Døden paa Korset tilintetgjøre eller forebygge den Forargelse, det Anstød, som Korset let kunde fremfalde hos Tilhørerne. Og uagtet denne Omhyggelighed, med hvilken Apostlene allevegne forenede Prædiken om den Korsfæstede med den om den Opstandne, blev Korset dog en Forargelse for Jøderne og en Daarstab for Hedningerne, d. v. s. for de Jøder og Hedninger, som ikke forstode denne Prædiken om Korset og ikke vilde omvende sig, men tværtimod ved Ord og Skrifter, ved Had og Boldsgjerninger forfulgte Christendommen og dens Forkyndere og Bekjendere. Medens Jøderne med det bitterste Had, med national Fjendskab og grusom Blodtørst modsatte sig Christendommens Udbredelse, og handlede ligesaa imod Disciplene, som de havde gjort imod deres Mester: søgte Hedningerne ved Spot og Forhaanelse at latterliggjøre Christendommen, kun fordi de Christne vare saa taabelige, at tilbede en Korsfæstet som Gud.

Og see, midt iblandt disse mangfoldige Forfølgelser og Forhaanelser, som Christendommens første Bekjendere maatte taale for Korsets Skyld, skred Korset alligevel seirende frem fra Stad til Stad, fra Land til Land, og Tusinder og atter Tusinder, Millioner og atter Millioner underkastede sig i Tro og Odmagthed Korsets Scepter, og søgte og fandt deres Frelse

Fred og Salighed i samme. Mange Christne i de 3 første Aarhundreder, som for Troens Skyld modigen gik i Døden, håndtes den store Lykke, at de ikke blot i Livet havde kunnet efterligne Frelserens ophviiede Exempel, men at de ogsaa i Dødsmaaden kunde ligne den Korsfæstede. Saaledes blev selve Apostelfyrsten Petrus, ligesom hans Herre og Mester, dømt til at døe paa Korset; dog ansaae han sig ikke værdig til, ganske paa den samme Maade at døe paa Korset, som hans Mester: derfor blev han efter sit eget udtryffelige Ønske korsfæstet med Fødderne opad og Hovedet nedad. Ligeledes døde Apostelen Andreas, hans Broder, paa et Kors. Omendkjøndt ikke alle de utallige Martyrer i de 3 første Aarh. opnaaede denne selvsamme Lykke, saa var dog Herrens Kors og Død det store almindelige Monster og Forbillede, som de søgte at efterligne; det var Herrens Kors som Seiersbanner, der lyske for dem ligesom engang Ildstøtten for Israel i Ørkenen, medens de gik til Røtterstedet; det var Herrens forklarede og hæderkronede Kors, som gav dem Kraft, Mod og Standhaftighed indtil Døden, som styrkede deres Haab om den tilkommende Herlighed, om den lysende Himmelfrone, der snart vilde smykke deres Hoved i Uforfrænkeliigheds Rige. Saaledes var det Korset, som seirede i de hellige Martyrer, som styrkede deres Tro og Haab, som ledsagede dem igjennem Døden til Livet. Martyrernes Død var ikke deres Forfølgeres Seier; thi jo mere Blod der blev udgydt, desto større blev de Christnes og Martyrernes Antal, saa at deres Blod syntes ligesom at være en Sæd, der bestandigen fremelskede nye Bøjskere, nye Blomster i Kirkens Have, som den gamle Kirkescribent Tertullian siger.

Det var Korsets uimodstaaelige Seier i de første Christelige Aarhundreder. Og trods al Forargelse hos Jøderne, trods al Foragt, Beispottelse, Forhaanelse og Forfølgelse fra Hedningernes Side udbredte Korsets Religion sig i alle dengang beboede Verdensdele, saa at den allerede efter neppe 3 Aarhundreders Forløb stod der ligesom et kraftigt Gætræ i Mai Maaned, der kun venter paa den varme Sol og et mildt og gunstigt Veirligt for fuldeligt at udfolde sig og smykke den skyggesfulde Skov; den var ogsaa ligesom en Rosenknap i Kirkens

Have, som staaer i Begreb med at udfolde sit Purpur, sin hele Pragt og Glimmer som Blomsternes Dronning. Thi snart vil Korset nu straae i Purpur og paa Thronen. Længe nok havde det kun baaret Torne og Tidslær i Christendommens folde Winter, og al dets Herlighed var en indvortes og skjult („omnis gloria ejus ab intus“): nu omsider skal det ogsaa udvortes udfolde og fremvise al sin Herlighed, Christendommen skal feire sin høitidelige Baaste og træde ind i sin blomstrende Baar — ligejom det jo ogsaa er steet med Ham, Som er vor Forgænger, vort Mønster og vort guddommelige Hoved. Korsets Seier skulde nu gjøre et stort Skridt fremad. Det skulde ikke længere blot feire sine Triumpher i underjordiske Huler i Katakomberne, i Privathuse, for de hedenste Domstole og paa Ketterstederne, som hidindtil — nei! denne Christendommens Langfredag var tilende, den skulde nu snart ogsaa feire sit jordiske Halleluja. Korset skulde feire over den romerske Dn; dets Magt og oplivende Kraft skulde baade gennemjyre de civiliserede og ved overdaadig Luxus forfsælede Folkeslag i det umaalelige Romerrige, og tillige ogsaa gjensøde de barbariste, raae og forvildede Folkestammer, der nu skulde bøie sig for Herrens Kors i Stedet for den romerske Dn. Kort sagt: Korsets Seier skulde blive offentlig og gennemtrænge hele det menneskelige Samfund fra Keiserens Palads og ned til den laveste Hytte, i Kirke og i Stat, i Krig og i Fred. Denne storartede Forandring blev foranlediget ved et Vidunder.

Det var i Aaret 312, da Constantin den Store rustede sig til en afgjørende Krig mod Marentius. Da han nu en Dag øvede sine Tropper og Legioner, tænkte han med ængstelig Betymring paa det uvisse Udfald af Slaget. Marentius var ham jo langt overlegen paa Trupper og Krigsmagt, saa at han nok indfaae, at det uden en høiere Hjælp ikke vilde være ham muligt at feire. Derfor ønskede han at kunne tye til en høiere Magt; men til hvem skulde han henvende sig? til de hedenste Guder? Han havde allerede mange Gange havt Leilighed til at erfare, hvor afmægtige disse vare! Desuden havde han ogsaa fra sin Barndom af lært at kjende Christendommens renere og høiere Begreber om Guddommen, efterdi hans Moder Helena

var en Christen, og hans Fader Constantius Chlorus ligeledes dyrkede den ene sande Gud. Idet han saaledes følte sig overbevist om de hedenske Afguders Intethed, vendte han sig til de Christnes Gud og bønfuldt Ham om Lys for ret at lære Ham at kjende, og tillige om Hjelp i den forestaaende Fare. Medens han saaledes bad, saae han paa eengang — det var om Eftermiddagen — et lysende Kors paa Firmamentet oven over Solen, med den Overskrift: „In Hoc Signo Vinces (o: I dette Tegn vil du seire)“. Han blev greben af stor Forbauselse over dette Syn, ligesom ogsaa hele Haren, der ligeledes saae dette vidunderlige Tegn. Den samtidige Kirkehistoriker Eusebius af Caesarea beretter, at Keiseren selv har fortalt ham denne Begivenhed, og med en Ed stadfæstet Sandheden af denne Fortælling. Constantin forstod imidlertid endnu ikke tilfulde Tegnets Betydning; med dyb Eftertanke gik han om Aftenen tilfængs. I Drømme viste Christus Sig Selv for ham med det selvsamme Tegn, og befalede ham at lade forfærdige et lignende Tegn og da at bruge det som Banner i Krigen. Dagen efter lod han komme Kunstnere til sig, betegnede dem, hvad han havde seet, og disse forfærdigede derefter et kostbart Korsbillede, som fra nu af skulde smykke det keiserlige Banner istedetfor den romerske Drn. Dets Indretning var følgende: Ved et langt, forgyldt Skafst var oventil befæstet en Tværstang, saa at den med Skafstet dannede et Kors. Fra Tværstangen hang en med Edelstene besat, purpurrød Fane ned, som dannede en nøie Firkant og var lige saa lang og bred som Tværstangen. Ovenpaa Skafstet glimrede en med Edelstene smykket gylden Krands; i denne var Navnetrækket af Ordet Christus aftegnet ved dets sammenslyngede 2 første Bogstaver efter det græske Alphabet. Bogstavet **Ch** skrives nemlig paa Græsk **X**, og **r** eller **R** skrives **P**. Altsaa sammenslyngede danne de da følgende Form: **✠**, som saaledes er Trækket af Navnet Christus. Med dette Banner drog Constantin nu til Balpladsen og tilfegtede sig en stor og glimrende Seier over Maxentius. Ogsaa senere brugte han dette Labarum, som han kaldte det, og altid vendte han seierrig tilbage under denne Fane. Ja, det skal i de mange Krige, som Keiseren senere

førte, aldrig have været Tilfælde, at nogen af de 50 Mænd, som Constantin udkaarede af sin Livvagt til at bevogte og bære dette Labarum, er bleven dræbt eller endog kun saaret.

Til denne vidunderlige Begivenhed kom endnu en anden, som ligeledes tjente til, at forøge de Christnes Andagt, Grefrygt og Dyrfelse paa Korsfætt. Da nemlig ved Constantin den Store den gamle Foragt og Forsmædtelse, som indtil da havde tynget paa Korsfætt i det offentlige Dndomme, var bleven ophævet: opstod der hos de Christne en almindelig Længsel efter at gjenfinde selve det hellige Kors, paa hvilket Herren for 3 Aarh. siden havde frembaaret Soneofferet for Verden. Det var Constantins hellige Moder, den h. Keiserinde Helena, som opfyldte denne de Troendes Længsel og endnu i sin høje Alder paatog sig det vanskelige Hverv, at lede efter denne kostbareste af alle Reliquier, som ved Jerusalems Udælggelse i Aaret 71 e. Chr. og ved de følgende urolige Tider var gaaet tabt. Hun reiste til Jerusalem og lod lede og grave efter Korsfætt. Dette skete i Aaret 326. Endelig fandt man 3 Kors, samt den Overkrift, som havde staaet ovenpaa Herrens Kors. For nu at erfare hvilket der af disse tre var Herrens h. Kors, gjorde man ifølge den h. Biskop Macarius' Raad, et Forsøg med et Ligt; Ligtet blev lagt paa de to første Kors, dog uden nogen Virkning; men da det blev lagt paa det tredje Kors, oplivedes det strax igjen — og dette antog man da med Rette som et Beviis for, at dette var det virkelige hellige Kors. Saaledes berette de gamle Kirkefædre Ambrosius og Chrysostrmus, som levede denne Tid nær nok, for at kunne faae nste Underretning om denne Begivenhed. — Fra den Tid begyndte de Christne, efter den h. Helena's Exempel, med særdeles Andagt at ære og dyrke det h. Kors, og overalt reiste man Korsbilleder til Gref for den Korsfættede. Og endnu den Dag idag behøve vi kun at aabne vore Dine, for at see, hvorledes Alt i den christelige Verden, i det private saavelsom i det offentlige Liv, i Staten saavelsom i Kirken, bærer Præget af Korsfætt. Korsfætt's Tegn smykker vore Altene og de præstelige Klæder; Korsfætt pranger paa Kirker og Taarne. Utallige Korsbilleder staae plantede paa de Afdødes Grave paa Kirkegaarden. Korsfætt's Billede staaer i katholicke Lande opreist ved Landeveie, for

at minde Vandrerer om Ham, Som ved Sin Lidelse og Død har vliift os den rette Wei, der fører til Himmelen. Korset findes paa Bjergenes Toppe, i Skove, paa de offentlige Plads i Stæder og Landsbyer. — Et tredobbelt Kors pryder St. Petri Hyrdestav, et Kors paa Biskoppens Bryst forklarer os hans ophøiede Værdighed. — Korset danner Grundformen til de største, skjønneste og ældste Kirker og Cathedraler. Korset glimrer paa Keisernes Diademer og de fyrstelige Kroner. Korset jente i Fordumstid, og i mange Egne ogsaa endnu i vore Dage, de fromme Qvinder til Smykke om Halsen og paa Brystet. Korset er det fremherskende Tegn og Grundtrækket til de mangfoldige Ordenstegn, med hvilke Keisere, Konger og Fyrster belønne deres Undersaatter. Korset staaer paa Mønter og Emblemer, Korset pryder de ældste og berømteste Familiers Vaaben. Et Kors tegnes under Documenter og Acter, for at betegne sit Samtykke — istedetfor selve Navnet, naar Nogen ikke har lært at skrive; ja, endog i Musiken har Korset sin vigtige Plads. — Saaledes har Korset og Korsets Tegn gjenmemtrængt hele det christelige Samfund, de forskjelligste Forhold saavel paa det firkelige og religieuse, som ogsaa paa det borgerlige og statlige Livs Gæbeet: Korset behersker Alt. Alt hvad der er stort, ophøiet og udmærket i det offentlige Liv, faaer sit høiere Præg og Udtryk ved Korset. Omendkjøndt en vantro Tidsalder (som navnlig dateres fra den tomme og kolde franske Philosophie i det forrige Aarhundrede) har gjort sig stor Umage for, at banlyse Korset overalt, hvor det viste sig, saa har den dog ikke været istand til at udrydde samme. Ja man har endog ogsaa ofte Leilighed til at iagttage, at saadanne Korsets Tjender ikke undsee sig for at bære det som Ordenstegn, endskjøndt de hade det som Frelsens Tegn. — Det er Korsets Seier, og det er det seirende Kors (crux victrix), som nuomstunder behersker den christelige Verden, medens det var og endnu er Jøderne en Forargelse og Hedningerne en Daarlighed.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 19. Marts aflagde den engelske Capitain Robert Colthurst den katholske Troesbekjendelse i det til den h. Alonsius indviede Capel i det romerske Collegium; Dagen efter modtog han i mange af sine Benners og Landsmænds Nærværelse de hh. Sacramenter, først den (betingelsesvise) h. Daab, derefter Confirmationen og tilsidst den h. Communion ved den hviærværd. Bispiniani, Biskop af Orvieto. — Capitain Colthurst var, som saa mange Andre, kommen til Rom uden mindste Tilboielighed for den katholske Kirke. Den storartede „evige Stad“ og især hans Vandringer igjennem Katakomberne gjorde imidlertid et saa dybt Indtryk paa den unge Officeer, at han begjærede nærmere Underviisning i den katholske Kirkes Lærdomme af Pater Cardella af Jesu Selskab. Hans Tvivl bleve snart løste, saa at han endog med en overordentlig rørende Andagt og Fromhed aflagde sin Troesbekjendelse. Han hører til en berømt Familie i Irland, der allerede i Aarhundreder har været bekjendt for sin protestantiske Fanatisme og sin Haardhed imod Familiens talrige Forpagtere; for disse sidste aabner sig nu vel gunstigere Udsigter for Fremtiden, som en Følge af Capitainens Omvendelse. —

Kjøbenhavn. Det er for et stort Antal antikatholske Aviser og Skrifter et Yndlingsthema, at declamere over den „rædsonne Uvidenhed“, over den „bundløse Ufædelighed“, som skal herske i Italien, Spanien og andre katholske Lande, for derved at kunne sætte de Lettroende Blaar i Dinene, som om den katholske Religion bidrog til at befordre Uvidenhed og Ufædelighed. Vore ærede Læsere have allerede ved flere Leiligheder kunnet overtøye sig om, hvor bagtaleriske og aldeles ugrunde slige Paastande ere. Især bliver der da ogsaa ved saadanne Beretninger henviist til andre protestantiske Lande, hvor „Dplysning, Videnskab og den reneste Sædelighed“ skal blomstre. Saadanne Rodomon-taber have navnlig i den nyeste Tid været at læse i flere offentlige Blade. Vi kunne derfor ikke modstaae den Fristelse, at optage Handsken og benytte de saa Data, som vi netop have ved Haanden, for at afløre disse pralende Beretningers Lognagtighed; vel er det kun saa Data, og Tiden tillader os ikke for Diebliffet at kunne forskaffe os flere, men selv disse saa Angivelser ere allerede mere end tilstrækkelige for at vise, hvor lidet sandhedskjærlige Læsere bør stole paa Bladenes Raisonnement over dette Thema. Førend vi nu fremsætte vore sammenlignende Talstørrelser, troe vi ikke at burde undlade at gøre opmærksom paa, hvorledes hele Naturen, Climater, Folkets Temperament

etc. i de hede sydlige katholske Lande, som f. Ex. Italien, Frankrig, Spanien, Portugal, vistnok maae ansees for særdeles ugunstige for Sædeligheden, idet disse varme Landes Producter og hele Bessaffenhed vistnok medfører meget stærke Incentiver til Usædelighed, Dovenskab, Brede, Slagsmaal, Mordansald etc.; derimod er hele Naturen, Climatet, Folkets Temperament etc. i de kolde nordlige protestantiske Lande, saasom Sverrige, Norge, Danmark, England, særdeles gunstige for Sædeligheden, idet disse koldere Landes Bessaffenhed og Producter af sig selv ingenlunde byde særdeles Pirringemidler eller Incentiver til de nævnte Laster, men tværtimod maae ansees for naturlige Hjælpermidler til at bevare Sædelighed og Religionsitet i et Land. Medens saaledes de gunstige Forhold i sædelig Henseende, som muligen maatte findes i disse nordlige protestantiske Lande, mere burde betragtes som en mere naturlig Folge af disse Landes og deres Beboeres naturlige Bessaffenhed: maae derimod alle de gunstige Resultater, som i de sydlige katholske Lande opnaaes, alene ansees som Religionens Frugt og Virkning, som da netop ere saa meget desto mere vidunderlige, jo større de Hindringer og Vanffeligheder ere, som Naturen sætter dem imod. Naar der nu altjaa ved en Sammenligning af de sædelige Forholde i disse Lande endog skulde vise sig et tilshyneladende gunstigere Forhold for de protestantiske Lande, saa vilde dette endnu langt fra ikke kunne være et Beviis for Protestantismen og imod Katholicismen, fordi begges Sag og Stilling her er en aldeles ulige. Dog, vi behøve slet ikke at tage saa mange Præcautioner, vor Sag staaer alligel uforlignelig bedre og gunstigere! Især pleier man i den nyere Tid at henvise til Italien og til enkelte Stater i Italien, især f. Ex. til Sardinien, hvor det hidindtil skal have seet saa forfærdeligt ud med Moraliteten, indtil Engländerne endelig ere komne for at modvirke den overhaandtagende Usædelighed. Vi meddele da her de Ord, som Geheimeraad Mittermaier fra Heidelberg skriver i sin Bog: „Italienische Zustände“, og Ingen, som kjender Mittermaier, vil vist beffylde denne Mand for Partiffhed eller overdreven Forkjærlighed for Rom og den katholske Kirke, og desuden maa han vel ogsaa ansees for en sagtyndig Dommer i denne Sag, efterdi han syv Gange har besøgt Italien. Han skriver nu følgende: „Antallet paa uægte Fødsler er i Italien yderst ringe i Sammenligning med de ægte. Paa det dybeste Standpunct i denne Henseende staaer Neapel, og alligevel regner man selv der paa 100 ægte kun 4 uægte Fødsler. I det protestantiske Preussen regner man derimod i Gjemmesnit paa 100 ægte 7 uægte, i det protest. Sachsen paa 100 ægte 15 uægte, et Forhold, som bliver værre og værre i dem ere nordlige Lande:

Danmark, Sverrig og Norge. — I Benedig kunde man i Aarene 1830—37 kun regne een uægte paa 100 ægte Fødsler. Endnu mere gunstigt viser Forholdet sig i Kongeriget Sardinien, hvor der især paa Landet findes en sædelig Reenhed, hvis Mage vel neppe kan findes i nogen anden Deel af Europa. I den hele sardiniske Provinds Tortona var ifølge officielle Beretninger iblandt dens 15,136 Fødsler ikke en eneste uægte. I Provindsen Bobbio var der paa 400 ægte 1 uægte, i Comalino paa 350 ægte 1 uægte, i Provindsen Alessandria paa 300 ægte 1 uægte, i Asti paa 800 ægte 1 uægte, i Casale paa 600 ægte 1 uægte, i Genua paa 550 ægte 1 uægte.” — Saaledes saae det ud i det katholske Sardinien, indtil Aaret 1844, da Mittermaier skrev sin Bog, i hvilken han giver disse tilforladelige statistiske Meddelelser; om det endnu seer saaledes ud der, efterat Kirkeoverer, Maginister, Englændere og andre Folkvenner have søgt at rense Landet for den papistiske Svurdeig og at lyfsaliggjøre det med hiint „rene Gudsord“, som f. Ex. i England bærer saa deilig Frugt, det vide vi ikke at svare paa. Den protest. „Kreuzzeitung“ uddrog af den engelske Criminalstatistik den Slutning, at det protest. England „staaer paa Sædelighedens laveste Trin i hele Europa.“ Og hvorledes seer det ud i vort Naboland Norge, hvor ogsaa det „rene Gudsord“ har haft Udsæd i 300 Aar? Den svenske Statistiker Gilert Sundt meddeler som Resultat af sine Undersøgelser over dette Punkt Følgende: „I Norge talte man i Aarene 1834—1850 i Gjennemsnit paa 100 ægte — — — 30 uægte! — Hvor rødsomt det i saa Henseende staaer til i det erkeprotestantiske Mecklenborg, have vi alt tidligere haft Leilighed til at vise. (Sfr. Skand. Kirketid. 1855, Nr. 23 S. 365 og Nr. 1 S. 12 fig.). I England, denne Stat, som gjerne vil være et Mønster for Italien, har Ryggesløsheden virkelig opnaaet en næsten utrolig Grad. Paa 100 domte Forbrydere regner man der 11 Børn under 17 Aar; i A. 1849 kom 4000 allerede tidligere straffede Børn anden, tredie og fjerde Gang for Ustyernerne. Times talte for kort Tid siden om, at Forgiftelse næsten syntes at være bleven til en grasserende Pesthyge iblandt det engelske Folk og det i den Grad, som det ryggesløseste Hedenstaa neppe havde kjendt Mage til. Ligeledes er al Uerlighed næsten forsvunden i England, en af Parlamentet indsat Commission ophværf Publicum om, at der iblandt 100 Londoner Krammere 99 sælge forfalskede, om ikke forgiftede Varer. Mord, især Selvmord, de mest raffineerte Bedragerier og Falliter høre til Dagens Orden. Morning Post siger: „Hele London sukker under Thyenes Despotisme. Om Aftenen vover næsten Ingen mere at gaae ud uden at være bevæbnet med Pistol og Dolk. I Husene maa man

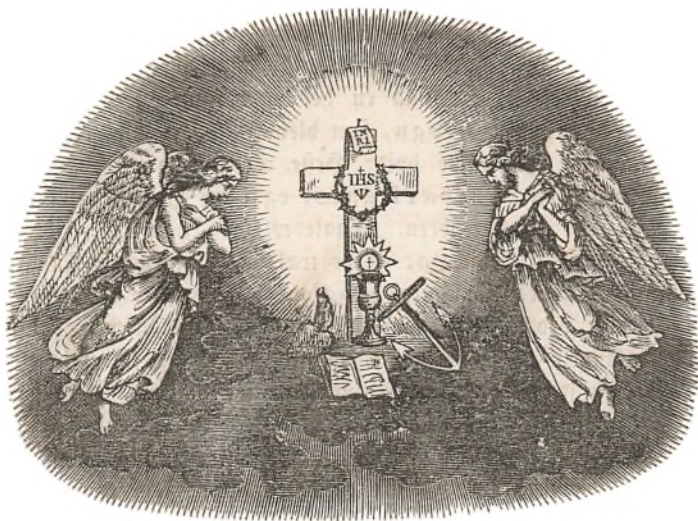
næsten bygge et Slags Barricader foran Døren for at beskytte dem mod Indbrud; man lægger endog ligefrem Snarer. Et høvert Landsted udenfor London maa indrettes som en lille Fæstning, der skal udholde en Beleiring. Og ikke blot London, men næsten alle folkerige Byer i England lide af denne meer end ægyptiske Plage." — Iblandt de engelske Lærere og Lærereinder fandtes der i Aaret 1851 ikke færre end 708, som ikke forstode at skrive deres Navn, men maatte istedetfor undertegne med et simpelt Kors! Det er Tilstanden i det oplyste England, hvorfra Lord Palmerston vil lade udgaae en ny Dplysningsstrom til det formørkede Italien! Den engelske Geistlige Clay siger: „at der i Aaret 1853 iblandt 3000 Skolebørn af Fattigskolerne i London fandtes 1588 Børn, som ikke havde den mindste Anelse om Guds Tilværelse, ja ikke engang kjendte Navnet „Gud“. — En Missionair spurgte en Dag en Kularbejder i Newkastle: „Kjender du den Herre Jesus? har du nogensinde hørt om Ham?“ og Svaret lod: „Nei, Ham kjender jeg ikke. Er Han maaskee her i Kulgruben?“ — Bakington bevidnede i Aaret 1855 offentlig i Parlamentet, at der i de lavere Folkelasser findes Tusinder og atter Tusinder, som ikke blot ikke kunne læse, skrive og regne, men endog ere aldeles uvidende om alt Begreb om Dyd og Last, Gud, Kristus o. s. v. — Det er den monsterværdige Stat Englands Høidepunct i Dplysning og Moralitet! —

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 10. Mai. — 4. Søndag est. Vaaske. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimeesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt til Dynaaelse af en salig Død.
- Søndag d. 17. Mai. — 5. Sønd. est. Vaaske. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimeesse, med tysk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt med Catechis.
- Paa de kirkelige Bededage: Mand. d. 18., Tirsd. d. 19., og Onsd. d. 20. Mai holdes om Form. Kl. 10 en høitidelig Messie; derefter læses Litaniet til alle Helgene, for ved disses Forbønner at nedkalde Herrens Velsignelse over vore Marker til Frugternes lykkelige Trivsel.
- Torsdag d. 21. Mai. — Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Simmelfart. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimeesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 høitidelig Vesperandagt.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 11.

Søndagen den 24de Mai.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Harets Vok 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Dr. Kunsthandler **C. A. Stantensfeimer**, Store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglæder; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rt. 8 St. Kvartalet.

Korsets Hemmelighed.

IV. Det triumpherende Kors (crux triumphalis).

Det var en stor Festlighed og en Glædens Dag for hele Folket, naar fordum i den gamle romerske Tid en Seierhelt vendte tilbage til Rom, for efter den vundne Seier at holde sit hæderkronede Triumphtog i denne Verdensstad. Naar det romerske Senat havde tilkendt ham et saadant, blev Dagen fastsat, paa

hvilken det skulde finde Sted. Paa denne Dag gif Senatet Helten og hans seierlige Hær i høitideligt Optog imøde. Han selv, Seierherren, sad paa en høi og rigtmykket Vogn, den saakaldede Triumphvogn, som blev trukken af fire ved Siden af hinanden forspændte hvide Heste. Hans Hoved var omvunden med en Laurbærkrands, og i sin Haand holdt han et Scepter af Elfenbeen. Saaledes drog han ind i Rom, ledsaget af sin seierlige Hær og de trælbundne, fornemste Fanger, iblandt hvilke der som oftest selv Konger og Tyrister befandt sig, og hædret ved Folkets lydelige Jubel og Soldaternes glade Seierssange. — Kun efter en ualmindelig stor Seier, i hvilken Feltherren idetmindste havde vundet Seier over 5000 Fjender, blev et saadant pragtfuldt, høitideligt Optog tilstaaet af Senatet. Det kaldte Romerne da en „Triumph“, og man ansaae det for den største Lykke og høieste Ære, der kunde blive en Seierherre tildeel.

Dog, det er ikke vor Hensigt, her at omtale denne de hedenske Romeres Triumph og Seierstog. Vi have lært en ganske anden Seierherre at kjende — vor guddommelige Frelser, Seierhelten fra Golgatha, og det er netop i disse Dage, at vi høitideligholde Hans triumpherende Himmelfart, der i Sandhed var det mest storartede og hæderligste Triumphtog, der nogensinde blev holdt, ikke blot her paa Jorden, men ogsaa høiset i Himmelen.

I Stedet for Triumphvognen er det en Sky, som optager Ham i Hans lyse Legeme til Himmelen, paa en lignende Maade som Propheten Elias engang blev optagen i en Ildvogn. I Stedet for det Scepter, den romerske Triumphator bar ved sit Seierstog, som Tegnet paa sit Herredomme og sin Dvermagt, glimrer i Jesu Christi, den guddommelige Seierherres Haand det triumpherende Kors, ved hvilket han sprænger den lukkede Himmelport, for at drage ind i det Rige, som Faderen har beredt Ham og alle Hans troe Disciple. Det er derfor Triumphens Kors og Korsets Triumph, som vi endnu ville drøfte nærmere med Hensyn til Korsets Hemmelighed, og saaledes foreløbigen slutte vore Betragtninger over denne Gjenstand.

1.

„Og den Herre Jesus, efterat Han havde talet med dem, blev optagen i Himmelen og sidder ved Guds høire Haand“ — siger den h. Evangelist (Marc. 16, 19.). Det er den første Triumph, det første Seierstog, ved hvilket Han, — den Førstefødte blandt mange Brødre og de Hensjovedes Førstegrøde, — baade aabner den hidtil lukkede Himmel, og Selv som Førtegrøden af den fornyede Menneskeslægt og tillige som dens Konge og Fyrste med Sin forklarede Menneskehed drager ind i Herlighedens Rige. Det er en livfuld Fremstilling, hvorved den kongelige Psalmist David skildrer dette Seierstog i Herrens triumpherende Himmelfart (Ps. 23.). Med prophetisk Blik skuer han den forklarede Frelser, da Han bliver ophøiet og i Sit høitidelige Triumphtog nærmer Sig den lukkede Himmelsport. Greben af dette prophetiske Syn hæver hans Mand sig og drages i Tanernes Flugt hen til de overjordiske Regioner, og i dette Opsving tiltaler han efter poetisk Skik og Talemaade ikke alene Englene, der som Himmelens Fyrster ligesom bevogte den lukkede Himmels Porte (som jo ogsaa Porten til det tabte, jordiske Paradiis blev bevogtet af Cherubim), — men han henvender ogsaa sin Tale til selve Himmelens Porte: *Attollite portas, principes, vestras et elevamini, portae aeternales, — et introibit Rex gloriae!* „Oplader eders Porte, I Fyrster (Engle), og hæver eder, I Evigheds Porte, for at Herlighedens Konge (Christus) kan drage ind!“ Englene spørge: *Quis est iste Rex gloriae?* „Hvo er denne Herlighedens Konge?“ — ikke som om de ei kjendte denne Konge; men det er deres Forundring og Forbauselse over, for første Gang at see et forklaret Menneskes lyse Skikkelse i dens henrykkende Skjønhed nærme sig Himmelporten, som er Grunden til dette deres Spørgsmaal. Den kongelige Prophet selv, endnu dvælende ved sit ophøiede Syn, giver dem Svar paa dette Spørgsmaal: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in proelio!* — svarer han, d. e. „Herren, den Vældige og Mægtige, Herren, den Mægtige i Slaget — Han er denne Herlighedens Konge!“ Hvo mindes her ikke den mægtige Seierhelt paa Golgatha, hiin Løve af Juda Stamme, som har besejret Mørkets og Verdens Fyrste, frataget ham sit Bytte (den faldne Menneske-

slægt) og fremfører nu Satan, ligesom engang den triumpherende Seierherre førte en besejret og trælbundet Fyrste bag efter sin Triumphvogn *). Det forekommer den kongelige Psalmist i hans prophetiske Syn, som om Englene endnu tøve med at aabne de himmelske Porte. Derfor fornyer han sin Opfordring: Attollite portas, principes, vestras! „Dplader eders Porte, I Fyrster! — og hæver eder, I Evigheds Porte, for at Herlighedens Konge kan drage ind!“ „Og endnu engang spørge Englene i deres Forbønfelse over det herlige Syn: „Hvo er denne Herlighedens Konge?“ og Propheten svarer atter: „Hærskarernes Herre, Han er denne Herlighedens Konge!“ Ved dette dem velbekjendte Navn og Titel aabne de uførtøvet Himmels Døre og modtage Herren med Jubelsang og Tubalklang. De ledsage Ham derefter i heitideligt Triumphtog til Faderens Throne, og Faderen siger til Ham: Sede a dextris Meis! „Sæt Dig ved Min høire Haand, indtil jeg faaer lagt Dine Fjender som en Skammel for Dine Fødder!“ (Ps. 109, 1.) „Og alle Englene stode i en Kreds om Thronen, og de faldt ned paa deres Ansigter foran Thronen og tilbade Gud, idet de sagde: Amen! al Velsignelse og Hæder og Visdom og Taksigelse og Ære og Kraft og Styrke tilhører vor Gud i al Evighed, Amen! — Og de raabte med høi Røst: Hil vor Gud, Som sidder paa Thronen, og Lammet!“ (Joh. Aabenb. 7, 11—12 og 10.)

I Sandhed, en storartet og hæderlig Triumph paa denne Dag, da Herren efter den fuldendte Seier paa Jorden foer op til Himmelen, og indtog Sit Sæde ved Guds høire Haand!

Imidlertid, hvor bliver da denne Korsets Triumph og dette Triumphens Kors af, som vi jo egentlig vilde betragte? Vi læse jo ikke noget om Korset ved Herrens triumpherende Himmelfart, men kun om Hans Person, om Hans forklarede Menneskeheds Dphøielse og Forherligelse? Vi have i Grunden allerede besvaret dette Spørgsmaal. Vi have jo seet, at Korset er ligesom et udvortes Tegn, der paa en vis Maade indeholder og skjuler hele vor Forløsningens store og levende Mysterium og Sacramente, hiin guddommelige Hemme-

*) Jfr. Katholik Psalmebog Nr. 97, B. 6.

lighed, som blev aabenbar i Kjød, retfærdiggjort i Aand, blev synlig for Engle, blev prædiket blandt Hedninger, fandt Tro i Verden, blev optaget i Herlighed" (som Apostelen siger 1. Tim. 3, 16.); — vi have seet, i hvilken nær Forbindelse Korset staaer baade med Frelserens personlige Fornedrelse, Forflarelse og Ophøielse, — og med Hans ophøiede Kald som Verdensforløser, og med hele vor Forløsnings Mysterium. Derfor kunne vi nok tænke, at det selvsamme Kors, som var Alteret for det blodige Soneoffer paa Golgatha i Herrens Død, og som derefter blev et Seiersbanner i Frelserens Haand ved Hans seierlige Opstandelse, ogsaa vil have havt Deel i Hans himmelske Forherligelse og Ophøielse til Guds høire Haand ved Hans Himmelfart, hvad enten det maa være skeet paa en usynlig og aandig Maade, eller ogsaa ved en synlig Forklarelse af Korsets Træ. — Vi skulle snart see, hvorledes Korsets Triumph og Triumphens Kors i begge Henseender deels allerede har aabenbaret sig, deels endnu vil komme til at aabenbare sig for os; vi skulle see Korset som vor Frelser's Triumphsfaane lyse for os baade ved Hans triumpherende Himmelfart og ved Hans Gjenkomst paa den yderste Dag. —

Angaaende Korsets første Triumph ved Herrens triumpherende Himmelfart ville vi her kun henvende vor særdeles Opmærksomhed paa den inderlige Forbindelse, i hvilken Korset som Redskabet til Frelserens dybeste Fornedrelse staaer med denne Herrens Ophøielse, som vi netop feire i indværende høitidelige Christi Himmelfarts-Dag. Den helligste Apostel Paulus taler nærmere om denne inderlige Forbindelse, i hvilken Korset staaer baade med Frelserens Fornedrelse og med Hans Ophøielse. Han skriver i sit Brev til Phil. 2, 8—11. Følgende: „Christus ydmygede Sig Selv og blev lydige indtil Døden, ja indtil Døden paa **Korset**. Derfor haver Gud ogsaa høit ophøiet Ham" (ved Hans triumpherende Himmelfart), „og haver givet Ham et Navn, som er over alle Navne, saa at i Navnet Jesus alle Knæ maa bøie sig, baade deres, som ere i Himmelen, og deres, som ere paa Jorden og under Jorden, og Alles Tunge skal bekjende, at den Herre Jesus Christus er i Gud Faderens Herlighed." —

Det er altsaa **Korset**, paa hvilket Herren har lagt Grunden til og fortjent Sig den Herlighed, den Ære og Tilbedelse, den Hæder og Triumph, hvormed Han blev kronet, først i Sin Opstandelse, og 40 Dage senere i Sin Himmelfart paa en endmere fuldkommen og glimrende Maade, idet Hans forklarede Menneſkehed blev ophøiet fra Jorden til Himmelen ved Guds høire Haand. Og derfor er Frelserens Ophøielse ogsaa Korsets Ophøielse, Frelserens Triumph ogsaa Korsets Triumph, — ligesom Frelserens Seier ogsaa er Korsets Seier, og omvendt Korsets Seier ogsaa Christi og Christendommens Seier, som vi have seet i vor sidste Betragtning over det seierrige Kors. Derfor er det ogsaa en meget betydningsfuld Ceremoni, naar man i enkelte Kirker i katolske Lande, for mere levende at fremstille Herrens syulige Optagelse til Himmelen, paa selve Christi Himmelfarts Dag først bærer Korset eller et stort Crucifix omkring i høitidelig Procession, og derpaa efter denne sidste høitidelige Hylдинг, der vises Korset i Kirkeaarets Løb, ved en særegen mechanisk Indretning langsomt og høitideligt løfter Korset op foran Alteret og trækker det op høit i Beiret, hvorefter det bliver befastet i Loftet nær ved Tindingen af Hvalteret. Ved Siden af det saaledes ophøiede Kors ophænger man to store Kirkefaner som et Tegn paa Korsets Forherligelse ved Herrens Himmelfart, ved hvilken det jo netop er blevet til en Triumphfane, der allerede staaer plantet hisset ved Siden af Gudmenneskets Throne og vaier der paa Himmels Buer som et Hæderstegn for Jesu fuldendte Seier og hæderkronede Triumph, indtil den store Dag, der skal være den sidste paa denne Jord. Da vil Menneſkens Søn igjen komme, for ogsaa i hele Verdens, i den hele Menneſkeslægtts Paasyn at fornye det høitidelige Triumphtog, som Han ved Sin Himmelfart ifkun holdt i Paasyn af de faa Disciple, der saae Ham paa Oliebjerget at fare op.

Disciplene stode og stirrede op imod Himmelen, medens Herren opløftedes høiere og høiere, indtil en Sky unddrog Ham for deres Dine; — og see, medens de saaledes stirre op i Beiret, staae der pludselig to Mænd hos dem i hvide Klæder, og disse sagde til dem: „I galilæiske Mænd, hvi staae I og see op til Himmelen? Denne Jesus, Som er optagen fra eder

til Himmelen, Han skal komme igjen paa samme Maade, som I have seet Ham at fare op til Himmelen" (Apostl. Gjern. 1, 10—11.) Det, som Englene herved forkynde, vil skee paa hiin sidste eller yderste Dag, paa hvilken Frelseren skal igjen komme som vor og hele Slægtens Dommer; thi, saaledes sige vi i den Apostoliske Troesbekjendelse: „Som opfoer til Himmelen, sidder hos Gud Faders, den Almægtiges, høire Haand, hvorfra Han skal igjen komme, for at dømme de Levende og Døde." Paa denne Dag skal da ogsaa Korset opnaae sin høieste Glands, Hæder og Triumph.

2.

Angaaende denne yderste Dag, og de storartede men ogsaa forfærdelige Tegn og Tildragelser, der ville gaae forud og ledsage denne Dag og Herrens Gjenkomst til Dommen, har Frelseren Selv bestrevet Alt saa nøiagtigt, at vi ikke behøve at tilføie noget, for at fuldkommengjøre det Billede, som Herren Selv fremstiller for os. Det er os imidlertid her kun om at gjøre, i Midten af den almindelige Forvirring og Forstyrrelse paa Jorden og Himlen, i Midten af de store Forandringer og Omvæltninger, som ville foregaae paa denne Dag i hele det synlige Verdensalt, og midt iblandt alle Tegn, der skulle ledsage Herrens Komme til Dom, at opdage og udpege det ene Tegn, som da fremfor Alt vil fremtræde i sin hele Glands og Herlighed, — nemlig Frelsens Tegn, **Korset**. Desangaaende udtaler Herren, da Han har omtalt de forskjellige Tegn, der ville gaae forud for Dommedagen, følgende Ord: „Strax efter hine Dages Trængsel skal Solen formørkes, og Maanen intet Skin give fra sig, og Stjernerne skulde falde (s: forsvinde) fra Himmelen, og Himmels Kræfter skulle rystes. Og da skal **Menneskets Søns Tegn** vise sig paa Himmelen, og da skulle alle Jordens Slægter hyle; og de skulle see Menneskets Son komme i Himmels Skyer med stor Magt og Herlighed." (Matth. 24, 29—30.) Vi forstaae strax, hvilket Tegn der herved tydes paa: det er ifølge Kirkefædrenes Fortolkning Korsets Tegn, som da vil vise sig paa Himmelen. Ja, Korset vil da endog paa en synlig Maade straae i Himmels Skyer og vise sig som et **Triumphens Kors** (crux triumphalis),

som det feierrige, glimrende og straalende Triumphbanner, som drager foran Herren og Hans Englechor, naar Han kommer for at holde Dom. Derfor ville ogsaa Jordens Slægter „hyle“ d. v. s. alle uretfærdige og jordisk lindede Mennesker ville da blive forfærdede ved Synet af dette Tegn. De vantroe og lastefulde Mennesker kunne jo alt nu ikke lide Korsets Tegn; det er dem noget Uhyggeligt, naar de see et Crucifix, og de blive næsten forkrækkede og gaac deres Bei, saasnart man i deres Overværelse taler om det h. Kors, eller endogaa i deres Paasyn gjør Korsets Tegn (f. Ex. sørend man sætter sig til Bords). Og dette er jo dog kun det simple Kors, endnu ikke det straalende og forherligede Kors, saaledes som det vil vise sig for hele Menneskeslægten paa Dommens Dag. O hvilken Forfærdelse og Rædsel, hvilken Angest og Stræt, hvilken Hulen og Graad og Lænders Gnidsel vil da ramme alle disse Ugudelige, alle Korsforagtere og Korsbespottere — alle dem, for hvem Korset har været en Forargelse ligesom for Jøderne, eller en Daarskab ligesom for Hedningerne! Hvilken Frygt, hvilken Gru og Rædsel vil der paakomme dem ved Synet af dette Menneskets Søns Tegn, Korset, naar det i Stedet for den formørkede Sol fremlyser igjennem Himlens Skyer som Herrens Forbud og som Tegnet paa den tilstundende Dom! Da vil det skee, at de i deres Fortvivlelse ville raabe til Biergene: „Falder over over os!“ og til Hoiene: „Skjuler os!“ (Luc. 23, 30.)

Korsets første Triumph paa Oliebjerget ved Frelserens Himmelfart var endnu en mere aandelig og usynlig Triumph, ligesom ogsaa dets Seier og Forklarelse endnu var skjult for den store Verden og ikkun erkjendt af de faa Disciple, for hvis Dine Herren opfoer til Himmelen. Det var endnu fortrinsviis kun Frelserens personlige Seier, Forklarelse og Triumph, hvori Korset tog Deel. Ligesom Selve Frelserens Person og hele Liv, Hans Forløsningsdaad og Forsoningsdød i sin egentlige og fulde Betydning dengang endnu var skjult for Verden, — og Hans jordiske Forklarelse ved den feierrige Opstandelse og triumpherende Himmelfart, endstjøndt den var en synlig Forherligelse, dog ikke blev seet af Verden, paa de faa Dienvidner nær, som havde seet Ham

som den Opstandne og medens Han blev optagen til Himmelen: saaledes skulde ogsaa Korsets Hemmelighed, Korsets Seier, Fortklarelse og Triumph dengang endnu ikke vise sig i sin udvortes Glæds og Glimmer, men omnis gloria ejus ab intus! d. v. s. Frelserens saavel som Korsets Herlighed var endnu kun en indvortes og for Verden skjult Hemmelighed og Herlighed, som foruden Hans faa Disciple kun blev erkjendt og høitideligholdt i Himmelen, og endnu ikke paa Jorden. Alt laae endnu som et skjult Sennepskorn i den færeste og fornyede Jords Skjod. Alt var fuldbragt og fuldendt hvad der angik Selve Frelserens, Hovedets, og Hans personlige Korsets Fornedrelse, Seier, Fortklarelse, Dødsøielse og Triumph — men med Hensyn til Hans mystiske, hemmelighedsfulde Lægemer, Menneskeslægten, var endnu ikke Alt fuldbragt og fuldendt. Derfor maatte Kampen, Fornedrelsen og Seieren endnu vedvare og fortsættes (som vi have seet i vor sidste Betragtning), og Triumphen — den endelige, synlige, fuldendende og fuldendte Triumph for Herren og Hans Kors, maatte endnu opsættes indtil den store Dag, den sidste paa den nuværende Jord, der skal fuldkomme Alt. — Paa den Dag vil derfor Herren ogsaa synlig og for hele Verden vise Sig i Sin Dommermagts hele Herlighed og i Sin Guddoms hele Glæds og Majestæt; og da skal ogsaa Korset som Hans Tegn fremlyse i sin synlige Glæds og Fortklarelse, og som den guddommelige Seierherres Seiersbanner og Triumphfane aabenbares for hele Verden, for Himmel og Helvede, og forherlige Gudsønnens sidste og mest høitidelige Triumphtog.

Naar den romerske Seierherre, ledsaget af sin seierrige Krigshær og hædret af det jublende Folks Bisald og Triumph, holdt sit høitidelige Indtog i den gamle Verdensstad, da var det især Cet, som fremfor Alt prydede hans Triumphvogn og smykkede hans Hæderstog — og det var det Bytte og de Fanger, som fulgte bag efter Triumphvognen. De vare det levende Beviis for hans Heltegjerning, for hans Krigsdaad og fuldbyrdede Seier. — Vi skulle nu see, hvad der i Stedet for disse hædrer vor Frelseres Triumphtog baade ved Hans første Triumph paa Oliebjerget, og især ved den anden, endnu

forestaaende Triumph paa den yderste Dag i Dalen Josaphat, ved den sidste, almindelige Himmelfart.

Den kongelige Psalmist David beskriver i sin 67de Psalme et Seierstog, som Jehova har holdt paa Sions Borg. En lykkelig vunden Seier over Israels Fjender synes at have været den nærmeste Anledning til og Emnet for denne Triumphpsalme. Bagtens Ark, som man havde taget med sig i Krigen, var feierlig kommen tilbage og blev da i høitideligt Triumphstog, ledsaget af Fanger, atter nedsat paa Sions Borg. Dette høitidelige og triumpherende Indtog beskrives og hædres af David i denne Psalme. — Imidlertid ligger der i denne Psalme, efter den h. Apostel Pauli Fremstilling og efter de hh. Kirkefædres almindelige Fortolkning tillige en Forudsigelse om Messias's Ophvielse og triumpherende Himmelfart. Den kongelige Prophet tiltaler Herren Selv saaledes: „Du farer op til det Høie, Du fører Fanger med Dig, modtager Gaver for Menneffer, ogsaa for dem, som ikke vilde troe, at Du Herren vor Gud boer hos os.“ Den hellige Apostel Paulus tyder disse Ord paa Kristus og Hans triumpherende Himmelfart. Thi saaledes skriver han i sit Brev til Ephes. 4, 7—10: „Til enhver af os er Raaden givet efter Maalet af Christi Skjenk. Derfor hedder det: I det Han foer op i det Høie, førte Han dem i Fangenskab fangne med Sig, og skjendte Menneffene Gaver.“ Og for at vi kunne vide, hvilke Fanger han her tyder paa, tilsvier han strax efter: „Men det: „Han foer op“ — hvad siger det andet, end at Han ogsaa foer ned til Jordens lavere Egne“ (d. v. s. til det saakaldede Forhøvede eller Abraham's Skjod, hvor de i det gamle Testamente afdøde fromme og retfærdige Menneffers Sjæle opbevarede, indtil Kristus kom og udfriede dem af deres Fængsel)? „Den, Som foer ned,“ — vedbliver Apostelen — „er den Samme, Som ogsaa foer op høit over alle Himlene, for at opfylde Alt.“ Det er altsaa de Fanger, Han fremfører ved Sit første Triumphtog paa Sin Himmelfarts Dag: de Fromme og Retfærdige, som længselsfulde ventede paa den Dag, da deres Frelser vilde forløse og befrie dem fra deres Fangenskab, og som den „Førstefødte blandt de mange Brodre“ vilde aabne det gjenvundne Paradieses Porte for dem. Det er dem, som

pryde Herrens første Triumph; vi see da Underverdenens Fængsel at oplade sig og den hellige Skare fremkomme, for at forherlige Frelserens Seierstog. Vi see da fremfor Alle Hans hellige Pleiefader Joseph og den hellige Forløber Johannes, endvidere den omvendte Nøver, hvem Paradiset og Saligheden blev forjættet paa Korset; vi see den fromme Kong David, Moses og de hellige Propheete; vi see de fromme Patriarker med Erkefaderen Abraham i Spidsen, vi see endelig ogsaa vore første Forældre Adam og Eva, og alle dem af deres Børn og Børnebørn, som i troende Fortrøstning til den forjættede Frelser og Hans Soneoffer have virket deres Sjæles Frelse og ere i Retfærdighed hedenfarne for at blive „samlede til deres Fædre.“ Alle disse ledsage Herren ved Hans triumpherende Himmelfart som det Bytte, Han har frataget Verdens Tyrste, som Forstegrøden af Hans Forløsning, og som den første modne Høst, der samles i Himmerigets Rige. Saasnart Han da har taget Sit Rige i Besiddelse og har taget Sæde ved Faderens højre Haand, modtager Han Gaver for Menneskene (som Apostelen siger) d. v. s. Han erholder som Menneskets Søn Magt og Myndighed, at tilvende Menneskeslægten de store og ophøiede Raadegaver, som ved den Helligaands Reddelse paa Pintse-dagen ere blevne Menneskeheden tildeel, og som ogsaa vi i indværende hellige Age skulle forberede os til at annanne.

Imidlertid vil dog Frelserens Triumph paa Dommestagen være endnu mere udmærket ved Mængden af Byttet og Antallet af Fanger, som da ville ledsage Hans Triumphtog; ved denne anden almindelige Himmelfart skulle tilligemed Ham, det guddommelige Overhoved, ogsaa Hans mystiske Legeme (den stridende Kirke paa Jorden) og alle dets levende Lemmer, der have holdt ud i Retfærdighed og Raadens Stand indtil Enden, drage ind i Hans Herligheds Rige. Han vil sige til dem: „Kommer hid, I min Faders Betsignede! arver det Rige, som har været beredet for eder, førend Verdens Grundvold blev lagt.“ Og naar da Dommen, den forfærdelige Dom til For dømmelsens evige Ild er bleven affagt over de Døde, over Djævelen og hans Engle, vil Han i Forening med de utallige Skarer af Engle og de Retfærdige holde Sit storartede, høitidelige Triumphtog igjennem Evigheds Porten til den evige

Glorie og Salighed. Men her forstummer vort Ord: thi „intet Die har seet og intet Ore har hørt og intet Menneskehjerte kan fatte, hvad Gud haver beredet dem, som elske Ham!“ (1. Cor. 2, 9).— Det er Herrens fuldendte Triumph, som vedvarer til evige Tider. Og Herrens Triumph er ogsaa Korsets Triumph. Ligefom Herren Selv for Syndens Skyld paatog Sig Forbandelse og Fornedrelse, Haan og Spot, saaledes tog Han ogsaa Forbandelsens Træ, Korset, paa Sig; eftersom Herren seirede over Synd og Helvede, saaledes seirede ved Ham ogsaa Korset, og denne Korsets Seier vedvarer endnu den Dag idag; og ligefom Herren Selv dengang efter Sin første personlige Seier holdt Sit første Triumphtog ved Sin triumpherende Himmelfart, saaledes vil Han engang, efterat ogsaa Hans stridende Kirke paa Jorden har vundet Seier, paany feire Sin Triumph for hele Verden og fuld komme Alt; og denne Herrens aabenbare Triumph vil da ogsaa være Korsets aabenbare Triumph. — Dette er altjaa Korsets Triumph og det er Triumphens Kors (crux triumphalis), som Kirken bringer sin Hylsding med de Ord:

O crux, ave, spes unica,
In hac triumphhi gloria

Auge piis justitiam
Reisque dona veniam!

O Kors, vær hilset, du vor Lid,
O Seirens og Triumphens
Lid,

De Gode styrk paa Dydens Bei
Og døm de Skyldbetyngte ei!
Amen. Halleluja!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 16. April begav Hs. Hellighed Paven sig ud til Kirken Sant Agnese paa den Nomentanske Bei for at frembære den Allerhøieste Taksigelse for den ham og saa mange andre Personer forundte Beskyttelse ved det ulykkelige Fald d. 12. April 1855 (j. Skand. Kirketid. 1855 Nr. 18). Forud for den h. Fader vare alle Eleverne af Propagandacollegiet med Propagandacongregationens Præsfect Cardinal Barnabò og sammes Secretair Erkebiskop Bedini dragne i Procession til bemeldte Kirke. Her blev Hs. Hellighed desuden høitideligen modtaget

af flere Cardinaler og andre kirkelige Dignitarier. Under den h. Mæsse meddeelte han derpaa alle bemeldte Elever den h. Communion; og efter endt Gudstjeneste hjorte hele det fromme Selskab længere hen paa den Momentauste Bei, for at overvære en anden gribende Høitidelighed. Den h. Fader begav sig nemlig fra den h. Agnes' Kirke til hiint ærværdige Sted, hvor den h. Apostelsyrste Petrus allerede har fundet et Tilflugtssted og hvor hans sjette Efterfølger paa den romerske Stol, den hellige Pave og Martyr Alexander, er begravet. Her skulde Grundstenen nedlægges til en ny Kirke, som Propagandacongregationen vil lade opføre paa dette classiske Sted, til Ære for de hellige Martyrer Alexander, Eventius og Theodulus. Efterat Hs Hellighed, vensynlig dybt bevæget, var stegen ned i den underjordiske Helligdom (Katakombe), foretog han under de sædvanlige Ceremonier den høitidelige Grundsteenslægning, og efter dens Fuldbjydelse satte han sig paa det ældgamle biskepællige Marmorstæde og henvendte en hjertelig Tale til den forsamlede fromme Skare, navnlig til Eleverne af Propagandacollegiet. I Anledning af Dagens Evangelium (Job. 20, 11. fl.) sagde han, at ligesom Magdalena ved Martyrenes Konges Grav var bleven opflammet til Kjærlighed til Jesus Christus og til hellig Iver i at forkynde Apostlene den Opstandnes Herlighed, saaledes burde ogsaa bemeldte Elever, bestemte for de apostoliske Missioner, udgaae fra hiint ærværdige Sted — det vedvarende Minde om saa mange Martyrers hæltemodige Beskjendelse for den christelige Tro — som ligesaa mange uforfærdede Forkyndere for den samme Tro i den hele Verden. Og om de end ikke alle vilde komme til at udgyde deres Blod for Troens Skyld, skulde de dog alle med freidigt Mod bekampe hiin Ligegyldighedens (Indifferentismens) Aand, som især i disse Tider hersker paa Jordkloden. Efter nogle andre Betragtninger over denne Gjenstand tilføjede den ophviende Taler, at han ønskede at udtale en høitidelig Velsignelse over dem: i den evige Faders Navn, paa det at en almægtig Gnist maatte giennemtrænge deres Hjerte — i den evige Sønns Navn, paa det at en Deel af Hans uskabte Viisdom maatte opfylde deres Forstand — i den evige Trøsters Navn, paa det at Han maatte opflamme dem til hellig Iver for det apostoliske Embede! — Derefter meddeelte den h. Fader alle Tilstedeværende den h. Velsignelse under de sædvanlige Høitideligheder.

— I hiin minderværdige Nat den 24. Novbr. 1848, da den hellige Fader forlod det utaknemmelige, af Revolutionsfeber ophidsede Rom og flugtede over paa neapolitansk Gebeet, gjorde han et høitideligt Løfte, om at ville foretage en Balsart til den berømte Mariekirke i Loretto, dersom han under den

h. Jomfrues Beskyttelse lykkelig undgik den ham truende Fare. Mangfoldige Omstændigheder og Forholde havde hindret Pius IX. i at opfylde dette fromme Løfte, indtil han endelig den 4. Mai stiftl. saae sig istand til at tiltræde sin Pilegrimsreise, saa at Staden Rom for Tiden er sin Fyrste og Overhyrde berøvet. I de sidste Dage førend hans Afreise vare talrige Deputationer indtrafne til Rom fra forskjellige Stæder i Kirkestaten, for at udbede sig den Gunst, at den h. Fader ved denne Leilighed ogsaa maatte bære dem med sit Besøg, og flere af dem have da ogsaa modtaget et tilsigende Svar. Da den h. Fader oveni- fjøbet ogsaa bliver ledsaget af flere høie Statsembedsmænd, saa synes hans Reise desuden ogsaa at skulle blive et Slags Inspectionsreise i de nordvestlige Dele af Kirkestaten, hvorved den høie Rejsende vil faae Leilighed til selv personligen at undersøge og overtøye sig om Landets Tilstande og Indretninger og Befolkningens Larm og Duffer; især ville vel Byerne Ancona, Sinigaglia (den h. Faders Fødeby), Pesaro og Rimini blive gjæstede af deres geistlige og verdslige Overhoved. Det synes, at den h. Fader neppe vil vende tilbage til Rom førend i September.

Tyskland. Adskillige Blade have i nyere Tid berettet om paafaldende talrige Overgange fra den katolske Kirke til den protestantiske Confession i Røengeriget Würtemberg. Ifølge de nøiagtigste statistiske Beretninger viser sig nu følgende Forhold. I Aarene 1850—1856 incl. ere lige i Rød overgaaede til den katolske Kirke: 22, 27, 60, 29, 26, 38, 61, i det Hele 263 Personer; derimod til den protestantiske: 6, 4, 3, 4, 5, 2, 2, i det Hele 26 Personer! En glimrende Tilvært! —

Italien. Fra Neapel meddeles følgende ret interessant og opbyggelige Efterretning: „Det smukke Foraarsveir indbød mig igaar (d. 2. Marts) til at giøre en lille Tour til den kongelige Residents i Caserta. Omegnen er saa tiltrækkende og vundig og Veien derhen paa Jernbanen fører uafbrudt igjennem en Mark, der næsten kan anses som en ligesaa storartet som vppig Have. Desuden vidste jeg ogsaa, at Borgerne i Caserta vilde foranstalte flere Folkefester til Høitideligholdelse af den unge kongelige Prindses Fødselsdag. Neppe var jeg ankommen ved det kongelige Slot, førend jeg saae en Præst i Ornat at komme ud af Slotsporten. Han bar det h. Bændringsbrød til en Døende, Kongen selv, med blottet Hoved, holdt Baldakinen, som overskyggede det h. Sacramente. Umiddelbart efter Kongen fulgte de kongelige Prindsen, hans Søner. Saaledes drog Toget hen imod den nærliggende Cavalleri-Caserne. Stabstrompeteren ved Gardeescadronen laae for Døren og havde

bedet om Religionens sidste Trost. Kongen, der kjender den gamle Soldat personligt og tilfældig fik Nys om den forestaaende h. Handling, vilde tilligemed sine Sønner tage Deel i samme. Senere saae jeg ogsaa Kongen tilligemed Prindserne vende tilbage fra Casernen til Slottet. Et Dienvidne forsikrede mig, at Kongen havde paa en smuk Maade taget Afsked med den gamle Krigsmand, at alle Tilstedeværende bleve dybt bevægede derved. Ved samme Leilighed gav han ham ogsaa en anseelig Forøring og udtalte sit hjertelige Duffe for den Syges Helbredelse; men for det Tilfælde, at han skulde døe, vilde han selv (Kongen) i Faders Sted sørge for hans efterladte Børn. Lignende Træk hos Kongen af Neapel forekomme jaare ofte, som Personer i hans nærmeste Omgivelse forsiktre.“

Asien. I en Stridelse fra Bjerget Libanon af 6. Marts d. A. læse vi iblandt Andet ogsaa Følgende: Katholicismen gjør med hver Dag Fremfærd i Cilicien, Syrien og Mesopotamien. I Omegnen af Antiochien, især i de smaa Byer Kesap, Kalandura og Benargit have talrige vrangtroende Armeniere omvendt sig til vor h. Kirke. I den ved Floden Euphrat beliggende By Benargit i Mesopotamien ere 22 meget talrige Familier vendte tilbage til Kirken og hele den øvrige Befolkning af Byen viser sig meget tilbøielig til det samme Strid. I Byen Adama er en ny katholsk Kirke bleven bygget og vil snart være ganske færdig. Ogsaa i Kesap har man paabegyndt Bygningen af en Kirke; men deels af Mangel paa Penge, deels formedelft Hindringer fra de Vrangtroendes Side, har man maattet standse med Arbejderne. I Benargit, hvor der er 50 til Kirken tilbagetraadte Familier, har man endnu ikke kunnet tilveiebringe Midlerne til Opførelsen af en Kirke. I Benargit har man vel erhvervet sig en Byggeplads til en Kirke, men Midlerne til selve Bygningen mangle endnu. I Kilis, en By ved Grændsen af Syrien, er for nogen Tid siden en ny katholsk Kirke bleven bygget og 25 schismatiske (fra Kirken skilte) Familier ere allerede vendte tilbage til Kirken. —

Afrika. I Maret 1841 kom en lille Skare af de saakaldte „kristelige Skoleøstre“ fra Nancy til Constantine i Algier. I det følgende Aar rømmede man for dem det Locale, hvor nu Præsteboligen er opført og 3 Aar senere forflyttedes de til Paladset Sala-Ben, hvor de endnu befinde sig med 60 Senge til Syge og med 350 Børn i deres Skoler. Det er den eneste afrikanske Anstalt, som indbefatter baade Hospital og Skole. I Maret 1842 ankom en anden lille Colonie af de samme Østre paa den afrikanske Jordbund; en Deel af dem blev anbragt i Bona, de øvrige i Philippeville. Hvor meget de staaffels Østre i de første Aaringer have maattet gjenemgaae, er neppe

troeligt. I Aaret 1846 havde de kun endnu forslidte Klæder, gamle Sko og Strømper og paa Bordet neppe saa meget, at de nødterftigt kunde stille Hungeren. En fjerde Anstalt for dem blev grundet i Bab-Azum kort efter den nye Biffop af Algier's Ankomst. Da han havde iagttaget disse gode, jevne og offervillige Ordensføftre, begreb han snart, hvor meget Godt de vilde være iftand til at ftifte i hans Biffpedomme, og han befluttede derfor, at forøge deres Antal og give deres Anftalter en større Udvidelse. I Aaret 1849 fendte han derfor fin Generalvicar til Nancy, for at underhandle om Oprettelsen af et fuldstændigt Novitiat (Prøvehuus) for Søftrenes Orden i Algier. Oprettelsen blev befluttet; Ordnenens geiftlige Leder, Hr. Mougeurt, kom selv til Algier med nye Søftre, og i Begyndelsen af 1850 havde Biffoppen den Glæde allerede at kunne indvie det nye Novitiat. Siden den Tid, altsaa i Løbet af 6 Aar, har dette Prøvehuus i Bab-Azum dannet 81 Ordensføftre, og 25 nye Anftalter ere blevne oprettede af Søftrene. I alle Søftrenes Skoler blive for Tiden 4280 Born undervifte. — Alleveque hvor disse Søftre nedfattede fig i Afrika, glæde de fig ved Befolkningens udeelte Kjærlighed og Agtelte; ifær ftaae de hos Araberne i overordentlig høi Anfeelte paa Grund af deres indviede Character og deres beundringsværdige Hengivenhed for Udøvelsen af deres ophøiede, men meget væuffelige og mæiffommelige Kaldspfligter. Maatte Herren ogsaa fremdeles rigeligen veliftne dem i deres fromme og adle Beftræbelfer for deres Medmæiffers fande Lykke og Velfærd!

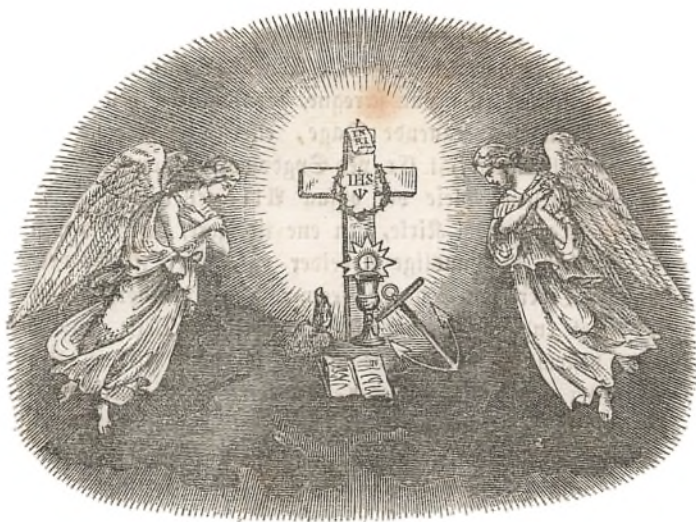

Kirkelig Grindringsliftte.

- Søndag d. 24. Mai. — 6. Søndag efter Paaffe. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæffe. — Kl. 10 Høimeffe, med tydfk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt.
- Løverbag d. 30. Mai er befalet Vigilie-Fæftedag til Søndag d. 31. Mai. — Den Helligaands Nedlabelte over de hh. Apoftele. — 1. Pinfedag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæffe. — Kl. 10 Høitidelig Levitnemæffe, med danfk Præd. — Efterm. Kl. 3 Høitidelig Vesperandagt.
- Mandag d. 1. Juni. — 2. Pinfedag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæffe. — Kl. 10 Høimeffe, med tydfk Præd. — Efterm. Kl. 3 Fæftandagt, med danfk Prædifen.
- Onsdag d. 3., Fredag d. 5. og Løverbag d. 6. Juni ere kirkelige Tamperbage og derfor befaled Fæftedage.
-

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 12.

Søndagen den 7de Juni.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Harets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Fr. Konsthandler **C. A. Blantenstein**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 St. Kvartalet.

Om den daglige Bivaanelse af den hellige Messe.

Det er en meget smuk og roesværdig Skik hos mange fromme Familier i katolske Lande, daglig eller dog flere Gange om Ugen at gaae i Kirke og bivaane den hellige Messe, ikke som om alle, der ere i Huset, gjorde det, hvilket jo ofte ikke er muligt, og undertiden heller ikke tilladeligt, men dog idetmindste een eller anden, f. Ex. Huusfaderen, Moderen, Tatteren, Pigen

eller hvo som ellers er i Hjemmet og godt kan komme bort. Til visse Tider om Aaret, som i Advent, i Fastetiden, Dagen for høie Festsdage, eller paa særegne, for Familien helligede eller i hellig Erindring staaende Dage, eller ved særegne Anliggender og Tildragelser, t. Ex. ved Sygdomstilfælde eller Dødsfald af et Familielem, pleie vel ogsaa Alle eller dog de Fleste af Familien at gaae i Kirke, den ene tidligere, den anden sildigere, eftersom de huuslige Arbeider og Eysler tillade det. — I gamle Tider synes denne fromme, ægte katholske Skik at have været endmere hyppig og almindelig. Dette maa man allerede bestemt formode af de talrige forbums Kirker, Klostre og Capeller paa mange Steder, det store Antal Geistlige, der vare ansatte ved dem og den hyppige Gudstjeneste, der især fandt Sted i Klosterkirkerne. Endnu mere fremgaaer dette vel ogsaa af hine Tidens frommere og især mere kirkelige Sindelaag, hvilket vi desuden ogsaa have at takke for saa mange milde Anstalter, Legater og Stiftelser. Ligeoverfor dette har den religiøse Sands for Kirke og daglig Gudstjeneste i vor Tid utvivlsomt betydelig aftaget, tildeels ogsaa som en Følge af mange Kirkers Udælgelse, mange Klosters Ophævelse og den derved formindskede Gudstjeneste; man hører derfor paa mange Steder selv i katholske Lande Geistlige at klage over det sjældne Kirkebesøg paa Søndedagene. Imidlertid kunne vi dog ingenlunde iftemme den h. Chrysostrimus' Klage, som i sine Dage udraabte: frustra adstamus altari et attollimus manus ad Sancta, cum nemo sit, qui communicet*); thi der indfinder sig dog Gudskelov! baade her og paa mange andre Steder altid endnu et temmeligt Antal Andægtige omkring Alteret, for at tage Deel i Frelserens ublodige Offer, og vi kjende flere Stæder og Landsbyer, i hvilke hiin gamle katholske Skik endnu altid er ganske almindelig i mange Familier. Især er det Menighedernes gamle, svagelige og sygelige Lemmer, der gjerne og hyppigt ile til Guds Huus og der søge deres Trøst for deres gamle og syge Dage; døde for Verden, og allerede Evigheden nærmere, søge de, ligesom den gamle Simeon og den firfjendstyve-

*) v: „Førgjæves staae vi ved Alteret og opløste vore Hænder til Helligdommen, da der Ingen er, som tager Deel deri.

aarige Anna, daglig at tjene Gud ved Bøn og Kirkebesøg. Held dem, dersom de altid besøge Herrens Huus i denne fromme Hensigt! — Ligeledes seer man, især paa Landet, de Fattige, Haandværkerne og Dagleierne ikke sjældent i Kirken paa Søndagsdagene, navnlig naar Mangel paa Arbeide giver dem Tid dertil, eller naar dette, som om Vinteren, først kan begynde sildigt paa Morgenens. Saaledes har Herren da ogsaa endnu næsten overalt hver Dag sine Tilbedere i sit hellige Huus. Dog, hvor ganske anderledes maa det fordem ikke have været! I hine gamle Tider synes det at have været Stik, ja næsten en Huuslov i enhver rigtig katholsk, især noget bemidlet Familie i Stæder og Landsbyer, hvor man havde Kirken saa nær, at een eller flere af Familiens Lemmer hver Dag besøgte Kirken, for at frembære Herren den skyldige Tilbedelse og tilbørlige Tak for sig og sine og bede Ham om Hans Velsignelse til den nybegyndte Dag. Biskop gives der ogsaa endnu i vore Dage mange daglige Kirkebesøgere iblandt de høiere saavel som iblandt de lavere Stænder; dog hvor ringe er ikke disses Antal i Sammenligning med de mange, som ikke komme! og hvor Mangen bliver ikke desuden mere tilskyndet til det daglige Kirkebesøg ved blot udvortes Bevæggrunde, end ved et i hele Familien herskende religiøst Sindelag og hiin dybe kristelige Tænke- og Handlemaade, der, ligesom den begynder Alting med Gud, saaledes ogsaa ender Alting med Ham! Roesværdige Undtagelser gives der vel nok allevegne, selv der, hvor man aldeles ikke skulde søge dem. Især synes i det sidste Aartiende et dybere religiøst og mere kirkeligt Liv at være vaagnet paa mange Steder, maaskee som en Følge af den nyere Tids rystende Begivenheder, i hvilke Gud saa øiensynligt stiller Avnerne fra Hveden og giver dem til Priis for alle Brang- og Bantroens Binde, — til Belæring og Advarsel for Andre! Forhaabentligt vil den gamle, fromme, for det kristelige Sindelag og den kristelige Vandel saa gavnlige og velsignelsesrige Stik, daglig eller dog idetmindste nogle Gange om Ugen at gaae i Kirke, for at bivaane det allerh. Offer, ogsaa i vore Dage atter blive mere almindelig og herskende i alle kristelige Familier — Gud give det! Imidlertid være her et Par Ord sagt derom.

Kirkebesøget paa nogle eller alle Ugedage, for at tilbede og prise vor Herre og Skaber, vor Frelser og Saliggjører, og for i al Ydmyghed at bonfalde Ham om alt Gode, vil sikkertlig være til Gavn og Betsignelse for Enhver. Eller, ville maaskee de daglige Arbejder og Forretninger, vil den jordiske Interessje lide derunder? Sandelig nei! Thi naar den høiere, guddommelige Bistand, som efter Herrens Forjættelse sikkert bliver forundt de andægtigt Vedende, forenes med vor egen Møie og Bestræbelse, skulde der da ikke være en særegen Betsignelse ved Arbejdet, ved alle vore Bestræbelser? Uentviøvt meer, end Mangen i vor industrielle Tid tænker og troer, fordi han ikke veed eller ikke vil vide, at Alt dog i Grunden kommer an paa Guds Betsignelse, og at selv de høieste jordiske Goder, naar de fattes Guds Betsignelse, aldrig kunne fremme Menneskets virkelige og sande Lykke og Betsærd. Eller, er den materielle Gevinst, ere de jordiske Goder, er Gæ, Held o. s. v. det „ene Nødvendige“, hvorefter vi daglig alene have at tragte og hige? „Hvad gavner det Mennesket,“ siger Frelseren, „om han ogsaa vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl?“ (Marc. 8, 36.) Naar vi ikke besitte os paa daglig at tage til ogsaa i sand Gudsfrygtighed og Fromhed, naar vi glemme Himmelen og Evigheden over vore Arbejder for denne Verden og denne korte Tid, da er selv den største materielle Fordeel, den mest blomstrende materielle Betsand i Længden kun idel Skade og Tab, ja en sand Ulykke og Fordærvelse for Mennesket; hvilket jo utallige daglige Exempler fra nær og fjern besidne og bevise. — „Men man kan jo ogsaa nok bede hjemme,“ tænker maaskee Mangen. Meget sandt! og gid Enhver vilde gjøre det, hvem det fattes paa Tid og Leilighed til at besøge Herrens indviede Huus. Alligevel maa dog Ingen troe, at man kan bede hjemme saaledes, som i Guds Huus, om hvilket der staar skrevet: „Mit Huus er et Bedehuus!“ I Hjemmet savner man fordetmeste den fornødne Ro og Aandsfæmning og saa meget Andet, som fremmer den sande Opbyggelse og Sindets Opføttelse. Der fattes Synet af selve Templet, som med sin hemmelighedsfulde Stilhed, med sine mod Himmelen opadstræbende Buer og Hvælvinger, med sine sindrige Billeder, Symboler og Prydelser opløfter hele

Sindet til Himmelen; der fattes selve Gudstjenesten, som saa vidunderligen stemmer til Andagt, der fattes det hellige, opløftende Samfund og Fællesskab med mange bedende Troende, der fattes fremfor Alt den nye Paahts Alter og den inderlige Deeltagelse i det h. Offer, dette fortrinligste og mægtigste Middel til Opvækkelse af fromme, gudindviiede Tanker og høimodige Beslutninger. Thi hvilken ydmygt troende Christen har vel nogensinde bivaanet dette allerhelligste Offer med Andagt og er derved ikke bleven opvækket og mægtigen tilskyndet til Gudsfrugt og sædelig Fuldkommelse —, hvo vendte ikke hver Gang hjem fra Alteret opfyldt af en hellig Sindstemning, opfyldt af fornyet Kjærlighed til en from og Gud velbehagelig Livsvandel? Den h. Mæsse er jo den ublodige, men dog sande og levende Fremstilling og Fornælse af Frelserens Dodsoffer, frembaaret af Ham paa Golgatha for Menneskenes Synder, af Lydighed mod Gud, Sin himmelske Faders Billie, af Kjærlighed til Menneskene, Sine Skabninger! Du skuer altsaa her, o Christen! den store Sone for din og for al Verdens Synd og Brode: hvilken mægtig Opfordring, hvilken Tilskyndelse for dig, til at hade enhver Synd og med Hovedsmanden ved Foden af Korset angerfuld at slaae dig for Bryttet, eftersom et saadant smertesfuldt Offer maatte blive frembaaret for din Skyld, og netop her bliver fornyet paa Alteret, for at du saa meget desto mere levende maa have det for Die og betragte det! Du seer her i den Sig opoffrende og indtil Døden paa Korset Sig fornedrende Jesus den fuldkomneste Lydighed og Underkastelse under Faderens Billie, og netop deri den høieste Dyrløse og dybeste Tilbedelse af den guddommelige Majestat: og atter, hvilken mægtig Opfordring, hvilken kraftig Tilskyndelse for dig til, ved den fuldkomneste Underkastelse under denne himmelske Faders Billie og ved den beredvilligste Lydighed mod Hans hellige Bud, at lægge din skyldige Grefrygt og Tilbedelse for Dagen, da du her seer, hvorledes selv Guds Søn har været lydigh indtil Døden, indtil Døden paa Korset! Du seer her paa Alteret den Sig opoffrende Guds søns fuldkomne Hengivelse i Alt, selv det Bitireste og Smertefuldeste, som Faderen lod komme over Ham: — hvorledes maa dette ikke trøste og styrke dig, for at ogsaa du med villig Hengivelse maa føie dig i Alt, hvadsomhelst

den samme himmelske Fader maaskee ogsaa har tilskiftet eller endnu vil tilskifte dig! Endelig, o Christen! seer du her paa Altret hiint Offer af din himmelske Faders Kjærlighed til dig, Som ikke har sparet Sin Genbaarne; du seer her selve denne eenbaarne Guds søns uendelige Kjærlighed, Som udgjød Sit Blod for dig og hengav Sit Liv, for at redde dig og gjøre dig salig! Sandelig, hvo som ogsaa kun nogenlunde tager disse Sandheder dagligen til Hjerte og overveier dem, hvo som ogsaa kun andagtigen læser de almindelige Messesbønner, som netop fremstille disse opløftende Sandheder ligesaa simpelt og tydeligt som indtrængende*) — han vil ganske vist ogsaa dagligen paany blive styrket i Tro og Fortrøstning og tage til i hellig Kjærlighed, i Ydmyghed, Taalmodighed og sand Gudsfrygtighed. Saaledes finder og erfarer man det da ogsaa i Birkelighed saavel hos enkelte fromme Christne, der hver Dag gaar i Kirke, som ogsaa i hele Familier, i hvilke denne fromme Skik hersker. Der boer i saadanne Familier en dyb, oprigtig Gudsfrygtigheds Aand; et front, helligt, gudhengivent Sindelag leder og styrer Alt, hvad der skeer der; en rolig, stille Harmoni i Sjælen, udsprungen af den salige Bevidsthed om, at man tjener og af ganske Hjerter elsker Gud den Allerhøieste og saaledes befinder sig i hiint skønne Forhold til Ham, hvori de Forløste staae til deres elskede Forløser og den troe Tjener til sin hjærlige Herre, opliver alle den fromme Familiers Læmmere. Aldeles det Modsatte deraf viser sig derimod ofte i hine kristelige Huse, hvor man i samfulde sex Dage slet ikke tænker paa Gud og Kirke, men i det Høieste kun betræder Herrens Hus om Søndagen, fordi en bydende Kirkelov strengt fordrer det. Der finder man som oftest et meget verdsligt Sindelag, en stor, om ikke total Nedfjunkenhed i de daglige Arbejder og jordiske Forretninger, kun liden sand Fred og Glæde uagtet al materiel glimrende Velstand; liden Fatning og Styrke i Modgang og Lidelser; en daarlig, om ikke ofte aldeles forsømt Omsorg for Huusvæsenet, for Børneopdragelsen og Tjenestetyendet; undertiden selv Uenighed mellem Mand og Kone, Misforhold imellem Forældre og Børn og andet endnu Bærrer,

*) Jfr. Fuldstændig Bonnebog for katolske Christne, S. 23 og flg.

hvilket vi her ikke ville antyde. Hvoraf kommer dette? Af den liden Sands for Gud og guddommelige Ting, af Mangel paa Bøn og et oftere fromt Opblik til Gud — af den lunke, doovne Tjeneste, som en saadan Familie yder Herren! Ja, i Sandhed, den totale Mangel paa al Gudsfrugt og sand Fromhed er i Virkelighed den eneste, omendstjøndt af det forkeerte, jordiske Sind ofte aldeles mistjendte, ofte endogsaa af Hovmod foragtede Aarsag til saadanne Uordener og Misforholde i saa mange Huse og Familier; thi alt det Gode kommer, som den h. Apostel siger, fra Oven, fra Lysets Fader. Hvo som ikke daglig seer op til Ham, hvo som ikke lader sig lyse og lede af Hans guddommelige Lys og Naade, hvorledes kan han i det daglige Livs mangfoldige og udviklede Stillinger og Forholde ogsaa kun erkjende, endfige med Glæde gribe og standhaftigen udføre det Sande, det Gode og det Gud Velbehagelige, hvorpaa jo dog al Menneskets Lykke og Frelse beroer, ikke alene i denne Tid, men ogsaa for hele Evigheden?

Derjom man havde begrebet dette rigtigt, saa vilde man sikkert altid tage sin Tilflugt til Kilden til alt Godt, til Gud! ja det vilde snart blive til en uafviselig Trang for Alle, hvem Forholdene kun tillade det, daglig at gjøre dette og da at gjøre det netop paa den Naade, som er den allerkræftigste og virksomste og den mest velstignelsesrige, nemlig — ved Bivaaelsen af det allerhell. Messeoffer. I alle Anliggender og Forholde at anraabe Gud om Lys, Kraft og Styrke, kort sagt om Hans naaderige Bistand, det bliver en daglig og trængende Fornødenhed for Enhver, der engang med Alvor har henvendt sig til Gud og i Alting kun vil lade sig lede og føre og bestemme af Ham og Hans allerhøieste og allerhelligste Villie. Dertil tilskyndes han uimodstaaeligt af Bevidstheden om sine mangehaande Ufuldkommenheder, saavel som om sin egen Svagbed og Afmagt; af den klare Erkjendelse af Verdens underfundige Færd og Menneskenes Lidenskaber, hvori han ved sin Omgang og sit Samqvem med dem uafsladelig svæver i Fare for at blive meer eller mindre inddragen; af Samvittighedens Fordring, i Alting at bevare sig selv ubesmittet af Verden; af talrige, selv personligen modtagne Beviser paa guddommelig Kjærlighed, hellige Indskydelse og Oplysninger og mange

andre naaderige Førelser af Herren. Det er derfor heller slet ikke paafaldende, at en saadan Christen aldeles ikke tænker paa alle de formeentlige Hindringer, som Andre jævnlig forebringe, for at undslaae sig for denne Fromhedens Øvelse. Man hører ham ikke at sige: „Til Bøn og det hyppige Kirkesbesøg er der ingen Tid, det tillade vore Omstændigheder og Forretninger ikke!“ — til megen unyttig Snak og Tale, til at føre lange bagtaleriske Conversationer, til daglige Besøg i Livoli eller Theatret, dertil er der Tid nok, det tillade selv de mest presserende Forretninger; om man til den Ende ogsaa skulde gjøre sig noget Afbræk i den nødvendige Søvn og Nattehvil, om man da ogsaa undertiden paadrager sig en eller anden svær Sygdom, det siger intet; — derimod, naar Gudstjenesten volder Een om ogsaa kun den mindste Ubequemmelighed, saa klager og jamrer man over Kjedsommelighed! O, den menneskelige Sløvhed og Blindhed for alt det Hoiere, Hellige og Guddommelige! — — Den sande Christen veed nok at finde Tid til Gudstjenesten, at sove sig ogsaa efter Omstændighederne og selv undertiden at frasiige sig Livets Bequemmeligheder, saa at han næsten aldrig behøver at estergive noget af den daglige Gudstjeneste. I enkelte Tilfælde maa han nok underkaste sig Forholdenes Magt, og han gjør det rolig og taalmodig, men i Livets sædvanlige Gang holder han fast ved sin Regel og smukke Etik. Mange ivrige og i Ordets sande Mening vise Christne vende vel ogsaa Eagen om, og idet de paa en vis Maade søge bogstaveligen at opfylde Frelserens Formaning: „Søger først Guds Rige og dets Retfærdighed, og alt andet vil da blive givet eder i Tilgift,“ maae hos dem alle andre Forretninger rette sig efter Gudstjenesten! Vilde dette maaskee være at dadle? Er Mennesket engang greben og gennemtrængt af Guds Aand, saa betragter det strax mange Ting med ganske andre Øine, end naar Verdens Aand endnu lever og hersker i det. I Særdeleshed er da hiint Ene Nødvendige, hvorum Herren taler til den travle Martha, ogsaa det Første og Æneste for ham, fordi alt Andet dog ikke kan nytte ham noget uden dette. — Dette kunde vi nærmere behjse ved mange Exempler i Helgenenes og mange andre fromme gudfrygtige Christnes Liv, som uagtet alle hine

foregivne Hindringer, hvormed de kirkefye Christne undskyldte sig, dagligen vidste at søge og finde deres Gud og Frelser i Hans hellige Huus; dog det vilde her føre for vidt. — Kun det maae vi her endnu tilføie, at ifølge en almindelig Erfaring netop de Christne, som under det Paaskud, at de ikke vilde „spilde (!) deres kostbare Tid med dette daglige Kirkerenderi,“ saa sjelden som muligt besøge Guds Huus og næsten aldrig om Ugen bivaane den h. Messse, for det Meste ere meget samvittighedsløse i Anvendelsen af deres øvrige Tid, og medens de foregive, at de ikke kunne faae en halv eller en lille Times Tid tilovers, for om Morgenens at høre den h. Messse, seer man dem ofte med største Egegyldighed at forøde hele lange Timer af den kostbare Tid med de mest unyttige Beskæftigelser, med nysgjerrig Læsning af Aviser, Romaner, flibrige Digtninger, med Toilette og Klædepynt, med løse og ufjarlige Samtaler, eller ogsaa med umaadelig doven Søvn fra Kl. 11 om Aftenen indtil Kl. 9–10 om Morgenens, og saa atter een eller to Timers Søvn efter Maden! O disse forblindeede Christne, som sie Nyggen fra, men nedsluge Kamelen! — Omvendt gjør man den modsatte Erfaring hos de fleste flittige Kirkegangere; de ere i Almindelighed meget strenge og samvittighedsfulde i Anvendelsen af den øvrige kostbare Tid. Efterat de have indviet en lille Times Tid om Morgenens til et audegtigt Kirkebesøg og have hentet sig ny Kraft og nyt Mod til deres Dagværk, stride de da til deres Gjerning med en saadan Glæde og Lyst og vise de sig saa ivrige og stræbsomme i alle deres Arbejder og Forretninger, at den tabte (?) Time snart er indvunden igjen. Der er visseelig endnu ingen Familie bleven forarmet, fordi dens Lemmer dagligen med Andagt have bivaanet det h. Messseoffer; derimod have vistnok mange Familier forvoldet sig timelig og evig Ulykke ved deres store Egegyldighed og Samvittighedsløshed i Bivaanelsen af den offentlige Gudstjeneste, især den h. Messse, som jo er Glædes og Midtpunctet for al Gudstjeneste og Gudsdyrkelse.

(Sluttes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Ved den Ordination, som ved Cardinalvicaren fuldbyrdeses sidste Paaskeløverbag i den Lateranensiske Basilika, modtog ogsaa den 50aarige russiske Grev Schowaloff, der i f. N. indtraadte i Barnabiterordenen, den h. Subdiaconatsindvielse. For omtrent 15 Aar siden vendte Greven tilbage fra Skismaet til den katolske Kirke; da han blev Enkemand, fattede han den Beslutning at indvie sig til Alterets Tjeneste. Sin umaadelige Formue deelte han mellem sin Søn og Datter; den Første er russisk Gesandtstabssecretair ved den h. Stol og nyder Enkefejerinden af Ruslands særdeles Tillid; Datteren er gift med Greve Skariatine, der i lang Tid var russisk Gesandt i Rom. Barnabiterne, der fortrinsviis beskæftige sig med Opdragelse og Underviisning, ville ogsaa paany søge sig en Mark for deres Virksomhed i Frankrig, hvor deres Orden før Revolutionen besad talrige Huse; de besidde allerede et Etablisement i Diocefet Orleans og Grev Schowaloff vil snart blive et Medlem af samme.

Tydskland. Elberfelder Tidende bringer mærkværdige Tidens Tegne. Den skriver: Antallet af Tugthuussfangerne i Preussien er fra Slutningen af 1848 indtil Slutningen af 1849 steget fra 13,844 til 14,418, derpaa fra Slutningen af 1849 til 1851 til 16,810, og fra Slutningen af 1851 til 1854 endog til 26,825, hvilket i de sidste Aar giver en aarlig Tilvæxt af 3338 Tugthuussfanger. (Tallet har saaledes næsten fordoblet sig i ser Aar!) Udgifterne ved Tugthusene ere siden 1848 stegne fra 535,190 Thlr. til 1,114,726 Thlr. I de andre Fængsler sees den samme Stigning i deres Befolkning. Det er saaledes intet Under, naar alle Udgifterne for alle Straffeanstalter i Preussien siden 1848 ere stegne fra 1,017,584 Thlr. til 3,263,308 Thlr., altsaa mere end det Tredobbelte, og Fængselslocalerne vise sig utilstrækkelige. Af saadanne Kjendsgjerninger fremgaaer det, at alt **Politie** alene ikke formaaer at standse Forbrydelsernes forfærdelige Tiltag, men at der dertil meget mere behøves kraftigere **moraliske** og **religiøse** Midler.

— Af det protest. „Halle'sche Volksblatt“ meddeles „Verliner protest. Kirchenzeit“ i et Brev om de religiøse Tilstande i Storherzogdommet Hessen en Characteristik af tvende forhenværende lutheriske Geistlige (Sognepræst Henrieti i Götzenheim ved Offenbach og Sognevicar Dieffenbach i Diezengbach ved Darmstadt), der i forrige Aar traadte over til den katolske Kirke. „Den Første“ — saaledes skriver hiin

protestantiske Ben fra Hessen — „er en rigt begavet Mand, hvis Prædikener have været som en Ild, der greb Alt omkring sig. Allerede i mange Aar sørgede han over vor Kirkes ynkelige Tilstand, over det Døde, Sygkelige, Sectariske, den opblåste, pleiede og nærede Bantro, Mangelen paa en eensformig Orden, og Kirkenes fuldstændige Trældom under den verdslige Dyrigheds Excepter. Allerede siden 1852, da han personlig lærte at kjende den katolske Biskop v. Ketteler af Mainz og traadte i Brevverling med ham, havde han romerske Ansægtelser. Han kæmpede indtil denne Sommer og traadte endelig, til stor Sorg for os, ud af vor Kirke. Han bliver katolsk Præst og befunder sig for Tiden i Mainz. — Den anden er en Søn af Professor Dieffenbach i Friedberg, og af en agtværdig Familie.“

Württemberg. „Württembergischer Staatsanzeiger“ bringer den ligesaa vigtige som glædelige Efterretning, at den protestantiske Konge af Württemberg har afsluttet en Overenskomst (Concordat) med den h. Stol til Ordning af de katolske Anliggender, og at den d. 8. April om Aftenen er bleven undertegnet i Rom af de gjensidige Befuldmægtigede. Herved fortjener det især at fremhæves, at dette lykkelige Udfald væsentlig skyldes Kongen af Würtbergs personlige gode Villie, i det han er besjalet af det levende Dufte at gjøre en Ende paa sørgelige kirkelige Stridigheder og at see Forholdet imellem Staten og den katolske Kirke ordnet paa en retfærdig Maade, og derfor har han da ogsaa vidst at bortrydde alle de mangfoldige Hindringer, der fra adskillige Sider lagdes ham i Veien. Endnu for saa Uger siden skal der udenfra være gjort Forsøg paa at forhindre denne Overenskomst, men, som den nu fuldførte Afslutning tydeligt viser, forgjæves! Efterat saaledes den største Stat i den saakaldte overrhinske Kirkeprovinds er gaaet foran med et godt Exempel, vilde det sikkert ikke blot være onskeligt, men ogsaa af den høieste politiske Klogskabs Grunde meer end raadeligt, at de mindre Stater i nævnte Kirkeprovinds, navnlig Baden og Nassau, snart fulgte dette Exempel og derved gjorde en Ende paa de beklagelsesværdige Tvivligheder, der sandelig ere endnu mere skadelige og fordærvelige for Staten, end for Kirken. I alle Tilfælde ville Kongen af Würtbergs Underjaatter, som i de stormende Aaringer 1848 og 1849 have bevaret deres Trofskab redelig og fast, føle sig tilskyndede til den mest levende Taknemmelighed mod deres Landsherre, der, omendskjondt han personlig hører til en anden Confession, dog har villet vise sig retfærdig mod deres høieste og helligste Interesser.

England. (Kirkebygninger.) Ifølge en Skrivelse „fra London“ i „Organ für christliche Kunst“, bleve tresindstyve nye Kirker byggede og forstørstedelen fuldendte i f. A. i de tre Kongeriger England, Skotland og Irland. Af disse Kirker komme alene ti paa London. Omendstjoudt de fleste af disse Kirker ere byggede i forskjellige Stiilarter af den engelske Spidsbuestiil, saa tilfjendbegiver der sig dog en Stræben efter at bringe den storartede og smukke gothiske Stiil til almindelig Anerkjendelse. Hertil medvirker den engelske, saavel den katholske, som den anglicanske Geistlighed af alle Kræfter. Ikke mindre end halvfjerdsindstyve Kirker, hvoriblandt syv Cathedraler, bleve restaurerede i afvigte Aar eller skulle restaureres. — Efter „N. Br. Zt.“ har den for den anglicanske Kirke bestaaende Kirkebygnings-Commission i Løbet af 20 Aar (1831—1851) bygget fem hundrede og tyve nye Kirker, som kostede over 28 Mill. Rdlr., hvoraf Publicum frivilligt har bidraget mere end Halvdelen.

Frankrig. (Cardinal Morlot.) Ami de la Religion melder: „Søndagen den 19. April fandt Cardinal Morlot's Erkebiskoppen af Paris' Edsafslaggelse Sted i Tuillerierne i det keiserlige Capel. Det sædvanlige Ceremoniel blev iagttaget ved denne Heilighed. Efter Edens Afslaggelse fulgte en uforudseet Begivenhed. Keiseren fastede sig paa Kuæ for Hs. Eminence Cardinalen og bad ham om hans første erkebiskoppelige Betsignelse. Efterat Cardinal Morlot havde efterkommet dette Ønske, blev han ogsaa ført til Keiserindens og den keiserlige Prindses Gemakker, hvem han ligeledes meddeelte sin Betsignelse. Cardinalens høitidelige Installation fandt Sted om Torsdagen efter.“

— Paris. (Erkebiskoppen af Paris' Hyrdebrev.) Om Eftermiddagen den 25. April fandt Hs. Em. Cardinal Morlot's høitidelige Installation til Erkebiskop af Paris Sted i Notre-dame Cathedral. Næsten hele Geistligheden, de hoiærv. Erkebiskopper af Tours og Air, den hoiærv. Biskop af Saint-Denis (Den Reunion) etc., Kultusministeren etc., bivaanede Høitideligheden. En uhyre Folkemængde opfyldte Kirkens Rum. I sit første Hyrdebrev taler Prælaten først om den tunge Byrde, som er paalagt ham, om den smukke og store Opgave, som han skal løse, og opfordrer derpaa alle Kirkens Medlemmer og alle christeligt Sindede at yde ham deres kraftige Bistand; han afsiger derefter en afgjørende Forkastelsesdom over den nuværende Tids materialistiske Retning paa følgende Maade: „Det vilde sikkert ikke være Bisdom, at lade sig nedtrykke ved Synet af bedrøvelige Tider, eller i mørke Øisninger at ville grunde over Forsynets Hemmeligheder og Fremtiden; men

i Begjærighedernes Larm, i tusinde lidenskabelige Nydelsers Strøm, i Overmaalet af en tøilesløs Lurus og ved denne umættelige Tørst efter Nydelse, der for Tiden har grebet alle Samfundets Glasjer, — skulde man da ikke fortvivle paa, nogenlunde at see Sædernes og Characterernes Skjønhed, Sjælens Adel, den rettskafne Tænkemaade, de store Stats- og Privatydyer paaany at rejse sig, dersom man ikke fra alle Sider stormodigt lægger Haanden paa Bærket, for at standse Irreligiositetens, Indifferentismens og enhver practiff Materialismes Fremstridt, der ikke mere tillader Sjælene at rejse sig og see op mod Him-melen!“ —

Spanien. (Udsigter for Kirken.) Af den Throntale, med hyllken Marschal Narvarez den 1. Mai aabnede Cortes-forsamlingen (3: den spanske Rigsdag) i Dronningens Navn, fremhave vi følgende Sted: „Med sand Trøst forkynder jeg Dem Gjenoprettelsen af vore venstabelige Forbindelser med den hellige Stol. De Vanskeligheder, som have stillet sig imod et saa onskeligt Maal, ere blevne udjævnedes ved min Regjering, og jeg har sendt en Gesandt til Rom med det Hverv, at han i mit Navn atter skal knytte de hellige Baaud, der forbinder det spanske Monarchie med alle Troendes fælles Fader.“

— Hvor meget de uophørlige Revolutioner, Ministerstifter og overhovedet den constitutionelle Regjering have undergravet Folkets Velstand i Spanien, vise følgende Tal. Spaniens Statsgjeld ved Udgangen af Aaret 1849 beleb sig til 1551 Mill. Gylden; den sidste Revolution fra 1854 til 1856 har kostet Landet næsten 170 Millioner, uagtet der er tilflydt Statskassen 67 Mill. for inddragne og derpaa folgte Kirkegodser. Hele Gjelden gaaer saaledes nu efter Melodien paa 1721 Mill. Gylden, og da Spanien kun tæller noget over 14. Mill. Indvaanere, saa kommer paa hvert Hoved 123 Gyldens Statsgjeld, medens der i A. 1820 kun kom 38½ Gylden pr. Hoved. Ganske anderledes staaer det til i det fra visse Sider saa udfregne Italien. Alle italienske Staters samlede Statsgjeld, med Undtagelse af Lombardiets, udgjør ved en ligesaa stor Befolkning som i Spanien kun 600 Mill., hvoraf der oveni fjøbet komme alene 300 Mill., altsaa Halvdelen, paa den berømte Monstherstat Sardinien. For Kirkestaten, Parma, Modena, Toscana og Neapel udgjør den betræffende derværende Gjeld kun 18 Gylden pr. Hoved. Havde Italien været i en saa vedvarende Revolutionstilstand, som Spanien — og at det ikke har været det, har det kun de derværendes Regjeringens conservative Grundsætninger at takke for, — saa vilde Italienerne ogsaa have funget en spansk Gjeldsang! Man

figer ofte: Tal regjere Verden; men saa meget er vist: Tal vise, hvorledes den bliver regjeret.

Schweiz. Den h. Fader har til Bygningen af en ny Kirke i den schweiziske Cantonalby Bern ydet det anseelige Bidrag af 10,850 Fr., efterat han allerede tidligere havde skjenket til samme Diemed en Sum af 21,000 Fr. — En vis Præst, ved Navn Neby, som formedelst sin trofaste Hengivenhed for Kirken og dens retfærdige Sag var bleven landsforvist af den tidligere revolutionaire Regjering i Schweiz, er nu af den nærværende Regjering bleven kaldt tilbage fra sit Exil i Frankrig, og gjenindsat i sit Embede som Dechant for Domcapitelet i Freiburg.

Sardinien. „Sardinien har en constitutionel Forfatning og et ordnet Finantsvæsen,“ skrev fornylig „Patriotische Zeit.“, da den søgte at bevise, at Østerrig ved Noteverlingen med Grev Cavour „havde truffet det korteste Straa“ Men betragter man Sardinien's Tilstande nøiere, saa vil man fælde en anden Dom; ualmindelig stærk Beskatning og Statsgjeldens Tiltagen vil man dog vel neppe opfatte som en roesværdig Eftervirkning af politiske Tilstande. Sardinien's Statsgjeld beløber sig nu til i det mindste 320 Mill. Gylden; denne enorme Sum kommer af, at man siden 1848 har sammenhobet ikke mindre end 251 Mill. Gyldens Gjeld, hvoraf der til Krig og Jernbaner kommer henved 126 Mill. Siden Aaret 1847 er den aarlige Statsudgift blevet 17½ Mill. Norre. Forholdsviis er en saadan Forværrelse af Finantserne ikke forekommet i nogen anden europæisk Stat, og en Bedring er vel endnu længe ikke at vente. At man i en saadan Stilling søgte sig fristet til at gribe til Kirkegodsernes Inddragelse, eller rettere sagt til Ranet af Kirkens Eiendom, er vistnok begribeligt; men vi spørge: kan en Politisk, der kun kan holde sig ved en saadan aabenbar Uretfærdighed, gjøre Fordring paa berømmende Anerkjendelse? Det er de finansielle Tilstande i Sardinien, hvilken Stat hylder Fremstridtet; — anderledes i Neapel! I Neapel betalte enhver Underfaat i Gjennemsnit 5 Gylden i Skatter, i Sardinien 11½ Gylden; Hof, Hær og Gjeld fordrer i Neapel en Forbrug af 56 pCt. af Statsudgifterne (dette Forhold horer til de gunstige i Europa), i Sardinien derimod 75 pCt. Mod saadanne Tal skulde de idelig gjentagne Declamationer mod Neapel dog endelig forstumme. Man betænke desuden, at Neapels gunstige Finantsstilling egentlig først har udviklet sig siden den nuværende, fra saa mange Sider bagvaskede Kong Ferdinand II., medens der førend Aaret 1830 herskede en vis Norden i Finantserne. Uagtet saadanne talende Beviser vil det alligevel endnu vare længe, indtil visse

Blade, der ere et sørgeligt Exempel paa Fordommens Magt, ville lade Sandheden blive tilbørligt anerkjendt. Den dybeste Grund til disse Blades Antipathi mod Neapel og deres Sympathi for Sardinien er imidlertid kun at søge i den Dumstændighed, at Neapel hylder den katholske Conservatisme, hvorimod Sardinien lader sig bruge som alle Revolutionsheltes villige Redskab.

Amerika. (Følger af en eneste Conversion.) Et Brev fra P. Smet S. J. i *Précis historiques* meddeler følgende interessante Historie: I Aaret 1807 havde Daniel Barber, Prædikant for Congregationskirkesekten i Amerika, døbt Frøken Allen, Datter af General Allen, og optaget hende i sin Sect. Denne Dame var dengang 22 Aar gammel. Kort efter indtraadte Miss Allen i det katholske Pensionat for Søstrene til Borfjære Frue i Montreal; hun blev ikke blot Katholik, men traadte, for ganske at indvie sig til Herren, ind i de barmhjertige Søstres Ordenssamfund, hvor hun døde 1819; hendes opbyggelige Død foranledigede den protestantiske Læge, som havde haft hende under Behandling, til ogsaa at vende tilbage i den katholske Kirkes Skød. Miss Allen's Conversion havde isøvrigt endnu andre Naadens Frugter iblandt hendes Troesfæller til Følge. Hendes tidligere Sjælsfærger, den nævnte Prædikant Barber, blev først Medlem af den saak. (protestant.) biskoppelige Kirke; dernæst blev han i Aaret 1816 ligeledes Katholik. Hans Son, Virgile Barber, født 1782, var ligesom sin Fader protestantisk Prædikant. Ogjaa han blev Katholik; hans Kone fulgte hans Exempel. Begge Ægtefæller besluttede nu at skilles ad, for ganske udelukkende at indvie sig til Guds Tjeneste. I denne fromme Hensigt begav Hr. Virgile Barber sig i 1816 til Rom, for af den h. Fader at opnaae den fornødne Tilladelse dertil. Han besluttede at blive Præst og modtog i den evige Stad de h. Indvielser. Efter et toaarigt Ophold der, reiste han tilbage til Amerika, for personlig at bringe sin Ægtefælle Ravens Tilladelse til at indtræde i Ordenslivet. Hun traadte ind i Hjemføgelens Kloster i Georgetown og gjorde sit Novitiat der i 2 Aar. — Af dette fromme Ægtepars tidligere Ægtefæb var der 5 Børn: fire Døttre og een Son. Den Sidste studerede hos Jesuiterne i Georgetown; Døttrene vare i Pensionatet i Hjemføgelens Kloster i samme By, men uden at vide, at deres egen Moder var Novitsinde i det samme Kloster. De 5 Børn førtes til Caspelle, for at være Vidner til at deres Moder afslagde de høitidelige Klosterløfter, og i det samme Dieblis lod deres Fader sig optage i Jesu Selskab foran det selv samme Alter. Ved dette rørende og uventede Optrin brød Børnene ud i Taarer,

thi de troede sig nu ganske forladte og forældreløse; men den himmelske Fader vaagede over denne høit benaadede Familie. De fire Døttre bestemte sig ogsaa alle for Ordenslivet: tre af dem bleve Ursulinerinder; den fjerde blev Søster af Hjemfølgelsens Orden i Georgetown; deres Broder Samuel blev, ligesom hans Fader, Medlem af Jesu Selskab. P. Virgile Barber, Faderen, blev, efter at han havde virket med stort Held i forskjellige vigtige Embeder i Pennsylvania og Maryland, Professor i det hebraiske Sprog i Jesuiternes Colleg i Georgetown, hvor han d. 27. Marts 1847 døde i en Alder af 65 Aar. Omvendelsens Naade strakte sig iøvrigt ogsaa til andre Medlemmer af Familien. En Brodersøn og Wyndling af P. Virgile Barber, ved Navn William Tyler, født 1804 som Protestant i Darby i Staten Vermont, blev 1844 den første katolske Biskop i Hartford; han døde i sit Diøcese i Aaret 1849. -- Hvo maa her ikke beundre Forsynets naaderige og hemmelighedsfulde Styrelser og Raadslutninger!

Sydamerika. Paa den franske *D* Martinique i Vestindien har den katolske Kjarlighed atter staaet en glimrende Prøve. Ifølge en Skrivelse derfra af 12. Januar d. A. rasede den gule Feber der med Hestighed; 11 af de derværende katolske Missionairer og 4 Konner bleve et Offer for deres Iver i Opfyldelsen af deres Kaldspligter ved de Syges Forpleining.

Marieforeningens

ærede Medlemmer indbydes herved til et Møde idag Søndagen d. 7. Juni, Eftermiddag Kl. 4.

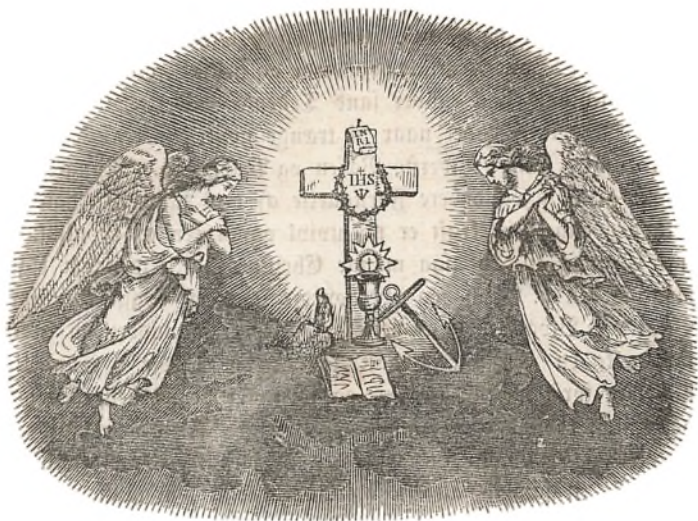

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 7. Juni. — Den allerhelligste Trefoldighedsfest (Trinitatis=Søndag). — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messer. — Kl. 10 Høimesse, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt. —
- Torsdag d. 11. Juni. — Christi Legemesfest. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messer. — Kl. 9½ Høitidelig Procession med det Allerhelligste; derefter Levitmesse, med tydt Præd. — Paa denne Festsdags og de følgende 7 Aftener holdes Kl. 8 en høitidelig Andagt til det allerh. Alterens Sacramente.
- Søndag d. 14. Juni. — 2. Sønd. efter Pinkske. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messer. — Kl. 10 Høimesse, med dansk Præd. — Om Aftenen Kl. 8 Andagt, med dansk Prædiken.
- Torsdag d. 18. Juni. — Om Aftenen Kl. 8 Andagt, med dansk Præd.; til Slutning høitidelig Procession. --
-

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 13.

Søndagen den 2de Juni.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Harets Vob 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Kouvshandler **C. A. Blantzensteiner**, Store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rt. 8 St. Kvartalet.

Om den daglige Bivaanelse af den hellige Messes.

(Sluttet.)

Vi have ovenfor bemærket, at netop Deeltagelsen i den h. Messes er den kraftigste og mest velsignelsesrige Maade, paa hvilken vi i alle Livets Stillinger og Forholde kunne tage vor Tilflugt til Gud, og vi have ogsaa allerede hentydet paa, at denne hemmelighedsfulde, hellige Handling er den rigeste,

uudtømmelige Kilde til den dybeste og solideste Andagt, at den nødvendigtvis maa fremkalde ophvielse og hellige Følelser, Tanker og Beslutninger hos enhver sand Troende. Dette vil blive os endnu mere indlysende, naar vi trænge noget dybere ind i dette allerhelligste Offer's inderste Væsen og Betydning. Mangel paa en ret grundig og dybere Forstaaelse af dets sande Indhold og dets uendelige Virkekraft er uidentivl ogsaa een af de almindelige Grunde til, at saa mange Christne saa sjelden om Agen bivaane den h. Messe og overhovedet synes at lægge kun liden Vægt paa Bivaanelsen af dette høih. Offer, ja undertiden endog foretrække en god Prædiken for den h. Messe. Sandelig, hvo som først engang kjender og forstaaer denne hellige Offer-handlings vidunderlige Dybde og Bigtighed, vil ogsaa vide at vurdere og beundre den og føle sig mægtig tilskyndet til at slutte sig til samme saa ofte og saa inderlig som muligt.

Den h. Messe er Jesu Christi Offer, frembaaret for Verdens Synder; men den er ogsaa vort Offer til Gud. Om det ogsaa er Frelseren Selv, Som ved Præstens Hænder bringer Sig Sin himmelske Fader til Offer, saa bliver dette Hans Offer ved vor hemmelighedsfulde Forening med Ham dog tillige ogsaa vort Offer. Naar vi troende bivaane samme, naar vi træde i det inderligste Samsund med Christo, den sande Ypperstepræst, da bliver Hans Offer anseet og optaget som om det ogsaa var frembaaret af os til den himmelske Fader. Vi ere af os selv uskiftede og uverdige til at yde Gud den Tilbedelse og Tak, som vi ere Ham skyldige; men vi kunne bringe Ham disse ved Ham, Som er bleven Verdens Offer, og for Christi Skyld vil Gud da naadig og barmhjertig see paa os som Sine Børn og tillade, at vi i og ved Hans Een taknemmeligen prise og ære Ham som vor Fader; i Følelsen af vor egen store Syndighed og i vor egen Skyldbemyndighed, kunne vi neppe vove at nærme os Gud, men idet vi troende og angrende omfatte vor evige Ypperstepræst, der som Saadan netop er nærværende paa Alteret under den h. Messe, tør vi tillidsfulde bede til den hellige og retfærdige Gud, at Han for denne Sin Sønns Skyld vil være os naadig og forunde os Barmhjertighed, vore Synders Tilgivelse og alle fornødne Naadegaver. Saaledes er den h. Messe det fuldkomneste Tilbedelses-, Tak-, Lovpriisnings-

og Bønoffer, som vi kunne frembære til Gud den Allerhøieste. Da vi nu hver Dag ere forpligtede til at tilbede og prise Ham, vor Staber og Gud, hvorledes kunde vi da vel gjøre det bedre og suldkommere, end netop ved den h. Messe, ved en inderlig Deeltagelse i dette den nye Pags ublodige Offer; og hvorledes kunde vi mere kraftigen og virksomt tage vor Tilflugt til Gud, end derved, at vi frembære Ham dette allerh. Offer, ved hvilket vi selv blive helligede, Gud bliver æret, forsonet og lovpriist paa den værdigste Maade? Vil Gud Faderen i Jesus, Sin elskede Søn, vel negte os noget, som i Sandhed er godt og heldbringende for os? Aldrig! men enhver god Gave vil saaledes i Forhold til vor Modtagelighed og Værdighed ganske sikkert blive os tildeelt. Thi „hvad I bede Faderen om i Mit Navn, det skulle I faae!“ har Herren Selv sagt. Og er det da ikke fortrinnsviis en Bøn i Hans Navn, naar vi opfende den til Faderen ved og med Jesus Kristus Selv og under Mellemkomst af Hans uendelige Fortjenester? Derfor have da ogsaa fromme Christne fra alle Tider i alle deres Livs Anliggender, ved glade og sørgelige Begivenheder, i Sygdom, Ulykkestilfælde, Frikselser o. s. v. først og helst taget deres Tilflugt til det h. Offer, ved at frembære Gud Hans Søns Offer; og de bevidne ogsaa gjerne, hvor megen Hjælp, Trøst og Kraft der idelig bliver dem tildeelt netop ved dette h. Offer. Hvo vilde derfor ikke gjerne, saafremt det kun er muligt, hver Dag indfinde sig ved Frembærelsen af dette allerhelligste Offer; hvo vilde ikke gjerne bivaane samme med Andagt, for saaledes altid at blive mere deelagtig i dets uendeligt velsignelsesrige Frugter og øse deraf altid mere Kraft og Naadebistand for at kunne føre et Liv i Gud og for Gud!

Alf det hidtil Sagte er det tilstrækkeligt indlysende, hvor heldbringende og velsignelsesrig den oftere Bivaanelse af den h. Messe ogsaa er paa Søndagene. Vi kunde hermed slutte disse vore faa Bemærkninger derom; imidlertid fortjener dog denne smukke gamle katolske Skik af to Hensyn endnu en særdeles Dyrkelsesomhed.

Det kan vist ikke mangle, at den, der daglig eller dog flere Gange om Ugen besøger Herrens Huus og andægtigen bivaaner den h. Messe, netop derfor ogsaa vil slutte sig mere til Kirken

overhovedet. En Saadan vil sikkerlig komme til at feire ogsaa Son- og Festsdagene paa en værdigere Maade og tilbringe dem mere overensstemmende med Kirkens Hensigt, Aand og Anordning; han kommer ogsaa til, neiagtigere og med frommere Sind at overholde Kirkens Faste- og Abstinensforskrifter o. dsl.; han vil fremdeles værdigere forberedt nærme sig de hell. Sacramenter og saaledes modtage disse med større Betsignelse, — fort sagt, han vil overhovedet med en vis hellig Glæde iagttage og øve Alt, hvad Kirken til de forskjellige Tider paa Aaret foranstalter, foreskriver og fejrer til Guds Ære og til vor egen sædelige Forbedring og Helligelse. Det ligger allerede i Sagens Natur selv, at den daglige, eller idetmindste oftere Bivaanelse af den h. Mæsse maa udøve en saadan godlylig Indflydelse paa hele Livet; imidlertid bliver det desuden ogsaa ofte og tydelig nok stadfæstet ved Erfaringen selv. Vi finde nemlig netop i hine katolske Familier, i hvilke det oftere Kirkebesøg er blevet til en smuk og from Vane, det mest levende kirkelige Sindelag; de ere Kirken med om Kjærlighed hengivne, tage stedse den inderligste Deel i alle dens Lidelser og Glæder, understøtte villigt og glad alle kirkelige Foretagender ved Bøn og Almisse, læse og udbrede gjerne katolske Skrifter og søge overhovedet at fremme et i Sandhed katolskt Liv og Levnet i nære og fjerne Kredse. — Denne Indflydelse paa enhver Enkelt's hele Forhold i kirkelig Henseende — paa den Enkelt's kirkelige Liv, er nu sandelig af den allerhøieste Betydning og Betydning. Thi Enhver, der i Sind og Bandel vil tilhøre Kristus og trofast efterfølge Ham, maa fremfor Alt ogsaa ganske tilhøre Hans uplettede Brud, Hans Kirke, adlyde den i alle dens hellige og vise Anordninger, og tro- ligen og ivrigt, flittigt og paa den rette Maade anvende de af Jesus Kristus til Kirken betroede Naademidler. Et fromt kristeligt Liv er ogsaa altid et sandt kirkeligt Liv. Hvo som ikke hører Kirken, hvo som ikke trofast følger den, han vil heller ikke høre Kristus, ja han foragter Hans Ærdomme og Bud. Dette har til alle Tider, saavel som ogsaa i vore Dage ved flere Leiligheder viist sig aldeles klart og umis- kjendeligt. I den nyere Tids kirkelige Bevægelser og Rivninger have vi paa mange Steder seet, hvorvidt det tilsidst kommer

med Saadanne, som vise Kulde og Ligeegyldighed for Christi Kirke, denne „Støtte og Grundvold for al Sandhed“, denne Christendommens uovervindelige Klippe, og ikke agte dens Bud, ikke finde Behag i dens hellige Handlinger og Ceremonier, fromme Andagtsøvelser o. s. v. Al Tro og al Religion bliver dem efterhaanden ligeegyldig, og de høre og løbe og gribe let-sindigen efter Alt, hvad der mindst generer og foruleiliger eller forurodiger dem i deres lave, aldeles jordiske Bestræbelser, i deres sandfælsige, blodagtige og syndige Liv. Et ægte kirkeligt Liv og Sind, en inderlig Tilslutning til Kirken og Alt, hvad der staaer i nærmere Forbindelse med Kirken og opholder og beforder det sande christelige Sindelag, er derfor af den aller-høieste Betydning for enhver enkelt Christen, og Deeltagelsen i Ugedags-Gudsstjenesten, især den daglige Bivaanelse af det hell. Messioffer, er saaledes ogsaa af denne Grund af den største Vigtighed. Maatte derfor Alle, især alle Forsatte og Familiefædre, efter Kræfter søge at befordre denne smukke Stik; de ville snart see deres Bestræbelser lønnede ved de skønneste Frugter!

Dette er altsaa det ene Hensyn, af hvilket den oftere Bivaanelse af den hell. Messe paa Ugedagene fortjener en særdeles Opmærksomhed; det andet Hensyn er, at Bivaanelsen af den h. Messe desuden ogsaa er en offentlig og smuk Bekjendelse af vor hellige katholske Tro. Djsaa af denne Grund har vel Kirken gjort det til den strengeste Pligt for alle sine Troende, at de idetmindste hver Sønd- og Festsdag skulle bivaane det hellige Messioffer med Andagt. Ved Troens offentlige Bekjendelse bliver selve Troen ikke alene altid mere og mere vaak og opristet i os selv, men vi foranledige netop derved ogsaa mangen katholsk Medchristen til ligeledes at leve efter sin Tro og afslagge Bidnesbyrd om den. Hvad virker dog ikke ofte en Enkeltens levende Troesiver! Hvilken vel-siguelsebring Indflydelse udover ikke f. Ex. en Moder, der daglig gjerne dvaler i Herrens hellige Huus, allerede ved sit blotte Exempel paa hele den øvrige Familie! Exempler lære og vise os det ofte nok. Især er det i vore Dage nødvendigt, at enhver oprigtig og arlig Christen tro og aabent bekjender sin Tro og med Glæde afslagger Bidnesbyrd om den. Vi leve i en Tid,

da vor christelige Tro og netop Troens største og mest ophøiede Helligdom, det heihellige, tilbedelsesværdige Offer, bliver spottet, vanæret og vanhelliget, da man fra visse Sider fordrifter sig til at laste det h. Offer og give sit dæmoniske Had til det Luft ved de laveste og skammeligste Spotnavne. Saadant maa naturligtviis dybt bedrøve ethvert katholff Hjerter. Men vi maae ikke alene i stum Sorg og med tomme bittere Klager over denne Ugudelighed betragte denne vor Helligdoms Vanhelligelse, men vi maae netop derfor saa meget desto fastere og inderligere flokke os om vort hellige Offerbord, vor Tro maae vaagne netop desto kraftigere og aabenbare sig desto herligere. Jo mere netop vor Troes tilbedelsesværdige Hemmelighed bliver miskjendt af uvidende og vanhelliget af gudsforgaaene Menneffer, desto mere maae vi netop bestræbe os for at lægge vor Tro og Kjærlighed for Dagen, desto hyppigere og med desto større Ærbødighed maae vi samle os omkring vore Altære, for saaledes ved vor større Ærbødighed ligesom at erstatte og udsone den forfærdelige Vanhelligelse, som bliver tilføiet Herrens Legemes og Blods vidunderlige Sacramente. Dette er i Sandhed christeligt og katholff, og saaledes hevner den Christne sine Modstanderes Bespottelser og Fornærmelser. Jo mere Mørket stræber efter at udbrede sig, desto mere lader den sande Christen sin Troes Lys skinne; jo mere han bliver fornærmet, forhaanet og forfulgt, desto ivrigere bliver hans Bøn for dem, der „ikke vide hvad de gjøre“; med desto større Langsel imødeser han den Dag, da een Tro, atter skal forene Alle, da der skal være „een Hyrde og een Hjord“. Hvad fromme Forbønner formaae, det viser saa mange anseete og ædle Mænds Tilbagetrædelse til Moderkirken i England og Tydskland; glade og aabent have de bekjendt, at de have deres katholffe Brodres uafbrudte Bønner at takke for deres Omvendelses Naade. Dette maae altid mere tilskynde os til, at vi blive varagtige i Bønnen og lade vor Troes Lys udbrede sine Straaler vidt omkring. Lad os derfor ofte og ret talrigt indfinde os i Helligdommen omkring vore Altære, lad os her bede til Gud ved Hans Søns Blod, at Han stedse vil bevare os og alle Menneffer i sand og levende Tro, og at Han vil forunde os Kjærlighed til alt Godt, Kraft og Styrke til enhver Dyd, Udholdenhed under

alle dette Livs Farer og Anfægtelser, No i Døden og salig Fred i Evigheden; lad os daglig bede med hele Kirken:

„O Gud, Du som i det vidunderlige Sacramente har efterladt os Mindet om Din Lidelse; forund os: saaledes at ære Dit Legemes og Blods Hemmeligheder, at vi altid maae føle i os Frugterne af Din Forløsning; Du som lever og regjerer med Faderen i den Helligaands Eenhed, Gud, fra Evighed til Evighed. Amen.“

Fornuftig Emancipation.

Viserne fra Dresden berette om et mærkværdigt, men ogsaa meget interessant Institut, som dersteds er blevet oprettet og aabnedes den 22. April d. A. Det er den ved det saakaldte tydske Beflædnings-Academi (o: et Slags Høiskole for Stræderlauget) oprettede „Læres- og Uddannelsesanstalt“, under Directionen af Dhr. G. A. Müller og H. Klemm. Aabnings-Høitideligheden fandt Sted i Anstaltens Localer, i Overværelse af flere høiere Autoriteter, blandt hvilke selve Statsministeren Frhr. von Beust og Hovedstadens Overborgemeister Pfotenhauer befandt sig. Institutets Bestyrer, Directeur Müller, fremstillede i en Tale et dobbelt Formaal, som man ved dette Institut tilsigtede at opnaae: 1) en theoretisk og 2) en practisk-konstnerisk Uddannelse i Stræderlaugets Forretninger. Iaar fremhævede han, at man ved denne Anstalt havde til Hensigt, at uddanne en **uafhængig, national Tilskæring**, og at man saaledes endelig vilde emancipere og frigjøre sig fra den **Pariser Mode-Journals** anmassende Herredømme og Trældom. — Det er netop for dette Diemeds Skyld, at vi give Dresdener Institutet vort fulde og udeelte Bisfald og hilse det som et sandt Tidens Fremskridt. Thi det er i Sandhed en stor Skam for det øvrige moderne Europa, at det i Henseende til Klædningen eller Dragten har saa aldeles tabt den rigtige Smag og Konstjands, at det ikke mere anseer nogen Dragt for smuk, naar den ikke ogsaa er modern, d. v. s. naar den ikke svarer til den nyeste

Pariser Mode, saa smagløs denne da end maatte være. Det er **Modens**, i Stedet for **Konstens** Herredomme, og det er i Sandhed et storartet testimonium paupertatis (=: Vidnesbyrd om deres egen Fattigdom), at Europa's fleste Nationer maae lytte efter den Pariser Modejournals Artikker, efter dens Forfrifter og Tegninger, som af de Pariser Strædemestere dicteres efter Lune og Behag, og nogle Dage eller Uger efter beherske hele Europa ligesom en ufravigelig Lovbog, som Enhver maa rette sig efter, der vil lade sig see i anstændigt Selskab. Vi kunde nok finde os i et saadant Tyranni, dersom det i Virkelighed tjente til at udbrede en rigtig, kunstnerisk Smag; thi der gives ogsaa med Hensyn til Klædedragten, ligesom i Bygningsstilen og andre Ting, en rigtig **Konst** og konitrigtige Regler for samme. Men naar man ene anseer **Moden** for **Konstens** Regel og Rettesnor og agter Pariser Modejournalen for det non plus ultra, for det Høieste og Fortrinligste, som kan frembringes paa dette **Konstens** Gebeet: saa skuffer man sig rigtignok i saare høj Grad, og der behøves kun et Hjerdingaars Tid til, haandgribeligen at kunne overbevise sig om at man er bleven skuffet. Thi **Moden** forandrer sig jo som en Protens, i det Mindste fire Gange hvert Aar. Skulde altsaa **Moden** være den virkelige **Konst** og rigtige **Konstsmag**, da maatte **Konstsandsen** virkelig være en besynderlig og forunderlig Ting. Dog det er i Virkelighed kun den smagløse Modegjæk og en taabelig Efterabslæssyge, men ikke nogen kunstnerisk Sands og Følelse, som behersker den moderne Smag i Klædedragten. Hvilke smagløse og al **Konstsands** fornegtende Tilsnit, Former og Skikkelser i Klædedragten kunne vi ikke iagttage i Løbet af 1 eller 2 Aar, — uden at ville tale om saadanne Dragter, som endog ligefrem stride imod den christelige **Erbarhed** og blufærdige **Tugtighed**, men som man for **Modens** Skyld ikke skammer sig ved! — **Pariser** Strædernes Modejournal er sandelig hverken en Guldgrube for den sande **Skønheds** rigtige Former, eller den røber noget som helst Kjendskab til **Konstens** Grundsætninger og Regler, ei heller er den en Lovbog for gode Sæder. — Dersom den var det One eller det Andet, behøvede man rigtignok ikke at skamme sig ved i saa Henseende at danne sin **Konstsmag** efter Pa-

rifer Moden! thi det Gode og Ægte maa man gjerne modtage og antage hvorsomhelst man finder det, hvad enten det er hos Venner eller Fjender. Men saaledes som Sagen nuomlunder staaer, er det, — vi gjentage det, er det i Virkelighed en stor Skam og Beskæmmelse for det øvrige dannede Europa, at lade sig sin Konstsmag med Hensyn til Klædedragten paaahyde og paa-øctroiere af de franske Straderes gale Luner i Paris. Derfor er det ikke blot et respectabelt og roesværdigt, men ogsaa et ædelt og ægte patriotisk Foretagende, som man i Dresden har besluttet sig til, i den Henseende at ville emancipere sig fra Paris og lægge Grunden til en virkelig smuk selvstændig og national Klædedragt. Institutet bestaaer af 6 Classer og er blevet aabnet med 30 Elever, iblandt hvilke der ogsaa findes en Normand. — Vilde de skandinaviske Lande efterligne dette Exempel, saa vilde de vistnok ogsaa snart komme til, for deres særegne nationale Character at gjenoprette en sand Nationaldragt, og ikke mere bryde sig om Paris. Den spanske Nation er i hele det vestlige Europa den eneste, som har vidst at hævde sin eiendommelige og skønne Nationaldragt, medens alle andre have ladet sig tage paa Stæbetoug af Paris. Derfor vilde det være paa Tiden, endelig at frigjøre sig for denne Daarskab og at vende tilbage til Fornuften.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. (Keiserinden af Rusland og den h. Fader.) Keiserinde-Moderen af Rusland har, som bekjendt, fra Nizza, hvor hun har opholdt sig i otte Maaneder, ogsaa begivet sig til Rom. Om det Besøg, som hun, ledsaget af sin Svigersøn, Kronprindsen af Würtemberg, aflagde hos Hs. Hellighed i det vaticanske Palads den 25. April, berettes Følgende: Keiserinden kysede med Grefvugt den hell. Faders Haand. Samtalen blev snart saa fortrolig, at Hendes Majestæt bad Hs. Hellighed om at maatte befæe de enkelte Bærelser, ja endog Pavens Sovecabinet, over hvis Simpeltid den til Pragt vante Dame blev ikke lidet forundret. Ogsaa foran den h. Faders Haandbibliothek opholdt Keiserinden sig en Stund, besaae forskellige Bøger og spurgte om deres Indhold og Diemed. — Hs. Hellighed be-

svarede Keiserindens Besøg: ellers er det en gammel Sædvane, at Paven personlig kun besøger katolske Monarker. Pave Gregor XVI. retournerede ikke den afdøde Keiser Nicolaus' Besøg; Cardinal Lambruschini mødte hos denne som Hs. Helligheds Stedfortræder og havde ved denne Leilighed en saa levende Samtale med Keiseren, at de fra de lige over for liggende Huse iagttagende Herrer og Damer beundrede Cardinalens og forbausedes over Czarens Udfærd. — Kronprindsen af Würtemberg gjorde et meget godt Indtryk paa Hs. Hellighed, især ved det eftertryffelige Tilfagn, han gav, at ville opretholde den i sin Tid imellem hans Fader og Kirken afsluttede Overeenskomst (see forr. Nr. af Kirket. S. 187). Til Kronprindsens Ledtagere sagde Hs. Hellighed: „Opfylder i Alt samvittighedsfuldt eders Pligt, især ogsaa mod eders Herre: han er i høi Grad værdig til eders Trost og Hengivenhed.“ Disse Herrer, omendstjondt Protestanter, yttrede siden, at disse faderligt formanende Ord af den katolske Kirkes synlige Overhoved havde gjort et dybt og uudsletteligt Indtryk paa dem. Ved en anden Leilighed sagde Hs. Hellighed: „Næst efter Keiseren af Østerrig bereder Kongen af Würtemberg mig den største Trost: og jeg vurderer dennes Fortjeneste saa meget desto mere, da Hs. Majestæt er en protestantisk Tyrste.“

— (Den h. Faders Balsfart.) Den 4. f. M. tiltraadte den h. Fader som bekjendt den saa meget omtalte Reise, hvis Hovedoieem er at besøge Balsfartstedet Voretto. I alle de Stæder, hvor han hvilede sig en Smule eller tilbragte Natten, modtog han af Befolkningen de oprigtigste Bewiser paa Hengivenhed og Grefrygt. Selv de mest ode Gader vrimlede af Landbosfolk, der vare hidkomne, for at bevidne den hoi Pilegrim deres Hengivenhed. Hs. Helligheds Reise var hidtil en uafbrudt Række af Triumpher og Fester, en uafbrudt Udværling af hjertelige Følelser imellem Helligheds og Undersaatter, imellem Fader og Børn. Den er en høitidelig Gjendrivelse af den saa meget udbredte Anskuelse, at den offentlige Mening i Kirkestaten ikke skulde være gunstig stemt for Pavens verdslige Herredomme. Man sammenblander her det revolutionaire Sindelag hos enkelte Faa med den Stemning, som næres af det overveieende Fleertal af Folket, der bliver sine nedarvede Følelser og religiøse Principer tro. I Alsisi kom 12 Biskopper, deels fra Kirkestaten, deels fra Toscana, sammen, for at gjøre Paven deres Opvarming. Erkehertug Ferdinand, Kronprinds af Toscana, begav sig til Perugia, for at bringe Hs. Hellighed Hylningen af en sand barnlig Grefrygt. Almiser til de Rattige, Foræringer af Kalk og Paramenter til Kirker, Understøttelser til Velgjørenhedsanstalter og industrielle Instituter, og

Belgjerninger af enhver Art betegne den h. Faders Wei. Fra Loreto vil den høie Reifende begive sig over Ancona og Sinigaglia, hans Fødeby, til Bologna, der er Kirkestatens anden Hovedstad; netop nu holdes en stor Folkemission der: 27 Missionairer af forskjellige Ordener prædike i Stadens 9 største Kirker. I Bologna vil ogsaa den sardiniske Regjering lade hilse paa den h. Fader ved sin Gesandt ved det toscaniske Hof.

— En lærd Engländer, Medlem af Parlamentet, F. F. Maquire giver i et Brev fra Rom til det engelske Blad *Cork Examiner* blandt Andet ogsaa følgende ret interessante Meddelelser om den nuregjerende Pave Pius IX.'s Personlighed: „Jeg saae første Gang Paven, da han bivaanede Vesperandagten i sit Brivaucapel i Quirinalpaladset, omgivet af Cardinaler og andre Prælater, iblandt hvilke en armenisk Biskop og en græsk Erkebiskop udmærkede sig mest. Paa de reserverede Pladser seer man ved disse Leiligheder Repræsentanter for alle Nationer under Solen, Præster og Lægfolk: Frantsmænd, Italiener, Grækere, Spaniere, Tydfkere, Englændere, Irlandere, Skotter, Amerikanere, sorte Indianere og Kubiere med lyse Dine og en klog Pande, men af den mørkeste Hudfarve. Enhver Ansigtsfarve og Hudfarve seer man navnlig blandt Studenterne i Propagandacollegiet, i hvis Nærhed jeg netop havde en fortrinlig Plads. For mig, lige saa vel som for Alle, var Paven naturligviis den mest tiltrækkende Personlighed; ethvert Blik og enhver Bevægelse af ham fængslede Interessen, navnlig Katholikens, som i hans milde og ædle Skikkelse erkjender sin Kirkes ærværdige Overhoved, den aandelige Herfter over den større Deel af den christelige Verden. Pius IX.'s Træk, som de Fleste kjende af Portraiter og Buxter, udmærkede sig ganske i Særdeleshed ved Adel, Mildhed og Velvillie, og jeg kan ikke tænke mig en større Værdighed, end hans Holdning viser, naar han midt iblandt Kirkeskræfterne sidder paa Thronen eller intonerer Vesperandagten eller meddeler den høitidelige apostoliske Velsignelse. Jeg har seet mangen from Præst i Udøvelsen af de hellige Functioner, men aldrig saae jeg hos nogen hiin dybe, udtryksfulde Fromhed, aldrig en saa himmelsk Glæde, som Andagtens indvortes Aand udstraaler udadtil, som her. Hans hele Sjæl syntes at være aldeles fordybet i de gudstjenstlige Handlinger, ved hvilke han assisterede, og ikke et Secund blev hans Opmærksomhed bortledet fra Andagten. Tre eller fire Gange endnu havde jeg den Lykke, at være tilstede, naar Paven assisterede ved de forskjellige høitidelige Gudstjenester, og jeg var hver Gang greben af Synet af den samme Fromhed, den samme andægtige Samling og af det samme hellige Udtryk, der forklarer det menneskelige Afsyn lige-

som med Lysstraaler. — — Døm nu af den h. Faders daglige Liv, om det Billede er sandt, som Fordom og Legn har udfattet af den nuværende Pave: Paven staaer hver Morgen op før Kl. 6 og feirer først selv den h. Mæsse, hvorefter han endnu hører en anden h. Mæsse. Derpaa giver han sin Statssecretair Audients for vigtige Statsanliggender og derefter har Majordomus Audients for hans Huusholdningsager. Derpaa modtager han alle de til ham adresserede Breve af den forskjelligste Art, gjennemlæser dem alle med kjærlighedsfuld Opmærksomhed og overgiver dem da i sin Privatsecretairs Hænder til videre Befordring eller afgjør dem strax selv, efter Omstændighederne. Kl. 10 begynde hans egentlige saakaldede Audientser, der sædvanlig vedvare indtil Kl. 2, da han spiser. Hans Bord er meget simpelt. Fra Kl. 3 til 5 pleier han at fiøre ud. Kl. 5 begynde Audientserne paany og vedvare sædvanligen indtil Kl. 9 eller 10 om Aftenen. Derpaa læser han sin Breviarbon som en almindelig Præst og gaaer da til Sengs. Den er saa simpel, som den fattigste Students Seng i Rom. Affæet fra de særegne Audientser, som mange Gange finde Sted, er enhver Dag bestemt for et særegt Slags Audientser og for Behandlingen af et bestemt Slags Forreminger, der enten staae i Forbindelse med de pavelige Staters Forvaltning eller have Hensyn til Kirkens Regjering. — Man kan i Sandhed siige, at Paven iblandt alle Verdens Monarker er den tilgængeligste for sine Undersaatter. Den ringeste af dem kan personligen komme til ham, ikke engang den værste Forbryder i hans Stater er berøvet den Ret at overrække ham et Brevskrift, hvilket er Grunden til de utallige Ansøgninger om Audients og en Mængde andre Ansøgninger af enhver Art, der enten directe eller igjennem en Mængde Mellem personer indkomme til Hs. Hellighed. Et Brevskrift til Paven er ikke en tom Form, men et Raad, som sikkert trænger til den h. Faders Dre, om ikke selv hans Hjerte røres.“

— (Conversioner.) Fra Livorno berettes om Omvendelsen af 9 Jødinder i Tidrummet fra 3. Juni 1855 til 14. Febr. 1857. Fornylig døbte ogsaa Cardinal Patrizi i Rom en jødisk Moder tilligemed hendes Børn, og stiftsvigte Paaasteløverdag en jødisk Pige. Den 17. Aug. 1856 blev i Domkirken i Ascoli døbt 3 Jødepiger, der alle vare henved 20 Aar gamle. Den 22. Juni i. A. blev ligeledes en ung Israelit fra Udins døbt i Rom af Cardinal Requini. Han studerede den høiere Mathematik i Padua og kom ved Guds Naade til Erkjendelse om, hvor viensynlig alle gammeltestamentariske Spaadomme ere blevne opfyldte i Jesus Christusb.

Efter sin Daab fortsatte han sit Studium og erholdt ved det romeriske Universitet den philosophiske Doctorværdighed.

Spanien. (Gammel-katholske Skikke.) Hvor meget det spanske Folk trods alle modsatte Bestræbelser endnu er forblevet dybt katholsk i alle sine Classer, fremgaaer bedst af dets Sæder og Skikke, der som noget Hverdagsmæssigt rigtigst og sjældent finde deres Veie til Dagspressen, men ikke desto mindre ofte udbrede mere Lys over Nutid og Fremtid, end alle Throntaler og Kammerdebatter. Saaledes har f. Ex., som vi udtrage af Univers., Ministeren for den offentlige Underviisning, Dom Moyano, fornylig ladet forskædige sig en ny Gallavogn og tillige givet den Befaling, at den forinden han selv benyttede Vognen, først skulde benyttes til at bringe det h. Wandringsbrod til en Syg, for saaledes ligejøm at give den en heiere Indvielse. Denne Grefsvgt for det allerh. Alterens Sacramente er forovrigt aldeles ikke noget Uærdværdigt, men man kan daglig see i Madrid, at, saasnart Det bliver baaret til en Syg, da alle Vogne holde stille paa Gaden og at den første lader Præsten stige ind, for at føre ham frem og tilbage; Ingen, saa heitskillet han er, hvad enten det er en Herre eller en Dame, undlader lettelig denne fromme Skik; og da nogle Folk af en vis Kaliber i den nveste Tid havde sat sig ud over den og mageligen forbleve i deres Vogne, medens de kjørte forbi det Allerhelligste, vakte dette almindelig Misbilligelse og Harm. Referenten saae meer end een Gang Dronningen selv at stige ud af Vognen, overladende sin Plads til det hellige Sacramente, medens hun selv tilfods fulgte Det med en Kjerte. — I Madrid er det overhovedet endnu Skik, at en Mængde Troende fra det paagjeldende Sogn, naar deres Forretninger tillade det, indfinde sig ved enhver Sygeberetelse, for tilbøende at ledsage det h. Sacramente hen til den Syge og tilbage med brandende Lys. Ja, en Hrefudsk har i to Aar givet alle sine Rudise den Befaling, at de saasnart de høre Beretelsesfloffen, diebliffelig skulle kjøre til Kirkeøren og stille deres Vogn til Raadighed ved Hens og Tilbagekjørselen af det Allerhelligste.

Neapel. (Afslutning af et Concordat.) Bilancia af Mailand skriver: „Forhandlingerne imellem den hellige Stol og Kongen af Neapel om Afslutningen af et Concordat have ført til et glædeligt Resultat. Det kunde ikke blive anderledes; thi det var naturligt, at Ferdinand II., som optog og høimodigen beskyttede Kirkens Overhoved i hans Landstygthed i Gaeta, ønskede som katholsk Monark at befæste Gendragtigheden imellem Kirke og Stat paa en varig Maade.“ De katholske Blade i Cardinien stadfæste denne Efterretning og selv de meer eller mindre kirkesjendtlige Blade meldte Afslutningen

af et Concordat som ganske bestemt; de sidste lægge rigtignok ikke Skjul paa deres Harme og sige, at den offentlige Mening har ventet „Reformer af en ganske anden Art“ af Kongen! Vi paa vor Side beundre en Monarks Mod, som søger at bekæmpe Revolutionen ved den vigtigste og mest dybtgribende af alle „Reformer“.

Tyrkiet. Som vi allerede tidligere have berettet, har man i Constantinopel været betænkt paa at benytte sig af Krigen gunstige Resultater, for iblandt Tyrkerne at fremme Menneskelighedens Interesser, idet man udfastede en Plan til Oprettelsen af et „Fredens Hospital“ under Ledelse af de barmhjertige Søstre. Efter lange Forhandlinger desangaaende med Sultanen's Regjering er Sagen nu endelig bragt til en lykkelig Afgjørelse. Keiser Napoleon lod paa Søstrenes Anmodning, som blev understøttet fra de militaire Autoriteter, udlevere dem alle Menbler, Senge etc. fra de franske Lazarether i Orienten, og saaledes kom de i Besiddelse af det fornødne til et Hospital paa 500 Senge. Der manglede kun endnu Byggepladsen til den paatænkte Bygning. Søstrene henvendte sig igjennem det franske Gesandtskab til Sultanen, og, efterat mange Hindringer ere blevne fjernede, er det keiserlige Decret endeligen blevet udfærdiget og undertegnet. Sulten Abdul-Medschid glæder sig over, ved denne Leilighed at kunne bevidne Frankrig og de fromme Søstre sin Hviagtelse og har ladet dem overgive et meget stort Grundstykke, som ligger paa en af de Høie, hvorfra man har Udsigt til Bosporus, og i Nærheden af Forstaden Pera; dette Grundstykke tilhører ikke Staten, men er Sultanen's Gien-godm, og hans personlige Belvillie og Gavnildhed have Søstrene altsaa at takke for denne smukke Foræring. De gode Konner synes ikke at behøve at frygte for Mangel paa det Nødvendige, thi om Kilden af deres Troesfællers Kjærligheds-gaver end maatte udtørres, vilde Sultanen's Gavnildhed ikke mangle: han har fornylig skienket 17,000 Rdr. til Bygningen af det nye „Fredens Hospital“. — Hvad maa man vel tænke og sige, naar man sammenligner den tyrkiske Keisers Udfærd med den kristelige Konge af Sardinien's Handlemaade med Hensyn til Kirkens Ordenssamfund? —

Amerika. (Conversion af en berømt Socialist.) New-York Freeman's Journal af 11. April skriver: „Vi erfare, at Dr. Nichols og Fru Gove Nichols, begge altfor bekendte ved deres socialistiske Lærdomme og deres Forjeg paa practisk at gennemføre disse, have søgt og erholdt Optagelse i den katolske Kirke. De bleve døbt i Cincinnati den 29. Marts i Kirken til den h. Franz Xaver af P. Dakeley af Jesu Selskab. En Datter af Fru Nichols og en anden Person, som hylkede det

samme System, ere blevne døbte paa samme Tid, og af nogle Nutydninger i Catholic Telegraph kunne vi slutte, at endnu flere andre af deres Venner ere traadte over. Det synes, som om de Aander, der ere blevne fremmanede ved Bordbanerne, have betydet de nævnte Personer at henvende sig til Jesuiterne i Cincinnati, for at modtage religiøs Belæring (!). Det samme bliver som bekendt fortalt om den unge Amerikaner Hume, der i f. N. blev Katholik i Rom." — Catholic Telegraph offentliggjør en Tilbagekaldelse, som Dr. Nichols i eget og Familiens Navn har rettet til Erkebiskoppen af Cincinnati. I denne Skrivelse siger han blandt Andet:

„I Følelsen af den dybeste Ydmyghed og Anger underkaste vi os den katolske Kirkes guddommelige Orden; vi troe, hvad den lærer, vi forkaste, hvad den fordømmer. Vi have været Socialister efter Fourier's System; vi have med Iver og god Tro arbejdet paa Grundlæggelsen af en socialistisk Forening. Men vore Forsøg og Bestræbelser i den Henseende have overbevist os om, at den sociale Regeneration kun kan opnaaes ved et helligt Liv; og da vi nu søgte at opnaae dette hellige Liv, har Gud i Sin Naade lært os Sin h. Kirke at kjende, som det guddommelige Redskab til Menneskehedens Forbedring og Forløsning. I denne Kirke, som er enig, guddommelig og ufeilbar, finde vi den Orden, Hengivelse, Oflervillighed, Tro og Lydighed, der er nødvendig for den menneskelige Gjenfødelses store Værk, og vi troe i al Ydmyghed, at Gud i sin Tid vil fuldende dette Værk. I det vi underkaste os Kirken og antage dens Tro, stole vi paa den seierriige Fuldendelse af dens guddommelige Mission. Vi troe, at Virvar og Fordærvelse blive de nødvendige Følger af alle andre Forsøg, som ville forbedre Menneskehedens Lod. Efter mangeaarige Studier, efter haardt Arbejde og lang Erfaring ere vi endelig naaede til den Overbeviisning, at Kristus er Verien, Sandheden og Livet, saavel til Forbedringen af den jordiske Lod, som til Menneskets moralske Forløsning.“

Freeman's Journal gjør hertil den Bemærkning: „Der vil tidlig eller sildig komme en tung Prøvefestid, som enhver Convertits Trofskab er underkastet. Himmelen bliver ikke vunden ved Conversionens første brandende Iver, og den, som vil reddes, maa være belavet paa Fristelser. Imidlertid ville vi haabe, at de omtalte Convertitter ville holde ud indtil Enden og at de ved et opbyggeligt Liv ville udsone Fortidens Synd.“ — For at forstaae dette alvorlige Sprog af dette katolske Blad, maa man kjende den sørgelige Berømthed, som Dr. Nichols og Kone have opnaaet i Amerika. Man maa fremdeles betænke, at overilede Tilbageværelser til Kirken, der mere

ere en Frugt af Phantasten end af rolig Overbeviisning og oprigtig Sindsforandring, undertiden ere saavel paa andre Steder, som ogsaa i Amerika blevne fulgte af Tilbagefald til Vildfarelsen. Man havde i saadanne Tilfaelde dannet sig en phantastisk Katholicisme efter egen Hjerne og Indsigt, og man forlader den igjen, saasnuart man finder, at den virkelige Katholicisme ikke mere svarer til de poetiske Dromme. Og netop af denne Grund er man fra katolsk Side i Almindelighed ikke saa meget tilbøielig til at paaafskynde deres Optagelse i Kirken, som ønske den, men man søger tværtimod at opsætte og forhale den i et længere Tidsrum, for at give Convertenderne Tid og Leilighed til, ikke blot theoretisk, ved Underviisning og Læsning, men ogsaa practisk, ved et kirkeligt Liv, at lære at kjende den katolske Kirkes sande Aand og Bæsen. Kun saaledes er det muligt at forebygge sorgelige Stusselser fra begge Sider; idetmindste er Kirken da skyldfri, naar Convertiteter ikke ville benytte sig af den givne Frist og Leilighed, og senere ved et beklagelsesværdigt Tilbagefald forøge deres Skyld og Ansvar for Guds Domstol i en forfærdelig Grad. At en saadan Erfaring iøvrigt ingenlunde er ny, men allerede gjordes i den ældste Tid af Kirkehistorien, derom vidne saa mange Kirkesædres skarpe Udtryk om dette Punct, og derom vidner ogsaa selv den Omstændighed, at Convertendernes Forberedelsestid (Catechumenatet) til Optagelsen i Kirken for det Meste var beregnet paa flere Aar! —

China. Ifølge den nyeste officielle Publication ved den apostoliske Stol, som indeholdes i Recueil statistique, findes der for Dieblikket i China og de tilgrændsende Lande 36 apostoliske Vicariater, som blive forvaltede af 48 Biskopper in part. tilligemed deres Coadjutorer, medens de øvrige Geistlige ved disse Vicariater forstørstedelen ere Indfødte. Antallet af de i selve China levende katolske Christne beløber sig efter den nævnte officielle Rilde til henved een Million.

Kirkelig Erindringsliste.

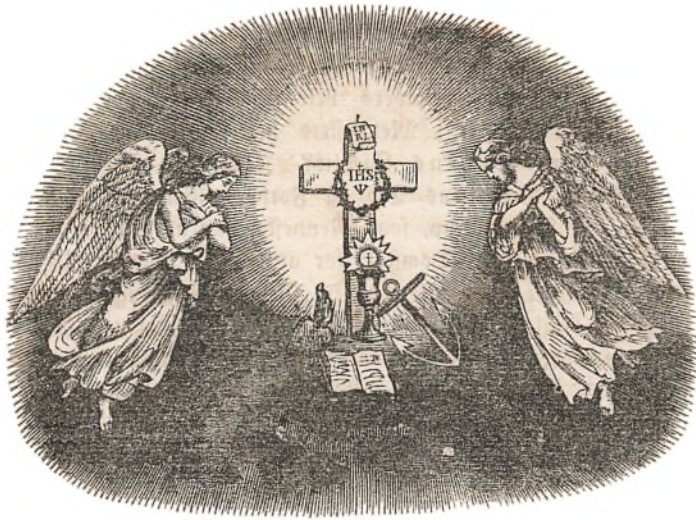
Søndag den 21. Juni. — 3. Sønd. efter Pinitse. — Broderskab. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 10. Høimesse, med tydt Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt til Maria's h. og ubesmittede Hjerter for Syndernes Omvendelse. —

Søndag d. 28. Juni. — 4. Sønd. efter Pinitse. — Den h. Johannes den Døbers Fødselsfest. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. — Kl. 10 Høimesse, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Forelæsning.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 14.

Søndagen den 5te Juli.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octavo-Ark til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler **C. A. Blantekneiter**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglæder; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 St. Kvartalet.

Den h. Salvelses Sacramente for de Syge.

I.

Den katholske Kirke er en sand Moder for de Troende. Den tager Mennesket allerede strax efter Fødselen i sine Moderarme, renser og helliger det ved Daabens h. Sacramente og støttende og hjælpende, advarende og trøstende, beskyttende og frelsende, velsigende og saliggjørende, ledsager den det igjennem hele Livet

indtil Graven. I Særdeleshed er det i Livets vigtigste Forhold og Dieblit, i hvilke den aabenbarer sin hele Modersfjærighed og aabner sine Naadegavers hele Rigdom for de Troende. Men hvilket Dieblit i Menneskets hele Liv er vel af større Vigtighed end Dødens Dieblit? I Dødens Dieblit endes og afflutes Provøffens Tid og Forberedelsen til Evigheden; den er den sidste Kamp, som Mennesket har at bestaae, og den fører dette for Guds Domstol, for at det kan aflægge Regnskab over hele Livet, over alle Tanker, Ord og Gjeringer. Dødens Time er Afgjørelsens Time. Hvorledes Mennesket bliver befundet i Døden, derefter retter dets Lod sig i Evigheden; paa en salig Død følger et evigt saligt Liv; paa en usalig Død et Liv af evig Dval og Fordømmelse. Da saaledes Alting afhænger af Dødstimen, bliver Kirken ikke træt af at formane de Troende, at de stedse skulle ihukomme dette alvorlige Dieblit. Den lærer allerede det lille Barn fromt at folde sine Hænder og dagligen bede: Hellige Maria, Guds Moder! bed for os arme Syndere nu og i vor Dødstime; den bestroer hvert Aar paa Afsønsdagen de Troendes Pande med Affe, idet den tilraaber dem: Menneske, betænk, at du er Støv og skal blive til Støv igjen! og den fører dem paa Allesjælesdag ud paa Kirkegaarden til Gravene, for at Forgængeligheden og Forsængeligheden af alt det Jordiske maa ret levende træde dem for Die. Ved ethvert Dødsfald lyder Dødningsklokkerne Klageraab ned fra det katholicke Taarn, og ligesom denne, skulle ogsaa den sorte Mæsseklædning ved Sjælemæsserne, de gribende Andagter „til Opnaaelsen af en salig Død,“ Kirkens Bønner for de Afdøde ved det h. Messesoffer og for Prædikenen tjene til, altid at erindre de Troende om Døden, og opfordre dem til at arbejde og virke, saalænge det endnu er Dag for dem. Kirken forsømmer overhovedet ingen Leilighed, for at erindre om Dødens Alvor, og ligesom den til dette Tiemed har anordnet mange sindrige Stikke og betydningsfulde Ceremonier, saaledes paalægger den ogsaa sine Præsterganffe i Særdeleshed den Bligt, baade paa Prædikestolen og i Skriftestolen, samt ved alle øvrige passende Leiligheder, at formane de Troende til alvorlig Forberedelse paa den sidste Time!

Da nu Kirken med en saadan kjærlig og urrettelig Omhu søger at forberede sine Børn hele Livet igjennem til Døden, saa kan man nok tænke sig, at den ganske vist vil endog fordoble denne Omfjorg, naar Dødens afgjørende og skjæbningsvagre Dieblif selv allerede nærmer sig. Den har gjort sine Tjenerne det til den helligste og mest paatrængende Pligt, at tilbyde og bringe Alle, som ere betroede til deres aandelige og præstelige Omfjorg, naar de ere i Dødsfare, deres h. Embedes hjælpende Bistand, og paa det at intet timeligt Hensyn maatte afholde dens Præster fra Opfyldelsen af dette hellige og ofte besværlige og farebringende Hverv, have disse allerede ved Modtagelsen af den h. Indvielse nedlagt det hellige Kydsthedsoffer paa Herrens Alter, og ere saaledes fri for alle hine Baand, hvorved Egteskab og Familie paa saa mange Maader binder Mennesket til Verden. Den katolske Præst iler derfor til Enhver, som er farlig syg; ingen Frygt for Smitte, intet Hensyn til Familie holder ham tilbage selv fra den Bestyrges Eng. Naar han paa en kjærlig og viis Maade har gjort den Syge opmærksom paa Sygdommens Fare, har trøstet og formanet ham til kristelig Taalmodighed og rolig Hengivelse, søger han efter Omstændighederne ogsaa at bevæge ham til behørigen at ordne sine timelige Antiggender, for at han derpaa, fri for alle jordiske Sorger, udelukkende kan hevende sit Blik paa sit Indre og forberede sig til en ret værdig og velsignelsesrig Modtagelse af de hell. Sacramenter for de Døende. Har den Syge, ved at følge dette sin Sjælehyrdes Raad, alvorligen og værdig forberedet sig, da beskender han angerfuld og ydmyg sine Synder og modtager ved Skriftemaalens h. Sacramente Tilgivelse for alle sine Synder, og bliver derpaa ogsaa vedergræget med hiin hemmelighedsfulde Sjælespise, i hvilken Skaberen meddeler Sig Selv til Skabningen som et Middel til og Underpant paa dennes uforgængelige og evige Forening med Ham. Dog, med Meddelelsen af dette h. Sacramente er den naaderige Skat, som Frelseren har overgivet Kirken, endnu ikke udtømt; men den katolske Kirke besidder endnu et eget Sacramente, hvorved de Troende modtage Raade, Taalmodighed, Lindring, Mod, Kraft og fast Fortrosthed paa Syges eller Dødsleiet. Det er den hellige Salvelses Sacramente for de Syge.

II.

Den hellige Salvelse for de Syge*) er hiint Sacramente, hvorved der ved Præstens Salvelse og Bøn bliver den Syge meddeelt himmelsk Naade til Sjælens Frelse og undertiden ogsaa til Legemets Helbredelse. At den h. Salvelse er et sandt og virkelig Sacramente, kan bevises af den h. Skrift, af Traditionen og flere Kirkeforsamlings Beslutninger.

Den h. Jacobus skriver i sit Brev V, 14—15. Følgende: „Bliver Noget syg iblandt eder, da kalde han Kirkes Præster til sig, og de skulle bede over ham og **salve** ham med **Olie i Herrens Navn**, og denne Troens Bøn vil være den Syge til Frelse og Herren vil opreise ham og naar han har Synder paa sig, da ville de blive ham forladte.“ Af disse Ord fremgaaer det klart, at den hell. Salvelse er et sandt Sacramente. Den h. Apostel taler om et udvortes spuligt Tegn paa en Naademmedeelse: — De skulle **bede** over ham og **salve** ham med **Olie i Herrens Navn**; — og det om et Tegn, som ikke alene betegner, men ogsaa virkelig meddeler indvortes Naadevirkninger: — Og Troens Bøn vil være den Syge til **Frelse**, og Herren vil opreise ham og dersom han har Synder paa sig, da ville de blive ham forladte. — Saadanne Naadevirkninger kunde Apostelen sandelig ikke af egen Magtfuldkommenhed forbinde med dette udvortes Tegn, men dette formaaede kun Christus Selv, og vi maae derfor antage, at Christus Selv har indstiftet dette Sacramente og at Jacobus blot har meddeelt og indskærpet denne Befaling til „de tolv Stammer, der leve i Udsprelsen“, og til hvem han uetop retter sit Brev. (Jfr. Jac. 1, 1.)

Omendskjönt den h. Jacobus' Ord saa bestemt og klart udtale den h. Salvelses sacramentale Character, have dog de fleste, fra Kirken adskilte Religionsfællesskaber, som forkaste dette Sacramente, paa alle Maader gjort sig Umage for, at udbyde

*) Den h. Salvelse for de Syge bliver undertiden ogsaa kaldet den sidste Salvelses Sacramente, serdi iblandt alle de Salvelser, som Frelseren har anordnet i Sin Kirke, denne Salvelse skal foretages sidst. Kirkefædrene kalde den ogsaa Sacramentet for de Høbenfarende.

dem anderledes. Luther forfastede hele Jacobus' Brev og kaldte det „en rigtig Straa=Epistel“, fordi den h. Apostel saa afgjort modsagde denne saakaldte Reformators nye Dogma om den blotte Troes Tilstrækkelighed til Salighed; imidlertid har man dog ikke povet derfor at sjerne dette Brev fra Luther's Bibeloversættelse. Andre paaftaae, at Jacobus her taler om en blot medicinal (!) Salvelse, hvorved den Syge vilde faae legemlig Lindring og Sundhed; men hvorfor skal denne just foretages af Præsterne og ikke snarere af Diaconerne, hvem det dog især paa laae at pleie de Syge og Fattige, eller af Lagen eller af den Lidendes Familie eller Venner? Om Olien ogsaa kan virke helbredende og lindrende, saa er det dog vist, at den ikke er noget Lægemiddel mod alle Sygdomme. Jacobus siger ogsaa udtrykkeligt, at Salvelsen og især Troens Bon vilde have en Syndstilgivelse til Følge, hvorved Antagelsen af en blot legemlig og medicinal Salvelse fuldkomment bliver gjendreven.

Der bliver af nogle Theologer endnu anført et andet Sted af den h. Skrift for Salvellsens Sacramente, nemlig hos Marcus 6, 13., hvor der siges om de h. Apostle: „Og de uddrev ogsaa mange Djævl og salvede mange Syge med Olie og helbredte dem.“ Men dette Sted kan vel ikke gjælde som egentligt Beviis for dette Sacramente, idet der her virkelig kun er Tale om blot udvortes vidunderlige Helbredelser, som Apostlene fuldforte, endnu førend de havde modtaget den præstelige Myndighed og Værdighed, og det ikke alene paa Troende, men ogsaa paa Jøder, for saaledes at føre ogsaa dem til Troen. Denne Salvelse tjente til Legemets Helbredelse og bevirkede denne altid og useilbarlig, hvorimod den h. Salvellses Sacramente ikke altid bevirker Legemets Helbredelse, men fornemmelig har Renselsen og Styrkelsen af den Syges Sjæl til Diemed. Dette Skriftsted kan derfor vel kun anses som en fjern Hentydning og Forberedelse til den h. Salvellses Sacramente, hvilket ogsaa Conciliet af Trident stadfæster. (Concil. Trid. sess. 14. c. 1.)

At den h. Salvelse for de Syge er et virkeligt Sacramente, lærer for det Andet ogsaa den almindelige kirkelige Overlevering eller Tradition paa det bestemteste, idet alle

rede de ældste Kirkefædre og andre kirkelige Skribenter fra de første Aarhundreder omtale og omhandle de Syges Salvelse som en hell. og sacramental Handling.

Origenes (hom. 2. in Leon. n. 4.) nævner iblandt de forskjellige Maader at opnaae Syndstilgivelse paa, næst efter den „moisommelige“ Bod i Skriftemaalets Sacramente, hvorved Synderen „ikke undseer sig for at bekjende sine Synder for Præsten“, ogsaa Salvelses Sacramente for de Syge, hvorved det gaaer i Opfyldelse, som Apostelen siger: „Er nogen syg iblandt eder, saa kalde han Kirkens Præster til sig“ o. s. v.

Næsten paa samme Maade ytrer den h. Cyrifostomus sig. I det han (de sacerd. III. 6.) taler om den Præsterne meddeelte Magt til at forlade Synderne, siger han: „De (Præsterne) bringe os ikke alene Gjenfødselen, men kunne ogsaa tilgive os de efter Gjenfødselen begaaede Feil; thi naar een af eder er syg, da kalde han Kirkens Præster o. s. v.“

Da Pave Innocentius I., der levede i Begyndelsen af det 5te Aarhundrede, blev spurgt af Biskop Decentius, om hine Ord: „Er Nogen iblandt eder syg“ o. s. v. skulde udelukkende kun forstaaes om de Syge, der skulde salves af Præsterne med den h. Olie, eller om denne Salvelse ogsaa maatte meddeles dem, som skulde gjøre offentlig Bod, svarede han, at der ikke var nogen Tvivl om, at diæse Ord kun vare at forstaae om de syge Troende, og tilføjer: „men de offentlige Bodfærdige maa den h. Olie ikke meddeles; thi den er et Sacramente (genus est sacramenti), og hvorledes kunde det være tilladt at meddele dem dette ene Sacramente, medens alle øvrige Sacramenter negtes dem?“ (epist. ad Decent. VIII. n. 12.)

Lignende Vidnesbyrd for den h. Salvelses Sacramente findes i mange andre Kirkefædres og Kirkehistorikeres Skrifter, navnlig hos Marcarius af Jerusalem, Victor, Presbyter i Antiochia, Cæsarius, Beda, Theodor af Canterbury, Bonifacius af Mainz, Egbert af York, Alcuin, Amalar af Trier, Radbertus, Paschasius, Hugo af St. Victor, Bernhard, Theophylact, Decumenius o. fl. a.

Saaledes som de h. Fædre og Kirkeskribenterne have vidnet, saaledes vidne ogsaa de Skættere, der allerede tidlig skilte sig

fra Kirken, for Salvellsens h. Sacramentes oprindelige Bestaaen i Kirken. Troen paa dette Sacramente var saa almindelig, og det bragte de Lidende og Dvænde en saadan Trost og Betsignelse, at Branglærerne ikke vovede at forkaste det, men meget mere toge det over med i deres Sectar. Irenæus fortæller allerede om Heracleoniterne og Marcisianerne, at de salvede deres Syge og saaledes ogsaa efterlignede den katholske Kirke. Grækerne, Armenierne, Kopterne, Nestorianerne som overhovedet Orientalerne have ligeledes, som det fremgaaer af deres Bekjendelseskrifter og Culo-gier, bibeholdt den h. Salvelse og stemme i denne Henseende ganske overeens med den romerske Kirke.

Til disse vigtige Vidnesbyrd for Salvellsens Sacramente kunne vi endelig endnu tilføie flere Conciliers Beslutninger. Conciliet i Chalons, der holdtes i Aaret 813, udtaler sig i can. 48 paa følgende Maade: „Overeensstemmende med Apostelen Jacobus' Ord, med hvilke ogsaa Fædrenes Vidnesbyrd stemme overeens, maac de Syge salves af Præsterne med den h. Olie, der bliver indviet af Biskopperne; thi Jacobus siger saaledes: „Er nogen iblandt eder syg o. s. v.“ — Ligesaa bestemte udtale sig Concilierne i Achen (i A. 836), i Worms (i A. 868), Mainz (i A. 847), Meaux, Pavia (i A. 850) og flere andre. Da de saakaldede Reformatorer havde forkastet Kirkens almindelige Tro om dette Sacramente, og Luther, Calvin og Melancton med Bittigheder og Spotterier, som det ikke passer sig at anføre i et religiøst Blad, bekæmpede et Frelsemiddel, som femten Aarhundreder igjennem havde bragt utallige Syge og Dvænde stor Trost, traadte Conciliet i Trident dem iveien og udtalte den katholske Kirkes almindelige Tro i følgende Beslutninger: „Naar nogen siger, at den sidste Salvelse ikke er et sandt og egentligt Sacramente, som er indstiftet af vor Herre Christus og forkyndt af den salige Apostel Jacobus; men at den kun er en af Fædrene optagen Etik eller en menneskelig Opdigtelse, han være Anathema (s: udelukket af Kirken)!“ — „Naar nogen siger, at den h. Salvelse for de Syge ikke meddeler Naade og ikke forlader Synder og ikke hjælper de Syge, men at den nu er

ophørt, som om den kun jordum har været en helbredende Naade, han være Anathema!" (14. Møde, 1. og 2. Can.).

Af alt dette fremgaaer det klart, at den h. Salvelse altid er bleven anseet for et sandt Sacramente i Kirken og at Protestanterne saaledes have begaaet en uforsvarlig Letindighed, idet de have villet berøve den dens sacramentale Character. Den h. Skrifts og Traditionens Vidnesbyrd ere saa klare og tydelige, at de ikke kunne svækkes; og det er endnu ikke lykkedes nogen Modstander af Kirken, at opdage den Mand, der skal have opfundet den h. Salvelse, eller at udfinde den Tid, naar den er først bleven indført. Derfor beklage ogsaa mange besindige og fornuftige Protestanter, at „Reformatorerne“ have unddraget de Syge og Døende dette trøsterige Frelsemiddel, og de kunne ikke andet, end erkjende den modsatte katholske Læres Sandhed og Skjønhed. Saaledes siger t. Ex. den ligejaa lærde som berømte Leibniz: „Om den h. Salvelse er det ikke nødvendigt at sige meget; den har den h. Skrift for sig, jaavelsom den Kirkes Fortolkning, som fromme og katholske Christne stole paa. Heller ikke indseer jeg, hvad Noget kan dable ved denne Skik, som Kirken har antaget. Vi saae, at Helbredelsens Gave, der nu, saavelsom andre overordentlige Begjæringer, efterat Kirken er fast grundet, ikke mere er saa hyppig, tidligere var forbunden dermed; dog maa man heller ikke troe, at selv dengang alle de ere blevne helbredede, som modtog den h. Salvelse. Imidlertid har den i det mindste ogsaa endnu den Dag idag for velberedte Sjæle hin stedsevarende og aldrig stoffende Helbredelseskraft, som Apostelen Jacobus tillægger den, og som han sætter i Syndsforladelsen og i Troens og Dydens Befæstelse. Og denne er aldrig nødvendigere, end netop i Livsfare og Dødens skrækelige Dieblif, for at kunne tilbagekaste Satans gloende Pile, med hvilke han just da anfalder os heftigst.“

(Sluttes.)

De nyeste Optrin i Belgien.

Brüssel og flere andre af Belgiens fornemste Byer vare i de Dage fra 27—31. Mai d. A. Stuepladsen for saadanne Optrin, som levende maatte erindre om Gadecravallerne i Berlin, Wien og Frankfurt i Aaret 1848. Anledningen til disse Uroligheder laae i den belgiske Rigsdags Forhandlinger om den af Regjeringen forelagte „Stiftelses- og Belgjorenhedslov“. Hidtil havde baade de religiøse Ordenssamfund (Klosterne) og Geistligheden lovligen ikke været berettigede til at modtage og uddele Almøiser til Fattige; eheller havde de den Ret at arve, at modtage Gaver og Legater; ved den bemeldte „Stiftelses- og Belgjorenhedslov“ skulde disse Rettigheder nu blive dem lovligen indrømmede. Hovedpuncterne i selve Loven vare efter en sex Ugers Discussion blevne antagne af Rigsdagen (Deputeretkammeret); Kammerets større Fleertal og Regjeringen vare fuldkommen enige, og den Venstre, s: Democraterne eller de saak. Liberale af reneste Vand, leed det ene Nederlag efter det andet, da disse „Liberale“ pludselig, af Frygt for „Præsteherre-domme, som vilde gjøre Belgien til et Munkeland“, reiste sig med Bold og fremkaldte Gadecravaller og Oprør af „Røbelen i Kjøle“. Førend vi give os til at skildre de affyrlige Scener, vilde vi i Korthed kaste et Blik paa den hidtilværende Tilstand af det belgiske Fattigvæsen og paa den nye, saa meget beryggede Lov. —

Det belgiske Fattigvæsen har hidtil været ordnet paa følgende Maade: I de enkelte Menigheder er der „Belgjorenhedsudvalg“ for Fattigforsørgelsen, hvorfra Geistligheden er udelukket, og som bestaaer af Embedsmænd, hvilke Menighedsraadet vælger. Under dette Udvalgs eller denne Comitee's Forvaltning staae alle Hospitalet, Fattighuse, Fattiggæser o. s. v. Af den Formue, alle Gaver, som ved Testamente eller fra endnu levende Givere tilfalde de velgjørende Stiftelser, tilfalde saaledes ogsaa strax og udelukkende disse Belgjorenhedsudvalgs Forvaltning, og det staaer ikke Giveren eller Testatoren frit for, at overlade Bestemmelsen om den Maade, paa hvilken hans Gaver og Legater skulde forvaltes eller uddeles, til flere andre Per-

soner, f. Ex. til Sognepræsten, til Biskoppen. Ethvert Testamente, som gjorde andre Bestemmelser med Hensyn til Penge for Fattige, blev som ulovligt strar erklæret for dødt og magtesløst og Pengene udbetalte til Communerne; ifølge denne Lov maatte naturligviis alle de fromme Gaver, som bleve testamenterede til „de barmhjertige Søstre“ eller til andre religiøse Ordenssamfund, strar uden videre blive erklærede for ugyldige. Hvorvidt Urimeligheden i saa Henseende blev drevet, viser følgende Tilfælde. Grevinde Merode havde skjenket de barmhjertige Søstre i den h. Johannes' Hospital i Briissel flere Meubler, Ornat, hellige Kar o. dsl. til deres Kapel; men da kom „Belgjørenhedsudvalget“ og bemærkede sig disse Gjenstande, idet de oveniud udfældte de gode Søstre for „Tyve“! — —

I Aaret 1837, hvor Democraterne udgjorde Fleertallet i Deputeretkammeret og en saakaldet liberal Regjering gif Haand i Haand med dem, blev dette Slags Fattigvæsen indført ved et ministerielt Rescript. Ved disse kirkesjendtlige Bestemmelser sølte Landets Majoritet, som jo bestaaer af Katholiker, sig stødt og fornærmet, og allerede i flere Aar har det katholsk-conservative Parti i Belgien gjort Forsøg paa, at faae slike Tilstande snerede og at indføre en anden Lovgivning for Fattigvæsenet, saaledes som den bestaaer i andre Lande. Da det katholsk-conservative Parti nu endelig i Efteraaret 1855 ved Balgene til Deputeretkammeret havde opnaaet en afgjort Majoritet og tillige ogsaa et konservativt Ministerium overtog Regjeringen, syntes det passende Tidspunct at være kommet. Det nuværende Ministerium forelagde derfor i den sidste Sessjon den omtalte Belgjørenhedslov. Denne indeholder tvende Hovedbestemmelser. For det Første skal Kongen nemlig være berettiget til, ved en kongelig Forordning at give de religiøse Ordenssamfund civil Corporationsret, d. v. s. den Ret at besidde, at arve og at modtage de dem testamenterede Gaver og Legater. — For det Andet bestemmer § 78 af Udkastet, at Stifterne af fromme Stiftelser ogsaa skulle have den Ret at udnævne visse Personer til Forvaltere af deres Gave og Stiftelse, eller at overgive denne Forvaltning i Hænderne paa En, som beklæder et verdsligt eller geistligt Embede. Statens Overophyu

wilbe i disse Tilfælde altsaa indskrænke sig til, at vaage over, at Stifternes givne Bestemmelser og Anordninger virkelig blive overholdte; den indre Indretning af saadanne Anstalter, Tilsynet med dem etc. skulde derimod i Fremtiden være overladt til de af Dommeren udnævnte Personer. — —

Dette er altsaa den „berygtede“ Lov, om hvilken de belgiske Liberale paaستاا, at den „vilde give Landet til Britis for Munkenes og Nonnernes Bindsyge“; den samme Beskyldning udtale ogsaa mange inden- og udenlandske Blade, men de vogte sig viselig for at offentliggjøre Ordlyden af Lovudkastets Hovedbestemmelser. Det er Beviser paa en god og ærlig Tanke-maade! Saa meget desto mere bør det derfor paaafkjones, at selv et protestantisk Blad, Berliner „Kreuzzeit.“, viser megen Retfærdighedsfølelse i denne Sag og udtaler sig ogsaa med stor Frimodighed imod de belgiske Liberales skændige Færd, og for det bemeldte Lovudkast. „Kreuzzeit.“ bemærker med Rette, at der her ved dette Spørgsmaal egentlig kun handles om, at indrømme en større og velberettiget Frihed for Deres personlige Villie, som ved Gaver eller ved Testamenter ville grundlægge Belgjørenheds-Anstalter; denne Frihed i testamentariske Bestemmelser er i Lov-givningen fra alle Tider og iblandt alle Nationer hellig og ufrænkkelig, og mod denne personlige Villies Frihed kæmper den belgiske Liberalismus, kun fordi den derved seer sine Interesser i Fare. Blandt andet fremhæver „Kreuzzeit.“ ogsaa, at ogsaa i Preussen den der gjeldende Lovgivning indeholder næsten ordret de samme Bestemmelser, som den „berygtede“ belgiske Belgjørenhedslov. Den preussiske „Landrecht“ bestemmer nemlig, at Regjeringen kun i de Tilfælde skal have Ret til at forkaste Betingelserne for en from Stiftelse, naar deres Opfyldelse enten er aldeles umulig eller endogsaa ligefrem skadelig. Og dette er ogsaa udentvivl baade i retslig og i sædellig Henseende den rigtige Grundfætning.

Forhandlingerne i det belgiske Deputeretkammer om denne „Belgjørenhedslov“ begyndte mod Slutningen af April; Kampen var ivrig og hed. De Liberale saae ved dette Lovudkast deres skjønneste Idealer tilintetgjorte, og de reiste sig derfor med al mulig Magt imod det baade i Pressen og i Kammeret. Ikke

destomindre stemte Fleertallet af de Deputerede for Loven, og den liberale Venstre leed idelige og smertelige Nederlag. Da besluttede de ædelmodige „Liberale“ (o: Frisindede) at hevne sig, og det værdige Mittel til deres nedrige Hevn var — en voldsom Gneute i Gaderne!

Det var i Mødet d. 27. Mai, hvor de ovennævnte Hovedbestemmelser i Loven bleve antagne med 61 Stemmer mod 41; i dette Møde kaldte den ædle og „liberale“ Deputerede Frère-Orban, skummende af Bredde, de kirkeligstindede, katholske Medlemmer af Kammeret „uærdige Comödianter“, og den gemene Pøbel paa Gallerierne tilhylede hans Skjeldsord saa lydeligt Bifald, at man ikke mere kunde forstaae et Ord. Præsidenten lod Gallerierne rømme. Pøbelen gjorde Modstand, udstødte Trusler og Skjeldsord mod Præsidenten og mod Medlemmerne af Høire, og kaldte Ministrene „Kjeltringer“; store Mennekkemasjer samlede sig imidlertid udenfor Deputeretkammeret, og da den pavelige Nuntius, Monsign. Gonella, som havde overværet Mødet, forlod Huset, blev han ved sin Udtrædelse paa det Skammeligste haanet, udfjeldt og udpeben af det liberale, o: frisindede Pak. Alt de saak. Liberale overrakt bleve modtagne med Jubel og Bifaldshytringer af den store Hob, men derimod de Deputerede af Høire og alle, som bar en præstelig Dragt, med Hylen og Smædeord, behøve vi efter det Sagte vel neppe særligt at bemærke.

Aftenen d. 28. Mai fandt de første Excesser i Gjærning Sted i Brüssel. Paa Jesuiternes Bygninger, paa Kapucinerklosteret, paa de katholske Deputeredes Bopæl og i Expeditionerne af de conservative Blade bleve Binduerne ituflagne og flere andre Beskadigelser udøvede. De selvsamme Skjændselsgjærninger fornyedes (man seer deraf, at det saak. „liberale“ Parti manøvrerer efter en formelig Felttogspan) i andre større Byer af Kongeriget, i Antwerpen, Mons, Gent, Lüttich, Namur og Berviers. Djsaa her nøiedes man ikke med blotte Sammentrottelser og Hyldingshytringer for det liberale Parti, men man forgreb sig ogsaa paa de conservative Deputeredes og enkelte Geistliges Huse, men i Særdeleshed paa Jesuiternes, Redemptoristernes og Recollecternes Klosterbygninger; i Gent blev Biskoppen forhaanet og i Lüttich tillod Mængden sig de

affhyeligte Stjændfjelsgjerninger ved det bissfoppelige Palads. I Zemappes drev man Gemeenheden til en gruopvækkende Grad. De dervær. christelige Skolebrødres Huus blev formelig stormet og alle dets Mobilier ødelagte og opbrændte. Kapellet blev vanhelliget, de præstelige Klæder brændte, en Statue af den allerfjal. Jomfru ødelagt og i Stedet for det guddommelige Barn gav man hende et Rør i Haanden. Kun med stor Møie lykkedes det een af de fromme Ordensmænd endnu i Tide at borttage det Allerhelligste fra Tabernaklet og saaledes at forebygge den forfærdeligste Vanhelligelse. Anstaltens Directeur blev slagt til Jlden, og kun en brav Sømands Mellemkomst har han at takke for sin Befrielse fra den grusomste Dødsmaade; han blev stærkt forbrændt, saa at han befandt sig i en meget færlig Tilstand. Ifølge en anden Betning ere to af de christelige Skolebrødre i Zemappes døde som Følge af de dem tilføiede Mishandlinger, og for en Tredies Liv nærer man endnu Frygt. Den Skade, som blot i Mons og Zemappes blev udøvet paa Klosterbygningerne, anslaaes til 25,700 Frs.

Den falkke Liberalismus er overalt og altid den selvsaame: har den Fleertallet paa sin Side, saa giver den de mest hensynslose Love; har den derimod Mindretallet, saa benytter den sig af Pøbelen, ophidses og oppirrer den til at slaae Vinduer ind, ødelægge, at brænde og myrde, for saaledes at blive en Lov quit, som er den uvelkommen. Hvad vilde man vel sige, dersom omvendt det conservative Parti vilde gribe til Volds-gjerninger og anvende Bajonetten imod de i en constitutionel Stats Deputeretkammer-forelagte, discuterede og med Stemmesfleerhed antagne Love?

Hvad har Regjeringen nu gjort lige overfor disse Excesser? De Kammerdeputerede selv forbleve uroffelige, de lode sig ikke skræmme eller kysse ved Pøbedemonstrationerne, og endnu Dagen efter den 28de, stemte de med stor Majoritet for andre vigtige Paragrafer af bemeldte Lov; men Kongen troede at burde give est er for den konstige, viskelig af de Liberale godt betalte Ophidselse, og udsatte ved en Ordonnans af 30. Mai Kammerforhandlingerne for en Maaned. Denne Kammerets Udsættelse var det første Beviis paa Regjeringens Frygt og Svaghed. Mon en fornuftig, constitutionel Regjering maa

betragte Gadeoptøier og Oprør for den lovlige Kundgjørelse af Folkvillien? Skal ikke tværtimod den constitutionelle Repræsentations Majoritet være den lovlige Kundgjørelse af Folkvillien? Vi beklagede derfor allerede meget dybt den Svaghed, som Regjeringen viste ved Kammerets Ujournalering. En characterfast Regjering vilde uden videre have ladet discutere Loven til Ende og derefter snarest muligt ladet den, forsynet med den kongel. Sanction, offentliggjøre. Det forlangte en constitutionel, af Folkerepræsentationens Fleertal understøttet Regjerings Værdighed og Anseelse! Ved Ujournaleringen derimod gjorde man et Skridt tilbage og rakte Revolutionen den lille Finger, saa at det nok var at vente, at den snart vilde bemægtige sig den hele Haand og vinde Overmagt. Det er da ogsaa skeet! Det belgiske Regjeringsblad meddeler en Beretning af Ministrene til Kongen, af 13. Juni, i hvilken de raade til at give efter for den „offentlige Mening“ (altsaa: Gmeuter og Volds gjerninger ere de lovlige Organer for den „offentlige Mening“! Til Lykke!). Derpaa følger et kongel. Decret af 14., som bestemmer Kammerets Slutning og Udsættelse af Belgjørenhedsloven. Saaledes har da det belgiske Ministerium med beklagelsesværdig Eftergivenhed bøiet sig for Gade-cavallers og Oprørs Magt og bragt den den lovlige Folkerepræsentation til Offer. I deres Indstilling til Kongen tilstaae Ministrene, at den forelagte Belgjørenhedslov var bleven indgiven i den „redeligste Villie“ for at lindre Folkets Nød, at denne Lov stemmer overeens med de fleste andre Nationers Lovgivning, men at **Partihad** har søgt at vække Mistillid og Mistanke mod Loven og endogsaa har yttret sig ved Handlinger (o: ved Gade-Gmeuter!); og slutteligen hedder det: „saa tungt det end er, at offre et Bærf, som var indgivet af Samvittigheden og Overbeviisningen, for uretfærdige og uforsjente Angreb, saa bør dog en klog (?) Regjering selv da tage Hensyn til den offentlige Mening, naar denne er bleven vildledet ved Videnskaber eller ved Fordomme.“ De af „Samvittighed og Overbeviisning“ ledede Ministre erklære herved altsaa, at „Samvittighed og Overbeviisning“ maae vige, saasnart **Posbelen** gjør Modstand, og at det lovlige Middel til at vise

„Folkbevillien“ eller den „offentlige Mening“ er — at gjøre Revolution! Alle Tumultuanter og Revolutionaire ville visstelig være den belgiske Regjering meget taknemmelige for denne fortræffelige Lære! Naar de nu i Fremtiden ikke mere formaae at opnaae deres Planers Opfyldelse ved en lovlig Kammermajoritet, saa behøve de kun at ophidse Pøbelen til at bygge Barricader, at slaae Binduer ind, at mishandle og odelægge uskyldige Personer, og da har Folkbevillien, da har den „offentlige Mening“ talt, og for den maa Alt, ogsaa „Samvittighed og Overbeviisning“ bøie sig! Ja, det er den uheldsvangre Lære, som den belgiske, constitutionelle Regjering nylig har givet og bekræftet med Navneunderskrift og Statssegl! Alle Revolutionsheltes Jubel er stor, men alle dybere tænkende Conservatives Smerte og Bedrøvelse er ogsaa stor. —

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Den 7. Mai indtraf den h. Fader i Assisi; han begav sig ufortøvet til Kirken Santa Chiara, hvor den h. Ordensstifterinde Clara's Levninger hvile, for her at modtage den sacramentalste Velsignelse. I Franciscanernes Kloster, hvor den h. Fader tilbragte Natten, modtog han talrige Ordensgeistlige af Franciscaner- og Benedictinerordenen. Om Morgenen d. 8de begav Hs. Hellighed sig til Cathedralkirken, hvor han frembar det h. Messjeoffer. Denne Kirke bestaaer af tre over hverandre byggede Kirker og er et af de mest imponante og storartede Gudshuse i hele Christenheden; den h. Fader feirede Offeret i den midterste Kirke; efter den h. Messe nedsteg han til den nederste Kirke og udgød her sit fromme Hjerte i en inderlig Bøn ved den berømte Ordensstifters, den h. Frans' af Assisi's Grav. Derfra besøgte han ogsaa den hell. Clara's Kloster og stede de ogsaa alle h. Franciscus' og den h. Benedictus' Orden til Audientis. — Fra Loretto berettes, at den h. Fader stjenkede til den dervær. Balsartskirke, foruden flere Alterredskaber, en Lampe af Guld og en med Brillanter rigt smykket Kalk; denne har en Værdi af omtrent 28,000 Rdlr. — Vinfestesten har den h. Fader feiret i Byen Rimini, og den 9. Juni ankom han til Bologna, den anden Hovedstad i Kirkestaten. En halv Fierdingvei fra Byen var der opreist

et stort Amphitheater med en pragtfuld Triumphbue og her blev den h. Fader høitideligen hilset af den nærliggende Stads samtlige Autoriteter og Borgerrepræsentanter. Under Folkets lydende Jubel drog han derpaa ind i Byen, hvor han i Domkirken blev modtagen af Hs. Eminence Cardinal Viale Prela, Erkebiskop af Bologna. Daa Cardinal Vanicelli, pavelig Internuntius i Florentis, og 13 Biskopper vare ankomne til Bologna for at bevidne den h. Fader deres Hylдинг. Den 10. feirede han den h. Messie i Domkirken, og henvendte efter Messen, i Anledning af et dervar. Mariabilledes høitidelige Kroning, en hjertelig Tiltale til den forsamlede Mængde af Troende, som fremkaldte den dybeste Bevægelse. Ikke alene Domkirken, men ogsaa Pladsen foran den og de tilstødende Gader vare opfyldte med Andægtige, som fra hele Byen og Omegnen strømmede til for at see den h. Fader. — Hans hele Reise har overhovedet overalt vaart en overordentlig stor Glæde og from Begeistring i alle Samfundets Classer. Det har vel ikke manglet paa enkelte Forsøg paa at forbinde eller forstyrre Folkets oprigtige Glædesyttringer, thi Idefindede og Udsbud gives der allerede; imidlertid have dog alle disse Forsøg hidindtil været næsten aldeles forgiavne og frugtesløse; og alle de mangfoldige Rygter, som visse Blade desangaaende have udspreedt iblandt det lettroende Publicum, ere deels aldeles ugrundede og falske, deels meget overdrevne.

Tribbhjælp.

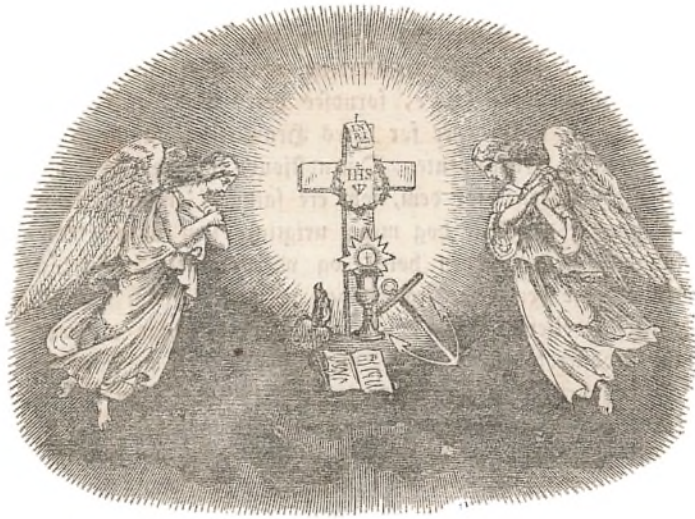
Mandagen d. 13. og Tirsdagen d. 14. Juli afholdes den aarlige Examen for Eleverne af den hervar. katolske Menigheds Kirkeskole; første Dag om Form. fra Kl. 8 for Drengesklassen, om Efterm. fra Kl. 3½ for Forberedelsesklassen; anden Dag om Form. fra Kl. 8 for Pige-klassen. Alle Børnens Forældre og Skolens Venner indbydes herved venligt til at være Examen med deres Nærværelse.

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag d. 5. Juli. — 5. Sønd. efter Pintsje. — Maria's Besøgelse.
 — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10 Høimessie, med tydsk Brød. — Efterm. Kl. 3 Festandagt, med Catechisation.
 Søndag den 12. Juli. — 6. Sønd. efter Pintsje. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messie. — Kl. 10. Høimessie, med dansk Brød. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Forelæsning.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 15.

Søndagen den 19de Juli.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Arte til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler **C. W. Staunfensteiner**, Store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rt. 8 St. Kvartalet.

Den hells. Salvelses Sacramente for de Syge.

(Sluttet.)

III.

Følge den h. Jacobus' Ord er Salvelses h. Sacramente indstiftet til de Syges Renselse, Helligelse og Styrkelse; det kan derfor kun meddeles de Troende, som ere syge af en farlig Sygdom, og da ogsaa kun saadanne, som allerede ere udtraadte

af den første Ustyldigheds Periode og Tilstand. Vorn, som endnu ikke have naaet Skjelsaaene, saavel som ogsaa de Borne, der uden at være syge, forudsæe deres Død, f. Ex. Krigere før Slaget, Forbrydere før deres Henrettelse, kunne ikke modtage dette h. Sacramente. Omendkjøndt Sacramentet fornemmelig er anordnet for dem, som ere faldne i en farlig Sygdom, saa handle de Syge dog meget urigtigt, som udsætte sammes Annammelse indtil den høieste og yderste Fare. Skal Sacramentet rense den Syge fra Synder og meddele ham Styrkelsens og Helbredelsens Naade, saa maa han modtage det med en sand Bodfærdighedens Aand, med levende Tro og Fortrøstning og med barnlig Hengivenhed i Guds Villie. Men en saadan Sindstemning er meget vanskelig og maafee umulig, naar Sjælekræfterne allerede ere yderst svage eller endog allerede aldeles have ophørt at virke. Det er ogsaa paa en vis Maade at friste Gud, naar man med Flid venter indtil Døds kampen, for da endnu at annamme dette Sacramente, det være nu til Sjælens Styrkelse eller Legemets Helbredelse. Den sande og fromme Katholik, der drager alvorlig Omfarg for sin Sjæls Frelse, kalder derfor efter Apostelens Formaning i enhver betydelig og alvorlig Sygdom allerede i Tide Kirkens Præst til sig, for paa tilbørlig Maade at kunne forberede sig med sand Andagt til Annammelsen af Skriftemaalets, Alterens og den h. Salvelses Sacramenter. Styrket ved disse hellige Sacramenter vil han med større Taalmodighed og Hengivelse kunne bære sine Lidelser og ogsaa langt hurtigere, dersom det er til hans Sjæls Frelse, atter gjenvinde den legemlige Sundhed.

Er en Katholik pludselig bleven saa syg, at han ikke mere kan aflægge et Skriftemaal, saa bliver den hellige Salvelse meddeelt ham ogsaa uden foregaaende Skriftemaal. Men til Bantroende, saavel som til vitterligt lastefulde og usædelige Mennesker maa under saadanne Omstændigheder, naar de ikke vise Tegn til Anger og Sønderkjenselse, den h. Salvelse ikke meddeles, fordi Sacramentet derved vilde være udsat for den Fare at blive vanhelliget, ved at blive modtaget af en Uværdig og aldeles Uforberedet.

Meddelelsen af den h. Salvelse skeer ved Biskopperne og ved Præsterne. Den h. Jacobus siger rigtignok: „Den Syge

falde Kirkens Præster til sig"; imidlertid fremgaaer det af Traditionen og af Kirkens stadige Praxis, at der kun findes een Kræft. At Apostelen ved disse Ord mere vilde betegne Meddelelens præstelige Character som nødvendig Betingelse, end netop bestemme, at altid flere Præster skulle meddele det, er vel ingen Tvivl underkastet, da Præsternes Antal i Christendommens første Tider var saa ringe, at der paa de fleste Steder kun fandtes en Gnefte.

Det udportes Legn ved dette Sacramente bestaaer i den Syges Salvelse med Olie og i den Bøn, som Præsten forretter for ham. Den Olivenolie, som man anvender ved dette Sacramentes Meddelelse, bliver efter Kirkens ældgamle Bestemmelser indviet hver Skjærtorsdag under den h. Messse af Biskoppen og derpaa forsendt til alle Diocesis Sogneskirker.

Meddelelsen af den h. Salvelse skeer paa følgende Maade: Naar Sjælesørgeren vil meddele en Syg dette Sacramente, begiver han sig med den h. Olie, og efter Omstændighederne ogsaa ledsaget af en Kirketjener, til hans Bolig og udtaler ved Indtrædelsen det Betsignelsesønske: Pax huic domui et omnibus habitantibus in ea! s: „Fred være med dette Huus og alle dem, som boe deri!“ Derpaa sætter han den h. Olie paa et dertil tilberedt, med et hvidt Linned bedækket og med to brændende Børlys prydet Bord og besprænger under de sædvanlige Kirkebønner den Syge, de Omstaaende og Bærelset med Vievand, hvorved der antydes, at Guds Fred kun da kan meddele sig en Familie og den Syge, naar denne paa den ene Side bliver vederkvæget af den guddommelige Raades Dug, og paa den anden Side bestræber sig, ved oprigtig Bød at afvætte sine Synder.

Herpaa hilser Præsten hjærligen den Syge, trøster ham og forbereder ham, eftersom Tid og Leilighed tillader det, ved passende Belæring og Bøn til en værdig Annammelse af det h. Sacramente. Naar den h. Salvelse bliver meddeelt længere Tid efter Modtagelsen af Striktemaalets og Alterens Sacramenter, og den Syge skulde behøve eller ønske først endnu engang at strifte, saa bør dette skee nu. Men er han fuldkommen rolig i sin Samvittighed, da erindrer Præsten ham om, at han endnu engang med sand, oprigtig Anger maa see tilbage paa

alle sit Livs Synder og da modtage Sacramentet i en sand Bodsferdighedens Aand og i fast Tillid og Fortrosthing til Frelseren.

Derpå fremfører Præsten paa Latin følgende Bonner:

V. Vor Hjælp er i Herrens Navn,

R. Som haver skabt Himmelen og Jorden.

V. Herren være med eder.

R. Og med Din Aand.

Lader os bede! Ved denne vor ydmyge Indtrædelse i dette Huus, o Herre Jesu Christe! lad en varig Lykke, guddommelig Belsjærd, munter Glæde, frugtbringende Kjærlighed og usforstyrret Sundhed boe i samme; lad Dævelens Eftertræbelseser vige bort fra dette Sted, og lad derimod Fredens Engle dvæle her og al ondskabssjuld Tvedragt forlade dette Huus. Forherlige, o Herre! Dit hellige Navn i os, og velsign $\dagger$ vor Færd og Vandel; lad denne vor ydmyge Besøgelse i dette Huus være hellig, Du Som er hellig og naaderig og lever med Faderen og den Helligaand i. al Evighed. Amen.

Lader os bede og bønfulde vor Herre Jesum Christum, at Han ville velsigne $\dagger$ dette Huus og alle dets Beboere med Sin guddommelige Belsignelse; at Han ville give dem en hellig Engel til Beskytter og forunde dem at kunne tjene Ham til Hans høieste Forherligelse efter Hans h. Love; at Han ville holde alle fjendtlige Magter sjerne fra dem, bevare dem for al Frygt, Angest og Forstyrrelse, og at Han ville værdiges at bevare dem stedse karste i denne Bollig; Han, Som med Faderen og den Helligaand lever og regjerer som een Gud fra Evighed til Evighed. Amen.

Lader os bede! Bønhør os, o hellige Herre, almægtige Fader, evige Gud! og værdiges at udsende fra Himlene Din hellige Engel, som maa bevogte, værne og beskytte, besøge og forsvare alle dette Husets Beboere; ved Christum, vor Herre. Amen. —

Naar Præsten har endt disse Bonner, beder Kirketjeneren (eller i Mangel af en saadan, Præsten selv) i den Syges Navn, den saakaldede aabne Syndsbejendelse (Confiteor)*),

*) I Middelalderen var det Stik, derved at bestroe den Syge med Aste og henlægge ham paa en Bedsklædning, for saaledes endnu mere indtrængende at fermene ham til alvorlig Bed og erindre ham om det menneskelige Livs Skrøbelighed.

hvorpaa Præsten velsignende nedbeder den almægtige Guds Naade og Gorbarmelse og Syndernes Forladelse, fuldkomne Udsesttelse og Tilgivelse over den Syge. Derefter opfordrer han alle Tilstedeværende til Bøn for den Syge, knæler ned og anraaber i from Berelbon (Litanie) med Kirketjeneren og alle Omstaaende de hellige Engle og Erkeengle samt alle Hellige og Salige ved Guds Throne, paa det at de maae komme den Syge til Hjælp ved deres kjærlighedsfulde og kraftige Forbønner og nedbede af Guds Barmhertighed Fred og Sundhed, Tid og Naade til sand Bod, og Kraft og Styrke i alle Lidelser og Fristelser. Derpaa læser Præsten, idet han velsigner den Syge og lægger Hænderne paa ham, følgende hvitidelige Baakaldelse:

I Faderens † og Sonnens † og den Helligaands † Navn maa al Djævelens Kraft tilintetgjøres i Dig ved vore Hænder Baalæggelse og ved Anraabelsen af alle de hellige Engle, Erkeengle, Patriarker, Propheter, Apostle, Martyrer, Bekjendere, Jomfruer og alle Helgene! Amen.

Haandspaalæggelsen er vel ikke udtrykkeligt forefrevet i det bekjendte Sted hos Jacobus V, 14. 15., men den var allerede brugelig i de ældste Tider ved Uddelelsen af den h. Salvelse, og den skal især hentyde paa Meddelelsen af den guddommelige Naade og Kraft. Kirken fulgte ved Anordningen af denne Ceremonie Christi' og Apostlenes Exempel, der jo ogsaa lagde deres Hænder paa de Syge og saaledes helbredede dem. — Efter denne Haandspaalæggelse følger nu selve den sacramentale Salvelse. De udvortes Sanders Hovedorganer: Dienlaage, Øren, Næse, Mund, Hænder og Fødder blive af Præsten faldede i Form af et Kors, og han beder i det samme til Herren: Per istam sanctam unctionem et Suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per (oculos etc.) deliquisti, o: „Bed den h. Salvelse og Sin mildeste Barmhertighed tilgive Gud dig alle de Synder, som du har begaaet ved dine Sanders (Dinene o. s. v.).“

Efter den h. Salvelse oplæser Præsten „Fader vor“ samt nogle korte Berelbønner og vedbliver derefter:

Fader os bede!

Vor Herre og Gud! Du Som har talt ved Din Apostel Jacobus; „Bliver Noget syg iblandt eder, da kalde han Kirkens Præster til sig, og de skulle bede over ham og salve ham med Olie i Herrens Navn, og denne Troens Bøn vil være den Syge til Frelse og Herren vil opreise ham, og naar han har Synder paa sig, da vil de blive ham forladte,“ vi bede Dig, vor Forløser, at Du ville læge denne Syges Svagheder ved den Helligaands Naade, læge hans (hendes) Saar og tilgive hans (hendes) Synder; fjern fra ham (hende), alle Legemets og Sjælens Smerter og forund ham (hende) en fuldkommen indvortes og udvortes Sundhed, for at han (hun) ved Din Barmhertigheds Hjælp atter maa blive helbredet og duelig til sine forrige Pligter; Du Som leder og regjerer med Faderen og den Helligaand, Gud i Evighed. Amen.

Fader os bede!

See, o Herre! ned paa din Tjener (Tjenerinde), som sukker i Legemets Sygdom, og vederqvæg den Sjæl, som Du har skabt, for at den, forbedret ved Dine Tugtelsler, snart maa føle sig læget ved Dine Frelsemidler, ved Jesum Christum vor Herre. Amen.

Fader os bede!

Hellige Herre, almægtige Fader, evige Gud! Du Som ved Din naaderige Betsignelse, hvilken Du meddeler det syge Legeme, paa mangfoldige Maader bevarer Din Skabning, staae os kjerligten bi ved Dit Navns Anraabelse, og befrie Din Tjener (Tjenerinde) fra Sygdommen, gjør ham (hende) sund, opreis ham (hende) med Din mægtige Haand, styrk ham (hende) med Din Kraft, bestyt ham (hende) ved Din Magt, og giv ham (hende) atter tilbage til Din Kirke med den attraaende fuldkomne Sundhed; ved Christum vor Herre. Amen.

Ved disse Ceremonier og Bønner bliver den h. Salvelses indre Naadevirkninger antydede og forklarede paa den smukkeste Maade. Olien har en lindrende og lægende Kraft, og den tyder derfor hen paa Sjælens og Legemets Helbredelse, som bliver bevirket ved dette Sacramente. Hvad der saaledes sindbilledliggjøres ved Salvelsen, det bliver endnu tydeligere udtalt ved Præstens Bøn, idet han nedbeder Tilgivelse af alle Synder for den angrende og bodfærdige Synder; og Kors-

formen, i hvilken Salvessen foretages, viser hen paa al Frelses og Velsignelses Kilde — Jesu Christi Offerdød paa Korset. — Hvilken Trost og Glæde, hvilken rolig Hengivenhed maa derfor ikke drage ind i den Syges Hjerte ved Modtagelsen af dette Sacramente! Han har jo under Forberedelsesbennerne tilligemed Præsten og alle sine kristelige Venner opløst sine og Hænder til Himmels forklarede Beboere, til Englene og Helgene, og anraabt dem om deres Forbønner hos Herren, han har med sand Anger og ydmyg Sønderknuselse bønfalet Herren om Tilgivelse, Naade og Styrke, — nu ere hans Bønner bønførte. Saa sandt som han har annammet Sacramentet, saa sandt er han bleven lutret og helliget, og han kan nu med største Ro-lighed nedlægge sin fremtidige Skæbne i den Almægtiges Haand. Naar Præsten med saa Ord har gjort den Syge opmærksom herpaa, og i Forening med ham har takket Gud for Hans store Naade, forklarer han ham velsignende, og ønsker ham ogsaa til Afsted Herrens Fred og Naade.

IV.

Om den h. Salvesses Sacramente udtaler Conciliet i Trident sig i det 14. Mode, 2. Cap., paa følgende Maade: „Dette Sacramentes Bæsen og Virkning blive forklarede ved de Ord: „Og Troens Ben vil være den Syge til Frelse og Herren vil opreise ham, og naar han har Synder paa sig, da ville de blive ham forladte.“ Thi Bæsenet er netop denne Hellig-aands Naade, hvis Salving udsletter de Forseelser, der muligens endnu maae udføres, og hvad der ellers endnu er tilbage af Synden; den letter og styrker den Syges Sjæl, idet den hos ham opvækker en stor Fortrøstning til den guddommelige Barm-hjertighed; herved bliver den Syge da understøttet, saa at han lettere bærer Sygdommens Besværligheder og Møjsommeligheder, lettere modstaaer den efter Hælen tragende Djævels Fristelser og, undertiden hvor det er gavnligt for Sjælens Frelse, ogsaa gjenvinder Legemets Sundhed.“ — Den h. Salvesses Sacra-mentes Virkninger ere saaledes, som det fremgaaer af disse Ord, følgende:

1. Det forøger, ligesom alle saakaldede Sacramenter for „de Levende“, den helliggjørende Naade.

2. Det meddeler Guds helliggjørende Naade i det Tilfælde, at Modtageren endnu skulde befinde sig i Guds Unnaade og vel ønsker at annamme Skriftemaalets Sacramente med et omvendt og angrende Hjerter, men f. Ex. formedelst Maaløshed eller alt for stor Svaghed ikke mere kan modtage det.
3. Det udsletter de saak. Svaghedsfynder og befrier Sjælen fra hiin Svaghed og Kraftløshed, som den muligen har paadrager sig ved syndige Baner.
4. Det meddeler de Syge og Doende Mod og Kraft til med rolig Gudhengivenhed at bære Sygdommens Lidelser og Dødskampens Smertor og at modstaae alle den Dødes Fristelser. Det giver, som den romerske Catechismus siger, de Troende Vaaben og Kraft, hvorved de kunne tilintetgjøre Hændens Magt og Ufald og tappert bekampe ham.
5. Det forskaffer den Syge ogsaa legemlig Lættelse og for- hjælper ham ogsaa til legemlig Sundhed, naar denne er ham tjenlig til hans evige Frelse.

Da den h. Salvelse ikke meddeler Sjælen en uudslettelig Character, saaledes som Daabens, Confirmationens og Præstevindvielsens Sacramenter, saa kan det ogsaa gjentages, saa ofte en Christen paany bliver angreben af en farlig Sygdom.

Kirkelige Efterretninger.

Hamborg. „Selvmord forekommer her saa tidt, at man næsten skulde troe at hele Befolkningen var angreben af en Smitsot, der forleder til denne gyselige Uraad. Især er det paafaldende, at Mange selv ved ganske ubetydelige Aulebninger bestemmes til at lægge voldsom Haand paa sig selv, saa at man neppe veed, om det kun stæer af Vigegyldighed mod Livet overhovedet, eller af Lede til Verden, eller ogsaa af Mangel paa al Religiøsitet.“ Saaledes lyder en offentlig Beretning fra Hamborg. Vi kunne intet Dieblisk være i Tvivl om den eneste Grund til en saa forfærdelig dyb moralsk Nedfunkenhed; thi intet andet, end Tro, den faste, uroffelige Tro, er istand til at give os Kraft til ogsaa at bære selv den haardeste og

piintligste Lod her paa Jorden. Hvo som derfor besidder sand Religionstet, ham kan hverken Livet nogeninde forekomme at være ligegyldigt eller Verden at være modbydelig; thi Troen lærer os, at Livet hernede under alle Forhold og i alle Stillinger, saa besværligt og ubehageligt det end maa være, kun er en Forberedelse til et evigt saligt Liv, og at alle Besværligheder, Trængsler og Gjenvordigheder ikke blot ikke ere hinderlige, men tværtimod meget gunstige for en saadan Forberedelse. Men netop fordi det for Tiden seer saa jammerligt ud med Fjols Religionstet i Hamborg, ligesom vel i næsten alle større Stæder, derfor tiltage ogsaa Selvmordene overalt (ogsaa i Kjøbenhavn*)! paa en virkelig gruopvækkende Maade. I Hamborg f. Ex. talte man allerede i 1827 sex Gange saa mange Selvmord, som i 1821; men for Tiden tæller man atter, tolv Gange saa mange. I den ene (Juli) Maaned 1854 forekom der ved en Befolkning af 120,000 Indvaanere ikke færre end 24 Selvmord! — Vi skulle ved denne Leilighed ogsaa tilføie endnu nogle Exempler paa denne Forbrydelses forfærdelige Tiltag i enkelte andre Lande. I Byen Genf (det franske Schweiz) forekom i Aaret 1821 kun 6 Selvmord, hvorimod man der i 1833 talte 33. I Berlin er Selvmordenes Tal i Løbet af de 30 Aar fra 1798—1828 steget med det nidobbelte; ogsaa i Løbet af de 11 Aar fra 1842—1853 viste sig i Berlin en betydelig Tiltag i Selvmord. I Aaret 1855 havde 156 Indvaanere committeret eet Selvmord, saa at der altid paa 2,868 Indvaanere kommer eet Selvmord. I Kongeriget Preussen overhovedet talte man 1834 eet Selvmord paa 9,941 Indvaanere, men i Aaret 1843 allerede eet Selvmord paa 8,081 Indv. Ogsaa i Sverrig stiger Selvmordenes Tal i Forhold til Befolkningens Antal. I de fem Aar fra 1771—1775 forekom kun eet Selvmord iblandt 65,320, men i de fem Aar fra 1850—1856 kom allerede eet Selvmord paa kun 14,830 Indvaanere. I det Hele talte man i Sverrig i de 8 Aar fra 1843—1851 ikke færre, end 2,308 Selvmord. — I hele Frankrig beløb Antallet paa Selvmord i 1826 sig til 1,739, men i Aaret 1854 talte man 3,700 Selvmord, — altsaa i mindre end 30 Aar har Selvmordernes Antal mere end fordoblet sig. — Hvor Diet saaledes vender sig hen, seer man overalt Fremfriet i en af Menneskehedens forfærdeligste Forbrydelser. Og dette rædselsfulde Fremfriet holder ganske lige Skridt med den nyere Tids saakaldede „Oplysning“! Paa hvem skulde Dinene endnu ikke oplades ved en saadan alvorlig Betragtning!!

* Hvo som i nogen Tid vil gjøre sig den Uleilighed at læse de kjøbenhavnske Dagblade, vil nok overtyde sig om den rædselsfulde Mængde Selvmord, som begaaes baade i Hovedstaden og omkring i Kongerigets mindre Stæder og Byer.

Rusland. Der bliver fra paalidelig Kilde berettet, at Hs. Majestæt den russiske Keiser har anmodet General-Forstanderen for Vincents af Paul's Foreningen i Paris om at overlade ham 500 barmhjertige Sestre til Sygepleie og Ledelse i de russiske Hospitaller; og man haaber idemindste for en Deel at kunne efterkomme denne Anmodning.

Østerrig. Fra Wien berettes følgende characteristiske Træk af den østerrigiske Keiser. Som bekjendt oplevede det fromme Keiserpar den store Sorg, at deres forstefødte lille Datter, Erkehertuginde Sophie, døde den 29. Mai sidstl., medens begge Majestæter netop befandt sig i Ofen paa deres Rundreise igjennem Ungarn. Den 30. Mai vendte de da med det dyrebare Liig tilbage til Wien, hvor det blev bisat i det keiserlige Gravcapel i den dery. Kapucinerkirke. Nogle Uger efter dette saa bedrøvelige Dødsfald kom Keiseren med Jernbanen fra det keiserlige Slot Laxenburg til Hovedstaden og besteg paa Bancgaarden den Vogn, som skulde føre ham til den keiserlige Borg i Wien. Underveis gav han imidlertid Kudtsen Ordre til, først at føre til „Mehlmarkt“ og at holde der ved Kapucinerklosteret. Hurtig steg Keiseren ud, ringede paa Klosterets Port, hvor Broder Portneren ikke blev lidet overrasket, da han saae, at det var Hs. Majestæt selv, som havde ringet. Hurtig gif Keiseren igjennem Klosterhallen og spurgte efter Klosterets Vater Guardianen (Forstander). Denne maatte da strar hente Nøglerne til det keiserlige Gravcapel og ledsage Hs. Majestæt ned til sit elskede Varns Hvilested. Ankommen herved foregik der en rørende Scene, hvis Indryk ikke kan beskrives. Dybt greben knælede Keiseren ned ved Datterens Kiste, og dvælede der en lang Tid i inderlig og andægtig Bøn. Den lydlose Stilhed i det underjordiske Rum blev kun afbrudt ved den ærverdige Kapucinerpater's Suk og Hullen; thi ved dette Syn kunde han selv ikke holde Taarerne tilbage. — Saa ubestrideligt og tilfyneladende ligegyldigt dette Factum end er eller forekommer Mange, er det dog aldeles egnet til at lade os gjøre et klart Indblik ikke blot i det Østerrigiske Keiserhuses indre Familieliv, men ogsaa i denne Herfers Hjerter, som byder over 40 Millioner Sjæle!

Belgien. Som et lille Exempel paa, hvorledes visse Folk, der altid braute med deres „Dplysning“, i Grunden dog kun gaae ud paa at føre det egentlige Folk bag Lyset, især naar det kommer an paa at modarbeide den katholicke Kirke og dens Interesser, anføre vi her nogle af de Taler, som de saak. „Liberale“ (= Friiudede) i Belgien have søgt at udbrede iblandt Folk, for at ophidsse Gemytterne imod den saak. „Belgjorenhedslov“ (see forr. Nr. af St. Kirkerid.). Saaledes udspredte f. Et.

disse Sandhedsvener og Folkevener, at der her ved denne Lov handlede om intet mindre, end at ophæve og undertrykke alle Landets Belgjørenhedsbureaus (Menighedernes Fattig-Com-missioner) og at overgive alle deres Godser og Besiddelser til Geistligheden og til Klostrene (medens som bestjend den om-handlede „Belgjørenhedslov“ slet ikke gjør mindste Skaar i den officielle Fattigforsørgelse, men kun gaaer ud paa at opnaae lovlig Tilladelse til, at ved Siden af den, ogsaa de Private og Geistligheden maare, under Regjeringens Tilsyn og lovlige Ledelse, kunne gjøre veldædige Stiftelser efter eget Godtbefindende). Fremdeles blev det udspreidt iblandt Folket, at Geistligheden og Klostrene ville lade alle de Fattige døe af Sult, som ikke medbragte et skriftligt Bewiis for deres afslagne Skriftemaal! Endvidere satte disse „Liberale“ (d. e. Frisindede) Folk Blaar i Dinene, idet de sagde dem: formedelst denne „Belgjørenhedslov“ skulde enhver Arbejder i Fremtiden afstaae 25 Centimes (omtr. 8 Skill.) af deres Lon om Ugen til Fordeel for Klostrene; andersteds bildte de Folk ind, at den paatænkte Lov tilsigtede, at Tiendedelen — Nogle sagde Femtedelen, ja endog Halvdelen — af enhver Arv skulde uden videre tilfalde Geistligheden, o. s. v. o. s. v. Saaledes, med saadanne Logne, blev Folket bearbejdet af „de Liberale“, for at faae det til at troe, at denne Lov ikke skulde bringe de Fattige Lindring og Lettelse, men kun var beregnet paa at berige Geistligheden. — Biskop blive slige Logne og Bagvaskelser med Tiden oplyste og det lumste Bedrageri afløret, men indtil da have disse „Folkevener“ dog allerede naaet deres Maal. Imidlertid gaaer det saaledes ikke blot i Belgien, men overalt; overalt søger man ved de stammeligste Opdigtelser og Logne at swarte og nedfatte Alt, hvad der angaaer den katholske Kirke eller tjener til dens Interessers Fremme; selv de fleste katholske Lande og deres Re-genter ere ligeledes Skiven for saadanne uærdige Angreb. I den nyere Tid kan man neppe læse en dansk, fransk eller engelsk Avis, uden at læse de heftigste Invektiver mod de italienske katholske Regjeringer, med den eneste Undtagelse af alle Staters Monsterstat — Sardinien, hvor man jo i „Dplysningens“ Interesse har udplyndret og berøvet alle Klostre og stjaalet deres Godser. Hær er det England og den engelske Presse, som paa det Videnskabeligste drager tilfælt mod den pavelige Regjering i Kirkestaten og mod den katholske Konge af Neapel, idet den beskylder deres Undersaarer for den største Dumhed og Mangel paa videnskabelig Dannelse, kalder Kongen af Neapel en „Des-tyot, en Tyrant“ o. s. v. Hvilke storartede Logne der til den Ende blive fabrikerede, fremgaaer blandt Andet f. Ex. af en Efterretning, som et Turiner Blad meddeelte, at nemlig den neapolitaniske Regjering i de sidste 5 Maaneder havde forviit

og bortjaget ikke færre end — 15,000 Indvaanere, nemlig 3,000 Geistlige og 12,000 Studenter!! Sandelig, hvo som kan fordoie slike grove Uandheder, maa have en god Nave! Men de „ophyste“ Herrers Nave kan rigtignok fordoie temmelig Meget! — Hvorfra skulde den neapolitanske Regjering vel faae 12,000 Studenter? eller, dersom der er 12,000 Studenter i Neapel, saa vidner det sandelig ikke om Mangel paa „Oplysning“ i dette Land. — Hvad især „Tyrannen“ Kongen af Neapel angaaer, saa ville vi for idag kun frembaere et eneste Træk af denne „Tyran“. I Løbet af de 7½ Aar fra 1849 indtil nu har denne „Despot“ benaaet 2,710 politiske Fanger og Forbrydere; desuden har han formildet Straffen for 317, og for 357 Fanger har han eftergivet en Deel af deres Straffetid, og 49 landsforviste Forbrydere erholdt Tilladelse til at vende tilbage. Et forfærdeligt Tyranni! Naturligviis; thi Kongen er jo en god Katholik og en trofast Søn af Kirken — det er hans hele, uilgelige Forbrydelse i Folkevænnernes Dine! — Hvad nu det andet Capitel angaaer, nemlig den Befkyltning, som den engelske Presse idelig fremsetter imod de italienske Staters katholske Regjeringer, at de nemlig lade Folk forblive i Dumhed og Uvidenhed, saa har det sandelig ingen Rod dermed i Italien, som vi senere her skulle godtgjøre; i Dag ville vi kun noies med at raade Engländerne, først at seie for deres egen Dør; thi som vore Læsere ville see af nedenstaaende Beretning, seer det i Sandhed i denne Henseende jammerligt ud i England selv. —

England. At det i England slet ikke staaer bedre til med Hensyn til Folkedannelse og Folkeoplysning ved et reguleret Skolebesøg, end med Religiøsiteten, det har man allerede forlængit vidst og klaget over. Tre Fjerdedele af Englands Born nyde ingen regelmæssig Skoleundervisning og to Syvendele slet ingen. At disse Klager ingenlunde ere overdrevne, har Prinds Albert, Dronningens Gemal, aabent tilstaaet i en „Folkeopdragelses-Conferens“, som han selv afholdt d. 22. Juni d. A. Han siger: saa stolt England end kan være af sine aandige og moralske Fremskridt i de sidste 50 Aar, viser dets Skolevæsen dog endnu store, ja uhyre folelige Mangler. Af de omtrent 5 Millioner Born i England gaaer ikke engang Halvdelen, nemlig 2 Millioner, i Skole, medens henved 3 Millioner forblive uden al Undervisning. Imidlertid er selv hine 2 Millioners Skolebesøg meget mangelfuldt; thi blandt hvert Hundrede af disse 2 Millioner er der 42 Born, som besøge Skolen mindre, end 1 Aar, — 15 Born i 2 Aar, 9 Born i 3 Aar, 5 i 4 Aar og 4 i 5 Aar. I blandt disse 2 Millioner havde desuden kun lidt over Fjerdedelen naaet det 9de Leveaar.

Hvilken Frugt maa man vel vente af en saa mangelfuld Undervisning? Prindsen gjør opmærksom paa Dndets Rod, nemlig paa den skammelige Misbrug at anvende Vorn paa „Arbeidsmarkedet“, d. e. i Fabrikker og Kulgruber; han opfordrede derefter hele Forsamlingen til at vise og forestille Forældre det uigjenkaldelige Onde, som de tilsvie Deres og dem selv, naar de for tidlig unddrage de Smaa den aandelige Næring for at holde dem til Brødsforhørv. — — Folgerne af en saadan aandig Unddragelse ere aabnbare. Mangelen paa Religion og Dannelse og Fattigdommen ere de værre de vigtigste Kilder til alle Slags Forbrydelser, og det kan derfor slet ikke undre os, at England i denne Hensende staaer langt tilbage for alle øvrige civiliserede Lande i Europa; men, spørge vi atter, er det ikke en mageløs Frakthed og Tuundristighed, naar det selvsamme England, som efter egen Tilstaaelse har saa uhyre store Mangler at udfylde, endog vil hovmesterere andre Lande og blande sig i fremmede, italienske Staters indre Regjering under Paaskud af at ville oplyse det formørkede Italien? maatte de engelske Hrr. Ministre dog først søge at oplyse deres egne Underaatter, og derefter, naar de da endnu have lidt Lys tilovers, maae de ogsaa gjerne i al Artighed og Høflighed tilbyde Andre af deres Dverfledighed. — Hvordan det ser ud med Moraliteten i England, derom have vi alt tidligere underrettet vore ærede Læsere.

Cydsland. I de Dage fra den 10—30. Mai d. A. bleve i Münster i Westphalen saak. Conferentser eller geistlige Exercitier udelukkende for Mænd afholdte ved Pater Haslach af Jesu Selskab; sammes Resultat var et overordentlig gunstigt og glædeligt. Ikke alene var Interessens og Deeltagelsen for disse religiøse Foredrag steget fra Dag til Dag, saa at den store Hørsal, hvor de bleve holdte og som rummer omtrent 1000 Personer, steds var propfuld af alle Byens Notabiliteter og mest fremragende Mænd, men især viduede deres værdige Slutning om deres dybt gripende Virkning; paa Pintsseftens Morgen havde henved 600 Mænd af alle Stander, med Stadens Overborgermester i Spidsen, samlet sig i den dervær. Gymnasialkirke, for i Fællesskab og Forening at annamme den h. Communion. Den h. Handling begyndte Kl. 6 $\frac{1}{2}$ med en kort Tiltale, der handlede om dette ophøjede Sacramentes Hellighed og om Nødvendigheden af en god Forberedelse til dets Annammelse. Dervpaa fulgte den h. Messse, som af det dervær. geistlige Collegium Borromæums Elever blev ledet og med fortræffeligt udførte Sange. Hele Kirken var aldeles opfyldt af sun Mænd, og det var i Sandhed et gripende og imponant Syn, at see den talrige Skare af Byens respek-

tableste Mænd under den h. Messse knælende ved Alterets Fod for at modtage Herrens h. Legeme. Denne h. Communion har jaaledes beseglet de Indtryk, som man havde modtaget, de Forsætter, som man havde fattet, de hoimodige Beslutninger, som man i Lobet af de h. Exercitier havde taget for det fremtidige Livs Reform. Efter den h. Messse blev en høitidelig Velsignelse givet med det allerh. Sacramente, og i Aanden henfattede hele den fromme Forsamling sig derpaa til den hæderfrosede Zomfrues og Forsløserens Moders Throne i Himmelen, for ogsaa at bevidne hende deres inderligste Hengivenhed og Ærefrygt, medens Sangernes Chor istemte et firsstemmigt Evviva Maria (Maria leve!) paa en saa harmonisk og opløstende Maade, at der vel neppe var en Gæst, hvis Die ikke blev vadedt af Rørelsens, Glædens, ja af en h. Begeistring's Taarer.

Frankrig. En af den nyere Tids største Lærde og Mathematikere, Baron Cauchy, blev den 25. Mai sidstl. begravet i Nærheden af Paris. Den (protest.) „Neue Preuss. Zeit.“ bringer derom følgende Beretning: „En stor Menneskemængde opfyldte Kirken, i hvilken Stedets Sognepræst holdt Vigtalen, medens derimod Pariser Sognepræsten for St. Sulpice-Mienighededen forrettede selve Jordefærdens Function. Iblandt de Tilstedeværende saae man næsten alle Notabiliteter i Videnskaben, Academikerne ligesom ogsaa den polytechniske Skole, ved hvilken Cauchy for omtrent et halvt Aarhundrede siden var indtraadt som Elev; desuden havde ogsaa de civile Autoriteter indfundet sig i et temmeligt stort Antal; men fremfor Alt afgav Narværelsen af de talrige Geistlige, især Klostergeistlige af næsten alle Ordenssamfund Bidnesbyrd om det inderlige Samfund, i hvilket den store Mathematiker har staaet med sin (den kath.) Kirke. Det maa derfor dog vel ikke være saa aldeles uundgaaelig nødvendigt, at en stor Lærd ogsaa er eller bliver en Hedning, som nogle Lærde rigtigt nok synes at indbilde sig!“ Nei, Kirken er sandelig ingen Hjende af den sande Oplysning og af Fremmskridt i den sande Videnskab, men søger tværtimod at fremme og høre den høv og saa meget den formaær; kun den vandede og usle Oplysningssyge, som udarter til fuldendt Vantrø og et philosophisk Hedenskab, er forhadet og banlyst af Kirken. Er ikke en Augustin, en Albertus Magnus, en Bonaventura, en Thomas af Aquin, en Duns Scotus, en Galilei, en Copernicus, en Gorres o. s. v. sande Helte i den sande og høieste menneskelige Videnskab, Helte, ligeoverfor hvilke vort Aarhundredes „oplyste“ romanskrivende Lærde ere virkelige Dværge? og have de ikke alle netop været Kirkens mest trofaste Sønner?

Nordamerika. Som bekjendt havde den skammelige Mormonsect, forend den indtog Utah-Gyden ved Saltliven, allerede

forsøgt at nedfætte sig i andre amerikanske Unionsstater, først i Missouri og dernæst i Illinois; fra den forstnævnte Stat bleve de udstødt ved en blodig Forfølgelse; fra Illinois bleve de derimod kun simpelthen forviste. Omvendt kjendt deres nuværende topographiske Stilling, paa Grund af deres Gobeets store Frastand og de mellemliggende store Ørkener sikkrer dem mere mod Angreb, saa synes det alligevel, at de øvrige nordamerikanske Stater nu for Alvor tænke paa at berede dem svære Fjendtligheder. En Correspondent for det engelske Blad Times siger: at det lader til, som om Mormonernes Conflict med den frænkede Værdighed af de Forenede Staters Lovgivning allerede maatte nærme sig med stærke Skridt. Da Mormonerne nemlig have ladet sig optage og indlemme i de Forenede Staters Forbund, saa ere de ogsaa forpligtede til at ære og overholde den almindelige Lovgivning for de Forenede Stater. Men denne deres folkeretlige Forpligtelse synes Mormonerne ikke at ville bryde sig om, og deres sieblifikke gunstige Stilling og tilsynsladende Sikkerhed har endog gjort dem uforstammede og, hvad der er endnu værre, endogsaa høist uforfigtige! Deres saak. Øpperstepræst og enevaldige Gouverneur Brigham Young har offentlig ladet alle Acterne af Unionsretten for Utahstateren tilligemed de Forenede Staters Lovsamlinger opbrænde. Som Gouverneur for en Unionsstat oppebærer han imidlertid en vis Gage af selve Unionen, og hiin Handling var derfor interringere, end en formelig Rebelsions- og Krigserklæring mod hele Unionen. Som Folge heraf har Unionsdommeren da ogsaa nedlagt sit Embede og jendt en udførlig Beretning om Sagen til de Forenede Staters Regjering i Washington; hans Angivelser i dette Actstykke ere af en saa graverende Natur, at en Udsendelse af en Krigsmagt mod Utah og dets rebelle Beboere synes at være en uundgaaelig Nødvendighed, naar der endnu skal bestaae noget egentligt Statsvæsen i Amerika. Foruden at Unionsdommeren i sin Beretning vistnok med Foie udhæver det i Mormonstaten lovligt bestaaende Fleerkoneri som noget Skændigt og Øbrørende, stadfæster og bekræfter han mod Mormonerne i Særdeleshed hiin gamle Bestyldning, som vistnok retfærdig gjorde deres blodige Forfølgelse i Missouri, at deres Øpperstepræst har dannet en formelig Bænde omkring sig af Enigmordere, de saakaldte Danites, ligesom et Slags udvalgt hemmeligt Selskab, som har den Opgave at skaffe alle de Personer af Bæten, som misbage ham eller modsætte sig hans skjændige Forfkrifter. Saadanne Personer forsvinde da i al Stilhed, saasnart som de have forladt Territoriet, og da siges der, at de vilde Indianere have myrdet dem. Dommeren (Drummond) paastaer, at Medlemmerne af en fra Unions-

regjeringen affendt Undersøgelsesexpedition, Capitain Gunnison og hans Ledfagere, ere blevne dræbte af Danites; han forsøkket, at han kan bekræfte dette ved talrige Vidner, men at han endnu ikke kan offentliggjøre deres Navne, da deres Liv ellers ikke vilde være et Lieblik længere sikkert. (Beskyldningen mod Mormonerne med Hensyn til disse Danites blev rigtignok paa det Bestemteste benegtet af Mormonerne i Missouri; men den var selv efter de dengang allerede afgivne Vidnesbyrd slet ikke usandsynlig*.) Afføet fra Mormonernes Afsondring fra de øvrige Forenede Stater ved ode Egne og Øikener, finder Dommeren en Hovedgrund til dette Samfunds videre Bestaaen, ikke blot i Polygamiet og Theocratiet, men fornemmelig i den Umstandighed, at en stor Deel af Befolkningen kun bestaaer af uvidende og raae europæiske Vender, som have ladet sig hidloffe ved de materielle og jandselige (s: kjødelige) Fordele, som Mormonerne byde dem. Correspondentens Beretning slutter med følgende Ord: „Lang Graastand, Afsondring og Modbydelighed for at begynde en Forfølgelse, der kunde faae Udseende af en religiøs Forfølgelse, have hidindtil beskyttet Mormonerne; men de blive til Rebeller, og udøve et System af autoriseret Mord, som sætter dem i Rang med de indianiske Thug**); man skal derfor ogjsaa behandle dem i Overensstemmelse dermed.“

*) Det skeer næsten altid og overalt: jo mere staaende og uegtelige Kjendtgjerningerne ere, desto frækkere blive de slet og ret benegtede. For enhver religiøs Fanatisme gives der ikke nogen Historie; den bader Historien og gider helst udslette den.

***) Medlemmer af et hemmeligt Samfund i Ostindien, der myrde af religiøs Pligt.

Vincentius-Foreningens

ærede Medlemmer indbydes herved til en Generalforsamling Søndagen den 19. Juli, den festlige Mindedag for Foreningens hellige Patron, den h. Vincent's af Paul, om Efterm. Kl. 4 1/2.

Kjøbenhavn, den 16. Juli 1857.

A. Kohus,

p. t. Conferentens Præsident.

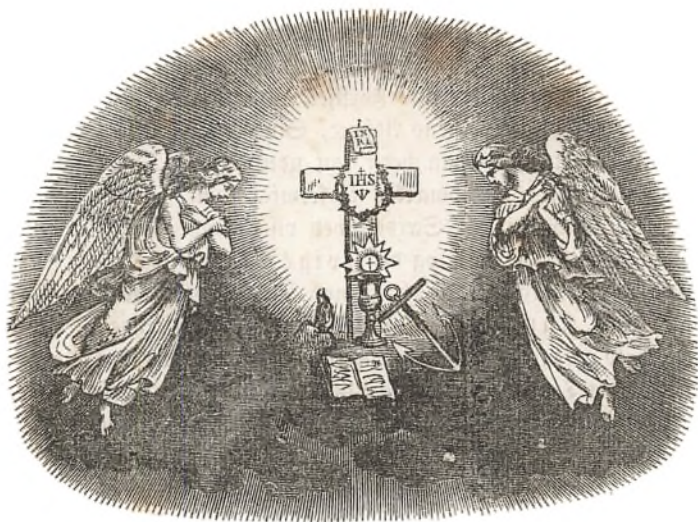
Kirkelig Erindringsliste.

Søndag d. 19. Juli. — 7. Sønd. efter Pintsje. — Broderskab. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Hoimesje, med Indst. Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.

Søndag den 26. Juli. — 8. Sønd. efter Pintsje. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Hoimesje, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Forelæsning.

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 16.

Søndagen den 2den August.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Marcus Vob 26 Octavo-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler C. A. Blantekneiver, store Kjøbmagergade 68, og i alle Bogtænder; i de danske Stater paa de lgl. Postkontoirer. Prisen er 4 Rtl. 8 St. Kvartalet.

Den katolske Tryghed.

Naar vi see os omkring i den store Verden og betragte alle dem, som med Alvor tænke paa deres udødelige Sjæls Frelse og for hvem de Ord „Himmel“ — „Helvede“ ikke ere ligegyldige Ord: saa iagttage vi en stor Forskiel iblandt disse, alt efter som de enten høre til den sande Kirke og med al deres Tro og Haab kun stole paa denne Sandheds Støtte og Livsens

Kilde, eller ville finde Himmelveien og virke deres Frelse udenfor denne ene sande Kirke. Enhver, som nogeninde har lagt noie Mærke til denne Forffjel, vil finde, at der i den retroende katholste Christens Adfærd, Sindelag og hele Character ligger Noget, som man bedst kan udtrykke ved Ordet „Tryghed“, hvorved han udmarker sig fremfor dem, som leve udenfor vor hellige Kirke. I Særdeleshed viser denne Tryghed sig i Henseende til Troens og den evige Saligheds Anliggender. Det er ikke Ligegyldighed mod selve Troen, eiseller Mangel paa Kundskab og Dplysning i Henseende til Troens Indhold, Læresætninger og deres Betydning, der her forstaaes ved Ordet Tryghed: alt dette vilde være langt fra et katholst Sindelag, omendstjovdt det maatte findes hos maugen Katholik. Nei, hiin eiendommelige Character tilkjendegiver sig meget mere ved en vis Sinds- og Sjælers, ved en vis Opheithed over alle spidsfindige Spørgsmaal og Tvivl angaaende Troen og Troens Værdomme. Det er en lignende Tryghet, som et Barn føler paa sin Moders Skjød; en lignende Følelse, som man fornemmer hos sig, naar man ved et pludseligt opstaaende Uveir paa Landeveien, har naaet et sikkert Ly mod de vildt rasende Elementer; en lignende Stemning som en Ermands, der under en farlig Storm seer sit Stib i den trygge Havn. Vi kunne ogsaa sammenligne den med hiin Aandsro og indvortes Tilfredshed, med hvilken Samvittigheden belønner os efter en ædel og hoimodig Daad; med hiin rolige, glade Selvtillid, med hvilken en god og stittig Discipel, som hele Aaret igjennem paa det Hviaagligste har opfyldt alle sine Skolepligter, imødeseer sin Prøve ved den aarlige Skoleexamen, o. s. v. Biskop har ogsaa den troende katholste Christen stundom sine mangfoldige aandige Kampe, indvortes Uro og Uagstelse, ja endogsaa Tvivlsmaal; men alt dette hidrører for det meste ikke fra en egentlig Ujikkethed eller Uvisshed i Troen, men kun fra selvforskyldte Samvittighedsnaag, fra Utroskab i Opfyldelsen af den guddommelige Villie, kort sagt, fra hans Synder, som vi jo Alle mere eller mindre gjere os skyldige i. Og om han end undertiden maatte blive hjemsogt af virkelige Troestvivel, saa er det blotte Fristelser, som kun tjene til at befæste eller bestyrke ham i Troen, eiterat han med den guddommelige Naades Hjælp har seiret over

dem, og ved den sikkre Nettesnor, som han har i sin Kirkes useilbare Lære, snart igjen har fundet Nede i saadanne Tvivlsmaal.

Derimod forholder Sagen sig ganske anderledes hos dem, som leve udenfor Kirken. Naar disse med fuld Alvor lade sig deres Sjælefrelse være magtpaaliggende, og ikke aldeles henlere i Ligegyldighed, da er det ikke blot deres Samvittighed, ikke blot deres Synder, som forvolde dem mange Betænkeligheder, Skrupler og indvortes Uro; men det er desuden ogsaa en bestandig Ujikkerhed, en bestandig Vaklen og Uvisshed i Henseende til deres Tro, dens Sandhed og Grundvold. Det er Religionstvivl, som foruden deres Synder og Samvittighedens Nag foruroliger og ængster dem, og de have heller Intet, som kunde raade Bod paa denne deres trykkende Sjæletilstand. Thi naar de med deres Tvivlsmaal henvende sig til de Lærde, som man anseer for at være i Besiddelse af hele Religionens Kundskab, saa faae de rigtignok et Svar, hvad enten det er et bestemt, afgjørende, eller kun et ubestemt, undvigende Svar. I det sidste Tilfælde bliver Sagen naturligtviis endnu værre end før; men ogsaa i det første Tilfælde kunne de kun da stole paa et saadant bestemt Svar, naar det bliver tilstræffeligen motiveret eller begrundet, saa at den Tvivlende selv indseer dets Rigtighed og derfor kan aflægge sin Tvivl. Derimod, naar der ikke anføres fornuftige Grunde, eller den Spørgende ikke er istand til selv at begribe dem, saa formaaer endog det mest afgjørende Svar ikke at frigjøre den Tvivlende for hans trykkende Tilstand. Thi til at kunne afgjøre en afgjørende Dom, uden at Grunden dertil bliver angiven eller indseet, dertil behøves der en Autoritet, en vis Myndighed, som staaer i Forhold til Sagens Natur og Bestaaffenhed. Naar Dommens Gjenstand er en blot verdslig og reent menneffelig Sag, da maa man nøies med en blot menneffelig Autoritet og Myndighed; naar det imidlertid er Troessager, som vedkomme Sjælen, dens Frelse og evige Skjebne, da behøves der ogsaa en tilsvarende Autoritet til at løse saadanne Spørgsmaal, en Autoritet, som man altid og sikkert kan stole paa, med eet Ord: en useilbar Autoritet. En saadan useilbar Autoritet besidder den katholske Christen i sin hellige, useilbare Kirke. Her har han en Domstol, som har Myndighed til at afgjøre

alle saadanne Spørgsmaal, der vedkomme Troens og Sædelæren. Naar derfor Kirken, d. v. s. det i uafbrudt Følgerække og Eucession fra Apostilene nedstammende Episkopat med den h. Petrus' Efterfølger (Paven) i Spidsen, har afgjort Sagen, saa er den dermed afgjort saaledes, at der ikke mere kan være nogen Tvivl om, at den i Sandhed og Virkelighed forholder sig saaledes. Alle Spørgsmaal, som da endnu kunne opstaae, vedrøre ikke selve Sandhedens Eksistens, — denne staar fast som afgjort, — men kun Speculationen, d. v. s. den videnskabelige Undersøgelse om, hvorledes man ogsaa med Fornuftens Evne kan opfatte og forklare den. Al reent menneskelig Grundfning om Troens Sandheder indenfor den katolske Kirke forudsætter altsaa allerede disse Sandheder som urokkelig visse og iiffre i Henseende til deres Virkelighed og Eksistens, og man behøver derfor ikke først, at forviise og overtyde sig om, at de virkelig forholde sig saaledes. Kort sagt, i den katolske Kirke begynder Grundfningen efter Troen (post fidem), og har ikke det Hverv, først at opdage selve Troens Sandhed. —

Derimod udenfor Kirken har man ikke en saadan afgjørende Domstol, og derfor hidrøre der de allerfleste Spørgsmaal og Tvivlsmaal netop fra Usikkerhed og Uvisshed i Henseende til Troesætningernes Sandhed og Troværdighed. Man veed ikke rigtigt, hvad man skal antage som virkelig Troesandhed og hvad man kun skal ansee som de lærde Theologers Privat- og Partimening. Biskop har man den h. Skrift og læser den flittigen; men jo flittigere man læser den, desto varre bliver det med Troens Enighed. Vi have jo i den nyeste Tid haft Leilighed til at iagttage, hvorledes endogsaa den ugudelige Mormonsæct, som jo neppe endnu frembyder noget christeligt Moment, ogsaa beraaber sig paa Bibelens Ord, for at stadfæste og godtgjøre sine phantastiske og skammelige Læresætninger. Saaledes skete det allerede i de forste Aarhundreder, saa at den bekjendte Kirkeskribent Tertullian (i det 2. Aarh.) kalder Bibelen liber haereticorum (Kjætternes Bog) d. v. s. „en Bog, som alle Branglærere benytte sig af, for at stadfæste og godtgjøre deres falske Lærdomme.“ Den h. Skrift indeholder Guds Ord, den er skrevet under den Helligaands Indskydelse

og Veiledning af fromme og gudfrygtige Mænd, som den h. Petrus siger i sit andet Brev; men den selvsamme Apostel skriver ogsaa sammesteds, at „ingen Prophetie i Skriften tør udtydes ved egen Udlægning.“ Der gives selvseligen ingen Udflugt: enten maa man paastaae, at den hellige Skrift i sig selv er saa tydelig og saa let at forstaae, at Enhver kan læse den uden Vanskelighed og uden Fare for at misforstaae den h. Text, — og denne Paastand modstrider den h. Petrus' Ord, som skriver netop det Modsatte, især om sin Medarbejders, den h. Apostel Paulus' Breve, — eller vi maatte antage, at enhver Troende, naar han læser den h. Skrift, umiddelbart bliver veiledet og oplyst af den Helligaand, ligesom engang de hellige Forfattere selv, — og til en saadan Antagelse fattes vi ikke alene enhver Forjættelse om en saadan privat Veiledning, men denne Mening gjendrivs ogsaa allerede tydeligt nok af den daglige Erfaring, idet eet og det samme Sted i Bibelen ofte fortolkes paa de forskjelligste Maader, saaledes at ikke sjældent to Bibellæsere ogsaa finde to aldeles modsatte Meninger i de selvsamme Ord. Men to modsatte Meninger udelukke og ophæve hinanden, og derfor maa de enten begge to, eller dog idetmindste den ene af dem, have taget feil, og selvseligen maa idetmindste een af dem have jænnet den Helligaands Bistand og Oplysning, og det viser sig da som en Usandhed, at den Helligaand oplyser enhver Læser af den h. Skrift. Og i alle disse Tilfælde af gjensidig Modsigelse, hvo skal da afgjøre, hvilken af dem det er, der har truffet den rigtige Mening? — Det Samme maa vi ogsaa paastaae med Hensyn til de lærde Fortolkere, som paa Embedsvegne (*ex officio*) befatte sig med den h. Skrifts Fortolkning. Om de end ere nok saa lærde og videnskabelige Mænd, kunne de dog altid kun gjøre Krav paa en reent menneskelig Troværdighed, og kunne altsaa tage feil, ja, gjøre det i Virkelighed ogsaa mange Gange, idet ofte endogsaa de mest lærde Fortolkere modsig hinanden i Udtvøningen af de vigtigste Skriftsteder! Hvorledes skulde man da med Tryghed kunne bygge og grunde sin Tro, denne vor største Skat paa Jorden, paa slige upaalidelige eller dog idetmindste feilbare Autoriteter? Nei, Troen og Troens Sandhed maa hvile paa Klippegrund, dersom vi skul-

virke vor udødelige Sjæls Frelse ved den og i den. Her kunne vi ingenlunde noies med blot mennefskelige Paastande, med blot lærde Anskuelser og tiltalende Systemer, hvad Navn de end maatte bære; naar det gjelder Troen og Sjælens Umliggende, behøve vi en aldeles sikker Grundvold, en ufeilbar, ubedragelig Autoritet, paa hvilken vi kunne lide. En saadan klippefast Grundvold, en saadan ubedragelig Sikkerhed for deres Troes Sandhed, havde hine Mennefsker, som hørte vor Frelser's Ord, dengang Han endnu vandrede paa Jorden og med Sin guddommelige Mund forkyndte de himmelske Sandheder. Thi medens Han for Alle uden Undtagelse, og i Særdeleshed for Sine Hjender, stadfæstede og bekræftede Sine Ord ved store Vidundere og Tegn, viste Han Sine Lærdommes Sandhed for de barnlige Sjæle desuden ogsaa ved den særegne Guds-kraft, der talde af Hans Mund, og som viste sig ikke blot i Hans Gjerninger, men ogsaa i Hans Ord og Prædiken. Derfor siger Evangeliet om Ham: „Han lærte dem som Gen, der havde Myndighed, og ikke som de Skriftløse“ (Matth. 7, 29.). Derfor henviser Han ogsaa til Sit mundtlige og levende Ord, som en uroffelig Klippegrund til Tro og Sandhed for Mennefskene, idet Han siger: „Hver den, som hører disse Mine Ord og gjør derefter, lignes ved en forstandig Mand, som byggede sit Hus (i sin Tro og evige Salighed) paa en Klippe; og der faldt en Skyregn, og Vandstrømmene kom og Vindene blæste og kastede sig over samme Hus, men det faldt ikke, thi det var grundfæstet paa en Klippe.“

Han, Jesus Kristus, den mennefskeblevne Guds søn i Sin synlige Mennefskiffelse paa Jorden var dengang hiin Autoritet, hiin Grundvold, paa hvilken Hans Samtidige, der hørte Hans Ord, med uroffelig Tillid kunde støtte og grunde deres Tro. Imidlertid vilde og skulde Han efter den guddommelige Wiisdoms Raadslutning ikke for alle Tider dvæle paa Jorden i Sin synlige Mennefskiffelse; og derfor maatte Han drage Omjerg for, at eiheller de tilkommende Slægter skulde komme til at fattes den samme guddommelige Autoritet, den samme ufeilbare, uroffelige Grundvold for deres Tro. Dette var da Grunden til, at Han allerede før end Sin Bortgang til Faderen opreiste en anden Klippe og oprettede en anden

synlig Lære-Autoritet for Menneskenes Tro og Frelse — en anden i Henseende til dens uuvortes Skikkelse, Indretning og Orden, men den samme i Henseende til selve Autoritetens Væsen, dens Kraft og Myndighed. Det skete dengang, da Herren gav den heitidelige Forjættelse, at Han vilde indstifte en Kirke og bygge den paa Klippegrund: „Du er Petrus (o: Klippe-mand), og paa denne Klippe vil Jeg bygge Min Kirke, og Helvedes Porte skulle ikke overvælde den“ (Matth. 16, 18.). Med Rette falder derfor den h. Apostel Paulus Kirken en „Sandhedens Støtte og Grundvold.“ (1. Tim. 3, 15.). Paa denne Klippe og Sandhedens Grundvold, som vi katholicke Christne besidde i vor hellige, ufeilbare Kirke, for hvis guddommelige Autoritet og Ufeilbarhed Herrens Forjættelse og Indstiftelse svarer, og tillige den Helligaands Nedladelse over den paa hiin første christelige Pintsedag, som er Kirkens Fødselsdag, — paa denne ufeilbare og guddommelige Autoritet bygge vi trygt vor Tro og Salighed.

Denne vor hellige Kirke er i Besiddelse af hele den christelige Aabenbarings Indhold, som Herren har overantvordet til den, hvad enten det er det skrevne Gudsord (den hellige Skrift), eller den blot mundtlig af Apostlene forkyndte Lære (Traditionen). Bibelen tilhører derfor Kirken, forsaavidt som den indeholder en stor Deel af Jesu Christi Lære; men Kirken trængte ikke til Bibelen, og den vilde ligesuldt have overleveret os Jesu Christi og Hans h. Apostles hele Lære, om ogsaa ikke et eneste Ord var bleven opskrevet. Thi Kirken har modtaget den hele Lærestat allerede længe førend der var skrevet et eneste Ord af det Nye Testamente; og Apostlene fik jo heller ingen Befaling til at skrive Herrens Lærdomme, men blot til at forkynde dem ved at prædike. Bistnok er det ikke skeet uden en særegen guddommelig Veiledning og Styrelse, at nogle Apostle og Herrens Disciple, foranledigede dertil af enkelte, særlige Anliggender og Tildragelser i de af dem stiftede Menigheder, kom til ogsaa at nedskrive en Deel af disse Lærdomme, og derfor modtog og benyttede ogsaa Kirken stedse med stor Taknemmelighed og Grefnygt dette hellige og apostoliske Skrift og Document.

Denne hellige Bog kan som Aabenbaringskilde imidlertid

kun være af Nytte inden for Kirken. Thi kun Kirken alene kan indestaae for, at vi endnu have den rigtige, oprindelige hellige Skrift, og den alene kan med Ufeilbarhed fortolke den. Udenfor Kirken gives der ingen berettiget Autoritet, ingen guddommelig Myndighed til at forklare og fortolke den. Udenfor Kirken behandles og fortolkes den hellige Text ligejøm en gammel latinisk eller græsk Forfatters Værk, og Guds Ord bliver saaledes fortolket og kommenteret efter reent menneskelig Synsmaade, Anskuelse og Dømmeme. Derimod har vor hellige Kirke ikke blot den rigtige hellige Skrift, men den alene har ogsaa Myndighed til at fortolke den. Derfor siger allerede den h. Augustin, denne store og berømte Kirkesfader i det 5. Aarh.: „Jeg vilde ikke engang troe selve Evangeliet (3: det skrevne Evangelium), dersom ikke den katholske Kirkes Myndighed bevægede mig dertil.“ *Evangelio non crederem, nisi catholicæ ecclesiæ me commoveret auctoritas.* Saaledes har altsaa den katholske Christens Tro en sikker Grundvold, paa hvilken den støtter sig, og derfor kan hos ham ingen Spørgsmaal og Tvivl opstaae om selve Troes sandhedernes Existens og Virkelighed, ingen egentlige Religions tvivl. Naar stundom et eller andet Tvivlsmaal vækkes hos ham med Hensyn til Troens Sandheder, da er det enten en blot Fristelse, der uden videre maa tilbagevises, eller en diebliffelig Uklarhed i Opfatningen af denne eller hiin Læresætning, der snart forsvinder ved en nærmere Dplysning og Forklaring af selve Læresætningens egentlige Mening. Skulde hans Tvivl nogenstunde vedrøre selve Troes sandhedens Virkelighed og Existens, da er det hver Gang en Inconsequent, en Modsigelse mod hans Troes Princip og første Grundsætning, og et saadant Tvivlsmaal maa folgelig uden videre afvises som ufornuftigt.

Deri bestaaer altsaa den katholske Tryghed i Henseende til Troen; men deri ligger ogsaa Aarsagen til, at man udenfor Kirken bestandigen endnu leder efter at udfinde Sandheden selv, fordi man der ingen Autoritet har, ved hvilken alle saadanne Spørgsmaal kunde finde deres endelige, gyldige Afgjørelse. Derfor bemærker man udenfor Kirken ogsaa en bestandig Trang og Tilbøielighed til, i Stedet for Kirken at oprette en anden Autoritet, om det end ikke kan skee anderledes,

end ved at tillægge visse fremragende Personligheder (Luther, Zwingli, Calvin, Grundtvig, Blædel, Rudelbach, Martensen o. s. v.) et Slags Ufeilbarhed. Saaledes læste vi endnu fornylig, hvorledes den saak. Reformator Luther paa et offentligt Skandinavisk Kirkemøde blev kaldet en **Evangelist**.

Vi fremsjøre det kun som et Exempel paa, hvad vi ovenfor have udtalt: at Mennesket trænger til Bished og Bestemthed fremfor Alt i Troessager. Naar han derfor ikke kjender eller anerkjender den sande og virkelige Autoritet, som ved en afgjørende Kjendelse i sidste Instants formaaer at løse alle Tvivlsmaal og at forskaffe ham Bished og Sikkerhed, saa skaber han sig selv en Autoritet og gjør feilbare Mennesker til ufeilbare Apostle og Evangelister. En mærkkelig Stjebne og Omstiftelse! Medens man forkaster Kirkens sande Autoritet og Ufeilbarhed under Foregivende af, at den er altfor menneskelig, bliver man tilsidt endogsaa nødt til, at ansee blotte Mennesker, der ere blottede for enhver guddommelig Bemyndigelse, for ufeilbare Autoriteter, for Evangelister og Propheter: „Med det samme Maal, hvormed I maale ud, skal der tilmaales eder igjen,“ — siger Herren! (Luc. 6, 38.)

Udenfor Kirken gives der altsaa ingen regula fidei, ingen Regel og Kettesnor for Troen, efter hvilken man med Sikkerhed kunde afgjøre og bestemme, hvad der hører til den sande kristelige Tro, og hvad ikke*). Deraf kommer al den Splid og Strid, al den Uenighed og Adskillelse i Troesbekjendelserne. Derfor denne nafladelige Grandsten efter nye Religionsystemer, derfor denne Ustadiighed i de religiøse Principer. Derfor denne idelige Talen og Trækten og Disputeren om selve Religionens Sandheder, uden at selve Troesbekjendelsen nogen- sinde kommer til at blive afgjort og afsluttet. Alle eftertænkende, samvittighedsfulde Sjæle, som befindende sig udenfor Kirken, føle ogsaa dybt denne store Mangel, denne foruroligende Usikkerhed

*) Paa Skandinavisk Kirkemøde i Kjøbenhavn tilstod dets Præsident, den danske Prædikant Dr. Hammerich, i sit Foredrag over den danske Folkekirkens Tilstand, at „de Færreste vide, hvad de skulle troe!“ Et jørgeligt testimonium paupertatis!

i Troen. Vi have engang af et Drevidne hørt, hvorledes en protestantisk Bonde engang udtalte sig desangaaende: „Det allerværste hos os“, sagde han, „er, at vi have saa mange Religionstvivl. Vi ere i Grunden ikke overbeviste om, at vi virkelig ere i Besiddelse af den sande Tro, og jeg kan forsikre Dem paa, at netop det er min største Sorg og Bekymring, jeg har paa Jorden. Er det ogsaa hos Dem (Katholikerne) saaledes?“ — En anden Gang gik en Katholik, en simpel Bispefræmmer i Holland, paa Landveien i Selskab med flere Andre. Han var den eneste Katholik iblandt dem; alle de Dørlige hørte til den reformeerte Confession. Det varede ikke længe førend Talen dreiede sig om Religionen og om; hvilken Religion der var den sande. Efterat de Andre i nogen Tid havde trættes om denne Sag og ikke kunde blive enige, kaldte de paa Bispefræmmeren, som havde holdt sig lidt tilbage, og de spurgte ham, om han som Katholik ikke vidste at raade Gud paa Disputatens flibrige Bending. Bispefræmmeren, som hidtil med Taushed havde hørt paa deres Ord, svarede: „Kjære Kammerater! tillad mig, at fortælle eder en Lignelse. See, vi ere nu allesammen paa Veien til Byen N. Vi kjende alle denne Vej og ere tilfulde overbeviste om, at denne Vej er den rette. Derfor tale vi heller ikke videre om Veien, ei heller spørge vi Nogen, thi vi ere jo ganske visse paa, at vi befinde os paa den rette Vej til Byen N. — Men sat engang, vi vare Fremmede og kjendte ikke rigtigt denne Vej, som fører til N.; da vilde vi snakke og tale og spørge meget om vi vare paa den rette Vej eller ikke. Ved enhver Krydsvei vilde nye Tvivl opstaae hos os, om vi skulde tage den eller den modsatte Vej. Og Enhver, som kom os imøde, vilde vi spørge, om vi vare paa den rette Vej til Byen N. Og om vi end gjentagne Gange havde modtaget det Svar, at vi paa denne Vej vilde naae vort Maal, saa vilde vi dog hver Gang spørge paany, saa ofte vi mødte Nogen, indtil vi vare ankomne til selve Byen. — See, mine Venner! saaledes forholder det sig ogsaa med Religionen. Vi Katholiker ere visse og sikre paa, at vi have Sandheden og befinde os paa den rette Vej; derfor tale og trættes vi ikke meget om Religionen. I derimod vide det ikke, og det er netop for denne

Usikkerheds Skyld, at I bestandigen paany fremkomme med Spørgsmaal og Tvivlsmaal om Religionen." — Sandelig, et fortræffeligt Svar af en ensfoldig og ulærd Mand!

Kirkelige Efterretninger.

Tydskland. I den preussiske By Danzig er atter en barmhjertig Søster, ved Navn Maria Kaveria Höfer, Forstanderinde for det dervær. St. Marie-Sygehuus, bleven et Offer for sin tro Pligtosfyldelse. Som Følge af Forpleiningen af en Typhuspatient, som var bleven opsoget af hende i en fattig Hytte, blev hun angreben af Hjernetyphus; denne ødelagde ganske hendes Sundhed og bortrev hende, efter 12 Ugers forfærdelige Lidelser og Smerter og aldeles bedæftet med Saar, den 26. April sidstl., i en Alder af kun 32 Aar. Hendes Jordejærd blev en virkelig Begivenhed for hele Byen Danzig. Den almindelige Deeltagelse, som visstes hende ved denne Leilighed, var det mest talende og gunstigste Bevis paa Befolkningens Stemning for Sygehuset og de barmhjertige Søstre overhovedet. Fra Anstalten indtil Kirken bølgede en Menneskemængde, som neppe kunde tælles i Tusinder; alle Gader vare opfyldte. Og igjennem denne bølgende Mængde bevægede det uoverffuelige Liigtog sig; alle Præsterne vare iforte det præstelige Ornat — i flere Aarhundreder har man i Danzig ikke seet et saa stort Antal Geistlige at følge et Liig. Umiddelbart efter Liigkisten fulgte de ærverdige Søstre, Anstaltens Forvaltningsraad og Belyndere, iblandt dem ogsaa Politidirecteuren. Fra alle Sider hørte man Folk at gjentage de Ord: Noget saadant har jeg endnu aldrig seet. Nægtet denne store Trængsel, herskede dog overalt den største Rolighed og Orden. Denne var, ligesom den almindelige Deeltagelse selv, det sandfærdige Præg paa den almindelige Stemning, og denne gunstige Stemning er ikke andet, end Virkningen af den Hedengangnes Personlighed og hendes opoffrende Virksomhed; og dog var hun ingen Dronning, ingen Dame af hoi Stand eller Adel, men kun en simvel Ordenssøster.

— Den 8. Juni meddeelte den Hoiærv. Erkebiskop af München i den dervær. Mariahilfskirke Confirmationens h. Sacramente til 8 smaa Negerpiger, som ved den utrættelige og menneskekjærlige Præst Olivieri vare blevne løskjøbte fra Slaveriet paa Slavemarkedet i Egypten, og siden den Tid havde modtaget Troens Lys hos de fattige Skolesøstre i Mün-

chen. Det var virkelig et rørende Syn at see disse sorte friske Skikkelser iblandt andre hvide Børn, og deres Dø, dette Sjælens tydeligste Udtryk og Speil, forkyndte umiskjendeligt, at de virkelig erkjendte og havde opnaaet hvad Herren har forjættet alle dem, som trofast elske Ham. (Den nidkjære alderstegne Vater Olivieri har for kort Tid siden tiltraadt en ny Rejse til Ægypten, for at redde ullykkelige Negerbørn.)

Osterrig. Det kirkelige Liv udvikler sig, Gud skee Lov! altid bedre i de østerrigiske Stater. De talrige Folkemissioner især i de større Stæder, saa mange ivrige og forstandige Geistlikes alvorlige Bestræbelser, de smukke Exempler, som det ædle Keiserpar og hele den keiserlige Familie giver, blive ikke uden Frugter og ville ogsaa i Fremtiden bære friske Skionere og rigeligere Frugter, dersom Kirken, som man nok tør haabe, vedbliver i fuld Frihed at arbejde paa Menneskehedens Regeneration. — De frivillige Bidrag, som i den sidste Tid bleve indsamlede til et katolsk Svendehuus i Wien, beløbe sig allerede til 10,000 Rdr., foruden betydelige Summer i Obligationer, Præmiosa o. dsl. Det er ganske vist, at et saadant Huus i Hovedstaden, i hvilket Svendene finde et Tilflugtssted og Beskyttelsesmiddel mod den ellers i denne Stand saa almindelige Fordærvelse, vil blive af en særdeles gavnlig Indflydelse paa hele Haandværksstanden. — I Prag blev Festslyggheden til Ære for Byens særegne Skytspatron, den h. Johannes af Nepomuk, iaar feiret paa det Hoitideligste. I mange Aar har Pilegrimmenes Antal ved denne Helgens Grav ikke været saa stort, som i dette Aar. — Det berømte Balsfartssted Mariazell, som iaar feirer sit 700aarige Jubilæum, har været besøgt af en utallig Mængde fromme Balsfarere af alle Stænder; iblandt dem nævne vi her kun det fromme Keiserpar selv. I al Stilhed uden noget Folge som simple Pilegrimme ankom Keiseren og Keiserinden d. 16. Juli om Eftermidd. til Balsfartsstedet; de besøgte endnu samme Aften den berømte Balsfartskirke og vandrede op til det dervær. saak. Calvariebjerg. Den følgende Morgen gik de først til Skrifte og annammede derefter under den h. Messje med synlig Rørelse og Andagt den h. Communion. Temmelig længe dvælede begge Majestæter i andægtig og inderlig Bøn i Kirken og opsendte deres fromme Ønsker til Herskernes Herre og befalede sig til Himmeldronningens mægtige Forbøn. Førend de derpaa tiltraadte deres Tilbagerejse besøgte de endnu engang Kirken og bivaanede endnu en anden h. Messje. Flere rige Almisse til Byens fattige, til Hospitalet og til Kirken udmærkede endmere Allerhøiitiammes Besøg. — I Byen Brünn havde allerede i 1853 fire barmhertige Søstre overtaget det dervær. Baisenhuus. Ved en from

Dames Gæymildhed i Wien blev det nu gjort Søstrene muligt at forøge Antallet af Anstaltens Elever fra 18 til 82. Denne ædle Belgjørerinde har til den Gude kjøbt et Huus i Nærheden af Brünn for 26,000 Rdlr. og desuden ogsaa erhvervet flere Grundstykker til Søstrenes Anstalt. — I Byen Trieste har man samlet en Sum af 27,000 Rdlr. til Grundlæggelse af et Kloster for Capucinerordenen. — Som det allerede har været Tilfældet i en Række af Aar, har den i Wien bestaaende St. Severinus-Forening ogsaa iaar paa Christi Himmelfarts Dag foretaget et høitideligt Pilegrimstog til den h. Leopold's Grav i Klosterneuburg. Foruden Foreningens Medlemmer, med deres Præsident Grev O'Donnell i Spidsen, indfandt ogsaa andre Deeltagere sig meget talrigere iaar, end i de tidligere Aar. Ved deres Tilbagekomst til Wien sluttede en betydelig Mængde af andre Andægtige sig til Toget og bivaanede den høitidelige hellige Betsignelse i Metropolitankirken. Denne glimrende Procession, som drog ind i Byen under samtlige Klosters festlige Ringning og med militair Musik og derhos talte saa mange andægtige Deeltagere af alle, ogsaa de høieste Stander i Samfundet, gjorde et virkelig oplystende og trostende Indtryk paa ethvert katholsk Gemyt. — Ved alle disse kirkelige Livsyttringer er det især det mandlige Kjøn, som er stærkest repræsenteret, medens man tidligere næsten udelukkende overlod slige Demonstrationer til det fortrinnsviis fromme (qvindelige) Kjøn. —

England. Et fransk Blad, Précis Historiques, meddeler en interessant Beretning af 11. April d. A. fra en Belgier om de religiøse Tilstande i den store Fabrikstad Liverpool. I denne læse vi blandt Andet: „Jeg skriver under Indtrykket af en rørende høitidelighed, i hvilken jeg havde den Lykke at deltage. Jeg mener Gudstjenesten paa Langfredagen i Jesuiternes Kirke i Liverpool. Gudstjenesten bliver i denne Kirke feiret ligesaa høitideligt, som i mange Domkirker i Belgien. Dog derom vilde jeg ikke tale, men om de Troendes overordentlig talrige Deeltagelse og om deres dybe og inderlige Andagt, med hvilken de hylde og kysede den Korsfæstede's Billede. Dette var i Sandhed et Englene værdigt Syn. For at tilfredsstille de fromme Troendes Andagt, havde man henlagt fem Crucifix-billeder paa forskjellige Steder i Kirken, og desuagtet var jeg i Tvivl, om jeg vilde komme til at see Enden paa denne rørende Ceremonie. Hvilken Aandsjamling, hvilken Troesiver, hvilken inderlig Andagt og glødende Kjærlighed saae man ikke paa Alles Ansigter! Gud være lovet! Det hæver alle deres Mod, som endnu troe paa en religiøs Fremtid for England!“

Frankrig. I Paris bliver Kirken St. Clotilde snart indviet. Befolkningen i Hovedstadens Forstæder tiltager i den Grad,

at man der har maattet oprette et betydeligt Antal af smaa Filialkirker. Montmartre, en Forstad med 40,000 Sjale, har hidindtil kun en eneste Kirke; men der er nu sikkre Udfigter til, at Bygningen af en anden, hvortil Planen allerede for længe siden er bleven udkastet, snart vil blive paabegyndt. -- Den 26. Mai lagde Bisfoppen af Marseille i denne By Grundstenen til et nyt Tilflugtssted for gamle Folk, hvilket skal overgives til „de Fattiges smaa Søstres“ Ledelse; Huset vil kunne optage omtrent 3—400 gamle Folk. Jordarbejderne til denne nye Anstalt ere blevne fuldendte ved de brave Soldaters adelmødige Hjælp, som ligge der i Garnison og som General de Kofselan med venlig Forekommenhed stillede til Søstrenes Raadighed. —

Nordamerika. Naar man betragter dette Land, maa man vistnok høiligen forbauses over de store Fremskridt og den hurtige Udbredelse, som den katholske Kirke har vundet i Løbet af de sidste 50 Aar, til Trods for alle de mange og undertiden selv voldsomme Hindringer, som ere blevne lagte i Veien. Endnu i Aaret 1810 havde alle de Forenede Stater (Unionen) i Nordamerika kun en eneste katholsk Bisfop i Byen Baltimore; for Tiden tælle de derimod 7 kath. Erkebiskopper, 36 kath. Bisfopper og 2 apostoliske Vicarer. Medens der ved Slutningen af det forrige Aarh. kun gaves hist og her i Landet enkelte adspredte og fattige Missionsstationer med faa Præster, talte man derimod i Begyndelsen af Aaret 1872 ikke færre end 2,053 Kirker og 1872 kath. Præster; og alligevel hører man de dervær. Bisfopper endnu ideligen at klage over, at selv dette Antal af Geistlige endnu langtfra er tilstrækkeligt for den store Høst, som modnes, og de sende derfor næsten hvert Aar Affendinge til Europa for at formaae europæiske Præster til at udfylde det manglende Tal. I sidstafvige Aar alene blev der bygget 143 nye Kirker og de Geistliges Antal forøgedes med 111 nye Præster. — 14 religiøse mandlige og 30 qvindelige Ordenssamfund arbeide utrætteligen paa Ungdommens Opdragelse og Underviisning. Der gives i hele Unionen 30 Præsteseminarier, 29 lærde Anstalter (Collegier), som ogsaa af Regeringen have erholdt den Ret at meddele de academiske Græder, 20 andre Collegier, som endnu ikke besidde denne Rettighed, 14 saak. Academier (et Støgs heiere Realskoler) og 70 Friiskoler. Disse 49 Collegier blive for Tiden frekventerede af 5000 Elever, og Friiskolerne af 14,000 Børn. De qvindelige Ordenssamfund lede 130 Opdragelsesanstalter med 9500 unge Piger og 150 Friiskoler med 25,000 Børn. Desuden indvler Størstedelen af disse Nonnecordener sig ogsaa til andre Barmhjertighedsgjerninger: til deres Omfarg ere 26 Hospitaller og

5000 forældreløse Børn betroede. Saaledes er Kirken ikke alene betænkt paa, at tilvende Unionsstaternes Beboere den sande Troes uskatteerlige Belgjerning, men dens moderlige Kærlighed og Omhu har ogsaa udbredt sig til Børnene, de Syge og Forældreløse, og dens apostoliske Biskopper og Missionairer have naaget deres egen store Fattigdom dog forstaaet at oprette ikke alene talrige og store Kirker, men ogsaa høiere Dannelsesanstalter, Klostre, Skoler og Hospitaller.

Afrika. Om den Mission, som den utrættelige apostoliske Provicar Dr. Knoblauch leder i Nubien iblandt Bari-Negrene, meddeler en af hans Missionairer i et Brev fra Missionens Hovedstation i Chartum af 13. Marts d. A. følgende Notitser. Efterat han først har talt om sin Reise fra Tydskland hidhen, som varede syv Maaneder, skriver han følgende: Vi drog ind i den nye Bygnings storartede, hvælvede Rum. Saa smuk og stor havde vi ikke tænkt os den. Af dens 7 fuldendte Sale er hver 36 Fod lang, 18 Fod bred og ligesaa høj. Denne Indretning er ved den herskende Hede en sand Belgjerning. Iblandt de 33 Missionselever ere de ældre og større over al Forventning godt underviste; mangen 10aarig Dreng iblandt dem veed vist sin Catechismus bedre, end mangt et Barn, som forlader Skolen i Europa; desuden tale og skrive de baade Arabisk og Italiensk med en Færdighed, som hos mig vækker stor Forundring. Der er ogsaa Udfigter til, at Missionens Virksomhed ogsaa snart vil kunne vise sig udenfor Skolen, og det først og fremmest iblandt de herværende talrige Tilhængere af den koptiske Sect. Den koptiske Biskop er rigtignok et raat og udannet Menneske, som ved et Besøg, han gjorde os, fandt større Velbehag i en Spadferestok med et Hundehoved istedetfor Knap, end i et herligt Kristusbillede, som er forfærdiget af Billedhuggeren Gasfer. Derimod berettiger en koptisk Præst, ved Navn Abuna Hanna (Fader eller Pater Johannes) til de bedste Forhaabninger. Han opholder sig næsten hele Tiden her i Missionsbygningen, kalder sig selv Missionairernes Glev, og vilde gjerne rejse til Rom. — Forresten bevæger hele Missionen sig langt friere siden den ægyptiske Vicekonges Ankomst. Fordomme af den allerværste Art imod Missionen vare udsprede i Ægypten selv i de højeste Kredse, og Vicekongen kom derfor til Chartum, ganske harmfuld og opbragt imod den. Men da han nu selv personligen tog Missionen i Oiesyn og begreb, hvad den egentlig har til Hensigt, da han saae dens Have, dens Bygninger, dens Skole, da fik han ganske andre Tanker. „See her,“ sagde han ved sit Besøg til sin høie Omgivelse, „see her, hvad disse Folk formaae at udføre! og mine egne Folk, hvad præstere de derimod?“ Og virkeligen bortjog han fort

derester alle sine Embedsmænd uden Undtagelse og affatte dem fra deres Embede. Hvorfor? fordi han ved en nyere Underjøgelse hos dem fandt, at de havde bedraget og bestaalet ham! Ligejaa gif det med hans Militair. Den Høiarv. Provicar Dr. Knoblecher erfarede senere af Vicekongens Omgivelse, at denne havde havt i Sinde at overdrage ham (Provicaren) Bestyrelsen af hele Provindjen Sudan. Det havde nu vel været et aldeles oversflødigt Tilbud, idet den apostoliske Provicar ikke havde kunnet modtage det; imidlertid vidner det dog om Paschaens gunstige Stemning for os og hele Missionen; og i Virkelighed er da ogsaa en Katholik fra Syrien, som allerede i flere Aar har været Missionens Ven og Belynder, bleven udnævnt til General-Gouverneur for Provindsen Sudan. Desuden har Vicekongen givet vor Mission en betydelig Forøring i Værdie af omtrent 5000 Rdlr. Saaledes erkjender og paakjønner selv Tyrken den katholske Kirkes gævnlige og velsignelseæsrige Virksomhed. Men hvad gjøre derimod mange af de saakaldede dannede Christne i Europa? — Gud lenne ham for hans Udelmodighed! Vi trænge ogsaa hvoiligen til Penge, thi Bygningen, Missionsselebrernes Forpleining paa de tre forskjellige Stationer og Missionairernes lange Reiser opsluge mange Penge! —

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag d. 2. August. — 9. Sønd. efter Pintsje. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimeesse, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Forelæsning.

Søndag den 9. August. — 10. Sønd. efter Pintsje. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimeesse, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt til Dynaaelse af en salig Dødstime.

Freddag d. 14. August er befalet Vigilie=Fastedag til

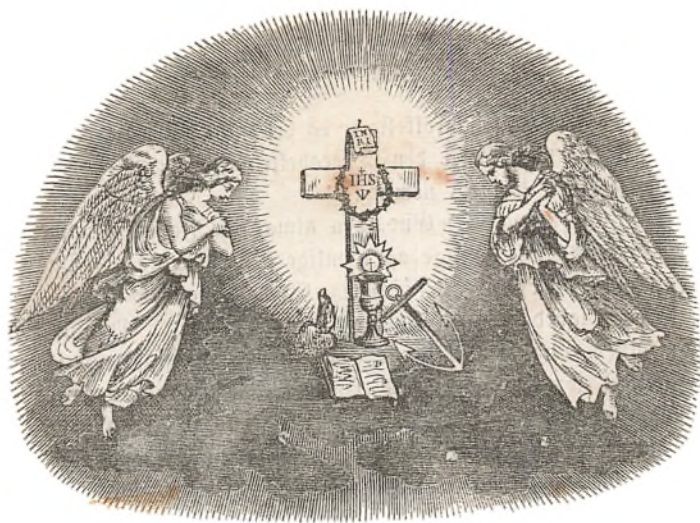
Løveddag d. 15. August. — Den saligste Komfru Maria's Opstaaelse i Himmelen (Mariæ Himmelfart). — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høitidelig Levitmesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Høitidelig Besperandagt.

M æ r k!

Søndagen d. 2. August Kl. 12 $\frac{1}{2}$ Midd. holdes **engelsk** Prædiken, og

Søndagen d. 9. August Kl. 12 $\frac{1}{2}$ **fransk** Prædiken.

Kjøbenhavn.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 17.

Søndagen den 16de August.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indregnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Kunsthandler **C. M. Blaufenstein**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mk. 8 St. Kvartalet.

Kort Fremstilling af den katolske Tro.

De væsentlige Læresætninger, som Enhver, der ønsker at høre til den katolske Kirke, nødvendigen maa bekende sig til, ere følgende, som indeholdes i den Troesbekendelse eller Credo,

som i Almindelighed kaldes den Tridentinske eller ogsaa Pave Pius den Fjerdes Troesbekjendelse*).

Jeg N. N. troer uroffneligen og bekynder Alt og Hvert især, hvad der indeholdes i den Troesbekjendelse, som den hellige romerske Kirke bruger, nemlig:

Jeg troer paa een Gud, den almægtige Fader, Himmelenes og Jordens, alle synlige og usynlige Tings Staber. Og paa een Herre, Jesum Christum, Guds eenbaarne Søn, Som er fra Ewigheid født af Faderen, Gud af Gud, Lys af Lys, den sande Gud af den sande Gud; født, ikke skabt, af samme Væsenhed som Faderen; ved Hvem Alt er gjort; Som for os Mennecker og vor Frelses Skyld er nedstegen fra Himmelen; og Han har paataget Kød ved den Helligaand af Jomfru Maria, og er bleven Mennecke. Han er ogsaa bleven korsfæstet for os under Pontius Pilatus, piint og begravet. Og Han er opstanden paa den tredie Dag, efter Skriften, og opfaren til Himmelen. Han sidder ved Faderens høire Haand. Og Han skal igjen komme med Herlighed at denne de Levende og Døde, og paa Hans Rige skal der ikke være Ende. Og paa den Helligaand, Herren og Levendegjæveren, Som udgaar af Faderen og Sønnen, Som tillige med Faderen og Sønnen tilbedes og forherliges, Som har talet ved Propheterne. Og paa den ene, hellige, katolske og apostolske Kirke. Jeg bekynder een Daab til Syndernes Forladelse, og jeg venter de Dødes Opstandelse, og Livet i den tilkommende Ewigheid. Amen.

Jeg annammer og antager uroffneligen de apostolske og kirkelige Overleveringer (Traditioner) og samme Kirkes øvrige Skikke og Anordninger.

Ligeledes antager jeg den hellige Skrift efter den Mening, hvilken den hellige Moder, Kirken, har haandhævet og haandhæver, hvem det tilkommer at afgjøre de hellige Skrifteres sande Mening og Fortolkning; og jeg vil aldrig antage og fortolke samme uden efter de hellige Fædres eendragtige Overensstemmelse.

---

*) Den kaldes saaledes, fordi denne Formular blev affattet af Pius IV. ifølge en udtrykkelig Bestemmelse af den almindelige (øcumeniske) Kirkeforsamling i Byen Trident eller Trident i Tyrol (fra 1545—1563).

Dgsaa bekjender jeg, at der i Sandhed og virkelig gives syv Sacramenter i den nye Pagt, som ere blevne indstiftede af vor Herre Jesus Christus, og som ere nødvendige til Menneskeslægten's Frelse, omendskjendt ikke alle for hvert enkelt Menneske, nemlig: Daaben, Confirmationen, Alterets Sacramente, Skriftemaalet, den sidste Salvelse, Præstevielsen og Egetestamentet; at disse Sacramenter meddele Naade, og at af dem Daaben, Confirmationen og Præstevielsen ikke kunne gjen-tages uden Vanhelligelse.

Ligeledes annammer og antager jeg de af den katolske Kirke antagne og stadfæstede Ceremonier, som bruges ved alle ovennævnte Sacramenters høitidelige Forvaltning.

Jeg annammer og antager Alt og Hvert især, hvad der i den hellige Tridentinske Kirkeforsamling er afgjort og bestemt om Arvesynden og Retfærdiggjørelsen.

Ligeledes bekjender jeg, at der i den h. Mæsse frembæres Gud et sandt, egentligt og forsonende Offer for de Levende og Døde, og at vor Herre Jesu Christi Legeme og Blod tillige med Hans Sjæl og Guddom sandelig, virkelig og væsentlig ere tilstede i Alterets helligste Sacramente; og at der skeer en Forvandling af Brødet's hele Bæsen til Hans Legeme, og af Vinens hele Bæsen til Hans Blod; hvilken Forvandling den katolske Kirke kalder Transsubstantiation. Dgsaa bekjender jeg, at man under enhver især af begge Skikkelser nyder Christum heel og udeelt, og et sandt Sacrament.

Jeg troer usoranderligen, at der gives et Renselsessted, og at de Sjæle, som her ere i Forvaring, hjælpes ved de Troendes Forbøn; ligeledes at man bør ære og paakalde de Hellige, som regjere tillige med Christus, og at disse frembære Bønner for os til Gud; samt at man bør holde deres Levninger i Ære.

Jeg erklærer bestemt, at man maa have og beholde Billeder af Christus, af den hellige Gudsmoder, altid Jomfru, og ligeledes af de andre Helgene, og at man bør bevise dem den skyldige Hæder og Ære.

Dgsaa bekjender jeg, at Jesus Christus har efterladt Sin Kirke den Magt at meddele Afslad, og at sammes Brug er høist heldbringende for det christelige Folk.

Jeg anerkjender den hellige, katolske og apostoliske Romerske

Kirke for alle Kirkers Moder og Lærerinde; og jeg lover og sværger den Romerske Biskop, den h. Apostelsyrke Perri Gæstefølger og Jesu Christi Statholder, sand Lydighed.

Ligeledes antager jeg og bekjender for vist alt Øvrigt, hvad der er blevet overleveret, afgjort og bestemt ved de hellige Kirkebestemmelser, og af de almindelige Kirkeforsamlinger, og i Særdeleshed af den hellige Tridentinske Kirkeforsamling. Og tillige fordommer, forkaster og banlyser jeg ogsaa Alt, hvad der strider herimod, samt alle Branglærdomme, som Kirken har fordomt, forkastet og banlyst.

At jeg med Guds Hjælp til mit Livs sidste Aandedræt uforvansket og ubesmittet vil bevare denne sande katholske Tro, uden hvilken Ingen kan blive salig, og som jeg nu frivillig bekjender og oprigtig antager — at jeg standhaftigen vil bekjende den, samt at jeg, saa vidt jeg kan, vil sørge for, at mine Undergivne og de, for hvem Dnsforag ifølge mit Kald paaligger mig, holde, lære og forkynde samme: det tilføjer, lover og sværger jeg N. N.

Saa sandt hjælpe mig Gud og dette Hans hellige Evangelium.

De Troeslærdomme, som indeholdes i denne Credo eller Bekjendelse, ere saa væsentlige for den katholske Tro, at Ingen kan være et Medlem af Kirken, som ikke troer paa dem, enten paa enhver enkelt udtryffelig (explicite) eller paa alle tilsammen i Almindelighed (implicite). Ved det sidste forstaaes, at man troer paa og bekjender de bemeldte Læresætninger, ikke een for een, men at man indbefatter dem i den almindelige Tro paa Alt, hvad den katholske Kirke erklærer for en guddommelig Aabenbaring, og at man imidlertid ogsaa udtryffelig bekjender nogle af Religionens fornemste Troeslærdomme.

Omendstjøndt den udtryffelige Tro (sides explicita) og Bekjendelse af alle og enhver enkelt af de i denne Credo indeholdte Troesartikler, ikke altid er absolut nødvendig, f. Ex. i Tilfælde af Mangel paa den fornødne Fatteevne, eller i Tilfælde af en øieblikkelig Dødsfare: saa kan dog ingen Protestant blive optagen i Kirken's Samfund, dersom han vægrer sig ved at

troe alle de Sætninger, som indeholdes i denne Troesbekjendelse; og en Katholik bliver heller ikke længere betragtet som Medlem af Kirken, dersom han med Vidende og Villie negter en eneste Læresætning af denne Credo. Jeg siger: „med Vidende og Villie“, fordi kun dette vidner om Haardnaakkenhed; thi dersom en Katholik eller en Protestant paa Grund af en uforfkyldt Uvidenhed enten ikke kjender eller ogsaa negter en eller anden af de ovenfor nævnte Troesartikler, vilde han derved ikke hindres i at være Medlem af den sande katholske Kirke.

Efter som man i Formularer for en Troesbekjendelse i Almindelighed besitter sig paa at være saa kort og jevn i Ordene, som muligt, vil det vistnok være henigtsmæssigt, her at give en noget tydeligere Forklaring om enkelte Puncter i den ovenfor anførte Troesbekjendelse, for at de lettere kunne forstaaes af Alle og ikke udsættes for den Fare at blive misforstaaede og mistydede.

Bed Ordet: **„Jeg troer“** mene vi ikke saa meget som: Jeg tænker: eller: Jeg er af den Mening, men: Jeg er urokkelig fast overtødet og forvisset og jeg holder fast ved, uden allerringeste Tvivl. Thi Troen udelukker al egentlig Tvivl, og at tvivle er ingenlunde det samme som at troe.

Naar det hedder i Troesbekjendelsen: **„Jeg annammer og antager urokkeligen de apostoliske og kirkelige Overleveringer (Traditioner)“**, saa menes dermed naturligtvis kun de Overleveringer eller Traditioner, som have Hensyn til Troes sager og som virkelig have deres Oprindelse fra Apostlene. Ved disse apostoliske Overleveringer lære vi at kjende enkelte aabenbarede Troes sandheder, som ikke findes opskrevne i den hellige Skrift, men som fra Apostlenes Dage under Guds den Helligaands bestandige Beskyttelse og Bistand have forplantet sig ned til os igjennem en anden Canal end den h. Skrift, og denne Canal kaldes Tradition (Overlevering). Ved denne Tradition vide vi f. Ex. at Barnedaaben er gyldig og tilladelig, ja endog streng pligtsmæssig; at der gives hverken flere eller færre, end 7 Sacramenter; at Fodvaskningen ikke er et egentligt Sacramente; at vi maae helligholde Søndagen ittedesfor Sabbaten (Løverdagen); at Løgsfolk kunne gyldigen debe i

et Nodstilfælde, m. fl.; thi alle disse og flere andre Lærdomme kunne ikke blive beviisliggjorte af den hellige Skrift.

Naar vi siige i Troesbekjendelsen: „**jeg vil aldrig antage og fortolke samme uden efter de hellige Fædres eendragtige Overeensstemmelse,**“ saa er Meningen, at naar vi vide, at et bestemt Sted i Skriften, som vedrører Troesfager, eenstemmigen bliver fortolket paa en vis Maade af de hh. Fædre — d. v. s. hine ærverdige Forfattere, som blomstrede i den gamle Kirke — at vi da ikke maae fortolke det i modsat Mening; men derfor ere vi dog ingenlunde forpligtede til, i ethvert enkelt Tilfælde først at raadfore os hos de hh. Fædre.

Naar vi endvidere siige: „**at vi maae bevise Billeberne af Kristus og de Hellige den skyldige Hæder og Ære,**“ da forstaae vi derved en relativ Hæder og Ære, d. v. s. en Hæder og Ære, som ikke bliver staaende ved selve de materielle Billeder, men som paa en aldeles naturlig Maade sigter til de Personer selv, der blive fremstillede ved samme, saaledes som ogsaa selve Ordet „**Billede**“ noksom tilkjendegiver.

Ved Ordet „**Aflad**“ forstaaes Gifergivelsen af de timelige Syndesstraffe (ikke af selve Syndeskylden) og de Bods-gjerninger, som Synderen endnu maa paatage sig, efterat selve Synden og dens evige Straf allerede ere blevne tilgivne ved den sacramentale Absolution i Skriftemaalets h. Sacramente. Derfor meddeler Kirken dem, som ere skyldige i svære Synder, Aflad kun under den Betingelse, at de først maae have værdigen, d. e. angerfulde, annammer Skriftemaalets Sacramente.

I denne Mening maae vi opfatte, troe og bekjende ovenstaaende Troesbekjendelse. — For imidlertid at give en endnu fuldstændigere Dplysning om vor katholske Troes Læresætninger, skulle vi, efter at have fremfat det, som vi troe, ogsaa opregne nogle besynderlige Ting, som vi ikke troe.

1. Vi troe ikke, at der gives nogenjomhelst anden **Midler** foruden vor Frelser Jesus Kristus; og dersom den h. Jomfru eller nogen anden Helgen maafee eet eller andet Sted skulde kaldes Midler, da bør det ikke forstaaes i Ordets egentlige og strenge Betydning, men kun i Betydningen af Talsmand eller Forbeder, saaledes som jo ogsaa enhver

Christen kan kaldes en *Midsler*, naar han ligesom stiller sig imellem Gud og Mennesket ved at bede for sin Næste.

2. Vi troe *ikke*, at den h. Jomfru i nogensohmhelst Maade er Gud liig; thi da hun er en blot *Skabning*, endskjøndt hoit benaadet, saa staaer hun *uendeligt* dybt under Gud. Heller ikke tilskrive vi hende nogen *Magt* foruden den, hun modtager fra Gud *Selv*, thi som puur *Skabning* er hun jo aldeles *afhængig af Gud* baade i Henseende til sin *Eristents* og sine særegne *Privilegier*, til sin *Naade* og sin *Herlighed*.

3. Vi troe *ikke*, at der gives nogensohmhelst *Autoritet* paa Jorden, som kan give *Tilladelse* til at begaae *Synd*, eller som kan forlade *Synden* for en *Sum Penge*; vi troe heller ikke, at et saadant *Uhyre* eller *Brængebillede* paa *Autoritet* nogenstunde har *existeret* i *Kirken*.

4. Vi troe *ikke*, at *Nogen* kan opnaae *Sjælens Frelse* blot ved sine egne gode *Gjerninger* uden *Jesu Christi Lidelse* og *Fortjenester*; men vi troe heller ikke, at *Menneskets* gode *Gjerninger*, som han udøver i *Naadens Stand* og for *Guds Skyld*, maae forkastes som *pharisaïst Stinhellighed* og *overflødige Ting*, fordi vi kjende og holde os til *Apostolens* udtryffelige *Formaning*: „Derfor, *Brødre!* beslitter eder saa meget desto mere paa at stadfæste eders *Kald* og *Udvælgelse* ved gode *Gjerninger*.“ 2. Petr. 1, 10. Men uden *Jesu Christi Fortjenester* troe vi ikke, at *Nogen* ved gode *Gjerninger* kan gjøre *Fyldest* for sine *Synder*, eller for hverve sig nogensohmhelst *overnaturlig Fortjeneste*.

5. Vi troe *ikke*, at den h. *Skrift* (forudsat, at dens *Udgave* er approberet af den vedkommende *kirkelige Autoritet*) forholdes *Lægsfolk*, eller at dens *flittige Læsning* misbilliges af *Kirken*.

6. Vi troe *ikke*, at det er tilladt at bryde en *Ged*, eller at sige en *Løgn* eller at begaae nogen anden *Synd*, for derved at fremme *Kirkens Interesser* eller at opnaae noget, om end det er et nok saa stort og ædelt *Diemed*; tværtimod ansee vi enhver *Synd* for at være et større *Dude*, end alle øvrige *Dunder* i hele *Verden*.

7. Vi troe *ikke*, at *Kirken* har *Magt* og *Myndighed* til

at **indstifte nye Sacramenter**, eller at fratjende sig og affkaffe noget af de syv Sacramenter, som ere blevene indstiftede af vor Herre Jesus Christus.

8. Vi troe **ikke**, at Kirken har Fuldmagt til at fremsætte **nye Lærdomme**, som ikke ere begrundede i Aabenbaringen saaledes som denne har nedarbejdet sig til os ved Skriften og Traditionen. Eiheller troe vi, at, naar Kirken giver en Definition i Troessager, en saadan ny Definition eller Erklæring er en **ny Troeslære**; en saadan Definition er ikke andet, end en yderligere og bestemt erklæret Stadfæstelse af en eller anden gammel Troeslære.

9. Vi troe **ikke**, at Mensfjæstetets Lidelser have nogen rensende eller sonende Kraft foruden den, som uledes af Jesu Christi Fortjenester.

10. Vi troe **ikke**, at **Paven** er useilbar, undtagen i hine yderst sjeldne Tilfælde, hvor han taler ex cathedra, d. v. s. hvor han paa Embeds Begne og paa særdeles høitidelig Maade, udtaler i hele Kirkens Navn en Afgjørelse angaaende Troes- eller Sædelæren. Eiheller troe vi, at vi skyldte Paven **Lydighed** i reent politiske og verdslige Anordninger, men kun i de kirkelige Anliggender, og selv her er det ingen **ubetinget**, men en af Guds Lov betinget Lydighed.

11. Vi ere ikke af den Formening, at vi tilintetgjøre eller give Slip paa Fornuften, naar vi troe paa Kirken, ligesaa lidt som man tilintetgjør Fornuften, naar man troer paa Apostlene. Thi den katholske Kirke er Aabenbaringens vedvarende Lærerinde og Fortolkerinde, ligesom Apostlene vare dens temporaire Forkyndere og Fortolkere, nemlig for den Tid, deres apostoliske Embede blev forvaltet af dem, d. e. indtil deres Død.

12. Vi troe **ikke**, at Troen **alene** kan frelse os, medmindre vi ved Ordet „Tro“ forstaae den saak. levende Tro, d. e. den fulde og tvivlløse Overbeviisning om de aabenbarede Troes- sandheders hele og udeelte Indhold, **tilligemed den praktiske Opfyldelse** af den nye Lov i vort Liv og Levnet. Naar vi derimod ved Ordet „Tro“ forstaae saameget som Fortrøstning eller Tillid til Jesus Christus, ansee vi den ikke for at være tilstrækkelig til Saligheden, idet jo foruden Tro

ogsaa udfordres Haab og Kjærlighed til Gud og vore Medmenneffer, Anger, et fast Forsæt at ville forbedre sit Liv, Jagttagelse af de guddommelige Bud, Bøn og Annammelse af Daabens, Striftemaalets og Alterets hh. Sacramenter.

13. Vi troe **ikke**, at det er **nødvendigt** at modtage det høih. Alterens Sacramente under begge Stikfæller, fordi vi troe, at Jesus Christus er heel og udeelt, med Sit Legeme og Blod, med Sin menneskelige Sjæl og med Sin Guddom saavel og væsentlig tilstede under enhver af de tvende Stikfæller, saaledes at vi ved Annammelsen af ogsaa kun een Stikfælle fuldkomment opfylde Herrens Befaling til at nyde Hans høihellige Kjød og Blod.

14. Vi troe **ikke**, at det hellige Messesoffer er noget væsentlig **nyt** Offer eller **forskjelligt** fra det blodige paa Galsvariebjerget frembaarne Offer, fordi vi ved begge finde den **samme** Offergave (nemlig Herrens Legeme og Blod) og den **samme** Offerpræst, Jesus Christus, Som i den h. Skrift kaldes en „Præst efter Melchisedech's Orden“ (og det var Han ikke ved det blodige Korsoffer, da Han paa Korset ikke anvendte Brod og Vin ved Sit Offer, ligesom Melchisedech).

15. Vi troe **ikke**, at den blotte Syndsbejendelse eller Præstens Absolution eller hvilkeshvemhelst andre Bodsghjæringer ere til nogen Nytte for Synderen, medmindre han har en fast Tro, og desuden angreer sine Synder af Hjerte: medens vi paa den anden Side ere overbeviste om, at den **blotte** Tro og Anger i Almindelighed ikke er tilstrækkelig til Syndsforladelsen og Retfærdiggjørelsen **uden** den sacramentale Bejendelse, Absolution og Fyldestgjørelse.

16. Vi troe **ikke**, at Nogen, som ikke er et Medlem af den katolske Kirke, kan opnaae sin Sjæls Frelse, dersom han ikke gjør sig Umage for, af **ægte** og **authentiske** Kilder at gjøre sig bekendt med den katolske Religion, af **Frygt** for at han saaledes muligens maatte blive overbevist om dens Sandhed, og hans Samvittighed da maatte nødsage ham til at frastige sig sin hidtidige Confessions Bildfarelser; thi netop denne hans **Frygt** vidner om, at han ikke befinder sig in bona fide (o: i god Tro), hvilket jo ellers er det Gueite, som under

viste Omstændigheder endnu kunde undskyldte ham for Guds Dine. En Saadan er een af dem, om hvilke den h. Skrift siger: „Han vilde ikke lære at kjende det Rette, paa det han ikke maatte blive nødsaget til at handle ret!“ — Desuden er enhver Protestant ifølge den protestantiske Religions Grundsetning, efter hvilken enhver Privatmand først skal prøve og forske selv førend han troer, paa det strengeste forpligtet til at prøve og undersøge alle de enkelte forskjellige Religionslærdomme, for at see, hvilke af dem han selv maa bifalde og hvilke han maa forkaste. Hvorledes kan derfor en Protestant med god Samvittighed forkaste og fordomme de katholske Lærdomme, førend han **grundigen** og **upartiff** har prøvet og undersøgt dem? — Ligesom engang Ingen kunde frelse sit Liv udenfor Noah's Ark, saaledes kan heller Ingen frelse sin Sjæl udenfor den sande Kirke, paa hvilken ogsaa denne Noah's Ark var et Forbillede, som ogsaa et gammelt Ordsprog af den h. Kirkes fader Cyprian siger: Non potest Deum habere Patrem, qui non habet Ecclesiam Matrem, „Ingen kan have Gud til sin Fader, som ikke har Kirken til sin Moder.“ — Det er virkelig ogsaa vanskeligt at begribe, hvorledes en Protestant i den saak. apostoliske og i den nicæiske Troesbekjendelse kan udtale de Ord: „Jeg troer paa den hellige **katholske Kirke**“ (eller: **almindelige Kirke**, hvilket bemærker det samme), uden at disse Ord skulde vække den ringeste Mistanke hos ham om, at i Grunden maaskee dog den Kirke, som er **katholsk** baade af **Navn** og i **Virkeligheden**, eftersom den er udbredt blandt saa mange Nationer καθ' ὅλην γῆν d. v. s. over hele Jorden (hvoraf ogsaa Ordet καθολικός, paa Dansk „**katholsk**“, afledes), og har dobbelt saa mange Medlemmer, som alle de forskjellige protestantiske Religionsksamfund tilsammen, — at denne Kirke dog maatte have større Krav paa at anses for at være hiin „**hellige almindelige**“ Kirke, om hvilken der er Tale i Troesbekjendelsen, end hans eget (o: det protestantiske) Kirkesamfund, som er protestantisk (o: protesterende og negtende) af Navn, og i Virkeligheden (naar vi tage Hensyn til de enkelte Afdelinger, saasom den lutheriske, reformeerte, anglicanske o. s. v.) er i ndskrænket til enkelte Lande og til enkelte Nationer.

Vi haabe, at denne Fremstilling af hvad vi troe og hvad

vi **ikke** troe, vil bidrage til, iblandt et upartist og **redeligt** Publicum at udbrede rigtigere Begreber om den katholske Religions Værefættninger, og at bibringe dem en mindre ugunstig Mening om vor h. Kirkes Værdommess Reenhed, end man efter de vrangte og ikke sjelden ogsaa vitterlig fordreiede Fremstillinger, saaledes som man træffer dem i Dagslitteraturen, f. Ex. i visse høit **overfladist** skrevne saakaldte „kirkehistoriske Foredrag“ eller lignende Brochürer og Pamphleter, vilde være istand til at danne sig om dem. Thi naar Rogen vil faae at vide, hvad Katholikerne troe og hvad de ikke troe, da er det dog det Fornuftigste og Sikkest at spørge os **selv**, thi **vi selv** maae dog vel bedst vide, hvad vi troe og ikke troe; og vi lægge sandelig ikke Skjul paa vor Troesbekjendelse, tværtimod fremsætte vi den offentlig baade mundtlig (ved offentlig Underviisning i Kirken ved Prædiken, Catechisation, Forelæsning, hvorfra Ingen udelukkes) og skriftlig (i Catechismer, Bønnebøger, Psalmebøger, offentlige Blade, som Enhver kan læse), saa at Enhver, som har en god og redelig Villie, kan faae Leilighed til at gjøre sig bekjendt med den; men de Ildesjindedes i vore Dage ligne aldeles deres Forfædre, Phariseerne og de Skriftkloge, som omendskjendt Sandheden var gjort dem soleklar og næsten haandgribelig, dog elste Lognens Mørke mere end Sandhedens Lys, „thi — deres **Gjerninger** ere onde. Thi hver den, som gjør Ondt, **hader** Lyset og kommer ikke til Lyset, for at hans Gjerninger ikke maae blive revsede!“ (Joh. 2, 19. 20)

Kirkelige Gfterretninger.

Rusland. I Tillid til den nuregerende Keiser Alexanders saa meget roste Mildhed og Retfærdighed havde den katholske Adel i det tidligere til Polen hørende Gouvernement Wittebst indgivet et Bønnskrift til Keiseren, i hvilket de bade om: 1) at Keiseren vilde tillade, at restaurere de mange, halv forfaldne katholske Kirkebygninger, samt at oprette nye Kirke- og Sogneystemer; 2) at det polske Sprog maatte blive lært i Skolerne; 3) at Drettelsen af et Universitet i Polak eller i en anden By maatte

blive tilladt. Adelen i flere andre Gouvernements, i Minsk, i Polshymien o. fl. havde indgivet Ansøgninger i samme eller lignende Retning. Paa Bønskriftet fra det Wittebske Gouvernement, som blev overrakt af Adelsmarskallen selv, har Indenrigsministeren givet et benægtende Svar. Ministeren siger, at han har forelagt Keiseren deres Ansøgning, men tilligemed en Beretning fra Militair-Gouverneuren i Wittebsk, som anseer selve Andragendet for ugrundet af følgende Marsager: 1. Adelen i Gouvernementet Wittebsk besad alle Midler til en fornøden Uderwijsning og Uddannelse, efterdi den har to Gymnaster og en Militair-skole; 2. hvad Restauration og Bygningen af katolske Kirker angaaer, saa var der talrige Bestemmelser, som ere de selvsamme som for Oprettelsen af orthodoxe (o: græsk-schismatiske) Kirker. „Jeg for min Deel,“ tilføier Ministeren, „har troet at maatte gjøre Keiseren opmærksom paa Bønskriftets Tendents, der nemlig gaaer ud paa at bevare den saakaldte polske Nationalitet, — en Tendents, som er ligesaa urimelig som ugrundet. Der gives ikke engang nogen historisk Grund for den. I Virkeligheden har dette Land (Wittebsk) aldrig haft en særskilt Existentis og det er aldrig bleven betragtet som et erobret Land; men det blev kun af Rusland igjen frataget det polske Rige, og har nu gjennem Aarhundreder hørt til Rusland.“ — Som Folge af denne Beretning har Keiseren da decreteret, „at betragte Bønskriftet som ikke indgivet, og at meddele Marskallerne og de Medlemmer af Adelen, som have undertegnet det, at de have gjort Uret i at fremkomme med saadanne, ikke i nogen Maade begrundede Fordringer.“ — Enhver videre Commentar til dette keiserlige Decret er overflødig; idet vi see saa naturlige, saa retfærdige, saa moderate Fordringer tilbageviste, have vi en Maalestok, hvorefter vi kunne bedømme hvad vi maae haabe og vente af det nærværende russiske Regimente. Selv dersom det var sandt, at de nævnte Gouvernements tidligere have hørt til Rusland, og at Rusland folgeligen ved Polens Deling ifkun havde taget sin egen retmæssige Besiddelse tilbage, er dette da en tilstrækkelig Grund til at negte hine Lande det fornødne Antal Kirker, i hvilke Beboerne kunne øve deres Religion, — at negte dem Tilladelse til at oprette et Universitet, da der dog findes saa mange Studenter, som formedst Kattigdom ikke ere istand til at besøge længere bortliggende Universiteter? — Hele Adelen, d. v. s. alle Grundeierne i hine Gouvernements, er polsk og katolsk, ligesledes de øvrige, mere bemidlede Stander; kun selve den lavere Almue er russisk og bekjender sig til den russiske Religion. Regjeringen maa gjerne drage Omsorg for denne Deel af Folket ved Oprettelse af Skoler og Kirker, saa meget den vil; Jagen vil flage derover. Men er det da Ret-

færdighed, at indskrænke Adels- og Borgerstanden i Udøvelsen af sin Religion? —

Østerrig. Den berømte St. Stephanskirke i Wien skal nu ogsaa underkastes en fuldstændig Reparation. Hs. Majestæt Keiseren har til det Viemed tilstiftet et aarligt Tilskud af 50,000 Gylden, og en offentlig Collect vil forhaabentlig opbringe Resten.

Ungarn. Cardinal-Byrkebiskoppen af Gram har udstedt et Hyrdebrev, i hvilket han indbyder til Deeltagelse i hin store Balsartsprocession, som d. 3. Sept. vil begive sig fra Pressburg til Balsartsstedet Maria-Zell; d. 7. Sept. vil Hs. Eminence selv indføre den i denne By. I dette Hyrdebrev henviser Cardinalen blandt Andet til, at en from Uerfugt for Frelsens jomfruelige Moder allerede fra Stephan den Helliges, den første Apostoliske Konges Tid, som befalede Ungarn i den h. Jomfrues Beskyttelse, stedsse som en dyrebar Arvedeel har nedarvet sig fra Faderen til Sønnen, og at Ungarerne til alle Tider med særdeles Fortjærlighed have gjort andægtige Pilegrimsrejser til Maria-Zell. Evtigt mindesværdig var især den Procession, som Fyrst Nicolaus Esterhazy foranstaltede i Aaret 1692 og som den davæ. Biebisshop af Linnia d. 27. Aug. høitideligen indførte i nævnte Balsartsby, for at takke Gud for Ungarns Befrielse fra Tyrkernes Herredømme. I denne Procession deeltog 230 adelige Mand og 100 adelige Damer; de øvrige Pilegrimmes Antal beløb sig til 8,765. —

Wallachiet. Fra Bukarest, Wallachiets Hovedstad, meddeles følgende om den ynkværdige Tilstand, i hvilken den katholske Menighed i denne By befinder sig. Et Dienvidne skriver saaledes: „Jeg har ofte seet fattige Kirker ogsaa i Østerrig, og det har altid gjort mig ondt at see en katholsk Menighed fattig og forladt. Men det er Intet imod den Fattigdom og Forladthed, i hvilken den katholske Menighed befinder sig her i det schismatiske Bukarest. Her er selv den ivrigste og frommeste Præst ikke i stand til at beskytte den, fordi han ikke kan bevæge sig, uden at blive haanet og spottet paa det Groveste eller selv at udsætte sig for den Fare at blive stenet; han kan ikke gære andet end tie, for at han blot maa blive taalt og ikke bliver bortjaget. — Foruden Franciscanermunkene opholde her sig ogsaa de saak. „engelske Frøkener“, som Biskoppen af Nicopolis har ladet komme fra Baiern, men hvis Christens hidindtil kun har været lidet glædelig. Efter de største, næsten utrolige Lidelser og Savn i tre Aar have de arme Damer omstder bragt de ondskabsfuldeste Waagtaleser til Tausker. Deres Institut tæller for Tiden allerede 30 Elever af katholsk, protestantisk og græsk

Religion. Jeg har sjelden seet et Institut med en saa menster-
værdig Orden." —

England. I et Hyrdebrev, som Cardinal Wiseman har skrevet til de forskjellige religiøse Foreninger i London, meddeler han, at der i hans Diocæs i sidstafvigte Aar er blevet aabnet 7 nye Huse til religiøse Foreninger, og flere andre ere under Bygning. Iblandt disse nyoprettede Velgjørenhedsanstalter maa især nævnes et Hospital, hvis Ledning er overdragen til de barmhjertige Søstre, som under den sidste orientalske Krig ved Sebastopol have ydet saa vellykkede og adelmodige Kjærlighedstjenester i Soldaternes Lazarether.

Frankrig. Som vi for kort Tid siden berettede, har den russiske Regjering anmodet General-Gorstanderen for de barmhjertige Søstre i Paris om at overlade den 500 Søstre til de Syges Pleie i de russiske Hospitaler; ifølge Bladet Univers ere 120 Søstre allerede ved et Extratog blevne befordrede fra Paris for at indsfibe sig til St. Petersborg; efterhaanden skulle endnu 380 andre Søstre følge dem. — I Paris er den geniale og populære, men ogsaa antireligiøse Digter Beranger død. Kort før sin Død foretrak ogsaa han det Sikkreste, og gav sin Vantro og udsønde sig med Kirken og Religionen, idet han andægtigen annammede de hh. Sacramenter og tilsendegav oprigtig Anger over sine tidligere Forvildelser. Hans Søster er Kønne; hendes og saa mange andre fromme Sjæles Bonner have maalkæ opnaaet ham denne Umvendelsens store Naade.

Portugal. Ogsaa den portugisiske Regjering har besluttet at ville indføre de barmhjertige Søstre af den h. Vincents af Paul i Kongeriget's Hospitaler. Til den Ende har Lazaristernes General-Gorstander, Abbé Grienne, begivet sig til Lissabon og hans Underhandlinger med Regjeringen angaaende Søstrenes Etablisement have ført til et glædeligt Resultat. At ogsaa Portugal, hvor Revolutionen ligeledes har odelagt alle religiøse Instituter, nu igjen forlanger barmhjertige Søstre, er et Tegnpaa en bedre, mere kirkelig Aand, som igjen vaagner, og tillige en klog Forholdsregel fra Regjeringens Side, idet den saaledes atter viser sig mere retfærdig mod det katolske Folks religiøse Følelser.

Italien. Siden den 9. Juni har den h. Fader resideret i Bologna. Fra denne By gjorde han flere Udflugter og Besøg i de tilgrændsende Stater og større Byer, og overalt blev han modtagen med en umiskjendelig stor Glæde og from Begeistring saavel af de mindre Fyrster, hvis Stater han paa deres Indbydelse beærede med et kort Besøg, som ogsaa af selve Folket, som ved enhver Leilighed virkelig viste en uforbeholden Hengivenhed og dybeste Vrefrygt for Kirkens synlige

Overhoved. Den 3. August skulde der holdes et høitideligt Conſistorium (Kardinalsforſamling) i Bologna, i hvilket man venter, at en ny Biſkop til den allerede over to Aar ledige Biſpeſtol Dſnabrück vil blive udnævnt af den h. Fader. Førſt til den 7. Septb. agter den h. Fader at indtræffe i Rom igjen.

— Til den h. Faders høitidelige Modtagelse ved hans Tilbagekomſt i Rom gjøres der allerede ſtorartede Forberedelser og baade den romerſke Stads- og Statscaſſe ville yde betydelige Summer for at foranſtalte en ſærdeles værdig Modtagelses-høitidelighed. — Efterat den h. Fader d. 2. Juli allerede har gjort et Beſøg ved det heruelige Hof i Modena, agter han ogsaa, den 18. August at gaaſte Florents, for at returnere det Beſøg, ſom Storhertugen af Toſcana har aflagt ham i Bologna. Ved denne Leilighed vil den h. Fader i Florents meddele 4 nyvalgte Biſkopper den biſkoppelige Indvielse. — Under ſit Ophold i Sinigaglia, ſin Fødeby, uſtedte Pius IX. et paveligt Decret af 23. Mai, ved hvilket han i denne By grunder en ſtorartet Velgjørenhedsanſtalt. Den er beſtemt til at optage tre forſkjellige Claſſer af det borgerlige Samfund, nemlig: Fattige, ſom lide af langvarige (Chroniſke) Sygdomme, forældreløſe og forlømte Børn, og fattige Enker, ſom ere uden Arbeide. Som Dotation har den h. Fader anviiſt Anſtalten flere Grundeiendomme i Nærheden af Byen, hvilke han har kjøbt af ſin Privatformue for en Sum af 180,000 Scudi (omtr. 360,000 Rdlr.). Den indre Beſtyrelſe og Ledelſe af denne Anſtalt er overdragen til de barmhertige Søſtre af den h. Vincents af Paul, hvorimod ſelve Formuens Forvaltning ſtaaer under en Comitee af en Præſt og tvende Vægmand, hvilke Stadens Magiſtrat vælger. —

Aſien. De katholiſke Miſſionairer have erkjendt, at den aandelige Gjenfødeleſe af Orienten nærmest kun kan iværkſættes ved Oprettelſe af mange gode Skoler, og derfor gjøre de ſig ogsaa ſtor Umage for at forøge deres Antal. For blot at indſtrænke os til Syrien, beretter *Messager de la Charité*, at der gives 24 europæiſke Skoler, hvoraf 11 ſtaaer under Jeſuiternes Veiledning, 2 under Lazaristerne, 2 under de barmhertige Søſtre, 7 under Søſtrene af den h. Joſeph og 2 under Søſtrene fra Sion. Jeſuiterne have paa alle vigtigſte Pladſer i Libanons Bergegneene oprettet Skoler; de overlade ſammes Beſtyrelſe til Ordensſøſtre, ſom de uddanne iblandt de Indfødte ſelv og hvis Moderhuus er i Beſſaja. Hver Mandag begive diſe Søſtre ſig til de meer eller mindre fraliggende Steder, hvor de holde Skole; Levnetsmidler bringes dem af Skolebørnene; hver Løverdag vende de da tilbage til Moderhuſet for

der at tilbringe Søndagen. I Ugens Løb blive Skolerne besøgte af en Jesuit, som tillige holder Catechisation. — Disse Søstre udbrede en ubeskrivelig Velsignelse i Libanons Bjergægnene; de have allerede ved deres opoffrende og munsterværdige Vandel ført hele Landsbyer tilbage til den katolske Kirke. En af Søstrene havde en Skole i en stor, af græske Schismatikere beboet Landsby. Alle Arter af Forhaanelser og Forfølgelser plagede hende uophørlig; men jo større hendes Trængsler vare, desto større blev hendes Iver, Taalmodighed og Tillid til Guds Hjælp. Tilslutt bragte hun det saa vidt, at hele Menigheden, med sin Sognepræst i Spidsen, affvor den fjætterste Lære og omvendte sig til Kirken, — en hellig og ædel Triumph for den bæffede Søster! — Den Velsignelse, som disse Søstre udbrede, har foranlediget Jesuiterne til, efter Søstrenes Forbillede ogsaa at stifte et „Selskab af arabiske Brødre.“ De begynde allerede at udføre Planen, en Deel talentfulde Unglinger ere allerede vundne, de blive uddannede til Lærere, og ferend Karet's Slutning ville flere af dem allerede kunne begynde deres Virksomhed paa forskjellige Steder i Libanons Egnene og i Palastina selv. — De barmhjertige Søstre have 2 blomstrende Skoler i Samos og Beirut; Lazaristerne have en Opdragelsesanstalt i Anthoura og en Skole i Damas. Søstrene af den h. Joseph have 7 Huse: paa Den Gyvern, i Aleppo, Saide, Kassa, Kassa, Jerusalem og Betlehem. Søstrene fra Sion, hvis Hovedoie med er Omvendelsen af jødiske Born, besidde en talrig Vigeskole i Nazareth. Den berømte Pater Ratisbonne, som er deres Forstander, har for kort Tid siden ogsaa oprettet et Ordenshuus for dem i Jerusalem. —

Marieforeningens

ærede Medlemmer indbydes herved venligt til et Møde Søndagen d. 23. August Efterm. Kl. 4 $\frac{1}{2}$.

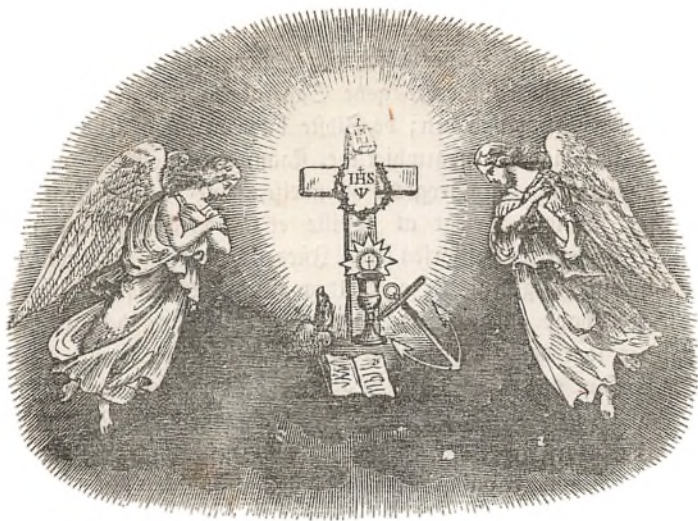
Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag d. 16. August. — 11. Sønd. efter Pintsje. — Den hellige Martyr og Diacen Laurentius' festlige Mindedag. — Brøderstak. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimeffe, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Forelæsning.
- Søndag den 23. August. — 12. Sønd. efter Pintsje. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimeffe, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation. —

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 18.

Søndagen den 30te August.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religieuse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler **C. A. Blantekneiter**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mt. 8 St. Kvartalet.

Kortfattet Reformationshistorie.

Forerindring.

Der gives vel neppe noget kraftigere menneskeligt Vidnesbyrd for Sandheden og imod Løgnen, end Historien, d. v. s. Staternes og Nationernes Liv saaledes som det virkeligen har udfoldet og udviklet sig i Aarhundreders og Aartusinders Løb. Den store Beviiiskraft, som ligger i Historien, have baade

Sandhedens Venner og dens Fjender stedse klart erkjendt og begrebet; de Første have derfor altid yndet Historien, og i den roligere Besidsthed om deres gode Sag aldrig i mindste Maade villet lægge Skjul paa den; de Sidste have derimod altid frygtet Historien som deres ubarmhertige, skaansellose Dommer, og for at unddrage sig dens frygtede Kjendelse, have de med klogtigen beregnet Snubhed forsøgt at opstille et Brængebillede paa Historien istedetfor Historien selv. Istedetfor nemlig at fremsætte de historiske Begivenheder og Tildragelser saaledes som de virkeligen have fundet Sted, have de beskrevet og berettet dem saaledes som de selv ønskede, at de maatte have fundet Sted. Og ligesom alt det Onde og Daarlige overhovedet, liig Ukrudet paa Marken, vinder en langt lettere og hurtigere Udbredelse, end det Gode og Gode: saaledes har den vrangt og usandfærdige Historieffrivning desværre ogsaa fundet langt større Bifald iblandt den store Mængde, end den virkelige Historie; thi hiin finder saare mægtige Forbundsæller i alle menneffelige Lidenskaber, medens denne, ligesom Sandheden overhovedet, netop i disse finder sine største Hadere og Modstandere. I Romaner, i Noveller, i poetiske Udgydelfer, i Feuilletons, i overfladiske Brochürer og Flyveskrifter, i store Foliaanter, fort sagt i alle Former og Stikfelfer træder Lognen med en mageløs Fræfthed frem, for med sin Gistaande om muligt at døde og tilintetgjøre den frygtede Dommer — **Historien**.

Gjelder dette end om næsten alle Perioder af Historien, saa er der dog vel neppe nogen anden, i hvilken disse Paastandes Sandhed har viist sig mere piensynligt, end netop i den første Halvdeel af det 16. Aarhundrede, hvor enkelte Mænd fremstode under det Paaakud at ville reformere, d. e. forbedre Jesu Christi hellige Kirke, efterjom den efter deres Mening i Løbet af sin femtenhundredaarige Bestaaen var bleven en brøstfældig Bygning, der høiligen traugte til en Reparation eller Reformation. Det er virkelig næsten utroligt, hvilke grundfælfte og vrangt Ideer og Forestillinger der endnu i vort oplyste Aarhundrede, selv iblandt de mere Dannede, gaae i Svang om denne saak. Kirkeforbedring eller Reformation, og vi have netop derfor anseet det for en hellig Pligt, vi skyldte **Sandheden**, at søge idetmindste i vore ærede Læseres Kredse

at bidrage Vort til at udbrede en sandfærdig Fremstilling af denne store historiske Begivenhed, som kaldes Reformation. — Vi beklage, at Bladets indskrænkede Rum neppe vil tillade os at afhande dette Emne med den Udførlighed, som det egentlig fortjente; foreløbigen maae vi idetmindste fatte os saa kort, at vor Fremstilling kan være afsluttet med nærværende Aargangs Slutning.

§ 1.

Indledning.

. Noget om en Kirke-reformation i Almindelighed.

Jesu Christi Kirke kan aldrig trænge til en Reform eller Forbedring i sine væsentlige Elementer, i sin Troes- og Sædelære, i sine Frelsesmidler og den af Kristus den overantvordede tredobbelte Myndighed (Læres-, Præstes- og Hyrdemyndighed); thi alle disse væsentlige Elementer ere en umiddelbar guddommelig Indstiftelse, og de ere af Kirkens guddommelige Stifter blevene betroede til den Helligaands Beskyttelse og Vejledning, der netop meddeler Kirken Useilbarhed i Lærens Foredrag og Uforstyrrelighed i sin Bestaaen indtil Verdens Ende. I dette Punkt er Kirken derfor aldeles uforanderlig og uforbederlig, ophøiet over alle Tidens og Tidelighedens Indflydelser og Indvirkninger. Imidlertid har Kirken dog ogsaa en foranderlig Side ved sig; den er jo kaldet og bestemt til at være Menneskeheden's Frelseanstalt og som saadan at føre Menneskene igjennem alle Folkes- og Verden'shistoriens Udviklingsstrin hen til deres sidste og højeste Maal, og den er netop derfor nødvendigviis ogsaa i mange Henseender, baade i sine enkelte Lemmer og i sit udvortes Forhold og Stilling, underkastet Tidens og Tidelighedens Indflydelser, som indvirke snart gavnlige, snart skadelige paa Kirkens Virksomhed, og som udtræve snart disse, snart hine Indretninger og Forholdsregler til en vellykket Virken. Ikke alene alle Kirkens enkelte Medlemmer, men ogsaa dens Biskopper og Præster ere for sig selv feilbare i deres religiøse og sædelige Liv og Levnet og ere stedse udsatte for den tredobbelte onde Begjærligheds Fristelser og Angreb. Desuden maae ogsaa alle reent menneskelige Indretninger og Anordninger i Kirken være den almindelige menne-

ifkelige Foranderlighed underkastede; og mange Indretninger, som i visse Tider ere udsprungne af Kirkens egen Aand og dengang ogsaa vare aldeles hensigtsmæssige og gavnlige, kunne i Tidens Løb dog let blive besmittede af urene Elementer og til andre Tider blive ligesom skadelige eller idetmindste uhenigtsmæssige. Det kan endogsaa skee, at Kirkens ydre Liv og Eftikelse i dens enkelte Medlemmer, at de religiøse og sædelige Tilstande hos en stor Deel af disse Lemmer ikke mere svare til Kirkens hellige Bestemmelse og Kald. Imidlertid indtræder Slikt dog aldrig fordi Kirkens indvortes helligende Kraft var bleven formindsket (thi dette er umuligt), men fordi de Personer (Paver, Biskopper, Præster), som ere kaldede til at anvende denne Kirkens helligende Kraft, vare for en Deel hjemfaldne til Lunkenhed og Sloshed, og fordi undertiden ogsaa de udsvortes Indretninger, hvilke Kirken altid maa benytte til sine Diemed, ikke mere vare tidsvarende, saa at baade Kirkens menneskelige Repræsentanter og dens ydre Indretninger trængte til en Regeneration og en Reformation udaf Kirkens egen Aand og Kraft.

Indtræder en saadan Tilstand i Kirkens timelige Udvikling, saa har ogsaa kun selve Kirken den Ret at raade Bod paa den og at iværksætte en saadan Reformation; thi Kirken bærer altid med Nødvendighed, formedelst sin guddommelige Indstiftelse, Bevidstheden om sin hoieste Bestemmelse og sit hellige Kald i sig; den alene kan derfor med Visshed og Sikkerhed erkjende, om og hvorvidt dens virkelige Tilstande svare eller ikke svare til dens sande Bestemmelse og Kald, og Kirken selv tilkommer derfor ogsaa den Ret, at foretage saadanne Forandringer eller Forbedringer og indføre saadanne Indretninger for dens udsvortes Liv og Eftikelse, som ere baade nødvendige og hensigtsmæssige for at bringe dens virkelige Tilstande i en Overensstemmelse med dens sande, ophøiede Bestemmelse og Kald. — En saadan Reformation kan desuden ogsaa kun finde Sted ad den kirkelige Lovgivnings Vej, idet man enten vender tilbage til de endnu ved Magt staaende kirkelige Love, naar de kun vare blevne forsoemte, eller idet man forandrer de bestaaende Love paa en hensigtsmæssig og tidsvarende Maade, eller endelig ogsaa idet man ophæver gamle og giver nye Love for det ydre

kirkelige Liv, naar de gamle Love formedelst Tidens og Forholdenes forandrede Skikkelse ikke mere ere gavnlige og hensigtsvarende. Men her er det ogsaa klart, at den Ret, at bedømme, om og hvorvidt gamle Love ere uhenigtsmæssige eller ei, den Ret, at forandre, forbedre eller affkaffe gamle kirkelige Love og indføre nye, den Ret kan ene og alene tilkomme Kirken selv, nemlig den lovgivende Myndighed i Kirken selv; og kun selve Kirken har ogsaa faaet den Forjættelse af Herren, at den i Udførelsen af en saadan kirkelig Reformation ikke vil kunne begaae en Wildfarelse eller gjøre Misgreb.

I og efter denne sin Bevidsthed om sin Eneberettigelse til at reformere, har Kirken da ogsaa til alle Tider handlet, som det saa videsynligt fremgaaer af dens hele Lovgivning og af alle de Kirkemøder og Synoder, som ere blevene holdte i Aarhundredernes Løb. En saadan Reformation blev foretaget og med overmenneskelig Kraft gennemført af Kirkens synlige Hoved Pave Gregor VII. i det 11. Aarh., af Pave Innocent's III. i det 13. Aarh. paa det 4. Lateranensiske Kirkemøde, af Pave Clemens V. i det 14. Aarh. paa det øcumeniske Kirkesmøde i Vienne; af flere Concilier i det 15. Aarh. og i Begyndelsen af det 16. Aarh. paa den femte Lateranensiske Kirkesamling (1512). Især i denne sidste Forsamling havde Kirken selv paa det Bestemteste udtalte sig imod og fordømt de mange Misbrug, Uordener og Forargelser, som havde indsnegret sig hos en betydelig Deel af Kirkens Medlemmer. Desuden have ogsaa næsten alle Paver i det 16. Aarh. ladet det være sig magtpaaliggende at virke hen til en ægte kirkelig Reformation eller Forbedring og til Affkaffelse af de i Kirken bestaaende Uordener og Misbrug, saaledes især Paverne Hadrian VI. og Paul III. Den mest gennemgribende og velsignelsesrigeste kirkelige Reformation blev tilsidst fuldført ved det sidste øcumeniske Kirkemøde i Byen Trident i Tyrol. Hvo som læser dette Kirkemødes Bestemmelser og Beslutninger, kan vistnok ikke andet, end tilstaae, at det virkelig med fuldt Alvor var bestræbt for at reformere Kirken, d. v. s. fjerne, affkaffe og ophæve alle de mangehaande ufirkelige Forvildelser, som i Tidernes Løb havde udbredt sig saa vidt i hele Kirken, baade hos Geistligheden og hos Menighederne.

Ved Siden af denne virkelige og sande Kirke-reformation, som udgik af Kirken selv og fuldførtes aldeles i Kirkens Aand og i Overensstemmelse med Kirkens Lovgivning og dens guddommelige Orden, er der i Begyndelsen af det 16. Aarh. ogsaa fremtraadt en anden saak. Reformation, der egentlig kun brugtes som et Paasbud for et fuldstændigt Gerafsald fra Kirken, og som fuldførtes med fuldstændig Tilslødfattelse og Afskaffelse af Kirkens Lære, Love, Anordninger og hele den kirkelige Autoritet, i hvis Sted den menneskelige Vilkaarlighed traadte. Medens den sande, kirkelige og af selve Kirken udgaaende Reformation aldrig tillader sig at fremsætte nye Lærdomme, men kun at udtale, nærmere at bestemme og at udvikle de gamle, fra Apostlene modtagne Troes- og Sædelærdomme og at anvende dem paa selve det kirkelige Liv: har derimod den falske Reformation forkastet de gamle Troeslærdomme og indført nye, og saaledes istedetfor at reformere eller forbedre, har den kun destrueret eller ødelagt det sande kirkelige Liv, og fortjener derfor snarere Navn af Destruction, end af Reformation.

§ 2.

Kirken ved Slutningen af Middelalderen og umiddelbart førend Reformationen.

Selv om Jesus Kristus ikke havde givet Sin Kirke den høitidelige Forjættelse, at den, grundet paa en synlig Klippe, skulde vedvare indtil Tidernes Ende og altid glæde sig ved Hans Beskyttelse og Velsignelser, saa vilde et opmærksomt Blik paa den, selv ved Slutningen af den saa meget berygtede Middelalder, dog kunne overtyde os om, at den ogsaa ved Enden af det 15. og ved Begyndelsen af det 16. Aarhundrede endnu var ligesaafuldendt Christi sande Brud, som i de første christelige Aarhundreder, og at den ogsaa selv i hine „mørke“ Tider stedse har viist sig som en guddommelig og af en guddommelig Magt ledet og understøttet Indretning. Vistnok see vi i denne Tidsalder mange Misbrug at gaae i Svang; men i hvilket Aarhundrede, lige fra det første apostoliske Aarhundrede og ned til det nittende, har der ikke været Misbrug og Uordener i Kirken? Gaves der ikke allerede paa Apostlernes Tid mange Misbrug i Kirken, mod hvilke især den h. Apostel Paulus tvrer i sine Breve? Man læse hans Breve til de daværende Christne

Menigheder i Corinth, i Galatien, i Thessalonich o. s. v., man lægge Mærke til, hvilke Synder, Forbrydelser og Uordener han revser i samme, fordi der fandtes saadanne iblandt hine Christne, og da vil man nok overbevise sig om, at hine Tider langt fra heller ikke vare rene for Forvildelser og Misbrug; at altsaa ikke blot Middelalderens Kirke har maattet taale Syndere og Udskeielser i sin Midte, at følgerigen den Klage eller Paastand, som om de senere Aarhundreders Kirke var væsentlig forskjellig og havde aldeles vanslægtet fra de første Aarhundreders Kirke, er aldeles falsk og ugrundet. Og i Sandhed, Christus maatte have stiftet en ussel Kirke, dersom Han ikke havde udruster den med en saadan overnaturlig Kraft, at den til alle Tider maatte forblive den selv samme i sine væsentlige Elementer. Imidlertid havde Frelseren ogsaa tillige erklæret, at der indtil den store Høstid ved Verdens og Tidens Ende vilde findes Klinte midt iblandt Hveden paa Hans Kirkes Ager. Endsskjønt udsprungen af Himmelen og altid stræbende opad til Himmelen staar Kirken dog paa Jorden og er i sine enkelte Medlemmer den almindelige Brostfældigheds Lov underkastet. Men aldrig har Kirken ophørt eller forsømt at bekæmpe og fordømme Synden og Væsten, hvad enten denne maatte findes hos dens Lemmer eller hos dens Hoved; netop det især i Middelalderen saa ofte gjentagne Raab efter en almindelig kirkelig „Reformation paa Hovedet og paa Lemmerne“ vidner derom; og de mange heldbringende og vise Beslutninger og Anordninger, som i hine Tider bleve givne paa flere Kirkemøder, tilkjendegive Kirkens oprigtige Villie og Bestræbelse for at raade Bod paa det overhaandtagende Onde. Disse selv samme kirkelige Concilier samt mange pavelige Forordninger fra hiin Tid lagge ogsaa den ædleste Iver for Dagen for at bevare Troens og Sædelæren i sin oprindelige Reenhed og Hellighed; og neppe aabner der sig i Amerika en ny Verden, førend Kirken, i Bevidstheden om sit guddommelige Kald „at lære alle Folk“, ufortøvet udsender sine apostoliske Missionairer for ogsaa at forkynde de hjerntiggende Nationer det glade Budskab om Forløsningen ved Jesus Kristus. Ved hele sin velsignelsesrige Virksomhed viser Kirken sig saaledes som en virkelig guddommelig Anstalt og Indstiftelse. Og alle Folkslag erkjende den ogsaa som saadan,

ikke alene i Vesterlandet, men ogsaa i hele Østerlandet. Det stete heller ikke uden en særegen Styrelse af det guddommelige Forsyn, at kirkelige Repræsentanter fra den hele Jordkreds netop i denne Tid forenede sig i et Concil i Florents, for i den romerske Bissop at anerkjende og hylde Petri Efterfølger, Christi synlige Stedfortræder og den hele Kirkes Overhoved.

Gud Selv gav ogsaa i denne Periode Kirken det Vidnesbyrd, at den endnu bestandigen var Hans Søns rene, uplettede Brud og Helgenes frugtbare Moder. En umiddelbar, vidunderlig Aabenbaring blev paa hin Tid den hell. Brigitte († 1373) et Skud af den svenske Kongefamilie, til Deel. Den h. Catharina af Siena († 1380), omendstjondt en svag og ydmyg Jomfru, ved formedelt sit Ky for høitbenaadet Hellighed mægtigen at indvirke paa Tidens Anliggender, udsøner en heel Nation igjen med den h. Fader og bidrager selv til, at Kirkens Overhoved gjenindtager sit Bispestæde i Rom. En hellig Vincents af Ferrerius reiser sig med Ordets og Vidunderets Kraft, drager i tyve Aar (1398—1419) ikke alene igjennem sit Fædrelands, Spaniens, Provindser, men gjennemvandrer som Bodsprædikant, i den h. Johannes' Aand, hele Frankrig, Italien, England, Irland og Skotland. Nagtet han altid kun prædiker i sit Modersmaal, bliver han dog, ligesom Apostlene i Jerusalem, forstaaet af alle Tungers forskjellige Folkesæd. Tillsøbet er saa stort, at undertiden 80,000 Mennesker trængte sig til hans paa den aabne Mark opreiste Prædikestol. Utallige ere de af ham bewirkede Omvendelser. Over 25,000 Jøder og 8,000 Tyrker blive af ham optagne i Kirkens Skød. Tallose Helbredelser bewirkede han paa de Syge, som en vis Tid om Dagen bleve tilstedede for at modtage hans Velsignelse. Den h. Berahardin af Siena († 1444) bliver i hine Tider et Fredens Bud for det ved politiske Partistridigheder gjennemrodede Italien. Hans Discipel, den h. Johannes af Capistran († 1456) arbejder med utrættelig Iver paa Husiternes Omvendelse og Gjenforening med Kirken, og ved sin itdfulde Tale medvirker han mægtigt til at bevare det christelige Europa fra Tyrkernes Herredømme. Den h. Franz af Paula († 1508) giver i sin hellige Vandel den hele Verden et Exempel paa den største sædelige Strenghed, Spægelse og Selvfornegtelse. Da Kong

Ludvig XI. af Frankrig ligger for Døden, lader han den Hellige hidfalde fra Italien i det Haab, at han ved sin Bøn vilde opnaae for ham en Forlængelse af Livet; men den Hellige opnaaer for Kongen en anden, ulige høiere og kosteligere Naade: et ægte christeligt Sindelag og glad Gudhengivenhed i Døden.

Kraftige Møster gjentøde ogsaa i hine Tider for at oplive og styrke et christeligt Sind iblandt Folkene. Dominicauermunken Tauler († 1361) prædikede med overordentlig velsigelsesrigt Held, og som Følge af hans gudbegeistrede Tale udbreder sand Frømhed og dyb Keltigienstet sig overalt hvor han optræder. Hans Ordensbroder Heinrich Suso († 1365) vidnede ligeledes ved Skrift og Ord om de mest levende og ædleste Følelser af et elskende og fromt Hjerte. Thomas af Kempis († 1471), Augustinerkannik paa St. Agnes' Bjerg ved Zwoll, udbredte en velsigelsesrig Virksomhed især ved sine Skrifter, i hvilke han fornemmelig lægger stor Vægt paa en inderlig og virksom Frømhed og en fuldkommen Selsfornegtelse. Den lærde Stribent Gerson søgte især at holde en fast Mysticismes Udskielsfer fjerne og at forene den sande, mystiske Keltigienstet med en fornuftig og ægte christelig Philosophie og Theologie.

Den kirkelige Videnskab blev ingenlunde forømt; navnlig var den videnskabelige Grundforskning henvendt paa Bibelen. Nicolaus af Lyra, som levede og virkede lige i Middeltalderens Blomstringstid († 1340) og baade ved sine Dyder og sin Lærdom blev berømt „per diversa mundi climata“ (i mange Verdensdele), som det hedder i hans Gravskrift, lagde fremfor Alt Vind paa den h. Skrift og især paa dens bogstavelige Fortand og Fortolkning. Allerede i Aaret 1293 havde han begyndt paa Commentaren til Propheten Isaias, og i A. 1330 havde han sluttet hele Commentaren. Det var især dette lærde Værk, denne „Postilla in universa biblia“ (i: Fortolkning af hele Bibelen), som han har at takke for den Navnkundighed, han har opnaaet, og hvorfor han ogsaa fortrinnsviis blev kaldet „den nyttige Lærer“ (Doctor utilis). — Endnu mere store artede, om end ikke saa grundige som Nicolaus af Lyra's, ere de Bibelcommentarer, som eet Aarhund. senere bleve forfattede af den berømte Alfonsus Tostatus († 1454). Det er næsten ubegribeligt, hvorledes han i det korte Lidsrum han levede, kunde bringe

et saadant Værk istand: thi hans Fortolkninger af den hellige Skrift udgjøre i den Venetianske Udgave af A. 1728 ikke mindre end 24 store Foliobind. — Endvidere forordnede det almindelige Kirkesmøde i Vienne (1311—1312), at der i Rom, Paris og ved andre Høiskoler skulde ansættes ved enhver to Professorer for det hebræiske, chaldæiske, arabiske og græske Sprog, ved hvilken Forordning Bibelgrundskningen blev ikke lidet fremmet. — Den bekjendte og berømte Cardinal Ximenes gjorde sig for tjent af den h. Skrift ved en storartet Udgave af den h. Skrift i de forskjellige gamle Sprog. — Imidlertid var det dog fremfor Alle Baverne, som fremkaldte og befordrede saadanne omhyggelige Arbejder om den h. Skrift. Pave Nicolaus V. (1447) lod ved et Antal Lærde lede efter Bibelens Haandskrifter i Grækenland og andre Lande, som den lærde Natalis Alexander beretter i sin Kirkehistorie (tom. 9. p. 10), og udsatte en Præmie paa 5000 Ducater for den, som maatte opdage det ægte Haandskrift af Matthæus' Evangelium, hvilket ikke, som det nye Testaments øvrige Dele, er blevet skrevet paa Græsk, men paa Hebræisk eller Syrochaldæisk. — De selsomme Bestræbelser finde vi ogsaa hos Sixtus IV. (1471), Stifteren af det store Vaticanke Bibliothek i Rom. Pave Leo X., den bekjendte Belynder af alle Konstens og Videnskabens Grene, samlede en heel Flok af de mest udmærkede Videnskabsmand omkring sig og dyrkede ikke blot selv og fremmede de gamle Sprogs Studium, men hævdede ogsaa Kundskaben om Oldtiden og Oldtjager, hvilket naturligtviis bidrog meget til Bibelens rette Fortolkning og Forstaaelse.

Der gives derfor ingen Paastand, som røber en saadan Bankundighed om hine Tiders Historie, om deres videnskabelige Bestræbelser og Frembringelser, end hiin driftige Paastand, som endnu i vor oplyste Tidsalder ikke sjelden med den største Ugeneerthed bliver fremsat baade af Læg og Lærd, endstjøndt den allerede tusinde og atter tusinde Gange er bleven gjendreven — den Paastand nemlig: at den h. Skrift, Bibelen, først ved den saak. Reformation i det 16. Aarh. er bleven bragt igjen for Lyset. Nei, Bibelen blev læst af de Geistlige og Lærde saavel som ogsaa af selve Folket allerede længe førend Reformationens Begyndelse. At Udbre-

delsen af den h. Skrift og dens Læsning ikke var saa almindelig, som nutildags, var ganske naturligt; thi Bogtrykkerkonsten blev jo først opfundet henimod Slutningen af Middelalderen, saa at det ikke er vanskeligt at begribe, hvorfor det skrevne Gudsord, d. v. s. Bibelen, ikke førend denne Opfindelse var udbredt saaledes som senere. Men neppe var Bogtrykkerkonsten bleven opfundet, neppe havde man overvundet de første Hindringer, som pleie at opstaae ved Begyndelsen af enhver ny Opfindelse, førend man i alle dengang katholske Lande finder trykte Bibler baade i de gamle og i de nye Sprog (i Modersmaalet). Forøvrigt bleve enkelte Dele af den h. Skrift ogsaa læste i Modersmaalet allerede i det 12. og 13. Aarh. i Italien, Frankrig og England; og Hedevig, Dronning af Polen, lod allerede 1390 den h. Skrift ogsaa oversætte i det polske Sprog. Imidlertid kunde alt dette kun være enkelte Forsøg paa, hvad der senere efter Bogtrykkerkonstens Opfindelse blev til almindelig Brug. Det er selvfølgelig en Usandhed, at Luther først har oversat Bibelen i Modersmaalet. Førend Luther begyndte at oversætte Bibelen paa Tydsk, gaves der allerede 21 forskellige tydske Bibeloversættelser; og ved at sammenligne Luthers Oversættelse med disse, kan man godtgjøre, at han har benyttet sig af flere af disse ældre Oversættelser — et Tegnpaa, at det heller ikke maae have været saa ganske daarlige Oversættelser. De vare fordetmeste forsynede med forklarende Afbildninger (Træsnit) og bleve affatte i stor Mængde, saa at vi f. Ex. af den ene Oversættelse, som i A. 1471 blev udgivet af Frijsener og Seefenschmidt i Nürnberg, allerede i A. 1491 finde det tolvte Dplag. Ogsaa en saakaldet Fattigbibel (biblia pauperum) blev udgivet af Albert Pfister i Bamberg, endskjøndt den ikke indeholdt hele den h. Skrift. Ja, for at gjøre den h. Skrift endnu mere tilgængelig og letter forstaaelig for Almuen, blev der endogsaa udgivet Bibler i det plattysdske Sprog i Köln (1483) og i Lybek (1494). Bibler i det franske Sprog bleve trykte i Paris og Lyon A. 1473; i det italienske Sprog i Venedig hos Bindelin de Spira A. 1471 i mange Udgaver; i det spanske Sprog i Valencia A. 1477 og 1478; i det hollandske i Delft A. 1477; i det böhmiske Sprog A. 1484 og 1489 i Prag og Kuttenberg;

i det engelske, danske, svenske og polske Sprog lige fra den første Begyndelse af det 16. Aarh., da alle disse Lande endnu vare katolske.

Rigtignok holdt Kirken ogsaa dengang fast ved den Grundsaetning, at Bibelen skulde læses til from Opbyggelse, ligesom det skete allerede i Christendommens første Aarh., men ikke som en umiddelbar **Troeskilde**, ud af hvilken Enhver efter eget Behag skulde se hvad han vilde troe. Derfor indskrænkede Kirken Bibellæsningen og tillod den kun paa visse Bilkaar; navnlig vil den, at Lægmand ikke skulle læse den h. Text uden i approberede Oversættelser og med oplysende Anmærkninger, for at de ikke maae vildledes ved egne phantastiske Indfald og Sværmerier; men aldrig har Kirken givet et almindeligt Forbud mod Læsningen af den h. Skrift, tværtimod anbefaler den en flittig Læsning af den h. Skrift, naar disse Betingelser iagttages.

Saaledes havde det kirkelige Liv ved Slutningen af Middelalderen taget et glædeligt Opsving, og alle kirkelige Forholde gave Udsigt til en glædelig Fremtid. Da greb en ubesøiet og uberettiget Haand voldelig ind i Forholdenes rolige Gang; og den blev stærk og vældig ved Forbindelsen med kirkesjendtlige Elementer. En voldsom Revolution ubrød mod Kirken og løsrev hele Lande og Nationer fra den gamle Moder. Det var dybe og følelige Saar, som saak. Reformatorer dengang tilføiede Trefserens mystiske Legeme, Hans h. Kirke; adle og høimodige Folkefærd stiftes fra hiint levende og levendegjørende Træ, som af Trefseren selv er blevet plantet, og som dengang efter 15 Aarhundreders Forløb af et lille Sennepskorn var voret op til et stort Træ, der udbredte sine Grene næsten over alle cultiverede Nationer. Urafaldet blev næsten saa stort, som det, der i det 4. Aarhund. blev foraarsaget ved den arianske Sect. Kirken blev med Vold berøvet sit timelige Guds og sine retmæssige Eiendomme ved samvittighedsløse Fyrster, og de bleve da for største Delen bortodslede til Fyrsternes Venner og Yndlinge, til rige Adelsmand og Hoffnoge, eller i det mindste anvendte paa en saadan Maade, som aldeles ikke svarede til de fromme Testatorers og Arvelæderes Diemed og Billie, fra hvem Kirken i Tidernes Løb havde modtaget dem. Det

fortælles, at en endnu levende protestantisk Fyrste i Tydskland, som endnu har en dyb Følelse for Retfærdighed, blev saaledes forstræffet, at han rystede paa Hænderne, da han engang i et saadant Stiftelsesdocument af et Kloster, det var blevet inddraget til Statsdomaine, læste de forstræffelige Forbandedelser, som Arveladerne deri havde udtalt over den, som i Fremtiden vilde vove at anvende deres Arvelod til noget andet, end til det Siemed, hvortil de i deres Testament havde bestemt den. — Til dette storartede Kirkeran kom endnu, at Kirken i de Lande, hvis Fyrster havde antaget den nye Lære, blev fratjendt sine ældgamle Rettigheder og Privilegier; og for at retfærdiggjøre denne Udfærd imod den gamle Modertirke, overøste man den med Pagtaltelser, Udbredelser og ligefrem med de laveste og pebelagtigste Skjældsord. Naar man vilde foranstalte en Samling af de Skjældsord, som vi finde alene i Luthers Skrifter, vilde de vist udgjøre en fuldstændig Ordbog af de gemeneste Uqvemsord, som et nogenledes dannet og blufærdigt Menneske vilde rødme ved at læse. Kirken maatte fra denne Tid især dele sin guddommelige Stifters Ekjebne, Som jo ogsaa blev laftet og haanet indtil Døden. I mange Lande, i hvilke den gamle katholske Religion tildeels endnu blev vedligeholdt, behandlede man den med Mistillid og satte den fuldstændigen under Politiets Tilsyn. I andre Lande, som f. Ex. i England under den intolerante og fanatiske Dronning Elisabeth's Regjering, blev den gjort fredløs, og et fuldstændigt Forfølgelsesystem organiseredes imod den katholske Kirkes Præster og Befjendere. Det var de grusomme Saar, som utaknemmelige Børn tilsoiede deres Moder, — hvin Kirke, fra hvilke alle cultiverede Nationer i Europa oprindelig have modtaget deres Christendom og kristelige Cultur.

Alt dette flette i det Tidrum, hvis Historie vi nu komme til at beskrive. De gabende Saar paa Kirkens Legeme lægedes imidlertid atter og et nyt kirkeligt Liv vaagnede, efterat Evgdommens Stof og alle fjendtlige Elementer vare udstødte af samme. Store Mænd, udmærkede ved Talent og Videnskab, reiste sig og førte Kampen paa Videnskabens Gnemærker; ja der har i de sidste Aarhundreder neppe været nogen anden Periode saa rig paa store, videnskabelige Mænd indenfor den

katholiske Kirke, som netop det 16. Aarh. — Ved Siden af Videnskabens Kæmper finde vi ogsaa igjen store Helgener, sandelig apostoliske Mænd og Martyrer i utallig Mængde, som for Troens Skyld lede Martyr døden baade i protestantiske og i hedenske Lande. Man tænke kun paa Indiens og Japans store Apostel, den h. Franciscus Xaverius, som omvendte Millioner af Hedninger til Christendommen; endvidere paa Thomas Morus i England, en storartet Character, hvis Mage man neppe finder i et heelt Aarhundrede. Vel er Kirken nu fattig og berøvet sin timelige Magt; men i Stedet derfor ville vi see den blomstre igjen i apostoliske Tyder. Det er fremfor Alt Kirkens Overhyrder og Apostelen Petri Efterfølgere, Baverne, som man laster og forhaaner paa al mulig Maade, saa at man endogsaa af deres Titel har troet at kunne danne et Skjældsord, ved at kalde Katholikerne Papiister. Vi Katholiker gjengjelde ikke saadanne Krænkelser, men kalde vore frassilte christne Brødre ved de Navne, som de selv have tillagt sig, ihukommende Frelserens Formaning, at Christne ikke maae gjengjelde Dndt med Dndt. Imidlertid har Herren draget Omfarg for, at Petri Stol i de sidste tre Aarhundreder er bleven prydet med saadanne Overhyrder, at mange af dem have afvunget endogsaa deres Modstandere Beundring og Uresfrygt. Den Sandhed, som til alle Tider har viist sig i den katholiske Kirke, at nemlig Lidelser og Forsølgelser netop tjene til dens Gavn og Bedste, vil ogsaa i dette Tidsrum staae sin Prøve: thi ecclesia pressa victrix, d. v. s. netop ved Forsølgelser og Undertrykkelser vinder Kirken Seier. —

Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. Pariser Blade fortælle følgende Tegne paa Uresfrygt mod Religionen og dens ophviiede Hemmeligheder, som de Franskes Keiser Napoleon III. har lagt for Dagen, medens han for omtrent en Maaned siden opholdt sig i Badestedet Plombières. Courrier des Vosges skriver: Paa en Dag i forrige Uge drog Sognepræsten af Val-d'Ajol mæssommelig ad den Vej, der fører til Plombières. Iført den hvide Rochett og den præ-

stelige Stola, bar han det allerhell. Sacramente til en Døende paa en Meierigaard, som ligger langt borte fra Sognet. Pludselig bliver han forstyrret i sine fromme Betragtninger ved en Støi i Nærheden: det var Keiseren, som med et talrigt og glimrende Folge just kjørte til La Feuillée til et sandligt Maaltid. Da Vognen naaede Præsten, lod Keiseren standse og spurgte ham: „Værer De det hell. Sacramente?“ — „Ja, Sire!“ Derpaa boiede Monarken sig dybt og bad om Betsignelsen, som Præsten ogsaa dybt rørt meddeelte ham. Keiseren befalede at gjøre Plads for Helligdommens Værer i den næstfølgende Vogn af Folget, i hvilken General Fleury sad; imidlertid kjørte Keiseren forud til det aftalte Sted, steg af her og lod derefter Præsten tage Plads i sin egen Vogn for at fortsætte sin Vandring. Tyve Minutter senere steg Sognepræsten ud af den keiserlige Equipage og bankede paa Døren til en fattig Hytte. — Den 16. Juli begav Keiseren sig til en Statue af den h. Jomfru, som Beboerne af Plombières have opreist paa en Høj i Nærheden af Byen. Efterat han her havde forrettet en andægtig Bøn til Fransrigs Skytshelgeninde, Kæiserens h. Moder, gav han en rigelig Almisse til Befridelse af Omkostningerne for Stamens tilbørlige Belysning. Til Sognepræsten af Vald'Ajol sendte Keiseren en Sum af 1000 Fres. for de Fattige, og til Bygning af en ny Kirke i Plombières bestemte han af sin egen Privatkasse et maanedligt Bidrag af 5000 Fres. i to Aar.

— Fra Paris bliver berettet, at Striden mellem den franske Regjering og Biskoppen af Moulin nu er bilagt. (Sfr. Stand. Kirketid. d. N. Nr. 9 Side 136 flg.) De to Præster, som Biskoppen havde belagt med Kirkestraf og som af Statsraadet vare blevne forsvarede imod Biskoppen, have maattet underkaste sig og bede Biskoppen om Forladelse, som Biskoppen da ogsaa har tilstaaet dem. Det Decret, som Statsraadet har udstedt imod Biskoppen, bliver betragtet som dødt og magtesløst. Stridens Bilaggelse maa vistnok ikke tilskrives de to Præsters personlige gode Villie, tværtimod viste de kun liden Lyst til at underkribe den af den h. Stol billigede og i en meget mild Tone affattet Gjenkaldelse, men Cultusministeren anvendte al mulig Overtalelseskunst for at formaae dem til at underkribe. Selve Biskoppen derimod, som i hele Conflicten ikke alene har vist Characterfasthed og uroffeligt Mod, men ogsaa Mildhed og Overbærenhed, gaaer ud af den med stor Ære og i fuld Nydelse af sine biskoppelige Rettigheder, hvorimod Regjeringen rigtignok maa beklage, at den har været forstyrret nok til at lade sig henrive til en Misbrug af sin Autoritet.

Italien. Den 3. Aug. holdt den h. Fader et hemmeligt

Constitorium i sin nuværende Residents, den pragtfulde Villa San Michele in Bosco i Nærheden af Bologna; ni Cardinaler vare tilstede og atten forskjellige Erkebisper og Bispstole bleve paany besatte med nye Overhyrder; iblandt dem blev den høiarv. Generalvicar og Domdechant Paul Melchers, Dr. theol., i Münster udnævnt til Biskop af Osna brück. Men et Spørgsmaal er det alligevel endnu, om denne nye Biskop af Osna brück ogsaa igjen vil blive bestemt af Propagandacongregationen til at være den geistlige Overhyrde for de katholske Menigheder i det nordlige Tyskland og i Danmark. Man taler tværtimod om, at disse Menigheder i Fremtiden ville blive betroede til Biskoppen af Hildesheim, Eduard Jacob Bedekind's geistlige Omsorg, fordi dennes Bispedomme er af mindre Omfang end det Osna brück'ske, og tillader Biskoppen derfor, at kunne tillige have Tilsyn med disse nordlige Missionssteder. Denne Formodning maa synes saa meget desto mere sandsynlig, eftersom ogsaa allerede tidligere Biskoppen af Hildesheim fungerede i den hellige Faders Navn som Apostolisk Provicar for de katholske Menigheder i Nordtyskland og Danmark.

Da den h. Fader paa sin Reise besøgte sig i Ravenna, besøgte han ogsaa den verdensberømte og geniale Digter Dante's Gravsted. For at efterkomme Stadsautoriteternes Ønske, skrev han ogsaa sit Navn i den Bog, i hvilken alle høie Rejsende, som gjæste Digterens Grav, pleie at tegne sig, og ved denne Leilighed skrev den h. Fader med egen Haand nogle Vers af den 11. Sang i Dante's Purgatorio, hvis Indhold er: „Verdens Støi er ikke andet, end et Vindpust, som blæser snart hid snart did, og forandres efter alle Retninger.“

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag den 30. August. — 13. Sønd. efter Pinte. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimeesse, med dansk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Prædiken.

Søndag d. 6. Sept. — 14. Sønd. efter Pinte. — Skytænglefest. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimeesse, med tysk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 19.

Søndagen den 6te September.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indregnes i Kjøbenhavn hos Pladets Hovedcommissiönaire, Hr. Konsthändler C. A. Wankenstein, flere Kjøbmagergade 68, og i alle Boglaeder; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mt. 8 St. Kvartalet.

Kortfattet Reformationshistorie.

§ 3.

Morten Luther; Religionsplidens Begyndelse.

Morten Luther, Søn af en Børgmand, blev født i Eisleben (i Sachsen) d. 10. Novbr. 1483. Som en 18aarig Yngling tog han i Aaret 1501 til Universitetet i Erfurt, blev her i Aaret 1505 befordret til Magister-Værdigheden, og skulde ifølge sine

Forældres Dnske fortsatte sine Studier i Lovkyndigheden. I et Dieblif af pludselig Straf og Angest gjorde han et ubesindigt Lofte om at ville blive Munk. Vi kalde det et „ubesindigt“ Lofte; thi Tiden har viist, at maaskee Jugen nogenstinde har været mindre kaldet og skiftet til det religiøse Ordensliv, end netop Luther. Trods sin Faders Indsigelser og trods sin egen indvortes Utilbøielighed indtraadte han imidlertid alligevel endnu i samme Aar (1505) i Augustiner=Munkenes Kloster i Erfurt. I Mai Maaned 1507 modtog han, uden sand Kaldelse dertil fra Oven, den hellige Præsteindvielse, hvilken han senere haanede og forbandede, og undrede sig over, at Jorden ikke havde opslugt baade ham selv og den ordinerende Biskop. Efterat han først havde lagt sig efter de philosophiske Discipliners Studium og Foredrag ved det nyoprettede Univer= sitet i Wittenberg, uden at føle sig tiltalt deraf, blev han i A. 1509 af Ordens=Provincialforstanderen Staupitz bestemt til at holde Foredrag over Theologien, som tiltrak ham langt mere. Det er altid et overmaade farligt og uheldsvangert Skridt, naar man tiltræder en Stand uden den fornødne Dygtighed og Kaldelse dertil fra Oven og saaledes forfeiler sit egentlige Kald og sit Livs Formaal; denne Sandhed see vi især stadfæstet i Luther's Liv, ja vi tage ikke i Betænkning at paastaae, at alle de for= færdelige Forvildelser og Udfeielser i Luther's senere Liv have deres første og Hovedaarjag netop i den mislige Omstændig= hed, at han ved ungdommelig Ubesindighed har forfeilet sit egentlige Kald og valgt en Stand, der er den lykkeligste og velsignelsesrigeste for den af Gud dertil Kaldede, men som ogsaa er den ulykkeligste og farligste for Enhver, der tiltræder den uden høiere Kaldelse. Det vil derfor slet ikke undre den dybe Mennefskjender at høre, at Luther følte sig høist ulykkelig som Ordensmand og Præst. Han troede i Begyndelsen, at kunne bortfræmme alle de gyselige Skrækkebileder, som hans ophidsede Phantaste foregjagtede ham, ved haarde og strenge legemlige Bodsøvelser og Spøgelser; men da han desuagtet aldeles manglede den egentlige Bods a a n d, den Ydmygheds og Lydigheds A a n d, som ogsaa blandt andet er netop et nødvendigt Reqvist og Kjendemærke paa sand overnaturlig Kaldelse til Præste= og Ordensstanden, saa kunde alle disse blot indvortes Spøgelser

og Bødselvælsler ikke nytte ham meget. Ideligen forfulgte hans Phantasi ham med de rædsomste Skræmfler og mærkeste Billeder. Da han engang paa den 3die Søndag i Fasten hørte under den h. Messie Evangeliet om en Djævels Uddrivelse, udraabte han ganske høit: „Herre! det er ikke mig, det er ikke mig!“ — En anden Gang luffede han sig inde paa sit Værelse og vilde ved at udbungre sig tage sig selv af Dage, saa at hans Klosterbrødre bleve nødsagede til at slaae Døren ind, for at befrie ham med Vold. Han tilstod senere selv, at: „Satan har vidst at gjøre mig mange Nætter haarde og bittere.“ Endnu denne Dag idag viser man i et Værelse, som han en Tidlang har beboet paa den berømte Wartburg, en stor Plet paa Bæggen, som skal være opstaaet derved, at Luther i sin overspændte Iver fastede det fulde Blækhuus efter Djævelen. Han selv tilstaaer, at han som Folge af sine Samvittighedssængstelser undertiden virkelig befandt sig i et Slags Paroxysme og mener, at han, dersom han kun havde fundet Leilighed dertil, let vilde være bleven den grusomste Manddraber af lutter Religionsiver og Fanatisme. Da han opholdt sig i Rom, saaledes skriver han selv, gjorde det ham ondt, at hans Forældre endnu ikke vare døde, for at han da ved at læse en Messie for dem, maatte have kunnet befrie dem fra Skjærsilden. Han selv tilstaaer, at det foruden Bølslystens Løkkelser især ogsaa var Bredens, Hadets og Misundelsens Felelser, som han ikke kunde faae Bugt med. Derhos fattedes det ham efter hans egen Bekendelse ganske og aldeles paa sand og oprigtig Kjarlighed til Gud; han havde (saaledes skrev han selv til sin Ordensforstander Staupitz) egentlig kun hykket for Gud, naar han forsøgte at gjøre Bod, og han havde kun indfattet en falsk og tvungen Kjarlighed i Ord. I Klofret, vedbliver han, havde han været saa fjendisk imod Kristus, at han, naar han saae Hans Maleri eller Billedet, hvorledes Han hang paa Korset, blev forfærdet, slog Dinene ned og vilde hellere have seet den levende Djævel. Vennen kunde ikke hjælpe, fordi han, som han siger, var i den taabelige Formening, at man, for at kunne bede til Gud og blive bonhøert af Ham, allerede maa være aldeles reen og pletfri, ligesom Helgene og Englene i Himmelen.

Alt dette bragte ham naturligtvis i en Tilstand af den

fuldstændigste Modløshed, en trostesløs Forsagthed og mørk Melancholie, men som dog undertiden atter skiftede med den anden Yderlighed, en trodsig Formastelighed og forfængelig Selvillid; i jaadanne Dieblig var han da ifølge sit eget Udryk en yderst anmasfende Egenrettfærdig (præsumtuosissimus justitarius) og lagde slet ikke Mærke til „Skalken“ (det Døde) i sit eget Indre. Det er i Sandhed en høist pinlig og bedrøvelig Erfaring, efter en kort Bernelse af en skuffende Selvtilfredshed, at see sig atter og atter styrtet ned i Skrækkens og Forvislelsens Afgrund, og i den haarde Kamp mod Syndens Hydra at see, hvorledes der efter de afhuggede Hoveder stedse vore nye frem paa Uhyret. De indvortes Piinsler i denne uheldige Tilstand bleve stedse utaaleligere, og Luther forskede og grublede med angstelig Anstrengelse over, hvorledes han vilde være istand til at udrydde af sit Bryst den Braad, som stedse holdt Saaret i hans lidenskabelige Sjæl aabent, eller i det Mindste at bryde dens Spids.

I Mæret 1516 udgav han et mystisk Værk af det 14de Aarhundrede under Titel af den „teutsche Theologie.“ I dette pantheistiske Værk var det især een Paastand, som var et sandt Trostens Ord for den af Samvittighedsnag plagede Luther, nemlig den pantheistiske Paastand, at der kun gives Een Billie, den guddommelige, at kun denne Eine, guddommelige Billie virker i Skabningen, og at der folgelig hverken kan være Tale om en virkelig Frihed af den menneskelige Billie, eller om nogen Lov, som binder eller forpligter den menneskelige Billie. Heri fandt Luther naturligtviis en stor Trost og Husvælselse, thi paa denne Maade var han jo aldeles uansvarlig for de mange Synder og Overtrædelser, som hans heftige, lidenskabelige Character maatte forlede ham til, og hans Kamp mod Syndens Fristelser og Løffelser var jo aldeles unyttig og overflødig, da han jo ingen fri Billie havde og derfor ikke kunde modstaae Synden; med Rette maatte han derfor vel falde dette pantheistiske Værk „en ædel lille Bog, riig paa megen Trost og af guddommeligt Værd.“ — Allerede i Aarene 1515 og 1516 udvikledes hos ham den Spire, ud af hvilken hans hele senere theologiske System fremvokrede, og hans Lærefordrag ved det Wittenbergske Universitet havde allerede dengang vaft Forar-

gelse og givet Anledning til at tale om en ny Theologie, som førte paa Afveie. — For imidlertid at finde endnu større Trost i sin sorgelige Sjælsforfatning, læste han ogsaa flittigen i Bibelen og granskede især over den h. Apostel Pauli Breve til Romerne og Galaterne; og hvo som tager denne h. Bog i Haanden med det Haab og den Beslutning, at ville finde i Bibelen en for sin personlige Tilstand passende, beqvem og trøstefuld Lære, han finder den ogsaa eller troer i det Mindste at finde den. Saaledes fandt ogsaa Luther i Bibelen, hvad han søgte, den Lære nemlig: at Menneskets Villie aldeles ikke er fri uden Guds overnaturlige Raade; at Mennesket ved Arvesynden er bleven aldeles ondt, berøvet sin Villiefrihed, saa at han ligner en „Træklods“, idet han ligesaalet som en Træklods kan frit bestemme sig for det Onde eller for det Gode; enhver Stræben efter at hellige sig og rense sig fra Synd, i den Mening, at man derved kan opnaae Noget fra Gud, er derfor aldeles overflødig og taabelig; en egentlig indvortes Reenhed for Synd og virkelig Hellighed, siger han, er aldeles umulig for det faldne Menneske, og derfor giver Gud ham en fremmed, nemlig Christi, Retfærdighed og Hellighed; denne Christi Hellighed og Retfærdighed behøver man kun at tilegne sig ved Troen paa Kristus, og da bliver den liig en viid Raabe dækket over og skjuler Menneskets Syndighed og Uretfærdighed; medens Mennesket saaledes vedbliver at være en Synder og Uretfærdig, bliver det kun for Christi Skyld betragtet af Gud som en Hellig og Retfærdig. — Ifølge denne nye Lære, som Luther troede at finde i den h. Skrift, var det nu meget let at berolige alle hans Samvittighedsnag og Ængstelser; thi at blive fri for Synd var jo umuligt og tillige ogsaa overflødigt; om han endogsaa var nok saa lastefuld og begik nok saa mange Synder, var det ham dog en let Sag, strax at blive frifunden, naar han kun ved Troen tilegnede sig Christi Hellighed og Retfærdighed. Hermed havde han da opdaget en Retfærdiggjorelsesmaade for Mennesket; det store, hidindtil ubekjendte Princip var fundet og skulde nu forkyndes: at en Person kan blive ansæet og betragtet af Gud for god, hellig og retfærdig, omendstjøndt han i Virkelighed ikke er det, men i Virkelighed vedbliver at være ond, syndig og uretfærdig, og at der til Ret-

færdiggjørelse i Guds Dine ikke udtræves Andet, end at Mennesket erkjender sin egen Afmagt og store Syndighed og tillige troer, at han ifølge Guds Villie ikke kan reddes og frelses uden ved Tilregnelsen af Christi Retfærdighed og Hellighed.

Derfor paaberaabte Luther sig senere ogsaa altid med et saa særdeles stort Eftertryk paa Afkæffelsen af Loven, baade af den sædelige og af den rituelle Lov af den gamle Pagt; derfor udhævede han altid med saa stor Bestemthed, at der er en virkelig Modfætning mellem Moses eller Loven og Kristus, idet Loven fordrer, at Mennesket ikke skal synde, at det skal føre et fromt og gudeligt Levnet, gjøre dette eller hiint, hvorimod Kristus ifølge Luthers Forestilling siger til Mennesket: du er ikke from og god, og du kan ei heller være det, men Jeg har gjort Fyldest for dig, og du behøver kun at tilregne dig denne Min Fuldsgjørelse, og da er du retfærdiggjort, d. e. da bliver du anset og betragtet som om du var retfærdig og hellig. Derfor indskræpede han senere saa ofte og saa eftertryffeligen, ikke i nogen Maade at lade Loven have nogen Indflydelse over Samvittigheden, men at lade Samvittigheden „føve glad og rolig i Christo uden nogen Følelse for Loven og Synden.“ Dette var Luthers store Opfindelse, hans herlige *εὑρηνα*, ved hvilken han troede at kunne fuldstændigt løse alle Gaader i det religiøse Liv, ved hvilken han kunde bringe „Loven“ og Kristus, disse to uforsonligste Fjender, i bedste Harmonie; han vidste derfor heller ikke at finde et bedre og mere passende Navn for denne sin nye Opfindelse, end: „Evangelium“ : det glade Budskab; thi hvad kunde der vel tænkes mere gladeligt og trostefuldt, end at Mennesket slet ikke mere behøver at anstrenge sig, at kæmpe og stride for at forbedre sig og gjøre God, men at han kun behøver, ved en troende Erkjendelse at tilregne sig Christi Hellighed og Retfærdighed, for strax at blive retfærdig for Gud og være forvisset om sin evige Salighed? Det er i Sandhed, en let og magelig Maade at retfærdiggjøres paa, som vistnok maatte være Luther overmaade velkommen, efter at han i saa mange Aar forgjæves havde søgt at faae Bugt med sine Synder og Laster og med sin lidenskabelige Natur! Dette glade Budskab havde nu allerede været forstummet i mange Aarhundreder, og hele Christenheden havde indtil da famlet i det

tætteste Mærke, fordi den ogsaa havde tillagt de menneskelige gode Gjerninger, disse „forbandede Lovens Gjerninger,“ noget Værd for det religiøse Liv. Luther ansaae sig derfor kaldet og bestemt af Gud til, atter at forkynde Verden dette saa længe forstummede Evangelium, og han troede, at han af den Helligaand var bleven inspireret til at forstaae og erkjende den rette Mening af den h. Skrift, især af den h. Apostels Breve til Romerne og Galaterne. Denne hans nye Grund- og Fundamentallære blev for ham nu ogsaa den Prøve-steen, paa hvilken han prøvede, hvilke der af den gamle Kirkes øvrige Lærdomme og Indretninger vare gode eller forkastelige: alt det, som ikke stemmede overeens med dette hans nye Evangelium og dets Conseqvenser, det duede ikke og maatte derfor kastes bort, og den gamle Kirke, som havde forholdt Christenheden dette glade Budskab, var nu af sig selv demt og kunde umuligen være den sande Kirke; den var tværtimod et Rige, i hvilket Satan var trængt ind, i hvilket Satan regjerede og havde besudlet og forgiftet Alt. Af denne Luther's Anskuelse er det da ogsaa forklarligt, hvorfor han med en saadan rasende Vrede trækker løs paa Alt, hvad der hører til den gamle Kirke og kalder Alt, hvad der i den ikke behager ham, en Frembringsgelse af sataniske Indvirkninger. Luther's hele nye Læresystem var saaledes i Spiren ganske færdigt og fuldendt allerede førend den saak. Reformations Udbrud 1517, og man tager meget feil, naar man troer, at Tegel's Afsladsvæsen og den Strid, i hvilken Luther som Folge deraf blev indviklet, har været ham den egentlige og første Anledning til at udponse et nyt Religionsystem; nei, allerede lang Tid forud havde Luther tilegnet sig en Anskuelse om Christi h. Person og Hans Forløsningsværk, som iblandt mange andre ogsaa nødvendigviis maatte finde den kirkelige Lære om Bod og Syldestgjørelse og selgeligen ogsaa om Afslad aldeles vrang og forkeert. Hans Strid mod Tegel's Afsladshandel bidrog kun til at frembyde den fuldkomne Udvikling af hans System, da denne ellers uidentivt vilde have fundet Sted meget langsommere og med større Maadehold og Tilbageholdenhed.

Medens Luther saaledes i sit Indre endnu grundede over sit nye „Evangelium“, frembod en i og for sig temmelig ube-

tydelig Begivenhed ham en kjærkommen Leilighed til at forkynde det høit i al Verden, og det vil vistnok ikke undre Noget, at et saa overmaade glædeligt Budskab, som dette, fandt utallige beredvillige Øren og modtagelige Hjerter. — Besjælet af den storartede Tanke, at lade alle Jordens Folk deeltage i Bygningen af den pragtfulde St. Pederskirke i Rom, for saaledes herved at anstueliggjøre alle Nationernes Eenhed og Forening i dette den katholske Eenheds materielle Midtpunkt og gjøre St. Pederskirken i Rom ligesom til en Verdenskirke, havde den da-værende Pave Leo X. til den Ende aabnet Kirkens Raadesskatte og forundt alle de Troende, som efter Opfyldelsen af de sædvanlige Betingelser (angerfuldt Skriftemaal og værdig Communion) oven i Kjøbet med from Gavnildhed ydede et Pengebidrag til Bygningen af St. Pederskirken i Rom, en fuldkommen Afslad, d. e. en fuldstændig Eftergivelse af de efter Skriftemaalets og Communionens værdige Aunammelse endnu tilbageblevne timelige Straffe for de begangne Synder. Paa lignende Maade havde de tidligere Paver allerede oftere forundt s. Gr. dem en fuldkommen Afslad, som af rene Hensigter og med det tilbørlige Sindelag deeltog i Korstogene for at befrie det hellige Land fra Muhamedanernes tyranniske Herredømme; og aldrig har nogen Katholik deri kunnet finde noget Anstødeligt. Siheller kunde denne Afsladsmeddelelse, som Pave Leo X. udfkrev, i og for sig synes forkastelig, tværtimod maa man høiligen rose og paakjønne den ædle Iver, med hvilken Kirkens Overhoveder til alle Tider have været betænkte paa at betjene sig netop ogsaa af denne deres Wyndighed til at meddele Afslad, for tillige ogsaa at opmuntre og tilskynde de Troende til Øvelse af fromme og ædle Handlinger; og at det er en meget smuk og roesværdig Handling, efter Evne at yde Almisse eller Bidrag til en Kirkebygning eller til noget andet veldædigt og kirkeligt Diemed, det vil dog vist ingen Christen negte. Hvorfor skulde vi derfor ikke ogsaa kalde det meget roesværdigt, at Pave Leo X., for endydermere at anspore og tilskynde alle Troende til et saa godt og ædelt Værk, tilbyder dem en hellig Belønning af Kirkens aandelige Skatkammer, ved at forunde dem en fuldkommen Afslad? At Paven dermed har havt til Hensigt at ville tilbende alle dem Syndsforladelse, som kun

ydede Bøgene, uden at opfylde de øvrige nødvendige Betingelser (o: angerfuldt Skriftemaal og Communion), det er en Paa-stand, som kun den største Dumbhed eller den ligefremme Duds-skab kan fremføre.

Paven havde overdraget Erkebiskop Albrecht af Mainz det Hverv at lade denne Afladsmeddelelse forkynde for de Troende i Tyskland. Erkebiskoppen lod det ingenlunde mangle paa de fornødne Forholdsregler for at forebygge mulige Misbrug; han betroede Dominicanermunkene Afladsforkyndelsen for Folket. Det synes, at dette Fortrin, som Erkebiskoppen herved indrømmede Dominicanermunkene, vakte et Slags Misundelse og Harme hos disses Rivaler, Augustinermunkene. Det er vel let troligt, at enkelte af Dominicanermunkene og iblandt dem især den berygtede Tezel, gif for vidt i Anpreisningen af den kirkelige Aflad, og imod Kirkens Hensigt og Lære mere saae paa at saae mange Pengebidrag samlede, end at vække det fornødne Bodsind hos de Troende, og slige Misbrug og Udfeielser fra Afladsprædikanernes Side vakte naturligviis megen Forargelse og Forbittrelse iblandt de Belændede; imidlertid er det dog ogsaa vist, at næsten Intet af alle de Urimeligheder og Skændigheder, som man for det Meste lægger Tezel og hans Staldbrødre til Last, kan bevises af Historien, og Størstedelen maa derfor henregnes til Fabernes og Overdrivelsesernes Rige.

Vi kunne nok tænke os, hvilket Indtryk denne Dominicanermunkenes Afladsprædiken især maatte gjøre paa Augustinermunken Morten Luther, i den Stemning, i hvilken han som Følge af sin hele theologiske Retning befandt sig. Han nyodes ikke med, blot heftigen at prædike imod de ved Afladsferkyndelsen begaaede Misbrug, men for endmere kraftigen og grundigen at modarbejde Dominicanernes Bestræbelser, op slog han d. 31. October 1517 paa Slotskirkens Port i Wittenberg et Bapir med 95 Sætninger imod Tezel og de af ham fremsatte Lærdomme og Paaastande og opfordrede tillige Alle og Enhver til offentligent at disputere med ham om disse Sætninger. Han vovede forresten endnu ikke ligefrem at benegte Afladen overhovedet, tværtimod, i den 71de Sætning sagde han endogsaa: „Forbandet være den, som taler imod Sandheden af den pavelige

Afslad!" (dermed udtalte han sin egen Forbandelse!) men han foregav kun at ville ivre imod de gængse vrangte Anskuelse om Afslad og imod Misbrugen af samme. Omvendtstændt der efter hine Tiders Skik og Brug slet ikke laae noget Uædvanligt eller Ustødeligt i dette Opflag af Thejes og i den offentlige Udfordring til en lærd og videnskabelig Drostelse af eller Disputation om dem: er det denne Gang alligevel desværre blevet en Gnist, som har tændt en ulykkelig Ild, hvis ødelæggende Kraft endnu spores efter Aarhundreders Forløb.

Da Gjenstanden for disse Sætninger berørte selve Folkets religiøse Liv meget nær, er det ikke til at undres over, at Folket ogsaa viste stor Deeltagelse, og inden kort Tid vare Luthers 95 Sætninger ved den for ikke længe siden opfundne Bogtrykkerkonst udbredte over hele Tydskland og vakte en almindelig Opsigt. Tækel og hans Benner svarede mere med Hefstighed, end med Grunde og Beviser; og Luther gjengjældte dem med samme Mønt, idet han besvarede deres Modskrifter med en Strom af Forhaanelser, med hvilke han allerede blandede enkelte Baastande, der stode i Modstrid til den rene kirkelige Troeslære, især med Hensyn til Maaden, hvorpaa Synsderne blive forladte, og til de gode Gjeringers Værd. Da Paven fik Nys om den udbrudte Strid, opfordrede han allerede i Februar 1518 Augustinermunikenes Generalforstander til at formaae Luther til Rolighed; men da dette ikke hjalp, befalede han ham d. 7. Aug. 1518, at komme til Rom, for der selv at forsvare sig mod de mod ham fremførte Beskyldninger. Da Luther ikke havde synderlig Lyst dertil, udvirkede Churfyrst Frederik af Sachsen, hans mægtige Beskynder og Beskytter, ham af den hellige Fader den Tilladelse, at han maatte føre sit Forsvar i Augsburg for den pavelige Legat, Cardinal Cajetan. Da denne efter en usigtlig Drostelse af Sagen formanede ham til en ubetinget Gjenkaldelse af de udtalte Vilfarelser angaaende den kirkelige Afslad, vægrede Luther sig ved at høre den, men appellerede fra den daarlig oplyste Pave til den bedre oplyste Pave; og da senere ogsaa den bedre oplyste Pave forkastede hans Lærdomme som Vilfarelser, appellerede han fra Paven til et almindeligt Kirkemøde.

Efterat dette første Forsøg paa en mindelig Vilæggelse af

Striden var mislykkedes, begyndte Luther en Underhandling med den pavelige Kammerherre von Miltig, der næsten vedvarede i et heelt Aar; som en Følge deraf lovede Luther at ville tie, dersom ogsaa hans Modstandere taug, og under 3. Marts 1519 affendte han til Paven en Skrivelse, i hvilken han giver den høitidelige Forsikkring, at han aldrig havde havt i Sinde at ville nedsette „den h. romerske Stols Myndighed, som jo paa Christus nær gif over Alt i Himmelen og paa Jorden“; tillige tilstaaer han i denne Skrivelse, at han var gaaet for vidt i sine djærve Angreb paa den romerske Kirke, og han giver derfor det Løfte, i et særegent Skrift at ville oprette den givne Forsargelse og opfordre og formane Folket til den tilbørlige Grefrygt for denne h. Kirke. Saaledes skrev Luther d. 3. Marts; men nogle Dage derefter skrev han i et Brev til sin Ven Spalatin: „han vidste ikke, om Paven var Antichristus selv, eller om han kun var dennes Apostel eller Udsending.“ Hæderlig Ærlighed! — Imidlertid vare de Baand, der knyttede ham til Kirken, endnu stærke nok til, at afholde ham fra den aabne og ligefremme Udtalelse af visse Anskuelser og Meninger, der ellers vare en aldeles nødvendig Conseqvent af hans Undlingsprincip, nemlig at Troen alene paa Christus skulde være tilstrækkelig til Salighed; han havde i saa Henseende en haard indvortes Kamp at bestaae mellem sin Forstand, der trængte hen til disse yderste Conseqventer, og sin gamle, saa at sige med Modermelken indslugede Grefrygt for den h. romerske Kirke. Han selv beskriver denne Kamp, idet han siger: at han dengang havde ventet „Anden“ med en saa stor Længsel og Begierlighed, at han næsten blev forvirret i Hovedet og bevidstløs, saa at han oft ikke vidste, om han vaagnede eller sov; kun med stor Besvær og efter en lang, haardnakket Strid havde han bekæmpet den Tanke, at man maatte adlyde Kirken.

Et yderligere Stød fik Luther derpaa især ved tvende Begivenheder: 1. Dr. Johannes Eck, Professor ved Universitetet i Ingolstadt, udfordrede Luther til en offentlig Disputation over de af ham (Luther) fremsatte ukatholske Paastande. Den fandt da ogsaa Sted i Leipzig og varede i 17 Dage, fra d. 27. Juni indtil 14. Juli 1519, mellem Dr. Eck paa den ene Side, og Luther og Carlstadt paa den anden Side; Hertug

Georg af Sachsen og en stor Mængde af Læg og Lærd overværede den. Her bleve Luther og Carlstadt saa fuldkomment gjendrevne og befeirede af den skarpsindige og lærde Dr. Eck, at Luther selv tilstaaer, at det havde været en „daarlig Disputation,“ og selv hans bedste Venner kunde ikke andet, end tilkjende Dr. Eck Seieren. For at hjælpe sig ud af sin store Forlegenhed kom Luther her i Disputatsens Hede til, ligesom at benegte Paven's Forrang i Kirken og de almindelige Kirkesmoders Ufeilbarhed; han forfaste den mundtlige Tradition og vilde kun anerkjende de Beviser, som kunde fremsføres af den h. Skrift, og da naturligtvis efter den Mening, i hvilken han forstod eller udtydede den; og eftersom den h. Apostel Jacobus' Brev især geneerte ham meget, fordi denne h. Apostel saa tydeligt siger, at Tro uden Gjæringer ikke gavner til Saligheden, saa tog Luther sig selv i Betænkning, her offentlig at kalde denne h. Apostels Brev „et rigtigt Straabrev!“ — 2. Dette store Nederlag, som Luther leed ved Leipziger Disputationen, havde blandt andet ogsaa til Følge, at de to berømte Universiteter i Köln og Löwen heitideligen forfaste Luther's vrang Troessætninger; hvilket naturligtvis opæggede den heftige Luther endmere til Brede og Harm, i hvilken han nu snart kom saa vidt, at han følte sig forvisset om, at Paven's Stol var Antichristus' Sæde, hvorom der spaaes i den h. Skrift.

Paa den anden Side vandt hans Sag alligevel stedse mere i Udbredelse og Folkelighed; Grundene dertil ere ikke vanskelige at begribe. Allerede i Begyndelsen af 1520 havde hans og hans Stalbrodres Carlstadt's og Melancthon's Rydraget 1500 Studenter til Universitetet i Wittenberg; fra de forskjelligste Egne modtog han stedse flere og mere smigrende og beundrende Bisfaldsyttringer; flere Adelsmænd tilbode ham deres Beskyttelse og et sikkert Tilflugtssted. Dymuntret ved disse gunstige Tidens Tegne blev Luther stedse dristigere og angreb den h. Kirke med de djarveste og skaanselløseste Udtryk. Den egentlige Bøbel, som altid saa gjerne hører sine Foresatte spottede og haanede, tiljublede Luther lydeligt Bisfald; de i Last og Bellyst dybt nedfunkne Tyrster og Adelsmænd saae i ham et velkomment Redskab for at løsgjøre sig for Kirkens straffende

Myndighed, og de vare desaaarsag ogsaa gjærne villige til, paa alle Maader at fremme hans Sag.

Imidlertid troede Paven sig forpligtet til at advare de Troende mod den nye Branglære, og paa en høitidelig og afgjærende Maade ved en Bulla af 15. Juni 1520 at forkaſte 41 af Luther's Sætninger deels som ligefrem hætterſke, deels som forargertlige og forvovne, og fordrede af Luther, at han ſkulde gjenkalde diſſe ſine vildfarende Ytringer, hvorimod han i Vægringstilfælde truede ham med en fuldſtændig Udelukkeſe af Kirken's Samfund (Excommunication). Som enhver Fordomsfri vil indſee, gjorde Kirken's Overhoved her ikke andet, end hvad der er Hyrdens Pligt, nemlig at advare, og efter gjentagen Advarſel at ſtraffe; hvilket jo Hyrdernes Hyrde, Jeſus Chriſtus, og Hans forſte umiddelbare Efterfølgere i Hyrdeembedet, de h. Apoſtler, ogsaa have gjort, ſom vi ſee i Evgangeliet og i Apoſtlenes Breve. Men Luther, der ſom døbt Katholik, ſom indviet Præſt og ſom ſvoren Munk var ligefom ved en tredobbelt Gød forpligtet til Lydigheſed mod den h. Kirke, iſtedetfor at underkaſte ſig i Ydmyghedens Aand, opſlammedes af ſit umaadelige Hovmod til en forfærdelig Brede, ja til et Slags Raſeri mod Kirken og dens ſynlige Overhoved, og ikke tilfreds med, blot at bryde ſin tredobbelte Troſkabs- og Lydigheſedsæed, udgav han nu endog et nyt Standſkrift imod Kirken under Titel: „An den teutſchen Adel, von des Chriſtlichen Standes Beſſerung“¹⁾ og i den følgende October Maaned et andet: „Von der babylonischen Gefangenschaft“²⁾. Luther havde endnu den 15. Januar ſamme Aar (1520) affattet en Skrivelle til den ny valgte Keiſer Karl V. og i denne erklæret: „at han vilde døe ſom en tro og lydige Søn af den katholiſke Kirke“; men i de to nævnte Skrifter udstødte han de ſkammelige Forhaanelſer imod denne ſelvsamme h. Kirke; han forlangte intet mindre, end at Kirken i Tydſkland ſkulde løsrive ſig fra Paven, ophæve de hellige Kloſterløfter, tillade Bræſterne at gifte ſig, afſkaffe alle kirkelige Faſtedage og flere Feſtdage og fuldkaſte den hele kirkelige (canoniſke) Lovgivning. Med klog Bereg-

¹⁾ o: „Til den tydiſke Adelsſtand, om Forbedringen af den Chriſtelige Stat.“

²⁾ o: „Om det babylonſke Fangenſkab.“

ning smigrede han især den tydske Adelsstand, Fyrsterne og de communale Autoriteter, idet han indrømmede dem den Rettighed, at de i Stedet for den romerske Pave skulde regjere Kirken og inddrage de lovligen erhvervede, kirkelige Eiendomme og Kloster-godsfer, for dermed at kunne berige deres egen Pung, ja, og for Keiseren selv henkastede han ogsaa en Loffemad, idet han (Luther) lovede ham Tilladelse til at erobre Kirkestaten; de rige Stiftelser ved Domkirkerne skulde imidlertid blive bestaaende, for at Adelsmændene derved kunde forsørge deres yngre Sønner. Denne smukke Opfordring begrundede han derved, at han sagde: at da Paven var den i Johannes' Aabenbaring beskrevne Antichristus, og den geistlige Dyrighed ikke mere dueede til noget, maatte den verdslige Dyrighed stride ind og ordne de kirkelige Anliggender. Han paastod fremdeles, at den særegne Præstestand maatte affattes, efter som alle Christne ved Daaben vare indviede til Præster og Præstinder; derfor skulde Menighederne selv vælge nogle Embedsmand af deres Midte og overdrage disse Udøvelsen af de præstelige Functioner, hvortil de i Grunden Alle havde den fornødne Myndighed. — Det varede ikke længe, førend han gik endnu et Skridt videre og forkastede den kirkelige Ære om det høih. Messesooffer og Uddelingen af den h. Communion under een Stikkelse, og paastod, at den h. Confirmation, de Syges h. Salvelse, Præsteindvielsen og Gystestabet ikke vare virkelige Sacramenter. Den pavelige Kammerherre Wiltig gjorde desuagtet d. 10. October 1520 endnu engang et Forsøg paa, at bringe Luther til Besindelse, men det havde kun et nyt Udbrud af demes lidenskabelige Brede og hovmodige Trodsighed til Folge; thi under d. 17. Novbr. s. A. udstedte Luther nu en tilsyneladende offentlig Appellation til et almindeligt Kirkemøde (her glemte han vistnok, at han tidligere allerede havde forkastet de almindelige Kirkemoders Autoritet!) og i denne kaldte han den h. Fader Pave Leo X.: en forstøffet, fordømt Kjætter og Træfalden, en Fiende og Understykker af den h. Skrift, en Forræder, en Forhaaner og Spotter af den hellige, kristelige Kirke og et frit Concilium." Selv hermed var imidlertid hans rasende Heflighed endnu ikke udtomt, men derefter udspyrede han ny Gift i et Skrift: „Wider die Bulle des Endechrists," i hvilket han virkelig i de pobelagtigste Gemeenheder

og laveste Skjældsord overgaaer Alt, hvad Verden indtil da nogensinde havde hørt eller læst af den Art; ja Nogle antage, for endnu paa nogen Maade at kunne sige Noget til Undskyldning for ham, at han har skrevet dette Bærf forstørstedelen i beruset Tilstand eller i det Mindste i en Tilstand af kortvarig Aandsforvirring; enhver christelig Følelse maa rødme ved at læse dette Skrift af denne „Guds Mand“ og „store Reformator“. — Og for nu ogsaa ved en mere iøinefaldende Handling at vise Verden sit fuldstændige Grafald og sit Brud med den gamle Kirke, fastede han d. 10. Decbr. 1520 foran Wittenbergs Port den mod ham rettede pavelige Excommunicationsbulle i Jlden, med de anmassende Ord: „Fordi du haver frænket Herrens Hellige“ (Luther), „saa frænke og fortære dig den evige Jld!“ — Denne Opbrændelse af den pavelige Bulle samt den kirkelige (canoniske) Lovbog og flere andre katholske Skrifter var en betydningsfuld Handling; den betydede, at det nu ikke handlede om noget Ringere, end den fuldstændige Kuldkastelse af alle hidtil gjældende, kirkelige Rettsforholde og bestaaende Indretninger, og at Luther nu vilde oprette et nyt christeligt Samfund, som skulde begynde sin hele Bygning forfra. Luther opstillede sig herved selv til egen Dommer i sin egen Sag, og i denne nye Religion, som han nu vilde grunde, skulde hans egen personlige Mening eller hans egen personlige Opfatning af den h. Skrifts Ord foretrakkes for de hellige Kirkesædres og de almindelige Kirkemøders guddommelige Autoritet; han optraadte som en overordentlig Guds Apostel, uden at kunne bevise sin overordentlige, guddommelige Sendelse og Bemyndigelse dertil.

Saaledes blev en Adskillelse af de Troende udført i Kirken, hvilken ligefrem modstrider Christendommens Aand; thi Frelseren anbefalede Sine i sin sidste ypperstepræstelige Bøn saa eftertryffeligt, at de skulde være og forblive Eet, ligesom Han er Eet med Faderen. Og hvor længe denne ulyksalige Adskillelse endnu vil vedvare, det veed Gud alene; vor Pligt er det imidlertid, at søge at gjøre det godt igjen, hvad vore Fædre for 300 Aar siden have hvilet, og saalænge vi endnu ikke er enige ved Troen, i det Mindste at være enige ved Kjærligheden. Og dette vil sikkert være saa meget desto lettere, eftersom der i

Virkelighed kun findes faa iblandt de fra os adskilte Christne, som i Ordets egentlige og strenge Forstand ville være Luthera-
nere ved at efterligne Luther i hans heftige, uforsønlige og lidenskabelige Character.

Kirkelig Efterretning.

Nordamerika. Erkebiskoppen af New-York har besluttet, i næste Aar at ville lægge Grundstenen til en ny Cathedralkirke i denne Stad. Den skal bygges i streng gothisk Stil af brunn Steen. To Taarne, hvert 320 Fod høit, skulle smykke det prægtige Tempel; dets Front skal have en Brede af 150 Fod. Ved Siden af Kirken bliver der ogsaa anlagt en erkebiskoppelig Bolig tilligemed Archiv og Boliger for Erkebiskoppens Embedsmænd. Omkostningerne ere beregnede til en Million Dollars. Naturligviis er denne Erkebiskoppens Plan for en ny katholsk Domkirke og det selv i den store Verdensstad New-York, en Torn i Diet for Know-Nothings og andre Katholikødere. Selve Grundstykkerne, paa hvilke Kirken skal staae, ere beliggende i en af Byens gunstigste Dele og have allerede i en Række af Aar været den erkebiskoppelige Stols Eiendom.

Kirkelig Erindringsliste.

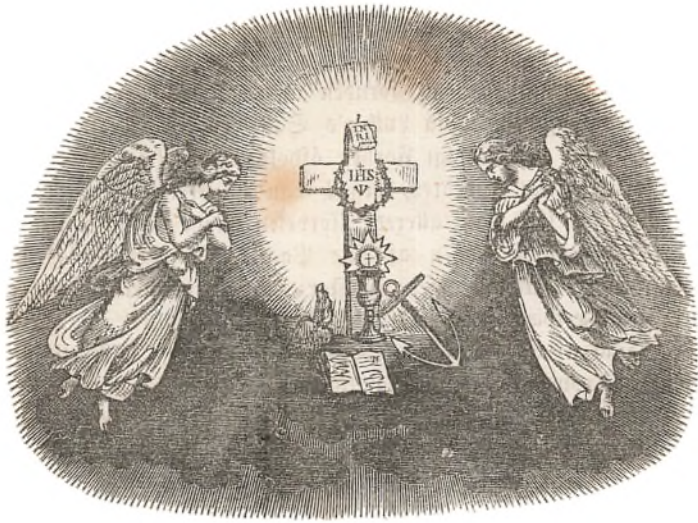
- Søndag den 13. Septbr. — 15. Sønd. efter Pintsje. — Den allerjæligste Jomfru Maria's Fødselsfest. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Svimesje, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt.
- Onsdag den 16., Fredag den 18. og Lørdag den 19. Septbr. ere kirkelige Tamperdage og derfor befalede Fastedage.
- Søndag d. 20. Sept. — 16. Sønd. efter Pintsje. — Broderskab. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 høimesse, med tybsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.
- Søndag den 27. Septbr. — 17. Søndag efter Pintsje. — Gudstjeneste, ligesom Søndagen den 13. Septbr.
- Søndag den 4. October. — 18. Søndag efter Pintsje. — Den h. Erkeengel Michael's Mindefest. — Gudstjeneste, ligesom Søndagen den 20. Septbr.

Mærk!

Søndagen den 27. Sept. udgaaer intet Nummer af Skandinav. Kirketidende; istedet derfor følge med nærværende Nummer tre nye Ark af Fabiola, nemlig det 19., 20. og 21. Ark.

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 20.

Søndagen den 11te October.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Ark til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissiönair, Fr. Konsthändler C. A. BlantkeuSteiner, flere Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de igl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rtl. 8 St. Kvartalet.

Kortfattet Reformationshistorie.

§ 4.

Rigsdagen i Worms (1521). — Luther paa Wartburg. — Carlstadt. —
Luther's Giffemaal.

Keiser Carl V. haabede endnu at kunne udjævne den udbrudte Religionsstrid paa den nys til Worms udsfrevne Rigsdag, især da Churfyrst Frederik den Bise, Luther's Belynder,

beraabte sig paa, at Luther's Sag endnu ikke tilstræffeligen var bleven undersøgt. Luther blev saaledes opfordret til at møde for Rigsdagen; foruden andre kirkelige og politiske Anliggender skulde ogsaa Luther's Sag bringes til Afgjørelse, og derfor et fuldstændigt Forhør afholdes over ham. Forsynet med et keiserligt Leidebrev, begav han sig freidig paa Rejse til Worms, idet han allerede iforveien havde besluttet, ikke at ville tilbagefalde nogen af sine Paaastande. Ved hans Ankomst til Worms strømmede en stor Flok Mennesker til, for at see den mærkværdige Munk, deels af Nysgjerrighed, deels vistnok ogsaa af Sympathi for hans Sag. Den 17. April blev han indstævnet for Rigsforsamlingen. Da han traadte ind i den store Sal, hvor den glimrende Forsamling holdtes, blev han i Begyndelsen noget forlegen, som det syntes. Der sad Keiseren paa Thronen, ved Siden af ham 6 Churfyrster, 28 Hertuger, 30 Prælater og, foruden disse, mange Fyrster, Grever og Deputerede fra Stæderne. Ogsaa Hertug Christian af Holstejn, som senere blev Konge af Danmark under Navn af Christian III., havde Sæde i den høie Forsamling, som ialt bestod af mere end 200 høie verdslige og geistlige Personer. Det første Indtryk, som Luther gjorde paa dem, var ingenlunde noget gunstigt. Keiseren skal i dette Tilblik have sagt til sin nærmeste Nabo: „Denne Munk vil ikke kunne bevæge mig til at blive en Kjætter!“ Men lidt efter lidt gjenvandt Luther sit vanlige Mod. Man forelagde ham 2 Spørgsmaal: 1. om han erkjendte de under hans Navn udfomne Skrifter (som der fremlaac for ham) for sine; og efterat han havde bekræftet dette, blev han spurgt: 2. om han vilde gjenkalde dem? Til det sidste Spørgsmaal fordrede han Betænkningstid. Efter eet Dogns Frist, som var bleven ham bevilget, vilde han begynde med at forsvare Indholdet af sine Skrifter. Men dette erklærede Rigsforsamlingen for utilladeligt, fordi den som saadan ikke var forsamlet for at disputere om Religionen, men kun for at afsige Dom over Sagen. Da man derfor gjentog Spørgsmaalet: om han vilde gjenkalde eller ei, svarede Luther benægtende, og blev derfor dimitteret med nogle indstændige Formaninger til at forlade den farlige Vej, som han havde bevaadt. Navnlig var det Churfyrsterne af Trier og Branden,

burg, samt Hertug Georg af Meissen-Sachsen, som erindrede ham om, hvor farligt det vilde være, naar Enhver, liig ham, vilde danne nye Læresamlinger efter eget Godtbeftindende. Han ſkulde betænke, hvilke Misbrug, Stridigheder og Ulemper der vilde fremftaae deraf. Ja, man gif endog ſaavidt, at man for den forſæftede Frelſers Skyld bad ham om, at fraſtge ſig ſine vrange Lærdomme og ſaaledes at gjøre en Ende paa det nærværende og det umaadelige fremtidige Onde, ſom let kunde foraaſages ved hans farlige Fremfærd. Men Alt var for-gjæves. Han beraabte ſig kun paa den h. Skrift; man ſkulde af Skriften (∴ ſaaledes ſom han udtvdede og fortolkede den) gjendrive hans Paaſtande.

Efter dette frugtloſe Forſøg lod man Luther rolig reiſe hjem i Overeensſtemmelse med det keiſerlige Keidebrev, ſom han havde modtaget. Efter Udlobet af den Friſt, ſom var bleven ham bevilget i dette Brev, nemlig den 26. Mai, blev han af Keiſer og Rigets Stænder erklæret i Rigets Act ſom en uforbederlig Dyrer. Saaledes befandt Luther ſig da baade i Ban og Act, d. v. ſ. han var ved Excommunicatio-nen udeluſket fra den katholiſke Kirkes Samfund ſom En, der ikke mere vilde troe hvad Kirken lærer og troer, og tillige er-klæret for fredløs ved Rigsdagens Domfældſe og ſaaledes ude-luſket fra det borgerlige Samfund ſom et for Statens Orden og Belfærd farligt Menneſke.

Det havde været ude med Luther og hans Sag, derſom ikke hans Belynder, den kloge Churfyrſte Frederik af Sachsen, allerede havde tænkt paa og forberedt Forholdsregler, ved hvilke han kunde frelſe Luther, naagtet denne var banlyst af Kirken og er-klæret i Rigets Act af Staten. Churfyrſten vilde ſpare ſin Dydling for ſit hjære, nyoprettede Univerſitet i Wittenberg, der laae ham mere paa Hjerte, end Religionen. Imidlertid, aaben-lyſt at tage ham i Beſtyttelſe, kunde han ikke uden at lægge ſig ud med Kirken og Riget — og det vilde han naturligtviis ikke. Han vilde forſkaffe Luther et Aſyl paa en Maade, ſaa at denne var i Sikkerhed, og han ſelv (Churfyrſten) ikke kunde være miſtænkt for noget, ſom ſted imod hans Pligt ſom Rigsfyrſte. Hvad ſtete? Luther var paa ſin Hjemreiſe tidlig om Morgenen d. 4. Mai 1521 afreist fra Wera, hvor han havde opholdt ſig en

Dag hos sin Familie, og var paa Veien til Eisenach kommen i Eggen af Schweina i Thüringerstoven, da hans Vogn i Nærheden af Slottet Altenstein pludselig blev standset af fem maskerede Ryttere, der vare anførte af to Adelsmænd. De rebe Luther af Vognen, satte ham paa en Hest og fore afsted med ham ind i Skoven. De førte ham først nogen Tid omkring i Skoven, og ud paa Natten bragte de ham til Slottet Wartburg i en vild Egn ikke langt fra Eisenach. Her levede han ubekendt, under Navn af Junker Georg. En gammel taus Borgfoged stod til hans Raadighed og besøgede hans Opvartning; med denne deeltog han undertiden ogsaa i Jagten. Men for det Meste beskæftigede han sig med skriftlige Arbejder i sit eensomme Bærelse paa Slottet, som var forsynet med de fornødne Bøger og Skrivematerialier. Navnlig begyndte han her paa sin bekjendte Bibeloversættelse, der imidlertid ingenlunde var den første, hvilket vi allerede tidligere have bemærket, og heller ikke den bedste i Henseende til Oversættelsens Nøiagtighed. Thi han brød sig ikke om, snart at forandre og forvanske enkelte Ord eller Sætninger, snart at tilføie¹⁾ eller at udelade andre, ja endogjaa at forkaste hele den h. Apostel Jacobus' Brev som et „Straabrev“, alt efter som den h. Text vilde føie sig efter hans Mening eller ei. Kun det Gne maa man indromme, at denne Oversættelse er skreven i et for hine Tider let fatteligt og takkeligt Sprog; og dette har da ogsaa været den hovedsagelige Marjag til dens store Udbredelse. Som et literairt

¹⁾ For at godtgjøre f. Gr. sin Paastand om Treens eneretsfærdiggjørende Kraft, stod han uden videre i den h. Apostel Paulus' Ord, Rom. 3, 28. („Vi holde for, at Mennesket retfærdiggjøres ved Troen“) det her meget sigende Ord „alene“ (o: ved Troen alene) ind; og da man breibede ham for denne Uarlighed, svarede han med sin eiendommelige Kjækhed: „Dersom Trens nye Papist gjør meget Bæsen af dette Ord sola („alene“), da siger strax saaledes: „Dr. Morten Luther vil have det saaledes og han siger: „Papist og Hjel er Gæt og det Samme“; sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas (o: „saaledes vil og befaler jeg, i Stedet for Fornuften gjelbe min Villie“). Thi vi ville hverken være Papisternes Lærlinge eller Disciple, men deres Mestere og Dommere. Vi ville ogsaa een Gang bramme og tredse lige overfor disse Døsmehoveder, og ligesom Paulus imed de forrykte Hellige, vil ogsaa jeg rose mig imod disse mine Hæter.“

Værk har denne lutheriske Bibel mere end noget andet Værk bidraget til, at den meissen-sachsiske Dialect, hvori den var affattet, i Tydskland blev den herskende, under Navn af det høitydskke Sprog. Om denne Omstændighed isvrigt juist har været af særdeles Gavn og Fordeel for det tydske Sprogs videre Udvikling og Uddannelse, det er et Spørgsmaal, som vi her ikke videre kunne drøfte.

Foruden Bibeloversættelsen, der forovrigt ikke udfom paa engang, men Tid efter anden i enkelte Dele, affattede han paa Wartburg ogsaa flere Stridskrifter, der udmærkede sig ved en Videnskabelighed, Hestighed og Grovhed, som efter vore Begreber bør kaldes Bøbelagtighed og heller ikke kan undskyldes ved Tidens djarve Skikke. Luther vilde ved sine Skrifter vinde det uddannede Folks Masse for sig og sin Sag, og det kunde han bedst ved en saadan djarv og for Bøbelen behagelig og forståelig Stil. Under sit Ophold paa Wartburg fik han at vide, at den dengang endnu isvrigt katholske Kong Henrik VIII. af England havde angrebet hans Lære om Sacramenterne i et eget Skrift, hvori han kaldte Luther en „Gudsfornegeter,“ en skrækkelig, djævelsk Uv o. s. v. Derpaa svarede Luther med endnu djarvere Skjeldsord, idet han kaldte Kongen en Nar, en liderligt Knekt, en vandittig Lærd, hvis Løgnefloer han nok skulde forjage, en uforstammet Løgner, der smører sit Skarn paa Christi Kors ic. Som et Bæviis paa hans foranderlige Charakter ville vi kun tilføie, at han senere (som man siger, forledet af den landflygtige danske Kong Christian II., som dengang opholdt sig i England,) lod sig bevæge til, i et andet Brev til Kongen at gjøre ydmyg Afbigt for de mod Kong Henrik brugte Uqvemsord, hvorpaa denne imidlertid kun svarede med den dybeste Foragt.

Gensomheden paa Slottet Wartburg bidrog ogsaa til, at Luther, ligesom tidligere under sit Ophold i Augustinerklosteret, atter forfaldt til sin vanlige Mysticisme og Melancholie. Navnlig maatte han, som han skriver, lide meget af Djævelens Anfægtelser. Engang vilde Djævelen, som der siges, hindre ham i Bibeloversættelsen. Da tog han sit store Blæthund og kastede Djævelen det i Hovedet, saa at denne løb sin Vej og Blættet efterlod en stor Plet paa Bæggen, som man endnu den Dag

idag viser den Fremmede i Værelset paa Wartburg som en mærkbarlig Reliquie.

Paa den Tid, da Luther sad paa Wartburg og næsten Ingen vidste noget om hans skjulte Opholdssted, fremtraadte til hans store Urgrelse andre Mænd, der med samme Met, som han, holdt sig for kaldede til, efter den h. Skrifts Ord at reformere Kirken. Luther derimod ansaae sig allerede dengang for den Gæste, som af Gud var bleven bestemt til dette Nyver, hvorfor hans Modstandere ogsaa med Rette kaldte ham Pseudopapa (o: den falske Pave). Thi han gjorde, som vi allerede ovenfor have haft Leilighed til at bemærke, Krav paa en saadan udstrakt personlig Ufeilbarhed, som Paverne aldrig havde ovvet at tillægge sig. Dette viste sig især i hans intolerante Fremfærd mod Carlstadt, der netop paa denne Tid optraadte som Reformator i Wittenberg. Denne Mænd troede at finde i Bibelen, at Læren om Alterens Sacramente, iffe blot saaledes som den katholske Kirke forkynder den, men ogsaa saaledes som Luther opfattede den, var vrang; derfor bleve han og hans Tilhængere ogsaa kaldte Sacramenterere. Han begyndte nu ogsaa at reformere Kirkevasenet i Wittenberg efter disse sine særegne Anskuelser, idet han bortkastede af Kirken alt det, som Luther hidindtil endnu havde bibeholdt af de gamle katholske Ceremonier: Billeder, Altere, Skriftestole, hellige Kar ic. Ogsaa den h. Messe og Barnebaaben bleve affastede, den sidste navnlig fordi Carlstadt ved den blotte h. Skrift iffe kunde overtyde sig om, at det var tilladeligt at døbe ogsaa de spæde Børn.¹⁾ Ligesom Carlstadt i Wittenberg, optraadte en anden Sværmer i Zwickau, med Navn Thomas Münzer, der tilligemed en Dugmager, Nicolaus Storch, især lagde Vind paa at udvikle og at udbrede blandt Folket Luther's nye Begreb om den evangeliske Frihed, som de ligeledes havde faaet ud af Skriften. De senere ødelæggende Bønderkrige vare kun en naturlig Folge og Frugt af denne Lære.

¹⁾ Carlstadt og de med ham beslygtede saakaldte Gjendøbere vare heri consequentere, end Luther, som bibeholdt Barnebaaben, uden at han kunde godtgjøre dens Gyldighed ved den h. Skrift. Kun af Traditionen, som Luther forkastede, kan den beviisliggjøres.

En saadan Fremfærd var lige imod Luther's Duffe og Billie, især da alt dette var skeet uden hans Samtykke og Approbation. Thi, som sagt, han fremtraadte allerede dengang som den, der paa stod, ene at have Magt og Myndighed til at reformere Kirken, og ingen Anden skulde vove at anmasse sig denne Myndighed uden hans Tilladelse. Derfor blev især den milde og underdanige Melancthon hans stadige Ven, fordi denne let kunde finde sig i at føie sig efter hans Løner; hvorimod alle Øvrige, der dengang fremtraadte som Reformatorer, bleve hans Modstandere, og forfulgtes af ham ved Ord, Skrifter og Gjerninger, og det med endnu større Heflighed og Forbittrelse fra hans Side, end han havde viist imod den gamle, katolske Moderkirke selv. Saaledes kom han strax i Begyndelsen i Strid med Schweizer Reformatoren Zwingli og hans Ven Descolampadius, med den politisk reformerende, udspændende Ridder Ulrich af Hutten, og endelig ogsaa med Humanisten Erasmus af Rotterdam og den tidligere ham mest hengivne Carlstadt. Om Striden med disse to sidstnævnte Mænd maae vi endnu tilføie nogle Ord.

Da Luther paa Wartburg fik Efterretning om Carlstadt's Optræden, Tendentier, Læresætninger og radicale Reformers i Wittenberg, kunde han ikke længere holde det ud i sit Fængselskab. Uden Churfyrstens Tilladelse forlod han (7. Marts 1522) Wartburg, og forend man anede det, stod han pludselig paa Prædikestolen i Wittenberg og torvuede otte Dage i Kad imod den stakkels Carlstadt og hans Lære og Reformers. Luther glemte ved denne Leilighed saa meget sine egne Principer og Grundsatninger, at han ligesom en orthodox Katholik atter be- raabte sig paa denirkkelige Tradition, paa de selv samme hh. og ærværdige Kirkesfædre og Concilier, som han tidligere havde haanet og spottet, for ved deres overensstemmende Vidnesbyrd at godtgjøre, at Carlstadt's Lære om Alterens Sacramente var en Branglære og hættersk Opfindelse. Som Folge af disse Tordenprædikener, hvori han kaldte Carlstadt's Forandringer i Kirkevæsenet en „Norden og Djævelens Bærk,“ maatte denne trække sig tilbage fra Wittenberg til Orlamünde, hvis Jndvaanere oproge ham med Venlighed. Men heller ikke der havde han Fred for Luther, der vedblev at rase

og bande imod den „carlstadtske Satanslære.“ Ja tilfjældt fik denne endog Churfyrsten til at udstede den Befaling, at Carlstadt under Straf af Rigets Act skulde forlade de thyringsfachske Lande. Det var det første Beviis paa Luther's Intolerants og Kjættorfølgelse, som man efter hans tidligere Læregrundsætninger om Skriftovrstningens Frihed for Enhver, allermindest skulde have ventet af ham. Han anvendte her imod dem, der afvege fra hans nye Læremeninger, det samme Middel, for hvis Anvendelse han saa ofte og bittert havde bebrejdet og endnu stedse vedblev at bebrejde den katolske Kirke. Idet han selv paa den ene Side gjorde Krav paa den samme Ufeilbarhed, som han vilde frakende den gamle Kirke, og paa den anden Side søgte at opretholde denne sin Ufeilbarhed ved at forkjættre Andre, kom han i en Modsigelse med sig selv, som maatte være alle estertænkende Mennesker meget paafaldende. Medens han selv endnu var en af Kirken og Staten Banlyst, lyste han den samme Forbandelse over sin tidligere Ven og Medhjælper, der som Følge deraf faldt i den dybeste Armod og Glendighed.

Luther's Strid med Erasmus, som i Begyndelsen endnu holdt noget af Luther, fordi han troede at det kun var lagt an paa at fremme de dengang gængse humanistiske Bestræbelser, men som snart trak sig tilbage, da han saae, at det gik ud paa Forandring og Forvanskning af den katolske Troeslære — denne Strid, siger jeg, havde den menneskelige Willie og dens Frihed eller Ikke-Frihed til Gjenstand. Erasmus paaastod som Katholik naturligtviis, at den menneskelige Willie er fri i moralsk Henseende, saa at Mennesket ikke med indvortes Nødvendighed bliver nodt til hverken at synde eller at øve Dyden, men gjør baade det Onde og det Gode med fri Selvebestemmelse; hvormod Luther paaastod det lige Modsatte, at nemlig Willien ikke var fri (∴ at der slet ikke gives nogen Willie; thi en Willie, som ikke vil og ikke kan ville Noget med fri Selvebestemmelse, er en contradictio in terminis, en Selve modsigelse og Utling). Forgjæves henviste Erasmus lige overfor Luther's Paaastand til den h. Skrift og de mange Formaninger til Bød og Bedring, som der fandtes baade i det gamle og nye Testamente, og som jo ikke vilde have nogen

Mening og endnu mindre practiskt kunde udføres, dersom Mennesket ikke var frit i moralsk Henseende. Luther vidste nok at fortolke disse og lignende vanskelige Skrifsteder, idet han sagde: disse Steder maatte man forstaae saaledes, som om Gud havde sagt: „Forsøg engang, om du kan gjøre Bod og forbedre dit onde Levnet; gjør det saafremt du formaaer det“ — som om Gud vilde spotte over den menneskelige Afmagt og moralske Udygtighed. Naar Erasmus henviser til Fornuften og dens Beviisgrunde, da giver Luther det korte afgjørende Svar: at det var Djævelen, som forforte de papistiske Præster („Páfæsen“) til, at bedømme Guds Willie med Fornuften. „Thi at 5 og 2 er 7, kan jeg fatte med Fornuften, siger han; men naar det ovenfra blev sagt: „„Nei, 5 og 2 er 8,““ da skal jeg troe det imod min Fornuft og Forstand.“ Derfor maatte man som Christen, siger han, knække Halsen paa Fornuften, stikke Dinene ud paa den og gvæle Beestet (o: Fornuften). Vor ophlyste Tidsalder vilde vel neppe underskrive denne af den „store Reformator“ over Fornuften sældede Dødsdom! Tillige have vi her Leilighed til at bemærke, hvor urigtigt det er, naar man tilskriver Luther og de af ham hævdede reformatoriske Grundsætninger den mere almindelige Dplysning og Videnskabens Fremme i den nyere Tid, medens man bebrejder den katholske Kirke for, at den med Flid skal have modarbejdet al Dplysning og videnskabelig Dannelse. Lige det Modsatte tænkte og udtalte her den berømte Reformator; han vilde jo „knække Halsen paa Fornuften,“ og bebrejder Kirken for, at den sætter alt for stor Priis paa den. — Tilfsdit overoser han efter Sædvane den berømte Erasmus, som for sine mange Kundskaber og sin store Lærdom var agtet og beundret af alle Samtidige, med en Mængde Skjeldsord, idet han kalder ham en Epicuræer, en Skeptiker, en Atheist; men snart derefter skrev han, — saa ret i Overeensstemmelse med sin vaklende og foranderlige Charakter — et nyt Brev til Erasmus, hvori han bad ham om Forladelse. Erasmus besvarede dette Brev med en alvorlig Skrivelse, hvori han med skærende Træk skildrede Luther's sandede Charakter. Da dette Brev blev bekjendt i Publicum, vrededes Luther atter over ham og talte fra nu af ikke mere anderledes om ham, end om

et Menneske, som var en „giftig Slange, Christi og enhver Religions Fiende, et complet Afbillede og Afstryk af Epicur og Lucian.“ Denne Strid med Erasmus bekræftigede Luther i to Aar (1524 og 1525).

Imidlertid havde hans Bestræbelser en heldig Fremgang. Alle, som i een eller anden Henseende ikke vare tilfredse med den gamle katholske Kirkes Lære, Indretninger og strenge Lærdomme, strømmede til hans Leier og flokkedes omkring hans Banner. Ikke saamart havde han angrebet Præstecolliatet og Klosterløsterne, førend Alle, som liig ham vare misfornøiede med denne den „christne Frihed“ modstridende Indskrænkning, især mange gudsforgaene og udsvævende Præster og Munke strømmede til ham, for i den nye Kirke at nyde den hjære „evangeliske Frihed“ efter Hjertets Lust. Tyrsterne, og navnlig den kloge og snilde Landgreve Philipp af Hessen, fandt i Luther's Bestræbelser et stærkoment Middel til, ved Indførelsen af Reformationen i de dem undergivne Landsdele at forøge deres Indtægter, og at fylde Statskassen ved de inddragne katholske Kirkes og Klostergodser; thi den hjære Gudsmand Dr. Morten Luther gav jo alle Tyrster, som vilde antage og indføre hans nye Kirkevæsen, fuld Magt og Myndighed til dette Kirkeran. Det var vistnok et kraftigt Middel til at udbrede hans Lære overordentlig hurtigt i de tyske og senere ogsaa i Danmark og andre Lande. Ikke mindre var det en forførfisk Loffemad for de verdslige Tyrster, at de ved at indføre den lutheriske Lære, tillige ogsaa kom i Besiddelse af selve den kirkelige Myndighed, idet de, enhver i sit Land, af Luther bleve indsatte til Landets høieste Biskop: endfjondt vi i den h. Skrift, som Luther dog ellers altid beraabte sig paa, slet ikke finde noget Sted, hvor Frelseren siger, at de verdslige Konger og Tyrster skulde vare Hans Kirkes høieste Biskopper og Hyrder. Men derom brød Luther sig ikke for denne Gang, thi han vidste, at det ellers vilde have været vanskeligt for ham, at forstæffe sit Værk Indpas og Fremgang hos Tyrsterne og i deres Lande.

Med disse Forandringer i det udvortes Kirkevæsen gif Forandringen og Forvanskingen af selve den christelige Troeslære Haand in Haand. Vi have allerede ovenfor seet, at

han lige imod den h. Skrift og den sunde Fornuft, ja imod Menneskets inderste Bevidsthed om sin Villies Frihed, alligevel med Haardnakenhed paastod, at den menneskelige Billie ikke var fri, men lignede en „Træklods.“ Endnu fuldstændigere rommede han op med de endnu mere positive Troeslærdomme.

Allerede paa Wartburg beskæftigede han sig med et Skrift imod det kirkelige Offer (det høih. Messjeoffer). I Begyndelsen folte han endnu nogen Betænkelighed ved denne Radicalforandring. Han selv skriver i det sidstnævnte Skrift om denne sin Samvittigheds Uro: at hans Hjerte havde sprældet og idelig tilraabt ham: „Derfom du alligevel tog seil og vildlede se mange Folk, som (for din Skyld) gif evigt tabte, hvad da?“ — Imidlertid hjalp Djævelen ham til at overvinde disse Skrupler, som han selv ganske naivt fortæller i Skriftet „von der Winkelmesse und Pfaffenweibe“ (3: om Winkelmessens og Præstevielsen). „Det skete engang,“ skriver han (2. Bind), „at jeg pludselig vaagnede kort før Midnat; see, da begyndte Djævelen at disputere med mig, idet han sagde: „Her, du lærde Doctor Luther! veed du ikke, at du i 15 Aar næsten hver Dag har læst Messe? Naar saadanne Winkelmesser vare et forfærdeligt Afguderi, hvad da?“ — Jeg undskyldte mig med,“ siger Luther, „at jeg var en indviet Præst, og at jeg havde gjort det af Lydigbed mod Kirken. Djævelen svarede: „Men derfom din Indvielse havde været falsk, hvad da? hvorledes kunne I da virkelig have consecreret og rigtigt holdt Messen?“ — I denne Angest,“ siger Luther, „vilde jeg forsvare mig og sagde: Om jeg end ikke havde troet ret, da havde dog Kirken troet ret, og at jeg noiedes dermed. Men Satan svarede: „Hvor staaer det skrevet, at Kirkens Tro er gavnlig for dig? Derfom du ikke formaaer at godtgjøre det ved Skriften, da er det en Selvfølge, at den katolske Kirkes hele Lære er en Løgn.“ — Saaledes,“ vedbliver Luther, „maatte jeg, af Djævelen overvunden ved Guds Ord, bekjende for ham, at jeg havde syndet ved at lase Messe og, ligesom Judas, var fordemt.“ — Bistnok en naiv Tilstaaelse, at han directe fra Djævelen selv har faaet sin Lære og itt nye Begreb om den hellige Messe, og vi ere vel nok berettigede til

at holde Det, som Djævelen kalder Afgudereri og en Løgn, for den ægte og virkelig mest ophøiede Gudstjeneste og den fulde Sandhed. Thi Djævelen er jo, som den hellige Skrift siger, en Løgner fra Begyndelsen af!

I det Luther saaledes havde berøvet Alterets allerhelligste Mysterium dets Charakter som Offer, vilde han dog slet ikke lade sig bevæge til, at negte Jesu Christi sande og virkelige Nærværelse i den h. Nadvere. Længe havde han, som han selv siger, overveiet Herrens Ord i denne Henseende, og han havde allerde jublet i Haabet om, at han vilde faae det ud af Skriften, at ogsaa denne papistiske Lære var falsk, for saaledes at kunne bibringe Paven det „sidste Nævestød.“ Imidlertid vare dog Indstiftelsens Ord forekomne ham altfor tydelige og uigjendrivelige til, at kunne faae dette sit inderligste Duffe opfyldt. Derfor holdt Luther ogsaa med en saadan Haardnackenhed fast ved denne sin Mening om Christi sande Tilstedeværelse i Alterets Sacramente, at han ved Intet og Ingen i Verden kunde formaaes til at opgive den. Biskop fattedes denne hans Læremening, efter at han havde forkastet den h. Messie og dermed tillige ogsaa den katholiske Lære om Forvandlingen (Consecrationen), den dybere Grund og det egentlige Princip, af hvilket denne Herrens hemmelighedsfulde Nærværelse i Alterets Sacramente maa udledes og begrundes; men vi kjende jo allerede saa meget til Luther's Charakter, at vi vide, hvor lidet slige Misligheder og Inconsequenter generede ham. I saadanne Tilfælde galdt hans Villie i Stedet for Grunde, og han fulgte da den Grundfætning: stat pro ratione voluntas, jeg vil det, og dermed Punctum. Imidlertid, for i det Mindste nogenlunde at kunne forsvare denne Paastand, tog han sin Tilflugt til den uheldige saakaldte Ubiquitetstære. Da nemlig lige overfor hans Paastand, at Jesus Christus virkelig er tilstede i den h. Nadvere, nødvendigviis det Spørgsmaal opstod: Hvorledes eller hvorved bliver Herrens Legeme tilstede i Brødet? kunde han ikke svare: Ved Forvandlingen af Brødets Væsen til Christi Legemes Væsen (o: ved en Transsubstantiation eller Væsensforvandling), thi denne kirkelige Forvandslæstære havde han engang forkastet. Derfor svarede han

paa hiint Spørgsmaal med en anden endnu dristigere Paa- stand: at nemlig ogsaa Christi Legeme som saadant, ligesom Herrens Guddom, var allestedsnærværende (∴: ubique, derfor kaldet Ubiquitetslære) og folgeligen ogsaa i det indviede Brod, — vi kunde tilseie: og folgeligen ogsaa i det ikke-indviede Brod, i ethvert almindeligt Brod, i enhver Spise. Vi see, at det paa denne Maade er let at beviisliggjøre og begrunde en Paastand. Vi ville forøvrigt senere endnu engang have Leilighed til, nærmere at lære Luther's mageløse Wilkaarlighed i denne Henseende at kjende, naar vi komme til at tale om Religions samtalen i Marburg.

Med Begyndelsen af denne alvorlige saakaldede Radver- strid falder en anden Begivenhed sammen, som nærmest kun vedrører Luther's private Liv, men som dog ikke blev uden Ind- flydelse paa hans Virksomhed som Reformator — nemlig hans Giftermaal med Catharina af Bora. Endnu den 3. Juni 1525 haade han havt den Fræthed at tilsende Cardi- nalen og Churfyrsten af Mainz en Skrivelse, hvori han opfor- drede Erkebiskoppen til at gifte sig; han selv, skrev han, havde hidindtil endnu ikke giftet sig, fordi han frygtede for, at han ikke var stiftet dertil. Og see, nogle Dage efter havde han allerede fuldbyrdet Giftermaalet med den fra sit Kloster undvegne Catharina Bora men først omtrent 14 Dage efter (den 27. Juni) feirede han Brylluppet med hende! Luther var dengang 42 Aar gammel. At Luther ved dette Stridt paa- drog sig mange Bebreidelser fra Katholikernes Side, er be- gribeligt. Saaledes sagde man blandt Andet — at han havde gjort sig meget mistænkt for, at han kun for sin kjødelige Sandseligheds Skyld havde ivret saa meget for Reformen; at den havde været den Djævel, som saalange havde plaget ham! Desuden mindede man ham om det nye dobbelte Gudsbrud, hvori han baade som Præst og Munk ved dette sacrilegiske Giftermaal havde gjort sig skyldig, til Trods for de høitidelige Løfter, som han tidligere med fri Selvbestem- melse havde aflagt. Luther brød sig imidlertid ikke om denne Talen. Han levede ret jovialt i sin nye Stand, kaldte Catha- rina sin „Reiserinde,“ og naar han stundom ret plastisk vilde

udtrykke sin Forkjærlighed for den h. Apostel Pauli Brev til Galaterne, da sagde han: „Dette Brev er min Catharina af Bora!“

Kirkelige Efterretninger.

England. En Engländer, som har en aarlig Indtægt af 1 Million Rdlr. og gjør den adleste Brug af sin store Formue, har for kort siden skrevet et Brev til en af sine Venner i Mailand, som det italienske Blad *La bilancia* har faaet Tilladelse til at offentliggjøre. Ifølge dette Brev har der i England iblandt den anglicanske Kirkes Tilhængerne dannet sig et stort Parti, som ikke tilsigter noget Mindre, end en Gjenforening med den katholske Kirke. Ti anglicanske Biskopper og meer, end to tusind de anglicanske Geistlige høre til dette Parti. Med disses Samtykke blev allerede en Afhandling om denne Gjenforening forfattet under Titel af: „Om Christendommens fremtidige Eenhed,“ og mangfoldiggjort ved Pressen; den har vaakt overordentlig stor Sensation og tilvendt Partiet utallige nye og meget agtværdige og virksomme Medlemmer. Fra dette Aars Begyndelse blev i London et eget Organ for dette Parti grundlagt under Navn af *Union*, redigeret af blot Anglicanere, for ogsaa paa denne Maade at lette Udførelsen af den saa inderligen ønskede Gjenforening med den h. Stol. — Saa vidt Brevets Indhold. Her synes at være meent hiint Parti, som paa Grund af den Denison'ske Proces besluttede at stille sig fra den anglicanske Hoikirke og stiftede *Union* som deres eget Organ. Vore Læsere vilde erindre, hvad vi allerede i f. A. have berettet, nemlig, at den anglicanske Archidiacon *Denison* blev afsat fra sit Embede, fordi han troede paa Frelserens sande og virkelige Nærværelse i Alterens Sacramente; senere blev denne Domfældelse imidlertid atter ophævet. — Den 5te Aug. sidst. døde den anglicanske Biskop *Blomfield*, som var Biskop af London, indtil han formedelst Sygelighed i Sept. Maaned f. A. trak sig tilbage fra sit Embede. I Pension erholdt den Afede aarlig 54,000 Rdlr. I Sprogkyndigheden havde han opnaaet en stor Berømtthed, hvorimod hans Virksomhed som Biskop var efter Anglicanernes egen Tilstaaelse saa godt som Null.

(De offentlige Blades Upartiskhed.) Utallige Blade i

næsten alle Lande gjøre sig for Tiden al mulig Umage, for at negte de mangfoldige Beviser paa Kjærlighed og Grefrygt, som den h. Fader har modtaget fra alle Befolkningens Dele overalt hvor han viste sig paa sin Rundreise i Italien. De to største Blade i England, Times og Morning-Post, indtage iblandt disse Blade den første Rolle, de angive Tonen, hvilken den største Deel af de andre Landes Blade synge efter. Iøvrigt vare de sydselsjate med at samle og skrive de meest usande og bagtaleriske Beretninger om Pævens Reise; og naar man da sendte dem Berigtigelser, havde de ingen Plads for dem. Cardinal Wiseman, den berømte Forfatter af „Fabiola,“ har for nogen Tid siden i en Tale, hans holdt i Leeds, revset disse Bladskriveres uretfærdige og perfide Fremgangsmaade. Efter at han havde henpeget til disse løgnagtige Beretninger, sagde han: „Efter som jeg kjender Italien meget nøie, efter som jeg ogsaa kjender den h. Fader personlig meget nøie og efter som jeg ogsaa kjender hans Undersaatters Stemning meget nøie, saa kan jeg forstaa, at de Avisberetninger, som jeg her sigter til, ere forvanskede og usandfærdige. Man har f. Ex. paastaet, at den h. Fader er paa sin Reise omgivet af Personer, som have Befaling til at forhindre, at han faaer en rigtig Kundskab om Landets sande Situation; fremdeles at der var virkelige Espioner, som forhindre, at den h. Fader modtager nogen Deputation, noget Bønnskrift eller nogen Efterretning, der kunde oplyse ham om Tingenes virkelige Tilstand. Jeg har derfor skrevet en Gjendrivelse af disse usande Paastande og dernæst sendt den, forsynet med alle fornødne Bevisstykker, til en, Gder vel bekjendt Journal (Times), men man har — vægret sig ved at optage den.“ (Hoit Raab af Forsamlingen: „Ned med Times!“) „Alt hvad der kan laste og haane den h. Fader, bliver optaget i dette Blad, men det bliver ikke tilladt ogsaa kun med et eneste Ord at gjendrive det.“ — Det er Retfærdighedsfølelse! (Accurat saaledes, som ogsaa hos os i Kjøbenhavn og næsten overalt.)

Italien. Den 18. August indtraf den hellige Fader paa sine Rundreise i Storhertugdømmet Toscana's Hovedstad, Florents. Hans Ankomst i denne By var et virkeligt Triumphtog, og den ene offentlige Glædesyttring fulgte efter den anden indtil hans Afreise d. 24. s. M. Han ankom den 17de paa en Villa, som ligger nogle Mil fra selve Byen; der blev han paa det Hjerteligste modtaget af Storhertugen, den hele fyrstelige Familie og de høieste Hof- og Statsembedsmænd. D. 18de om Eftermiddag Kl. 4½ fandt hans høitidelige Indtog i Florents Sted; en utallig Mængde Fremmede var tilstrømmet fra Provinserne. 101 Kanonstuds og alle Klokkernes

festlige Mingning hilsede den høie Kirkefyrfte. Et militairt Ryttercorps banede Veien igjennem den tætte Menneffemængde. Derpaa kom de forgyldte Bogue med Hofembedsmændene; bagefter disse fulgte en Prælat, der red paa en hvid Hest og bar et gyldent Kors foran Bognen, i hvilken den h. Fader sad tillige med Storhertugen. Dertil sluttede de øvrige Bogue sig med Prindsjerne. Først drog dette storartede Tog til Domkirken, hvor alle Landets Biskopper og alle kirkelige Dignitarier vare samlede. Efter endt Gudstjeneste begav den h. Fader sig til det storhertugelige Palads, hvor han op slog sin Residents. Om Aftenen var hele Byen glimrende illumineret og den h. Fader kjørte ved Siden af Storhertugen igjennem de vigtigste, af en uoverskuelig Folkemængde belgende Gader. De følgende Dage vare indviede til Audientser, og det var i Virkelighed en trættende Trængsel omkring den høie Gjest. Da den h. Fader besøgte Byens Nonneklostre, blev han ved ethvert enkelt modtagen af de fyrstelige Damer: den regierende Storhertuginde, Enke-Storhertuginde og Arveprindsessen, idet disse stedse ilede den h. Fader forud. — Med samme Enthusiasme som i Florents, blev Hs. Hellighed ogsaa modtagen i Pisa, Lucca og Livorno, hvorhen Storhertugen selv ledsagede ham. — Den 5. Septbr. indtraf den h. Fader atter i Rom; om denne hans høitidelige Tilbagekomst i den ewige Stad forbeholde vi os en udførligere Beretning i næste Nummer.

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag den 11. October. — 19. Sønd. efter Pinte. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Hoimesse, med dauff Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Prædiken.
- Søndag den 18. October. — 20. Sønd. efter Pinte. — Broderskab. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimesse, med tydst Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catech.

Marieforeningens

ærede Medlemmer indbydes herved til et Møde idag Sønd. d. 11. October, om Efterm. Kl. 4^{1/2}.

Rettelser.

I forrige Nummer Side 303 Linie 3 fra neden, læs: feilet, istedetfor hvilet.

Til vore ærede Abonnenter!

Med nærværende Nummer følge fire Ark af Fabiola, nemlig det 22., 23., 24. og 25. Ark.

Kjøbenhavn.

Quid Kleins Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 21.

Søndagen den 25de October.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcomissionair, Hr. Konsthandler **C. A. Blantkesteiner**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rt. 8 Sk. Kvartalet.

Kortfattet Reformationshistorie.

§ 5.

Thomas Münzer og Bønderkrigen (1525). — Luther's Kirkeorganisation.

I det samme Aar (1525), som Luther holdt Bryllup med sin Catharina, opstode tvende saa alvorlige Bevægelser i det sydvestlige Tyskland, at det næsten er uforklarligt, hvorledes han

midt i denne ffjebnesvangre Tid kunde vove et faadant Skridt, der tager sig ud ligesom et komiskt Intermezzo i en stor Tragedie. Han selv søger at retfærdiggjøre denne sin Handling paa en saa selsom Maade, at man ikke rigtigt kan komme under Veir med, om han taler Alvor eller Spøg. I de Breve nemlig, som han skrev umiddelbart efter sit Bryllup, siger han: „ved Münzer og Bønderne“ (som vare Ophavsmændene til de ovenfor antydede oprørske Bevægelser) „var Evangeliet saaledes blevet undertrykt“ (d: de lutherske Læregrundsætninger, saafremt de grundede sig paa det „rene Evangelium,“ blevne saaledes mistænkelig gjorte) „at han engang havde villet give et praktiskt Vidnesbyrd om Evangeliet og tilkjendegive sine allerede triumpherende Fjender sin Foragt derved, at han giftede sig med en Nonne. Tillige havde det ogsaa været nødvendigt for at stoppe Munden paa dem, der havde talt ond om ham og Bora for deres tidligere Forholdes Skyld.“ En anden Gang undskylder han sig saaledes: „Bludseligen, medens han havde tænkt paa ganske andre Ting, havde Herren paa en vidunderlig Maade kastet ham ind i Ægteskabet med Nonnen, og nu maatte han for denne Guds gjerning (!) taale Bagtalelse og Bespottelse.“ Han synes at ansee det for et Slags Triumph, at de begge to, han og hans Catharina, tiltrods for de høitidelige Løfter, som de havde aflagt, saa „mir nichts, dir nichts“ turde knytte en Forbindelse, som i mere end et Martusinde havde været forbuden baade ved den kirkelige og verdslige Lovgivning og været anseet som et aldeles ugyldigt Ægteskab. Imidlertid domte ikke blot hans Modstandere, men ogsaa mange af hans Tilhængere ganske anderledes om Sagen og bebreidede ham alvorligen for det flemme Puds. Derfor skriver han snart derefter: „Jeg har ved dette Giftermaal gjort mig saa foragtelig og lav, at jeg haaber, at Englene ville lee og alle Dævlene græde.“ Desuden lod han i de Breve, han dengang skrev, det eiheller mangle paa plumpe, væmmelige og høist raare Uttringer angaaende sine ægtefællelige Forhold; men efter denne Trods og letfjindige Opfatning af det gjorte Skridt kunde han dog ikke aldeles ffjule hos sig Følelsen af det dybe Skaar, som hans Anseelse som Reformator derved havde lidt; og selv hans ubetingede Be-

undrere fandt i det Mindste paa Grund af det Tidspunct, som han havde valgt til at gjøre dette Skridt, — midt under Bønderkrigen, dens Rædsler og Blodsudgydelser — en uforklarlig Vefindighed i denne hans Afsærd.

Det var nemlig i samme Aar (1525), at først Sværmeren Thomas Münzer opstod og derefter en almindelig Bønderkrig udbrod i det sydvestlige Tyskland, Begge disse Oprør vare kun en naturlig Følge af den ved Luther fremkaldte Bevægelse. Siden den Tid, da Luther havde begyndt at beraabe sig paa det „rene Evangelium“ som det eneste Grundlag for sine Reformers, vare iblandt de lave og i mange Henseender undertrykte Folkeklasser mange Stemmer hist og her blevne lydelige, som udtalte sig derhen: at det mere kom an paa at føre Gjerningen og Livsforholdene, end Troen, tilbage til det „rene Evangeliums“ Grundlag. Denne Fordring var, som sagt, en naturlig Følge af de ved „Reformatorerne“ opstillede Grundsætninger. Enkelte Mænd, der, ligesaa godt som Luther, ansaae sig berettigede til at fortolke Bibelen efter deres egen Mening, opstode næsten ligesaa Begyndelsen af Luther's Oprøden af; de samlede et ligefindet Parti om sig og søgte at gjøre ogsaa deres Reform gjeldende lige overfor Luther's.

En af disse var nu netop Thomas Münzer, barnfødt i Stolberg. Hans Fader var bleven dømt til Døden af Greven af Stolberg, og saaledes havde Sønnen allerede i sin Ungdom indsuget et bittert Had mod Adelsmænd overhovedet. Han studerede i Wittenberg, hvor han blev indviet i Luther's Lære og senere ogsaa gjorde den practiske Anvendelse deraf. Kaldet som Præst til Zwicau sluttede han sig til de derværende Gjenløbere. Imidlertid maatte han, forjættret af Luther, forlade Zwicau, og, forjaget fra den ene By til den anden, blev han endelig optagen i Mühlhausen, hvor han forkyndte, at den Tid var kommen, da Herrens „Evangelium“ skulde sandes. Han fordrede derfor Eiendomsfællesskab (Communisme) og en Samfundsordning, der grundede sig paa Frihed, Lighed og Broderkærlighed, saaledes som det havde været hos de første Christne; og dersom Fyrsterne vilde modsætte sig denne i Overensstemmelse med Bibelen indrettede Orden, da maatte den erobres med Sværdet.

At Tyrsterne og Adelsmændene bekæmpede og forfulgte dette Slags nye practiske „Evangelium,“ er let at begribe; men at Luther, der som Reformator var Ophavsmanden til slige Grundsætninger, selv med en saadan Hefstighed ivrede imod Münzer, var i det Mindste en theoretisk Inconsequent. Imidlertid nyttede hans Ordnen imod denne „gjendøberfke Djævelslyngel“ (saaledes kaldte han Münzer og hans Parti) kun lidet; thi de lavere Folkeclasser begrebe meget bedre Münzer's practiske Evangelium, end Luther's theoretiske, især da ogsaa Münzer var smild nok til, liig Luther, at udgive sig for et af Gud kaldet Redskab og for en Prophet, der modtog sine Aabenbaringer umiddelbart fra Gud. Snart var hans Parti i Mühthausen stort nok til at gennemføre hans Reform og at give Byen en communistisk Forfatning. Luther's Kamp og Beviisførelse imod disse revolutionaire Grundsætninger mislykkedes saa aldeles, at han derved endog selv gav sin Modstander den farligste Piiil i Hænderne. Han skrev nemlig imod Münzer saaledes: „Det er en slet Orden og et galt Exempel, at myrde eller forjage alle Tyrannerne. Skal man engang lide Uret, da er det bedre, at man lider den af Dyrigheden, end at denne lider den af Undersaatterne. Thi Pøbelen hverken har eller kjender noget Maal, og i Enhver af Pøbelen stikker der flere end fem Tyranner. Nu er det bedre, at lide Uret af een Tyran, d. s. v. af Dyrigheden, end af utallige Tyranner, d. v. s. Pøbelen.“ — Münzer svarede: „Retop fordi Dyrigheden kun er een Tyran, og Pøbelen utallige, er det bedre, at Dyrigheden lider Uret, end Folket. Thi i dette Tilfælde lider kun Een, men omvendt lide Mange; og Een's Lidelse er mindre end Manges, naar der engang skal lides.“ Münzer opstillede ogsaa den Grundsætning, at ikke blot han, men ogsaa Enhver, der havde den sande Tro, kunde modtage guddommelige Aabenbaringer. Vel ivrede Luther imod dette Münzer's Kald og kaldte ham en oprørsf Sværmer; men Münzer beraabte sig paa, at Luther jo selv havde erklæret sig kaldet af Gud til at reformere Kirken og ofte paastod, at Guds Aand drev ham og virkede i ham. Derfor maatte det vel have sin Rigtighed med Guds Aabenbaringer, og han

(Münzer) haabede, at Doctoren vilde ansee ham værdig til samme Ære af Gud.

Imidlertid bleve ved det forfereriske Exempel i Mühlhausen ogjaa nogle andre Stæder i Hæssen, Thüringen og Sachsen ansporede til at efterligne det, og da begyndte Fyrsterne at skjælve for deres Throner. Der var ikke Andet mere at gjøre, end at angribe den farlige Bevægelse i Roden og fremfor Alt at tilintetgjøre den nye communistiske Stat i Mühlhausen ved Baabenmagt. Derfor forbandt Landgrev Phillip af Hæssen sig med den ivrigt katholske Hertug Georg af Meissen-Sachsen og med Hertug Henrik den Yngre af Braunschweig-Wolfenbüttel; og med en stor Hær brode de op imod Münzer, der vel kun raadede over omtrent 8000 Mand, men alligevel drog dem modsiggen imøde. Ved Frankenhauseu stødte begge Hærene sammen. Fyrsterne sendte først en Adelsmand til den Münzer'ske Hær med Tilbud om Naade, dersom Anføreren udleveredes. Münzer befrygtede Mytteri fra sit Parties Side. Et Syn af en Regubue, der netop i dette Dieblik viste sig, tjente ham som et Middel til, paany at opmuntre sine modfaldne Krigere, idet han udtvdede det som et Bartejn paa den guddommelige Bistand. „Dplofter eders Dine“ — udbrød han — „og seer, hvor gunstig Gud er os! — Skuer hidsæt Tegnet paa Hans evigvarende Naade imod os. Seer Himmelbuen! Det samme Tegn staaer i vor Fane og derfor viser Gud os, at han vil understøtte os. Det er Guds Billie, at vi ikke skulle slutte Fred med vore ugubelige Modstandere.“ — Forhandlingerne bleve afbrudte, og Fyrsterne's Affendte lod han støde ned. Saaledes kom det til et Slag (15. Mai 1525); Münzer's Hær blev slagen saa fuldstændigt, at 5000 Mand bedækkede Balspladsen. Han selv undslap til Frankenhauseu, hvor han skjulte sig paa et Loft. En Karl, som Dagen efter opdagede ham der, forraadte og overleverede ham. Efter grusomme Plindser blev han da hals hugget. Seierherrerne indtog de oprørske Stæder, gjenoprettede den gamle Orden, og saaledes var der gjort Ende paa denne Münzer'ske Bevægelse.

Bondekrigen, som udbrød i det samme Aar (1525), havde ogjaa samme Oprindelse og Udfald som Münzer's Opstand. Livegenskabets Aag, under hvis Tryk og Tyngde Bonde-

standen succede, havde hos den allerede for længere siden opvatt Utilfredshed imod Adelen og den høiere Geistlighed. Enkeltstaende Bøndeopstande finde vi derfor allerede fra Begyndelsen af det 16. Aarh.; pludselig blussede de op, men bleve ligesaa hurtigt atter undertrykte. Stundom fremkom de under forunderlige Titler, som f. Ex. den Opstand, der 1501 udbrod i det Speieriske og kaldte sig efter sit Fanetegn „Forbundscko“; en anden udbrod i Württemberg (1514) og blev efter sin Anfører kaldet den „fattige Conrad.“ Smidlertid fattedes alle disse enkelte Opstande før „Reformationen“ endnu det religiøse Grundlag, paa hvilket den senere almindelige Bøndeopstand støttede sine Fordringer. Tværtimod, Religionen havde indtil den Tid snarere været en Tømme, end en Spore for saadanne revolutionaire og voldsomme Foretagender. Men efter at Luther var fremkommen med sine „reformatoriske“ Lærdomme og Grundsatninger: at man skulde adlyde Evangeliet (o: hans Paafund) mere end Mennekesatninger (o: den geistlige og verdslige Øvrigheds Befalinger); at Enhver skulde bygge sin Tro alene paa Bibelen; at i den christelige Kirke Alle vare Ligeberettigede, at enhver Rangorden og Forskjel imellem Præster og Læggfolk maatte bortfalde o. s. v., da fandt han især blandt denne undertrykte Folkeclasse beredvillige Øren; og da de nu læste Bibelen, erfarede de, at der i det „rene Evangelium“ vel stod meget om Kjærlighed, men ikke noget om de dem saa forhadte Ord „Feudaltryk“ og „Livegenskab.“ Saaledes fandt de deres Frihedsløst sanctioneret ved Evangeliet selv, og det kom nu kun an paa, practisk at udføre deres evangeliske Frihed. Kort sagt, Reformationens nye Religionsgrundsatninger gave deres Bestræbelser det religiøse Grundlag, til Frihedsløsten kom den religiøse Begeistring for deres Sag, og hvo havde da vel endnu været i Stand til at overbevise Bønderne om det Modsatte? Derfor reiste pludselig en Mængde Sogne Æg i Schwaben, Franken og Pjalz, for ved Ild og Sværd at ødelægge de adelige Slotte og at tiltvinge sig den negtede Befrielse fra Livegenskabs Aag. Den ene Bande sluttede sig til den anden, Starerne bleve større og større, indtil Opstanden blev almindelig.

Vel forsøgte enkelte Adelsmænd endnu at standse Oprøret

med deres Krigsfolk; men da det viste sig forgiæves, fandt det schwabiske Forbund sig nødsaget til at udruste en Forbundshær, hvis Anførsel blev overdraget Georg von Waldenburg. Efter frugtesløse Anstrengelser for at undertvinge de utallige Bønderhobe, anfaae denne det for bedst at underhandle med dem. Bønderne viste sig villige dertil og fremlagde deres Betsværinger i de saakaldte tolv Artikler, blandt hvilke der findes nogle, som ingenlunde vare ubillige, omendstjøndt den Maade, paa hvilken de hidtil havde agtet at tiltvinge sig dem, ikke kunde gives Medhold. Disse Artikler røbe aabenbart de nye Grundsætninger, som „Reformatorerne“ havde gjort gjældende; den første f. Ex. lyder saaledes: „Vi ville i Fremtiden selv vælge vore Geistlige, og de skulle kun lære Evangeliet.“ Efter denne Indledning fremføre Bønderne deres egentlige Fordringer med Hensyn til Tienden og Livegenstabet, som stridende imod „Evangeliet“. Endvidere skulde det ikke mere være dem forbudt, at fange vilde Dyr, Fugle og Fisk, især da de første ødelagde deres Marker. De gamle Afgifter skulde ikke forhøies, Communalstovene skulde fordeles, eller billigere Overenskomster om Brændsel skulde indgaaes o. s. v. Stutteligen tilføies den afgjørende Clausel: „Disse Fordringer skal man enten indrømme os, eller godtgjøre af Skriften, at de ere uretfærdige.“ Tillige forbeholdt de sig, at det ikke skulde være dem formeent, saafremt de i Skriften maatte finde endnu andre Fordringer som retfærdige, da ogsaa at fremkomme med disse og at faae dem bevilgede efter Billighed. — Det var et meget forstaaeligt Ord, som Bønderne her førte, og vi kunne nok indsee, at Bønderkrigen med disse 12 Artikler endnu ikke kunde være endt.

Imidlertid ønskede Bønderne for Sikkerhedens Skyld at faae deres Artikler udtrykkeligt approberede af Luther, som de endnu bestandig holdt for Frihedens Forsegter. De henvendte sig derfor til ham med Bøn om, at udtale sig om disse Fordringer. Luther gik ind paa Sagen, hvad enten det var af Haab om, at han vilde kunne bilægge Striden, idet jo Bønderne beraabte sig paa Grundsætninger, hvilke han maatte erkjende som sine, — eller fordi han ikke ønskede Sagen afgjort uden sin Mellemkomst. Han vilde maastee ikke lade den hel-

dige Leilighed, til ogsaa at tale et Ord med i Folkenes og Fyrsternes Anliggender, gaae ubenyttet forbi, omendstjundt han som oftest havde erklæret, at han som „Reformator“ ikke havde noget at gjøre med Statens, men kun med Troens og Kirkens Anliggender. Angaaende selve Sagens Gjenstand kom han i stor Forlegenhed. Da han paa den ene Side ikke formaaede at gjendrive Bøndernes Fordringer som uretfærdige, efterdi de jo grundede sig paa hans egne Kærdomme, og paa den anden Side ikke turde lægge sig ud med Fyrsterne, uden at være tabt som „Reformator“: saa vidste han ikke at hjælpe sig anderledes, end ved at give begge Parter Uret. Men ogsaa paa denne Maade undgik han ikke væsentlige Modsigelser; thi paa en vis Maade havde jo ethvert Parti ogsaa Ret. I et dobbelt Sendebrev, til Herremændene og Bønderne, udtalte han sin Dom. Til de Første skrev han: „Jugen paa Jorden kunne vi takke for saadan Strid og Oprør uden eder, I Fyrster og Herrer! og eder, I blinde Biskopper, Præster og Munk!“ (NB. At han selv formodedt sine reformatoriske Principer netop var mest Skyld i saadanne Bevægelser, dermed tier han naturligvis!) „I maae forandre eder,“ vedbliver han — „og følge Guds Ord. Gjøre I det ikke paa en venlig og frivillig Maade, da vil man tvinge eder dertil med Vold. Bønderne have fremsat 12 Artikler, af hvilke nogle ere saa billige og retfærdige, at de tage Glandsen fra eder for Gud og Verden og gjøre Psalm. 107 til Sandhed, idet de øse Foragt over Fyrsterne.“ — Ganske anderledes lyder derimod hans Sendebrev til Bønderne: „Han (Luther) maatte misbillige, at den evangeliske Frihed blev misbrugt og Evangeliet gjort til Skalkeskjul. Det var hovmodig Eggenytte og Stridighed af Bønderne, at de vilde raade over Tienden. Angaaende Livegenskabet, da havde ogsaa Abraham og Patriarkene havt Livegne . . . Mindst maatte Bønderne foregive, at de handlede efter Evangeliets Forskrifter og dannede en kristelig Skare.“

Disse Luther's tvende Skrivelser bidroge saa godt som Intet til Sagens Afgjorelse. Herremændene vilde ikke give Slip paa deres Rettigheder og Bønderne vare af ham ikke blevne overbeviste om deres Artiklers Uretfærdighed. De indvændte, at naar Herremændene turde feile imod Evangeliet (som Luther

jo selv havde sagt i Skrivelsen til dem), da havde de (Bønderne) ogsaa Ret dertil. Derimod vilde Herremændene, som troede Bønderne tilstræffeligt tilbageviste af Luther, nu heller ikke mere gaae ind paa et Forlig, men hellere paaany gribe til Vaabnene. Derfor udbrød Krigen paaany. Det hele sydvestlige Tydskland var kun een stor Skueplads for Myrden, for Skjænden og Brænden, og det blev nærvæd en stor tydsk Revolution. Luther opflammedes til heftig Vrede over, at Bønderne saa lidet brøde sig om hans alvorlige Formaninger. Vel dadlede han ogsaa Fyrsternes verdslige Regjering, og betydede dem, at det var Gud selv, som vilde straffe dem igjennem Bønderne; og om end alle Bønder bleve ihjelslagne, vilde Gud dog snart opvække andre. Men endnu alvorligere meente han det med sin Vrede over Bønderne selv, mod hvilke han i et Skrift tordnede ligesom en forternet Jupiter „imod de røveriske og morderiske Bønder,“ i hvilket han opfordrer den verdslige Dyrighed til, paa enhver mulig Maade at udrydde de Frække. „Her skal man slaae, hugge ned og sælde,“ skriver han, „hemmeligt og aabenbart, hvo der kan, og man skal betænke, at der ikke gives noget saa Giftigt, Skadeligt og Djævelskt, som et oprørskt Menneske. Ligesom man maa slaae en gal Hund ihjel, saaledes ogsaa her; slaaer du ikke Hunden ihjel, da gjør den det af med dig. Gjelet maa have Bank og Bøbelen styres med Magt; det vidste Gud og derfor gav han ikke Dyrigheden en Røvehale i Haanden, men et Sværd.“ — Fyrsterne sluttede sig derfor tæt sammen; og omendstjondt Bønderne ogsaa havde i deres Midte nogle Adelsmænd som Anførere, der tildeels vare tungne dertil af dem, som f. Ex. Gøg vdn Berlichingen, kaldet med Jernhaanden, formaade de dog ikke at beholde Valpladsen lige overfor Fyrsternes krigserfarne Magt. Den ene Hob efter den anden blev slagen, indtil endelig ogsaa den sidste Rest af deres Storer var tilintetgjort. Henimod 50,000 Bønder bleve et Offer for deres Frihedslyst, og Krigsskuepladsen blev bogstavelig vædet af Bønderblod. Og dem, som vare undgaaede Krigssværdet, rammende for en stor Deel Bøddelens Dre; thi Seirherrerne vilde nu een Gang for alle opstille affkrækkende Straferempler, saa at Ingen

i Fremtiden skulde vove, atter at gjøre ubesøiede Indgreb i deres Rettigheder.

Luther høstede imidlertid af disse bittere Erfaringer den Lære, at det ikke var raadeligt, at angribe den gamle conser-vative katholske Kirkebygning videre. Han saae, hvilken Cha-rakteer hans „Reformation“ truede med at antage, og at det var paa Tide at standse den. Derfor lod han fra nu af være sig magtpaaliggende, at feie for sin egen Dør, d. v. s. at befæste Reformationsværket ved Oprettelsen af en særskilt lutherisk Kirke, som fik sit Navn, sin Indretning og sin første, oprindelige Organisation fra ham. Paa ham og hans Læregrundsaetninger byggedes denne Kirke, ligesom den ældgamle katholske Kirke var og er sig bevidst, at den af Herren Selv er bygget paa Klippemanden St. Petrus. Luther selv var naturligviis ogsaa denne sin Kirkes første Pave, og han vidste rigtignok ligesaa godt eller endnu bedre at hævde denne sin Pavemagt, end Pave Gregor VII. og Innocenz III! I det Mindste har Ingen af de 259 Paver, der i mere end 18 Aar-hundreder have styret den gamle katholske og apostoliske Kirke, nogen-sinde gjort Krav paa et saadant Autokratie og en saadan Ufeil-barhed, som Luther. Alt var hans Bærk og skulde vedblive at være hans Bærk; og det, som andre „Reformatorer“ fore-toge sig, blev ikke erkjendt af ham, men ligestrax forkastet, der-som det ikke først havde opnaaet Doctorens høie Approbation og Tilladelse. Melanchthon glemte ikke let, ved alle sine Fore-tagender at lempe sig efter Luther, hans Mening og Kjæm-delse, der stundom rigtignok ikke vare andet, end vieldikke-lige Luner og Egenvillie; men netop derfor høstede denne blide og søielige Discipel ogsaa den Ære, at han ved Siden af Luther, eller rettere sagt, i sin Underdanighed under ham, blev holdt for den eneste ægte Reformator, som var værdig til, i Forening med ham, at gennemføre Reformationsværket.

Medens Luther saaledes var betænkt paa, at give det lutheriske Kirkevæsen en fast og varig Indretning, tilbød der sig ogsaa snart Leilighed for ham til at gjøre Brug af den høie Myndighed, hvilken han som den lutheriske Kirkes eneraadige Pave havde tilegnet sig. Sagen dreiede sig ikke om noget Mindre, end om en kirkelig Dispensation. Vistnok havde

han allerede tidligere dispenseret baade sig selv og Andre for mange Ting, idet han f. Ex. fritog sig og sin Catharina for Klosterløfterne. Imidlertid havde den Dispensation, som Luther nu blev anmodet om at udstede, dog for ham noget saa Uhyggeligt ved sig, at den ikke blot ikke var ham kjærkommen, men endog satte ham i den allerstørste Forlegenhed. Den snilde Landgreve Philip af Hessen, der ikke for selve Religionens Skyld, men kun for Reformationens politiske Fordele, viste saa megen Gunst mod Reformatorerne, vilde for een Gang ogsaa benytte sig af Luther's Pavemagt, for at kunne tilfredsstille sin kjædelige Sandselighed. Landgreven følte sig nemlig, som han foregav, ikke lykkelig i Egtteskabet med sin ene retmæssige Hustru. Han havde egentlig ikke Noget imod hende, og vilde derfor heller ikke ganske stille sig ved hende; men Grunden til hans Ulykke bestod kun deri, at han, foruden hende elskede endnu en Anden (nemlig en vis Froken Margaretha von der Staal) og ønskede at gifte sig ogsaa med denne. Han anmodede derfor Luther om, at meddele ham den firkelige Indvilgelse og Approbation til et saadant Dobbeltægteskab (Bigami). Han beraabte sig, — ligesom Luther havde gjort lige overfor Bønderne angaaende Livegenskabet, og endnu den Dag idag Mormonerne gjøre, for at retfærdiggjøre deres Fleerkereri — Landgreven beraabte sig, som sagt, paa Patriarkerens Exempel i den gamle Pagt, som ogsaa havde havt flere Koner. Luther kom derved i en fortvivlet Snibe. Monogamiet (d: Egtteskabet mellem kun een Mand og een Kvinde) var saa gammelt som den christne Kirke selv, og at omstøde det, turde han ikke vove; men paa den anden Side kunde han efter „Reformationens Princip“ heller ikke uden videre forkaste det bibelske Exempel, som Landgreven jo beraabte sig paa, og endnu mindre vilde han give Slip paa denne Reformationens ivrigste Ven og Befordrer og gjøre ham til sin Modstander. Luther vidste ikke anden Udvei, end hemmeligen at dispensere ham. Derfor svarede han: han kunde rigtignok ikke ligefrem sanctionere Landgrevens Dobbeltægteskab, fordi et saadant Exempel vilde finde Efterligning og saaledes foraarsage mange Fortrædeligheder. Imidlertid, naar Landgreven dog endeligen

wilde have to Røner, da kunde det blot skee ad en **hemmelig Dispensations Wei**, som han herved meddeelte ham, men kun under **Hemmelighedens Segl**. Alligevel blev ikke blot det strax derpaa af Landgreven indgaaede **Ægteskab** med Froken **Margaretha**, men tillige ogsaa Luther's Kjendelse og hemmelige Dispensation, som ogsaa Melanchthon havde medunderskrevet, en offentlig Hemmelighed. Luther blev naturligtviis ærgerlig og Melanchthon endogjaa syg derover. Luther vidste ikke at hjælpe sig paa anden Maade, end ved den Erklæring: at han kun havde villet give Landgreven et Raad, og han vilde ogsaa gjerne tilstaae, „at han (den af Gud inspirerede, ufeilbare Reformator!) havde taget feil.“

Til Trods for alt det havde Reformationen dog en heldig Fremgang som et politiskt Institut (som Lands kirke). Den tydske Ridderorden, der siden det 13. Aarh. havde sit Hovedsæde i Preussen, var en geistlig Orden, hvis Medlemmer for en stor Deel vare udartede og ikke utilboelige til at friggjøre sig for Ordenens Pligter. Luther havde derfor allerede i Aaret 1523 formeligen opfordret Ordenens daværende Stormester, Albrecht af Brandenburg, til at gaae over til Reformationen, og at erklære Ordenens geistlige Hertugdømme, Preussen, for et arveligt verdsligt Hertugdømme — en Opfordring, som han senere tillige med Melanchthon gjentog. Stormesteren smilede; men allerede i det for Reformationshistorien saa betydningsfulde Aar 1525 udførte han Planen, giftede sig (som efter Ordenens Statuter ikke var Stormesteren tilladt) med Dorothea, Kong Frederik II. af Danmarks Datter, berøvede den tydske Orden sine Ordensgodsfer og forvandlede Ordenens Land (Preussen) til et verdsligt Hertugdømme. Senere vendte han vel, piint af Samvittighedsnag, tilbage til den katholske Kirke; men Ordenens Giendom var for stedse tabt for den tydske Ridderorden. Da begrebe Tydskland's utallige Smaaslyster, hvilken Binding man kunde høste af Reformationen, ikke blot i Henseende til materielle Fordele, men ogsaa for at opnaae den fulde Souverainitet i deres Lande og Uafhængighed af Keiseren. Dette var heller ikke undgaaet Ferdinand af Østerrig, Keiserrigets Forstænders opmærksomme Blik. Han holdt en Sammenkomst med

de katolske Fyrster, i Dessau i Aaret 1525, for at raadsføre sig med disse om Rigets Fare og Vel, hvorpaa de protestantiske Fyrster i det følgende Aar ligeledes forsamlede sig i Torsgau og sluttede det saak. Beskyttelses-Forbund i Torsgau, saa at Riget herved blev adskilt i to fjendtlige Leire. Rigsdagen i Worms (1526) forandrede ikke noget i denne sørgelige Opposition; thi man kom til ingen anden Beslutning, end at enhver Fyrste skulde regjere i sit Land saaledes som han kunde forsvare det for Gud og Keiseren, indtil Keiseren vilde være vendt tilbage, og det forventede almindelige Kirkesmøde kom i Stand. Derfor var det de protestantiske Fyrster magtpaaliggende, i Mellemtiden at organisere deres Landskirker efter den lutheriske Læres Grundsætninger. I Hessen skete det ved en af Landgreven i Aaret 1526 sammenkaldt Synode. Churfyrsten af Sachsen overlod det til Luther og Melanchthon, som i Aaret 1527 foretoge en Inspectionsreise gjennem hele Landet. De fandt Prædikanterne (Præsterne) og Skolelærerne i den groveste Uvidenhed i Henseende til Religionen. Derfor udgav Melanchthon efter fuldendt Visitationsreise en „Undervisning for Præster,“ og Luther sin „Catechismus“ for Lærerne, og et Udtog af den, den saak. „Lille Catechismus“ for Ungdommen. — Derefter udstedte Churfyrsten (den gang Johan, den Beständige), paa Luther's og Melanchthon's Tilskyndelse, i A. 1528 et Edict, at alle Gjendøbere i Landet skulde tages tilfange. Afholdelsen af hvilken som helst Conventikel eller religiøs Binkelforsamling blev forbuden. Men det blev ikke ved Fængslinger og Forbud; Luther's Kjætteforfølgelse krævede senere ogsaa blodige Offere. I Aaret 1536 bleve i Jena Skraderne Henrik Kraut fra Gagerfeld, Just Møller fra Schönau og Johan Prister fra Entersdorf, paa den blide Melanchthon's Andragende og ifølge hans Rjendelse, offentlig brændte som Kjætte d. v. s. som saadanne der afvege fra den nye lutheriske Lære og Beskyndelse.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Hø. Hellighed Pave Pius IX. er, efter en firemaanedlig Gravarelse, den 5. Sept. om Efterm. Kl. 5 vendt tilbage til sin Residentstads, under hele Befolkningens høje Jubel. Da den h. Fader paa sin Reise erfarede, hvilke storartede Festsigheder der bleve forberedte til hans Tilbagekomst, udtalte han i en Skrivelse til Cardinal-Statssecretairen sin Glæde over dette nye Beviis paa Romernes Hengivenhed og Kjærlighed, men tillige tilljendegav han det indstændige Ønske, at man dog for hans Skyld ikke skulde gjøre store Bekostninger, især i en Tid, hvor Nød og Fattigdom stedse mere udbrede sig iblandt Folket; Almisdøer til Fattige og rige Gaver til de værdigste Trængende vilde sikkert være hans skønneste Fests gave. Dette Ønske kom imidlertid for silde. Det er mig umuligt, saaledes beretter et Niendvidne, at beskrive Dem nærmere de storartede Modtagelseshøitideligheder for den h. Fader, deels udenfor, deels indenfor Stadens Porten, fra Geistlighedens saavel som fra det franske Generalitets og Statens og Stadens Embedsmænds Side, umuligt er det mig ogsaa kun svagt at skildre eller gjentage de lydelige Glædesyttringer, som gjensløde iblandt alle Folkets Classer over den lykkelige Tilbagekomst af Kirkens Overhoved. Da Pius IX. for 7 Aar siden vendte tilbage fra sit Exil i Gaëta, var Jubelen derover meer en officiel, end en folkelig; idag derimod, hvor Sympathierne for det republicanste Regimente fra 1849 ere aldeles forsvundne i Folket, vare alle Demonstrationer og Hylningen Hjertets og Landets oprigtige Sprog hos den jublende Mængde. Tvende Vresporte vare reiste, gjennem hvilke den h. Fader holdt sit Indtog; hans Reisevogn fjørte næsten en Time fra Porten indtil St. Peterskirken, fordi den kun kunde kjøre i langsomt Skridt igjennem de af uoverskuelige Mennekemasser opfyldte Gader, alle Klokkerne fra de 2—300 Kirker ringede festligt til Kanontordenen fra St. Engelsborgen, og fra alle Sider raabte det troende Folk: Santo Padre, la benedizione (o: Hellige Fader, giv os Velsignelsen)! — Hø. Hellighed betraadte Peterskirken for at forrette sin Takfølsesandagt for den saa lykkelige tilbagelagte Reise. Derpaa begav han sig til det vaticanske Palads, hvor han i længere Tid indlod sig i en fortrolig og venstabelig Underholdning med Cardinalerne om sin Reise og dens Enkeltheder. Rom var ikke blot samme Aften, men ogsaa paa de tre følgende Aftener illumineret paa det mest Glimrende. Byens Magistrat anviste samme Dag 120,000 Pund Brød og 70,000 Pd. Kjød til fattige Familiers Bespisning, og en Deel af de for mindre Forseelser Arresterede blev frigiven.

Det kan naturligtviis slet ikke være os paafaldende, at kirkesjendtlige Blade søgte at fremstille den h. Faders Modtagelse som meget lunken. Deres Løgnberetninger have deres eneste Grund i deres djævelske Had og Harme. Den hele Reise, saavel i selve Kirkestaten som ogsaa i Storhertugdømmet Toscana og i Hertugdømmet Modena, lignede et virkelig Triumfthog; otte til ti Timers Audientser daglig vare neppe tilstrækkelige for at modtage de talrige Deputationer, som fra alle Sider affendtes til den høie Rejsende, for i ham at hylde og ære Kirkens synlige Overhoved og Frelserens umiddelbare Vicarius her paa Jorden. Disse Resultater ere saa meget desto gladeligere, jo mere man spørter Folket i Kirkestaten, som om det var bleven kjed af Paven's verdslige Herredømme eller ogsaa af Pavedømmet overhovedet. Tværtimod, Folket er bleven kjed af disse herksesygge og pengegjerrige, vantroe Demagogers Planer, som i Grunden vise sig som de grusomste Tyranner overalt hvor de komme til Magt. Vel kunne de opegge og fanatisere Bøbelens Hob ved Løgn og de skjændigste Lidenstaber, men aldrig vil det lykkes dem at vinde den bedre Deel af det egentlige Folk selv. Netop i hine Egne, i de saak. „Marken," i Bologna, hvor disse Demagoger havde huseret allerværst i Revolutionsaarene 1848 og 49, blev den h. Fader beredet Fester over Fester. Men dette er den skjulte „indvædt Harme," er dette den „uovervindelige Modvillie," som ifølge visse Bladfriveres Paastande skal herfse iblandt Folket i hine velsignede Lande? Nei, kun disse politiske Dyrerere og troløse Revolutionshelte selv nære et saadant infernalsk Had til vor h. Kirkes ærværdige Overhyrde, og da det ikke vil lykkes dem at forgifte ogsaa selve Folket dermed, søge de i det Mindste at paadigte Folket slige hjærlige Hølelser!

Schweits. I Genf, „det reformeerte Rom," har det reformeerte Consistorium i St. Jakobskirken ladet opstille „en med Billedstærkerarbeidet prydet Stol" som ifølge en gammel Tradition har hørt til den store Reformator Calvin's Huusgeraad. — Forhaabentlig ville Protestanterne i Fremtiden nu ikke mere tage os Katholiker det ilde op, naar vi ogsaa arbejdigen opbevare og opstille de historisk sande Levninger eller Reliquier af Helgene.

Afrika. I Algier besidde de barmhjertige Søstre allerede i over 20 Aar flere Sygehuse og Skoler. En Rejsende, som med egne Øine har kunnet overtøye sig om deres derværende Stilling, skriver derom Følgende: „Den hovmodige Muhammedaner anseer sig næsten for nedværdiget, naar han hilser en Kvinde; men alligevel saae jeg Mængen af disse i den muhammedanske Fanatisme graanede Vantroer, ved Synet af disse

Klosterføstre at lægge sin Hoved paa Brystet, ærbødigen at bære sit Hoved og hilse dem med den samme Hilsen, hvormed han ellers kun hilser sine Marabuts (Præster)."

Nordamerika. I Georgetown, i Nærheden af de Forenede Staters Regjeringshoved Washington, have Jesuiterne en høiere Dannelsesanstalt, som er den ældste katolske Anstalt af den Art i Nordamerika og besidder alle statslige Rettigheder af et ordentligt Universitet. I Skoleaaret 1856/57 talte dette Collegium 315 Studenter og iblandt disse selv et meget betydeligt Antal Protestanter; hvilken Omstændighed vistnok høit vidner om, hvilken ubegrændset Tillid Jesuiternes Opdragelses- og Læremetode maa indgyde selv deres principielle Modstandere. Da den høitidelige Præmiefordeling forleden fandt Sted ved Slutningen af Skoleaaret, besøgte Fristatens Præsident, Buchanan, tilligemed sit hele Cabinet, Collegiet og beærede Præmiefordelingen med sin Nærværelse.

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag den 25. October. — 21. Sønd. efter Vintse. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.

Løverbag den 31. October er befalet Vigilie-Fastedag til

Søndag den 1. November. — 22. Sønd. efter Vintse. — Allehelgenø-
fest. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10
Høitidelig Levitimesse, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Fest-
Andagt, med dansk Prædiken.

Mandag den 2. November. — Alle sjæledag.*) — Gudstjen.: Form.
Kl. 6 og 8 stille Messje. — Kl. 10 Høitidelig Sjælemesse.

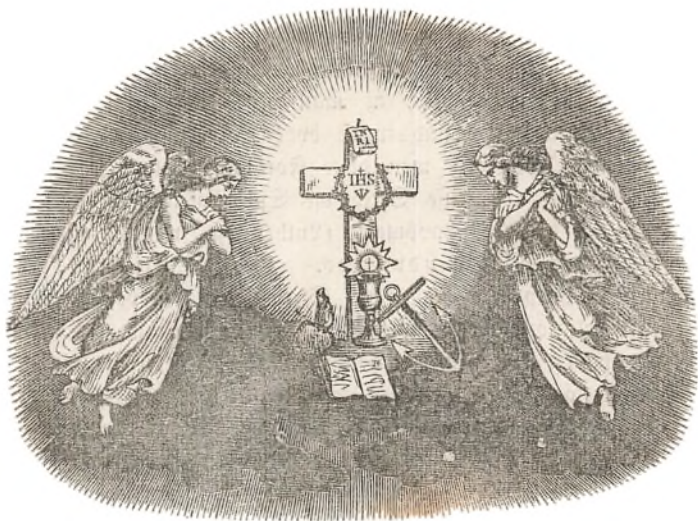
*) Alle sjæledag er ikke nogen egentlig Høitidsdag; derfor er det ikke strengt
nødv. at bære den h. Messe eller at afholde sig fra tjenstlige Arbejder paa
denne Dag.

Til vore ærede Abbonenter!

Med nærværende Nummer følge de to sidste Ark af Fabiola, nemlig det 26. og 27. Ark, tilligemed Indholdsfortegnelsen.

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 22.

Søndagen den 8de November.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Arkt til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indregnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Sr. Konsthandler **C. A. Blankenstein**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Bogstader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rtl. 8 St. Kvartalet.

Fortfattet Reformationshistorie.

§ 6.

Religionsamtalen i Marburg (1529). — Rigsdagen i Augsburg (1530). — Det schmalkaldiske Forbund (1531). — Nürnberger Religionsfreden (1532). Den kloge Philip af Hessen var det fremfor Alt magtpaaliggende, at jævne den ullykkelige Nådverstrid, for saaledes at forsoner Luther med Schweitzer Reformatorerne og forener de

vrende Hovedgrene af den protestantiske Kirke. For fremdeles at kunne gjøre Brug af Reformationen til politiske Dødsmed var det nødvendigt, at man ved et mægtigt og compact protestantisk Forbund kunde byde Keiseren og de katholicke Rigsstænder Spidsen; men dette Forbund kunde ikke bestaae, hvis ikke den religiøse Strid og Splid mellem begge disse Partier og deres Ophavsmand (Luther og Zwingli) blev udjævnet, i det Mindste udvortes. Ved en Disputation haabede Philip bedst at faae Striden om Nadveren bilagt. Denne Religionsamtale kom ogsaa virkelig i Stand i A. 1529 i Marburg, mellem Luther og Melancthon paa den ene Side, og Zwingli og Skolampadius paa den anden. At Landgrevens Forventning vilde blive skuffet, havde man nok kunnet tænke; thi Luther var fra Begyndelsen af imod et Samkvem med de „zwingliske Kjættere“ og skrev i denne Henseende blandt Andet Følgende: „Forbandet være saadan Kjærlighed og Enighed i Helvedes Afgrund! . . . Jeg siger og paastaaer: Et af begge Partier maa være Satan's!“ Imidlertid lod han sig dog bevæge til at møde i Marburg, omendsskjønt han var besluttet paa, slet ikke at give efter. Samtalen begyndte; enhver forelagde sin Mening og Anskuelse om Nadveren. Luther vedblev med Haardnækkethed sin tidligere Paastand, at Frelseren sandelig og virkelig var tilstede i Brødet (ikke, som den katholicke Kirke altid har læret, under Brødets Skikkelse — men i Brødet og tilligemed Brødet), medens Zwingli og hans Parti paastod, at man kun maatte antage en symbolisk og billedlig Nærværelse af Frelseren (ved hvilken Mening i Grunden ogsaa Landgreven holdt, saafremt han overhovedet lagde Vind paa dette Troespunct). Zwingli og Skolampadius fremkom med mange Indvendinger imod Luther's Opfatning; men Luther havde paa Alt dette kun eet Svar, som han havde skrevet foran sig paa Bordet med Kridt, nemlig de afgjørende Ord: „*Τὸ τὸ ἐστὶ τὸ σῶμά μου*“ (d: Dette er mit Legeme)! Ved enhver ny Indvending pegede han kun paa disse Ord og sagde: „Gud er over al Mathematik.“ Zwingli bad ham om Gftergiveness og mindede ham om Kjærlighed og Enighedens Nødvendighed. Luther svarede barff: „J have en anden Aand, end jeg.“ Kort sagt: det var ikke

saameget Luther, der disputerede, men meget mere Borden med Kridtbogstaverne (som en nyere Historiker skriver). Saaledes afgjorde Luther Sagen ved Kridt. Gid han selv kun havde haast et fast Princip, en virkelig Beviisgrund for sin Paaastand, da vilde vi kunne rose hans urokkelige Willie, som han viste ved denne Leilighed; men da han selv, efter at han havde forkastet den katholske Lære om Dfferet og om Forvandlingen (Consecration), fattedes ethvert Beviis for sin Paaastand, at Christus virkelig er tilstede i Alterens Sacramente, saa maae vi falde denne Udholdenhed Haardnakkenhed, og denne Williens Bestemthed Egenindighed; han rettede sig ved denne Leilighed atter efter den Grundsætning: Stat pro ratione voluntas — jeg vil det, og dermed Punctum. — Katholikerne sagde og siige endnu med Rette: at man netop deraf kunde see, at den h. Skrift alene umuligen kan være den eneste Retteinor for den sande christne Tro, efterdi ikke engang Reformationens Ophavsmænd selv kunde blive enige om een af de aller vigtigste Troeslærdomme, omendskjøndt de begge to besraabte sig paa Bibelen. Altsaa, — saaledes sluttede de rigtigt, — var den nye Lære kun en menneskelig Opfindelse, og den protestantiske Tro blot en Tro paa Mennesker, og som saadan uden en fast Grundvold og derfor utilstrækkelig til at bygge sin Sjæls Frelse og den evige Salighed paa samme. Saaledes var man ved Slutningen af denne Religionsdiscussion ligesaa langt som ved dens Begyndelse; ethvert af begge Partierne blev ved sin Mening, og Landgrevens Forsøg paa en confessionel Forening, i det Mindste i dette Troeslærens Hovedpunct, var aldeles mislykkedes. Uenigheden imellem begge disse protestantiske Besjendelser og deres Stiftere (Luther og Zwingli) blev kun endnu værre efter denne Disputats, end den havde været før, og Forhaabningen om et almindeligt protestantiskt Forbund, saaledes som Philip af Hessen havde tilstøttet det, var til hans store Fortrydelse for denne Gang bleven skuffet.

Kort derefter udfred Keiseren en Rigsdag i Augsburg (1530). Faren for Tyrkerne blev større og større, og Keiseren erklærede, at Forholdsreglerne imod denne Rigets sælles Fjende fremfor Alt skulde tages under alvorlig Overveielse med Rigskænderne, og tillige de religiøse Stridigheder bilægges.

De protestantiske Fyrster, hvem det sidste Anliggende, angaaende Religionsbejendelsen, laae mere paa Hjerte end Faren for Tyrkerne, raadførte sig med herandre, om de skulde benytte sig af Baaben magt imod Keiseren, ifald han skulde lade til at ville hævde sin keiserlige Autoritet lige overfor deres Fordringer. Luther fraraadede imidlertid Fyrsterne alvorligen et saadant Skridt, som stridende imod Skriften. Keiseren, sagde han, var en Dyrighed, og man maatte ikke modsætte sig den, om man end kunde beraabe sig paa, at den handlede imod Guds Ord. Naar dette skulde være tilladeligt, kunde hverken Dyrighed eller Lydighed bestaae i Verden, da i dette Tilfælde Enhver, for at undskyldes sin Ulydighed, kunde foregive, at Dyrigheden handlede imod Guds Ord. — Derfor besluttede de protestantiske Stænder, foreløbigen kun at gjøre Brug af aandelige Baaben, og valgte Melanchthon til at udarbejde og opsætte deres fælles Troesbejendelse, som fik Navnet „den Augsburgeriske Confession,“ der blev forelagt Rigsdagen i Augsbourg. Aarsagen til, at man ikke overdrog Luther selv dette vigtige Hverv, kunne vi nok indsee. For det Første var Luther ikke den Mand, med hvem der i Fred kunde afgjøres en Stridsag, jaaledes som det burde skee paa Rigsdagen baade efter Keiserens og de protestantiske Stænders Lufte. For det Andet ansaae man det heller ikke for passende, at lade Luther, der endnu befandt sig i Kirkens og Rigets Ban, møde paa Rigsdagen.

Den 21. Januar (1530) var Rigsdagen udfreven af Keiseren, og i April Maaned j. A. skulde Stænderne være forsamlede i Augsbourg. Imidlertid trak Stændernes og Keiserens Ankomst sig i Langdrag indtil Juni Maaned. Aabningen af selve Rigsdagen skete med de brugelige Høitideligheder. Men allerede strax i Begyndelsen viste de protestantiske Stænder sig meget gjenstridige. De Fleste vægrede sig naturligtviis ved at bivaane den høitidelige Messe, som blev holdt for Rigsdagens Aabning, og Churfyrsten af Sachsen (Johan den Beständige), der som saadan havde det Hverv, at bære Rigsværdet foran Keiseren ved Gudstjenesten, vilde kun paatage sig dette som Rigspligt, men ikke som en religiøs Handling. Den protestantiske Markgreve Georg af Brandenburg-Anspach gif endog saa vidt, at han udbrod i de enthusiastiske Ord: at han vilde

hellere lade Hovedet hugge af sig, end overvære en saadan „Afgudstjeneste!“ Keiseren, smilende over denne Markgrevens blinde Iver, svarede med sin sædvanlige Godmodighed paa Nederlandt: „Löver Först, nit Kopp ab, nit Kopp ab“ (o: Kjære Fyrste, ikke Hovedet af, ikke Hovedet af)! Dagen efter Keiserens Ankomst (16. Juni) var den høitidelige Christt Legemsfest. Alle Ständerne vare blevne indbudne til at deeltage i denne store Høitidelighed; men de protestantiske Fyrster mødte, efter forud tagen Overenskomst, aldeles ikke. — Keiseren vilde nu først tage det tyrkiske Spørgsmaal under Overveielse; de protestantiske Ständer derimod fordrede først Religionsansliggendets Afgjørelse; thi de vilde efter de Indrømmelser, som maatte gjøres dem i dette Punct, indrette deres Hjælp imod Tyrkerne, som alvorligen truede Riget med Fare. Derfor fremlagde de den 25. Juni for Keiseren den af Melancthon forfattede augsburgske Troesbekjendelse, som i 21 Artikler indeholdt det protestantiske Lærebegreb, og i 7 andre Artikler de protestantiske Afviigelser fra den katholske „Ceremoniallov“ (o: fra den katholske Kirkes gamle Lære, Forskrifter og Indretninger). Imidlertid har der blandt Protestanterne altid været megen Strid om dette, især for Lutheranerne, saa høist vigtige Bekjendelseskrift og dets Indhold, og især i den nyere Tid er det for den lutheriske Confession blevet et Livsspørgsmaal, hvilken af de mange Udgaver af den „augsburgske Confession“ der maa ansees for den ægte og autentiske, da disse forskjellige Udgaver, tildeels i vigtige Puncter, afvige fra hverandre. Originalen nemlig (o: den oprindelige Grundtext, saaledes som den blev opsat af Melancthon og oplæst for Keiseren og Rigsdagen) er gaaet tabt, og førend denne ikke kan opdages igjen, vil Striden vel neppe kunne bilægges. En tydsk Lærd, Haas, antager, at Originalen, naar den overhovedet endnu eksisterer, sandsynligvis er i Rom eller i Madrid. Alle Manuscripter (Haandskrifter), saasom den Augsburgs, Mainzer, Nördlinger og deres Copier (Afskrifter), ere først affattede, efterat Originalen var forelagt Rigsdagen, og de afvige, som jagt, fra hverandre. Ja, til vor store Forundring stemme ikke engang Melancthon's egne tvende Udarbejdelser (den tydske og latinske) overens. Dette kan ikke forklares anderledes, end ved

at antage, at Melanchthon i sin Udgave fra A. 1530 senere har indstødt sine „Verbesserungen und Erweiterungen“ (∴: Rettelser og Udvidelser); i det Mindste findes der i alle hidindtil bekjendte, fuldstændige Archiveremplarer intet Spor af disse „Verbesserungen und Erweiterungen.“ Melanchthon's tydske Udgave er aabenbart ikke Originalen, ja den kan ikke engang ansees for en tro Afskrift (Copie) af Originalen, saaledes som denne blev forelagt Keiseren paa Rigsdagen; og det Samme maa siges om den tidligere latinske Udgave, af hvilken der endnu opbevares et Exemplar paa Stadsbibliotheket i Augsburg, som aabenbart indeholder uægte Steder. som f. Ex. i Artikelen om den „biskoppelige Myndighed.“ Som bekjendt foretog jo Melanchthon senere (i A. 1540) i den 10de Artikel, „om Nadveren,“ saa væsentlige Forandringer, at endog saa Schweitzer Reformatorerne gavede deres Samtykke til denne Opfatning af Læren om Nadveren. — Alle hidindtil bekjendte Haandskrifter og Udgaver af den „Augsburgske Confession“ (den saak. Confessio Augustana) ere folgeligen uægte og afvigende fra hverandre. Naar man, for at undgaae denne Kjendsgjernings Mislighed, beraaber sig paa, at det kun er ubetydelige Afvigelser, saa kan det beviisliggjøres, at de i Virkelighed, baade i Henseende til deres Antal og Vigtighed, ingenlunde ere ubetydelige. — Nördlinger Haandskriftet af den augsburgske Confession har følgende Overskrift: „Confessio hieci der Lutherischen Stennd zu Augspurg vbergeben. 1530.“ (∴: De lutheriske Stænders Troesbekjendelse, overgivet i Augsburg. 1530.) Efter en Fortale, rettet til Keiseren, følge de enkelte Artikler under følgende Overskrifter f. Ex.: „Articul des Glaubens vnd der ler“ (∴: Artikelen om Troen og Læren); „Vom glauben vnd werckhen“ (∴: Om Troen og Gjerninger); „Articul von wöhlen zwispalt ist, da ertzellet werden die mißbrauch so geändert sind“ (∴: Artikelen om, hvad der strides om, idet der fremsættes de Misbrug, som ere blevne affastede); „Von baiden gestalt des Sacraments“ (∴: om begge Sacramentets Skikkelser); „Von cestanndt der briester“ (∴: om Præsterne's Ugteskab); „Von der Meß“ (∴: om Messen); „Von der Beicht“ (∴: om Skriftemaalet). Imidlertid findes i andre Udgaver under denne Artikel: „Von der opfermeß vnd

der pfarrmeß" (o: om Dffermeßsen og Sognemeßsen). Endvi-
dere: „Von vunderſchaid der Speis" (o: om Forſkjelligheden i
Maden); „Von cloſter gelubten" (o: om Kloſterlöfterne); „Von
der biſchoffen gewalt" (o: om Biſkoppernes Myndighed). Der-
eiter følger Slutningen og Navnene paa de Fyrſter, ſom havde
underſkrevet den augsburgſke Confesſion, nemlig: „Johannes
Herzog zu Sachſenn Churfürſt. Georg Margraff zu Branden-
burg. Ernſt Herzog zu Lindenbug. Philips Landgraß zu
Heſſenn. Johannes Friedrich Herzog zu Sachſen. Franziſcus
Herzog zu Lindenbug. Wolffgang Fürſt zu Anhalt. Rathe
vnuß Burgermaißter zu Nierenberg. Rathe zu Keytlingen."

Vi ſee af diſſe Underſkrifter, at allerede en temmelig Deel
af Tydſklands utallige Emaa: og Duodezfyriſter bekjendte ſig
til den lutheriſke Lære, ſaaledes ſom den af Melanchthon var
udarbeidet i den augsburgſke Troesbekjendelse. De mere zwing-
liſtkfindende 4 Stæder: Straßburg, Memmingen, Coſt-
niz og Lindau negtedes Indlemmelsen af deres Troesbekjen-
delse i den augsburgſke Confesſion, ſaa at diſſe fandt ſig nød-
ſagede til at forelægge Keiſeren en ſærſkilt Bekjendelse (den ſaa-
kaldte vierwald ſtädterſke Confesſion eller Confessio tetra-
politana). Det var atter et nyt Exempel paa den Inconſe-
quents, ſom man fra Proteſtantes Side allerede ſaa ofte
havde gjort ſig ſkyldig i; thi medens de proteſtantiske Stænder
i Augsbuurg fordrede, at Katholikerne ſkulde erkjende deres ſaa
betydeligt afvigende Læresætninger, vilde de dog ſelv ikke er-
kjende de 4 Stæders Bekjendelse, omendſjøndt den, paa Anſkuel-
ſen om Nødveren var, afveg meget mindre fra den lutheriſke
Lære, end denne fra den katholiſke.

Den 25. Juni, ſom ſagt, blev Formularen i det tydſke
Sprog oplæst høit for Keiſeren og Stænderne af den hurfach-
ſiſke Cantsler Beyer. Keiſeren hørte med ſtor Opmærksomhed
til, idet han ſelv holdt et tydſk og latiniſk Exemplar i Haanden,
og ſagde ikke et eneſte Ord. — Samtlige proteſtantiske Secter,
med Undtagelsen af de gammellutheriſke og orthodore, ere allerede
for længe ſiden fraſaldne dette augsburgſke Bekjendelsesſkrift,
ſom ikke ſvarede til Proteſtantismens fremſtri-
dende Princip. Der gives i denne Henſeende kun et for-
tvivlet Enten — Eller: enten maa man være conſequent

og gennemføre den af Luther begyndte religiøse og aandelige Bevægelse efter hans egne Grundfætninger og navnlig efter den frie Forsknings Princip, — og i saa Henseende er Antagelsen af en bestemt, symbolisk og bindende Troesbekjendelse (som f. Ex. den „augzburgske Confession“ i hvilken som helst Udgave) en stor Ufornuft og ligefrem stridende imod den personlige frie Forsknings Princip; — eller man vedskjender sig et bestemt Troens Symbol, en positiv og objectiv, historisk Troesbekjendelse (som f. Ex. de orthodoxe Lutheranere den „augzburgske Troesbekjendelse“ i dens formentlig ægte og autentiske Udgave), og da redder man rigtignok en vis Sum af positive Troesartikler fra Rationalismens altopslugende Afgrund, men glemmer paa den anden Side, at man netop derved giver Slip paa og frakjender sig Luther's eget theoretiske Princip om den frie Forskning i religiøs Henseende, ja at man derved, uden at ville det, vedskjender sig det af den gamle katolske Kirke til alle Tider havede Autoritetsprincip i Henseende til Tro og Lære, — et „Enten — Eller,“ som ingen tænkende Protestant kan undgaae. Aarsagen dertil er den store Feiltagelse, som Reformatorerne gjorde sig skyldige i, ved at de opstillede Grundfætninger, uden noksom at tage de virkelige og mulige Følger og Conseqventer deraf i Betragtning. Netop derfor bærer Protestantismen den nagende Orm, Oplosningens Princip, i sine egne Indvolde, og dens nyere Udvikling, enten til Rationalisme (fuldendt Bantro) paa den ene Side, eller til Pietisme (overspændt Religiositet) paa den anden, er det mest talende Beviis for og det historiske Vidnesbyrd om denne vor Vaastands Sandhed. — I Indledningen til det augzburgske Bekjendelseskrift appellerede Melancthon til et almindeligt Kirkemøde, derjom Religionsstriden paa Rigsdagen ikke maatte blive bilagt; Luther derimod tyede til den sædvanlige Udvei: at man med Glæde kunde underkaste sig Keiserens Bestemmelse, derjom „Hans keiserlige Majestat kun ikke foretog sig noget imod den h. Skrift og Guds Ord.“ Dertil bemærker den protestantiske Historiker Carl Adolph Menzel (Jvf. „Neuere Geschichte der Teutschen“ B. I. S. 385): „Det var imidlertid netop Spørgsmaalet,

hvad der er h. Skrift og Guds Ord; thi det, som Protestanterne holdt for Saadant, var, i Følge den blot middelbare mennefkelige Erkjendelse, kun den betingede Udtvønde og Forstaaelsesform, ikke den absolut gyldige Anskuelse af en høiere Sandhed."

Imidlertid kom dog Keiseren i en ubehagelig Forlegenhed. Han kunde som troende Katholik, og end mindre som Kirkens verdslige Skytsherre, ikke erkjende de Grundsaetninger og Anskuelser, som de protestantiske Stander havde forelagt ham i det augsburgske Bekjendelsesdocument; desuden havde han ogsaa allerede gjennemskuet de protestantiske Fyrster og tilstræffelig overbevist sig om, at deres Religionsiver kun ene og alene, eller i det Mindste hovedsagelig, gif ud paa at afryste den keiserlige Autoritet, medens han paa den anden Side ved Erfaringen havde lært, at den foregibne og tildeels allerede tilstaaede almindelige Religionsfrihed, langt fra at forstærke Folkets Troesfrihed, kun tjente til at gjøre ethvert Smaa-fyrstendomme til en særskilt Landskirke eller Kirkestat, hvori enhver Undersaat blev nødt til at bekjende sig til sin Landsherres Religion. Derfor kunde han ikke billige de protestantiske Standers Adskillelse. — Paa den anden Side kunde han rigtignok, i Overensstemmelse med de katholske Standers større Antal, forkaste den „augsburgske Confession" og henholde sig til Wormser Edictet, som endnu ikke var blevet fuldbyrdet. Men det Sidste, det indsaae Keiseren meget vel, var ikke muligt, uden at gjøre Brug af Vaabenmagt, — og det vilde han naturligtvis heller ikke formedelst den truende Fare for Tyrkerne. Saaledes blev ikke nogen anden Udvei tilovers, for at komme ud af denne ubehagelige Knibe, end at indlade sig paa den „augsburgske Confession" ved en Gjendrivelse af samme. Han lod en saadan udarbejde af flere katholske Theologer, iblandt hvilke ogsaa den djarve og lærde Dr. Eck (vore Læsere endnu bekjendt fra den store Leipziger Disputats) befandt sig. Deres grundige, men altfor djarve Gjendrivelse forekom imidlertid Keiseren for haard, hvorfor han lod den omarbejde og derpaa forelægge Rigsdagen. Derefter lode de protestantiske Stander Melancthon udfærdige en Gjendrivelse af Gjendrivelsen, som blev kaldt „Apologie (o: For-

sværskrift) for den augsburgske Confession. *)“ Dette Skrift blev indgivet til Keiseren, men ikke modtaget af ham. Derefter gjorde man Forsøg paa at enes ved mundtlige Conferentser. En katholisk og en protestantisk Commission blev udnævnt dertil. Først bestod denne blandede Commission af fjorten Theologer, men reduceredes efterhaanden til sex, indtil den endelig kun bestod af Melanchthon paa den ene Side, og to katholske Theologer paa den anden. Disse enedes ogsaa rigtignok om de omtvistede Puncter; men det viste sig snart, at begge Partier havde været for eftergivende: Melanchthon paa Protestanternes Vegne, og de to katholske Theologer paa Keiserens. Derfor blev Resultatet upaaagtet. Kort sagt: Rigsdagen var udartet til en religiøs Disputation og skuffede Keiserens Forhaabning baade i Henseende til Opnaaelsen af Hjælp imod Tyrkerne og til den religiøse Strids Vilæggelse. Uenigheden imellem de protestantiske og katholske Stænder blev endnu større, end den havde været før Rigsdagen.

Da den kloge og politiske Landgreve Philip af Hessen indsaae, at der ikke vilde komme noget Godt ud af Rigsdagen for de protestantiske Stænder, reiste han pludseligen bort uden at tage Afsked. Dette forekom Keiseren saa misligt, at han skyndte sig at gjøre Udkaft til Rigsdagsaffæden. Den 22. Septbr. f. A. forkyndte han den, i Overeensstemmelse med Stændernes Majoritet fattede Beslutning, hvis væsentlige Indhold var følgende: „Protestanternes Bekjendelse er bleven hørt og tilstræffeligen gjeendreven; man giver dem Tid indtil den 15. April

*) Den gamle lutherske Historiker Georgius Coelestinus beretter i sin Historia (tom. 3. fol. 24. p. 2.): Medens Melanchthon i Augsbourg var beskæftiget med Affattelsen af et Forsværskrift for den „Augsburgske Confession,“ skrev Luther et Brev til ham, som er dateret: „hex eremo die Augustini (28. Aug.). Anno 1530.“ I dette Brev opfordrer han Melanchthon til at hjælpe sig ud af Kniben ved Eogn og Forstillelse; bagefter kunde man da gjøre Alt godt igjen. Blandt Andet skriver han følgende: Si vim evaserimus, pace obtenta, postea dolos, mendacia ac lapsus nostros facile emendabimus. (o: Naar vi senere ere slupne fra Overmagten og have gjenvundet Freden, da kunne vi let rette de af os begaaede Skuffelser, Eogne og Forseelser.) Her har den fremme Gudsmænd vistnok hørdet og handlet efter det forkastelige Princip: „Diemed belliger Midlet.“

følgende Aar til at betænke sig paa, om de ville ene sig med den christne Kirke, med Paven og Keiseren om Differentspuncterne, indtil disse nærmere ville blive tagne under Overveielse af et almindeligt Kirkemøde; til den Tid vil ogsaa Keiseren tage sin Beslutning. Indtil dette Kirkemøde vil være sammenkaldt, skal ikke nogen Forandring foretages." Biskop protesterede Protestanterne imod denne keiserlige Beslutning; men Keiseren vedblev uroffkeligen sin Rigsdagsaffæd. „Dermed," skriver E. A. Menzel, en protestantisk Historiker, „endtes denne Underhandling, ved hvilken Keiserens Taalmodighed blev sat paa en saa haard Prøve." Alligevel rakte han ved Affæden Churfyrsten af Sachsen venlig Haanden, idet han jagde: „Ohem, Ohem, das hätte ich mich zu Euer Lieb nicht versehen." Churfyrsten svarede Intet, men tog taus Affæd. 3 October Maaned stiftes Forsamlingen.

Keiser Carl V. begav sig fra Augsburg til Köln. Der udnævnte han, i Overensstemmelse med de sex katolske Churfyrster, (thi den syvende, protestantiske Churfyrste, Johan den Bestandige af Sachsen, protesterede imod dette Valg) sin Broder Ferdinand, den hidtilværende Rigsforstander, til romersk-tydsk Konge, og denne blev derefter kronet som saadan i Achen. Imidlertid, frygtede de protestantiske Fyrster for, at Keiseren vilde skride ind imod dem med Baabenmagt. Derfor forsamlede de sig i Schmalkalden og fornyede Torgauer Forbundet, som ogsaa Stæderne Bremen, Gostniz, Lübeck og Ulm tiltraadte. Dette saak. schmalkaldiske Forbund (1531) havde til sit Diemed: fælles Forsvar og Modværg imod et muligt Angreb fra Keiserens Side. Saaledes havde den nye, lutherisk-protestantiske Confession i det schmalkaldiske Forbund erholdt et bevæbnet Forsvar imod Keiseren og de katolske Stænder, og denne factiske Modstand billigedes nu ogsaa af Luther og Melancthon. Fyrsterne havde rigtignok ikke spurgt dem om deres Raad, fordi Reformatorerne tidligere, førend Rigsdagen i Augsburg, havde fraraadet en saadan bevæbnet Modstand imod Tyrigheden og den keiserlige Majestæt. Men ikke desto mindre vilde begge Reformatorerne i det Mindste bag- efter (post factum) dog ogsaa endnu tale et Ord med i dette An-

liggende, idet de fuldstændigt billigede et saadant Skridt; thi de indsaae nok, at, naar de, ligesom tidligere, atter vilde fraraade det, deres Raad da vilde blive upaaagtet. Derfor lempede de sig med deres Raad efter Omstændighederne; og saaledes skete det, at den jelsvjamme Luther, der lige overfor Bønderne og senere ogsaa imod Tyrkerne havde erklæret enhver Opstand og Modsættelse imod den retmæssige Dyrighed for ugudeligt, nu tiltraabte det schmalkaldiske Forbunds Medlemmer: „Modstand er tilladeligt, saasnart ogsaa verdenslige Rettigheder tale derfor, og stænderske træde lige overfor keiserlige.“ — De schmalkaldiske Forbundsfæller gik snart saa vidt i deres Hjendtlighed imod Keiseren og Riget, at de ikke engang undsaae sig ved at begaae et aabenbart og skammeligt Forræderi mod deres Fædreland, idet de endog kuytredte Underhandlinger med Keiserens og Rigets politiske Fjende, Frans I., Konge af Frankrig; dog for denne Gang bleve disse Underhandlinger frugtesløse. Philip af Høssen tænkte atter paa en Forening med Schweitzer Reformatorerne, men herimod protesterede Luther paany paa det Bestemteste. — Keiserens Broder, den nye romerstydske Konge, var meget bekymret over det schmalkaldiske Forbund; thi deels havde han nu tabt alt Haab om, at opnaae en tilstrækkelig Hielp af Rigets Stænder imod Rigets Fjender, Tyrkerne, — deels havde han ogsaa en naturlig Afsty for en Religionskrig, der dog formedelst den truende Stilling, som det schmalkaldiske Forbund saa nyligen havde indtaget imod Keiseren og Riget, i Fremtiden ikke syntes at kunne undgaaes, — og hvilke Rædsler en religionsborgerkrig førte med sig, derpaa havde han netop dengang et afstrækkende Billede i Schweits, hvor allerede en blodig Religionskrig var udbrudt imellem Zwinglianerne og Katholikerne, i hvilken Zwingli selv havde tilsat Livet. Det var derfor, at Ferdinand besluttede, endnu engang at ville underhandle med Protestanterne. Frugten af disse Underhandlinger var Nürnberg Religionsfreden, der kom i Stand imellem ham og de schmalkaldiske Allierede, og hvis Indhold var følgende: „De protestantiske Stænder stille i Følge deres Rigspligt Hielpetropper imod Tyrkerne; derimod tilkrefre dem fuldstændig Fred fra Keiserens og de katholske Stæn-

ders Side, indtil det forventede almindelige Kirkemøde eller en Rigsdag vil tage en videre Beslutning. De schmal-kaldiske Forbundsfaller derimod forpligte sig til, ikke at optage nye Medlemmer i Forbundet."

Ferdinand og de katolske Stænder opfyldte samvittighedsfuldt Nürnberger Religionsfredens Bestemmelser. Derimod brøde de schmal-kaldiske Forbundsfaller og især den snilde og utrættelige Landgreve Philip af Hessen sig mindre derom; navnlig Landgreven søgte tværtimod iløn at forøge Forbundets Kræfter lige imod Fredens Bestemmelser; thi han forudsaa, at det med Tiden vilde komme til en blodig Conflict, som det jo senere ogsaa virkelig skete.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Siden den h. Faders Tilbagekomst fulgte Fæst paa Fæst, men den 8. Septbr., Maria's Fødselsfæst, naaede Høitideligheden sin høieste Lunde. Mariestøtten, der som Slutsteen besegler den til Dogma ophøiede Lære om den ubesmittede Undfangelse og til evige Tider vil staae der som et talende Vidne derom, blev nemlig paa denne Dag høitideligt indviet af den h. Fader. Mere end 50,000 Mennesker vare hidstrømmede fra Omegnen, og hele Rom var i glad Bevægelse. Duntrent Kl. 11 begav den h. Fader sig tilføds i Procession med Cardinal-Collegiet fra Kirken S. Maria del Popolo til Soilen paa den saak. spanske Plads. Henimod Middag fulgte Betsignelsen over Dionumentet, som udtaltes af Paven under alle Klokkers festlige Ringning. — Det blev betragtet af Mange og af selve Paven som en besynderlig Styrelse af det guddommelige Forsyn, at dette Mindesmærke netop blev opreist paa den saak. spanske Plads, og indviet fra det spanske Gesandtskabs Palads. Thi det er især Spanien, Hoffet saavel som Geistligheden og Folket, som i mange Aarhundreder have udmærket sig ved Iver i at ære den ubesmittede Undfangelses Hemmelighed, og som især har ønsket og begjært den høitidelige

firkelige Afgjørelse om samme. Og dog havde den h. Fader ikke valgt denne Plan til Mindesmærkets Opreisning paa den spanske Blads netop af denne Grund. — Dronning Isabella havde befalet, ikke at svare nogen Betsøstning, for at modtage de høie Gæster i hendes Gesandtskabs-Hôtel paa en værdig Maade, og man forsikrer, at hun selv fra Madrid har sendt Ser-vicet til den Frokost, der blev anrettet i Paladset efter Indvielsen. — Den h. Fader har med megen Venlighed og fin Høflighed, ved Gesandten ladet overrække Dronningen den kostbare Ritualbog, af hvilken han havde foretaget Velvilligheden, som en Grundring. — Slutteligen ville vi endnu i Korthed beskrive selve Mindesmærket. Paa Fodstykket ere fire Marmor-Billedstøtter i Legemsstørrelse anbragte; de forestille Moyses, David, Isaias og Ezechiel, som det gamle Testaments store Profeter, der i hemmelighedsfulde Stribilleder spaaede om Herrens h. Moder. Den Skulptur, som imellem disse Billedstøtter hæver sig over det store Fodstykke, er af cararisk Marmor og omtrent 60 Fod høj. Paa Capitalet hviler en Kugle af Ertz med Stribilleder paa de fire Evangelister, og over denne hæver sig selve Billedstøtten af den ubesmittede Jomfru i Ertz. Maatte Maria da nedbede Guds Velvillighed over Rom og hele Christenheden!

Berlin. (Evangelisk Alliance.) Den 9. Septbr. om Eftermiddagen Kl. 5 blev de „evangeliske“ (Christnes*) For-samling aabnet med Bøn i Garnisonskirken. Efter at nogle Vers af Psalmen: „Vor Gud han er saa fast en Borg ic.“ vare aflængede, forelæste Pastor Kunze fra Elberfeld det 17de Capitel af Johannes' Evangelium og bad i Forbindelse med samme om Guds Velvillighed for de forestaaende Forjæmlinger. Derefter forelæste Pastor Fisch fra Paris 1. Cor. 13. og for-rette en Bøn i det franske Sprog og tilsidst Prædikanter Noel fra London i det engelske Sprog, efter at han havde forelæst Ev. Joh. 17 af den engelske Bibel. Prædikanter Noel glæmte heller ikke, at anbefale sine Landsmænd i Indien til Guds Beskyttelse og at bede Ham om Indiens snarlige Evangelisation. Den talrige Forjæmning ledsagede alle Bønner med sit „Amen“.

— Hs. Maj. Kongen af Preussen lod den 10. sin Deeltagelse udtrykke for Forjæmlingen, og dens Medlemmer indbyde til en høitidelig Audients i Sanssouci.

— Den 11te om Eftermiddagen modtog Hs. Maj. Kongen Medlemmerne af den „evang. Forjæmling“ i Potsdam,

*) d. e. dem, som søge af forene det Uforenelige, nemlig de Lutheriske Læremeninge med de Calvinistiske og Zwinglianiske, til en fælles Beskjendelse.

hyorhen de, henved 1000 i Tallet, vare blevne befordrede med tre Extratog; ogsaa flere Damer vare tagne med, for som Tilskuere at bivaane Audientsen. Kl. 5½ ankom deres Majestæter fra Sanssouci til det nye Palais, for hvis Front Forsamlingens Medlemmer havde opstillet sig saaledes i en Halvkræds, at Medlemmerne kunde efter deres Rationalitet slutte sig til Central- og Local-Comiteen, saa at Medlemmerne fra Poissdam og Berlin dannede Slutningen. Hs. Maj. blev af Forsamlingen hilset med et „Hoch“ og derpaa med en kort Tale af Pastor Kunze, i hvilken denne i Forsamlingens Navn udtalte sin Taksigelse for den den af Kongen beviste Interesse. Kongen var synlig greben og svarede omtrent Følgende: „Jeg føler mig dybt greben og overrasket ved den store Deeltagelse, som Forsamlingen har fundet i alle Lande. Jeg maa tilstaae, at jeg i Begyndelsen ikke havde ventet et saadant Resultat. Jeg har med Glæde iagttaget, at en velsigned Begyndelse er bleven gjort. Den første Dag er lykkeligen forbi og jeg haaber, at ogsaa de øvrige ville endes ligesaa lykkeligt. Min inderlige Bøn er, at Udsaldet maa blive som Begyndelsen og som Herrens Disciples Begyndelse paa første Pintsedag.“ — Herpaa fulgte Forestilling af Comiteens Medlemmer og de udenlandste Deputationers Ordførere, iblandt hvilke især Engsælnderen Sir Gulling Gardley holdt en længere Tale til Hs. Majestæt. Pastor Grandpierre fra Paris var Ordfører for Frankmændene, Professor Merle d'Aubigné fra Genf for Sveitserne. Hs. Maj. bevægede sig henvend to Timer i Forsamlingen, i hvilken Tid Dronningen lod de fremmede Damer forestille for sig. Efter endt Præsensation istemte Forsamlingen med blottede hoveder „Vor Gud han er ic.“ og vendte med Extratog tilbage til Berlin.

— Foredragene paa den anden Forsamlingsdag, den 10de, varierede alle over Themaet: „om Enheden trods Forskjelligheden, og Nødvendigheden af at fremstille og vise Enheden.“ Den 11te blev det samme Thema behandlet. Den 12te talde Provst Dr. Nisch fra Berlin og Dr. Mallet fra Bremen om de Christnes almindelige Præstedømme. I denne Dags Eftermiddags Møde forekom Beretninger om de protestantiske Tilstande i Udlandet. Pastor Grandpierre fra Paris talte i det franske, Prædikant Fisch, ligeledes fra Paris, i det tydske Sprog om Protestantismens Tilstande i Frankrig, Pastor Kind fra Mailand om de Evangeliske i Italien. Hs. Maj. Kongen bivaanede dette Møde. Efter endt Møde forsamlede man sig i Helliggeistkirken. „De her drøftede Forhandlinger (hvorover?) skulle først blive bekendtgjorte om nogen Tid,“ siger „N. Br. Jtg.“ Søndagen den 13de fandt en Discussion Sted i den

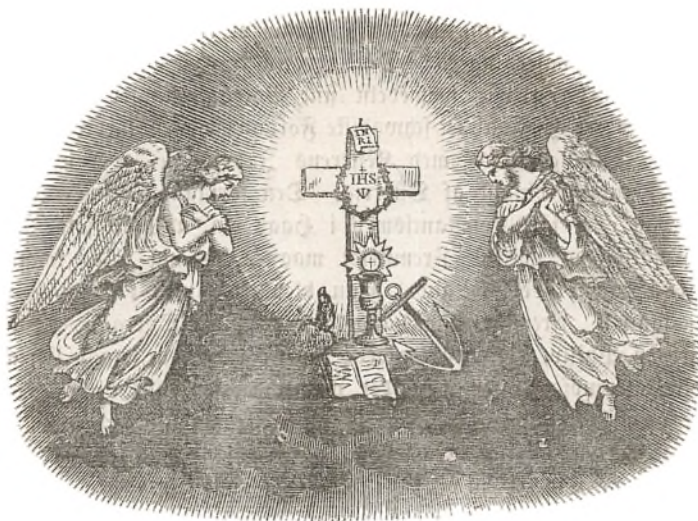
saak. Måderste Sal. Den 14de om Form. blev følgende Spørgsmaal behandlet: „Hvortil opfordrer den Jagttagelse, at der viser sig saa lidet aandeligt Liv i Menighederne naaet Theologiens Tilbagevenden til den kirkelige Betjendelse?“ I Eftermiddagsmødet aflagdes Beretninger om den evangeliske Kirkes Tilstande i Nordamerika. I den første Forsamling den 15de holdt Dr. Schenkel fra Heidelberg sit Foredrag over Spørgsmaalet: „Hvorledes have evangeliske Christne at forholde sig lige overfor den romerske-katholske Kirkes aggressive (?) Fremgangsmaade?“ Prof. Heppel fra Warburg og Andre talte om det samme Thema. Prædikant Lord fra London vil iblandt Andet have forsvaret mod de Romerske ført saaledes, at man ferer Kampen midt ind i de Romerskes eget Land. Ligesom det er skeet i Irland, kan og maa det ogsaa skee i Italien og andre Lande. I det 2det Møde den 15de forhandlede der om Jødes og Hedningemissioner; den 16de om Religionsfrihed. — Begge Hovedforener for det strengt orthodoxe Partie, Professorerne Stahl og Hengstenberg, have nedlagt en taus Protest mod Forsamlingen, ved at de begge forlode Berlin, saalænge som samme varede. Efter et Rygte har Professor Dr. Stahl endogsaa ansøgt om sin Afsted som Medlem af Overkirkeraadet. — I næste Nr. skulle vi meddele en kort Kritik over denne den Evangeliske Alliances Forsamling af en af Professorernes lærdeste og indsigtsfuldeste Mænd.

Kirkelig Erindringsliste.

- Søndag den 8. November. — 23. Sønd. efter Pintsje. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Soimeesse, med dant Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisiation.
- Søndag den 15. November. — 24. Sønd. efter Pintsje. — Broder skab. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Soimeesse, med tydst Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Prædiken.

Kjøbenhavn.

Louis Alcine Vogtstætti.

Skandinavisk Kirketidende

for katolske Christne.

5te Aargang.

Nr. 23.   Søndagen den 22de November.   1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscriberne desuden i Harets Løb 26 Octav-Ark til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indregnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Fr. Kunsthandler **C. A. Blankensteiner**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de egl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mt. 8 Sk. Kvartalt.

Kortfattet Reformationshistorie.

§ 7.

De schmalkaldiske Artikler (1537). — Rigsdagen i Regensburg og Regensburger Interimet (1541). — Luthers Død (22. Februar 1546).

Som sagt, viste det schmalkaldiske Forbunds Medlemmer, og navnlig den snilde Landgreve af Hessen, sig ingenlunde meget samvittighedsfulde i Opfyldelsen af Nürnberger Religionsfredens

Bestemmelser. Denne Paastand maae vi endnu godtgjøre ved nogle Kjendsgjerninger. Den tyranniske Hertug Ulrich af Würtemberg var formedelst sine Volds-gjerninger allerede i A. 1520 ved Hjælp af det schwabiske Forbund bleven fordreven, og hans Hertugdømme med Keiserens Indvilgelse overgivet til Erkehertug Ferdinand af Østerrig. Den forjagne Tyran traadte derpaa over til Protestantismen i Haab om, at han ifølge Reformationens politiske Fremskridt maaskee engang vilde komme til at gjenvinde sit Land. Han blev ikke skuffet i denne Forhaabning. Fremfor Alle vandt han ved sin Overgang Landgreven Philip, der strax gjorde den Regning, at, naar Ulrich blev gjenindsat, vilde hele det württembergiske Land blive protestantisk. Thi Mundheldet: *ejus regio, illius religio* (∴ Landsherrens Religion maa ogsaa være Undersaaternes) var fra denne Tid af en praktisk hævdet Grundsætning; og Landgreven var det endnu mere magtpaaliggende, saaledes at faae det schmalkaldiske Forbund foretoget med en ny Rigsfyrste, end i Ulrich at have en fyrstelig Troes fælle. Derfor saldt han ind i Würtemberg og slog de østerrigske Tropper i Slaget ved Laufen, saa at Erkehertug Ferdinand fandt sig nødsaget til at slutte Fred i Raad an, ved hvilken det blev fastsat, at Ulrich atter skulde indtage sit Hertugdømme, men dog kun som et østerrigt Lehn. Churfyrst Johan Frederik af Sachsen (Johan den Beständige's Efterfølger) blev saa glad over denne Fredsslutning, at han nu (som Churfyrste) ogsaa erkjendte Erkehertugen som romersk-tydsk Konge, og af Taknemmelighed imod Landgrev Philip for dette Puds tiltraadte han det schmalkaldiske Forbund: thi hidindtil havde Chursachsen endnu negtet at tiltræde samme. Saaledes havde den flogte Philip slaaet to Fluier med eet Smæk, omendstjøndt just ikke paa den ærligste Maade. Würtemberg blev derpaa protestantiseret og de stakkels Undersaatter, som tidligere havde hjulpet at fordrive deres Tyran, maatte nu endogsaa give Slip paa deres Fædrenetro for selve den gjenindsatte Voldsherrens Skyld og skulde kun troe hvad denne bekjendte sig til.

Dette aabenbare Brud af Nürnberger Religionsfreden blev fulgt af mange mere hemmelige Foranstaltninger og Rænker fra de schmalkaldiske Allieredes Side, som alle sammen gif

ud paa, lige imod Fredens Bestemmelser, at forøge og bestyrke deres Forbund. Dette lykkedes dem ogsaa, især fordi Keiseren, efterat Forbundsfallerne havde forpligtet sig til at yde Hjælp imod Tyrkerne, nu mere saae igjennem Fingre med deres Machinationer. Bistnok fandt den confesjonelle Forening med Zwinglianerne, som navnlig Landgreven endnu bestandigen sigtede til, en vedvarende Hindring i Luther og hans Anskuelse om Nadveren, og det var især i disse Aar (1531--36), da han fortsatte denne Strid med en saadan Hestighed, at han næsten kom til, derover ganske at glemme Kampen imod den gamle Møderkirke. Imidlertid ville vi senere endnu finde Leilighed til at tale om denne fortsatte Nadverstrid. Her maae vi kun bemærke, at dette Stridspunct hovedsageligen var Aarsagen til, at Zwinglianerne ikke sluttede sig til det schmalkaldiske Forbund. Desuden negtede ogsaa den snilde Hertug Moritz af Meisen-Sachsen, omendstjøndt Protestant, at tiltræde Forbundet, og det ogsaa kun af reent politiske Hensigter, som dengang hverken Keiseren og de katolske Stænder, ei heller de schmalkaldiske Forbundsfallere havde tilstrækkeligen gjenneffruet. For at kunne opnaae disse sine hemmelige Hensigter, trængte Moritz foreløbig til Keiserens ubetingede Tillid, og derfor holdt han sig borte fra dennes aabenbare Modstandere, de schmalkaldiske Allierede. Imidlertid gaves der dog flere protestantiske Stænder, som vare tilbøielige til at lade sig optage i Forbundet, især da Keiseren, som sagt, viste sig meget tolerant og eftergivende imod selve Forbundet, efterat dets Medlemmer havde lovet Hjælpetropper mod Tyrkerne. Det var derfor, at Forbundsfallerne besluttede, at ville benytte sig af disse saa gunstige Forhold for at bestyrke deres Magt. I dette Diemed holdt de flere Sammenkomster i Frankfurt (1532) for at raadslaae om en hensigtsmæssig Indretning og Bestyrelse af Forbundet. Det blev fastsat, at Churfyrsten af Sachsen og Landgreven af Hessen skulde bestyre Forbundets fælles Anliggender, hvilket dengang bestod af 7 Fyrster og 29 Stæder. I Aaret 1535 forsamlede man sig atter i Schmalkalden; Contingentet (o: Mandfabet og Bidraget, som enhver Forbundsfallere maatte levere til Forbunds-hæren) fastsattes; Forbundet selv, som oprindeligen kun var sluttet paa 6 Aar, udvidedes paany til 10 Aar, og desuden

bleve, og saa lige imod Nürnbergger Religionsfreden, nye Medlemmer, Fyrster saavel som Stæder, optagne i Forbundet. Saaledes var Forbundet nu endelig kommen til at raade over en anseelig Forbundsbaar paa 12,000 Mand.

Da Luther bemærkede disse heldige Fremskridt, viste han sig mere eftergivende med Hensyn til de Reformerte, som efter Zwingli's Fald havde opnaaet en anden Leder i Reformatoren Calvin, og ved Wittenberger Overeenskomsten (Concordia Vitebergensis 1536), hvortil Luther, ifølge Fyrsternes Anmodning og begge Theologerne Bucer's og Capito's Raad, havde beqvæmet sig, blev Foreningen med Schweitserne muligjort. Imidlertid beholdt dog det schmalkaldiske Forbund, dette Grafsald fra Keiseren og Riget (thi andet kan man ikke kalde det), sit egentlige religiøse Grundlag ved hine 23 schmalkaldiske Artikler, som Luther selv forfattede og hvilke derfor, omendkjøndt de vel i det Væsentlige stemme overeens med den augsburgske Troesbekjendelse, dog røbe et stærkere, mere adskillende og udfordrende Forfatterskab, end den blide Melancthon's. Han forfattede disse Artikler henimod Slutningen af 1536, lod dem prøve ved Theologerne Amsdorf, Spalatin og Agricola og forelagde Churfyrsten dem, den 3. Januar 1537. Dette Skrift er et rigtig luthersk (s: i Overeensstemmelse med Luther's Charakter), fuldt af lav Djærvhed, og et Mønsterfort af Forhaanelser og Skjældsord. Derfor behagede det de schmalkaldiske Fyrster meget, blev strax underskrevet af de berømteste daværende protestantiske Theologer, med Luther i Spidsen (i det Hele 43), og nød fra den Tid af den største Anseelse iblandt de lutherske Protestanter. Luther havde forfattet det paa Tydsk; senere blev det oversat paa Latin af Petrus Generanus. Blandt de nyere Udgaver af de schmalkaldiske Artikler roses især den af Marheineke (Berlin. 1817) besørgede. — Imidlertid, da Luther ved dette Skrift vel nok som havde udtalt og stadfæstet Lutheranernes fuldkændige Grafsald fra den katholske Kirke, men som sædvanlig af Hidtighed og Forbitterelse havde glemt, saa meget som muligt videnskabeligen at retfærdiggjøre og begrunde dette Grafsald, fik Melancthon det Hverv at afhjælpe denne Mangel, hvad denne da ogsaa gjorde ved en Afhandling, betitlet „De potestate et primatu papae“

(3: Om Paven's Myndighed og Forrang). Dette Værk var allerede ved Slutningen af A. 1537 fuldendt og blev strax underkrevet af de endnu i Schmalkalden tilstedeværende Theologer; det ansees af Protestanterne som een til selve de Schmalkaldiske Artikler hørende Deel.

Ved disse Skrifter tilkjendegave Protestanterne, som sagt, tydeligt nok, at de for stedse tilbageviste en Forening med den katholiske Kirke. Den tydske Konge, Ferdinand, blev ikke lidet forurolet ved denne Sagttagelse. Imidlertid hvad der mest opirrede ham, var den hensynsløse Krænkelse af Nürnberger Religionsfreden, som Forbundsstænderne havde gjort sig skyldige i; thi foruden Hertugen af Würtemberg vare ogsaa Fyrsterne af Pommern, Anhalt og Nassau bleve optagne i Forbundet lige imod Fredens Bestemmelser. Da han imidlertid ikke formaade at udrette Noget derimod ved Magt, indlod han sig atter i Underhandlinger. Nisvicecantsler Held blev af Ferdinand betroet dette Hverv. Underhandlingerne selv fandt Sted i Schmalkalden i Hessen (1537); men formedelst Protestanternes Haardnækkethed kom der ikke noget ud af dem. Mærkvaerdig er den Beviisførelse, ved hvilken de Schmalkaldiske Fyrster ved denne Leilighed søgte at undskyldte det gjentagne Fredsbrud. De sagde nemlig blandt Andet til Vicecantsleren: Naar de (3: de protestantiske Forbundsstænder) i Nürnberger Religionsfreden havde forpligtet sig til, ikke at optage nye Medlemmer i deres Forbund, da havde det rigtignok været noget Ugudeligt eller Gudsforjaaent, og man maatte jo ikke imod sin Samvittighed forpligte sig til noget Ugudeligt, og langt mindre opfylde det. (Bistnok en besynderlig Moral, efter hvilken man let kunde unddrage sig ikke blot fra Opfyldelsen af Nürnberger Fredsbestemmelserne, men ogsaa fra alle mulige Forpligtelser!) — Da jaaledes Underhandlingerne bleve resultatløse, besluttede de katholiske Stænder, efter Held's Raad, et Modforbund i Regensburg (1538), som fik Navn af Regensburgers Forbundet. Medlemmerne af dette Forbund vare: Erkehertug Ferdinand, Churfyrsten af Mainz, Hertug Wilhelm af Baiern, Hertug Georg den Rige af Meissen-Sachsen og Hertug Henrik den Yngre af Braunschweig-Wolfenbüttel. Imidlertid vare de katholiske Stænder mindre heldige ved dette deres

Forbund, end Protestanterne med det schmalkaldiske. Thi Hertug Georg af Meissen-Sachsen døde allerede Maret derefter, og hans Broder og Efterfølger, Henrik den Fromme, indførte Protestantismen i sit Hertugdømme, og skilte sig derved fra Regensburger Forbundet. Derfor saae Keiseren sig nødt til, atter at underhandle med Protestanterne, især da han formedelst en ny truende Fare fra Tyrkernes Side slet ikke kunde tænke paa at anvende Baabenmagt imod Forbundsfallerne. Keiseren var netop dengang, efter en længere Travarelse, vendt tilbage til Tydskland. Han overdrog sin kloge Minister Granvella det Hørv, at foranstalte en Religionsamtale, der ogsaa kom istand (1540) først i Speier, derefter fortsattes i Hagenau og tilsidst i Worms. De gamle theologiske Stridsmænd, nemlig Dr. Eck paa den katolske Side, og Luther og Melancthon paa den protestantiske, stode atter ligeoverfor hinanden og Resultatet blev: intet.

Keiseren vilde imidlertid ikke aldeles opgive Haabet om en Forligelse. Da det allerede for saa længe siden lovede almindelige Kirkeføde endnu ikke var kommet i Stand, endskjøndt Pave Paul III allerede havde gjort mange Forberedelser til samme: saa vilde Carl V. endnu engang forsøge det med en Rigsdag, som sammenkaldtes i Regensburg (1541). Af Keiseren selv blev der udnævnt en Commission af katolske og protestantiske Theologer. Eck var dengang syg, og Luther var udelukket fra Commissionen. Derfor bragte man ogsaa snart en Forening tilveie, som Keiseren under Navn af „Regensburger Interimet“ erklærede for en gyldig Norm, indtil det forventede œcumeniske Kirkeføde vilde give en anden Afgjørelse. Men ikke saasnart blev Interimet bekjendt, førend man paa begge Sider viste sig misfornøiet med det og vilde ikke erkjende det for gyldigt. Navnlige reiste baade Eck og Luther sig imod det, — den første fordi han holdt det for uforeneligt med Kirkens Lære og Bærdighed, den anden af samme Grund, med Hensyn til den lutheriske Bekjendelse; Doctoren bebreidede Melancthon heftig for hans Eftergivenhed, og viste sig ikke lidet ærgerlig over, at man ikke havde valgt ham (Luther) i Commissionen. Som Følge af denne almindelige Misfornøielse med selve Interimet blev det forkastet. Sagen

blev saaledes ved det Gamle, kun med Undtagelse af, at de protestantiske Fyrster fra nu af bleve endnu kjæffere og mere forvorne i at krænke Nürnberger Religionsfreden. Det viste de snart derefter ved den voldsomme Forjagelse af den katholske Hertug Henrik den Yngre af Braunschweig. Der var nemlig opstaaet en Pennefeide imellem Hertug Henrik og Churfyrst Johan Frederik af Sachsen, i hvilken ogsaa Luther med sin djærve Skrivemaade tog Deel for sin Churfyrstes Parti. Overhovedet var Luther allerede vant til at tale et Ord med i Fyrsternes Raad og Anliggender; men her fandt han desuden ogsaa en personlig Anledning til at tage Deel i Striden. Hertug Henrik havde nemlig i et Skrift imod Churfyrsten ogsaa ytret sig om Luther, at denne brugte Churfyrsten kun som en „Hansqvast“. Luther forfattede dengang imod Hertugen et Skrift, som han betitlede: „Wider Hans Worst“ (o: Imod Hansqvast), hvori Luther's Skrivemaade atter naaer en saare høi Grad af Gemeenhed og Vøbelagtighed.

Churfyrsten og Hertugen overbøde hinanden i deres offentlige Sendebrevde ved Drosighed og de laveste Skjældsord. Dertil kom, at Landgrev Philip havde opnappet nogle Breve, som Hertug Henrik havde skrevet til Churfyrsten af Mainz, hvori han meget bittert omtalte de protestantiske Fyrsters Planer og navnlig trak løs paa Churfyrst Johan Frederik. Desuden var ogsaa Hertug Henrik som een af de ivrigste katholske Fyrster, det schmalkaldiske Forbund en Torn i Diet. Imidlertid fattedes der endnu Anledning til at gaae over fra Pennefeide til Vaabenfeide og offentlige Hændeligheder. Da skete det, at to af Hertug Henrik's Stæder, nemlig Braunschweig og Goslar, atter lige imod Nürnberger Religionsfreden, bleve optagne i det schmalkaldiske Forbund. Hertugen fandt sig nødsaget til at forhindre det ved Vaabenmagt; men strax tog Forbundet Parti for disse Stæder, paaførte Hertugen Krig (1542) og forjog ham fra hans Land. Da han senere gjorde Forsøg paa, at gjenerobre samme, blev han endog tagen til Fange og af Landgrev Philip ført til Fæstningen Ziegenhain, hvor han blev meget strengt bevogtet.

Bore Læjere tænke maaskee, hvorledes det var muligt at slike Hændelser og Voldsgjerninger kunde skee lige for Keiserens

Dine, midt i Tydskland, og det af Rigsfyrster, som vare afhængige af Keiseren og hidindtil, i det Mindste theoretisk, endnu erkjendte Keiseren som Rigets valgte og retmæssige Overhoved. Hvorfor havde Keiseren ikke bedre sin Ret, hvorfor straffer han ikke saadanne Kränkelse af hans keiserlige Majestæt og slige Voldsgjerninger imod een af de ham mest hengivne Rigets Fyrster, som Henrik af Braunschweig var? Marsagen dertil findes deels i Keiserens overbærende og milde Sindelag, ifølge hvilket han helst undslog sig for at anvende Baabenmagt imod sit eget Riges Fyrster; og deels laa Marsagen dertil ogsaa i Mangelen paa en tilstrækkelig Krigsmagt lige overfor det protestantiske Forbund og i en bestandig Bengesforlegenhed, da hans Broder Ferdinand altid maatte holde Kærnen af de østerrigiske Tropper tilbage, for at kunne forsvare Landets og hele Rigets Grændser imod de bestandigt lurende Tyrker. Hans Gftergivenhed og Langmodighed var ved de gjentagne Kränkelse af Nürnbergers Kæligi vns fre den efterhaanden bleven udtomt, og vi kunne vistnok ikke undre os over, at han endelig, for at hævde sin keiserlige Magt og gjenoprette den tilbørlige Orden i Riget, besluttede sig til alvorkigen at gjøre Brug af Baabenmagt, saasomt hans uheldige og mislige Vilkaar havde forandret sig. Saadanne for Keiseren og de katolske Stænder gunstige Omstændigheder indtraf virkeligen netop paa den Tid, hvortil vi nu ere komne. Dertil hørte først og fremmest den heldige Vending, som den største truende Fare for Tyrkerne dengang havde taget; dertil hørte endvidere den endelige Aabning af det allerede saa ofte lovede almindelige Kirke møde, som nu virkeligen var forsamlet i Byen Trident i Sydtyrol og den 13de December 1545 begyndte sine Møder. Protestanterne havde gjentagne Gange beraabt sig paa dette oecumeniske Concilium som det egentlige competente Forum for Afgjørelsen af de religiøse Spørgsmaal: nu var det i Live og saaledes ogsaa dette Paaskud blevet dem affaaet. Fremdeles var ogsaa Keiseren dengang kommen til Ro med flere udenlandske Anliggender (navnlig med sine Krige i Italten med Frans I. af Frankrig, og Heltetoget mod Kverstaten Algier i Nordafrika). Dertil kom endelig Luther's Død, ved hvilken de protestantiske Fyrste tabte deres Raadgiver ogsaa i politiske Anliggender.

Alle disse Omstændigheder bidroge til den Beslutning, ifølge hvilken Karl V. erklærede de schmalkaldiske Forbundsfaller Krig. Imidlertid kunne vi ikke undlade, førend vi nærmere omtale denne saakaldte schmalkaldiske Krig, endnu engang at henvende vor særdeles Opmærksomhed paa den Mand, som maa ansees for og betragtes som den, der fremfor Alle havde fremfaldt og styret hele den nye aandelige, religiøse og politiske Bevægelse, som fra nu af deelte ikke blot Tyskland, men ogsaa hele det øvrige cultiverede og kristelige Europa i to fjendtlige Leire, og tilveiebragte en Adskillelse, ikke blot i politisk Henseende, men ogsaa i Henseende til Menneskets højeste og vigtigste Anliggender, — i Religionen. Vi ville derfor først fremsette Historien om Luther's Død, og derefter forsøge at give en tro og nøiagtig Charakteristik over denne mærkværdige Mand, baade i Henseende til hans offentlige Virksomhed som „Reformator“ og til hans personlige Character og private Liv.

Allerede i flere Aar, skriver en nyere protestantisk Historiker, havde Luther lidt af to betydelige Sygdomme, der syntes uhelbredelige, Gigt i Hovedet og Steensmerter. Han holdt disse Under for Virkninger af Djævelen, som derved vilde hevne sig paa ham, og han søgte derfor mest Hjælp ved Bønnen. Sygdommen tog imidlertid til med Alarmer, og endelig kom af og til ogsaa Brystbeklemmelse dertil. Derved blev Luther, der i sin offentlige Virksomhed stedse havde udmærket sig ved en vis Munterhed og et godt Lune, mismodig, gnaven, trættefjær og mistænksom. Harme over, at ikke Alt gik efter hans Hoved i hans Reformationsanliggende, bidrog sikkert ogsaa til at forværre hans Tilstand; og lidt efter lidt bemærkede han tydeligt at hans Kræfter aftog. — Under saadanne Omstændigheder foretog han ved Vintertid (den 23. Januar 1546) en Rejse til sin Fødeby Eisleben, hvor Greverne af Mansfeld havde indbudt ham, for at bilægge en imellem dem udbrudt Stridighed. Salefloden, som han skulde over, var ved Ijsgang steget over sine Bredder. Derom skrev han fra Halle spøgende til sin Kone (til Catharina v. Bora), hvorledes den store Gjendøberiske (saaledes kaldte han Floden) var kommen ham og hans Sønnen, som reiste med ham, imøde med mægtige Bolger og Ijsstumper, der bedækkede Landet og

ruede med at døbe dem om igjen. Luther kom meget udmattet til Gisleben. Alligevel foretog han sig endnu anstrengende Prædikener og bivaanede de Moder, der afholdtes i Anledning af den nævnte Tvist. Men den 17. Februar kunde han ikke mere forlade sit Bærelse. Hans Venner og Søner, een af Greverne Mansfeld med Gemalinde, samt to Læger kom; Døds-kampen havde allerede begyndt. Han bad ivrigt og gjentog tre Gange: Fader, i dine Hænder befaler jeg min Aand! Dr. Justus Jonas, der var fulgt med ham fra Halle, spurgte: „Erværdige Fader! vil I doe paa Christus og den Lære, I har prædiket?“ Hertil svarede Luther endnu et lydeligt „Ja,“ og talte da ikke mere, men henvendte med foldede Hænder imellem Kl 3—4 om Morgenen den 18. Februar (efter andre Historikere den 22. Februar) i en Alder af noget over 62 Aar. — Da Churfyrsten Johan Frederik erholdt Budskab om Luther's Død, gav han Befaling til at føre Liget til Wittenberg. Det blev lagt i en Linskiste og derpaa i en Liigvogn ført over Halle til Wittenberg, under Tilstrømning af en uhyre Mennekemasse. I Halle og Wittenberg blev Liget endog modtaget med høitidelige Processioner, og i den sidste Stad blev det endelig under en glimrende Liigbegængelse bisat i den churfyrstelige Begravelse i Slotskirken. Bugenhagen holdt Liigtalen, og Melancthon Sørgetalen i Universitetets Navn. — Luther efterlod sig tre Søner og een Datter; af to andre Døtre var den ene død som Barn, den anden nogle Aar før Faderen. Omendkjønt han kunde efterlade sin Familie nogle Huse og et lille Gods, var dog dette Efterladenskab ikke tilstrækkeligt til at jkke dem imod Mangel, da Krigen udbrød. Formedelt Krig og Pest maatte Enken to Gange forlade Wittenberg og blev da understøttet af Churfyrsten samt af den danske Kong Christian III., indtil ogsaa hun døde i Torgau, 6 Aar efter Luther.

Protestantiske Domme om den saak. „evangeliske Alliance.“

Som Katholiker have vi kun liden Ansaag til at befatte os med den „evangeliske Alliance.“ Hvad den er, det vide vi, og at vi hverken have noget at frygte eller at haabe af den,

er os ligesaa bekjendt. Det Eneeste hvad der bliver os tilovers, er ikke, som „Hall. Volksbl.“ mener, „at gjøre os lykkelige over Forsamlingen,“ men virkelig at beklage, at en saadan Mængde Menneſker, som staae i Spidsen for Samfundet og skal lede Menigheder, befinder sig i et saa navnuløst Virvar, og paa den anden Side, at ønske os selv til Lykke over, at vi ikke mere have at søge Sandheden og Genheden, men besidde dem.

Hvad den berømte protestantiske Professor Leo i Halle allerede for længere Tid siden havde meent og udtalt om den „evangeliske Alliance,“ er ikke bleven gjort til Skamme, efter at denne Alliance nu virkelig er traadt sammen i Septbr. i Berlin. Leo siger, som følger:

„Naar Jernet bliver til Rust og denne bliver med Vand sammenrørt til Smuds, har man rigtignok ogsaa en Genhed — men Snavsets Genhed, himmelvidt forskjellig fra den i prægtigt Metal indfædede og ved en enig Kraft sammenholdt Magnets Genhed. Meget store, over Verden udbredte Selskaber, saasom Evangelical Alliance, sætte sig nu den Opgave, blot paa det negative Grundlag af Modsatningen imod den romerske Kirke at sammenføre al mulig Kirkepøbel i Christelig Broderlighed til et stort religiøst Dannelsesnavs; — man lever ordentlig op som Lutheraner ved den Erfaring, at man kan troste sig dermed, at dette evige Rom dog ogsaa endnu er til, ja selv vil vedblive at være til, naar det evige Rom skulde blive fordrevet fra det jordiske Rom — man lever op og overbeviser sig om, at, dersom den romerske Kirke ikke var til som Modsatning til Christenhedens forfærdelige Udbredelse, at man da maatte søge at opfinde og gjenoprette den, for kun ikke at gåvles i Grødsumpen.“

„Hall. Volksbl.“, der som bekjendt hylder den positiv-troende Retning iblandt Protestanterne og med stor Længsel søger efter en Kirke, har, medens Forsamlingen blev holdt i Berlin, tiet aldeles og siger nu i Nr. 81:

„Forsamlingerne have altjaa virkelig fundet Sted fra 9. til 16. Septbr. — samfulde otte Dage, fra een Onsdag til en anden. Det almindelige Indtryk, som vi fik deraf, var omtrent det, som man faaer af et Fyrværkeri: mange Forventninger, mange Forberedelser; megen Skuald og Glands, og da

er pludselig Alting forbi, og man gaaer hjem — det er forbi og intet videre. Men medens de kunstige Raketter, Ildflugler, Brandere, Tandler og Sværmere ere ligesaa hurtigt forsvundne, som de gif til Veirs, staae de stille, evige Stjerner, som hine fordunklede i nogle Minuter, saa rolige atter der og lyse igjennem Natten, saaledes som de have lyst i Aarhundreder!”

Alle fornuftige protestantiske Blade ansee nu bagefter den evangeliske Alliance som et forulykket Forsøg og spørge forbausede efter det Resultat, som Forsamlingen har frembragt. „Hall. Volksbl.“ slutter sin Artikel med en Henviisning til Taarubygningen i Babel og med de Ord: „Dette Erobringstog er trods al mulig Bistand temmelig uheldig strandet, og vi skilles i Fred; vi ville haabe — for ikke at sees igjen!”

Naar andre protestantiske Correspondenter tale i en ironisk Tone „om det evangeliske Forbunds væne, selvelsesfuldt optrædende Venner, hvis sorte Grakker og hvide Halsbind givde Spadseregangene under Lindetræerne i Berlin en vis høitidelig Bærdighed,” da ville vi ikke istemme denne Tone, men her fortellig kun tilføie endnu følgende:

Den evangeliske Alliance er et nyt Udviklingsmoment i Protestantismens Historie, og vil ogsaa i Fremtiden staae som saadant i dens Historie. Den er et Tegn paa den store Raadvildhed, Uenighed og Brostfældighed i Protestantismen. Den frembyder et summariskt Monsterkort over det samtlige protestantiske Sectvæsen i de fem Verdensdele. Den aabenbarer, at man føler denne Brostfældighed og ønsker en Enhed, ja anseer en saadan for nødvendig. — Paa vor Side ville vi vedblive at behandle vore adskilte Brødre med sand Velvillie og oprigtig Deeltagelse, og i Bønnen naafædelig mindes de Millioner, som endnu befinde sig i dette sørgelige Virvar.

Kirkelige Efterretninger.

Kjøbenhavn. Det glæder os at kunne meddele vore Læsere den Efterretning, at vi sandsynligen ret snart ville erholde en ny apostolisk Overbyrde; thi fra en meget paalidelig Kilde have vi fornylig faaet at vide, at det neppe mere er nogen Tvivl underkastet, at vor og de øvrige Menigheder i Danmark ville

atter blive betroede til den nye Biskop af Ösnabrück's geistlige Omsorg og i alle kirkelige Anliggender forblive hans apostoliske Jurisdiction (Myndighed) underkastede. Den Høiærværdige Dr. Paul Melchers, hvis Udnævnelse til Biskop af Ösnabrück vi allerede have berettet i Nr. 18 af 30. Aug., vil saaledes forhaabentlig blive vor Biskop under den særegne Titel af Apostolisk Vicarius, og vi have da vistnok Grund til at ganske Hjerte at takke Herren, for at Han har hidført et saadant Valg; thi i denne Mand ville vi finde en fuldkommen værdig Efterfølger af den os endnu uforglemmelige heilfaldige Biskop Dr. Anton Lüpke; og vi anbefale derfor paa det Indstændigste ogsaa Hr. Dr. Paul Melchers til vore katolske Læjers andægtige Forbønner, for at den Helligaand maa udruste ham med al den overnaturlige Kraft og Styrke, som han vistnok behøver, for at kunne forvalte sit byrdefulde dobbelte Embede, som Biskop af Ösnabrück og som Apostolisk Vicar for de katolske Menigheder i Danmark, saaledes som hans fromme Hjerte og apostoliske Iver selv ønsker. Hans heitidelige Indvielse og Inthronisation som Biskop vil sandsynligvis først finde Sted i først. Januar Maaned, og først da ville vi vel ogsaa kunne erholde fuldkommen Bished om hans Udnævnelse til apostolisk Vicar; vi forbeholde os derfor indtil da, at meddele nærmere Oplysninger om hans udmærkede Personlighed og hans hidtidige udstrakte, vellykkelsesrige Virksomhed.

Rusland. (En Naadesact.) Det er bekjendt, hvorledes de tidligere russiske Regenter førte en formelig Udryddelseskrig imod de katolske Orakere i de russiske Provindser af Polen; de grusomste Ugjerninger ledsagedes af List og Bestikkelser, for at føre Katholikerne over til den russiske Statsreligion. Da Keiserinde Catharina II. døde i Aaret 1796, bleve mere end syv Millioner Katholiker ved Grusomheder tvungne til at træde over til den russiske Kirke. En bedre Ekjæbne traf den katolske Kirke under Keiser Poul I. og den ædle Alexander I. Men med Alexander's Død (1825) havde den sidste Time slaaet for den. Den nye Regjering under den afdøde Nicolaus begyndte Krigen strax mod alle Katholiker: man satte skismatiske Biskopper paa uererede Biskoppers Sæder, man paanødte de katolske Geistlige russisk-skismatiske Lærebøger og overgav mange Kirker uden videre til Skismatikerne; de katolske Geistlige maatte hverken prædike eller holde Catechisation; — Alle, især Geistlige, der modsatte sig den russiske Kirkes Fremskridt, bleve behandlere som Rebeller og forviste til Siberien. Det synes, som om endelig under den nu regjerende Keiser Alexander II. Befrielsesstimen har slaaet for mange af disse Offere, som endnu leve i For-

viisningen. Univers har nemlig modtaget følgende Skrivelse fra Ukraine: „Stor Trost og stor Glæde! De til Siberien i Exil sendte katolske Præster vende tilbage derfra! Man veed endnu ikke, om det vil blive dem tilladt, at udøve deres hellige Tjeneste, hvad de naturligtviis ønske med den største Længsel, eller, om man i det Mindste vil tillade dem, at udøve den efter den latinske Ritus. Som Martyrer og Bekjenderere af den sande Tro ere de Nævnte her, i deres Hjem, Gjenstand for almindelig Uresnøgt og disse Præster, berømte ved saa store Lidelser, opbygge os ved deres Iver og Fromhed. Lidelseshistorien af disse Martyrer (Munke af Bautilianerordenen) er lidet bekjendt og derfor meddele vi her nogle Træk af samme. Da Regjeringen tilsendte den katolske Abbed af Kobryn, Josophat Stobocki, skismatiske Messébøger, viste han dem med Fasthed tilbage. Strax blev en russisk Rope (Geistlig) sat i hans Sted, og man bragte ham til Klosteret i Torokouie i Litthauen. Han fandt der 29 katolske Præster i Arrest. Tolv af disse bleve kort efter sendte til det skismatiske Kloster i Zahorowie, hvor flere frasaldne Præster udøvede de affhylligste Grusomheder imod dem. Midt i den haardeste Vinter lod man dem boe i kolde Bærelser; man negtede dem varme Klæder og gav dem til Næring, ikke engang et Stykke Brød, men kun Meel og Salt; man lod dem forrette de laveste Arbejder og mishandlede dem paa den mest opvørende Maade. Endelig lod man dem enkeltviis indespærre i Geller uden al Næring. Paa den femte Dag aabnede man Gellerne: to af de Ulykkelige, Abbeden af Kobryn og Abbed Gruszewski, vare døde. En Guds Dom udgik nu over Forfølgerne: Oberst Dziubinski, der havde bemægtiget sig Abbeden af Kobryn's Penge og ladet ham døe af Sult, henfaldt snart i et mørkt Banvid, tilbagegav de røvede Penge og styrkede sig i Bolgerne med de Ord, som den frasaldne Keiser Julian engang sagde: „J have sejret!“ En Anden, Michalewicz, hængte sig; en Tredie, Babinski, mistede Forstanden, en Fjerde blev blind og døde kort efter. De andre skismatiske Præster, forfærdede ved denne guddommelige Straffedom, afstode derpaa fra deres Forfølgelser. P. Basilianernes Martyrium vedvarede i fem Aar. Man sendte dem derpaa til det Indre af Landet. Allerede for 22 Aar siden have disse Begivenheder fundet Sted. Siden denne Tid har det aldrig været disse standhaftige Martyrer tilladt at læse den h. Messé, iaa at de saae sig al aandelig Trost berøvet. Ti af disse Bekjenderere ere endnu i Live. (Deres Navne blive meddeelte i Univers.) Keiser Alexander II. vil opfylde de Forhaabninger, som man sætter til ham; han vil derfor ikke lade det forblive

ved denne ene Act af Fyldestgjørelse; thi der gives endnu mange andre, som Retfærdigheden fordrer af ham!"

Østerrig. Antallet paa dem, som i Mar, indtil Midten af September Maaned, have gjort en Andagtsreise til det berømte Balsfartsted Maria-Zell i Steiermark, beløb sig til 200,000, iblandt hvilke omtrent 600 fremmede Præster. Foruden Keiseren og Keiserinden have ogsaa næsten alle øvrige Medlemmer af det høie Keiserhuus i fromt Ydmyghed valsfartet til det hellige Sted, for at anraabe den rene Gudsmoders mægtige Forbøn; ligeledes har ogsaa den største Deel af de østerrigiske Biskopper og høie Prælater indfundet sig i Maria-Zell som Pilegrimme. Jubelhejden naaede imidlertid sit Glædespunct d. 7. Septbr., Dagen for Maria's Fødselsfest, da den store Procession af Katholiker fra Ungarn om Gfterm. Kl. 3 holdt sit Indtog i Byen. Den 3. Sept. om Morgenen var Processionen udgaaet fra Pressburg; Cardinal-Fyrstbiskoppen af Gran tilligemed 12 høiere Prælater førte den. Et Dienvidne skriver saaledes: Ungarernes Balsfart er virkelig storartet; den bestaaer af 16,000 Troende, med Cardinalen, flere andre Biskopper og henved 200 Præster i Spidsen. Folket bærer sine Hoidtsklæder, de Adelige (Magnaterne) ere i høieste Galla, Præster og Biskopper i fuldt Ornat. De fromme Pilegrimme have virkelig meget at lide paa den lange Wei, ved daarligt Natteleie og endnu daarligere Kost, men alligevel mærker man ikke noget af Nedslagenhed eller Uvillie. Politiet kan heller ikke klage over den mindste Forstyrrelse af Ordenen. Indtil i Nærheden af Maria-Zell var Staven bleven forsterket til et Antal af henved 30,000 Personer, hvis samtidige Indtog i Balsfartsbyen frembød et impenerende og oploftende Skue. Meer end 300 Kirkefaner vaiede i Spidsen for de enkelte Afdelinger, det brogede Syn af saa mangfoldige Nationer, Ungarere, Kroater, Böhmere, Tydskere, alle i deres festlige Dragt, Synet af de 200 Præster, alle iferte den hvide Rochett og Stola, med brændende Kjerner i Haanden, men fremfor Alt Synet af 23 Abbeder og Biskopper med Mitra og Bispestave, og af Hs. Eminence Cardinalen i sin Purpurkaabe — det var Synet af et Seierstog, som Maria-Zell i Aarhundreder ikke har seet og maaskee i Aarhundreder ikke igjen vil see Wage til. Den 9. Septbr. drog hele det fromme Tog atter tilbage i samme opbyggelige Orden og Ro, i hvilken det var kommet. Den hellige Jomfru vil visseelig vide at veltsigne det hende saa trofast hengivne ungariske Folk! — Naturligvis ere flige Dtringer af et levende Troesliv en Torn i Diet for visse Folk, som selv ere aldeles blottede for al Tro og Religiøsitet og ogsaa misunde Andre den Naade, endnu at være i Besiddelse af den gamle katholske Tro. Saadanne Folk forar-

ges høilig over, at disse fromme Balsarere „spilde deres kostbare Tid“ og „forsømme deres Arbeide“ i flere Dage. Vi behøve vel ikke forst at oplyse vore Læsere om, at hvo som ved en Balsfart virkelig forsømmer sit pligtmæssige Arbeide og heller ikke seer sig istand til, uden Skade for sig eller sin Familie, at offre een eller flere Dage af sine almindelige Syssler, at en Saadan visnok handler urigtigt, naar han alligevel foretager en saadan Balsfart, idet han tilhidsætter et blot til raadeligt Gode for et strengt pligtmæssigt Gode. Men hvo tør vel anmasse sig den Dom, at alle de, eller den største Deel af dem, som valsfarte, høre til denne Klasse? Allermindst burde Balsfarternes almindelige Vadlere anmasse sig denne haarde Dom, da de i Almindelighed slet ikke finde det anstodeligt eller syndigt, naar de Nar ud og Nar ind tilbringe hver Usten tre til fire eller fem kostbare Timer i Theatret og bortodfle de snart fortjente Skillinger og Mark paa Casino eller Livoli, og det kun for at „more“ sig eller rettere sagt for at offre til „Bellystens og Sandfælsighedens Gudinder.“ Det finde de ganske i sin Orden; men naar Folk, som Gudsfælv endnu finde Smag i højere og renere Glæder, ogsaa paa en høitidelig Maade lægge deres indvortes Tro og Andagt udvortes for Dagen, da opløste disse Hyllere en fromladen Beeklage! O de kalkede Grave, de Dienstkalk, som ste Nyggen fra, med nedsluge Kamelen!

Marieforeningens

ærede Medlemmer indbydes herved til et Møde, idag Søndag den 22. November Efterm. Kl. 4^{1/2}.

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag den 22. November. — 25. Sønd. efter Pintsje, og sidste Søndag i Kirkeåret. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimeesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.

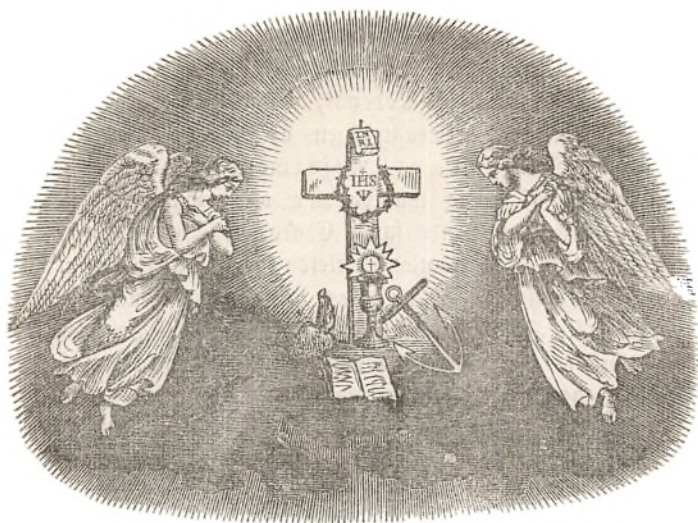
Søndag den 29. November. — Kirkeårets Begyndelse. — 1. Adventsøndag. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimeesse, med tydsk Præd. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med dansk Prædiken.

Alle Onsdagene og Fredagene i Advent ere befalede Fastedage, ifølge en biskoppelig Førebning.

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 24.   Søndagen den 6te December.   1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaer hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Harets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtægtes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler **C. A. Stankenstein**, store Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Rt. 8 Sk. Kvartalet.

Kortfattet Reformationshistorie.

§ 8.

Luther's Charakteristik.

Saaledes ere vi da komne til Luther's Død (1546). For at lette os Overfigten baade over den hidtil fremsatte Deel af „Reformationens“ Historie, og dens senere Udvikling efter Luther's Død, og for tillige at forskaffe os et dybere Blik i de forskellige

Har i ager til dens hurtige Udbredelse, end det, der kan opnaaes ved den blotte Fortælling af de historiske Begivenheder, ansee vi det hensigtsmæssigt, her i Luther's Dødsaar, at standse i selve den historiske Fortælling, og ved Betragtningen af Luther's Liv og Virksomhed som Menneske og „Reformator“, at muliggjøre os Bedømmelsen af denne mærkværdige og i mange Henseender næsten ubegribelige Mands sande Charakter, som rigtignok maa betragtes som „Reformationsværkets“ første Ophavsmand, om end ikke som dets Fulde ender. Thi omendstjondt han nu er traadt bort fra Historiens Skueplads, standsede hans Bærk dog ikke, men udviklede sig videre, i Overeensstemmelse med de af ham fremkaldte aandelige og religiøse Grundsætninger.

Imidlertid miskjende vi ingenlunde den store Banfælighed, som overhovedet en nøiagtig og sandfærdig Charakteristik (og kun en saadan er det os her om at gjøre) fører med sig. Denne Banfælighed forstørres endnu mere ved Fremstillingen af en saadan Charakter som Luther's, efterdi den af hans Ord og Handlemaade viser sig saa vakkende og foranderlig, at det formedelst disse hans bestandige Omstiftninger og mest skærende Modsigelser stundom næsten bliver umuligt, at danne sig en sikker og bestemt Dom om hans egentlige Sindelag og sande Charakter, eller i det Mindste at opdage de mest fremragende Træk i hans besynderlige Charakter. Som oftest finde vi, at han den ene Dag taler saaledes, og den anden igjen heel anderledes, — idag benægter det, som han endnu igaar paa det bestemteste har paastaet, — eller imorgen allerede handler lige imod en Grundsætning, som han idag endnu hævder som en aldeles afgjort Troesartikel. Exempler paa alt dette ville vi længere nede have Leilighed til at fremføre. Idet vi saaledes maae anse over denne Ubesindighed og Banfælmødighed, samt over disse idelige Modsigelser i Luther's Ord, Skrifter, Lære og Levnet, ere vi dog langt fra at ville brændemærke ham som en fuldendt Hykler, omendstjondt vi finde mange Dyringer i hans utallige Skrifter, som man i deres ordlydende Forstand let kunde anføre som Beviissteder selv for et saadant Sindelag (som f. Ex. hiint Sted i hans Brev til Melancthon, som vi have anført i Nr. 22, S. 346 i Anmærningen). Imidlertid ere vi af den Formening, at man ikke

engang bør male selve Dævelen sortere, end han virkelig er, — og endnu mindre et Menneſte, en historisk Person som Luther er, hvis Charakter, ligesom alle andre historiske Personers, vi jo ikke kunne bedømme paa anden Maade, end efter deres Ord, Gjærninger og Levnet, saaledes som disse foreligge i deres egne Skrifter, eller som Sammenligningen af de forskjellige historiske Vidnesbyrd fra begge Parters Side fremviser dem. En saadan Critik, en saadan Dom, som Gud Selv formedelt Sin Hjertes og Nyres gennemtrængende Alvidenheds Blik, kan fælde og i Virkelighed allerede har fældet over den „store Reformator“, kan man som Historieſkriver rigtignok ikke gjøre Krav paa. Imidlertid, uagter der gives saadanne Steder i Luther's Skrifter, som virkelig synes at robe et tvetydigt og hyklerisk Sindelag hos ham, er det dog vor inderste Overbeviisning, at dette ikke var hans egentlige Feil: tværtimod ansee vi Luther, angaaende hans Ligefremhed, for at være den oprigtigste af alle de saakaldte Reformatorer, og han udmærker sig i denne Henseende meget gunstig fremfor den krybende Melanchthon. Han afveeg fra dette sin Characters naturlige Træk kun i saadanne Tilfælde, hvor han formedelt mislige Omstændigheder ingen anden Udvei fandt. I en saadan Knibe, som f. Ex. dengang, da han skulde give sin Indvilgelse og Approbation til Landgreve Philip's forbryderiske Dobbeltægteskab, svigtede han rigtignok sin naturlige Ligefremhed og søgte da ved „Dispensation ad den hemmelige Wei“ at hjælpe sig ud af denne Forlegenhed. — Men det er ogsaa netop for denne hans naturlige Ligefremheds Skyld, at vi kunne benytte os af og beraabe os paa hans egne Skrifter som det sikreste og tilforladeligste Vidnesbyrd om hans personlige Charakter og hele Virksomhed som „Reformator.“

Imidlertid ville vi heller ikke henholde os ene til disse hans egne directe og indirecte Ptringer angaaende hans Bedrifter, men tillige raadføre os med samtidige og senere Vidner fra begge Sider om Luther og hans Charakter — og alt dette, vi gjentage det, kun ene for den historiske Sandheds Skyld: thi denne og alene denne er os her magtpaaliggende. Vi ville atter og atter ved denne Beskrivelse erindre os om hiint

høimodige Løsen, som ledsagede den store Kirke lærer Augustinus under hans aandelige Kamp mod de skætterste Donatister og som han udtalte, da han engang netop atter havde vundet en glimrende Seier over disse i en offentlig Disputation. Den troende Folke- mængde, som med stor Opmærksomhed havde taget Deel i Dis- putatsen, blev ved Slutningen saa begejstret og greben af den Sandheds Magt, som Augustinus havde forsvaret, at de med høj Røst gavede ham deres Bisfald tilkjende ved de Ord: „Au- gustinus har seiret, Augustinus har seiret!“ Nei mine Kjære! svarede den hellige Lærer: det er ikke Augustinus, men det er Sandheden, som har seiret. Med denne Sindsstemning eller i det Mindste med dette den største blandt Kirkefædrenes høi- modige Exempel for Sie, ville da ogsaa vi paatage os denne Kritik over Luther's Person og Bærk.

„Naar man med Rette kalder Den en stor Mand“ (siger den troe og sandhedskjærlige Historiegrandfæter, Prof. Döllinger i München), „som udrustet med mægtige Gyver og Gaver, fuld- bringer noget Stort og som en driftig Lovgiver i Aandernes Rige gjør Millioner sig og sit System undergivne: da maa Bonden af Møhra's Son (Luther) tælles med iblandt de store, ja de største Mænd. Ogsaa det er rigtigt, at han var en deel- tagende Ven, fri for Bindsyge og Pengegjerrighed (hvilket man ikke kan sige om alle hans Deeltagere i Reformationsværket) og han var altid beredt til at hjælpe Andre.“ — „Som en vældig, i Aar- hundreder begravet Titan,“ — siger den protestantiske, men katholi- serende Prædikant Meinhold, — „steg han frem af Grubedydden i den lille By Gisleben, for atter at ryste Himmelen's Støtter, indtil han endelig, efter forgjæves Arbeide, livskjæd og mæt af Dage, atter faldt tilbage i den samme Grube, af hvilken han var fremkommen (∴ født og død i det samme Gisleben), uden at have udbredt over den skuffede Verden det varme og smilende Baarliiv, som han havde forjættet, men tværtimod kun Vinterens itivnende og iisnende Liv. Ja sandelig“, tilføier han, „der gives intet andet mere betegnende Ord for at udtrykke hans (Luthers) nye Kirkes Liv indtil denne Dag idag, end netop det varslende Ord Gisleben (ordret: Gisleiv). Udrustet med en naturlig Veltalenhed, som kun er forundt Gaa, — med en Magt over det tyske Sprog, som Ingen havde, — med en

Popularitet (Leiforstaaelighed) i Udtrykket, som forbauser, — med en utrættelig Flid og Udholdenhed, som næsten er ubegribelig, — med en Uegennyttighed, som vilde have formaaget en Kongekrone, — med en saadan Tjenstfærdighed imod sigsindede, som gav sig tilkjende mod Fyrsterne og Adelen, saavel som mod Borgerne, mod Munk og Nonner, mod Gartnere og Fiskere, mod Hyttebeboere og Tiggere, — med en Høimodighed mod sine Troesfæller, som med Glæde bortgav den sidste Efforte. Det var de naturlige Egenskaber, med hvilke Staberens saa rigeligen havde begavet denne Mand.“ Imidlertid, her kommer det hovedsageligen an paa, at opfatte Luther i hans Egenskab som Reformator, og som Stifter af en ny Kirke, og med Hensyn dertil at bedømme hans Person, hans Levnet og offentlige Virksomhed.

Her maae vi nu først spørge: Fra hvem havde Luther faaet **Myndighed** til at „reformere“ den christne Kirke? Biskof krængte Kirken (o: den katholske Kirke) dengang virkelig til en vis Reformation, dog ikke i den Forstand, som Luther opfattede den, nemlig ved at kaste den gamle Kirke omkuld og opføre paa dens Ruiner en ny Kirke, hvortil han da rigtignok benyttede mange Stene af den gamle efter hans Mening forfaaldne Kirkebygning, — nei, men til en sand Reformation paa Hovedet og Lemmerne (in capite et membris) i Henseende til Disciplinen, og den maatte da gjennemføres ved at afflasse mange virkelige Misbrug, som i Tidernes Løb havde indneget sig i Kirkens Legeme og ligesom vare Saar og Sygdomme, der maatte læges, men uden at læge selve Legemet til Døde. De Spørgsmaal, som her først og fremmest maa drøftes, er følgelig ikke: om Kirken virkelig krængte til en Reformation i den sidst anførte Mening af dette Ord; thi angaaende Nødvendigheden af en saadan, vare dengang baade Paver og Biskopper, saavel som Konger og Fyrster og alle store Mænd, der udmærkede sig ved Lærdom og Hellighed, af samme Mening, og allerede et heelt Aarhundrede før Luther, siden Kirkemødet i Costniz, havde man alvorligen tænkt paa og beskæftiget sig med dette vanskelige Gjerning (see Nr. 18 Side 275 flg.); vi ville senere komme til nærmere at omtale denne Gjenstand. Her spørge vi kun: Fra hvem havde Luther **Bevægtelse** og **Myndighed** til, at netop

han kunde vove at paatage sig dette Hverv? vi have endnu aldrig hørt noget fornuftigt tilfredsstillende og rimeligt Svar paa dette Spørgsmaal, undtagen af en simpel, orthodox Lutheraner, som engang med Hensyn til dette Spørgsmaal beraabte sig paa Dr. Morten's theologiske Doctor=Diplom, ifølge hvilket han jo rigtignok havde faaet Tilladelse til at lære. Men vi tilspøiede dengang: dog vel ikke til at opfinde og lære en ny Lære — og derpaa vidste han da heller ikke videre at svare. —

Det er forresten mærkværdigt nok, at Luther selv i saadanne Diebliske, i hvilke han sølte sig meget foruroliget ved Tanken og Bevidstheden om, at han uden al Kaldelse og Bemyndigelse havde anmasset sig et Hverv, som slet ikke tilkom ham, — heller ikke vidste at udfinde og foregive noget andet Fornuftigt for at berolige sin ængstede Samvittighed, end netop sin Doctorstitel! I saadanne Diebliske forekom hans Doctor=Værdighed ham ligesom en stor Skat, som han ikke vilde bortbytte for al Verdens Goder. „Jeg har ofte sagt og siger det endnu,“ skriver han: „jeg vilde ikke tage alt Verdens Gode i Stedet for mit Doctorat; thi jeg maatte ellers sandelig tilsidt forsage og fortvivle angaaende det store og vanskelige Hverv, som paaligger mig, dersom jeg som en Lurendreier uden Kald og Befaling havde paataget mig samme.“ — „Djævelen (?) vilde have dræbt mig ved det Beviis: „Du er ikke kaldet,““ dersom jeg ikke havde været Doctor“ — klager han paa et andet Sted. Luther glemte derved, at han kun havde faaet sin Doctorstitel til sit lærde Foredrag i Skolen, og kun under den Betingelse og med den Befaling, at lære Kirkelæren og at fortolke den h. Skrift saaledes som de h. Kirkefædre fra Begyndelsen af efter den gamle Overlevering havde fortolket den, — men ingenlunde for at bringe et ganske nyt System og en ny Lære paa Bane, som forstørstedelen hidindtil var ukjendt i den christne Kirke. Kort sagt: det var en katholsk=kirkelig Værdighed, en katholsk Titel, et katholsk Privilegium, hvis Rettighed han naturligtvis tabte fra det samme Diebliske af, da han ikke mere opfyldte de Betingelser og Pligter, hvilke han som Doctor i Theologien frivilligen havde paataget sig. Ellers kunde jo f. Ex. ogsaa en kongelig

Mundskjænk, som formedelst dette sit Embede har den Forpligtelse, at iffjente Kongen den rene gamle Biiin, i Stedet derfor blande Vinen med Vand eller endog med Gift og da beraabe sig paa, at han jo havde Ret dertil, fordi han havde erholdt Titel og Embede som Mundskjænk! — At sølgelig hans Doctortitel ikke var noget Beviis for hans Berettigelse og Myndighed til at opfaste sig til Kirkens „Reformator,“ er klart nok. — Derfor gjentage vi Spørgsmaalet: Hvorfra havde han denne Myndighed? Vilde man svare: Enhver Christen, der kun troer sig fikket til at „reformere,“ har ifølge sin Christelige Daab ogsaa Ret og Bemyndigelse dertil — da vilde Luther selv være den allerførste, som vilde reise sig imod en saadan Baastand, idet han, som vi allerede gjentagne Gange have havt Leilighed til at bemærke, ikke tilkjendte nogen Anden den Myndighed at reformere Kirken, end kun ene og alene sig selv og dem, som lærte i Overeensstemmelse med hans personlige Anskuelser. (Derfor hans Forbitrelse imod Carlstadt, Münzer, Zwingli o. s. v.) Desuden vilde man ved en saadan Grundfætning ligesom hylde Revolutionens Princip paa Kirkens Gnemærker, og den største Forvirring og fuldstændig Oplosning af alle religiøse Baaand og kirkelige Forhold vilde da være det nødvendige Resultat deraf. — Derfor spørge vi endnu engang: af hvem havde Luther Myndighed til at optræde som Reformator? Mon af Churfyrsten af Sachsen eller af Landgreve Philip? Vi læse ingensteds i den h. Skrift, at Frelseren har overdraget Myndigheden til at reformere Hans Kirke enten til en Churfyrste eller til en Landgreve eller til nogen somhelst anden blot **verdselig** Fyrste; men derimod læse vi vel hos den h. Evangelist Luc. 22, 31—32, at Herren har sagt til Simon Petrus som Kirkens synlige Overhoved: „Simon, Simon! see Satan har begjeret eder, for at sigte (eder) som Hvede. Men Jeg har bedet for dig, at din Tro ikke skal aflade, og naar du engang har omvendt dig, da styrk dine Brødre.“ I disse Ord ligger efter de hellige Fædres overeensstemmende Fortolkning, foruden den historiske Bemærkelse (angaaende Petri Syndefald), tillige ogsaa en prophetisk Forudsigelse om, at det i Fremtiden stundom vilde hændes, at selv Kirkens Overhoved og dens geistlige Fyrster, Apostelen Petri

og hans Medapostles Efterfølgere, trængte til „Omvendelse“ og Forbedring (Reformation); men din Tro — tilføier Herren — skal ikke aflade; og naar du har omvendt dig, da styrk dine Brødre! — Naar altsaa Nogen havde Berettigelse til at reformere Kirken d. v. f. ved at affkaffe virkelige Misbrug — men vel at mærke, ikke ved at reformere og forandre **Læren** og **Troen** (thi din Tro skal ikke aflade! siger Frelseren) — da var det Kirken selv og dens retmæssige Bestyrelse, som ene og alene havde baade Ret og Forpligtelse til at foretage en saadan Reformation paa Hovedet og Lemmerne, saaledes som den ogsaa allerede var bleven paabegyndt et Aarhundrede før Luther og siden blev fuldendt paa Tridentiner Conciliet. (Sfr. Side 276 i Nr. 18.)

Men hvad bliver der da, spørge vi endelig endnu engang, efter alt dette endnu tilovers som Beviisgrund for Luther's Berettigelse og Myndighed til at han turde opfaste sig til Kirkens „Reformator“? Hans Doctor-Værdighed er, som beviist, saa godt som ingen Grund. De andre mulige Beviisgrunde, som vi anførte, forkaster han selv paa det Bestemteste. Imidlertid veed han selv endnu en anden Udvei, som vi ikke vilde have tænkt paa, dersom han ikke selv fremhævede den som den egentlige Beviisgrund for hans fulde Bemyndigelse til at paatage sig Reformationsværket, omendstjoudt den i Virkelighed er hverken noget Beviis eiheller nogen Grund, som virkelig eksisterede, men et blot Phantom og Hjernefoster i hans Hoved. Og idet Luther beraabte sig paa denne reent phantastiske Beviisgrund for hans overordentlige Kald som Reformator, hvilken vi snart ville komme til at omtale, fremtræder tillige et Træk i hans Charakter, som næsten kan tjene os til at forklare alle de store Bildfarelser, alle de utallige Modsigelser og Inconsequenter og alle de paafaldende Vittringer, Aaastande og Handlinger, som vi tildeels allerede have stødt paa i hans Livs Historie, og som man hvert Dieblik støder paa ved Læsningen af hans Skrifter.

Den vise Salomon siger i sine Ordsprog (16, 18.): „Foran Fordærvelsen gaar Stolthed og foran Faldet Hovmod“ — og i Sirachs Bog (10, 14, 15.) læse vi: „Initium superbiae hominis (est) apostatare a Deo“ d. v. f. „Begyndelsen af det

mennekelige Hovmod er Frafaldet fra Gud" — og atter: „Hovmod er Begyndelsen til enhver Synd". — Naar vi nu see, at dette Aandens Hovmod var saa overmaade stort hos denne Mand, at han hellere vilde have ladet Hovedet hugge af sig, end bøie det for noget dødeligt Menneſke, hvad enten det var Pave eller Keifer eller endog hans egen Churfyrſte, — da vil det ikke forundre os, at han i denne ſin uhyre aandelige Stolthed gif endog ſaa vidt, at han ligefrem anmaſtede ſig en Apoſtels og Evangelifts Værdighed, ja ſammenlignede ſig endog med Frelſeren Selv. Han paastaar gjentagne Gange i ſine Skrifter, at han havde modtaget ſin Lære umiddelbart fra Gud (ligesom Apoſtlene og de gamle Propheter), at hans Ord vare Chriſti Ord, ligesom ogsaa hans Mund i Grunden kun var Chriſti Mund. Chriſtus Selv havde kaldet ham til at være en Evangelift, og formedelſt ſin (o: den lutherſke) Lære var han Dommer ikke blot over Menneſkene, men ogsaa over Englene, og hvo ſom ikke vilde antage den, vilde ufeilbarligen blive fordømt. (NB. Her altsaa ſee vi ikke blot en ene ſaliggjørende Kirke, men endogsaa en ene ſaliggjørende Luther!) Og paa det at man ikke ſkal troe, at Luther havde brugt ſlige Talemaader om ſig og ſin Værdighed i en mere digteriſt og hyperboliſt Betydning, men at det tværtimod var hans fulde Alvor med ſaadanne ſacrilegiſke Udtryk, vilde vi ſom Vidneſbyrd derom fremſætte nogle af hans egne Ord. „Angaaende min Sag, naadigſte Herre," — ſkriver han under den 5. Marts 1522 til Churfyrſt Frederik — „ſvarer jeg ſaaledes: Ederſ Churfyrſtelige Raade veed, og hvis ikke, da gjør jeg det herved bitterligt, at jeg har mit Evangelium ikke fra Menneſkene, men alene fra Himmelen ved vor Herre Jeſus Chriſtus, ſaa at jeg (ſaaledes ſom jeg i Fremtiden ogsaa vil gjøre det) gjerne kan underſkrive mig „Evangelift" (ſfr. de Wette's Bærk om Luther II, 138). Imidlertid kunde vi ogsaa her med Nette ſpørge: hvorved beviiſliggjorde han da dette ſit overnaturlige Kald ſom Apoſtel og Evangelift? Thi det kan jo Enhver ſige: Jeg er en Prophet, en Apoſtel, en Evangelift, ſaaledes ſom f. Ex. den ſværmeriſke Carlſtadt, Münzer, Johan af Leyden i Münſter, Joſeph Schmidt (Mormonerneſ Stifter) i Amerika

o. a. virkelig gjorde og som Brigham Young og Hr. Grunnet (den evangeliske Frimønsters „Brast“?) endnu den Dag idag gjøre det efter Luther's Exempel. Naar Noget blot paa-
 staar, men ikke kan godtgjøre det ved Undergjæringer og
 Tertejn, ligesom Christus og Hans hellige Apostle, da kunne
 vi umuligen lide paa en saadan selvgjort Evangelist, en saadan
 Deus ex machina. Luther indsaar ogsaa selv, at det vilde være meget
 onfseligt, at hans nye Religionsystem blev stadfæstet og bekræftet
 ved Vidundere og Tertejn, og han saar sig derfor om efter Tildra-
 gelsler, som han muligens kunde udtyde som overordentlige,
 umiddelbare Virkninger af den guddommelige Almagt.
 „Ehi“ — siger han — „naar Nødvendigheden skulde fordr
 det, da maatte vi virkelig give os til ogsaa at Tertejn,
 hellere end at vi skulde lade Evangeliet blive spo under-
 trykt.“ — Imidlertid kunde han dog ikke finde nog Vid-
 underligt, end at det som Følge af hans Evangelium lyf-
 tedes nogle Renner at undslippe deres Klostre.
 „Vidundere“, siger han, som hans Evangelium h var
 men som de Ugudelige rigtignok ikke vilde see o rket,
 — Ved disse „Ugudelige“ forstod han naturligviis hude.
 standere, som f. Ex. Carlstadt, Zwingli, Agricola o. h den
 fremfor Alt Katholikerne, og i Særdeleshed Kirkens D id,
 Baven. Der gaves intet Menneske paa Jorden, j an
 Djævel i Helvede, til hvilken han nærede et saadant Ha- ir
 hvilken han harmedes med en saadan Forbittrelse og til o
 han bar et saa vedvarende Nag, som til Baven; ja man
 næsten ikke begribe, at han ikke allerede er død tidligere, bD
 Harmen mod Baven. Der gives i hans samlede S^a
 efter Altenburger Udgaven, (efter hvilken vi i de
 Afhandling fordetmeste anføre Citaterne) paa de mere
 8000 Foliøsider i Gjennemsnit ikke to, paa hvilke ikke o
 dene „Bave og Djævel“ findes sammen. Ja, endogsaa
 den smerteligste Sygdom, da han allerede ventede Dode-
 martret af de frygteligste Steensmerter, tilraabte han ligesom et
 Affked de i Schmalkalden forsamlede Prædikanter endnu de for-
 bittrede Ord: Deus vos impleat odio Papae (o: Gud
 opfyld eder med Had til Baven) ic! Udgiveren af den
 Altenburgske Udgave af Luthers Skrifter har anseet disse Ord

for saa christelige, at han har ladet dem illustrere og trykke foran i Bogen paa Titelbladet. Kort før sin Død skrev han endnu et Skrift, som er betitlet: „Bavedømmet i Rom, indstiftet af Djævelen,“ som et dannet Menneske umuligen kan læse heelt igjennem. Det er (til selv Luthers Ære ville vi bemærke det) sandsynligt, at han for størstedelen har skrevet dette Værk i en beruset Tilstand; thi var han virkelig ædru, medens han skrev dette, maatte vi antage, at han, uagtet Udrubeden formaaede at strue sin Aand op til hiint Trin af den mest exalterede og forrykte Forbittrelse, i hvilken Aanden, blottet for al Selvbeherkselse, forfalder til Vanvid og Galaskab — vi overdrive ikke! — Overhovedet tog denne hans Harme og Forbittrelse og Brede til med Alderen, og endnu kort før sin Død sagde han desangaaende om sig selv: „Jeg er fri for Gjerrighed, og for (kjødelig) Begjerlighed beskytter min nedboiede Alder mig, **Breden** er alene bleven tilbage i mig.“ (Jvfr. Seekendorf histor. Lutheran. lib. III. § CXXXIV.) At Luther forøvrigt ofte var beruset, er en Kjendsgjerning, som kan godtgjøres ikke blot ved flere samtidige Protestanters Vidnesbyrd, men af Luthers egen Tilstaaelse og Bekjendelse, som han af lægger i sin rødfomme Skrivelse til den tungsindige Hieronymus Weller (jvfr. de Wette IV, S. 188). Der opmuntres han først Weller til, end mere rigeligen („largius“) at drikke, at spille og spøge“ (og endnu noget Andet, som vi undse os for at udtrykke) — „og saaledes at begaae Synd, for derved at give Satan sin Foragt tilkjende.“ Derefter vedbliver han, idet han opstiller sig selv som et Mønster paa alt dette: „Af hvilken anden Bevæggrund mener Du ellers, at jeg drikker den ublandede (meracius) Biin og snaffer kun altfor frit (liberius) og æder mig fuld, end for at spotte Satan og plage ham, som har rustet sig til at plage og spotte mig.“ Derefter udbryder han i de sacrilegiske Ord; „D gid jeg kunde begaae nogen udmærket Synd, blot for at spotte Djævelen, paa det at denne maatte indsee, at jeg ikke erkjender nogen Synd, ei heller er mig nogen Synd bevidst. —“ Hvilken Afjændighed og Aandsforvirring (for ikke engang at sige Udelæggelse og Tilintetgjørelse af alt christelig Liv og gode Sæder): at man skal trodse Djævelens Ved at begaae Synd! Sandelig, den Dnde vilde være meget fornøiet over sliq en Trods. — Ved denne Luthers Drifselvdiqhed er det ogsaa alene forklarligt, at han ofte afgjorde de vigtigste Troesspørgsmaal den ene Dag saaledes og den anden igjen heel anderledes, eller endog i en ganske modsat Forstand. Saaledes forkastede han f. Ex. den 12. Mai 1531 den betingelsesviis gjentagne Daab, — og den følgende

Dag (13. Mai) billigede han den i en Skrivelse til Andr. Osiander fra dette Datum med de Ord: *Conditionalem baptismum non possum damnare.* (Jvfr. de Wette Bd. IV. S. 254 og 256). Ja, Gud veed, om ikke flere af de specifikt lutheriske Troessætninger, som Millioner og atter Millioner Mennesker i Tydskland, saavel som i Danmark, Sverrig og Norge, som orthodoxe Lutheranere, i 3 Aarhundreder have vedkjendt og endnu vedkjende sig som af Gud aabenbarede Troesartikler, netop have havt deres Oprindelse i Luthers Aand, medens han befandt sig i en beruset Tilstand! Thi netop paa den Tid, da han var i Færd med nøiere at bestemme og begrænse det lutheriske Lærebegreb ligeoverfor de Reformeerte paa den ene Side, og snart derefter ogsaa ligeoverfor den katolske Kirke paa den anden ved de schmalkaldiske Artikler, skrev han i et Brev til sin „Kätthe“ (=: Catharine af Bora), dateret den 29. Juli 1534, Følgende: „Igaar havde jeg faaet mig en slem Svier (Gestern hatt ich ein bösen Trunk gefasset): da maatte jeg jynge. Naar jeg ikke drikker godt, er jeg forkuøt, og jeg gad dog saa gjerne (=: drikke godt), og tænkte, hvor god Biin og godt Æl jeg havde derhjemme, dertil en smuk Kone, eller (jeg burde sige) Herkerinde. Og Du vilde gjere vel i at sende berover hele Kjelderens fuld af min Biin og en lille Flaske af Dit Æl, saa ofte Du har Leilighed dertil (so oft du kannst).“ Brevet findes hos de Wette Bd. IV. 553.

Det er den Aand, som man ikke har skammet sig ved at udmarke ved de Ord: „den dyrebare Gudsmand, den hellige og guddommelige Luther, Guds udvalgte Redskab og inderlig elskede Engel, den af den hellige Trefoldighed beskikkede Apostel“ (som man kaldte ham til Forskiel fra de 12 „simple“ Apostle, der jo kun vare blevne beskikkede af een guddommelig Person)!!! Jvfr. Arnold Kirchens und Kebergeschichte. 2. Bd. 16. 11. 5.

Naar vi nyligen jagde, at flere af Luthers eiendommelige Læresætninger maaskee for første Gang ere oprundne i hans Aand i Dieblak, i hvilke han formedelst altfor megen Drif ikke ganske var Herre over sig selv, kunne vi nu ikke undlade, ogsaa at tilføie endnu en anden Kilde, af hvilken flere andre af hans Grundsætninger og vilkaarlige Lærdomme fremgik — og det var hans uboielige Trods ligeoverfor den katolske Kirke og i Særdeleshed mod Paven. Saaledes kom han ved den store Leipziger Disputation, som bekjendt, til at negte de almindelige Kirke moders afgjørende Autoritet i Troessager, ene af den Grund, fordi han indsaae, at han ellers ikke mere vilde være i Stand til at hævde de af ham paastaede Grundsætninger, da Dr. Eck gjendrev dem netop ved almindelige Kirke-

mødets Afgjørelser. — Saaledes forholder det sig ogsaa med hans besynderlige Lære om Nadveren, efter hvilken baade Herrens Legeme og Brødet skal være tilstede i Sacramentet, medens han forkaster den katholske Lære om Forvandlingen — men, som han selv skriver, af ingen anden Begaarungsgrund end af bare Trods. Thi saaledes hedder det i hans Vordtaler (Altenburger Udg. II. S. 303 b.): „Efterdi Papiisterne saa haardt trænge derpaa (o: paa Sacramentets Tilbedelse) af egen Formastelse uden Skrift: ville vi, kun af Modstridighed imod („ihnen zuwider“) og til Trods for dem holde for, at sandelig Brød og Viin bliver tilbage, ergo ingen Forvandling finder Sted, men at Christi Legeme maa være allestedsnærværende“. — Paa et andet Sted skriver han om Sacramentets tvende Skikkelser følgende: „Derjom et almindeligt Kirkemøde tillod at modtage begge Skikkelserne i Sacramentet, vilde jeg til Trods for dette Kirkemøde tage kun een eller slet ingen, og ansee alle dem for Frafaldne, som med et saadant Kirkemødes Tilladelse maatte bruge to Skikkelser.“ (Vjfr. Luthers samlede Skrifter. Wittenberger Udgave. VII. fol. 367. b.) Vi see, at det ikke vilde have nyttet noget, om end Fædrene paa Tridentiner Conciliet havde foiet Protestanterne i deres Fordring om at communicere under begge Skikkelser.) — Endvidere viser denne hans Trods sig i hans Ord om Præstecolibatet (vjfr. Wittenb. Udgave VI. fol. 244. a): „Naar 1, 2, 100, 1000 og flere Kirkemøder besluttede“ — skriver han — „at Præsterne skulde gifte sig, vilde jeg hellere give mine Præster 1, 2, 3 H. . . qvinde, end jeg vilde tillade dem at tage en Katehustru efter saadanne Conciliers Beslutning.“ — Endvidere fortjener hans Kjendelse angaaende det katholske Skriftemaal her at bemærkes: „Derfor vil jeg ikke skrifte,“ — siger han — „fordi Paven paabyder og vil have det, omendstjondt jeg veed, hvormegen Styrke og Trost det hemmelige Skriftemaal har foraaarsaget mig.“ (Vjfr. Altenb. Udg. II. 115 a.)

Ja, ikke blot i hans Lære, men selv i hans daglige Bønner blandede sig dette Had, denne Modstridighed og Trodsighed mod Kirken og især mod Paven. Derfor hine gruelige Forbandedelser, som han pleiede at slyde ind i sit „Gabervor.“ Han skriver selv desangaaende: „Jeg Luther kan ikke bede uden at bande derved. Skal jeg sige: „Helliget werde dit Navn,““ — da maa jeg tilføie: Forbandede fordomte, skændede werde Papiisternes og alle deres Navne, som laste dit Navn! — Skal jeg sige: „Dit Rige komme,““ — da maa jeg tilføie: Forbandet, forstyrreret werde Pavedømmet samt alle de Riger, som ere imod

dit Rige! — Skal jeg sige: „Din Billie stee“ — da maa jeg tilføie: „Forbandede, fordømte, beskæmmede og tilintetgjorte worde alle Papisternes Tanker og Anslag! Saa delig, saaledes beder jeg hver Dag mundtlig og med Hjerte, uden Dphor, og tilligemed mig alle de, som troe paa Christus, og jeg mærker ogsaa godt, at jeg bliver behort.“ (Sfr. Aftb. Udg. V. fol. 366 b. Er denne Bon en christelig, eller ikke? — et vaanselig Spørgsmaal!)

Imidlertid var det dog ikke blot Katholikerne og Paven, som han harmedes saa meget over. Han forfølger med sine djarve Udfald ogsaa Juristerne, som allerede snart efter hans nye Kirkes Oprettelse i Thuringen lode til at ville tilse egne sig Kirkeegementer. Derfor hans Mundheld: *Omnis Jurista est aut nequista aut ignorista* (o: Enhver Jurist er enten en Skalk eller en Tolper). De andre Titler, som han gav de ham saa forhadte Jurister, ville vi ikke fremsætte.

Luther's Had mod Videnskaberne er bekjendt nok. Han siger: de lærde Skoler fortjente, at man gjorde dem til Pulver. Der var ikke kommet noget paa Jorden fra Begyndelsen af, som var saa helvedes og djaevlisk. Derfor skriver den lærde Erasmus: „Hvorjohlhelst Lutherdommet hersker, der er Videnskabens Undergang. Det er kun tvende Ting, der søger — „Indkomst og en Kone (*centum et uxorem*).“ Saaledes var det dengang. At senere Videnskaberne fandt deres Dyrkelse ogsaa i de lutheriske Lande, har man ikke Luther's Grundsaetninger, men fordetmeste de protestantiske Tyrsters personlige Interesse for Videnskaben at takke for. — At Luther led stærkt af Overtro, er en almindelig bekjendt Kjendsgjerning. Saaledes læser man hos de Wette I, 441: at Luther engang med fuldt Alvor var af den Mening, at hans Fiender, for at tage ham af Live, havde sendt en Doctor til ham, som besad den Kunst at gjøre sig usynlig.

Som Følge af Luther's Lære om Retfærdiggjørelsen ved Troen alene, og at Mennesket fattes al Billiesfrihed i moralisk Henseende, viste der sig snart i de lutheriske Lande, og navnlig i Wittenberg selv og i Omegnen, en saadan Usædelighed og saa rædsomme Udsvævelser blandt alle Folkelasser, at Luther selv efterhaanden kom til at fortryde hele Reformationsværket. Vi kunde vistnok fristes til at holde Historikernes Skildringer af den Ugudelighed og Udsvævelse, som dengang herskede i Wittenberg, for overdreven, dersom ikke Luther selv bekræftede alt dette ved sit eget Vidnesbyrd. I sin Huuspostille (Jenaer Udgave S. 10) klager han over: „at Menneskene nu vare besatte med syv Djaevle, i Stedet for at de under Pavedommet kun havde været besatte med een.“ —

I en Skrivelse til sin Råthe i Slumningen af Juni 1545 forskiffrer han: „At han aldrig vilde vende tilbage til dette Sodoma og Gomorra (=: Wittenberg). Han vilde streife omkring og hellere spise Tiggerbrød, end martre og bejmitte sine arme, gamle, sidste Dage med saadant et Uvæsen, og det selv med Tab af sit sure, dyre Arbejde.“ (Jfr. de Wette V. S. 753). Men deri viser sig atter denne Mand's uhyre Forblindelse, at han naaet disse aabenbare fordærlige Frugter og Følger af sine Lærefæmninger alligevel ikke kom til den Erkjendelse, at han som den nye Læres Ophavsmand i Grunden dog selv havde forarsaget slige Udsteielsler. Derimod tilskrev han Djævelen at denne Ugudelighed, og ansaae alt dette for et sikkert Tegn paa, at den yderste Dag ikke mere var langt borte! Imidlertid, i enkelte lyse Dieblis raabte hans Samvittigheds Røst dog altfor høit, til at han kunde overheøre den, og da undsaae han sig for medelst sin naturlige Dyrigtighed heller ikke for at tilsaae sin inderligste Anger og Fortrydelse over, at han havde fremkaldt hele Bevægelsen. Saaledes f. Ex. i sit Brev til Gaspar Wirtel af A. 1539 (Jfr. de Wette V. Bd.) „Her kunde En næsten siige med Hiob: gid jeg aldrig var bleven født! — saaledes kunde ogsaa jeg næsten siige: Gid jeg ikke var fremkommen med mine Bøger!“ — Og paa et andet Sted (Jfr. „Tischreden“, Gisleben Udg. fol. 185 b.): „Jeg lader aldrig den Tanke fare, at jeg sukkede og vilde, at jeg aldrig havde paaabegyndt denne Sag“ (=: Reformationen, eller rettere jagt; den kirkelige Revolution). „Hellere vilde jeg være død, end at jeg skulde see denne Foragt imod Guds Bærk og hans troe Tjenere.“ — Og atter: „Derjom Gud kun ikke havde lukket Dinene paa mig og jeg kun havde forudsæet alle disse Forargelser, da vilde jeg aldrig have begyndt med at lære Evangeliet (=: mit Evangelium) jfr. S. 294 Nr. 19). Waldh. VI. 920. Man maae efter saadanne aabenhjertige Bekjendelser virkelig have Medlidenhed med Manden, kun Skade for ham, at hans Anger kom for sildig.

Tilfødt forfattede han endnu to Skrifter imod Jøderne og opfordrede i det første alle Christne til at nedbrænde deres Synagoger; derefter skulde man fratage dem alle deres Bøger og Bibelen, forbyde dem under Dødsstraf Guds tjeneften og drive dem ud af Landet. I det andet Skrift („vom Ehem Hamphoras“) begynder han strax med den Erklæring: „at Jøderne vare unge, til Helvede fordømte Djævle.“ o. s. v. — I denne Sindstemning overrumplede endelig Døden ham (den 22. Febr. 1546), som vi allerede have fortalt.

Kort efter hans Død blev der præget en Skuemynt med Luthers Brystbillede paa den ene Side og den Indskrift:

„Pestis eram vivus moriens ero mors tua, Papa!“

„Levende var jeg din Pest, og død jeg din Død er, o Pave!“

Tillige stod skrevet derpaa: „Propheta Germaniae“ (o: „Lydsflands Prophet“)! -- Paa den anden Side fandtes den Indskrift: Anno salutis nostrae MDXLVI die XVIII, mensis Februarii obiit sanctus Doctor Martinus Lutherus, anno aetatis suae LXIII in memoria aeterna. „I vor Frelser's Aar 1546, paa den 18. Dag i Februar Maaned, døde den hellige Doctor Morten Luther, i sin Alders 63de Aar. Han lever i evig Erindring.“

Dette er nu et kort Billede af Luthers Charakter, Levnet og Virksomhed. Vi ere os bevidste, at vi ikke have skrevet et eneste Ord, som vi ikke med Luther's egne Skrifter i Haanden kunne forsvare for Historiens strenge Forum, ei heller have vi skrevet noget Ord eller nogen Sætning, som ikke er i Overensstemmelse med vor inderste Overbeviisning og som vi ikke kunde forsvare for vor Samvittighed. — Kort sagt: det er ikke jaa meget os, men selve Historiens uudslettelige Vidnesbyrd, som har udfattet os dette Livsbillede af Luther og hans Charakter.

Vincentius-Foreningens

ærede Medlemmer indbydes herved til en Generalforsamling
Søndag den 13. December om Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Erindringsliste.

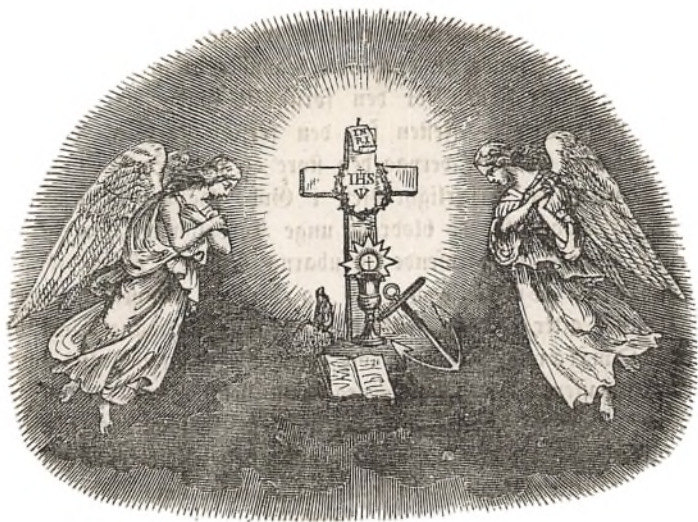
Søndag den 6. December. — 2. Adventsøndag — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.

Søndag den 13. December. — 3. Adventsøndag — Maria's ubesmittede Indfangelse. — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimesse, med tydt Præd. — Efterm. Kl. 3 Festandagt.

Torsdag den 16., Fredag den 18. og Lørdag den 19. December ere kirkelige Tapperdage og derfor befalede Fastedage,

Kjøbenhavn.

Louis Klein's Bogtrykkeri.

Skandinavisk Kirketidende

for katholske Christne.

5te Aargang.

Nr. 25.

Søndagen den 20de December.

1857.

„Skandinavisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag og leverer Subscribenterne desuden i Aarets Løb 26 Octav-Art til eet eller flere religiøse Skrifter. — Subscription paa denne Tidende indtegnes i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Konsthandler C. A. Stantensteiner, flere Kjøbmagergade 68, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 4 Mt. 8 St. Kvartalet.

En Fæstkrands til Julea.

Er hele Kirkeaaeret ligesom en Have, i hvilken enhver Alee fører til et altid smukkere og mere spraglet Blomsterbed, da maa man dog tilstaae, at især Indgangen til denne Have er i høi Grad herlig, og at der her findes en Samling af Blomster til en Fæstkrands, for hvilken alle Jordens Krandsje maae vige i Skjønhed. Vi fejre først den hellige og ventlige Julea,

i hvilken alle froene Blomster atter tõe op og Verden bliver nyfødt, da det sande Livsens Træ begynder at grønnes paany; efter den følger Festen for den første til Guds Ære fældede, himmelhøie Gøg — Festen for den første Martyr, den hell. Stephanus' Død; derpaa den store og høie Solblomst, den h. Johannes' Kjærlighedsfest i Guds Have; dernæst imodsee vi Dagen for de blodrøde unge Korsblomster, som beskyttende omgave det frysende Jesubarns Bugge, Festen for te uskuldige Smaabørn, — og derefter henpeger Aarets Lidsallee atter paa en Festkrands af røde Tulipaner, som betyde Dmiskærelsens Fest; og ligesom Stjerneerne, litg smaa Guldblomster, see lysende ned paa hele Haven, saaledes kroner Herrens store Aabenbaringsfest Festsdagens Rækker. Skulde det ikke være muligt at sammenslette disse sex fra hverandre adskilte Blomster til een Festkrands, hvis sindrige Betragtning kunde have en dyb Indflydelse paa vore Følelser og Beslutninger i den forestaaende Tid? Vi ville forsøge det.

Hvorfor neddrøppede Stjerne den saa længe og saa længselsfuldt forventede Retfærdige, naar det ikke var for atter at besugte den øde Jord, som ved Synd, Tvedragt og Død havde mistet alle Frugter af sand Retfærdighed, — for at væde og befrugte den med den himmelfte Dug af oprigtige Bodstaarer og med de hellige Strømme af Martyrernes for den evige Sandhed udgydte og endnu flydende Blod? Og hvo var den første Martyr? Den hell. Stephanus. Verdensfrelseren var bleven født, for at bevirke Mennekeshedens Gjenfødelse til Himmelen. Stephanus er den Første af disse for Himmelen Fødte, den ved Sandhedens og Kjærligheds Martyrdom Gjenfødte; men hvad vilde en Død for Sandheden være uden Kjærlighed, eller: kan hiin hellige Gjenfødelse vel stee anderledes, end ved Kjærlighed — og hvo er den Første, der som Menneke næst efter Gudmenneket lærer og forkynder os Kjærligheden? hvo anden end Kjærlighedens Apostel, den hell. Johannes? „Børnlille, elsker hverandre indbyrdes!“ sagde han, da han var gammel og syg i Ephesus, og da hans Tilhørere spurgte ham: Ved du da ikke at sige os Andet end det? svarede han: Børnlille, Herren har ikke befalet andet end Kjærlighed; elsker! og I have gjort Alt. Og hvorfor kalder han dem altid „Børnlille,“ han den beda-

gede og graahardede Kjerlighedsdiscipel? ere de da smaa Børn? Ja, de have altid været smaa Børn, fulde af Enfoldighed og Ydmyghed, hine hellige Oldinge, Mænd, Dvinder og Jomfruer; de lode Guds Villie fuldkommes med sig og i sig, og de havde stedse den evige Kjerligheds Udsagn for Nie: „Bliver som de smaa Børn; dersom I ikke blive som de smaa Børn, ville I ikke indgaae i Himmeriges Rige;“ og den guddommelige Indbydelse: „Lader de smaa Børn komme til Mig!“ høre og hørte de altid. Men hvilke Smaabørn lod den evige Kjerlighed først komme til Sig? De uskyldige Smaabørn, hvis Fæst følger efter Fæsten for den barnlige Kjerlighedsdiscipel. Og denne Kjerlighedens Gjenfødselse, dette de Gjenfødtes hellige Børnesforhold, hvorledes viser og ytrer det sig? Ved den Lydighed, med hvilken vi fuldbyrde den himmelfædres hellige Villie; thi: hvo som har Mine Bud og holder dem, han er den, som elsker Mig! sagde Jesus; og har Han Selv ikke ogsaa heri, jaavel som i alle Sine Kjerlighedsbud, foregaaet os med Sit eget guddommelige Exempel? Paa dette Spørgsmaal svarer den efter de uskyldige Smaabørns Fæst paafølgende Omiskærelsesfæst. Jesus, Som ikke kjendte Synden, har underkastet Sig Loven: derfor er den Lovløse ingen Christen, derfor er Vilkaarligheden en for Jesu Discipel vanærende og med Christendommens Bæsen uforenelig Egenstak; ja, den Lovløse, idet han kun følger sig selv og ingen Anden, og idet han saaledes lever i Modsigelse til sig selv og til Mennekeheden, stiller sig fra Almeenheden af det ene saliggjørende og Alle omfattende Kjerlighedsfund og Børnesamfund, som kaldes Kirken, et Samfund, som ifær antydes os ved Hedningenes Fæst, Herrens Aabenbarelsesfæst (Helligtrekongersdag), der ligesom en Krone slutter Rækken af de nævnte Fæster og gjør det klart for os, hvorledes Kristus ikke er kommen kun for faa Udvalgte, men hvorledes Han er kommen, for at gjøre alle Menneker salige, uden Forstjæl paa Alder, Stand eller Nation. O, denne Fæst for Herrens Aabenbarelse! hvo kan udgrunde Dybden af dens Betydning! thi, liig Knopper ved Blomsten, hænge ved den tre af Guds hemmelighedsfulde Aabenbarelser, hvilke Kirken paa denne ene Dag forestillter os til Betragtning: Gud aabenbarer Sig for Wiisdoms-

men: De tre Vise komme fra Østerlandet til Krubben, førte af Østens Stjerne fra det Høie. Det høieste Børne- og Faderforhold aabenbarer sig for Bodfærdigheden: Jesus lader sig døbe i Jordan; og Jesu Alt omdannende Underkraft aabenbarer sig i Midten af elskende Venner: Jesus forvandler i Kana Vand til Vin. Disse tre glædefulde Aabenbarelser af Guds Magt stiller vor hellige Kirke os for Die paa den sjette og sidste af de nævnte Festdage. — Forbindelsen af de nævnte Festdage til een Krands er saaledes ligesom en Prædiken, som Tiden holder om Evigheden. Den klart skinnende Sol i dens Midte er imidlertid den hellige Juul, hvorfra Liv og Naade udgaar, og i hvilken alle vore Forhaabninger forenes sig ligesom i et Brændepunct. Den evige Kjærligheds Fødsel følges af en hellig Kjærlighedsdød og Gjenfødelsen for Himmelen paa den hell. Stephans Festdag; men denne Død og dette andet nye Liv ere et Bark og en Frugt af hiin hellige Kjærlighed, som gjennemglødede Evangelisten Johannes, og af hiint uskyldige Børneind, som saliggjorde og forklarede de unge, neppe fødte Kjærligheds martyrer. Men baade i denne barnlige Kjærlighed og i denne elskende Barnlighed aabenbarer sig — den Lydighed, som underkaster sig den lovlige Orden og som netop vor nærværende Tid behøver saa meget; den bliver os stillet for Die især ved Herrens Omfærelsefest, den Herres, Som blev født, led og døde for Jøderne og Hedningene, og Som af os fordrer vor Medvirkning til Udbredelsen af de evangeliske Sandheder paa den hell. Epiphaniendag, paa Dagen for Hans Aabenbarelse, som er den sjette og sidste af de mange, i det korte Tidsrum af neppe fjorten Dage sammentrængte Festdage.

Saaledes ere alle Festdage i vor hellige katholicke Kirke en tryk og stikker Etage til himmelske Følelser og hellige Beslutninger, paa hvilken det aandelige Menneske hæver sig fra Timelighedens dybe og mørke Dal opad til Guds evigt grønne Bjergh, til det reneeste, guddommelige Lams Throne; saaledes er hine for Menneskeslægten's Opdragelse bekymrede, dybere Tænkeres dristige Dufte, som de ellers troede uopnaaeligt, det Dufte nemlig, at danne og opdrage ved Glæder og at gjøre Livet til een Glædesfest, dette Dufte er i det af Gud

Selv helligede Kirkeaar virkelig bleven opfyldt, idet dette endog forvandler selv Smerten og Deeltagelsen i Smertes til Fryd og Glæde i hellig Kjærlighed, og under ethvert Tidsaffnit lader skinne frem Ewighedens guddommelige Glæder, der alene formaae tilfulde at berolige og stille det efter Salighed tørstende Menneskehjerte.

Blikke paa den nærværende Tid.

Ved Slutningen af Aart 1857.

Num endnu nogle faa Volger af Tidens Strøm ville rinde indenfor det gamle, snart henrundne Aars Grændser; naar de ere bortbruste og det sidste Klokkeslag forkynder os det, da er selve Aaret forbi, forsvundet for stedse, ligesom en ved Døden afgaaet Ven, hvis sidste Hjerteslag vor Haand følte, da den endnu hvilede paa hans Bryst. Et bortflyvende Aar, et saa langt Tidsrum, som dog forgaaer, og det saa hurtigt, minder os om Skriftens Ord: Verdens Lov er -- Døden. Ja, Verdens! Lande ere blevne øde, Riger faldne, Stæder ødelagte og Mindesmærker knuste. Al Hæder forgaaer, al Jubel hender, al Lytighed lægger sig, al Pragt forsvinder, stedse og overalt. Og Mennesket? -- det er Støv. Vi vandre paa vore Brøders Støv. Paa henrundne Tidens Balpladser, under Fortidens Ruiner indaande vi de Hensøvedes Støv. Naar Stormen reiser sig og en Støvsky hvirvler sig i Beiret: det er afsøde Menneskers Støv. Og det menneskelige Liv, det er fort. Og Livets Glæde? See, de smukkeste Blomster blive afplukkede, de reneste Glæder borttagne. Tallose Taarer flyde, Tusinder vride Hænderne i Smerte. Ogsaa Lidelserne drage hen over vor Slægt, lig mørke Uveirsskyer, efter at de have udsendt deres Lyn. De, som vare rige, blive fattige, de Fattige erhverve sig Rigdomme. Hæder skifter med Skam og

Blufel. Paa een Hyfler bliver Massen tagen af, en anden tager den atter paa. Livets hellige Høitidstimer jvinde, den første Synds Tid og Ruus iler bort. Fortjeneste og Skyld bliver glemmt, Livets Vaner og Grundsætninger omstifte. Alt forgaaer og forandrer sig paa Jorden, indtil denne tilfødt selv ogsaa døer og forgaaer, for tilligemed Alt, hvad der har været og er steet paa den, at ombytte den timelige Skikkelse med den evige.

Naar vi imidlertid staae ved en Mands Dødsleie, hvis Liv har været meget bevæget og daadrigt, da vil ved Synet af hans Død ikke blot Forgængelighedens Gysen gjennembaere os, men vor Sjæl, som paa Grund af sin egen Udødelighed ogsaa seer det Udødelige, det Blivende i det, som forgaaer, vender sit Blik fra Dødens Skygger, hvilken alt Jordist nødvendigen engang er underkastet, hen paa Tilværelsens Lyside, paa de Gjæringer, som fuldførtes, paa de Værker, som bleve grundlagte. Det anstaaer ikke Menneskets Natur kun at betragte Forfrænkkelighedens Afte med usravendt Die, kun at se ind i de tomme Diehuulninger i den kjødlose Hjernekal, blot at afsenke de forgangne Tings Ruiner Dymærksomhed. Afte og Been og Ruiner ere kun Levningerne af forgangne Former og Skikkelser, som, fordi de ere ufuldkomne, nødvendigen engang maae falde sammen. Det ligger tværtimod langt mere i Menneskets Natur, at see de uforgængelige Livs spirer, som ved dets Gjøren og Liden og ved Guds Forsyn og Raade allerede blive plantede her i Dødens Dal, at betragte de gyldne Ar, som for Tid og Evighed spire frem af denne aandelige og guddommelige Virksomhed. Ligeledes sømmer det sig for os, i det vi lytte til det bortilende Mars sidste Vandedræt, ikke blot med et dybt granskende Blik i nogle Enkeltheder og Anvendelser, at drøfte den staaende Talemaade om alle Tings Forgængelighed, men ogsaa at forestille os, hvad der i den nærmeste Fortid er steet for og imod Menneskets og dets hele Slægts ædlere, høiere og blivende Diemed, og hvortledes det Gode og det Døde drager hen igjennem Verden og dens Historie under idelig Kamp og Modkamp. Indtage vi et saadant Standpunkt, saa kan det ikke staae feil, at der meer eller mindre ty-

deligt vil udfolde sig for os et fuldstændigt Malerie af hele den Tid, i hvilken vi leve.

Først iler vor Sjæl i sin Betragtning naturligheds didhen, hvor den har Gjenstanden for sin største Kjærlighed, — til den hellige katholicke Kirke, til denne storartede guddommelige Anstalt, som skal opdrage vor Slægt, bevogte den evige Sandhed, nære og pleie den udødelige Stræben og Virken, bevare den guddommelige Raade og bringe os alt sandt Liv. Hvorledes bliver nu denne Jesu Christi ophviiede og ubesmitte Brud anseet i Verden? i hvilket Forhold staaer den til de Aander, som den har hvervet og vundet for sin guddommelige Brudgom, og til dem, som den endnu skal hverre og vinde? hvad skaber og virker den, hvad taaler og lider den? Livets hele Udseende, Udvikling og Bessaffenhed i vore Dage bærer i mange Henseender næsten de samme Træk og Kjendemerker, som hiin aandelige og materielle Agergrund viste, hvilken i den første Tid blev betroet Kirken til Dykning. Denne Bemærkning er ikke vilkaarlig, saa at man kunde afvise den med den Almeensætning, at alle Tidsaldere oppise os lignende Træk. Menneskers Natur er vistnok altid og overalt sig selv lig, og dens Uttringer ere derfor heller ikke hverandre ulige. Men den menneskelige Natur er ogsaa rig paa forskjellige Kræfter; mægtige Modsetninger stige op og ned i den, fortrænge hverandre gjensidigen, kæmpe om Herredømmet i og om Besiddelsen af Hjertet, og hos de Enkelte saavel som i hele Folkeslag og Tider gjør snart denne, snart hiin Retning sig gjeldende med Overmagt, afvexler Seier og Nederlag imellem det Godes og det Ondes Magter. Og hvad der nu netop i vor Tid er opstøget af den menneskelige Natur og har vidt og bredt udfoldet sig i Dagens Lys, finder især sit Gjenbillede i hine sidste Dage af Hedendommen, dengang den nye Forklænings Morgenrøde fremlynte. Vi ville først betragte et Billede af vor Tid, saaledes som en Mesters Haand har tegnet det. „Vandrer med mig,“ skriver den berømte Dr. Newman, Rector ved det katholicke Universitet i Dublin, „igjennem Gaderne af en stor By. Seer der den uophørlig skabende og travle Virksomhed! Hvilken Trængsel! hvor gnyger og vælger det frem og tilbage! Mængden iler saa hastig; Enhver efter

sin Fordeel; Andre gaae ledige, maaskee fordi de ikke have noget at gjøre, eller af Dovenskab, eller de ere kun gaaede ud, for at see eller blive secte, for at more sig o. s. v. De Riges Pragtvogne blande sig imellem de med Levnetsmidler eller Varer, med Konstens Frembringelser eller Overdaadighedens Fordringer tungt belæstede Vogne. Til Høire og til Venstre indbyde aabne, pragtfuldt udstyrede Lagere og Boutiker de Forbigaaende til at kjøbe. Derpaa udvide Gaderne sig og blive til Torve og store Pladser, omgivne af mægtige Bygninger af Svadersteen eller Teglsteen, som glimre i Solfinnet og ere omkrandsede eller affpærrede med Træer, der ligesom hængsætte os i en Have. I en anden Kant af Byen finde I Alt op og ned bedækket med vide og rummelige Bygninger, hvor Maskinerne have deres Bolig. En uophorlig, ubehagelig og eensformig Larm opfylder Luften, forfølger eder lige ind til Husenes inderste Rum, og omsuser Dret, som allerede er bleven stumt og neppe mere bemærker det, og over eders Hoved vælte tykke, sorte Røgkyr sig igjennem Luften og unddrage Beboerne af dette til Arbeide indviede Rige endog Synet af Dagens venlige Lys."

"Eller tag eet af Dagbladene i Haanden, der saa troe gjenspeile Verden! Kast et Blik paa dets med Bekjendtgjørelser fyldte Spalter! Da see I Fortegnelser over al den Digtet og Tragten, over alle de Duffer og Bestræbelser, alle de Lidelser og Glæder, som beherske, regjere eller tyrannifere det menneskelige Hjerte. Det er en forunderlig broget Blanding, et Mistmaske; her byder man Varer til Salg, der søger man Arbeide, hist vil man gjøre et Udlaan eller falbyde Huse, overdrage store og smaa Forretninger, her ere Levnetsmidler for den store Mængde, Lurusartikler for de Rige, useilbare Lægemidler for Lettroende, Bøger, splinternye og billige, for Læseverdenen."

"Gaae derpaa over til Dagens Nyheder, -- der finde I, hvad Stormændene gjøre, derhjemme eller i Udlandet, I læse der om Krig eller Krigsrygter, læse Forhandlingerne i Kamrene eller i Rigsdagen, I see paa det offentlige Livs Skueplads nye Spillere at træde op, imedens de gamle Helte træde af. Der læse I Dagsberetningen om Børsen, om Verker og

rede Penge, om Handelen, om Industriens Dunster, om Stibes Ankomst og Afgang, om Ulykkestilfælde paa Søen, om Ud- og Indførsel, Binding, Tab, Bedragerier og disses Afstraffelse. Læser videre og I finde Beretninger om nye Opdagelser i Videnskaben og Konsten, om Opdagelser (saa siger man) ogsaa i Religionen; Efterretninger fra Hoffet og den kongelige Familie, om Festsmaaltider, Skuespil og Concerter, mærkværdige Retsforhandlinger, Forbrydelser, ulykkelige Hændelser, Undvigelses, Forsøg, Trætterier og Eventyrer. Der er virkelig noget Besynderligt ved det, som vi kalde Liv! Hvilken Bølgen og Bruisen, hvilken Renden og Løben!”

„Det udvortes Livs Skuespil kjende I nu; søg nu fremdeles at trænge ind i Menneskenes Hjerter og at udgrunde Hines Tanker og Følelser, som spille en Rolle i dette Skuespil. Betragt dem saa nærved som I kunne; træder ind i deres Huse, i deres Værelser, vandrer paa Lykke og Fromme igjennem Gader og Stræder, og vælger eder efter Behag et Palads eller en Hytte, en Fabrik eller en Skrivestue, hvad finde I der? Hør kun engang, hvorledes saa Mange vilde udtale deres Tanker: Vi ere nu engang her i denne Verden, vi ville drage saa megen Nytte som muligt af Tiden for vor jordiske Tilværelse. Naar der gives en anden Tilværelse, hvilket vi ikke kunne vide, ville vi nok finde os til Rette der. Et Helvede gives der i ethvert Tilfælde ikke. Derfor ville vi vælge det Sikke, Livet her paa Jorden, for os, og i størst mulig Ro og Magelighed udbytte det i Nydelse og Glæde.“ —

Saaledes er Verden bestaaende, saaledes seer det Chaos ud, som man kalder „Livet“. Kun Et bringer en vis Eenhed og Retning i denne forvirrede Mængde: Mange, utallige Mennesker, som løbe paa Livets Bæddeløbsbane, kjende kun et sandt og lykkeligt Livsmaal. Hvad de søge og undgaae, er os et tilstrækkeligt Beviis derpaa. Og for at vi kunne være ganske sikke angaaende deres Hensigter, have vi spurgt dem om deres Religion og have hørt, at de ingen, eller saa godt som ingen have. Til denne saaledes beskafne Verden i vore Dage maa Kirken danne en stærkende Contrast. Saa langt som den moderne Kultur og Dannelselse naaer, finder den ovenstaaende Skildring sin fulde Bekræftelse. Hvad denne

Skildring viser os, er intet andet, end en forsættelig, systematist Høedendom, lært i tusinde Skoler, prædiket af tusinde Apostle, begrundet ved den uheldige Aand, som boer i Menneskenes Lidenskaber, i Gjerningen viist ved Millioner Troendes Handlinger og Bestræbelser. Vilde vi i Livet kun see hen til Menneskenes utallige, mangfoldige Bestræbelser, da maatte vi suarere føle os tilskyndede til at holde en Lovtale over Rigdommen af den menneskelige Aands Natur og Gøner. Men vi have ogsaa seet os om efter Samvittighedens Uttringer og efter Symbolerne for Troen paa Gud, Udødelighed og Kirke; og i Stedet for Samvittigheden fandt vi Sandfælgigheden, i Stedet for en levende Bevidsthed om Gud og Udødelighed gjorde en overveidende og overvældende Verdensbevidsthed sig gjældende i en overmodig Magelighed og falsk Tryghed, i Stedet for Sjælen herster Legemet, i Stedet for Aanden Kjødet, i Stedet for Kjærligheden Selvsjygen. Ja, saa fremherskende er endnu Materialismen i vore Samtidiges Tænke- og Handlemaade, at den offentlige Mening, Politiken, Literaturen, de store Foretagender, kort sagt, næsten alle hine Fremtoninger, af hvilke Aandernes stærkest fremtrædende Stemning erkendes, ere gjennemlyrede og farvede af den.

(Fortfættet i næste Aargang.)

Kirkelige Gfsterretninger.

Rom. Den Tale, som Hs. Hellighed i September Maaned i det sidste Conffistorium rettede til Cardinalernes Collegium, er bleven offentliggjort. Efter at den hellige Fader har givet en kort Beretning over sin Reife og fremhævet den arefulde Modtagelse, som ikke alene hans egne Underfaatter, men ogsaa Fyrsterne og de høieste Embedsmænd i de forskjellige Nabostater, havde beredet ham, og endelig ogsaa har omtalt sin ved stor Høitidelighed udmærkede Tilbagekomst i Rom og Indvielsen af Mindesmærket om den ubejmitede Undfangelse, udtalte han sin paa guddommelig Forjættelse hvilende Tillid, at den katholicke Religion, som Italiens Folkstammer ved denne Leilighed have bekjendt med ny Iver, vil gaae seierrrig ud af de Kampe, som Bantroen og Ugudeligheden i vore Dage søge at berede den. Men for saasnart som muligt at hidføre denne Seier ogsaa til deres Frelse, som nu forfølge Kirken, opfordrer Hs. Hellighed ikke alene Cardinalerne til at forene sig med ham i Bønnen,

men han henvender sig ogsaa til hele Kirken. „Derfor,“ saaledes slutter Allocutionen, „henvende Vi her Vor Tale til Vore ærværdige Brodre paa den katholske Jordkreds, til Patriarkerne, Primaterne, Erkebiskopperne, Biskopperne og andre geistlige Forstandere, og formane dem til, overeensstemmende med deres udmærkede Religionsitet og Fromhed, at de, saasfremt de i Herren finde det for godt, efter deres vise Eftjennende anordne offentlige Bønner i deres Sogne, for at bede Gud om, at Hans h. Kirke og dens frelsende Lære maae med hver Dag overalt paa Jorden faae større Tilvæxt, trives og herfke, at alle Folkeslag maae komme til Troens Eenhed og Erkjendelse af vor Herre Jesus Christus. Men for at det troende Folk med saa meget desto varmere Zver og rigeligere Nytte maa forrette saadanne Bønner, hare Vi beslutter at aabne de himmelske Gaveres Skatte, hvis Forvaltning den Allerhoieste har betroet Os. Vi forunde og tilstaae derfor en almindelig Afslad for et Tidrum, som nærmere bestemmes af de samme Vore ærværdige Brodre og de kirkelige Forstandere, indtil Udgangen af Aaret 1858 og ifke længere, paa samme Maade som et Jubilæum, og med de samme Fuldmagter, som dengang, da Vi ved Vor Rundskrivelse af 21. Nov. 1851, som begynder med de Ord: *Ex aliis nostris litteris*, bevilgede hele den katholske Jordkreds et Jubilæum.“

Rom. Miffionairer i Birma. I Keiserriget Birma i Bag-Judien have de katholske Miffionairer som bekjendt allerede i nogen Tid nydt den keiserlige Regjerings fuldkomne Beskyttelse, og der aabner sig i det 13.000 Q. M. store Land glædelige Udsigter for den katholske Kirke til en frugtbar Hoft. General Organi, en indfødt Frankmand, Birmanerkeiserens første Minister og Yndling, opholdt sig for nogen Tid siden i Paris og er i disse Dage afreist til Rom. „Niemedet med denne Rejse er“ — saaledes skriver et fransk Blad — „i Keiseren af Birmas Navn at tilkjendegive den h. Fader, at de katholske Miffionairer ifke blot skulle blive taalte i hele det birmanffe Rige, men endog opmuntrede og understøttede. Vi erfare desforuden, at der ifke alene er opført Bygninger for den offentlige Underviisning paa Keiseren af Birmas Befostning, men at samme Gyrite ogsaa vil bestride Penningerne for de europæiffe Professore, som skulle give Underviisning ved Anstalten. Hermed er imidlertid Keiserens Omforg endnu ifke endt; han gjør sig allerede færdig til paa samme Maade og paa sin egen Befostning ogjaa at lade bygge et katholsk Hospital, som skal ledes af barmhertige Søstre, og han er endog beredt til selv at lade opføre nye Kirker, saasuart som de Troendes Antal i hans Land skulde gjøre dette nødvendigt.“

England. England og Indien. I een af sine talrige

Artikler om den indiske Revolution gjør et fransk Blad følgende Bemærkninger: „Ved Begyndelsen af sin politiske Hæder og sit Forsæld fra den katolske Kirke har England indviet sin Indtrædelse i Indien ved skrækelige Attentater, som man læser i Forfølgelsesnes blodige Historie. I dets Skibes Mæster bleve alle katolske Missionærer, som man kunde faae fat paa, opflungebe, og saaledes forfaldt det lige omvendte Japan — maaffee for en uberegnelig Tid — atter til Afgudstjenesten: Hift blev en allerede blomstrende kristelig Nation druknet i sit eget Blod. Ikke tilfreds med, paa denne Maade at have udsat Evangeliets Triumph for flere Aarhundreder, har England i alle Indiens Lande, som det efterhaanden erobrede, desforuden endnu soiet hiiu Glendighed til den af Hedendommen udbredte Glendighed, som dets umættelige Vindeshyge uafsladelig fremkalder. Dens Jern-Tænder have bidt dette levende Legeme (Indien) til Skamme; den (denne Vindeshyge) har været det graadigste af dets Afgudsbilleder, hvis Cultus England lod bestaae. Alt rejser sig og vidner mod England. Røgen fra de skammelige Offere, de høie Embedsmænds Udsvævelser, Soldbøjetenes grusomme Pinerefsfaber, Haardhjertethed mod de Fattige, den vanærende Natelse mod Afgudstjenestens overtroiske Sæminger, som man agtede mere, end Menneskelighed og Retfærdighed, — alt dette stiger op til Guds Throne og skriger om Heru. Den engelske Politik fandt paa lige Maade sin Regning ved at hilse Tyrene paa Calcutta's Gader og ved at tillade Pøbelen at slæbe et Billede af den h. Jomfru omkring i Londons Gadevaas; men ogsaa dette steg op til Himmelen. Og nu ville engelske Blade og deres Meningsfæller i Frankrig forsøge, at indbilde os, at den engelske Politik endnu ikke er stedet for Guds Domstol! — Der gjaldt hos de Verdenskløge, som ved enhver Ting kun betragte Glandsen af det materielle Resultat, hidindtil følgende Beviis, idet man gav den katolske Sandhed Næveslag med Englands materielle Dyblomstring og Velstand: „Seer — sagde man — det protestantiske England; er det ikke den frieste, rigeste og mægtigste Nation i Verden?“ Biskof fri, rig og mægtig, men som det gamle Rom, under den Betingelse, at det overalt har Slaver, selv i sin egen Barm! Under denne Betingelse er den engelske Patricier Verdens Konge; men denne Betingelse er ikke mere de kristelige Nationer værdig, og det er en vanvittig Anmasselse, at ville gjenoprette det, som den guddommelige Frelser har villet afskaffe. Man seer nu, hvorledes al denne ubvortes Pragt af en falsk Størrelse styrter sammen, man seer, hvorledes det ligger udenfor al menneskelig Magt og Klogskab, atter at føre Menneskeheden tilbage til Hedendommens Forholde, man seer, hvor skrøbeligt dette store

Rige har gjort sig, ved at det vilde skabe sig en egen Eiendom i denne Verden, som tilhører Christus. Endnu en seie Tid, og vi ville i det Mindste høre det Spørgsmaal opfastet, hvad England havde vundet, dersom det var vedblevet at være katholsk. Uden at tale om den guddommelige Retfærdighed, som det mindre vilde have fortæret, vilde et katholsk England have forskaffet sig et solidt Rige i Indien, hvorfra det ikke vilde kunne fordrives med eet Slag. Som katholsk vilde det, om end ikke aldeles tilintetgjort, dog i det Mindste have betydelig svækket hine hedske Raster og hiin Afgudstjeneste, hvoraf det nu tværtimod søgte at drage Nytte; det vilde ikke have fremmanet hiint skrækelige Had, som nærværende Tid reiser imod det; det vilde i Indien have skabt katholske Folkeslag, og disse katholske Folkeslag vilde have været engelske Folkeslag; det vilde endelig i Europa ikke have vaft hos de Nationer, som det meer eller mindre vil gjøre til sine Vasaller. hiin uovervindelige Modvillie, som Politiken vel nok undertiden ræmper, men som vedbliver at bestaae og paa samme Maade atter vil vaagne ved Englands Lykke eller Ulykke. Alt dette vilde England have vundet, dersom England var vedblevet at være katholsk, og disse Fordele vilde i det Mindste have opveiet al dets materielle Velstand. Vi ville her ikke nærmere undersøge selve denne materielle Velstand. Siden Reformationen har England nok fremmet og havet Industrie og Handel, men ikke Sandisen for Retfærdighed og christelig Kjærlighed. Ved Industrie og Handel har det beriget sig, er blevet mægtigt; men formedelst Mangel paa Retfærdighed og christelig Kjærlighed har det skabt Elendighed i Irland og i enhver af sine store Stæder, omkring sine Stormænds Paladser, et andet Irland; det har tiltrukket sig Verdens Had. Under sin Kongekaabe af Purpur og Guld bliver det fortæret af et giftigt Saar. Dets Slide gennemseile Verdenshavet og faste hver Dag Ankeret ved et nyt Jorderige, — men forgjæves! Hverken til Lands, eller paa Havet finder det Midler mod det Onde, der trods dets Stolthed afvinger det et Kæbselskfrig. Hele Verden indeholder ikke Guld nok, for at stille det engelske Folks Hunger. Denne Hunger kan kun stilles med Ord, der ikke udgaae fra den stivnede Anglicanisme."

Rettelser.

- 3 færrige Nr. Side 352 Linie 23 fra oven læs: *consum*, istedetfor *centum*.
 — 383 Linie 20 fra neden, sæt efter „sagt“, et Dobbelvunkt istedetfor Semicolon.
 — 384 Linie 7 fra oven læs: *Frelses*, istedetfor *Frelser*.

Til vore ærede Medarbejdere og Abonnenter!

Idet vi herved frembære Dem vor hjertelige Taksigelse for den og i det snart henrindende Aar bevisste Velvillie, kunne vi ikke undlade tillige at fornøye den Bøn, at De ogsaa idet tilstundende nye Aar ville vedblive at hienke Kirketidenden Deres venlige Opmærksomhed og virksomme Understøttelse. Omvendt skjøndt der med Nystaar foregaar et Personalfifte i Bladets Redaction, vil denne dog paa ingen Maade siiste Tenbent, men ogsaa fremdeles steds blive sin hellige Opgave og sit oprindelige Formaal tro; og efterat vi i de hidtil udfomne Aargange fornemmeligen have søgt, i Bladets Afhandlinger at levere en tro Fremstilling af vor h. Kirkes vigtigste Verdomme og Institutioner, vil det i Fremtiden hovedsageligen være Kirkens Historie, om hvilken vi i Afhandlingerne skulle bestræbe os for, at udbrede sande og rigtige Forestillinger iblandt vore ærede Lesere. — Da vi gjentagne Gange i dette Aar have overtydet os om, at en stor Deel af Abonnenterne var mindre tilfreds med den hidtil fulgte Maade at udgive det medfølgende Part arkivium, saa vil Følgeværket for næste Aargang blive udgivet paa een gang, dog ikke forinden Aarets sidste Qvartal; det skal da tilstilles alle dem, der i alle tre første Qvartaler have abonneret paa Kirketidenden, som et complet Exemplar bestet i Omflag. — Naatte Herrens bedste Velsignelse da ogsaa i det nye Aar ledfage Kirketidenden samt alle dens ærede Medarbejdere og Lesere!

Kjøbenhavn, den 14. December 1857.

Skandinaviske Kirketidendes Redaction.

Kirkelig Erindringsliste.

Søndag	den 20. December. — 4. Adventsøndag — Gudstjen.: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10. Høimesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisation.
Torsdag	den 24. Decbr. er befalet Vigilie-Faste dag til
Fre dag	den 25. Decbr. *) — Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Fødselsfest. — 1ste Juledag. — Gudstjen.: Form. Kl. 5 Første Høimesse**), med dansk Prædiken. — Kl. 7—10 feires hver halve Time en stille hellig Messje. — Kl. 10 Høitidelig Levitmessje, med tydsk Prædiken. — Kl. 12 sidste b. Messje. — Efterm. Kl. 3. Høitidelig Vesperandagt. —
Løverdag	den 26. December. — St. Stephansdag. — 2. Juledag. — Gudstjeneste: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Festeandagt.
Søndag	den 27. December. — Den h. Evangelist Johannes' festlige Minde dag. — Gudstjeneste: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimesse, med tydsk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Andagt, med Catechisationen.
Torsdag	den 31. December. — Paa Aarets sidste Aften Kl. 6 feires en høitidelig Takandagt, med dansk Prædiken; hvorefter den Ambrosianske Lovsang (Te Deum) afhænges.
Fre dag	den 1. Januar 1858. — Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Omfærelse. — Nystaar dag. — Gudstjeneste: Form. Kl. 8 og 12 stille Messje. — Kl. 10 Høimesse, med dansk Prædiken. — Efterm. Kl. 3 Festeandagt.

*) 1ste Juledag er ikke nogen Abstinentsdag.

**) Det bemærkes, at der under selve Høimessejen ikke vil blive hørt Striftemaal.

Kjøbenhavn.

Louis Alains Bogtrykkeri.

Indholdsfortegnelse til 5te Aargang.

I. Afhandlinger.

	Side
Den menneskelige Alters gradvise Udvikling efter kristelige Grund- sætninger	1.
Opgjørelse med „Dannevirkes“ Redacteur og hans Kjøbenhavn- Correspondent	17.
Nogle Ord om Lectüre	33.
Søndagshelligholdelse	65.
Korsets Hemmelighed:	
1. Udselsens Kors	97.
2. Det forherligede Kors	113.
3. Det seierrige Kors	145.
4. Det triumpherende Kors	161.
Don Nicola Mazza og hans Instituter i Verona, Padua o. s. v.	129.
En Officer som Missionair	134.
Om den daglige Bivaanelse af den hellige Messse	177.
Den hell. Salvesses Sacramente for de Enge	209.
De nyeste Optrin i Belgien	217.
Den katolske Tryghed	241.
Kort Fremstilling af den katolske Tro	257.
Kortfattet Reformationshistorie:	
Forerindring	273.
§ 1. Noget om Kirkeformationen i Almindelighed	275.
§ 2. Kirken ved Slutningen af Middelalderen og umiddelbart førend Reformationen	278.
§ 3. Morten Luther; Religionsplidens Begyndelse	289.
§ 4. Rigsdagen i Worms. Luther paa Wartburg. Carlstadt. Luthers Giftermaal	305.
§ 5. Thomas Münzer og Bondekriegen. Luthers Kirke- organisation	321.
§ 6. Religionsamtaler i Warburg. Rigsdagen i Augsburg. Det schmalkaldiske Forbund. Nürnberger Religionsfreden	337.
§ 7. De schmalkaldiske Artikler. Rigsdagen i Regensburg og Regensb. Interimet. Luthers Død	353.
§ 8. Luthers Charakteristik	369.
Protestantiske Domme om den saak. evangeliske Alliance	362.
En Fæstkrands til Julen	385.
Blikke paa den nærværende Tid	389.

II. Kirkelige Efterretninger.

- Nem: Pag. 25. 40. 90. 109. 157. 172. 186. 201. 334. 349. 394.
Kjøbenhavn: 73. 157. 364.
Rusland: 92. 234. 267. 365.
Tydskland: 56. 75. 92. 124. 174. 186. 237. 251.
    Østerrig: 136. 234. 252. 269. 367.
    Wyrtemberg: 187.
    Hamborg: 232.
    Berlin: 350.
Ungarn: 269.
Belgien: 26. 57. 234.
England: 28. 41. 57. 76. 93. 188. 236. 253. 270. 318. 395.
    Irland: 42.
Frankrig: 11. 28. 43. 59. 78. 93. 126. 136. 188. 238. 253. 270. 286.
Spanien: 94. 189. 205.
Portugal: 270.
Schweiz: 44. 190. 335.
Italien: 13. 31. 78. 95. 141. 174. 223. 270. 287. 319.
    Sardinien: 190.
    Neapel: 205.
Tyriet: 206.
Walachiet: 260.
Asien: 62. 128. 144. 175. 271.
    Palæstina. 14.
    China: 45. 208.
    Egypten: 46.
Afrika: 62. 175. 255. 335.
Nordamerika: 47. 96. 142. 238. 254. 304. 336.
Amerika: 63. 79. 191. 206.
Sydamerika: 192.
-